BLASII

MICHALORII

I.C. VRBINATIS

TRACTATVS

DE

POSITIONIBVS,

ET

DE COECO, SVRDO, ET MVTO.

Tomus Secundus.

BLASII
MICHALORII
I.C. VRBINATIS
Ac Rotæ Collegialis Vrbini Iudicis Ordinarij.

TRACTATVS
DE
POSITIONIBVS,

VNA CVM NONAGINTA DECISIONIBVS, de quibus fit mentio in ipso Tractatu: & in hac quarta editione auctus aliis vigintiocto Decisionibus diuersorum Tribunalium de Materia Positionum loquentibus.

IN QVO EARVM ORIGO, ET FORMA, ET EFFECTVS ostenditur, & quæ partes sint Actoris ponentis, Iudicis admittentis, & Rei respondentis satis dilucidè explicatur.

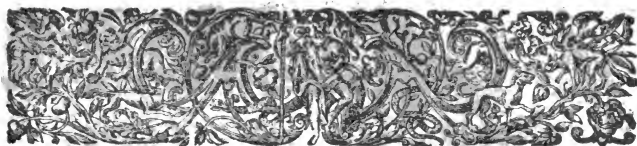
Annexo INDICE *omnium Capitulorum, Rerum, ac Verborum memorabilium pro studiosi Lectoris memoria, & vsu apprimè concinnato.*

Editio quarta, mendis innumeris quibus prior scatebat repurgata.

GENEVÆ,
Sumptibus & Typis Samuelis Chouët.

M. DC. LXVII.

AD EMINENTISSIMVM, ET Reuerendißimum Dominum

CARDINALEM COSTAGVTVM.

Blasius Michalorius I. C. Vrbinas.

IRVM forsan tibi, Eminentissime Princeps, videri poterit, me, cui nulla suppetunt merita famulatus, lucubrationes hasce meas, tibi dedicare fuisse ausum. Verum quia Legationis tuæ vix allato nũtio, certa peruagari cepit fama, de tua alloquendi facilitate, audiendi lenitate, ac sermonis comitate: Teque, præter magnificentiam, ac beneficentiam, quę Heroum peculiares sunt ornatus, omnis virtutis genere, omniumque exquisitarum litterarum peritia, quæ viros magni nominis conspiciendos reddere consueuere; enixè semper procurasse, claritati Purpuræ nitorem addere: ita vt facilis vnicuique in tuam gratiam aditus impartiatur. Hac patenti fama cohortatus, libellum hunc de Positionibus, qui, si non nouiter, nouis tamen additamentis, ac indumentis in lucem prodit, tuo nomini inscribere non sum veritus. Te igitur, Princeps Eminentissime, supplex imploro, vt meam expurges audaciam, animique mei potiùs deditionem, quàm libelli dedicationem benigno intuearis aspectu.

BENIGNO LECTORI.

AM elapsi sunt triginta anni, quod hunc de Positionibus Tractatum Venetiis imprimendum curaui; & cum plurium, etiam Excellentissimorum Virorum testimonium, factus fuerim certus, non displicuisse: & de noua editione ex longinquis etiam partibus sapius requisitus, Edito iam Tractatu de Fratribus, ac libello de Cœco, Surdo, & Muto, decreueram huic de Positionibus tractationi, duas alias similes adiungere, de Capitulis nempe, seu articulis, & interrogatoriis: Verum cum nondum ipsis, ob varias occupationes, vltimam manum imponere potuerim, diutius differre nolui, hanc de Positionibus nouam Editionem auctam, & recognitam, vnà cum nonaginta Decisionibus diuersorum Tribunalium de materia loquentibus, & de quibus in dicto Tractatu fit mentio, pro maiori legentium commoditate: Et si omnipotens, & misericors Deus longiorem vitam mihi impartiri dignabitur; non solum, amice Lector, de Capitulis, & interrogatoriis lucubrationes habebis: sed insuper Volumen satis amplum quæstionum magis vsu frequentium, Interim his fruere, & Vale, &c.

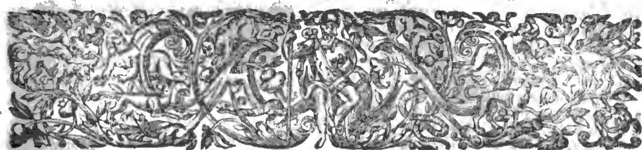

INDEX CAPITVLORVM.

FINIS.

TRA-

TRACTATVS DE POSITIONIBVS.

Authore

BLASIO MICHALORIO I. C. VRBINATE.

SVMMARIVM.

1 *Omnis nostra institutio à definitione debet proficisci.*
2 *Definitio rei definitæ naturam demonstrat.*
3 *Positio quomodo à Doctoribus diuersimodè fuerit definita.*
4 *Definitio Auctoris.*
5 *Positionum origo.*
6 *Leges iuris Ciuilis de Positionibus mentionem non faciunt.*
7 *In iure Canonico de Positionibus fit expressa mentio.*
8 *Positiones à consuetudine fuerunt inuentæ.*
9 *Positionis nomen vnde originem traxerit.*
10 *Positiones dicuntur etiam si sub nomine articulorum producantur, dummodo petatur à parte responderi.*

De definitione, origine, ac nomine positionis.

Cap. I.

CVM de Positionibus nostra debeat esse disputatio, ab eius diffinitione exordium sumendum esse duxi, iuxta illud tritum Ciceronis axioma in princip. offic.
1 † *omnem nostram institutionem à definitione debere proficisci, vt sciamus,*
2 *quid sit id, de quo disputatur,* † definitio namque rei definitæ naturā, ac vim demonstrat, vt habetur *ex Philosopho 7. Metaph.* Odofr. Beneuent. qui breuissimum de Positionibus scripsit tractatum in hunc modum
3 definiuit. † Positio est, quæ loco interrogationis ponitur: eandem secutus fuit Iacob. de Aren. *in simili Tractatu de Positionibus in proemio*, & Vbert. de Robio *pariter de Positionibus nu. 2. hanc definitionem fuit amplexus.* Verum hanc, nec definitionem, nec descriptionem esse constat, primo, quia non fiunt Positiones loco interrogationum, vt infra dicetur *in cap. 3.* vlterius dato, quod essent loco interrogationum, hinc tamen non declaratur, quid sit istud, quod loco interrogationum ponitur. Curt. *de positionib. in princip.* refert, à Ioan. Andr. sic fuisse definitam; Positio est breuis narratio, factum continens, ad eliciendam veritatem concepta, quam sequitur Mascard *de probation. conclus. 1176. nu. 1.* & Tusc. *in litt. P. conclus. 386. in princip.* Eandem paucis mutatis verbis, tenet Specul. *in princip. de positionib. § 1.* Papin. *in form. positio. act. in verbo postquam n. 3.* addit esse verborum formulam iudicialem, & ad eruendam veritatem per aduersatij responsionem, aliter enim satis defectiua videbatur, cum non sit simplex narratio facta in iudicio; eruit vero, atque elicit veritatem per aduersarij responsionem, & hæc est definitio, quæ placet Curt. *in dict. tract. nu. 2.* refert tamen, à Bart. aliter fuisse definitam; vt sit alicuius particularis rei pertinentis ad causam assertio: & vere assertio appellari debet, cum ille, qui ponit fateatur, vt suis locis infra dicetur, ac propterea Bald. *in l. 1. § huius studij, ff. de inst. & iur.* dixit, positionem esse orationem cum assertione, prout etiam conueniunt illa verba, pertinentis ad causam, de re namque impertinenti non admittuntur positiones; vt infra in particulari capitulo dicetur. Clarius ipsam describere voluit Bald. *in l. generaliter, § 1. ff. de reb. cred.* his verbis. Positio est pars intentionis continens id, super quo quis petit ab aduersario responderi; quæ definitio placet Marant. *in suo Specul. in 6. part. in tit. de position. sub n. 1.* Salic. verò hoc modo eam definiuit. Positio est particularis facti assertio producta coram Iudice, vel arbitro, super qua petitur, aduersarium interrogari, vt ponens ab onere probandi releuetur. Alij aliter definire videntur, licet in idem incidant, quos refert Carpan. *super Stat. Mediol. in rub. de posit. n. 1.*

Et si vnicuique iustum est, suam proferre senten-
4 tiam, Sic ego positionem definirem, vt † sit assertio facta in scriptis de re pertinente ad causam, & in iudicio exhibita ad obtinendam aduersarij responsionem. Dixi prius, esse assertionem, quoniam ille, qui ponit, asserit, & fatetur, cum positio, nec dubitatiuè, nec interrogatiuè concipi possit: addidi, facta in scriptis, quoniam positiones in scriptis redigi debent, subiunxi, de re pertinente ad causam, cum de re impertinenti non possit fieri positio; adiunxi, in iudicio exhibita, cum necessaria sit positionum coram Iudice productio; vltimo dixi, ad obtinendum aduersarij responsionem; nam id solum ab aduer

sario petitur, vt scilicet positionibus respondeat: quod autem hinc veritas eliciatur, & quod ponens releuetur ab onere probandi, est potius effectus ipsius confessionis, vel negationis partis, quam natura ipsarum positionum, ex quibus nil aliud prætendi potest, quam ipsius partis responsio.

5 Originem autem † vnde traxerit, dupliciter quæri potest. Primo, quo iure inuentæ fuerint positiones. Secundo, vnde hoc nomen Positio originem duxerit. Et quantum ad primum: animaduertendum est

6 † in Legibus Iuris Ciuilis nullam expressam fieri de positionibus mentionem: licèt enim multi allegare soleant, text. *in l. Officius, §. ex aduerso de leg. 3. & in leg. Claudius, ff. qui potior. in pign. habeant.* in illis verbis, *Pone*, &c. (tamen verè ibi non fit mentio aliqua de positionibus;) sed solum de interrogationibus factis à Iudice, & illud verbum, *Pone*, significat similitudinem, seu exemplum, hoc est, *Finge*, de quo Neuizant. *cons. 5. nu. 26.* & de intelligentia text. *in l. non solum, ff. de procurat.* quem de positionibus loqui existimant nonnulli, dicetur infra *in cap. 67.*

7 In iure † verò Canonico pluribus in locis de positionibus fit mentio, *vt in cap. statuimus de confess. in 6.* vbi habetur, Iudicem admittere posse positiones negatiuas, quæ probari non possint, nisi per confessionem Aduersarij *in cap. vnico de litis contestat.* pariter de positionibus est sermo, de quibus etiam *in cap. dudum il 2. de elect. in cap. præsentium de testam. in 6. & in cap. 1. de iur. iur.* de nonnullis aliis iuribus dicetur infra *in dict. cap. 67.* Verum hinc dici non potest, à Iure Canonico fuisse inuentas, cum de ipsis fiat mentio, vti de re ordinaria, solita, & iam in tribunalibus introducta. Ac

8 propterea potius, vna cum aliis dicendum est, † à consuetudine ipsas fuisse inuentas ad hoc, vt ponens releuetur ab onere probandi, Bart. *in l. 2. §. quod obseruari, nu. 18. C. de iur. propt. calum. & in l. vbicumque nu. 14. & 17. ff. de interrogat. action.* Bald. *in cap. dudum il 2 n. 5. versic. tandem de election.* Math. *sing. 37 num. 2.* Mars. *singul. 625. in princip.* Vbert. de Rub. *de position. nu. 4.* Lud. *decis. Perus. 8. n. 1. & n. 25. par. 1.* Hieron. de Mont. *de finib. regend. cap. 46. n. 5. & 13.* Carpan. *sup. Statut. Mediolan. rubr. de posit. n. 2. & 3.* Cabal. *in glos. cap. 19. constit. Masib. l. 5. n. 1.* quam consuetudinem postea Ius Canonicum approbauit, vt tradit Franc. Curt. *de positionib. n. 2.* & addentes ad Specul. *in tit. de positionib. §. 1.* Arim. *in sua praxi, §. 19. cap. 24. nu. 7. & alij passim.*

9 Nomen † autem hoc positionis habuisse originem à supradictis legibus Iuris Ciuilis, vt existimarunt Odofred. Iacob. de Aren. Vbert. de Rub. & Specul. *locis citatis*, dicendum nulla ratione venit, cum ibi de positionibus mentionem non fieri, supra dixerimus, vnde cum alia opinione eorundem, ac aliorum multorum transeundum puto; nempè ita appellatas fuisse positiones à verbo pono, cum consuetudo, quæ vsum positionum adinuenit, modum etiam ipsas conficiendi introduxerit, per hoc verbum pono, hoc est, pono, quod talis. (Item pono) vt per Speculat. *locis citatis.*

10 Benè † verum est, quod licet quis in componendis positionibus non vtatur hoc verbo, pono, &c. imò licet positiones vocauerit articulos, attamen, si institerit in Iudicio ipsis per partem aduersam responderi medio iuramento, adhuc pro positionibus erunt habendæ, vt per Rot. *decis. 227. nu. 2. recent. par. 2. quæ est in calce operis decis. 5.*

S V M M A R I V M.

1 *Positiones inuentæ sunt, vt partes releuentur ab onere probādi.*
2 *Positiones loco probationum succedunt.*
3 *Testes non requiruntur, si pars fateatur contenta in positionibus.*
4 *Vrbini statutum adest, vt positionum copia detur.*

Positiones quare fuerunt inuentæ.

Cap. II.

Vsum positionum à consuetudine fuisse inuentum, diximus in capite præcedenti: sed quare id factum fuerit, non incongruum est inquirere: &

1 vt vno ore omnes affirmant, dicendum est † inuentum fuisse ad hoc, vt ponens ab onere probandi releuetur per aduersarij confessionem, Odofred. *de positionibus n. 3.* Iacob. de Aren. *de positionib. §. 4 n. 2.* Vbert. de Rub. *de positionib. nu. 4.* Franc. Curt. *de positionib. nu. 2.* Speculat. *in rubric. de positionib. §. 2.* Addit. ad Papin. *de forma posit. art. in verbo postquam,* Ioan. Anan. *cons. 55. n. 2.* Math. *singul. 37. num. 2.* Marsil. *singul. 625. in princ.* Ludou. *decis. Perus. 8. n. 1. & n. 25. par. 1. quæ est in calce operis decis. 31.* Hier. de Mont. *in tract. de fin. regend. cap. 46. num. 5. & 13.* Ros. à Vall. *cons. 90. n. 6. l. 3.* Riminald. *cons. 43. nu. 3.* Neuizant. *cons. 42. nu. 7.* Cauagn. *super Constitut. Mont. Ferrat. in rubric. de positionib. §. 1. nu. 2.* alios citat Carpan. *super statut. Mediolan. in rub. de position. num. 3.* Gayl. *pract. obseruat. obseru. 79. nu. 2. litt. I.* March. Ant. Thomat. *decis. Rotæ Macer. 70. neque, & in calce operis decis. 74.* Rot. Rom. *nouiss. tom. 3. decis. 276. in calce operis decis. 79. n. 1.* & sic ad faciliorem litium exitum, Abb. *consil. fin. lib. 2.* Tusch. *in lit. P.*

2 *conclus. 386. n. 2.* Succedunt enim † loco probationum, si pars fateatur in ipsis contenta, *cap. statuimus de confess. in 6.* Mascard. *de probat. conclus. 1176. n. 2.* Scacc. *de iudic. lib. 2. cap. 7. nu. 84.* graue namque est onus, aliquid per testes probare, quod absque temporis interuallo, & absque expensis fieri non potest, & sæpenumero contra testes tot competunt exceptiones, vt idonei

3 vix reperiantur. † Si verò pars in ipsis positionibus contenta fateatur, alij non requiruntur testes *cap. præterea, de transact. cap. 2. de confes. l. vnica, C. eod.* cum, vt diu solet, nulla maior reperiatur probatio, quam proprij oris confessio, quæ facit rem notoriam, *cap. fin. de cohabit. cler. & mal. capit. cum olim, de verbor. significat.* & nil aliud venit expectandum, quam sententia, circa quam dicere potest Iudex illud Euangelicum, ex ore tuo te iudico, Iacob. de Aren. *in dict. §. 4. n. 2.* Specul. *loco supra citato:* Licet cum Cauagn. *super Constit. Mont. Ferrat. in rubr. de positionib. §. 3. nu. 39.* dici possit; hodie positionum vsum, practicantium culpa lites, & Iudicia potius in longum protrahere, ob varia emergentia, quæ inde oriuntur; & præcipuè vbi positio-

4 num datur copia, vt in Ciuitate † Vrbini patria mea, vbi statutum adest, positionum dandam esse copiam. Procuratores enim, & Aduocati clientes ad respondendum instruunt, imò ipsimet responsiones scribunt, licet ab ipsis, qui respondere tenentur, producantur: & quamuis statutum mandet, simpliciter responderi per verbum credere, vel non credere, attamen ita eas concipere procurant, vt vel ex ipsis nulla oriatur legitima confessio, quæ possit releuare ponentem ab onere probandi, vel vt nouæ lites, & controuersiæ super legitima responsione oriantur, quæ iudicia in longum protrahunt, vt Cauagnin. dicit, *loco supra citato.* Verum Procuratores, & Aduocati ea præ oculis habere deberent, quæ dicam infra in *capit. 65.*

S V M M A R I V M.

1 *Interrogatoria quæ sint.*

2 *Interro-*

2 *Interrogatoria fiunt ad detegendam veritatem.*
3 *Interrogatoriorum non datur copia parti.*
4 *Interrogatoriæ actiones quæ sint.*
5 *Interrogationes quæ sint.*
6 *Positiones ab interrogationibus in quibus differant, & num. seqq.*
7 *Interrogationes à iure fuerunt inuentæ.*
8 *Positiones inuentæ fuerunt à consuetudine.*
9 *Interrogationes fiunt circa præparatoria Iudicij, & sic ante litis contestationem, & nu. 26.*
10 *Positiones fiunt in termino probatorio, & nu. 25.*
11 *Interrogationes fiunt quandoque à Iudice.*
12 *Positiones Iudex facere non potest.*
13 *Interrogationes fiunt per verbum interrogo.*
14 *Positiones fiunt per verbum pono.*
15 *Ponens intelligitur fateri.*
16 *Interrogans non fatetur, quod tamen declaratur, num. 17. 18. & 19.*
20 *Interrogationes fiunt regulariter ab actore agere volente.*
21 *Positiones fieri possunt tam ab actore, quam à reo.*
22 *Positionibus non respondens intelligitur fateri omnia in ipsis contenta.*
23 *Interrogationibus non respondens habetur pro negante, vel confitente, prout visius erit interroganti.*
24 *Ponens tenetur iurare, positiones esse veras, secus interrogans.*
25 *Positiones fiunt super meritis.*
27 *Interrogationum datur copia, non autem positionum.*
28 *Positiones debent fieri in scriptis: interrogationes quandoque non.*
29 *Positioni sine tempore quis respondere non tenetur, secus interrogationi.*
30 *Respondens positionibus non habet terminum ad deliberatè respondendum, & num. 49.*
31 *Interrogationi respondens habet terminum ad consulto respondendum, & num. 49.*
32 *Positioni criminosæ non est respondendum, & n. 44.*
33 *Interrogationi criminosæ an sit respondendum, & nu. 45.*
34 *Interrogationi criminosæ testes respondere non tenentur.*
35 *Statutum loquens de positionibus in interrogationibus locum non habet.*
36 *Positiones cum interrogationibus, in quibus conueniant, & num. seqq.*
37 *Confessio facta respondendo positionibus nocet, remissiuè.*
38 *Confessio facta respondendo interrogationi nocet.*
39 *Positiones si aliquo casu non admittantur, an debeant admitti interrogationes.*
40 *Positionibus respondens debet iurare de calumnia.*
41 *Interrogationibus respondens debet iurare de calumnia.*
42 *Ponens, & interrogans debet iurare de calumnia.*
43 *Depositiones factæ positionibus, & interrogationibus releuant ab onere probandi.*
46 *Positiones, & interrogationes non possunt reiterari.*
47 *Iudicis admissio requiritur, tam in positionibus, quam in interrogationibus.*
48 *Interrogationes debent esse claræ vti positiones.*
50 *Positiones, & interrogationes possunt quandoque mutari.*
51 *Positio, & interrogatio potest declarari.*
52 *Mandatum speciale requiritur in respondendo positionibus, & interrogationibus.*
53 *Pronuncia Iudicis requiritur, vt positiones, & interrogationes habeantur pro confessatis, vel negatis.*
54 *In criminali causa possunt fieri interrogationes, & quandoque positiones, remissiuè.*

Positiones in quibus differant ab interrogationibus.

Cap. III.

ALiqua videtur esse similitudo inter positiones, & interrogationes, licet vt plurimum differunt. Sed antequam ad differentias deueniam, de quibus per Doctores, operæ pretium fore duxi, hic adnotare tria, quæ inter se admodum differunt, licet in verbis conuenire videantur; interrogatoria nempè, interrogationes, & interrogatorias actiones.
1 Etenim † interrogatoria sunt illæ interrogationes, quas in iudicio pars exhibet, ad hoc vt super ipsis interrogentur testes, ex aduerso inducti respicientes varias qualitates, & circumstantias contentorum in capitulis, vt probat textus *in cap. præsentium, §. testes de testam. in 6.* & declarat Specul. *in rubric. de teste, §. 6.* &
2 † fiunt ad magis detegendam veritatem, ac testium quandoque falsitatem, Marant. *in 6. part. in 7. membr. nu. 18.* ac proinde
3 † interrogatoriorum parti non datur copia, Specul. *loco citato*, Marant. *loco pariter citato num. 10.* aliter enim daretur ansa instruendi, ac subornandi testes, Afflict. *in sua prax. §. 24. cap. 7. n. 5.* de quibus interrogatoriis, Bald. *in cap. per tuas de testib.* Butrig. *in l. testium, C. de testib.* vbi etiam Bald. *num. 2.* & post alios Fachin. *de testib. quæst. 73. n. 1. & seqq.* Sed de his interrogatoriis nostra pro nunc non est disputatio, quæ nihil commune habent cum ipsis positionibus.
4 Actiones verò † interrogatoriæ dicuntur illæ, quas actor contra reum intentabat per viam interrogationum super meritis: qui quidem agendi modus ab Aula prorsus recessit, vt colligitur, *ex prima rubrica libri vndecimi Digestorum*, quæ inscribitur de interrogationibus in iure faciendis, & de interrogationibus sublatis, & expressè habetur *in l. 1. in §. interrogatoriis eiusdem titul.* vbi assignatur ratio, quia nemo cogitur de iure suo aliquid respondere.
5 Interrogationes verò, † quæ in vsu permanent, sunt quædam præparatoria iudicij, quæ ab actore fiunt, ne iudicium reddatur elusorium, merita autem causæ non respiciunt, & ante litis contestationem fieri solent: exempli gratia, aliquis vult agere contra aliquem, vti alicuius hæredem, potest eum prius interrogare, an illius personæ sit hæres: & cum hæredes non teneantur insolidum, potest etiam interrogari, ex qua parte sit hæres, vt habetur *in dict. l. 1. & in nonnullis seqq. ff. de interrogation. action.* & docet Marant. *in 6. part.* Speculat. *in 7. membro nu. 1.* Prout etiam volens agere rei vindicatione, potest prius reum interrogare, an talem rem possideat, vt per eundem Marant. *loc. cit. num. 3.* de quo latè Papin. *in forma interrogationis faciendæ cum reo conuento actione reali*, qui in declarationibus subsequentibus benè materiam declarat, & addentes plura cumulant. De eisdem interrogationibus Speculat. *in rubric. de interrogationibus, quæ fiunt ante litis contestationem*, qui vna cum aliis praxim iudicialem tradentibus, docet, quando sint admittendæ, & an quandoque fieri possint post litem contestatam, & in calculo ferendæ sententiæ, saltem ex officio Iudicis, & alia huiusmodi: quæ omnia hic prætermitto, vti ad nostram materiam non pertinentia, & apud ipsos videri possunt, de quibus etiam latè Carpan. *super statut. Mediolanen. in rubric. de interrogationibus.*
6 His sic breuiter † præmissis, prius sciendum est, Positiones ab his interrogationibus multum differre;

etiam in essentialibus, vt exemplis infrà demonstrabitur, ita vt non sit dicendum, vt aliqui asserere videntur, differre solum forma, non essentia, vt respondet Scacc. *de iudic.lib.2.cap.7.nu.36.* & primo differunt
7 origine: si quidem † interrogationes à iure fuerunt
8 inuentæ; vt *tot.titul.de interrogat.action.in ff.* † Positiones verò à consuetudine, Franc.Curt. *de positionib.nu.2.* Addent. ad Speculat. *in titul. de positionib.* §.1. Afflict. *in sua praxi, §.19.cap.2.num.7.& cap.24.* Carpan *sup. stat. Mediol. in rubric. de posit. num.2. & in rubr.de interrog. in fin.*

9 Secundo differunt, † quia interrogationes fiunt regulariter circa præparatoria iudicij, seu circa aliquem articulum emergentem ante contestationem litis, vt superius dictum fuit, & tradit optimè Franc. Curt *de positionib.nu.5.* de quo etiam Odofred. *de positionib.nu.4.* Iacob.de Aren. *de positionib.nu.16.* Vbert. de Rob. *pariter de position.nu.5.* Specul. *in rubric.de posit.§.3. circa princ.* Vrsil.ad Afflict. *in decis.7.n.10.* Carp. *sup.statut. Mediol. in rubr. de interrogat. num 35.* Cauagn. *sup.Decret.*
10 *Mont.Ferrat.in rubr.de posit.§.3.nu.12.& 27.* † Positiones verò in termino probatorio, & circa merita fieri debent, vt per supracitatos Doctores, & infra dicetur suo loco.

11 Tertio differunt, quia † interrogationes fiunt etiã quandoque à Iudice, vt per Odofred.Iacob.de Aren. Vbert.de Rob Franc.Curt. & Speculator *locis citatis.* Positiones verò semper fiunt à parte, cum Iudex non
12 possit facere † positiones, vt per supradictos Doctores, & dicetur infra suo loco, & tradit Carpan. *super statut.Mediol.in rubric.de interrogat.nu.40.* Cauagn. *dict. §.3.n.8.*& docet Scacc *de iudic.lib.2.cap.7.n.33.& seqq.*

13 Quarto differunt quantum ad formam, nam † interrogationes fiunt per verbum interrogo, *leg. voluit*
14 *cum simil. de interrog. action.* Positiones † verò per verbum pono, Papiens. *de forma positio.actio. in verbo ponit sub num.2.* & tradunt supracitati Doctores, Carpan. *loc.cit.sub n.37.vers.3.differunt.*

15 Quinto differunt, quia † ille, qui ponit, intelligitur fateri contenta in positionibus, Papin. *loc. citat. nu.2.* & tradunt omnes supra citati Doctores, & alij, quos citant Addentes ad Papin. *locis citatis in litt. A.* Carp. *super stat.Mediol.in rubr.de interrogat.n.13.& seqq.* Cauagn. *sup. Decret. Mont. Ferrat. in rubric. de position. § 3. num.2.* Mastrill *decis.231.n.10.par.3.in calce operis decis.1.* Rot.Roman. *dec.119.n.5.recent.par.1.in calce operis dec.2.& dec.227. nu.2.recent.par.2.in calce operis decis.5.* & dictum fuit su-
16 pra in *cap.1.* & latius infra dicetur suo loco. † Ille verò qui interrogat, dubitat, & sic non fatetur contenta in interrogationibus, *cap.fin.de iur.iuran.in 6.* Papin. & alijs locis supra citatis, Marant. *in 6. par. sui specul. in 7.membro num.6.* Franch. *decis.220. num.9. par.1. in calce operis decis.41.* Et hanc differentiam ponit etiam Scacc. *de iudic.lib.2.cap.7.num.466.* ac propterea inferunt cautius esse facere interrogationes, quam positiones, cum ponens obligetur, ex sua positione tanquam ex propria confessione; interrogans verò ad nihilum obligatur, sed solum interrogatus, ex sua responsione obligatus remanet, vt ex aliorum mente dicit Scacc. *locis citatis.* Verum hæc cautela nullius est momenti respectu probationum, quæ respiciunt merita causæ, de quibus pars interrogari non potest; vnde necessariò ad positiones est deueniendum, vt suis locis dicetur.

17 Quod autem dictum fuit, † interrogantem non fateri, nonnullis declaratur modis, primò secundum Cauagn. *super Decret. Montis Ferrat.in rubric.de positionib. §.3.nu 4 & 5.* si interrogatio alterius interrogationem sequatur: vt si quis interroget aliquem, vtrum sit hæres, & interrogatus respondet, Cur non? tunc enim intelligitur fateri, ad text. *in l.1.§.si quis ita, ff. de verb.obligat.* & notat Franc.Aretin *in capit.quoniam contra de probat.num.6.* vbi etiam Dec *nu.114.* Sed hoc non procedit ex eo, quod interrogans fateatur; sed quia hæc interrogatio supponit confessionem primæ interrogationis.

18 Secundo declaratur † non habere locum in interrogatione facta per dictionem, nonne, ad text *in cap. quod autem vit 22.quest.2.* sed in hoc pariter casu interrogatio supponit affirmationem rei, de qua fit interrogatio: & ad idem plura alia possent considerari, quæ tamen non debent dici limitationes ad regulam, cum non proueniant ab interrogatione, sed ab affirmatione ex ipsa interrogatione resultantem.

Tertio, & magis ad propositum, declaratur, vt
19 † interrogans fateatur, si interrogatio fiat affirmatiuè, ita vt contineat in se aliquam assertionem, vt per Scacc. *loc.cit.n.468.*

20 Sexto † interrogationes fiunt regulariter ab acto-
21 re agere volente. † Positiones verò tam ab actore, quam reo, *cap.dudum de elect.cap.vnico de litis contest.* & dicetur infra, traditque Odofred. *de posit.n.6.* Cauagn *in dict.§.3.nu 16.*

22 Septimo notabiliter differunt, quia † non respondens positionibus intelligitur fateri omnia in ipsis
23 contenta. † Non respondentes verò interrogationibus habentur pro confitente, vel negante, prout vtilius erit interroganti, vt per Franc.Curt. *de positionibus n.4.* Cumman. *de vit.Magne Curs.cap.37.n.67.& 69.* & docet Carpan. *sup.stat.Mediol.in rubric.de interrogat.nu.41.& in rubr.de position.cap 33.n.178.* licet Odofr. *de position.n.4.& 14.* teneat idem esse in positionibus, vt dixit Carpan. *loc.cit.n.179.& n.200.vers.etiam maius:* quod tamen intelligendum est, iudicis præcedente comminatione, & pronuncia, Cauagn. *in d.§.3.num.& seqq.* & ita intelligi debent infra posita *in cap.bren 24.*

24 Octauo differunt, † quia ille, qui ponit, tenetur iurare, se credere positiones esse veras, vt tradit Ias. *in l.Iudices ad finem, C.de iud.* de quo *in cap.25.* Secus tamen est in eo, qui interrogat, & ratio differentiæ est, quia ponens fatetur, non autem interrogans.

25 Nono differunt, † quia positiones sunt circa merita causæ, & circa proposita, & contenta in libello,
26 vt infra dicetur. Interrogationes † verò circa præparatoria iudicij, ad hoc, vt agere volens, fiat certior, de eo, quod facere debeat, & si interrogationes merita causæ respiciant, interrogatus eis respondere non tenetur, Cauagn. *in dict.§.3.n.11.& seqq.* & hæc est illamet differentia, quam ibi ponit Cauagnin. *nu.29.* de qua aliqua superius dicta fuere.

27 Decimo differunt, quia † interrogationum debet dari copia parti, secus autem positionum, vt infra suo loco dicetur, & tradit Cauagn. *in dict.§.3.nu.27.& seqq.*

28 Vndecimo differentia in hoc consistit, quod † positiones debent fieri in scriptis, ad hoc, vt certus sit respondere debens, quibus respondere debeat, & ad hoc, vt Iudex cognoscere valeat, an sint admittendæ, vel reijciendæ, vt infra dicetur *in cap.21.* & tradit Cauagnin. *in dict.§.3.nu.31.* nisi tamen essemus in casu, in quo sine scriptis esset procedendum, Bald. *in l.qui interrogatur in fin.ff.de interrogat.* & ait Cauagn *loc.cit.n.33.* Interrogationes verò circa præparatoria iudicij etiã sine scriptis quandoque fieri solent, Bald. *in l.si curatores, C.de iur.delib.* Cauagn. *loc.cit.n.32.*

29 Duodecimo differunt, quia † positioni factæ sine

tempore

tempore quis respondere non tenetur, secus autem
interrogationibus, Bald. *in leg.1. in fin. C. si plures vna sentent.* Cauagn. *loc.cit.n.24.*

30 Decimo tertio differunt, quia regulariter, † de-
bens respondere positionibus non habet terminum
ad deliberatè respondendum; vt infra dicetur suo
31 loco, † Sed aliter est in interrogationibus, quarum
datur copia, & terminus ad deliberatè responden-
dum, *leg. qui interrogatur, vbi glos. & Bart. ff. de interrog. action.* Cauagn. *in dict. §.3.n.49.*

Aliam ponit differentiam Carpan. *loco supra citato nu.38.* quod scilicet positioni criminosæ non sit res-
pondendum, Osasc. *dec.66.n.2.* & dicetur infra suo lo-
32 co: cum tamen † interrogationi criminosæ respon-
dere oporteat, vt per Osascum *dict.dec.66.nu.11.* Neui-
zantium *cons.5.num.18.* Verum animaduertendum est,
33 hanc potius esse conuenientiam, cum imo † nec in-
terrogationi criminosæ sit respondendum: nisi Iu-
dex ex mero eius officio interroget, vt per Neutzan-
tium, & Osascum *locis citatis:* de quibus interrogatio-
nibus nostra non est disputatio: vnde quemadmo-
34 dum † positioni criminosæ non est respondendum,
ita etiam de crimine à parte quis interrogari non po-
test, vt pariter testes interrogatorio criminoso res-
pondere non tenentur, Farinac. *de test. quest.73.n.53.*

35 Quibus stantibus differentiis † statutum loquens
de positionibus, in interrogationibus locum non ha-
bet, Paul de Castr. *cons.57.n.2. & seqq. lib.2.* Asin *in prax. §.19. cap.24.* Ex diuersis enim non infertur Vulg. *leg. Papinianus, ff. de min. leg. fin. ff. de calum. l. si maritus la 1. ff. de donat. inter vir. & vxor. cum vulg.* Cauagnin. *in dict. §.3. num.36.*

36 Conuenire tamen † videntur in aliquibus. Et pri-
37 mo, quia sicut † responsio facta positionibus confi-
tenti nocet, vt suo loco infra dicetur, ita etiam
38 † confessio facta respondendo interrogationibus
nocet confitenti, vt per Papiens. *loco supra citato:* nam
ex his responsionibus quasi contrahere dicuntur Ca-
uagn. *loco citato n.55.*

Secundo in hoc conueniunt secundum Papiens.
39 *vbi supra*, quod † si positio aliquo casu non admitta-
tur, nec etiam de eadem re debent admitti interro-
gationes. Hoc tamen de tempore intelligendum non
est; cum post conclusum in causa regulariter non ad-
mittantur positiones, & tamen Iudex potest interro-
gare, vt infra dicetur. Non procedit tamen hæc re-
gula à contrario: hoc est, admittuntur positiones,
ergo etiam interrogationes admitti debent, exempli
gratia, admittuntur positiones super meritis; super
quibus non admittuntur interrogationes, vt supra
fuit dictum.

40 Tertio in hoc conueniunt, quod † quemadmo-
41 dum respondens positionibus debet iurare, † ita
etiam respondens interrogationibus, Papinian. *locis citatis*, de quo latius suo loco.

42 Quarto tamen † producens positiones, quã inter-
rogationes debet iurare de calumnia scribentes *in 2. §. quod obseruari, C. de iuram. calum.* Cauagn. *dict. §.3. n.40.*

43 Quinto dici potest, † tam positiones, quàm inter-
rogationes per aduersarij responsionem releuare ab
onere probandi, Cauagn. *loc.cit.n.37.*

44 Sexto conueniunt, quod † quemadmodum crimi-
45 nosæ positioni non est respondendum: ita etiam † de
crimine quis à parte interrogari non potest, vt di-
ctum fuit suo loco, & tradit Cauagn. *in dict. §.3.n.61.*

46 Septimo conueniunt in hoc, quod † sicut positio-
nes non possunt reiterari, vt infra suo loco dicetur,
ita etiam nec interrogationes, *leg. ampliorem, §.1. C. de appell.* Bald. *in dict. §. obseruari, vers. sed iuxta prædicta quæro,* Cauagn. *loc.cit.n.42. & seqq.* nisi tamen aliqua adsit
causa, vt de positionibus infra dicetur, & de inter-
rogationibus, ibidem Cauagn. *n.14.*

47 Octauo † tam in interrogationibus, quam in posi-
tionibus requiritur admissio Iudicis, ad hoc, vt fiant
de actis, Bald. *in l. generaliter, §. sed iuramento, C. de reb. cred. §. præsentium de test. in 6.* Cauagn. *in dict. §.3. n.45.*

48 Nono † sicuti positiones debent esse claræ, & cer-
tæ, vt suis locis infra dicetur, ita etiam interrogatio-
nes, Bald. *in l. vt responsum n.1. C. de transact. & in l. precibus in 1. notabili, C. de impub. & aliis substit.* Cauagn. *loc.cit.n.47.*

49 Decimo † sicut respondens interrogationibus ha-
bet terminum ad deliberatè respondendum, vt supra
dictum fuit, sic etiam quandoque respondens posi-
tionibus potest petere terminum ad consulto res-
pondendum, vt particulari capitulo dicetur.

50 Vndecimo † positio aliquando mutari potest, &
maximè constito de errore, de quo *in cap.12.* & in eis-
dem casibus etiam interrogationes possunt corrigi,
& emendari Cauagn *in dict. §.3.n.51.*

51 Duodecimo † quemadmodum positio potest de-
clarari à ponente, sic etiam interrogatio ab interro-
gante declarari potest, Cauagn. *loc.cit.n.53.*

52 Decimo tertio † procurator non potest responde-
re positionibus absque speciali mandato, vt infra *in cap.65.* latè demonstrabitur, & idem dicendum est, si
quis per procuratorem interrogationibus vellet res-
pondere, *cap. fin. de iuram. in 6. cap.2. de iuram. calumn. in 6.* Bart. *in leg. non solum, ff. de procurat.* Cauagn *loc.cit.n.57.*

53 Decimo quarto † positiones, quibus non fuerit re-
sponsum, non habentur ipso iure pro confessatis, sed
requiritur pronuncia Iudicis, vt dicetur infra *in c.45.*
& idem est in interrogationibus, Cauagn *loc.cit.n.59.*

54 Decimo quinto dicuntur conuenire, quia † in cau-
sa criminali possunt fieri interrogationes, Bald. *in leg. legis virtus, ff. de legib.* Cauagn. *loc. cit. num.63.* & etiam in
criminalibus positiones, quandoque fiunt; quod au-
tem an sit verum dicetur infra *in cap.29.*

SVMMARIVM.

1 *Libellus in quo differat à positionibus: & in quo conueniat, num.2.*
3 *Confessio facta in libello præiudicat, & n.16.*
4 *Articuli an differant à Capitulis.*
5 *Terminus datus ad capitulandum, intelligitur datus ad ponendum, & articulandum simul, & n.34.*
6 *Terminus datus ad ponendum non comprehendit terminum ad articulandum, & è contra, de quo, & n.33.*
7 *Positiones, & articuli in quo conueniant, & in numeris seqq.*
8 *Articuli impertinentes non admittuntur. Et stante eorum notoria impertinentia, non debent admitti, nec etiam cum clausula, saluo iure impertinentium, & non admittendorum. Et etiam stante statuto, vt cum hac clausula omnes articuli deberent admitti, vt n.9. & 10.*
11 *Positiones, & capitula indigent Iudicis admissione, & admissa dicuntur de actis.*
12 *Capitula contraria non admittantur.*
13 *Positiones, & capitula fieri possunt, etiam in secunda instantia.*
14 *Ponens fatetur contenta in positionibus.*
15 *Articulans, seu capitulans non intelligitur fateri contenta in articulis, & de ratione, num.16. & maximè in criminalibus, nu.22.*
17 *Confessio facta in libello, & exceptionibus præiudicat; & cur secus in confessione facta in articulis.*

18 *Capitulans licet non intelligatur fateri in capitulis proposita; attamen maximum faciunt adminiculum, & præsumptionem, n.20. & 26.*

21 *Articuli iurati plenè probant contra articulantem.*

22 *Articulans cum iuramento contraria, an sit periurus, & n.23.*

24 *Articulans contraria potest repelli.*

25 *Articulans aliquid vti verum, illud fateri dicitur.*

27 *Articuli possunt mutari, & corrigi.*

28 *Capitula non possunt negatiuè concipi, nisi fuerint coarctata: vbi de ratione.*

29 *Articulans non debet iurare.*

30 *Capitulorum datur copia; secus est regulariter in positionibus.*

31 *Terminus ad probandum comprehendit etiam terminum ad ponendum, & articulandum; vbi de ratione.*

32 *Positiones in termino probatorio, quomodo produci soleant, ad effectum, vt ipsis negatis, testes super ipsis examinari possint.*

Positiones in quo differant à libello, & ab articulis.

Cap. IV.

Vidimus in primo capite quid sit positio: Verum, vt magis, magisque eius natura, vis, modus, ac effectus appareat, considerandæ sunt nonnullæ differentiæ, quæ inter positiones, & quosdam alios similes actus iudiciales reperiuntur.

1 Et primo † differunt à libello: sed tam parua est dissimilitudo inter libellum, & positionem, vt potius in quo conueniant quærendum sit; quam in quo differant, præsertim cum non conueniant in modo, ac forma: nam libellus continet totam facti seriem, & sic plura facta, ac plures res absque vlla separatione, coniunctim, promiscuè, & quandoque confusè: Positiones verò continent vnicum factum distinctè, & clarè: aliter enim, vel vti multiplices, vel implicitè, vel obscuræ non essent admittendæ, vt suis locis infra dicetur. Differunt etiam in conclusione, si quidem libellus habet conclusionem eius, quod petitur; secùs tamen est in positionibus, vt considerat Bald. *in l.2.§.obseruari n.23.* Marant *in suo specul.par.6.de posit.n.3.* Tuscus *in lit.P.conclus.386.n.1.* Et per responsionem factam libello lis contestatur, *l.1.C.de lit.contest.* Cauagn. *sup.Decret.Mont.Ferrat.rubric.de positionib.§.3.n.115.& seqq.* secus tamen per responsionem factam positionibus, de quo tamen infra *cap.70.*

Et omissis aliis pluribus dissimilitudinibus, in hoc solum conuenire videntur, quod veluti † cōfessio 2 facta in positionibus præiudicat, vt infra dicetur, sic 3 etiam † nocet confessio facta in libello, *l.cum precumb. vbi glos.C.de lib.caus.* & tradunt plures, quos citat Mascard. *conclus.348.n.48.* qui apud ipsum videri possunt.

Maiorem verò habent similitudinem cum articulis, seu capitulis: dixi cum articulis, seu capitulis: quia 4 † articuli à capitulis non differunt, nisi quatenus hoc nomen, capitulum, magis generale videtur, ita vt positiones, & articulos comprehendere sit aptum, Bald. 5 *in l.generaliter, §.sed iuramento, C.de reb.cred.* † ac propterea articuli pluribus in locis capitula vocantur, Abb. *in cap.per tuas colum.fin.de testib.* Vnde Bald. *loc.cit. sub nu.5.* dicit, quod terminus alicui datus ad capitulandum, intelligitur etiam datus ad ponendum, & articulandum simul, cum sub genere omnes eius species contineantur: sed cum species sub se aliam non 6 contineant speciem, † terminus datus ad ponendum non contineret sub se terminum ad articulandum, vt per Bald. *loc.cit.* & sequitur Marant. *in suo specul.par.6. tit.de positionib.n.2.* Cauagn. *sup.Dec.Montis Ferr.in rubr. de positionib.§.3.n.87.*

7 Conueniunt † igitur positiones cum articulis, quia tam positiones, quam articuli tendunt ad probandam actoris intentionem: Positiones tamen per partis responsionem, articuli verò per testium depositiones. Ac ideo dici solet, quod positio est pars intentionis continens id, super quo pars petit ab aduersario responderi, vt per Bald. *in dict.§.sed iuramento n.7.* articulus verò est pars intentionis continens id, quod quis per testes, vel scripturas probare intendit Bald *loc.cit.n.6.* Curt *de posit.n.6.* Marant. *loco pariter citato sub n.1.* Vnde tam articuli, quam positiones in termino probatorio produci debent, vt infra suis locis dicetur, & tradit Cauagn *loc.cit.n.107.*

8 Et quemadmodum † positio impertinens non admittitur, ita etiam articuli impertinentes admitti nō debent, *l.si duo patroni, §.item Iulianus, vbi Bart.ff.de iur. iur.* Bald. *in cap.cum contingat de offic.deleg.* Albert. Malet. *de testib.cap.7.n.97.* & articulos impertinentes esse reijciendos, Franc *in dec.200.n.1.quæ est in calce operis dec.45.* & ab eorum admissione datur appellatio, Paris *cons.* 9 *97.n.131.& seqq.lib.2.* latè Mascard *conclus.132.n.1.* † & si sint omnino impertinentes datur appellatio, etiam si fuerint admissi cum clausula, saluo iure impertinentium, & non admittendorum, vt per Mascard. 10 *loc.cit.* † & etiam si adesset statutum, vt omnes articuli cum dicta clausula admitti deberent, vt per ipsum Mascard. *loc.cit.nu.2.& 3.* & tradit optimè Paris *in dict. cons.97.n.131.& seqq.* huiusmodi enim statuta de articulis notoriè impertinentibus intelligi non debent, vt per Paris *loc.cit.n.136.* Mascard. *conclus.132.nu 2.* Vrsill. ad Afflict *dec.7.n.6.* & tradit Cauagn *loco supra citato n.100.* & dicetur infra circa positiones.

11 Conueniunt pariter, quia † tam positiones, quam articuli iudicis admissione indigent, vt per Doctores *in cap.cum contingat de offic.deleg.* & tradit Bald. *in leg. generaliter, §.sed si iuramento, C.de reb. cred.* & admissi fiunt de actis, qui propterea non pereunt perempta instantia, vt per Cauagn. *loc cit.nu.91.& seqq.* & quem- 12 admodum † positiones contrariæ non admittuntur, vt infra dicetur, sic etiam capitula contraria admitti non debent, Cauagn. *vbi sup.n.103.& seqq.* quod generaliter intelligendum est in omnibus ferè aliis casibus, in quibus suis locis dicemus, positiones non esse admittendas; vt in eisdem nec capitula admitti 13 debeant: Et † tam capitula, quam positiones in vtraque instantia fieri possunt, *leg per hanc, vbi Doctores, C. de appellat.* possent nonnulla alia conuenientia considerari, sed hæc attigisse sufficiat, cum de articulis nostra pro nunc non sit disputatio.

14 Differunt tamen in hoc notabiliter, quod † ille, qui ponit, fatetur contenta in positionibus *cap. cum in positionibus de iure in 6.* Lop. *alleg.120.n.1.in fin.* Rimin. Iunior *cons.172.n.31.lib.2.* Tusc *in lit.P.conclus.386.n.10.& 13.* Speculat. *in rubr.de position.§.8.n.1.& §.10.sub n.8.* Alex. *dict.cons.71.lib.3.& cons.72.n.1.lib.6.* Marant. *in specul.par. 6.rubr.de posit.nu.6.* Pap. *in forma positionis actoris in verbo ponit, vbi addit.in lit.A.* Mascard. *conclus.1176.n.8.* Carpan. *super stat.Mediol.in rubr.de interrogat.nu.34.& seqq.& in rubr.de posit.n.8.* & docet Curt. *de posit.n.4.* Cauagn *super Decret.Montis Ferrat.in rubr.de posit.§.3.num.66.& in rubric.seq.§.2.num.2.* Gail *pract.obseruat.lib.1.obseruat.79. num......* Gab *de confess.conclus.1.n 12.* Rot. apud Ludouis. *decis.408.n.1.* & dicetur infra suo loco.

15 Ille verò † qui articulat, non fatetur, Abb. *in cap. venerabilis in fin.de except.* Maranta *loc.cit num.7.* & docet Alex. *in dict.cons.72.num.1.& in cons.80.n.10.lib.2.* Curt. *de positione*

*position.n.6.*Mascard. post alios *conclus.368.nu.14.* plures alios allegat additio ad Felin. *in cap.examinata sub n.2. de Iud.*Gayl.*loc.cit.num.7.*Vuisil ad Afflict *decis.7.num.9.* Mantic.*decis.198.n.3.*Seraph.*dec.1054.nu.2.* Magon. *decis. Lucens.45.num.19.in calce operis dec.43.*Scacc. *de iud.lib.2. cap.7.sub n.685.*Sala *sup. Const.Sab.in tit.de position.n.6.*

Et licet addentes ad Alexan *in praallegat.cons.172.in litt. A.* quam additionem de verbo ad verbum refert Tusc. *in d. conclus.386. num.8.* videantur asserere, quod etiam articulans, sicut ponens, & libellans fateatur, moti, quia articuli sunt ad probandum: attamen id esset de directo contra id, quod omnes alij asserunt, & contra rationem ab omnibus consideratam.; ille

16 enim † qui ponit fatetur, quia positio non potest fieri,nisi ponens asserat,& fateatur contenta in positionibus,nam quemadmodum ille,qui respondet,tenetur absolutè respondere,& illa responsio sibi præiudicat,ita etiam positio ponenti præiudicare debet, vt inter ponentem, & respondentem æqualitas seruetur,vt infra suo loco dicetur.Ille verò qui articulat,non fatetur,quoniam nihil pro certo asserit, sed solum proponit, & articulat id, quod probare posse confidit;ac ideo articuli dicuntur partes intentionis, quam quis probare intendit, vt per Bald *in dict.§.sed iuramento n.6.*Curt *in dict.tract.de positionib.n.6.*nec tenet consequentia, fiunt ad probandum,ergo eos producens fatetur in ipsis contenta; nam imo ille,qui producit articulos probandos per testes, dicitur quodammodo eos conditionaliter proponere,& sic fateri,quatenus nempè probentur, vnde si non probentur,illa productio,& confessio pro nõ facta habetur.

Et hinc rationem differentiæ colligere possumus,

17 quare † confessio facta in libello, & exceptionibus præiudicet, vt docent plures, quos citat Mascard. *conclus.347.n.16.& conclus.seq.nu.48.* secus si fiat in articulis: ille enim, qui aliquid in libello, seu exceptionibus proponit, illud absolutè, & non conditionaliter asseuerat, vnde tanquam confessio facta in Iudicio præiudicat, *cap.fin.de restit.spol. cap. per tuas de prob. l.1.C.de Confes. l. 2. C.de custod.reor.l.cum te, C.de transact.l. generaliter, C.de non num.pecun.cum vulg.*& tradunt plures,quos longa serie citat Mascard. *de probat.concl.348. in princip.* Ille verò, qui aliquid proponit in articulis, illud proponit solum vti probandum; ac ideò si non probetur,illa productio,nõ habet vim confessionis.

18 Quod autem diximus † capitulantem non intelligi fateri, pluribus declaratur modis, & primo, vt licèt non plenè probent,maximum tamen faciant adminiculum,cum articuli dari non soleant absque magna consideratione, Rot. *dec.320.n.2.in fin.inter impressas per Farinac.post eius consilia,* & habetur in alia manuscripta, *Spoleta.prædij 1617.coram Pamphilio,* Beltramin. *in addit.ad dec.143.* Ludouisio *n.5.de quo etiam infra n.27.*

19 Secundo declaratur,vt † articulans fateri dicatur, si in fine capitulorum fuerit dictum, omnia in capitulis contenta fuisse, & esse vera, notoria,manifesta, de eisque extare publicam vocem, & famam, vt docet Surd.*in conf.105.nu.18. lib.1.* quem sequitur Cauagn. *sup. Decret.Montis Ferr.in rubr.de position.§.3.n.67.*

20 Tertio declaratur, vt † licet capitulans verè non fateatur, tamen præsumptiuè fateri dicatur, cum enim proposita in capitulis probare intendat, censendum est,ipsum præsupponere, omnia in articulis proposita esse vera,vt considerat Cauagn.*in dict.rubr. de posit.§.3.n.43.*idemque prius dixerat *in §.3.n.68.*

21 Quarto limitatur, si † articuli fuerint dati,& producti cum iuramento, quo casu plenè probarent contra articulantem, Caput. *decis.145.lib.1.*Rot.coram Ludouis. *dec.215.* Beltram. *in addit.dec.143.*Ludouis.*n.5.quæ est dec.25.in calce operis* tamen intelligendum est de iuramento veritatis si articulans iurauerit proposita in articulis esse vera, vt supra citati Doctores asserunt, & docet [illegible] *in dict.rubr. de positionib.n.68.& seqq.* secus tamen simpliciter iuratum fuerit de calumnia, de iuramento loquuntur Doctores *in cap. examinate except.* potest enim euenire, vt proposita in illis non sint vera, & tamen quod articulans non sit calumniator; existimans ipsa esse vera, & probare posse.

Quinto Scacc.*de iud.lib.2.cap.*[illegible]*num.685.vers.capio*

22 *primam*, dicit, conclusionem, quod articulans non fateatur, indistinctè procedere in criminalibus; in quibus nec etiam positiones admittuntur: In ciuilibus verò esse distinguendum, [illegible] agitur,vt ille, qui dedit articulos iuratos [illegible] in periurium; & vera est conclusio supra firmata quod articulans non fateatur, quantum ad confessionem, ex qua resultet periurium,& allegat Ioannem Andream,& Abbatem *in dict.cap.examinata, vbi etiam sub n.2.*dicens,

23 quod † quamuis articuli sint iurati attamen si articulans reperiatur in eis sibi contrarius,non habetur pro periurio,licèt secus in positionibus. Verum animaduertendum est, hanc Scacc. declarationem esse omnino contrariam his, quæ dicta fuerunt superius *num.21.*dum diximus articulos iuratos plenè probare contra articulantem; cum articulans intelligatur fateri omnia contenta in articulo iurato,vt per Caput. Ludouis.Beltram.& alios supra citatos;ac propterea quemadmodum ponens cum iuramento contraria, est periurus; sic etiam periurus est articulans cum iuramento contraria;cum articulans cum iuramento intelligatur fateri,quemadmodum ponens, vt supra dictum fuit. Nec obstant Doctores à Scacc. allegati *in dict.l.examinata,* nam citatus textus & ibi scribentes loquuntur de iuramento calumniæ,nõ autem de iuramento veritatis,quod si in productione capitulorũ fuerit præstitum, non solum articulans intelligitur fateri; verum si contrarium appareret, periurus dici posset, vt tradit Cauagn. *loco supràcitato nu.68.& seqq.* contra id, quod Scacc.asserere videtur; qui subiungit, non obstare ea, quæ Felyn. dicit *in dict.cap.examinata n.2.de Iudic.*cum loquatur de simplici iuramento calumniæ, & credulitatis, non autem veritatis.

Sexto supradicta conclusio, quod articulans non intelligatur fateri, limitatur secundum Scacc. loco citato, vt non procedat quantum ad hoc, vt articulans non possit repelli, si sit in aliis articulis sibimet

24 contrarius,tunc enim,vti † articulans contraria posset repelli,etiam si articuli nõ essent iurati,vt latè per ipsum *n.687.* quod eo magis asserendum esse dicit, si primi articuli essent iurati. Verum si essent iurati,mediante iuramento veritatis, esset etiam vti periurus repellendus: vt dictum fuit superius *n.21.& 23.*

25 Septimo limitari generaliter potest conclusio † in omnibus casibus, in quibus articulans aliquid proponeret non simpliciter vti probandum, sed vt verum:nam tunc cessaret ratio supra considerata,quare articulans non fateatur,& altera subintraret conclusio,confessionem factam in iudicio præiudicare, prout quando præstitum est iuramentum veritatis, vt in limitatione Cauagn. *loco citato.*

26 Nono limitatur, vt † licet capitulans verè non fateatur; præsumptiuè tamen fateri dicitur,cum enim proposita in capitulis probare intendat, censendum est, ipsum existimare omnia capitulata esse vera, vt considerat Cauagn. *in dict.rubr. de position. §.5.num.43.*

...deroque primo[illegible] in §.3.nu.68. faciunt dict. sup. in ...1.& 3. limitatione n.18.& 20.

Et ex [illegible] alia differentia, de qua supra n.14.&
27 15. nonnullæ aliæ desumi possunt, vt illa, quod † positio non possit reuocari, nec mutari, non constito de errore, vt in particulari capitulo dicetur: secus tamen est in capitulis, quæ mutari, & corrigi possunt, cum capitulans nihil fateatur, vt in terminis infert Cauagn. loco cit. nu.73.& seqq.

28 Altera est differentia, quod † positio quandoque negatiuè concipi potest, & est ratio, quia negatiua potest probari per partis confessionem, vt in alio capite dicetur, secus tamen est in capitulis, nisi fuerint coarctata, cum negatiua loco, & tempore non coarctata sit improbabilis, vnde tanquam quid improbabile admitti non debet, Specul. in titul. de teste, §. nunc videndum nu.18. quem refert, & sequitur Alex. in leg. inter stipulantem n.3. ff. de verb. oblig. Bart. in leg. de ætate in 2. quæst. ff. de minor. & in l. nec codicillos, C. de codicil. quod sequitur Cauagn. loc. cit. n.77. & seqq.

Ex eadem maxima differentia alia colligitur, quod
29 † articulans non debeat iurare, cum nihil asserat, licèt secus sit in ponente, Doctores in l.2. §. obseruari, C. de iureiur. calum. Gayl practic. obseruat. lib.1. cap.79. num.10.

30 Differunt, quia regulariter † positionum non datur copia, vt in loco infra dicetur, capitulorum verò parti copia datur, ad faciendum interrogatoria.

Nonnullas alias differentias annuam in cap.17. n.14. & in cap.50. nu.

Et quoniam positiones, vt dictum fuit in superiori capite, inuentæ sunt ad hoc, vt ponens ab onere pro
31 bandi releuetur, videtur † prius dandum esse terminum ad ponendum, & eo elapso, alium terminum ad probandum. Verum practica inualuit, vt vnicus detur terminus, nempè ad probandum; in quo termino, & positiones produci possunt, & articuli, cum tam positione, quam articuli fiant ad probandum; positiones per responsionem partis, & articuli per testes, atque scripturas, vt per Marant. in suo specul. part.6. tit. de positionibus, nu.5. Scacc. de iudic. part.1. cap.60.
32 nu.6. Imo etiam † negatis positionibus super eisdem examinari possunt testes; Aduocati in earum productione dicunt, ponit, & quatenus opus sit, probare intendit, vt per Specul. in tit. de teste, §.5. circa princ. Marant. loco proximè citato. Vel clarius in earum productione dicunt, & si negari contigerit, quod non credit, eas statim ex nunc, prout ex tunc, in vim capitulorum exhibet, & producit, & petit super ipsis testes suis loco, & tépore nominandos examinari in forma.

33 Si tamen dumtaxat † datus esset terminus ad ponendum, cum non comprehendat terminum ad articulandum, vt supra dictum fuit, nouus deberet dari terminus: prout etiam terminus ad articulandum nó comprehendit terminum ad ponendum; licet terminus ad capitulandum vtrumque comprehendat, vt supra, ex Bald. in leg. generaliter, §. sed iuramento n.5.
34 fuit dictum. † Et de termino ad probandum, vtrumque comprehendere, tam nempè ad ponendum, quam articulandum, nulla est dubitatio.

SVMMARIVM.

1 *Positiones facere possunt ipsæ partes litigantes, & tam actor, quam reus, & de ratione, nu.2.*

3 *Iudex non potest facere positiones, licet possit interrogare, & de ratione nu.4. & quomodo possit dici, Iudicem facere positiones, num.5.*

6 *Positiones non potest facere, qui in iudicio stare non potest.*

7 *Reus an possit facere positiones ante actorem, & nu. seqq.*

8 *Qui prior appellat, prior agit.*

9 *Positionibus actoris prius respondendum videtur.*

10 *Actore non probante reus absoluitur.*

11 *Positiones tam actoris, quam rei promiscuè admitti debent.*

12 *Reus in exceptionibus dicitur actor.*

13 *Reus in exceptionibus dicitur prior, quemadmodum actor in petitione.*

14 *Positiones rei, actore non probante, an possint dici superfluæ, & num.15.*

16 *Positiones rei si sint de directo contra petitiones actoris non debent prius admitti, vbi de ratione.*

17 *Positionibus contrariis positionibus à se factis ad respondendum quis cogi non potest, & quomodo id procedat, n.18.*

19 *Positiones rei si sint præiudiciales petitioni actoris, an sit respondendum.*

20 *Positiones tam rei, quam actoris si fuerint pronunciatæ haberi pro confessis, quis succumbere debet.*

Qui possint facere positiones: & an reus admittatur ad ponendum ante actorem.

Cap. V.

1 Positiones faciunt ipsæ partes litigantes, cap. præsentium de test. in 6. & sic tam reus, quam actor, cap. vnico de litis contest. capit. dudum el 1. de election. Bart. in l. vbicumque nu.21 ff. de interrog. action. Carpan super stat. Mediolan. in tit. de position. cap.83. nu.54. & est ratio, quia
2 † positiones loco probationum succedunt. Et sunt inuentæ ad releuandum partes ab onere probandi per testes, vt supra dictum fuit. Vnde cum etiam reus debeat probare suas exceptiones, in quibus dicitur actor, l.1. & l. in exceptionibus, ff. de except. non est mirum, etiam reum positiones facere posse. Specul. de posit. §.3. n.2. Scacc. de iudic. part.2. cap.7. n.547. vbi alios citat.
3 Iudex autem † positiones facere non potest, licet enim iudex ad eruendam veritatem possit partes ipsas interrogare, voluit Prætor, & l. de ætate, §. qui tacuit, & §. qui interrogat, ff. de interrogat. act. † Positiones
4 tamen facere non potest ex eadem ratione supra posita, nempè fuisse inuentas loco probationum: & Iudicis partes sint iudicare, non autem probare, ac ideo positiones facere non potest: Et ad idem tendit alia ratio considerata per Scacc. de iudic. par.2. cap.7. nu.33. facere positiones nil aliud esse, quam supplere in facto, cum circa factum, non circa ius formentur positiones: sed supplere in facto non spectat ad Iudicem, ergo ad ipsum non spectat formare positiones; aliter diceretur assumere partes Aduocati, & Procuratoris, & suspectus redderetur, vt per Scacc. loc. cit. n.34. Præterea qui ponit fatetur, vt supra in capitulo præcedenti fuit dictum, & sæpius dicetur infra: & illa confessio præiudicat; sed Iudex non potest partibus præiudicare; Vnde infallenter dicendum est, positiones facere non posse: non solum quia id vsus non patitur, vt dixit Scacc. loc. cit. nu.35. sed quia iuri, & rationi repugnat, vt supra dictum fuit: nec potest fieri illatio ab interrogationibus ad positiones, nam quicquid sit, quod Iudex possit quandoque interrogare, interrogationes à positionibus in pluribus differre, etiam in substantialibus, diximus supra in cap.3. vt respondet Scacc. loco citato n.36. Nisi tamen
5 dicere velimus, † Iudicem positiones facere, in quantum debet partes cogere ad respondendum positionibus; & ipsos interrogare super positionibus productis,

ductis, Odofred. de positionib. n.5. Iacob. de Aren. de positio n.16. Vbert. de Robio pariter de positionib. n.6. & in istis terminis intelligere oportet Gay. lib.1. practic. obseruat. obseruat. 107. sub nu.6.

Et cum litigantes tantummodo facere possint po-
6 sitiones, sequitur † eum, qui in Iudicio stare non potest, nec positiones facere posse, Specul. de posit. §.7. sub n.45. & cum inter patrem, & filium, seruum, & dominum non possit esse iudicium, l. bis nulla, l. non idcirco. §. cum postea, ff de iud. leg. cum seruus leg. fine §. si seruus, ff de interrogat. act. ipsi positiones facere non poterunt, Robert. de posit. sub n.55. Specul. in dict. §.7. n.14. & num.45.

Cum igitur tam actor, quam reus possint facere positiones, dubitant Doctores, quisnam eorum prius debeat admitti ad ponendum: & prima fronte di-
7 cendum videtur, † prius actorem positiones facere
8 debere, † ex regula, qui prior appellat, prior agat, l.
9 qui prior. ff. de iud. & regulariter † prius respondendum esse positionibus actoris, quam rei, Bald. in add. ad Specul. in rubr. de dilationib. versic. 1. respondetur: cum agens sit prior, & nobilior patiente; & videtur id esse de mente aliorum, quos citat Beninc. in dec.32. nu.10. quæ est dec.14. in calce operis. Tertio non videtur audiendus
10 reus, ad ponendum ante actorem, quia † actore non probante reus absoluitur, leg. qui accusare. C. de edend. cum vulg. vnde non est, quod reus aliquas faciat positiones, antequam actor probet.

Quibus non obstantibus communiter omnes di-
11 cunt, † Iudicem positiones tam actoris, quam rei promiscuè admittere debere, vt per Iacob. de Aren. de posit. in princip. sub nu.17. Vbert. de Rob. de posit. n.7. & tradit Specul. in tit. de posit. §.4. nu.10. & seqq. & volunt alij, quos citat, & sequitur Scacc. de Iudic. lib.2. c.7. n.547. Idque prouenit ex eadem ratione supra posita; quod
12 † reus in exceptionibus dicatur actor, & tanquã actor suas debet probare exceptiones, & ad ipsas probandas, positionibus loco probationũ inuentis vti potest.

Nec potest inter actorem, & reum considerari ali-
13 qua temporis prioritas; nam † in exceptionibus ipse reus est prior, quemadmodum ipse actor prior est in
14 petitione. Non obstat altera ratio, † actore non probante, superfluas videri positiones rei. Primò, quia fieri posset, actorem habere aliquam præsumptionem pro se, quæ sufficiens esset ad victoriam, vel saltem ad concedendum iuramentum in supplementum: vel ad liberandum ipsum actorem à condemnatione expensarum; ac ideò conueniens est, ipsum reum posse facere positiones, saltem ad illam præsumptionem elidendam: ac propterea aliqui, distinguendo, dixere, quod si actor habeat aliquam pro se præsumptionem, reus admittatur ad ponendum ante actorem: secus si nil prorsus ad fauorem actoris considerari possit: tunc enim superfluum esset, reum ad ponendum ante actorem admittere.

15 Verum melius alij generaliter asserunt, † reum quandocumque admitti debere ad ponendum, ne dubia reddatur eius victoria. Si quidem posset in fine litis aliqua pro parte actoris considerari præsumptio prius non animaduersa, nec probationes sunt coangustandæ: Secundò dato, quod pro actore nulla adesset præsumptio, attamen actor succumberet vti præsumptus calumniator; quod nempè calumniosam præsumptiuè fecerit petitionem. At multo vtilius esset res, ratione expensarum, damnorum, & interesse, probare actorem verè calumniosam fecisse petitionem, vnde non debet hoc commodo priuari; vt calumniam per positiones probare valeat: concludamus igitur, in ponendo nullam inter actorem, & reum considerari prioritatem, vt supra dictum fuit; & tradit Scacc. in dict. cap.7. n.547.

Quæ conclusio supra firmata, promiscuè tam actorem, quam reum cogi posse ad respondendum positionibus, nonnullis declaratur modis. Et primò
16 † si positiones rei essent de directo contrariæ petitioni actoris, & narratis in ipsa, ac contra factum ab ipso actore propositum. Et est ratio, quia hoc modo actor priuaretur commodo probandi suam petitionem per positiones, & responsiones rei conuenti: nam si reus fecisset positiones contrarias petitioni actoris, & fuissent admissæ; si postea actor vellet ponere secundum suam petitionem, Reus potest contradicere, & se opponere dicendo, se non teneri ad
17 respondendum positionibus, quia positionibus † cõtrariis positionibus à se factis, qui respondere non tenetur, Franc. in cap.2. de confess. in 6. Lanfranch. in cap. quoniam contra, in verbo responsiones n.7. de probat. Curt. in tract. de positionib. nu.14.18. & 20. Benintend. decis.32. nu.11. quæ in calce operis est dec.14. & dicam infra in cap.17. nu.6. & seqq. ne igitur sequatur hoc absurdum, vt actor, qui onere probandi grauatur, non possit ponere secundum suam petitionem, non debet admitti reus ad ponendum prius de directo contra petitionem ipsius actoris, & in istis terminis procedere possent tradita per Benint. in dict. decis.32. nu.10. & declarat Surd. in decis.196. in fin. Id tamen intelligendum est, si positiones rei sint omnino, & de directo contrariæ petitioni ipsius actoris, ita vt actor secundum eius petitionem postea ponere non posset, in istis enim terminis
18 procedit conclusio supra posita, † contrariis positionibus non esse respondendum, & de qua in dict. cap.17. Secus verò si compatiantur, ita vt tam vnum, quam alterum dictum possit esse in se verum, licet vnum perimat indirectè intentionem alterius; vt in dict. dec.32. Benintend n.20. & latius dicetur in dict. cap.17.

19 Dicunt tamen aliqui, quod † si positiones rei essent omnino præiudiciales intentioni, & positionibus actoris, prius admittendæ essent positiones rei, quam actoris; & prius actor ad respondendum cogi deberet, vt annuere videtur Specul. in rubric. de posit. §.4. n.12. & seqq. Benint. in dict. dec.32. n.4. & posset dari exemplum, si quis in libello dicat, mutuasse centum Seio, & Titius excipiat, inter ipsos de datis, & receptis fuisse posita computa, & factam fuisse quietationem de omnibus hinc inde datis, & receptis vsque ad talem diem, tam ratione mutui, quam aliorum negotiorum, quę insimul habuerunt, ipse Titius prius deberet admitti ad ponendum hanc suam exceptionem, cum omnino interimat intentionem actoris; dato enim, quod mutuauerit; nihilominus ob quietationem nullam habet actionem ad petendum mutuum, vt per Specul. loco cit. Ex hoc tamen non existimo ego, posse impediri actorem ad ponendum simul cum reo, nam actor debet probare eius intentionem mutui; reus verò eius exceptionem quietationis; vnde cum vnusquisque probare teneatur, omnes insimul ad probandum admitti debent, per ea, quæ dicta fuerunt superius n.11. & sequentibus.

Vnum pro complemento istius capituli non omit-
20 tam, quod tamen non probo, vt si † tam actor, quam reus fecerint positiones contrarias; & omnes fuerint pronunciatæ pro cõfessatis, succumbere debet actor, ad tex. in cap. cum sint partium de reg. iur. in 6. ea ratione, quia magis nocet confessio actoris actori, quam rei reo, Alexand. in leg. si non fuerint, ff. de iur. iur. Benint. in dict. decis.32. num. 2. & 3. de quo tamen vide infra in

cap.62. vbi hæc proponitur, & deciditur quæstio.

SVMMARIVM.

1 *Aduocatus dicitur testis iuris.*

2 *Ponens debet iurare saltem de calumnia, & n.5.*

3 *Ad ponendum requiritur mandatum: & an sufficiat generale, vel sit necessarium speciale, vel specialissimum, & nu. 21. & seqq. necnon & num.29.*

4 *Aduocatum non posse facere positiones, quomodo sit intelligendum.*

5 *Procurator an possit facere positiones; & quid in procuratore in rem suam, n.18. & 31.*

6 *Procurator absque speciali mandato non potest iurare de calumnia.*

7 *Ponens debet iurare, se credere positiones esse veras.*

8 *Ponens fatetur.*

9 *Procurator non potest aliquid fateri in præiudicium eius principalium.*

10 *Positiones in prima instantia producta per procuratorem, possunt in secunda instantia per principalem reuocari.*

11 *Procurator non potest respondere positionibus.*

12 *Correlatiuorum eadem est disciplina, declaratur n.15.*

13 *Statutum disponens, vt personaliter debeat responderi positionibus, etiam in ponente locum habet, quod tamen reprobatur num.14.*

16 *Ponens, & respondens non possunt dici correlatiui, & n.seq.*

17 *Correlatiua quæ sint.*

19 *Procurator cum speciali mandato potest facere positiones: limitatur si adsit statutum, vt positiones personaliter fieri debeant, & num.33.*

20 *Procurator si producat positiones absque speciali mandato, potest fieri instantia, ratificari per principalem, alias poni ad partes.*

21 *Mandatum ad ponendum an debeat esse specialissimum ad ponendum sic, & sic, de quo & nu.23 & 24.*

22 *Positionum finis est, vt ponens fateatur, & quod confessio respondenti præiudicat.*

24 *Mandatum speciale ad ponendum, & iurandum de calumnia esse necessarii omnes admittunt, & sufficere absque alio specialissimo mandato probatur n.seq. & sic obseruari n.29.*

26 *Iuramentum ponentis quid continere debeat: & quid dicatur continere iuramentum respondentis positionibus n.27.*

28 *Verbum credere in respondente positionibus est expressiuum veritatis.*

29 *Procuratores non est necesse, quod habeant specialissimum mandatum ad ponendum, saltem ex stylo, & obseruantia.*

30 *Positiones, quas faciunt procuratores, præsumuntur ipsis subministratæ à principalibus.*

32 *Positiones ratificari per principales instari quandoque potest.*

34 *Verbum personaliter quid importet.*

36 *Procurator, principali absente, an possit facere positiones, & ponitur distinctio num.37.*

38 *Procurator an possit respondere positionibus pro principali absente, & n.39. & 40. tres referuntur opiniones, & n.41. affirmatiua probatur.*

41 *Procurator si potest respondere positionibus pro absente; tanto magis pro ipso ponere poterit.*

Procuratores, & Aduocati an possint facere positiones.

CAP. VI.

ACtorem, & reum positiones facere posse, diximus supra in superiore capite, sed dubitant Doctores, an eorum Aduocati, & procuratores eas pariter facere possint. Et licet Doctores id promiscuè disputare videantur, attamen in hoc inter Aduocatum, & Procuratorem maxima adest differentia, cum Procuratores à principalibus mandato habeant, Aduocati verò ex simplici requisitione principalium causas patrocinantur. Et quantum ad Aduocatos absolutè videtur respondendum, positiones facere non posse; cum enim respiciant factum, ab ipsis partibus

1 est proponendum, † Aduocatus enim dicitur solum testis iuris, *l. quisquis C. de post.* Specul. *in rubric. de posit. §.3. sub n.4.* Mascard. *conclus.1176.n.48.*

2 Secundo † producens positiones debet iurare saltem de calumnia, vt infra dicetur *in cap.23.* & de calumnia non iuratur absque mandato, quo cum careat Aduocatus, non poterit per consequens facere positiones.

3 Tertio † ad ponendum certum est requiri mandatum, & solum est differentia inter Doctores, an mandatum generale sufficiat, vel sit necessarium speciale, & vt alij volunt, specialissimum, vt infra dicetur: sed Aduocatus nullum habet mandatum, ergo ponere nullo modo poterit, vt post alios concludit Scacc. *de Iudic. lib.2. cap.7. n.37. & seqq.*

4 Quæ tamen intelligenda sunt, † vt Aduocatus non possit exhibere positiones nomine eius principalis, sed bene eas dictare, & componere potest. Imò ad eius officium spectat libellum perpendere, naturam intentatæ actionis considerare, propositas exceptiones animaduertere, & quid in facto sit iustificandum iudicare, & singula ad causam facientia principaliter, vel adminiculatiuè in breues, & claras positiones reducere, easque principalibus ostendere, ipsosq; monere, confessionem ponenti præiudicare: & demum eas principalibus, vel Procuratori consignare, ad effectum, vt exhibeantur: & hoc modo dici potest Aduocatos ponere, vt per Specul. *de position. §.3. sub nu.5. & §.6. n.5.* Iacob. de Aren. *de position. §.4. n.4.*

5 Sed maior est difficultas in Procuratore, † an ipse tanquam Procurator possit facere positiones, non dico, an eas componere possit, de quo non est dubitandum, vt de Aduocato diximus, sed an eas exhibere possit absque principali.

Et pro negatiua multæ considerari possunt ratio-

6 nes. Primo † ponens debet saltem iurare de calumnia, vt infra suis locis dicetur, vt Procurator non potest iurare de calumnia, nisi de hoc in mandato fiat expressa mentio, ergo non poterunt facere positiones, ita argumentatur Iacob. de Aren. *de positionib. in princip. num.4.*

7 Secundo † ponens debet iurare, se credere positiones esse veras, vt dicetur suo loco: at Procurator non potest veritatis iuramentum præstare, ergo ad ponendum admitti non debet, ita ratiocinatur Specul. *loco supra citato num.5.* de quo iuramento loquitur Osasc. *decis.113. n.8. & 9. in calce operis decis.22.*

8 Tertio † ponens fatetur, & confessio facta in positionibus nocet ponenti, vt supra dictum fuit *in*

9 *cap.2.* & latius dicetur infra suis locis, sed † Procurator non potest aliquid in iudicio fateri in præiudicium eius principalium absque speciali mandato, ergo nec etiam positiones facere potest: ac propterea Rota *in antiquis in tit. de corruptione positionum, decis. 505. quæ est in calce operis decis.61. & in nouiss. in tit. de positio-*

10 *nibus decis.60.* dicit, quod † si in prima instantia fuerint productæ positiones per Procuratorem mediante eius iuramento, in secunda instantia poterunt per principalem reuocari, absque vlla probatione erroris, & rationes assignat, quia iuramentum procuratoris non est veritatis, sed credulitatis, secundo, quia Procuratores non sunt plene de veritate informati, prout sunt principales.

Quarto,

Quarto, nonnullis aliis prætermissis, sunt qui
11 aliam adducunt rationem † ad probandum, procuratores ponere non posse; Procurator non potest respondere positionibus, vt suis locis dicetur, ergo non poterit nec etiam eas facere; correlatiuorum enim eadem est disciplina, & vnum per alium declarari solet, *leg.1.C.de cupress.leg.1.& 2.& leg.fin.C.de ind.vid.toll.* vbi Ias. *nu.20.leg.non tantum ff.de re iud.cum vulg.*
12 ac ideo † dispositum in ponente, censetur etiam dispositum in respondere debente, & è contra, maximè vt æqualitas seruetur, *leg.fin.C.de fruct.& lit.expens.* ita in terminis censuit Otasc *in dec.113.n.10.quæ est in calce*
13 *operis decis.22.* Qui propterea infert, quod † si adsit statutum, vt ipsa pars personaliter debeat respondere positionibus, ponens etiam personaliter ipsas positiones ponere debet, per antedictam correlatiuorum regulam. Et Cauagnin *super Decret. Montis Ferrat. in rubr. de responsione positionum, & interrogatoriorum §.2. nu.1.* dicit ita per excellentissimum Senatum Montis Ferrati, fuisse in quadam causa iudicatum. Verum Senatus censuit, necessarium esse speciale mandatum ad ponendum, per alias rationes supra consideratas;
14 non ex regula correlatiuorum: imò ipse tenet, † statutum aliquid disponens, seu requirens in respondente, non extendi ad ponentem, ob rationis diuersitatem: Procurator enim, vti de causa instinctus, quid ponendum cognoscere, & animaduertere potest: secus est in respondere debente, qui non habens peculiarem notitiam prætensionum partis aduersæ, quid respondendum ignorabit, præcipuè vbi
15 positionum non datur copia: qua † rationis diuersitate stante cessat regula correlatiuorum, Doctores *in rubr.ff de acquiren.possess.* Cauagnin. *loc.cit.num.4.* Euerard. *in sua centuria in loco à correlatiuis sub n.8.* Præterea
16 † nō video quomodo ponens, & respondens possint
17 dici correlatiui: † correlatiuum enim, vt declarat Bald. *in leg.conuenticula, C.de Episc.& Cleric.* est duorum, vel plurium ad inuicem mutua relatio, ita vt posito vno necessario, ponatur & alterum, vt pater & filius, maritus & vxor, venditor & emptor, locator & conductor, & huiusmodi, vt per Euerard. *loco cit. n.2.* At ponens stare potest absque respondente, veluti, si ille, contra quem producuntur positiones, non respondeat. Nec dicatur, tunc habebitur pro confesso: & sic dicitur ficte respondere: nam adhuc non venit similitudo, cum positio sit vera, responsio verò ficta: nisi tamen diceremus, reum posse cogi ad respondendum, etiam si sinat positiones haberi pro confessis, vt infra suo loco dicetur: Verum dato, quod respondere teneatur, tamen non potest dici correlatiuus cum ponente; nam illa necessitas respondendi non prouenit à natura ipsius positionis, ita vt positio absque responsione de sui natura stare non possit, vt in exemplis supra positis, sed prouenit ex dispositione iuris, mandantis positionibus responderi; ac propterea potius essem cum Cauagn. statutum loquens de vno, ad alium non extendi.

Sed redeundo ad propositam quæstionem, in qua communiter dicunt Doctores per alias rationes su-
18 pra allatas, † Procuratores absque speciali mandato positiones facere non posse: quod ampliant etiam in Procuratore in rem suam, quia licet iuret de calumnia, vt notatur in *leg. non solum de procurat.* attamen, obstant aliæ rationes, de quibus supra, quicquid dicat Robius *de position.n.20.*

19 Cum speciali verò mandato ad ponendum dicunt communiter Doctores, Procuratorem admitti, tunc enim principalis ponere dicitur *capit. qui per alium de reg.iur.in 6.leg. Diuus, §.1 ff ad leg. Corn. de fals.* & ipsum principalem iurare per Procuratorem, tanquam per organum *cap. præsentium de testib. in 6.cap. fin. de iur. calumn.lib.6.* & docet Bar. *in leg. qui bona, §. si alieno. ff. de damn.infect.* Vnde si procurator absque speciali mandato produceret positiones, ille, contra quem essent
20 productæ, † posset instare, vt principalis declarare deberet, an illis positionibus vellet, vti Specul *in dict. §.3. sub n.5.* ne postea se tueri posset, dicendo se non potuisse, nec positionum à Procuratore productarum notitiam habuisse.

Verum circa mandatum Procuratoris ad ponen-
21 dum maxima est altercatio inter Doctores, † an mandatum generale sufficiat, vel debeat esse speciale; vel, vt alij dicunt, specialissimum ad ponendum sic, & sic. Rot enim *in dec.779.recent.par.2.quæ in calce operis est dec. 7.* tenet, nec minus speciale mandatum ad ponen-
22 dum, & iurandum esse sufficiens, † sed requiri specialissimum, & indiuiduum ad ponendum materias in actis specificatas: finis enim positionum est, vt ponens fateatur, & quod fateatur cum effectu, ita vt illa confessio ponenti præiudicet; quod verificari non potest in confessione Procuratoris absque specialissimo, & indiuiduo mandato, vt per Rot. *loc.cit.nu.2.* ex quo infert, quod vel ipse principalis debet ponere,
23 vel Procurator † cum specialissimo, & indiuiduo mandato, vt *n.3.* & sic non esse sufficiens mandatum ad ponendum, & iurandum simpliciter, vt per eandem Rotam *loc.cit.n.4.* aliter enim positiones eorum effectum sortiri non possent, vt in *dict.decis.* 5. & Burat. *in decis.807.num.4.* dicit, positiones absque speciali mandato non esse attendendas, & mandatum esse debere ad sic ponendum, Burat. *dec.127.n.12.* vbi Ferentillius *in add. nu.20.* pariter asserit, mandatum debere esse specialissimum, & in indiuiduo: idem dicit Beltram. *in add. ad Ludou. decis.16.* aliter ille, contra quem producuntur, non posset cogi ad respondendum, Burat. *dec.466.nu.3.* Scac. pariter *de iud.lib.2.cap.7.nu.41.* plures allegat asserentes specialissimum esse necessarium mandatum ad ponendum.

24 Sed quantum ad mandatum generale, quod non sufficiat, & sit saltem necessario speciale ad ponendū, & iurandum de calumnia, omnes admittunt; sola est differentia inter scribentes, an sit necessarium mandatum specialissimum, ad ponendum materias specificatas in positionibus; & sic mandatum in indiuiduo ad ponendum sic, & sic, vt in *dict.decis.779.recent. par.2.* Verum non solum de stylo, & consuetudine, sed etiam de iure, dicendum existimo, mandatum ad ponendum, & iurandum simpliciter de calumnia esse sufficiēs ad hoc, vt Procurator positiones facere pos-
25 sit: & ratio est, quia † ad ponendum sufficit mandatū ad iurandum de calumnia; de quo latè dicam *in cap. 23.* sed Procurator de calumnia iurare potest absque specialissimo mandato, ergo non est necessarium specialissimum mandatum ad ponendum: ratio autem rationis est, quia maxima est differentia inter iuramentum ponentis, & iuramentum positionibus res-
26 pondentis † ponens enim debet solum iurare, se credere, verū esse, quod ponit, & sic calumniosè non ponere; ac propterea sufficit iuramentū calumniæ; quod iuramentum hoc solum in se continet, se credere ve-
27 rum esse, quod ponit, nec calumniosè petere † respondens verò positionibus, dicitur absolutè iurare, veras esse eius responsiones: & sic iuramentū ponentis est credulitatis, iuramentū verò respondentis positionibus est veritatis: vt dixi ex aliorū mente in *dict. cap.23.* Nec dicatur, etiā respondentem positionibus,

per verbum credere, respondere solitum esse: nam
28 hoc casu † verbum credere, est expressiuum veritatis, vt dixi in *dict. cap. 23.* & latius *in cap. 40.* quam distinctionem Rota Maceraten. apud Thoma. *in decis. 70. quæ est in calce operis decis. 73.* expressè approbat, & allegat *dictum meum tractatum de positionibus in dict. cap. 23. secundum primam impressionem.*

Secundo quicquid dicendum esset de iure, certum est, de stylo, & consuetudine, secundum opinionem Cyn. *in Auth. principales, §. quod obseruari, nu. 21. C. de iur.*
29 *calum.* † Procuratores generales, cum auctoritate iurandi de calumnia posse facere positiones, & sic obseruari in Vrbe, per ea, quæ scribit Vestr. *in sua praxi lib. 5. cap. 16. sub n. 5.* dixit Scacc. *in dict. cap. 7. n. 44.* Procuratores enim sunt, qui habentes informationes à partibus formant positiones, ipsasque producunt, & instant, per aduersarium responderi: & Iudex responderi mandat, & in casu contumaciæ pronunciat haberi pro confessis, absque alio specialissimo mandato; aliter necessarium esset opponere in mandato præcisè, & in indiuiduo verba ipsarum positionum, quòd numquam obseruatum vidi: vt enim dicit Rota apud Burat. *dec. 566. nu. 11. quæ in calce operis est decis. 74.*
30 † cum fiant positiones de rebus magis notis principalibus, quam Procuratoribus, & quas Procuratores absque instructione principalium verisimiliter ignorassent, præsumuntur ab ipsis subministratæ; & de ipsis principales certiorati, vt per Rot *loc. cit. n. 12.* vbi ad propositum aliæ allegantur Rotæ decisiones.

31 Et cum in ponendo sufficiat iuramentum de calumnia, vt dicetur infra *in dict. cap. 23.* Procurator in rem suam poterit ponere absque alio mandato, cum possit de calumnia iurare, vt notatur *in l. non solum de procurat.* Bab. *de position. nu. 20.* Scacc. *in dict. cap. 7. nu. 43.* quod tamen dicit procedere in Procuratore ex parte actoris, non rei.

32 Benè verum est, quod animaduertentes interdum illi, contra quos producuntur positiones, in ipsis aliquid contineri, quod ponenti possit esse damnosum, instant per principales declarari, an velint vti positionibus exhibitis; ad tollendam omnem dubitationem; an præiudicent ponenti, vel non: quæ cautela solet esse quandoque damnosa: cum aperiat mentem ponenti, corrigendi, ac emendandi positionem.

33 Id tamen, quod diximus, Procuratorem cum mandato speciali ponere posse, limitat Osasc. *in decis. 113. quæ in calce operis est dec. 22.* si adsit statutum, vt perso-
34 naliter id fieri debeat: verbum enim † personaliter importat, actum fieri debere per propriam personam, & non per aliam, & in ipso actu productionis positionum, vel responsionum, quod ipse latissimè variis rationibus, ac similibus probat, & tandem concludit, ita per Senatum fuisse iudicatum: quod sequitur Thesaur. *decis. 17. n. 1. & 2. in calce operis, decis. 9.* Hoc tamen intelligendum esset de statutis expressè requirentibus id personaliter fieri debere, vt in Statuto Sabaudiæ, per plura verba considerata ab Osasco *in dict. dec. 113.* & declarat Thesaur. *loc. cit. nu. 3. de quo tamen infra in cap. 65.*

35 Sed stante simili statuto, requirente personalitatem in ponente, & pars sit absens; & Procurator existimet, necessarias esse facere positiones; quid erit agendum? hanc dubitationem monet Osasc. *in dict. dec. 113. n. 11.* & dicit, quod Procurator potest, vel petere terminum ad præsentandum principalem; vel producere positiones, & postea apud Iudicem instare, vt committatur ordinario loci, vbi ille commoratur, vt possit coram ipso illas positiones confirmare, reproducere, ac iurare, ipsas esse veras; & quod omnia demum remittantur ad Iudicem causæ, ad tradita per Bart *in leg. generaliter, §. his præsent. n. 2. C. de iur. iur.* vt per eundem Osasc. *sub dict. n. 11.*

36 Sed quid, si principalis moto Iudicio, relicto Procuratore, eoque instructo discedat, & in longinquas partes proficiscatur, vel ignoretur vbi degat, quid erit agendum, si eius Procurator positiones facere intendat? animaduertendum puto, id dupliciter con-
37 tingere posse, † vel quod reliquerit Procuratori cum speciali mandato ad ponendum, & iurandum de calumnia; & poterit procurator positiones facere; si sequamur illorum opinionem, qui tenent, ad ponendum non esse necessarium mandatum specialissimũ, & in indiuiduo: de quo supra dictum fuit: & sufficere, ponentem iurare de calumnia, vt pariter supra fuit dictum, & latius dicetur infra *in cap. 23.* Si verò Procurator habeat solum mandatum generale, absque vlla speciali auctoritate ad iurandum, saltem de calumnia, maior certè est difficultas, omnes enim admittunt, vt ponens debeat saltem iurare de calumnia, *vt in dict. cap. 23.* quod facere non posset Procurator non habens ad hoc mandatum speciale, videtur absolutè dicendum, ponere non posse. Hanc quæstionem non inueni ab aliquo in indiuiduo tactam:
38 sed benè id disputant † in Procuratore respondere volente, pro principali, qui moto Iudicio se absentauit, in longinquas partes profectus fuit; ita vt, vel ignoretur vbi de præsenti permaneat, vel impossibile sit, in illas partes Litteras remissoriales transmittere, de quo Thesaur. *in dict. dec. 17. nu. 4.* & tres refert
39 opiniones. Vna est eorum, qui existimant, † esse dandum curatorem bonis omnibus, qui poterit iurare de calumnia. vt per glos *in cap. cæterum in verb. ab vtraque de iur. calum.* & respondere positionibus Gyn. post Iacob. de Aren. *in leg. 2. §. hoc etiam in fine de iur. propter calumn.* Bald. *in dict. leg. 2. § fin autem, vers. sed pone,* & reprehendit Bart. contrariam sentientem, & contra ipsum esse veriorem, & communem opinionem asserit Alexand. *in leg. qui bona, §. si alieno, ff. de damn. infect.* & hanc sententiam contra Bart. defendit Neuiz. *in cons. 70. num. 30.*

Verum huic sententiæ nunquam acquiescerem; vt enim dicit Thesaur. *in dict. decis. 17.* non debet dari curator bonis omnibus contra voluntatem principalis, qui Procuratorem reliquit, vt per Abb *in dict. cap. cæterum nu. 7.* Secundo quid plus facere posset ille curator datus bonis omnibus, quam Procurator à Domino relictus? Imo censendum est, Procuratorem à Domino relictum, & instructum meliorem habere notitiam, quàm quilibet alius esset habiturus: & sic nec minus videtur amplectenda altera opi-
40 nio, † dandum esse curatorem non omnibus bonis, sed ad illum actum tantum, vt dixerunt Marian. Barbos. & alij, quos citat, licet non sequatur Neuizant *loco supra citato,* nam nec ille curator datus ad illum actum posset melius iura principalis tueri, quàm Procurator ab ipso instructus, & ad tuendum eius iura specialiter deputatus, facere posset; & dicam etiam infra *in cap. 69.*

Vnde tertia sequitur opinio Bart. *in dict. l. 2. §. fin*
41 *autem nu. 5. & in dict. l. qui bona, §. si alieno,* † Procuratoris responsionem hoc casu admitti debere, & sufficientem esse, quam sequitur Abb. *in dict. cap. cæterum num. 6. & in cap. in pertractandis num. 5. de iur. calumn.* Nec Bartol. se restringit ad calumniæ iuramentum, sed quod etiam hoc casu præstare valeat iuramentum veritatis, dum *in dict. §. fin autem,* allegat Specul. in materia

materia positionum loquentem, & *in dict. §. si alieno*, expressè de iuramento mentionem facit, & de Procuratore instructo dubitare non videtur *in l. si actor, ff. de Procurat.* idem Specul. *in tit. de positionib. §. 6. n. 16.* Et hanc Bart. sententiam sequitur Thesaur. *in dict. decis. 17.* & ita ipsum iudicasse asserit, & eius sententiam fuisse à Senatu confirmatam, quem simpliciter sequitur Cauagn. *loco supra citat. nu. 5.* de quo vide etiam *in cap. 65. & 69.*

41 Si igitur in casu supra proposito Procurator admittitur ad respondendum positionibus exhibitis contra eius principalem, tanto magis admitti debebit ad ponendum: cum ad ponendum sufficiat iuramentum calumniæ; ad respondendum verò positionibus, necessarium sit iuramentum veritatis, vt supra, & alibi clarius fuit dictum.

SUMMARIUM.

1 *Positiones debent esse certa, clara, & non obscura; & de rationibus numeris seqq.*
2 *Ponens fatetur.*
3 *Testis obscurè deponens non probat.*
4 *Positionibus est clarè respondendum.*
5 *Positiones obscuras declarari, quandocumque instari potest ante responsionem: etiam si producantur post conclusum in causa, num. 6.*
7 *Respondens positioni obscura sibi praeiudicat.*
8 *Obscura positiones quando dicantur.*
9 *Obscuritas positionum, vel ex verbis, vel ex oratione oriri potest.*
10 *Positionum obscurarum duo ponuntur exempla, & n. 12.*
11 *Edere non dicitur, qui totam stipulationem non edit.*
12 *Dies solutionis est pars stipulationis.*
13 *Positio continens promissionem absque vlla temporis praefinitione dicitur obscura.*
14 *Positio praesumptiuè concludens non potest dici obscura.*
15 *Positionum verba, non est, quod secundum iuris regulas interpretentur, cum ab ipso ponente declarari possint.*
16 *Ponens propria auctoritate absque vllo Iudicis decreto potest positionem obscuram declarare.*
17 *Positioni obscura respondens potest illam declarare.*
18 *Confessio facta in respondendo positionibus, ad fauorem respondentis est interpretanda.*

De Positione obscura, & incerta.

Cap. VII.

Si partis igitur Procuratores, & Aduocati positiones facere intendant, id prius animaduertere de-
1 bent, vt † eas certa, & clara, non autem obscura oratione componant: idque ex duplici ratione, vna ex parte ponentis, altera ex parte respondere debentis.
2 Ex parte ponentis, quia † ille, qui ponit, fatetur, vt suis locis supra fuit dictum, & dicetur infra *in cap. 24.* at qui obscurè, & ambiguè loquitur, non potest dici, quod magis vnum, quam aliud fateatur: prout
3 dicimus † de teste obscurè deponente, qui non probat; cum non appareat, quid vere asserere voluerit, *cap. in praesentia de probat. cap. clamor de testib.* Farinac. *de testib. quaest. 68. nu. 1.* hancque rationem considerat Mascard. *conclus. 1176. n. 22.* Altera respectu respondentis;
4 cum enim † positionibus sit clarè, & purè respondendum, vt suis locis dicetur, non absolutè, & clarè posset obscuræ positioni responderi, vt igitur reus scire possit, quid congruè respondendum; clara, & certa, non autem obscura, & ambigua debet esse positio, vt voluerunt Vbert. de Rob *de position. nu. 45.* Curt. *de position. nu. 21.* in quo omnes concordare asserit Specul. *in tit. de position. cap. 13. sub num. 41. & seqq.* Cauagn. *ad Decret. Mont. ferr. Decret. 11. §. 3. nu. 47.* Pacian. *de probat. cap. 21. num. 20. & seqq.* Gabal *in gloss. ad Constit. March. lib. 5. cap. 19.* ac propterea si obscura producatur positio, reus, contra quem producitur, antequam respondere cogatur, potest excipere, positionem esse obscuram, & ideo per ponentem prius esse declarandam, vt benè docet Specul. *loc. cit.* Bald. *in leg. vt responsum num. 1. C. de transact. & in l. precibus in 1. notabili, C. de impub. & aliis substit.* Paul. de Castro *in l. controuersum, ff. de transact.* Pacian. *de probat. capit. 21. num. 13. lib. 1.* Cauagn. *loc. cit.* Mancin. *de iuram. par. 2. art. 2. num. 22. & 24.* Rot. *decis. 29 alias 730. de test. in antiq.* alios plures citat, & sequitur Scacc *de Iud. lib. 2. cap. 7 n. 180.*
5 Quae instantia, vt † ponens declaret positionem obscuram, fieri potest quandocumque antequam concludatur in causa, & antequam reus cogatur respondere, Bald. *in leg. tres denunciationes, sub nu. 8. vers. extra queritur, C. quomod. & quand. Iudic.* id enim, quod venit ad declarationem, non dicitur quid nouum, Scacc. post alios *loc. cit. n. 181.*
6 Imò † si producantur positiones post conclusum in causa, ille, contra quem sunt productæ, si sint obscuræ, instare poterit pro declaratione, vt per Scacc. *loc. cit. sub dict. nu. 181.*
7 Benè verum est, quod † si ille, contra quem productæ sunt positiones obscuræ, non instaret pro declaratione, & ipsis responderet, sibi praeiudicaret, Scacc. *loc. cit. sub dict. n. 181. vers. Aduerte.*
8 Exempla autem † positionum obscurarum plura assignari possent, verum cum non possit ad omnia indiuidua deueniri, generaliter dicendum est, positionem obscuram, & incertam illam esse, ex qua certitudinaliter non potest cognosci, quid verè positiones affirmare voluerint, vt si positio plures, & diuersos contineat intellectus, vt de testium depositione declarat Alens. *in cons. 218. n. 10. lib. 1.* quem post alios se-
9 quitur Farin. *dict. quaest. 68. n. 2.* † Quod oriri potest, vel ex verbis, vel ex oratione, vt per Specul. *loco supra citat.* Iacob. de Aren. *de position. in prima part. n. 29.* Vbert. de Rob *pariter de position. nu. 44.* & probat text. *in leg. si quis intentione, ff. de iud.* vbi Bart. asserit; ambiguitatem esse posse, vel in vna dictione, vel oratione.
10 Et † duo praecipuè exempla circa obscuritatem, seu incertitudinem positionum adducere solent Doctores; Primum, si ponens dicat Titium sibi promisisse decem; non declarando an in diem, vel sub conditione, id promiserit; Vnde fieri tunc potest instantia, vt declaret, an in diem, vel sub aliqua conditio-
11 ne promiserit, Specul. *de position. §. 10. n. 15.* † non dicitur enim edere, vel ponere, qui totam stipulatio-
12 nem non edit, † & dies solutionis est, sicut summa pars stipulationis, *leg. 1. §. edere, & §. editiones, ff. de edend.* nec certa hoc casu potest dici positio, cum aliud sit promittere simpliciter, aliud sub conditione, Scacc. *in dict. cap. 7. sub nu. 180. vers. quod si actor.*
13 Secundum exemplum est, † si ponens dicat sibi fuisse promissa centum absque vlla temporis praefinitione; potest enim tunc instari, vt tempus addatur, Curt. *de position. breui. 11. n. 31.* & sequitur Scacc. *loc. cit. sub dict. nu. 180. in fine.*
14 Non potest tamē † positio dici obscura, & incerta, licet concludat solum praesumptiuè, nō autem absolutè, vt post alios dixit Menoch *de praesumpt. quaest. 66.* & est ratio, quia licet concludat praesumptiuè tantum, certum tamē est factum, quod in positione ponitur;

an verò illud factum præsumptiuè tantum, vel absolutè probet intentionem ponentis, respicit merita causæ, non formam positionum.

15 Et † parum ad propositum, circa positiones obscuras, conferunt ea, quæ considerare solent Doctores circa verba obscura, an nempè sint intelligenda secundum intentionem proferentis, de quo Bart. *in dict. leg. si quis intentione, ff. de iud.* an naturaliter, vel ciuiliter, an secundum subiectam materiam, an in benigniorem sensum, an secundum consuetudinem, an in potentiorem significationem, an secundum materiam actus, & similia, de quibus Tusc. *in litt. V. conclus. 98. & seqq. & sparsim per Doctores:* nam cum ipse ponens, possit has tollere difficultates, debet à Iudice cogi, vt verbis claris, certaque oratione suam declaret positionem, & sic cessabunt etiam, quæ de testium interpretanda obscura depositione, docet Farinac. *in dict. quæst. 68. n. 43. & seqq.*

16 Et potest ponens † propria auctoritate absque vllo Iudicis decreto positionem obscuram declarare, Cauagnin. *super Decret. Montis Ferrat. in rubr. de positionibus, §. 3. num. 54.*

17 Et † si reus nollet instare pro alia declaratione positionis obscuræ, ipsemet illam declarare posset eius responsionem, addendo, puta, diem, vel conditionem, & eius confessio in totum, vel reijci, vel acce-
18 ptari deberet, vt dicetur infra *in cap. 58.* Et † si ex ipsa responsione posset oriri aliqua dubietas, interpretari deberet ad fauorem rei, vt post Butr. Bart. Dec. & alios respondet Veral. *decis. 189. part. 1. quæ est in calce operis decis. 35.*

SVMMARIVM.

1 *Positio conditionalis reijcitur, & quare.*
2 *Qui loquitur sub conditione non fatetur.*

De Positione conditionali.

Cap. VIII.

EX eo, quia respondens positionibus debet clarè, & absolutè respondere, vt suis locis infra dicetur, etiam ponens, quid certum ponere debet, vt par
1 sit vtriusque conditio, ac ideo † conditionales positiones esse reijciendas Doctores volunt, Spec. *de position. §. 10. n. 10.* vbi dicitur, quod non admittitur positio, si res tua fuit, præscripsi, vel à te emi, vel si debui solui, nam nec præscriptio, nec emptio, nec solutio dicitur absolutè posita, sed conditionaliter, quatenus res tua sit, & quatenus debuerim.

2 Secunda adduci potest ratio, quod † qui ponit fatetur id, quod ponit, vt infra *in cap. 24.* sed qui loquitur sub conditione non fatetur, nisi quatenus probetur conditio, ergo verè non ponit, ac propterea similis conditionalis locutio in positionibus reijcitur, licet in aliis iudicialibus actis admittatur, vt per Spec. *loc. cit.*

SVMMARIVM.

1 *Alternatio qualibet dicitur incerta.*
2 *In alternatiuis sufficit alteram partem esse veram.*
3 *Positio alternatiua reijcitur, & quare.*
4 *Positioni alternatiuæ quis respondere non cogitur.*
5 *Positio alternatiua respectu obligationis, seu facti in positione positi admittitur: quod exemplis declaratur.*
6 *Positio alternatiua in se quæ sit.*
7 *Positio alternatiua admittitur, quando incertitudo prouenit ex facto respondere debentis.*
8 *Libellus incertus sustinetur, quando incertitudo prouenit ab aduersario.*
9 *Positio alternatiua circa factum alienum sustinetur.*
10 *Positio alternatiua admittitur etiam in facto proprio, quando factum non est de recenti, sed antiquum, in quo cedat verisimilis obliuio.*

De Positione alternatiua.

Cap. IX.

EX regula supra posita, positionem claram & non obscuram esse debere, altera subsequitur exce-
1 ptio, positionem esse alternatiuam, † quælibet enim alternatio est incerta, *leg. prætor dixit, §. quod aliter, ff. de iniur. leg. vbi autem, §. illum, ff. de verb. oblig.* cum sufficiat
2 in alternatiuis, alteram partem esse veram, † vt dixit Menoch. *de præsumpt. lib. 1. præsumpt. 90. n. 5. & præsumpt. 86. n. 2. lib. 4.* & probat text. *in cap. in alternatiuis de reg. iur. in 6. cap. inter cæteras de rescript. l. si ita quis stipulat. ff. de verb. obligat.* vnde reus scire non potest, quam partem esse
3 veram ponens affirmet, ac propterea tanquam † positio incerta, & obscura reijcitur, Specul. *in tit. de posit. §. 7. n. 45.* Iacob. de Aren. *de posit. in præfat. nu. 38.* Curt.
4 *de posit. nu. 22.* Carp. *sup. stat. Mediol. rub. 83. sub nu. 41.* † nec alternatiuæ positioni quis respondere cogitur, vt per supracitatos Doctores, & alios, quos citat Scacc. *de iud. lib. 2. cap. 7. n. 288.*

5 Quod tamen intelligendum est, † quando alternatiua est in ipsa positione, secus quando est in ipso facto posito, vel in ipsa obligatione, de qua fit mentio in positione, sit exemplum, tu mihi promisisti, vel equum restituere, vel soluere quinquaginta aureos, alternatiua hoc casu est in obligatione, vnum enim, vel alterum facere promisisti, vnde possum hanc obligationem alternatiuam in positione ponere, & positio erit alternatiua, sed certa, & absoluta, à te nempè fuisse factam hanc alternatiuam obligationem, vt Iacob. de Aren. declarat *dict. n. 38.* & tradit Scacc. *loco supra citato nu. 289.* qui dat aliud exemplum, petij à te, vt mihi trados scuta decem, vel triginta operas; ad probandum hanc petitionem possum ponere, quod tu mihi promisisti tradere vel scuta decem, vel triginta operas: nec hoc casu positio potest dici alternatiua, sed absoluta, te nempè illam fecisse promissionem alternatiuam; & sic alternatiua est in obligatione à te facta, non autem in positione, ac propterea ipsi est respondendum, vt per Scacc. & alios supra citatos
6 Doctores. † Alternatiua verò erit in positione, si ponas exempli gratia, me promisisse vel vnum, vel aliud, non alternatiuè, sed simpliciter: quo casu redditur obscura positio, quia ponens non affirmat magis vnum promisisse, quam aliud, & sic non potest dici, quod ponens magis vnum, quam aliud fateatur, quod non est, quando alternatiua est in facto posito in positione, tunc enim ponens fatetur fuisse factam illam alternatiuam positionem, vt supra dictum fuit.

7 Secundò † alternatiua positio admittitur, quando incertitudo prouenit ex facto respondere debentis, finge, tu habuisti à me rem aliquam, sed ignoro an amplius apud te reperiatur; possum ponere, te habere illam rem à me receptam; vel eam alienasse, quo casu sustinetur positio, quamuis alternatiua, & incerta, quia illa incertitudo prouenit ex facto respondere debentis, sic docet Curr. *loco supra citato,* & sequitur Scacc. *loco pariter citato num. 289.* Prout etiam
8 † libellus incertus sustinetur, quando incertitudo causatur ex facto rei, vt notat Bart. *in leg. 1. §. 1. ff. quor. legat.* & dicit Curt. *de posit. sub nu. 22.*

9 Tertiò

9 Tertiò † alternatiua sustinetur positio in facto
alieno, puta, scio fuisse factam promissionem vno ex
duobus modis, sed quia præsens non fui, & dubito
vel vno, vel altero modo, pono fuisse factam talem,
vel talem promissionem tali, vel tali modo Quo ca-
su ob probabilem ignorantiam incerta admittitur
positio, secundum Curt. *loc. cit. n. 22.*

10 Quartò † in facto proprio non recenti, sed anti-
quo, in quo verisimiliter potest cadere obliuio, erit
quandoque admittenda alternatiua positio, prout,
ob eandem rationem etiam obscuram responsio ad-
mitti solet, de quo infra *in cap. 41.*

SVMMARIVM.

1 *Positio generalis in genere generalissimo non admittitur: de quo duo dantur à Doctoribus exempla, vt mun. 2. quæ in proposito reprobantur nu. 7. & 8.*

3 *Genus ob suam generalitatem est incertum.*

4 *Obscuritas ex generalitate oritur.*

5 *Obscuræ positioni non est respondendum, remissiuè.*

6 *Promissio de dando aliquid, an sit valida, & quid in promissione de dando agrum nu. 7. 8. 10. 12. & 13.*

9 *Promissio de equo an valeat.*

11 *Legatum de fundo simpliciter factum ab eo, qui plures habebat fundos, an sit validum.*

14 *Promissio in genere, quæ sit.*

15 *Promissio in genere subalterno valet.*

De Positione generali.

Cap. X.

1 NOn absimilis est altera oppositio † generalem
esse positionem, vt nostri dicunt in genere ge-
neralissimo: de quo Doctores duo afferunt exempla.
2 † Primum, si quis ponat, Titium aliquid dare debe-
re, vel aliquid dare promisisse. Secundum exemplum,
si quis ponat, Titium dare promisisse agrum, vel ad
ipsum præstandum se obligasse, vt per Specul *de posit.
§. 7. nu. 15.* Odofr. *de posit. nu. 15.* Vbert. de Rob *de posit. sub
nu. 50.* Iacob. de Aren. *de posit. in præfat. num. 36.* Mascard.
conclus. 1177. n. 34. quos sequitur Scacc. *de Iud. lib. 7. cap. 7.
n. 190.* Cuius rei duas præcipuè supracitati Doctores
solent adducere rationes: prima fundata est in obs-
3 curitate; † genus enim ob suam generalitatem est in-
4 certum, † ex qua incertitudine, & generalitate ori-
5 tur obscuritas, *leg. ita fidei, ff de iur. fisc.* & † obscuræ, &
incertæ positioni non est respondendum, diximus
6 supra *in 7. cap.* † Secunda ratio est inutilitas rei præ-
standæ: nam in primo exemplo dando festugam, da-
ret aliquid, & sic liberatus esset à promissione. In se-
cundo vero exemplo dando agrum vnius digiti, vel
terræ glebam pariter diceretur promissionem adim-
pleuisse, & sic inutilis prorsus, & delusoria esset hæc
promissio, vt post alios declarat Scacc. *loc. cit. num. 191.
& seqq.*

Hæc omnia in supradictis exemplis proposita ve-
ra esse non inficior, sed parum conclusioni proposi-
7 tæ conuenire videntur: conclusio est † positioni ge-
nerali non esse respondendum: sed exempla propo-
sita non consonant. Non primum de eo, qui promi-
sit aliquid; nam tunc non potest dici, promisisse ge-
nus, cum illud aliquid de speciebus non prædicetur:
sed est solum promissio incerta, & ob eius incerti-
tudinem; inanis est obligatio, & inutilis positio, &
sic reijcienda, vt supra citati Doctores dicunt; non
autem quod ista sit promissio in genere generalissi-
8 mo, vt ipsi asserunt. † Nec minus conuenit secundum
exemplum, de eo, qui promiserit agrum; nam hæc
est potius promissio in specie, quam in genere, ager
enim nõ nisi de agro prædicatur.

Imò hanc secundam promissionem, nec omninò
incertam, nec inutilem esse, existimarem ego; prout
9 dicimus † de eo, qui alicui equum promiserit; licet
enim aliqua adesset incertitudo, cum posset intelligi
de equo magno, paruo, magni, vel parui valoris,
vnius, vel alterius qualitatis, attamen ad præstandum
equum diceretur obligatus: equi autem qualitas à
boni viri arbitrio penderet: idque arbitrari posset ex
causa, ob quam fuit facta promissio, ex personarum
qualitate; ex facultatibus, ex loci consuetudine, ex
numero equorum, quos haberet ille, qui hanc fecis-
set promissionem, & ex aliis pluribus, nisi tamen di-
ceremus, electionem regulariter esse debitoris. Idem
videtur dicendum in eo, qui promiserit agrum;
10 † nam si quis habens plures agros, agrum promit-
tat, à præstatione vnius agri, arbitrio boni viri, non
diceretur liberatus: Prout in simili communi est scri-
11 bentium sententia, quod † si testator habens plures
fundos, simpliciter legat fundum, certis finibus non
designatum, quod adhuc legatum valeat, & debeat
præstari vnus ex fundis per testatoré possessis, Ruin.
cons. 83. nu. 6. lib. 1. & docet Mant. *de coniect. vltim. volunt.
lib. 9. tit. 2. nu. 4.* Nec est verum, quod Specul. Scacc. &
12 alij asserunt, † præstando agrum vnius digiti vel ter-
ræ glebam, esse liberatum; nam nemo sanæ mentis,
agrum vnius digiti, vel terræ glebam agrum appel-
laret, præterquam quod Mant. *loc. supr. cit.* dicit ex cõ-
muni sententia, præstandum esse fundum eo modo,
quo erat à testatore possessus, & absque vlla diminu-
tione: quæ omnia, vti extra propositam materiam
prætermitto; cum mea fuerit intentio; solùm de-
monstrare, exempla proposita nihil commune habe-
re cum conclusione, positionem generalem in gene-
re generalissimo non esse admittendam, & nullitas;
quæ considerari posset in dictis exemplis, prouenit
ex incertitudine rei promissæ: quæ incertitudo solet
regulariter inefficacem reddere quamcumque dispo-
sitionem, ad text. *in leg. si fuerit, ff. de reb. dub. leg. cum ex
pluribus, ff. de man. testam.* Bart. *in leg. si quis seruum, §. si in-
ter, ff de leg. 2.* & docent alij, quos citat Gratian. *discept.
forens. cap. 1000. num. 19.*

Primum etiam exemplum in aliquibus casibus, nõ
13 posset dici omnino incertum: † nec ille, qui promisit
aliquid, dando festucam posset dici liberatus: vt in fa-
cti contingentia declaratum vidi de vno, qui, quibus-
dam rogantibus, vt subscriberet folium, in quo plures
se obligauerãt de danda aliqua, vel maiori, vel mino-
ri pecuniarum summa, casu quo quoddam inceptum
opus executioni demandarent; foliũ subscripserat in
hæc verba: *anch'io darò qualche cosa.* Et dum postea ad
dandum fuit requisitus, obulum non obtulit; dicendo
quod obulum erat aliquid. Sed summæ prudentiæ su-
perior, declarauit, obligationem, ad dandam eandem
summam, quam alij communiter eiusdem conditio-
nis, & facultatum, dare promiserant, quod eo magis
procederet, si ageretur de pia causa ex æquitate ca-
nonica, Tiraq *de priuil. piæ causæ priuil. 55. in fin.* & stante
iuramento Grat. *discept. forens. 534. nu. 16. & 17.*

14 Sed † de positione in genere posset dari exem-
plum in eo, qui animal promisisset; quæ promissio
non valeret ob incertitudinem in genere generalis-
simo, cùm animal prædicetur de omnibus speciebus
animalium: esset etiam obligatio inutilis, quia dan-
do muscam, seu murem, daret animal, & sic ab obli-
gatione esset liberatus.

15 Et † quæ dicunt de positione generali, intelligunt, quando generalitas fundatur super genere generalissimo, secus si fundetur super genere subalterno, quod habeat fines limitatos à natura, vel facto hominis, vt per Pap *in forma excipiendi contra positiones, in verbo generales*, & sequitur Scacc. *loc. cit. nu. 194.* in quo latius insistendum non puto.

SVMMARIVM.

1 *Positiones superflua reijciuntur.*
2 *Superfluitas reijcitur.*
3 *Ad probandum superflua quis admitti non debet.*
4 *Positiones retinent naturam probationum.*
5 *Positionis superfluæ exempla adducta per Doctores.*
6 *Positioni, quæ sit eadem cum prima non est respondendum; sed non ratione superfluitatis, sed quia positionibus semel tantum est respondendum.*
7 *Positio quæ sit eadem cum prima, licet non sit admittenda, id tamen non prouenit à superfluitate.*
8 *Positionibus semel tantùm est respondendum, & quare.*
9 *Positioni aliàs confessatæ non est amplius respondendum: nec minus negatæ, num. 10.*
11 *Positiones contraria concessa, vel negata, non sunt admittendæ, non ratione superfluitatis, sed per alias rationes, de quibus ibi.*
12 *Positionibus circa concessa, vel negata non est amplius respondendum, & quare.*
13 *Positio contraria alteri positioni non dicitur superflua. & quare non admittenda.*
14 *Positionibus, qui responsum dedit in prima instantia, non tenetur respondere in secunda, & quare.*
15 *Positiones fieri possunt etiam circa ea, quæ fuerunt negata in Iudicio absque tamen iuramento.*
16 *Reus potest cogi ad respondendum positionibus contrariis his, quæ ipse dixit respondendo libello, & quare.*
17 *Positionibus semel tantùm est respondendum, etiam si fuerit responsum per verbum credit, vel non credit, contra sexum, & quare.*
18 *Superfluæ positiones quæ dicantur, & nu. 19.*
20 *Positionibus non tenetur respondere, qui habet intentionem fundatam, & quare.*
21 *Superfluitas debet esse manifesta ad hoc, vt quis respondere non teneatur.*

De Positione superflua.

Cap. XI.

1 OPponitur † quandoque, positionem esse superfluam, ac ideò reijciendam, Odofr. *de posit. nu. 10.* Vbert. de Rob. *de posit. num. 39.* Iacob. de Aren. *de posit. num. 26.* Spec. *in tit. de posit. §. 7. nu. 1.* Curt. *de posit. num. 18.* Mascard *de probat. conclus. 1177. n. 16. & seqq.* Carpan. *super statut. Mediol. in tit. de position. nu. 44.* Neuiz. *cons. 30. nu. 15.* Gabal. *in glos. cap. 10. Constitut. March. lib. 5.* Scacc. *de Iud. lib. 2. cap. 7. num. 173. & 174.* vnà cum alijs supradictis allegatis:
2 & rationem afferunt, † quia superfluitas reijcitur,
3 *leg. fin. C. de prec. imp. offer.* Et † sicut quis non admittitur ad probandum superflua, sic etiam ad ponendum admitti non debet, *capit. cum contingat de offic. deleg. cap. dilecti de except.* vt per Specul. & Mascard. *locis citatis:*
4 cum enim † positiones sint loco probationum, earum in hoc retinent naturam, Cauagnin. *super Decret. Montis ferrat. in tit. de positionib. §. 1. nu. 10.* Benint. *decis. 32. num. 14. in calce operis decis. 14.* Ofasc. *decis. 10. num. 8. in calce operis decis. 18.* & alij passim, imò in hoc nemo est, qui contradicat; vnde solùm videndum est de varijs casibus, in quibus hanc conclusionem Doctores exemplificant.

5 Cuius plura adducunt exempla. Primum † si sit eadem cum alia, si sit eadem, cum concessa, si sit eadem cum negata, si sit contraria concessis, si sit contraria negatis, & si idem iam fuerit positum in prima instantia, vt per Specul. Odofred. Iacob. de Aren. Rob. Curt. Mascard. Scacc. & alios locis citatis.

Verùm exempla prædicta non multum quadrare
6 fateri oportet. Quantum enim ad primum, † si positio sit eadem cum prima, non cogitur profectò reus respondere, sed non ratione superfluitatis, sed quia semel tantùm positionibus est respondendum, vt dicetur infra *in cap. 50.* cùm igitur semel positioni fuerit responsum, aliæ idem incontinenti, non est respondendum, nulla alia superfluitatis considerata ratio-
7 ne: & licet Scacc. *loco supra citat. nu. 173.* † positionem superfluam eam appellet, quæ sit eadem cum prima, aliorum opinionem secutus, reddens rationem *n. 174.* quia aut respondens confirmaret primam responsionem; aut ei contradiceret, si confirmaret, confirmatio esset superflua, si contradiceret incideret in periurium: attamen hæc aliquam non demonstrat superfluitatem, sed benè probant, positionem, quæ sit eadem cum prima, non esse admittendam, ob aliam præcipuam, & peculiarem rationem, quia semel tantum eisdem positionibus est respondendum, vt in-
8 fra dicam *in dict. cap. 50.* & ratio rationis est, ne quis incidat in periurium, prout de facili euenire posset, si quis ad respondendum pluries cogeretur; non est igitur, quod recurramus ad superfluitatem, si peculiarem rationem habemus, ob quam positio quæ sit eadem cum prima non sit admittenda.
9 Secundum exemplum pariter non subsistit, † positioni enim alias confessatæ, non est respondendum, non ratione superfluitatis, sed primò, quia semel fuit responsum, ac ideo ad respondendum iterum cogi non potest, vt *in d. cap. 50.* Secundò, quia iterum respondendo posset incidere in periurium; tertiò, quia de facili in contrarietatem aliquam posset incurrere, quibus in casibus, diximus *in cap. 51.* non est respondendum.
10 Et † eisdem rationibus ad respondendum positioni alias negatæ reus non debet cogi: non autem quia sit superflua.
11 Quartum, & quintum exemplum † de positione contraria concessis, vel contraria negatis, sunt omnino extra propositam conclusionem, potest enim esse contraria concessis, vel negatis, itaut reus respondere non teneatur, non ob superfluitatem, sed quia contrariis positionibus, non est respondendum, vt dicam *in c. 17.*

Nec dicatur, Doctores in his duobus exemplis intelligendos esse de positione contraria non aliis positionibus concessis, vel negatis, sed contraria rebus in positionibus concessis, vel negatis, respondetur namque, quod tunc nulla potest considerari superfluitas, sed ad iterum respondendum quis cogi
12 non potest, † quia fatendo alias negata, vel negando id, quod prius fassus fuerat, posset in periurium, vel contrarietatem incidere, in quibus casibus, diximus, non esse positionibus respondendum, vt *in dict. cap. 51.* & Scacc. etiam *sub n. 175.* dicit, ineptam esse Do-
13 ctorum considerationem, † quod positio contraria alteri positioni sit superflua, cum ob aliam rationem, & particularem qualitatem admitti non debeat: quia nempè contrariis positionibus non est respondendum, vt infra dicam *in cap. 17.* non est igitur, quod

quod ad repellendam contrariam positionem recurramus ad superfluitatem: alias omnes positiones, quæ non sunt admittendæ, possent dici superfluæ. Imo fieri posset, vt positio contraria non esset superflua, sed ad causam plurimum conferens, & tamen non admittenda, non ratione superfluitatis, sed quia contrariæ positiones non debent admitti.

Vltimum exemplum non mihi admodum arridet:
14 nam † qui posuit in prima instantia, non potest cogere reum, vt iterum respondeat in secunda, idem ponendo non ob superfluitatem, sed quia semel tantum positionibus est respondendum, vt *in d.cap.50.*

Et licet verum sit, quod dicit Bald. *in leg. ampliorem, §. in refutatoriis, C. de temp. appell.* Secutus à Doctoribus, de quibus supra in principio præsentis capituli, quos refert etiam Scacc. *loc. cit. nu. 176.* quod positio facta in causa principali, non debeat iterum admitti in causa appellationis: attamen id non procedit à superfluitate, sed quia semel tantum est positionibus idem continentibus respondendum, vt supra sæpius fuit dictum, & latius dicetur *in dict. cap. 50.*

Declarationem etiam ad regulam prædictam, quam Specul. Odofr. Vbert. Rob. Mascard. & alij posuere, crederem non esse exceptionem de regula,
15 dum dicunt, quod † si reus negauit petitionem, adhuc contra negata poterunt fieri positiones: in hoc enim ex parte ponentis nulla potest considerari superfluitas; imo cum reus petitionem negauerit, actori incumbit onus probandi, quod per positiones, ea ponendo, quæ fuerunt proposita in petitione, facere potest. Nec obstat, petitionem fuisse negatam, nam illa negatio fuit facta excipiendo absque iuramento, ac propterea fieri potest, vt reus respondendo positionibus ab actore dictè factis medio eius iuramento, aliquid fateatur, & cessant hoc casu illæ contrarietates & periurij rationes à Doctoribus consideratæ, & de quibus supra; quæ omnia sequitur Scac.
16 *de Iudic. lib. 2. cap. 7. num. 178.* dicens, quod † reus potest cogi ad respondendum positionibus contrariis his, quæ negauit respondendo libello, quia propter reuerentiam iuramenti posset concedere, quod prius sine iuramento negauerat; subdens, quod posset etiã negare, quod prius concesserat. Verum hæc negatio parum ipsi prodesset, si concessio, seu confessio fuisset facta in iudicio; cum confessio facta in exceptionibus præiudicet, vt supra fuit dictum *in cap. 4.*

Cauendum tamen puto à Scacc. *loc. cit. nu. 179.* dum
17 existimat, † conclusionem, quæ habet, semel tantum respondendum esse positionibus, procedere, si fuerit responsum per verbum assertiuum veritatis, secus si per verbum credulitatis, iuxta communem stylum, tunc enim existimat ipse, posse cogi ad iterum respondendum, cum fieri possit, vt heri crederem vnum, hodie aliud; nec hoc casu posse dici, positionem esse superfluam: quod certè est prorsus à veritate alienum; nam licet, secundum communem stylum, positionibus respondeatur per verbum credere, vel non credere, attamen illud verbum credere hoc casu dicitur veritatis, & assertiuum, vt dicam infra *in cap. 17. & in c. 39.* aliter nunquam esset vera conclusio, semel tantum positionibus esse respondendum; vt supra dictum fuit, & sæpius dicetur infra: semper enim posset dici fuisse responsum per verbum credulitatis, cum secundum communem stylum positionibus solum respondeatur per verbum credere; quod, vt dixi, est expressiuum veritatis: & docet Surd. *in dec. 17. n. 9. in calce operis decis. 63.* & dicam infra *in cap. 39.* vbi multa ad propositum.

Vnde superfluitatis exempla, in positionibus ego
18 considerarem primo. † Si reus in aliqua parte Iudicij fassus fuisset deducta in positionibus: tunc enim vtique excipi posset, positionem esse superfluam: ad quid enim cogere reum, vt respondeat, si iam iudicialiter, actoris intentionem libentissimè fassus fuit.

19 Secundo, † si controuersia iam esset terminata per iuramentum litis decisiuum, vel per sententiam, superfluæ essent positiones, ad text. *in leg. qui iurasse, §. si pater, vbi scribentes, ff. de iur. iur.* Mascard. *in citata conclus. 1177. sub nu. 61.* & docent plures, quos citat, & sequitur Scacc. *loco supra citat. nu. 227.* si enim iam lis fuit finita, ad quid cogere partes ad respondendum positionibus, & idem esset, si esset lis terminata non per sententiam, sed per accordium, vel transactionem, vel aliquo alio modo, tunc enim super meritis causæ non possent amplius fieri positiones: dixi super meritis causæ: nam super hoc, quod lis esset finita, per iuramentum, per sententiam, per transactionem, vel alio modo benè fieri possent positiones, si pars aliqua vellet iterum de meritis causæ disputare: prout etiam ex aduerso possent fieri positiones, quod transactio non habuit effectum, quod partes recesserunt à sententia, vel quid simile.

20 Tertium exemplum † superfluæ positionis ponunt in habente intentionem fundatam, vel per probationes iam publicatas, vel per Instrumenta, vel per alia probationum genera; tunc enim excipere posset reus, positiones esse omnino superfluas, nec eis indigere actorem, vt per Doctores, quos citat Osasc. *decis. 10. n. 7.* qui dicit, id esse rationi naturali consentaneum: ne quis superfluis probationibus grauetur. Quod ampliat Osasc. etiam in reo habente eius intentionem fundatam, qui posset excipere, se nolle respondere positionibus cum habeat intentionem fundatam, vel in instrumentis, vel in aliis probationum generibus: & eo maximè, quia, vt considerat Osasc. *loco citat. sub n. 8.* posset incidere in contrarietatem, & declarare, se calumniosè egisse, si aliquid fateretur contra deducta, proposita, & probata per ipsum, quem sequitur Mant. *de iuram. par. 2. art. 2. num. 18.* Neuiz. *conf. 7. n. 6.* qui limitat, si ponatur aliquid, quod se compatiatur cum intentione fundata; vt per ipsum *num. 7.*

21 Non omitto tamen, quod † ea, quæ considerant Doctores de superfluitate debent esse ita clara, & aperta, vt in dubium reuocari non possint: aliter enim non esset arctanda probationum via sub prætextu superfluitatis; multa enim prima facie superflua videri possint, quæ in cursu causæ necessaria omnino apparerent.

SVMMARIVM.

1 *Positiones callidæ, captiosæ, & cauillosæ non sunt admittendæ.*
2 *Callida positio quæ sit.*
3 *Callidus quis dicatur.*
4 *Captiosa positio quæ sit.*
5 *Captiosus quis dicatur.*
6 *Cauillatio quid sit, & vnde dicatur.*
7 *Cauillatio apud Iurisperitos in nullam accipitur partem; eiusque variæ significationes.*
8 *Laurentius Valla reprehendit Caium Iurisconsultum* in l. si calumnietur, ff. de verb. signif. *sed defenditur n. 10.*
9 *Calumniari quid sit.*
11 *Cauillationis sophisticæ natura.*
12 *Laurentius Valla reprehendit Vlpianum* in l. ea est natura, ff. de reg. iur. *qui tamen ab Alciato defenditur.*

13 *Cauillationis diffinitio secundum Vallam.*
14 *Quantum ad finem nulla est differentia inter callidam, captiosam, & cauillosam positionem.*
15 *Positiones callida, captiosa, & cauillosa cur reijci debeant.*
16 *Simplicitas est amica legum.*
17 *Laqueum nemini esse immittendum: nec ad peierandum aliquod induci debere.*
18 *Cauillationes à iure reprobantur.*
19 *Aduocato iustam causam fouenti licitum est, aduersarium cauillationibus conuincere.*
20 *Positionibus cauillosis nunquam vti licet.*
21 *Cauillosis positionibus non esse respondendum: quod ampliatur, etiam si petatur responderi cum deliberatione nu. 22. & tam de iure, quam de consuetudine n. 23.*
24 *Captiosa positionis exemplum, quod tamen reprobatur. Aliud captiosa positionis exemplum, quod pariter reprobatur num. 25.*
26 *Captiosam positionem eandem esse cum positione, per quam quis incideret in periurium secundum Scacc. quod tamen reprobatur.*
27 *Captiosa an dicatur positio; quæ continet factum verum: quod elidere posset reus per exceptionem, quam tamen probare non potest, & quomodo hoc casu possit responderi, remissiuè.*
28 *Captiosa positionis conueniens exemplum.*
29 *Cauillosa positionis exempla.*

De Positione callida, captiosa, & cauillosa.

Cap. XII.

1 SÆpe dubitare contingit † de positionibus callidis, captiosis, seu cauillosis, quas non esse admittendas omnes vno ore asserunt Odofred. *de position. nu. 18.* Vbert. de Rob. *de posit. num. 54.* Iacob. de Aren. *de posit. nu. 43.* Spec. *in tit. de posit. § 7. num. 20. 33. & 37.* varios allegat Carp. *super statut. Med. cap. 83. n. 40. & seqq.* Gabal. *in glos. cap. 19. lib. 5. Constit. March.* Mascard. *conclus. 1177. nu. 36* Surd *decis. 196. nu. 9. in calce operis nu. 66.* Fran. March. *decis. 789. par. 2. in calce operis decis. 70.* Caput. *decis. 327. nu. 5. par. 2.* Gayl *pract. obseru. lib. 1. obseru. 82. nu. 12.* Scacc. de Iud. *plures citans l. 2. cap. 7. nu. 281.*

Et antequam ad exempla similium positionum deueniamus, videre oportet, quænam sint positiones callidæ, quæ captiosæ, & quæ cauillosæ.

2 Callida dicitur positio, quæ quadam astutia, ac
3 malitia plena reperitur, † prout callidus ille dicitur, qui admodum astutus, versutus, malitiosus, ac artificio simulationis eruditus existit, & cuius manus opere, animus vsu concalluit. Vnde in genere callidam dicemus illam positionem, qua ponens quouis modo conatur aduersarium decipere.

4 Captiosa magis in specie illa dicitur positio, qua ponens quærit aduersarium in sermone capere:
5 † prout captiosus ille est, qui fallacibus, ac interrogationibus duplicibus aliquem fallere procurat: vnde quando positio ita laqueis irretita est, vt quocumque modo quis respondeat, contra se respondere sit coactus, dicitur propriè captiosa positio, Grauat. ad Vestr. *lib. 5. cap. 14. nu. 20.* prout illa positio, quæ aduersarium ad id fatendum inducit, quod alias negauit, captiosa dici debet.

Positio verò cauillosa, quænam sit, si scire volu-
6 mus, animaduertere prius oportet, † quidnam sit Cauillatio, & vnde dicatur, si enim à verbo Latino cauillari, eam deducere volumus, quod nil aliud est, quam iocari, & iocose ludere, erit facetia, iocus, ridiculum, & in hunc sensum locutus fuit *Cic. in 2. de Orat.*

7 Verum Iurisconsulti cauillationem in malam accipiunt partem, & eam etiam in varios significatos vsurpare solent: ita vt cauillari idem sit quandoque, quod calumniari, & in hanc significationem dicunt locutum fuisse Iurisconsultum Caium *in leg. si calumnietur, ff. de verb. signific.*

8 Quod propterea occasionem dedit Laurentio Valla *in suis allegat. lib. 6. cap. 49.* notandi Caium Iurisconsultum, qui in dicta lege si calumnietur sensisse videtur, idem esse calumniari, & cauillari, & Alciat.
9 *in dict. leg.* dicit Caium interpretatum fuisse, vt † calumniari idem sit, quod per moras, & frustrationes negotiũ differre, vel per fraudem alios litibus vexare, idemque etiam cauillari, & vtrumque verbum ab antiquo verbo caluire, deduci: *& lib. 4. de verb. signif.* defendit Iurisconsultum, quod licet à verbo caluire deducatur cauillatio, & calumnia, hinc tamen non sequitur idem significare, vt de quo verbo verto, à quo fit versus, & versura, quæ in idem non sonant, Cagn. *in leg. ea est natura n. 4. & seqq. ff. de regul. iur.* & Vallam, & Alciat. damnat: nam quicquid sit de verbo caluire, de eo mentionem non facit Iurisconsultus, qui voluit, & calumniatores, & cauillationem à verbo calumniari deduci, non autem vtrumque à verbo caluire.

Ego autem existimo, aliam fuisse mentem Iuris-
10 consulti, nec docere voluisse, † calumniatores à verbo calumniari dictos esse, quod difficultate carebat, nec minus inde dictam fuisse cauillationem. Sed calumniatores eos fuisse appellatos, qui per fraudem, & frustrationem alios vexant litibus, & inde cauillationem esse dictam, hoc est, hanc pariter vexationem factam per fraudem, & frustrationem dictam fuisse cauillationem. Nec dicatur fateri igitur oportet, Caium Iurisconsultum fuisse interpretatum calumniari, & cauillari idem esse, vt Valla dixit: nam propriè illi, qui per fraudem, & frustrationem alios litibus vexant, appellati fuerunt calumniatores: & latè sumpto vocabulo, etiam cauillatores dicti fuere, vt Iurisconsultus ait: sed hinc non sequitur, vt propriè calumniari, & cauillari idem sit; nec Caius asserit, vt Valla existimauit, sed solum eos, qui per fraudem, & frustrationem alios litibus vexant, fuisse etiam dictos cauillatores, nam vere qui in litibus verborum tendiculis vtuntur, vt cauillatores, aduersarium per fraudem, & frustrationem, litibus quodammodo vexare dici possunt: vnde licet propriè appellentur calumniatores, quod maximè in criminalibus procedit, dum quis falsa crimina intendit, & cauillatores tamen dici possunt, vt Iurisconsultus annuit in *dict. leg. si calumnietur.*

Vlpianus verò *in leg. ea est natura, ff. de regul. iur.* dicit
11 naturam † cauillationis esse ab euidenter veris per breuissimas mutationes, disputationem ad ea, quæ euidenter falsa sunt, producere; & idem habetur *in l. natura cauillationis, ff. de verbor. signif.* quem pariter
12 † Valla *loc. cit.* notat, cum diuersus sit à Caio *in dict. l. si calumnietur,* qui de euidenter veris, & euidenter falsis nullam facit mentionem; subiungens, nec conuenire, quod de breuitate dixit Vlpianus, cum cauillator plerumque multis, longisque ambagibus vtatur. Verum, vt Alciat. animaduertit, Vlpianus non describit cauillationem in genere, sed naturam sophisticæ cauillationis, & sic quatenus cauillator sophistico vtatur argumento, ac propterea dicit, ea est natura cauillationis, quam Græci sophisticam appellant.

lant: & quando argumentum sophisticum peccat in materia, optima est Vlpian. descriptio, vt Alciatus
13 demonstrat.† In genere verò, secundum Vallam, posset describi cauillatio, vt sit subdola oratio, quam nos conscij nobis mendacij, vincendi tamen causa proferimus: ducta ab antiquo verbo caluire, quod est decipere, à caluis sumpta metaphora, qui eos frustratur, à quibus præ capillis prehendi videntur.

14 Ex quibus apertè dignosci potest,† nullam, quantum ad effectum, seu finem, esse differentiam inter callidam, captiosam, & cauillosam positionem. Callidæ enim positionis finis est, decipere quouis modo: captiosæ decipere capiendo aduersarium in sermone, prout fuit illa interrogatio, quam fecerunt Iudæi Nostro Redemptori; an esset licitum dare censum Cæsari: cauillosæ pariter positionis, finis est decipere, sed mediante fallacia.

Contra quas positiones exclamare solent Doctores, & longe magis contra Procuratores, & Aduocatos, qui ipsis vtuntur: cuius rei plures possunt adduci
15 ci rationes: prima, † quia certa, & clara debet esse positio, vt diximus supra *in cap.7.* Secunda, quia fraudibus est obuiandum; tertia, quia neminem decipere licet: quarta, quia est contra vulgatum axioma; simplicitatem esse amicam legibus. *§.& hæc Inst.de legit.agnat.Success.§.sed quia de fideic.hered leg fin.§.tales,C.*
16 *de furt. cap. veritatis, de iur.iur.* quinta, quia † laqueum nemini est immittendum *cap.de viduis 12. quæst.1.* Sex-
17 ta, quia † ad peierandum quis induci non debet; vt enim inquit Imper. *in l.1.C.si aduers. vend.* non spectabis me auctorem periurij.

18 Et cauillationes reprobari, probat text. *in cap.venerabilis de Iud.* & à Iudice reijci debere text. annuit *in L.actio de neg.gest.in l sicut, §.si debitori, ff.quib.mod.hypoth. soluat, & in l.penult.ff.ad exib.* Cagn. post Dec *in dict.l.ea est natura nu.7.& seqq.ff.de reg.iuris.* Et quamuis Docto-
19 res asserant † quandoque licitum esse Aduocato iustam causam fouenti, aduersarium cauillationibus conuincere, Abb. *in cap.1. quod met.caus.* & videtur sequi Dec *in dict.l.ea est natura nu.3.* & multa ad propositum Mascard. *singul.167.* declaratque Cagn. *in dict.l. ea est natura nu.11. & seqq.* de quo etiam Iacob Ben. *de priuil.Doct.cap.72.nu.1.* attamen positionibus cauillosis
20 vti nunquam licebit: † nam si ponens, eiusque Aduocatus sciret iustam fouere causam: Iudicem tamen id ignorare, necessarium esset: vnde non posset cauillosas admittere positiones, sub prætextu, quod ponens iustam foueret causam. Præterea, cum positiones sint loco probationum, & falsis probationibus vti non liceat Procuratori, & Aduocato iustam causam fouenti, vt docet post alios Benius *loc.cit.n.2.* non poterunt etiam cauillosis positionibus vti.

21 Ac propterea cauillosis positionibus, non esse respondendum, omnes affirmant, Odofred. *de positionib. sub nu.18.vers.decima quarta,* Iacob. de Aren. *de positionib. nu.43.* Vbert. de Rob. *sub nu.54.* Specul. *in tit.de position. §.7.vers.10.num.20.* plures alios citat Scacc *de Iud.lib.2. cap.7.nu.181,* & tradunt Doctores, quos supra citaui in principio.

22 Quod ampliant procedere, etiam si peteretur responderi cum deliberatione; adhuc enim cauillosis, & captiosis positionibus non esset respondendum, per easdem rationes supra allatas, nam si positionibus non est respondendum, nec etiam cum deliberatione, quando quis in periurium incidere posset, nec etiam cauillosis, & captiosis positionibus erit respondendum, quarum responsionibus quis de facili posset incurrere in periurium: vt dixit Scacc. *loco citat.num.184.* qui reprobat Odofr. Iacob. de Aren. & Robium, contrarium annuentes, *& nu.85.* dicit adeo magis procedere, si examinandus esset rusticus, vel alia idiota persona.

23 Secundo id ampliandum existimo, tam de iure, quam de consuetudine, quicquid dicat Scacc. *loc. cit. nu.186.* qui testatur vidisse fieri huiusmodi positiones captiosas, & intricatas, & aduersarios cogi ad respondendum: quod forsan procedere posset in interrogatoriis reorum: vt ipse dicit, quod nec minus admitto, cum nec etiam rei sint laqueandi interrogatoriis captiosis: sed in positionibus nunquam admittendæ essent similes captiosæ assertiones, non obstante quacumque consuetudine in contrarium, quã inualidam existimarem, vti nutritiuam peccati; & inductiuam ad peierandum.

24 Exempla autem similium positionum plura adduci solent à Doctoribus, ego nonnulla annuam, vt earum natura satis superque declarata magis elucescat. Speculator *in dict.§.7.n.20.* dat exemplum, si pater iurauerit nihil esse in peculio, & postea fuerit repertum aliquid adesse, si aduersarius ponat, res illas adfuisse in peculio, pater non tenetur respondere, si enim fateatur, erit periurus; si negabit pariter periurus erit. Verum similem positionem nec callidam, nec captiosam, nec cauillosam esse crederem: non callida, quia nullum habet in se decipiendi modum: non captiosa, quia non potest ipsum in sermone capere: non cauillosa, quia nulla fallacia. Fateor tamen in casu proposito esse respondendum, sed alia ratione; quia nempè semel responsum dedit, dum generaliter iurauit, nihil adfuisse in peculio; sub enim illa generalitate comprehenduntur omnes illæ res, quas postea adfuisse in peculio fuit repertum; ac ideo de facili in periurium incidere posset, quo casu quis ad respondendum cogi non potest, vt dicetur infra *in cap.51.*

Nec minus ad propositum confert exemplum
25 Mascard. *in dict. conclus.1177. num.36.* † si dixero, te esse vsurarium, nam in hoc nulla calliditas, nulla captiosa interrogatio, nulla cauillatio considerari potest, cum simpliciter dixerim, te esse vsurarium: non poteris tamen cogi ad respondendum, quia criminosis positionibus non est respondendum, cum nemo teneatur suam detegere turpitudinem, de quo latè *in cap.18.*

Nec minus assentio his, quæ tradit Scacc. *loco cita-*
26 *to nu.283.* † positionem captiosam in effectu eandem esse cum positione, per quam quis incideret in periurium, & allegat Specul. *loco supra citato:* nam si fiat positio, exempli gratia asserendo aliquid, quod alias cum iuramento, pars aduersa negauerit, non potest dici positio nec captiosa, nec callida, nec cauillosa: cum sit simplex, absoluta, clara, certa, nec verborum ambagibus inuoluta: non erit tamen ipsi respondendum, ob periculum periurij, vt *in cap.51.* & dictum fuit supra *nu.24.* circa exemplum à Specul. allatum. Nec minus verum est, quod loco citato subiungit Scacc. existimans captiosam positionem confundi cum positione criminosa; quia si negat, incidit in periurium, si fatetur detegit eius turpitudinem: nam similis positio, licet contineat crimen, nullam tamen in se habet fallaciam, nec deceptionem; sed respondere non tenetur, quia nemo cogitur suam detegere turpitudinem, vt clarè dicetur infra *in cap.18.* aliter omnes positiones, quibus non esset respondendum, hoc modo possent dici captiosæ.

27 Et tanto minus captiosa dici poterit positio illa, in

qua actor absolutè poneret factum; quod si reus fateatur, succumberet indebitè: stante, quod eius exceptiones probare non posset: quo casu reus potest illud factum negare, vt per Scacc. *loco citato nu.287.& in cap.9. num.837.* de quo dicam latius *in cap.43.* nam id procedit, ne ad soluendum quis indebitè cogatur; non autem quod positio in se sit captatoria.

18 Sed captiosæ positionis quadrat exemplum, de quo Odofred. *loc.cit.nu.18.* Vbert. de Rob. *loco pariter citato nu.54.* Iacob. de Aren. *de position. num.43.* Specul. *in dict.§.7.n.33.* Si tu iurasti, Titium non fuisse tuum procuratorem, non poterit Aduersarius ponere, quod Titius tua gerebat negotia, quod tua bona administrabat: nam cum procurator sit, qui aliena negotia gerit, si tua gerebat negotia, ergo tuus erat Procurator, contra id, quod iurasti, & sic vellet te in sermone capere, quod proprium est captiosæ positionis, nonnulla ad propositum infra *in cap.20.*

19 Cauillosæ verò positionis exempla possunt poni in quolibet argumento sophistico: quæ omnia callidæ etiam positioni erunt communia; cum, vt dixi, hæc calliditas ad quamcumque deceptionem trahatur. Vnde, vt Specul. *ibidem dicit nu.57.* inuigilare debent Procuratores, & Aduocati, ne clientes similibus interrogationibus decipiantur. Sed longè cautiores debent esse, qui ipsis vtuntur; ne dum alios decipere conantur, ipsi perpetuo decepti remaneant. Sed iam animus abhorret de similibus cauillationibus amplius loqui, cum à mea natura alienæ prorsus esse soleant.

SVMMARIVM.

1 *Positiones multiplices, & implicitæ reijciuntur.*
2 *Multiplex positio, quæ sit.*
3 *Iudex debet curare, vt certum quid ponatur, adhoc vt certa posit dari responsio.*
4 *Multiplici positioni non est respondendum, etiam si dictum fuerit in positione: & si non credit coniunctim, pono disiunctim: vel quid simile, vt nu.5. & 6.*
5 *Positionem multiplicem diuidere non tenetur ille, contra quem producitur.*
6 *Positio continens summam non veram in totum, sed solum in parte potest absolutè negari, etiam si dictum fuerit, & si non credit de tanto, dicat de quanto.*
7 *Implicita positio quæ sit.*
8 *Implicitæ positionis nonnulla exempla.*
9 *Iudex, instante parte, debet mandare positionem implicitam diuidi, & declarari; & idem est in positione multiplici, num.10.*
11 *Multiplici positioni continenti plura dicta distinctè est respondendum, secundum Scacc. quod tamen improbatur.*
12 *Iudex non potest cogere partes ad respondendum positioni continenti plura dicta: ipsam oretenus diuidendo, contra Scacc. vbi de rationibus.*
13 *Contra multiplicem positionem, quæ reo competant remedia.*

De Positione multiplici, & implicita.

Cap. XIII.

1 Contra positiones opponitur sæpe esse multiplices, seu implicitas, Odofred. *de positionib. nu.10.* Iacob. de Aren. *de position. nu.38. & §.4. nu.16.* Vbert. de Rob. *de positionib. nu.51.* Curt. *de positionib. nu.30. & nu.42.* Specul. *in tit. de positionib. §.7. nu.21. & nu.37.* Mascard. *de probat. conclus.1177. num.38. & seqq.* Mancin. *de iur. par.2. art.2. nu.29.* Neuiz. *cons.7. nu.9. & 10.* Ossat. *decis.178. nu.1.* *quæ in calce operis est decis.23.* plures alios citat Scacc. *de Iud. lib.2. cap.7. nu.196.*

Et quamuis Doctores his nominibus promiscuè vtantur, est tamen inter multiplicem, & implicitam
2 positionem maxima differentia. † Multiplex enim positio est, quæ duo, vel plura facta diuersa æque principaliter continet; vt si dicatur pono, quod tu mihi promisisti centum, & casu, quo centum non dares, promisisti reficere omnia damna, & interesse, hæc enim positio duo habet capita, primum promissionis centum, secundum refectionis damnorum, & interesse: & fieri potest, vnum esse verum, aliud falsum: ac propterea volunt Doctores, positionem esse diuidendam, ad hoc vt distinctè aduersarius re-
3 spondere valeat, † curare enim debet Iudex, vt certum quid ponatur, & vt distinctè respondeatur, ad text. *in leg. de ætate, §. quod autem, ff. de interrog. action.* ac ideo instante parte, membratim debet diuidi positio, antequam mandet Iudex responderi, Specul. *in dict. §.7. n.24.* & docent alij supra citati.

4 Quod ampliant procedere, etiam si ponens addat clausulam disiunctiuam, puta, & si non credit coniunctim, pono disiunctim, vel si dictum fuerit, peto responderi coniunctim, & diuisim, & omni meliori modo, Specul. *loco supra citato n.24. & 25.* Neuiz. *cons.7. nu.9. & 10.* Mascard. alios citans *in dict. conclus.1177. nu.39.* alios plures adducit Scacc. *de Iudic. lib.2. cap.7. num.199.*

5 † non tenetur enim ille, contra quem producitur positio, ipsam positionem multiplicem diuidere respondendo, fatendo exempli gratia vnum caput, negando aliud licet id facere posset, vt supra citati Doctores dicunt: prout videmus in positione continen-
6 te quantitatem, † in qua licet ponens addat, & si non credit de tanto, dicat de quanto, attamen respondens non tenetur diuidere illam summam in positione positam, cum absurdum reputetur; vt ille, qui debet respondere, teneatur aduersarij positiones diuidere, vt dixit Menoch. *casu 251. nu 9.* etiam si à ponente addatur, faciens de vnaquaque re vnam positionem, & dicam infra *in cap.41. nu.4 & seqq. in cap.52. n.16.* vel si dictum fuerit, & si non credit de omnibus, dicat, de quibus, per ea, quæ tradit Surd. *in decis.58. n.10.* & dicam infra *in cap.53. n.9.*

7 Implicita verò positio est illa, quæ vna orationis periodo vnicum continet factum, habet tamen annexam quandam qualitatem à facto diuersam, ita vt fieri possit factum esse verum, qualitatem verò adiunctam falsam; sed ita implicatam, ita vt tute responderi non possit, vt per Scacc. *dict. cap.7. n.197.* cuius
8 rei plura dari possunt exempla, † vt si dicatur, pono quod talis Rector talis Ecclesiæ mihi debet centum: fieri enim potest, quod ille mihi debeat centum, non autem quod sit Rector illius Ecclesiæ: vel pono quod talis, cuius tu es hæres, debebat mihi centum: potest enim esse verum debitum, non autem quod tu sis hæres debitoris: vel pono me possidere talem Ecclesiam pertinentem ad tale Monasterium; vera namque potest esse possessio, sed non quod Ecclesia pertineat ad illud Monasterium; vel pono, quod tu possides Domum, quam Meuius emit à Titio, qui Titius eam permutauerat cum Seio viuente Sempronio: potest enim esse verum, te illam Domum possidere, sed falsam emptionem, vel permutationem; vel falsum factam fuisse eiciente Sempronio. Hæc, & similia exempla referunt Specul. *in dict. §.7. nu.21. & seqq.* alia Iacob de Aren. *de position. nu.38.* Vbert. de Rob. *loc. cit. n.51.* nonnulla Mascard. *dict. conclus.1177. n.38. & seqq.* de quibus Scacc. *in dict. cap.7. n.197.*

9 Et

9 Et quoniam aduersarius negando simpliciter positionem implicitam posset in aliqua parte iurare falsum, vt si verum esset debitum, falsum verò quod esset rector illius Ecclesiæ, vt in exemplo supra posito: & fatendo, posset sibi præiudicare, si solius Ecclesiæ non fuisset Rector. Vnde, vt securè responderi possit, debet Iudex, instante parte, mandari plures fieri positiones, vnam facti principalis, alias adiectarum qualitatum, vt per Iacob. de Aren. *loc. citat. n.39.* & alios Doctores supra citatos.

10 Idque Doctores asserunt tam in positione implicita, quam in multiplici, vtroque enim casu dicunt, instari posse, vt positio diuidatur, vt per supracitatos Doctores, quos generaliter loqui fatetur etiã Scacc. *loc. cit. n.197.* Verum ipse tenet, id procedere solum in positione implicita: secus verò in positione multi-
11 plici, † quæ licet contineat duo facta, si tamen sint disiuncta, & ita disposita, vt distinctè percipi possint, teneri ad respondendum: & an facta sint distincta, relinquendum esse arbitrio Iudicis. Quæ Scacc. declaratio quemadmodum est contra ea, quæ alij supracitati Doctores generaliter asserunt; ita etiam falsa dici debet: nam aut volumus, quod simpliciter respondeat negando, vel fatendo; & si vna pars est vera, altera falsa, necessario incidet in periurium: aut volumus, quod verum à falso distinguat, fatendo verum, & negando falsum: & licet id facere possit, vt infra dicetur, attamen id facere non tenetur; cum non sit obligatus diuidere positionem aduersarij, vt supra dictum fuit: nulla igitur in hoc est differentia inter positionem multiplicem, & implicitam; vtroque enim casu potest fieri instantia, positiones diuidi, secundum receptam omnium aliorum Doctorum opinionem.

Nec minus verum existimo, quod Scacc. subiun-
12 git *num. 201.* † Iudices cogere posse partes ad respondendum positionibus continentibus plura dicta; diuidendo, ac scindendo oretenus positiones; & interrogando: hæc enim esset praxis contra ea, quæ omnes asserunt: nempè ad respondendum neminem cogi, nisi positio sit clara, & aperta; quia qui ponit fatetur; vt supra dictum fuit *in cap.7.* vnde ante responsionem debet præcedere confessio ponentis; quod non esset, si Iudex ipse positiones diuideret; semper enim ponens posset dicere non sic posuisse, vltra quod Iudex non potest facere positiones, vt dictum fuit supra *cap.3. nu.12. & cap.5. nu.4.* prout hoc modo diuidendo positiones ponentis, faceret: non potest igitur Iudex ipsas positiones diuidere; sed parte instante, mandare positiones diuidi; si sint multiplices, vel implicitæ.

Verum partes rarò, vel nunquam petunt positiones diuidi, vel melius declarari: vt enim dicit Scacc. *sub dict. n.201.* hodie litigantes non sunt adeo timoratæ conscientiæ, vt ad fugiendum periurij reatum, quærant perfectam positionum diuisionem, & intelligentiam: sed ad destruendam ponentis intentionem, alio vtuntur remedio, negandi totam positio-
13 nem: tribus enim reo succurritur modis, † quando contra ipsos multiplicæ, & implicitæ positiones producuntur: Primo petendo positiones, per ponentem diuidi, ac declarari; vt supra dictum fuit. Secundo diuidendo ipsimet positiones, & sic fatendo factum, verum negando falsum, ac falsas qualitates adiunctas. Tertio ob vnam partem positionis falsam, vel ob falsas qualitates adiunctas, negando totam positionem: quod an facere sit licitum, videbimus infra *in cap.53.* Et an simplex, & absoluta responsio trahatur ad omnes partes positionis, dicetur infra *in cap.59.*

SVMMARIVM.

1 *Positio facti impossibilis, non admittitur.*
2 *Probari quæ non possunt, nec etiam ponere licitum est.*
3 *Impossibili posito in esse, nullum sequitur contingens.*
4 *Positio facti impossibilis de iure, an sit admittenda.*
5 *Positio facti impossibilis admittitur, si dicatur id miraculosè fuisse factam, & quare.*

De Positione impossibili:

Cap. XIV.

1 Aliud genus positionum reijciunt Doctores, quos vocant † impossibiles, & contra naturam, vt si quis ponat, virginem peperisse, mortuum viuere, patrem esse ætate minorem filio: hæc, & similia exempla refert Specul. *de position. §.7. n.36.* Rob. *de positionib. nu.44.* Carpan. *super statut. Mediol. in tit. de position. sub nu.46.* Mascard *conclus.1177. nu.68.* alia similia exempla ponit Scacc. *de Iudic. lib.2. cap.7. num.224.* qui alios citat Doctores, in quibus exemplis referendis non est, quod tempus conteratur cùm infinita fingi possint: & si Iudex similes admitteret positiones, fatuus diceretur, non obstante clausula, saluo iure impertinentium, & non admittendarum, tanquam notoriè impertinentes, Scacc. *loc. cit. in fin.* nec à simili fatuitate essent exempti principales, & Procuratores, qui eas exhiberent: cuius dicti potest esse ratio, quia po-
2 sitiones sunt loco probationum; ac ideo † quæ non possunt probari, nec etiam poni valent; vt infra suis locis dicemus; & quod est impossibile, probari non
3 potest: † impossibili enim posito in esse, nullum sequitur necessarium contingens, *leg. filium, §. primo, ff. qui sunt sui, vel alieni iur.*

Hanc conclusionem ampliat Scacc. *loc. cit. nu.225.* non solum procedere in rebus naturaliter impossi-
4 bilibus, vt in exemplis supra allatis: sed etiam † si positio sit impossibilis de iure: puta, quod pater ducat filiam in vxorem, quod liceat habere plures vxores, quod pater possit exhæredare filium sine causa, & similia, verum falsam esse hanc ampliationem, dubitari non potest: nam aut volumus, quod ponatur ius, & non tenetur quis respondere, vt dicetur infra *in cap.55.* aut quod ponatur factum, prout loquitur conclusio supra firmata, positionem impossibilem non esse admittendam, hoc est positionem ponentem, ac affirmantem factum impossibile admitti non debere, & tunc etiam si illud factum sit contra ius admitti deberet; non est enim impossibile, homines aliquid fecisse contra ius, & sic ponere potero, me fuisse exhæredatum à patre absque causa; causam ab ipso allegatam non fuisse veram: prout si contentio sit super natalibus, ponere potero, Titium habuisse in vxorem Bertam, ipsam vixisse vsque ad tale tempus; & ante eius mortem, & sic de tali anno dictum Titium duxisse in vxorem aliam mulierem: quæ licet fieri non possint de iure, non sunt tamen impossibilia de facto. Solum interdum posset esse dubitatio, si illud, quod esset contra ius, esset etiam punibile in respondere debente, tunc enim non posset cogi ad respondendum, cum criminosis positionibus respondere quis non teneatur, vt dicam *in cap.18.* non autem ratione alicuius impossibilitatis, vt Scac. asserit.

Quæ conclusio supra firmata, impossibilem posi-

tionem esse reijciendam, esset limitanda, si quis pro-
5 bare vellet, † illud impossibile fuisse miraculose factum: tunc enim cessaret ratio supra considerata, nam cum id omnipotenti Deo tribuatur, & non sit impossibile apud Deum omne verbum, non potest amplius aliqua impossibilitas considerati, ob quam dicunt Doctores, similes positiones non esse admittendas, prout aduenire posset in processibus, qui fabricantur pro canonizatione Sanctorum: in quibus proponuntur, & probantur miracula per ipsos gesta, quæ naturaliter fieri non possunt, & idem esset, si illud naturaliter impossibile poneretur factum fuisse, opera Incantatoris, vel Dæmonis, in his tamen, in quibus, Deo permittente, operari possent Dæmones.

SVMMARIVM.

1 *Positio an negatiuè possit concipi, & nu.6.8.23.24.& per totum.*
2 *Positiones sunt inuentæ ad hoc, vt ponens releuetur ab onere probandi.*
3 *Punibile id solum est, quod potest probari.*
4 *Negatiua nulla est directa probatio.*
5 *Qui negat, non ponit, nec affirmat, sed remouet: de quo tamen num. 28.*
7 *Positio verbis affirmatiua, significatu vero negatiua, habetur pro negatiua.*
8 *Positiones negatiuas esse admittendas ius canonicum statuit.*
9 *Positionibus negatiuis esse respondendum, hodie omnes admittunt.*
10 *Positionibus negatiuis esse respondendum, quomodo sit arbitrarium iudici, & num.31.*
11 *Positionibus negatiuis non esse respondendum aliqui sunt, qui tenent.*
12 *Positionibus negatiuis est saltem respondendum, vt interrogationibus.*
13 *Iudex licet admittere prius debeat positiones, antequam reus teneatur respondere; attamen non potest dici, quod Iudex interroget.*
14 *Iudex in multis casibus potest ex officio reum interrogare.*
15 *Ad Iudicem spectat veritatem inquirere.*
16 *Negatiua in facto proprio admittitur.*
17 *Negatiua indirectè potest poni.*
18 *Negatiua habens implicitam affirmatiuam poni potest.*
19 *Negatiua coarctata loco, & tempore poni potest: & potest etiam probari.*
20 *Negatiua alicuius qualitatis poni potest.*
21 *Negatiua iuris licet sit probabilis, non est tamen punibilis.*
22 *Negatiua in casibus, in quibus potest probari, poterit etiam poni.*
25 *Positio negatiua est probabilis per confessionem partis:*
26 *Inter positiones affirmatiuas, & negatiuas nulla est differentia quantum ad earum admissionem.*
27 *Positiones negatiuæ differunt ab articulis negatiuis quantum ad eorum admissionem, vbi de ratione, & nu.32.& 33.*
28 *Qui facit positionem negatiuam affirmat.*
29 *Negatiua positio non admittitur, quando ponens non habet necesse probare negatiuam.*
30 *Positio negatiua per confessionem partis non probabilis, non admittitur.*
32 *Articuli negatiui, non admittuntur, & quare; limitatur n.33.*

De Positione negatiuè concepta.

Cap. XV.

1 AN positio possit negatiuè concipi, solet esse disputatio inter Doctores, dicunt enim multi, positiones non posse concipi negatiuè: & varias rationes adducunt, quas omnes tamen ad infrascriptas
2 duas reduci posse videntur. Prima, † quia positiones sunt inuentæ ad hoc, vt ponens releuetur ab onere probandi, *Clem. sæpè, §. verum de verb. signif.* & loco probationum succedunt Specul. *in tit. de positionib. §.3. nu.3.* Abb. *consil. vltim. nu.2. par.2.* & docent Doctores, quos citans, & secutus sum *in cap.2.* quæ hic non
3 repetam: vnde † id solum videtur punibile, quod est
4 probabile, sed † negatiuè nulla est directa probatio, ergo nec etiam positio de ea fieri poterit, sic argumentatus fuit Specul. *de position. §.7. num.16.* Odofr. *de posit. nu.13.* Iacob. de Aren. *nu.34. & §.4. nu.5.* Mascard. *de probat. conclus.1177. n.30.* Mancin. *de iur. par.2. artic.2. n.20.* Gabal. *in glos. cap.19. lib.5. Const. Marchi.* Scacc. plures alios citans *de Iud. lib.2. cap.7. n.298.*

5 Secundo † qui negat, non ponit, nec affirmat, sed remouet; ergo super negatiua non poterit formari positio; cuius est ponere, & affirmare Specul. *loc. cit.* & tradit Bald. *in l. consil.340. nu.7. lib.1.* relatus à Tusc. *in litt. P. conclus.394.* qui propterea constituit regulam,
6 † negatiuæ positioni non esse respondendum, Iacob. de Aren. *loco sup. cit.* Mascard *loco pariter citato nu.29.* & voluit Io. Ordelaf. *in l. fin. n.181. ff. de rei vend.* alios citat Scacc. *loc. cit. n.298. 299. & 300.*

7 Quæ conclusio, si vera esset † procederet etiam si in verbis esset affirmatiua, significata verò negatiua, vt de statuto Florentino, in quo disponitur, negatiuæ positioni non esse respondendum, dicit Arim. *in sua praxi, §.19. cap.14.*

8 Verum hodie † contrarium est asserendum, per textum expressum *in capit. statuimus de confess. lib.6.* cuius *hæc sunt verba. Statuimus, vt positiones negatiuas, quæ probari non possunt, per confessionem aduersarij iudices admittere possint, si æquitate suadente viderint expedire:* Ac ideo Curt.
9 *de position. num.36.* dicit hodie expeditum, † positioni negatiuæ esse respondendum, quod etiam fatetur Specul. *dict. §.7. n.7.* Odofred *de position. nu.14.* & sequitur Abb *in consil. vlt. 27. partis, sub nu.1. in fin.* & ita reperiri decisum per dict. text *in capit. statuimus*, asserit Benint. *in decis.32. nu.12. quæ est decis.14. in calce operis*, & esse rem claram, dixit Hercul. *de proband. neg. nu. 209.* licet Accurs. qui hunc text. videre non poterit, de hoc quandoque dubitauerit, vt per Bart. *in leg.2. §. obseruari, C. de iur. calum.* & sequitur Mascard. *dict. conclus. 1177. nu.33. & seqq.* Pacian. *de probat. lib.1. cap.38. nu.4. & 9.* alios citat Scacc. *loco cit. num.301.* vbi dicit, quod cum habeamus textum apertum res non eget disputatione.

Sed quoniam *dicto capit. statuimus* dicitur, si æquitate suadente videbitur expedire, occasionem dedit
10 Menoch. *de arbitr. iud. cas.485.* dicendi, † id arbitrio Iudicis esse tribuendum; & iudicem se regulare debere ex his, quæ tradit Hercul *loc. cit. n.209. de quo infra.*

Ex quibus clarè dignoscitur, quod si dicti text non adesset clara dispositio, passim Doctores constituerent regulam in contrarium, positionibus nempè negatiuis non esse respondendum, per rationes supra allatas. Imo supracitati text. dispositione non obstante, adhuc nonnulli idem affirmant, & dictum
11 text. dicunt † solum procedere in aliquibus casibus æquitante suadente Iudicis arbitrio, tam si negatiua sit explicita, quam implicita, vt in exemplis, de quibus per Specul. *loc. citat. num.16.* relatus à Mascard. *dict. conclus.1177. num.29.* quos casus ego per limitationes ad eorum regulam, seu conclusionem positionibus negatiuis non esse respondendum, tanquam ad effectum, vt videri possit, in quibus casibus nulla sit inter

inter scribentes controuersia, positionibus negatiuè conceptis esse respondendum.

11 Et primo limitant, vt † licet reus non teneatur respondere positionibus negatiuè conceptis, tanquam positionibus, tenetur tamen respondere, tanquam interrogationibus, Bald. *in dict. conf. 340. n. 7.* qui ita declarare videtur dict. text. *in capit. statuimus*, relatus, & secutus à Tusc. *in dict. conclus. 394. n. 2.* & in idem inclinare videtur Mascard *in dict. conclus. 177. num. 31. & seq.* Verum verba Pontificis *in dict. capit. constituimus*, sunt

13 ita clara, vt non possint aliquo modo glosari, † positiones nempè negatiuas Iudices admittere posse: nec interpretari, vt intelligantur de interrogationibus, quæ fiant à Iudice. Nec dicatur, Iudex positiones admittit; ergo Iudex interrogat: nam omnes positiones cuiuscumque generis prius à Iudice admitti debent, antequam pars respondere teneatur, vt infra suo loco dicetur: & tamen non potest dici, quod Iu-

14 dex interroget. Fateor tamen, quod † Iudex multis in casibus potest ex officio reum interrogare. *leg. vl-*

15 *tim. ff. de interrog. dict. cap. cum Ioannes de fide instrum.* † ad Iudicem enim spectat inquirere veritatem modis omnibus *capit. afferte de præsumpt.* & cunctà rimari *can. iudicantem 30. quæst. vlt. can. occidit 23. quæst. 8. cap. super quæstionum, §. intentionis de offic. iud. deleg.* sed de istis interrogationibus nostra non est disputatio: nec de ipsis loquitur text. *in dict. cap. statuimus.*

16 Secundo limitant † de negatiua in facto proprio, vt per Æg. Bell. *conf. 33. n. 31.* dummodo cum facto proprio non haberet annexum factum alienum, tunc enim tanquam multiplici positioni non esset respondendum; vt per ipsum *n. 33.* Iacob *loc. cit. n. 3. & 4.*

17 Tertio limitant, † si negatiua ponatur indirectè, ad text. *in cap. ex tenore de testib. in leg. optimam C. de contr. stipul.* Specul. *loco citat. num. 17.* Robtus *loc. cit.* Iacob. de Aren. *loco pariter citato*: & est ratio, quia licet negatiua directa probari non possit, indirectè tamen probabilis dicitur, vt docet Hercul. *de prob. negat. num. 194.* vnde cum possit probari, etiam poni poterit.

18 Quarto limitant, † si negatiua habet implicitam affirmatiuam, vt per eundem Specul. Rob. & Iacob. de Aren. *locis citatis*, & docent alij, quos citat, & sequitur Scacc. *loc. cit. nu. 305.* qui etiam ponit exemplum de positione negatiua habente implicitam affirmatiuam: & omnes rationem adducunt, quia negatiua habens implicitam affirmatiuam benè probari potest, Hercul *loc. cit. n. 157.* & per consequens poni.

19 Quinto † limitatur in negatiua coarctata loco, & tempore, quæ cum sit probabilis, est etiam possibilis: prout si velim probare aliquem non fuisse præsentem Instrumentum tali die, & loco, possum probare, quod illa die erat absens ab illo loco; ita vt impossibile prorsus existat, illum fuisse præsentem: quæ non dicitur simplex probatio negatiuæ; sed est probatio facti affirmatiui, ex quo in necessariam consequentiam dicitur probata negatiua, vt per Scacc. *loc. citat. num. 303.*

20 Sexto † limitatur in negatiua qualitatis, quæ sicut potest probari, poterit etiam poni: prout si quis probare vellet aliquem non esse testem idoneum, non esse legitimum, non esse diligentem, non esse soluendo, & similia, quæ etiam poni possent Scacc. *loc. cit. nu. 306.* nisi tamen ponerentur de eo, qui respondere deberet, alia enim ratione tunc essent reijciendæ positiones, vti criminosæ, vel lædentem famam respondere debentis; cum nemo eius turpitudinem detegere cogatur, vt dicemus infra *in cap. 18.*

21 Septimo † limitat Scacc. *loco pariter citato nu. 307.* in negatiua iuris. Verùm licet negatiua iuris sit probabilis, non est tamen ponibilis, quia positionibus iuris quis respondere non tenetur, vt dicam *in cap. 35.*

Sed ne singulos casus percurram, in quibus admittitur probatio, negatiuæ generaliter conclusio

22 eorum, qui tenent † positionem negatiuam non esse admittendam, veniret limitanda in illis omnibus casibus, in quibus negatiua probari potest; cum enim possit probari, poterit per consequens poni, nisi aliquid aliud repugnet, omne enim probabile, est ponibile; vt supra dictum fuit, & docet Abb. *in consil. vltimo secunda partis nu. 1.*

Verum non est, quod limitationes ad regulam adducamus; si ipsam regulam falsam esse diximus supra per claram dispositionem, text. *in dict. cap. statuimus*

23 *de confess. in 6.* vbi habetur † positiones negatiuas, quæ probari non possint per Iudices esse admittendas, ad hoc, vt per partis confessionem probari valeant.

24 † Imo circumscripta etiam citati text. dispositione; ego existimo, attento iure communi, positiones negatiuas esse admittendas. Nec me mouent rationes in contrarium consideratæ: imo potius hanc nostram confirmant sententiam: fateor enim positiones inuentas esse, ad hoc, vt ponens releuetur ab onere probandi, & succedere in locum probationum: concedo etiam id, quod non est probabile, non esse ponibile: sed necesse est etiam, vt concedatur, quod omne probabile est ponibile, per text. *in Clem. sæpè, §. verum de verb. signif.* & docet Abb. *loco supra citato.* Et insuper ponibile esse omne id, quod venit ad fundandam, seu adiuuandam intentionem ponentis, vel ad exterminandam intentionem aduersarij, vt per Abb. *loco citato*, & dicetur sæpè infra varijs in locis. Modò

25 sic argumentor † de iure omne probabile est ponibile, sed negatiua est probabilis, ergo est ponibilis: Minorem aduersarij vno ore negabunt: sed animaduertant, quod positiones inuentæ sunt ad probandum intentionem ponentis per confessionem partis; vt *in dict. Clement. sæpè*, ac ideò licet multa per testes probari possint, poni tamen non possunt, quia per partis confessionem probari non valent, vt sunt ea, quæ factum alienum respiciunt, de quibus *in cap. seq.* vnde argumentum sic formari debet; omne probabile per confessionem partis est ponibile, sed negatiua est probabilis per confessionem partis: ergo ponibilis: & minor est per se clara, de qua Hercul. *de prob. neg. num. 196.* Specul *in tit. de posit. §. 7. vers. 8.* Benint. *decis. 32. nu. 13. quæ in calce operis est decis. 14.* Et hac ratione credo, motum fuisse Pontificem ad generaliter statuendum *in dict. cap. statuimus*, Iudices positiones negatiuas, admittere posse, quod non erat expressè decisum; licet per supradictas rationes, idem absolutè fuisset dicendum, etiam iure ciuili inspecto, de quo modò, stante dicta Pontificia dispositione, dubitari non potest; nisi tamen aliter positiones negatiuæ essent impertinentes: Nec dicatur ergò nulla erit differentia inter positiones negatiuas, & affirma-

26 tiuas, † cum etiam affirmatiuæ, si fuerint impertinentes, reijciantur, vt suis locis fuit dictum: nam id est libentissimè concedendum: & est ratio, quia tam positiones affirmatiuæ, quàm negatiuæ possunt probari per confessionem partis: sed solum remanet differentia inter positiones negatiuas, & articulos ne-

27 gatiuos: † positiones enim negatiuæ admittuntur, quia per partis confessionem probari possunt: articuli verò negatiui non admittuntur, quia negatiua per testes regulariter est improbabilis, nisi tamen sit coarctata, & in alijs casibus, de quibus per Hercul.

tionem esse reijciendam, esset limitanda, si quis pro-
5 bare vellet, † illud impossibile fuisse miraculosè factum: tunc enim cessaret ratio supra considerata, nam cum id omnipotenti Deo tribuatur, & non sit impossibile apud Deum omne verbum, non potest amplius aliqua impossibilitas considerari, ob quam dicunt Doctores, similes positiones non esse admittendas, prout aduenire posset in processibus, qui fabricantur pro canonizatione Sanctorum: in quibus proponuntur, & probantur miracula per ipsos gesta, quæ naturaliter fieri non possunt, & idem esset, si illud naturaliter impossibile poneretur factum fuisse, opera Incantatoris, vel Dæmonis, in his tamen, in quibus, Deo permittente, operari possent Dæmones.

SVMMARIVM.

1 *Positio an negatiuè possit concipi, & nu.6.8.23.24.& per totum.*
2 *Positiones sunt inuentæ ad hoc, vt ponens releuetur ab onere probandi.*
3 *Punibile id solum est, quod potest probari.*
4 *Negatiua nulla est directa probatio.*
5 *Qui negat, non ponit, nec affirmat, sed remouet: de quo tamen num.28.*
7 *Positio verbis affirmatiua, significatu vero negatiua, habetur pro negatiua.*
8 *Positiones negatiuas esse admittendas ius canonicum statuit.*
9 *Positionibus negatiuis esse respondendum, hodie omnes admittunt.*
10 *Positionibus negatiuis esse respondendum, quomodo sit arbitrarium iudici, & num.31.*
11 *Positionibus negatiuis non esse respondendum aliqui sunt, qui tenent.*
12 *Positionibus negatiuis est saltem respondendum, vt interrogationibus.*
13 *Iudex licet admittere prius debeat positiones, antequam reus teneatur respondere; attamen non potest dici, quod Iudex interroget.*
14 *Iudex in multis casibus potest ex officio reum interrogare.*
15 *Ad Iudicem spectat veritatem inquirere.*
16 *Negatiua in facto proprio admittitur.*
17 *Negatiua indirectè potest poni.*
18 *Negatiua habens implicitam affirmatiuam poni potest.*
19 *Negatiua coarctata loco, & tempore poni potest: & potest etiam probari.*
20 *Negatiua alicuius qualitatis poni potest.*
21 *Negatiua iuris licet sit probabilis, non est tamen punibilis.*
22 *Negatiua in casibus, in quibus potest probari, poterit etiam poni.*
25 *Positio negatiua est probabilis per confessionem partis.*
26 *Inter positiones affirmatiuas, & negatiuas nulla est differentia quantum ad earum admissionem.*
27 *Positiones negatiuæ differunt ab articulis negatiuis quantum ad eorum admissionem, vbi de ratione, & nu.32.& 33.*
28 *Qui facit positionem negatiuam affirmat.*
29 *Negatiua positio non admittitur, quando ponens non habet necesse probare negatiuam.*
30 *Positio negatiua per confessionem partis non probabilis, non admittitur.*
32 *Articuli negatiui, non admittuntur, & quare; limitatur n.33.*

De Positione negatiuè concepta.

CAP. XV.

1 AN positio possit negatiuè concipi, solet esse disputatio inter Doctores, dicunt enim multi, positiones non posse concipi negatiuè: & varias rationes adducunt, quas omnes tamen ad infrascriptas
2 duas reduci posse videntur. Prima, † quia positiones sunt inuentæ ad hoc, vt ponens releuetur ab onere probandi, *Clem. sæpè, §. verum de verb. signif.* & loco probationum succedunt Specul. *in tit. de positionib. §.3. nu.3.* Abb. *consil. vltim. nu.2. par.2.* & docent Doctores, quos citans, & secutus sum *in cap.2.* quæ hic non
3 repetam: vnde † id solum videtur punibile, quod est
4 probabile, sed † negatiuè nulla est directa probatio, ergo nec etiam positio de ea fieri poterit, sic argumentatus fuit Specul. *de position. §.7. num.16.* Odofr. *de posit. nu.13.* Iacob. de Aren. *nu.34. & §.4. nu.5.* Mascard. *de probat. conclus. 1177. n.30.* Mancin. *de iur. par.2. artic.2. n.20.* Gaba'. *in glos. cap. 19. lib.5. Const. March.* Scacc. plures alios citans *de Iud. lib.2. cap.7. n.298.*

5 Secundo † qui negat, non ponit, nec affirmat, sed remouet; ergo super negatiua non poterit formari positio; cuius est ponere, & affirmare Specul. *loc. cit.* & tradit Bald. 101. *consil.340. nu.7. lib.1.* relatus à Tusc. *in litt. P. conclus.394.* qui propterea constituit regulam,
6 † negatiuæ positioni non esse respondendum, Iacob. de Aren. *loco sup. cit.* Mascard *loco pariter citato nu.29.* & voluit Io. Ordelaf. *in l. fin. n.181. ff. de rei vend.* alios citat Scacc. *loc. cit. n.298.299.& 300.*

7 Quæ conclusio, si vera esset † procederet etiam si in verbis esset affirmatiua, significata verò negatiua, vt de statuto Florentino, in quo disponitur, negatiuæ positioni non esse respondendum, dicit Arim. *in sua praxi, §.19. cap.14.*

8 Verum hodie † contrarium est asserendum, per textum expressum *in capit. statuimus de confess. lib.6. cuius hæc sunt verba. Statuimus, vt positiones negatiuas, quæ probari non possunt, per confessionem aduersarij iudices admittere possint, si æquitate suadente viderint expedire:* Ac ideo Curt.
9 *de position. num.36.* dicit hodie expeditum, † positioni negatiuæ esse respondendum, quod etiam fatetur Specul. *dict. §.7. n.7.* Odofred *de position. nu.14.* & sequitur Abb *in consil. vlt.27. partis, sub nu.1. in fin.* & ita reperiri decisum per dict. text *in capit. statuimus*, asserit Benint. *in decis.32. nu.12. quæ est decis.14. in calce operis*, & esse rem claram, dixit Hercul. *de proband. neg. nu.209.* licet Accurs. qui hunc text. videre non potuit, de hoc quandoque dubitauerit, vt per Bart. *in leg.2. §. obseruari, C. de iur. calum.* & sequitur Mascard. *dict. conclus. 1177. nu.33. & seqq.* Pacian. *de probat. lib.1. cap.38. nu.4. & 9.* alios citat Scacc. *loco cit. num.301.* vbi dicit, quod cum habeamus textum apertum res non eget disputatione.

Sed quoniam *dicto capit. statuimus* dicitur, si æquitate suadente videbitur expedire, occasionem dedit
10 Menoch. *de arbitr. iud. cas.485.* dicendi, † id arbitrio Iudicis esse tribuendum; & iudicem se regulare debere ex his, quæ tradit Hercul *loc. cit. n.209.* de quo *infra.*

Ex quibus clarè dignoscitur, quod si dicti text non adesset clara dispositio, passim Doctores constituerent regulam in contrarium, positionibus nempè negatiuis non esse respondendum, per rationes supra allatas. Imo supradicti text. dispositione non obstante, adhuc nonnulli idem affirmant, & dictum
11 text. dicunt † solum procedere in aliquibus casibus æquitante suadente Iudicis arbitrio, tam si negatiua sit explicita, quam implicita, vt in exemplis, de quibus per Specul. *loc. citat. num.16.* relatus à Mascard. *dict. conclus.1177. num.29.* quos casus ego per limitationes ad eorum regulam, seu conclusionem positionibus negatiuis non esse respondendum, tanquam ad effectum, vt videri possit, in quibus casibus nulla sit

inter

inter scribentes controuersia, positionibus negatiuè conceptis esse respondendum.

12 Et primò limitant, vt † licet reus non teneatur respondere positionibus negatiuè conceptis, tanquam positionibus, tenetur tamen respondere, tanquam interrogationibus, Bald. *in dict. cons. 340. n. 7.* qui ita declarare videtur dict. text. *in capit. statuimus*, relatus, & secutus à Tusc. *in dict. conclus. 394. n. 2.* & in idem inclinare videtur Mascard *in dict. conclus. 1177. num. 31. & seq.* Verum verba Pontificis *in dict. capit. constituimus*, sunt
13 ita clara, vt non possint aliquo modo glosari, † positiones nempè negatiuas Iudices admittere posse: nec interpretari, vt intelligantur de interrogationibus, quæ fiant à Iudice. Nec dicatur, Iudex positiones admittit; ergo Iudex interrogat: nam omnes positiones cuiuscumque generis prius à Iudice admitti debent, antequam pars respondere teneatur, vt infra suo loco dicetur: & tamen non potest dici, quod Iu-
14 dex interroget. Fateor tamen, quod † Iudex multis in casibus potest ex officio reum interrogare, *leg. vl-*
15 *tim. ff. de interrog. act. cap. cum Ioannes de fide instrum.* † ad Iudicem enim spectat inquirere veritatem modis omnibus *capit. afferte de præsumpt.* & cuncta rimari *can. iudicantem 30. quæst. vlt. can. occidit 23. quæst. 8. cap. super quæstionum, §. intentionis de offic. iud. deleg.* sed de istis interrogationibus nostra non est disputatio: nec de ipsis loquitur text. *in dict. cap. statuimus.*

16 Secundo limitant † de negatiua in facto proprio, vt per Æg. Bel. *cons. 33. n. 31.* dummodo cum facto proprio non haberet annexum factum alienum, tunc enim tanquam multiplici positioni non esset respondendum; vt per ipsum *n. 33.* Iacob *loc. cit. n. 3. & 4.*

17 Tertio limitant, † si negatiua ponatur indirectè, ad text. *in cap. ex tenore de testib. in leg. optimam C. de contr. stipul.* Specul *loco citat. num. 17.* Robius *loc. cit.* Iacob. de Aren. *loco pariter citato:* & est ratio, quia licet negatiua directa probari non possit, indirectè tamen probabilis dicitur, vt docet Hercul. *de prob. negat. num. 194.* vnde cum possit probari, etiam poni poterit.

18 Quarto limitant, † si negatiua habet implicitam affirmatiuam, vt per eundem Specul. Rob. & Iacob. de Aren. *locis citatis*, & docent alij, quos citat, & sequitur Scacc. *loc. cit. nu. 305.* qui etiam ponit exemplum de positione negatiua habente implicitam affirmatiuam: & omnes rationem adducunt, quia negatiua habens implicitam affirmatiuam benè probari potest, Hercul *loc. cit. n. 157.* & per consequens poni.

19 Quinto † limitatur in negatiua coarctata loco, & tempore, quæ cum sit probabilis, est etiam possibilis: prout si velim probare aliquem non fuisse præsentem Instrumentum tali die, & loco, possum probare, quod illa die erat absens ab illo loco; ita vt impossibile prorsus existat, illum fuisse præsentem: quæ non dicitur simplex probatio negatiuæ; sed est probatio facti affirmatiui, ex quo in necessariam consequentiam dicitur probata negatiua, vt per Scacc. *loc. citat. num. 303.*

20 Sexto † limitatur in negatiua qualitatis, quæ sicut potest probari, poterit etiam poni: prout si quis probare vellet aliquem non esse testem idoneum, non esse legitimum, non esse diligentem, non esse soluendo, & similia, quæ etiam poni possent Scacc. *loc. cit. nu. 306.* nisi tamen ponerentur de eo, qui respondere deberet, alia enim ratione tunc essent reijciendæ positiones, vti criminosæ, vel lædentem famam respondere debentis; cum nemo eius turpitudinem detegere cogatur, vt dicemus infra *in cap. 18.*

21 Septimo † limitat Scacc. *loco pariter citato nu. 307.* in negatiua iuris. Verùm licet negatiua iuris sit probabilis, non est tamen ponibilis; quia positionibus iuris quis respondere non tenetur, vt dicam *in cap. 55.*

Sed ne singulos casus percurram, in quibus admittitur probatio, negatiuæ generaliter conclusio
22 eorum, qui tenent † positionem negatiuam non esse admittendam, veniret limitanda in illis omnibus casibus, in quibus negatiua probari potest; cum enim possit probari, poterit per consequens poni, nisi aliquid aliud repugnet, omne enim probabile, est ponibile; vt supra dictum fuit, & docet Abb. *in consil. vltimo secunda partis nu. 1.*

Verum non est, quod limitationes ad regulam adducamus; si ipsam regulam falsam esse diximus supra per claram dispositionem, text. *in dict. cap. statuimus*
23 *de confess. in 6.* vbi habetur † positiones negatiuas, quæ probari non possint per Iudices esse admittendas, ad hoc, vt per partis confessionem probari valeant.

24 † Imo circumscripta etiam citati text. dispositione; ego existimo, attento iure communi, positiones negatiuas esse admittendas. Nec me mouent rationes in contrarium consideratæ: imo potius hanc nostram confirmant sententiam: fateor enim positiones inuentas esse, ad hoc, vt ponens releuetur ab onere probandi, & succedere in locum probationum: concedo etiam id, quod non est probabile, non esse ponibile: sed necesse est etiam, vt concedatur, quod omne probabile est ponibile, per text. *in Clem. sæpè, §. verum de verb. signif.* & docet Abb. *loco supra citato.* Et insuper ponibile esse omne id, quod venit ad fundandam, seu adiuuandam intentionem ponentis, vel ad extenuandam intentionem aduersarij, vt per Abb. *loco citato*, & dicetur sæpè infra varijs in locis. Modò
25 sic argumentor † de iure omne probabile est ponibile, sed negatiua est probabilis, ergo est ponibilis: Minorem aduersarij vno ore negabunt: sed animaduertant, quod positiones inuentæ sunt ad probandum intentionem ponentis per confessionem partis; vt *in dict. Clement. sæpè*, ac ideò licet multa per testes probari possint, poni tamen non possunt, quia per partis confessionem probari non valent, vt sunt ea, quæ factum alienum respiciunt, de quibus *in cap. seq.* vnde argumentum sic formari debet; omne probabile per confessionem partis est ponibile, sed negatiua est probabilis per confessionem partis: ergo ponibilis: & minor est per se clara, de qua Hercul. *de prob. neg. num. 196.* Specul *in tit. de posit. §. 7. vers. 8.* Benint. *decis. 32. nu. 13. quæ in calce operis est decis. 14.* Et hac ratione credo, motum fuisse Pontificem ad generaliter statuendum *in dict. cap. statuimus*; Iudices positiones negatiuas, admittere posse, quod non erat expressè decisum; licet per supradictas rationes, idem absolutè fuisset dicendum, etiam iure ciuili inspecto, de quo modò, stante dicta Pontificia dispositione, dubitari non potest; nisi tamen aliter positiones negatiuæ essent impertinentes: Nec dicatur ergò nulla erit differentia inter positiones negatiuas, & affirma-
26 tiuas, † cum etiam affirmatiuæ, si fuerint impertinentes, reijciantur, vt suis locis fuit dictum: nam id est libentissimè concedendum: & est ratio, quia tam positiones affirmatiuæ, quàm negatiuæ possunt probari per confessionem partis: sed solum remanet differentia inter positiones negatiuas, & articulos ne-
27 gatiuos: † positiones enim negatiuæ admittuntur, quia per partis confessionem probari possunt: articuli verò negatiui non admittuntur, quia negatiua per testes regulariter est improbabilis, nisi tamen sit coarctata, & in alijs casibus, de quibus per Hercul.

de probanda negatiua, de quo modò nostra non est disputatio; & dicam forsan, si anni non deerunt, in incepto tractatu de articulis, & interrogatoriis: & hanc differentiam inter positiones, & articulos ponit Scacc. *loc. supra cit. nu. 309. qui nu. 310.* eodem modo respondet supradicto primo argumento eorum, qui tenuerunt, positiones negatiuas non esse admittendas.

Ad secundum argumentum, de quo supra, respondetur habere in se fallaciam. Verum enim est, quod
28 ille, qui negat, nihil ponit; sed † qui facit positionem negatiuam ponit, & affirmat: sit exemplum; volo contra instrumentum probare, non fuisse factam numerationem pecuniæ: & pono sic: quod tu non numerasti illam pecuniarum summam, quæ positio, licet sit super negatiua, est tamen respectu ponentis affirmatiua: ponit enim, & affirmat non fuisse factam numerationem, quæ negatiua cùm possit etiam per confessionem partis probari, admitti debet: & sic non est verum, esse contra naturam positionis, quod formetur positio super negatiua: & in idem incidit responsio, de qua per Scacc. *loc. cit. n. 311.*

Quæ regula supra firmata, super nempè negatiua
29 posse formari positiones: † limitatur à Benint. *in dict. decis. 32. n. 13.* non procedere, quando ponenti non esset necessarium, negatiuam probare, tunc enim deberet reijci vti impertinens, & vti superflua. Eandem declarationem videtur facere Curt *de position. num. 36.* quem sequitur Pacian *de probat. dict. cap. 38. nu. 7. & 8.* & prius *in cap. 16. nu. 11.* Quæ tamen limitatio parum ad propositum conuenire videtur: si enim deberet reijci vti impertinens, & superflua, id à negatiua in positione contenta non procederet, sed vel ab impertinentia, vel superfluitate, de quo dictum fuit superius suis locis, ac ideò speciale esset respectu negatiuæ, vt dixit Hercul. *de probat. negat. n. 209.*

Vnde melius hæc regula generaliter limitari debet, vt non procedat, quando apertè constaret, illam negatiuam per confessionem partis esse improbabi-
30 lem, vt enim supra dictum fuit, † id, quod non est probabile, non est ponibile: vnde si clarè, & apertè constaret, aduersarium de illa negatiua non posse habere aliquam cognitionem, & sic ponentem per confessionem partis illam probare non posse, admit-
31 ti non deberet, vti improbabilis. Et † in hoc versatur arbitrium Iudicis, in dignoscendo nempè, an illa negatiua possit per confessionem partis probari, vel non: & secundum prædicta debet ipsas admittere, vel reijcere: & in his terminis intelligendus est Menoch. *d. casu 485.* prout si esset negatiua facti alieni, quæ in cognitionem ipsius rei deuenire nulla ratione posset, & in his pariter terminis Iudicis arbitrium considerat, Pacian. *dict. cap. 38. nu. 11.* in dubio tamen ipsam admittere deberet Iudex fauore probationum; & etiam quia in dubio, id fieri debet, quod minus nocet, Hercul. *dict. num. 209.* Pacian. *loc. citat. num. 15.*

32 Quæ tamen † regula supra firmata, positionem negatiuam esse admittendam, procedit solum in positionibus, non autem in capitulis, seu articulis: & est ratio differentiæ, quia negatiua potest probari per partis confessionem, non autem per testes; vnde positio, super qua debet pars respondere, debet admitti vti probabilis; & capitula, super quibus debent examinari testes, debent reijci vti non probabilia, vt dixit Cauagn. *super Decret. Mont. Ferrat. in tit. de posit. §. 3. num. 77. & seqq.* Quod tamen † declarandum est, non procedere in illis casibus, in quibus negatiua potest etiam per testes probari: quæ vti extra nostram materiam prætermitto.

SVMMARIVM.

1 *De facto alieno, an possit fieri positio, & nu. 5. 12. & per totum.*
2 *Ponibile non est, quod non est probabile.*
3 *In facto alieno probabilis est ignorantia.*
4 *Curiosus quis esse non debet de rebus alienis.*
6 *Positiones formantur ex corpore libelli.*
7 *Positiones fieri possunt super omnibus concernentibus merita causa, tam ad adiuuandam intentionem actoris, quàm ad elidendam intentionem aduersarij, & tam si principaliter, quàm adminiculatiuè, & tam si directè, quàm indirectè.*
8 *Positio facti alieni potest respicere merita causa.*
9 *Positioni facti alieni, cui annexum sit factum proprium est respondendum, cuius rei ponitur exemplum.*
10 *Positio facti alieni non facientis ad causam reijcitur vti impertinens.*
11 *Positio facti alieni non facientis ad causam non reijcitur vti positio facti alieni, sed vti impertinens, quod est generale in omnibus positionibus, etiam facti proprij.*
12 *Positio regulariter de facto alieno fieri potest.*
13 *Factum alienum potest cadere sub aliquo sensu respondere debentis.*
14 *Positio continens scientiam facti alieni, dicitur positio de facto proprio, & quare.*
15 *Positioni continens factum alienum est respondendum, certitudinaliter, quando in respondere debente concurrit præsumpta scientia.*
16 *Consanguineus præsumitur scire iura sanguinis.*
17 *Consanguineus præsumitur scire mortem consanguinei.*
18 *Consanguineus præsumitur scire, quæ bona consanguineus possideat.*
19 *Vicinus potest interrogari de eo, quod scire præsumitur.*
20 *Hæres de facto defuncti, quod scire præsumitur, interrogari potest.*
21 *Interrogari de facto proprio, vel de facto alieno, in quo cadat præsumpta scientia, paria sunt.*
22 *Responderi debet certitudinaliter super facto alieno, de quo respondens de facili se informare possit; quod tamen declaratur num. 25.*
23 *Terminus ad deliberatè respondendum debet assignari respondere debenti super facto alieno.*
24 *Terminus ad deliberatè respondendum debet assignari, etiam respondere debenti super facto proprio, si sit antiquum, vel valdè implicitum.*
25 *Positioni facti alieni, quis respondere non tenetur; si de illo facto de facili se informare non possit, nec id facere valeat absque sumptibus.*
26 *Positioni super facto alieno, in quo non cadat verisimilis scientia, nec de ipso se informare valeat, potest responderi per verbum ignoro, vel simile.*
27 *Mancin.* de iuram. par. 2. art. 2. num. 39. *reprobatur.*
28 *Non credo, eum viuum, vel non credo, eum mortuum, quid importent respondendo positionibus.*
29 *Quando in facto proprio, vel alieno, probabilis sit ignorantia, est Iudicis arbitrium.*
30 *Responsio per verbum ignoro non admittitur, etiam si addatur, ideo non credo, & dicitur continuo contrarietatem n. 31.*

De Positione facti alieni.

Cap. XVI.

1 Subtilis est inuestigatio, † an possit formari positio super facto alieno; qua in re Doctores variè locuti fuere: multi enim tenent, de facto alieno positionem

tionem fieri non posse, Ægid. Bell *in cons.33.nu.29.* relatus à Tusc. *in lit.P.conclus.396.nu.1.* Specul. *de posit. §. 7. num 12.* Vbert. de Rob. *de posit. sub num.50.* Mascard. *de probat.conclus.1177.nu.24.* Natt. *cons.59.n.2.lib.1.* Mantic. *de iur.par.2.artic.2.num.19.* Gayl. *pract.obseru. lib.1.obseru. 82. num.8.* Myns. *obseruat.54. cent.5.* alios citat Scacc. *de Iudic .lib.2. cap.7. num.181.* Cyriac. *controu.iur. controu.13. num.1.* & alij plures: ea ratione moti videntur, quia
2 † quod non est probabile, non est ponibile, vt dictum fuit superius *in cap.praecedenti*; sed positio facti alieni
3 per confessionem partis non est probabilis, cum † in facto alieno probabilis sit ignorantia, *leg.qui in alte-*
4 *rius, ff.de reg.iur.* & † in rebus alienis quis curiosus esse non debeat, *leg.doli mali in fin.de nouat. leg.si fideiussor, §.si debitor, ff.mand.* ergo non est ponibilis.
5 Alij verò sentiunt, imò † etiam de facto alieno fieri posse positiones, & ipsis esse respondendum: quia positiones formari debent ex corpore libelli,
6 vt dixit Specul. *de posit. §.5.n.4.* Vnde † Procuratores, & Aduocati debent libellum præ oculis habere, & ex ipsis considerare, quæ veniant probanda, & omnia, quæ probatione indigeant in positiones redigere; cum enim positiones sint inuentæ ad hoc, vt pars releuetur ab onere probandi, *Clem.sæpè, §.caeterum de*
7 *verb.signif.* & dictum fuit superius suo loco, † positiones fieri poterunt super omnibus concernentibus merita causæ, tam si veniant ad fundandam intentionem actoris, quàm si ad extenuandam intentionem aduersarij, gl. *in cap.1.& 2. de confess. lib.6.* & docet Abb. *in consil. vltimo secundæ partis nu.1. & 2.* Specul. *in tit.de posit.§.5.n.11.* Mascard. *d.concl.1177. nu.25.* & tam si principaliter, quàm adminiculatiuè, & tam si directè, quàm per obliquum faciant ad causam, Abb *dict.cons. vltim.sub n.3.* & dicetur infra suo loco. Quibus stanti-
8 bus, † nullus erit libellus, qui facti alieni probatione non indigeat, vt in exemplis, de quibus per Spec. *loc. cit.* relatus in multis à Mascard *d.concl.1177.n.25.* ergo etiam de facto alieno fieri poterunt positiones.
9 Illi verò, qui tenent, † positionem de facto alieno non esse admittendam, nec ipsi respondendum, declarant: non procedere quando factum alienum esset de sui natura annexum facto proprio, tunc enim admittenda esset positio, & ipsi respondendum: de quo ponit exemplum Specul. *loco citato*, quod refert Mascard. *in d.concl.1177. nu.25.* de eo, qui petebat confirmari suam electionem, & volens docere illam fuisse canonicam: ponit non solum fuisse electum, sed electionem fuisse factam vacante illa Ecclesia, vel Canonicatu, ad quem fuit electus, & ipsum elegisse Canonicos habentes auctoritatem, & existentes in possessione eligendi: vna cum alijs necessarijs; quæ licet respiciant factum alienum, sunt tamen annexa cum facto proprio, & per consequens admittenda secundum supradictam declarationem, de qua per Scacc. *in dict.cap 7.num.184.*

Secundò Mascard. *qui in dicta conclus.1177. n.24.* negatiua constituit regulam, positiones super negatiua non esse admittendas, nec ipsis respondendum, im-
10 mediatè *nu.25.* ipsam declarat, † non procedere, si illud factum alienum faciat ad causam, Tusc. etiam *in dicta conclus.396.* ponit regulam negatiuam, *nu.1.& n.2.* ipsam declarat non procedere, si factum alienum ad causam faciat: & hæc omnium nostrorum videtur sententia, de facto alieno fieri posse positiones, si tamen faciant ad causam. Quæ declaratio certè in to-
11 tum destruit conclusionem negatiuam. Si enim † positio facti alieni est reijcienda solum, si non faciat ad causam, id non prouenit ex eo, quod ponatur factum alienum; & sic quod sit positio de facto alieno; sed ex eo, quia non facit ad causam; & ita reijcitur, vti impertinens, quod generale est in omnibus positionibus, tam proprij, quam alieni facti: impertinentes enim positiones, & ad causam non facientes non esse admittendas, dicemus infra *in cap.19.*

Ac propterea potius regula generalis est consti-
12 tuenda; † positiones de facto alieno fieri posse, & ipsis esse respondendum: & sic etiam Mascard. Tusc. & alios pro contraria parte allegatos, tenuisse dicendum est, stante supradicta declaratione, vt etiam animaduertit Scacc. *loc.citat.n.185.& 186.* licet ipse teneat contrariam opinionem, de qua *nu.183.* cum declaratione tamen, vt *nu.184.*

Nec obstat ratio in contrarium superius considerata: non est enim verum, positionem de facto alieno per confessionem partis, esse improbabilem: nam et-
13 iam † factum alienum potest cadere sub aliquo respondentis sensu, puta, pono, quod talis possidet talia bona, istud est factum alienum, sed cadit sub sensu respondere debentis, fieri namque potest, quod illum viderit illa bona possidentem, vel pono quod talis promisit talem rem, hoc certè est factum alienum: sed aduersarius forsan illam audiuit promittentem; vel aliquo alio modo de facto alieno in positione posito scientiam, & notitiam habet, ac ideo ad respondendum cogi potest, ad hoc, vt ponens releuetur ab onere probandi. Est tamen animaduertendum,
14 quod † si in positione deducatur expressè scientia aduersarij de aliquo facto alieno, dicitur positio de facto proprio, non autem facti alieni: exempli gratia: pono quod tu fuisti præsens, quando talis fecit hanc, vel illam rem, vel pono, quod tu audiuisti talē sic loquentem, ac promittentē, vel quid simile: tunc enim in positione dicitur principaliter deducta sciētia, quæ est propria, non factum, quod est alienum, vt benè declarat Abb. *in dict.consil. vltim.sub nu.3.*

Sed quid si ponatur factum alienum: & Aduersarius dicat, factum alienum, & ignoro: Et in hoc stat tota difficultas, quam per infrascriptas conclusiones ad mentem Doctorum breuiter declarare conabor.
15 Prima sit conclusio, quod † si tale sit factum, in quo cadat præsumpta scientia, aduersarius tenetur respondere certitudinaliter per verbum credere, vel non credere: sit exemplum, si consanguineus interrogetur circa iura sanguinis, debet absolutè respon-
16 dere, nam † consanguineus iura sanguinis, & processum naturæ scire præsumitur, *leg.si filium, C.de lib. caus.* Bald. *in leg.quoniam sororem, C.de iur.delib.leg.octaui,*
17 *ff.vnd.cogn.* Natt. *cons.59.nu.4.* Aliud sit exemplum, † si consanguineus interrogetur de morte ipsius consanguinei, cum enim præsumatur, coniunctum scire mortem ipsius coniuncti, Bart. *in leg.is potest vers. nunc videamus. ff.de acquir.hæred.* hoc pariter casu absolutè
18 respondere tenetur, Natt. *d.cons.59.n.5.* Vel † si consanguineus interrogetur de possessione bonorum ipsius consanguinei, cum præsumatur consanguineum de hoc habere notitiam, sunt enim res, quæ in cognitionem aliorum consanguineorum deuenire solent; iuxta communem distinctionem, de qua Menoch. *de præsumpt.lib.3.præsumpt.124.n.27.* & latius *lib.6. præsumpt. 24.* ac ideo certitudinaliter respondere tenetur, vt pariter dixit Natt. *d.consil.59.n.7.* & idem esse dicen-
19 dum † si vicinus interrogetur de re, quam vicini regulariter scire solent, quod quando verum sit, docet Menoch. post alios *de præsumpt. lib.6. dict.præsumpt.24.*
20 Idem † si hæres interrogetur de facto defuncti, cum præsumatur eius facta scire. Et in terminis de hærede

C

21 Emphyteutæ consuluit Bald. *in cons. 225. lib. 1.* † paria enim videntur interrogari de facto proprio, vel de eo, quod lex præsumit, me scire, vt latè probat Natt. *in dict. cons. 50. num. 8.* Sic igitur firma prima conclusio, quod si in positione ponatur factum alienum, in quo cadat præsumpta scientia, certitudinaliter per verbum credere, vel non credere sit respondendum; nec admittatur responsio, ignoro.

22 Secunda sit conclusio, quod † si aduersarius interrogetur de facto, in quo non cadat ista scientiæ præsumptio; sed de facili respondere debens possit certiorari, & de ipso se informare, quod pariter certitudinaliter per verbum credere, vel non credere respondere sit obligatus, Cyriac. *loco supra citato nu. 2.*

23 *& nu. 7.* hoc tamen addito, vt eidem hoc casu † ad deliberatè respondendum assignari debeat terminus, ita voluit Bald. *in cons. 225. circa fin. lib. 1.* Curt. *de position. nu. 21.* Tusc. *in lit. P. conclus. 386. n. 32. conclus. 388. n. 4. & conclus. 396. n. 5. & 11.* Ægid. Bell. *in cons. 33. nu. 30. prope finem,* vbi de communi Ludou. *decis. Perus. nu. 29.* Iacob. de Aren. *de positionib. nu. 12. & seqq.* Vbert. de Rob. *de position. nu. 35.* Specul. *in tit. de position. §. 6. sub num. 13.* Carpan. *super statut. Mediol. capit. 83. nu. 95.* Mysing. *dicta obseruat. 54.* & esse communem opinionem, dixit Mascard. *dict. conclus. 1177. n. 28.* licet Scacc. *de Iudic. loco supra citato nu. 187.* teneat hoc tempus ad deliberatè respondendum peti posse: sed ipsum petere non esse necessarium, cum ad respondendum positioni de facto alieno nullatenus cogi possit: quod tamen verum est, quando agitur de facto alieno, in quo non cadat sciẽtiæ præsumptio; nec de facili respondere debens, possit se informare, *vt infra in 3. conclus.* sed quando potest de illo facto alieno se informare, certitudinaliter respondere tenetur; assignato tamen ipsi prius termino ad deliberatè respondendum; si illud petat: secundum supradictas Doctrinas: quod eo magis asserendum esset, vbi positionum non datur copia: si enim prius positionum copiam habuisset; & de contentis in eis se informare potuisset, alius terminus non esset assignandus.

24 Et † quod Doctores dicunt de termino assignando ad deliberatè respondendum, procedit non solum quando ponitur factum alienum, sed etiam si ponatur factum proprium, sed antiquum; vel si recẽs admodum implicitum, & inuolutum: tunc enim reus potest petere terminum ad deliberatè respondendum, prout post alios declarat Curt. *de position. sub num. 21.* Specul. *dict. §. 6. num. 15.* Iacob. de Aren. *de positionib. num. 12. & seqq.* Rob. *de positionib. num. 37.* Ludou. *decis. Perus. 8. par. 1. num. 30. in calce operis decis. 31.* imò in his solum terminis existimat Scacc. procedere, quæ dicunt Doctores, de termino assignando ad deliberatè respondendum: & maximè si essemus in sene septuagenario, in quo de facili possit præsumi obliuio; quo casu Iudex posset admittere responsionem per verbum, non recordor, si probabilem iudicaret obliuionem.

25 Id tamen, † quod Doctores dicunt super facto alieno certitudinaliter esse respondendum, si de facto alieno possit se informare, procedit, si id de facili facere posset, vt omnes dicunt: & si dictam informationem habere possit absque eius sumptibus, vt dixit Ludou. *in dict. decis. 8. sub nu. 30.*

26 Tertia, & vltima sit conclusio, quod † si aduersarius de facto alieno interrogetur, in quo non cadat verisimilis scientia; nec de facili possit se informare, quòd tunc possit respondere per verbum ignoro, vel per aliud simile, Iacob. de Aren. *loc. cit.* Rob. *loco cit. n. 34.* Curt. *loco pariter citato sub nu. 21.* & in his terminis benè procedunt ea, quæ tradunt Doctores supra citati *nu. 1* & procedit opinio Scacc. *loc. cit. n. 187.* & aliorum passim, qui dicunt, quòd in facto proprio debet iurari de veritate, in facto vero alieno, iuxta suam scientiam, & conscientiam, vt per Mohedanum *de iuram. calum. decis. 1. aliàs 211. in calce operis decis. 30.*

Ex quibus breuiter habes, quando in facto alieno & etiam in facto proprio admittatur responsio per verbum, ignoro, vel non recordor, & ex his dicen-

27 dum est, malè sensisse, † Mancin. *qui de iur. iur. par. 2. art. 2. nu. 39.* generaliter tenet in facto alieno admitti responsionem per verbum nescire: cum in multis casibus, de quibus supra in prima, & secunda conclusione, etiam super facto alieno debeat certitudinaliter responderi, & tradita per ipsum solum procedũt in terminis tertiæ conclusionis, de qua supra *nu. 26.*

Prout etiam falsa debet reputari eius cautela, vt interrogatus, an ille, qui est vltra mare, vel apud Tur-

28 cas viuat, possit respondere, † non credo eum mortuum, vel non credo eum viuum: cum hinc non sequatur, respondentem fateri, vel vitam, vel mortem, simul namque stare possunt, vt non credat eum viuum, vel non credat eum mortuum, sed dubitet quidquid dicat, Tondel. *in leg. final. num. 784. ff. de rei vendic.* licet enim hæc verba prolata non respondendo positionibus, sed ad aliud propositum possint habere sensum, de quo per Mancin. *loco citato*; attamen verbum, credere, vel non credere, in respondenre positionibus, est expressiuum veritatis, vnde ille, qui respondendo positionibus continentibus vitam, vel mortem, dicit credo esse viuum, idem est, ac si diceret fateor esse viuum; & si dicat non credo esse mortuum, idem importat, quòd si assereret verè non esse mortuum, & sic certa, non dubia deberet reputari similis responsio.

29 Quando verò, † in facto proprio, vel alieno probabilis cadat ignorantia, non est præsentis indaginis, & Iudicis arbitratiuum esse, dixit Balb. *dict. cons. 33. num. 3.* secutus à Tusc. *in dicta conclus. 396. nu. 4. & 5.* de quo post alios latissimè locutus fuit Menoch. *de præsumpt. lib. 6. præsumpt. 23. per tot.* nec generaliter est vera conclusio, in facto proprio, dubiam non admitti responsionem, vt Mancin. dixit *loco citato*, cùm etiam in facto proprio probabilis sit, quandoque ignorantia, siue obliuio, vt per Menoch. *d. præsumpt. 23.* in quibus casibus Iudex posset dubiam admittere responsionem.

Vnum pro complemento huius cap. non omitto,

30 quòd † in illis omnibus casibus, in quibus non admittitur responsio per verbum, ignoro, vel dubito, vel non recordor, non debet admitti, etiam si addatur ignoro, ideò non credo, dubito, ideò non credo, non recordor, ideò non credo, & est ratio, quia illa responsio secunda, non credo, videtur data ab illa præcedente, ignoro, dubio, non recordor: maximè, stante illa dictione, ideò, quæ est illatiua, vnde principaliter videtur responsum, ignoro, dubito, non recordor: quæ principalis responsio cum non admittatur, non debet etiam admitti cum illa illatione, ideò non credo, vt declarat Nat. *in dict. cons. 59. n. 9.* cui rationi addi potest, quod dixit Io. Oldel. *loc. cit. num. 262. &*

31 *seqq.* † hanc responsionem ignoro, ideò non credo, continere contradictionem, responsio enim per verbum credere in positionibus dicitur absoluta, vt dictum fuit *in cap. 39* per verbum verò ignorare, dicitur dubitatiua: vnde simul stare non potest, quòd sit certus, & dubitet. Et licet sub *versic. certè*, id existimet esse limitan-

limitandum in facto alieno, vel remoto: id tamen nō prouenit ex eo, quòd ista adiectio hoc casu sustineatur; sed quia in facto alieno, & remoto illa prima dubitatiua responsio admittitur, vt supra fuit dictum.

SVMMARIVM.

1 *Positiones esse contrarias tripliciter considerari potest.*
2 *Sibi contrarius non auditur.*
3 *Ponens contra positiones alias exhibitas est periurus.*
4 *Proprium reuocare dictum est indecens.*
5 *Ponens non admittitur ad ponendum contraria: nam aliter aduersarius esset obligatus respondere contrariis positionibus, & sic de facili in periurium incidere posset.*
6 *Ponens si errauit, docto de errore, potest ponere contrarium.*
7 *Positionibus contrariis positionibus aduersarij, an sit respondendum, & num. seqq.*
8 *Positionibus solet responderi per verbum credulitatis, non veritatis.*
9 *Positionibus contrariis positionibus aduersarij, non esse respondendum, communis est sententia; & de rationibus numeris seqq.*
11 *Iuramentum non debet praestari, quando suspicari potest, ne incurrat in periurium.*
12 *Qui ponit contrarium, videtur iam contraria positioni respondisse.*
13 *Ponens si credit, quod ponit, ergo contrarium non credit.*
14 *Positionibus non est respondendum, si in contrarietatem ille, qui debet respondere, posset de facili incidere.*
15 *Frustra petitur responsio ab eo, qui contrarium iurauit.*
16 *Verbum, credere, in respondente positionibus est expressiuum veritatis.*
17 *Positionibus etiam indirectè contrariis non est respondendum.*
18 *Articuli contrarij admittuntur.*
19 *Positionibus prima facie contrariis est respondendum, si contrarietas possit aliquo modo concordari.*
20 *Minor mediante restitutione in integrum potest ponere contraria: sed non potest cogere aduersarium ad respondendum contrariis positionibus, vbi de ratione.*
21 *Responsio data positionibus admissis cum clausula,* saluo, *&c non praeiudicat, si non erat respondendum.*
22 *Reus an possit ponere ante actorem: vel prius actor ponere debeat.*
23 *Principalis potest reuocare positiones procuratoris, non docto etiam de errore, & ponere contrarium.*
24 *Contrariis positionibus qui responsum dedit, potest facere positiones contrarias, quod tamen reprobatur.*
25 *Nemo potest se iuuare ex eo, quod semel impugnauit, & quando id sit verum, nu. 26. remissiuè.*
27 *Positionibus continentibus contrarium his, quae respondendo aliis positionibus dixit, non est respondendum.*
28 *Principalis potest respondere contrarium his, quae Procurator dixit, respondendo absque speciali mandato.*

De Positionibus contrariis.

Cap. XVII.

1 PRoponitur saepissimè contra † positiones, ipsas esse contrarias, ac ideò reijciendas, quod tripliciter contingere potest: primò, vt sint contrariae aliis positionibus ipsiusmet ponentis: secundò, vt sint contrariae positionibus aduersarij: tertiò, vt sint contrariae responsionibus iam datis, dum aliis positionibus fuit responsum.

De prima contrarietate Curt *de posit. num. 32.* Specul. *in tit. de posit. §. 7. num. 17. sub num. 1.* quod transit sine difficultate, sibi enim contrarius non auditur *l. 1. C. de*
2 *furt. cap. nullus plurib. de reg. iur. in 6.* & † maximè stante iuramento, quod debet à ponente praestari, de quo
3 variis in locis, & praecipuè *in cap. 23.* † si enim contrarium poneret his, quae alias posuit, de necessitate esset periurus: cùm tam in primis, quàm secundis positionibus sit necessarium iuramentum. Nec dicatur iuramentum, quod praestatur à ponente, esse credulitatis, non veritatis, vt infra dicetur *in dict. capit. 23.* nam respectu periurij, hoc parum refert; in primis enim positionibus iurauit, se credere verum esse, quod posuit; vnde ponendo contrarium, iuraret se credere contrarium; & sic prius calumniosè posuisse, quod esset de directo contra primum iuramentum: ac ideo non audiendus; secundò qui ponit fatetur, vt saepè supra fuit dictum, & dicetur infra:
4 vnde † indecens admodum esset, ipsam admittere ad infirmandum id, quod proprio ore asseruit, *cap. per tuas de probat. leg. generaliter, C. de non numer. pecun. leg. si patronus, ff. de dol.* Specul. *in tit. de donat. §. 8.* Iacob de Aren *de posit. §. 1. n. 5. & §. 3. sub nu. 6.* alios citat, & sequitur Scacc. *de Iud. lib. 2. cap. 7. nu. 234.* qui eisdem mouetur rationibus periurij, & contrarietatis.

Quibus ego tertiam addo rationem, ex parte re-
5 spondere debentis † positiones nulla alia ratione fiunt, nisi ad effectum, vt aduersarius ipsis respondere cogatur; modo si quis admitteretur ad ponendum contraria, aduersarius esset coactus respondere contrariis positionibus, & sic de facili posset incidere in periurium, negando id, quod prius confessus fuerat, vel fatendo, quod prius negauerat, & tamen certum est, neminem ad peierandum induci debere, vt saepè in discursu fuit dictum.

Quam tamen conclusionem Specul. *in dict. §. 7. n.*
6 *39.* declarare videtur, non procedere, † si ponens in prima positione errasset, & errorem demonstraret, allegando iustam causam prioris ignorantiae, ad text. *in leg. de aetate, §. interdum, §. ex causa, & §. fin. ff. de interrog. act. & sequitur in §. 8. nu. 3.* Sed an, & quando possit positio corrigi, vel mutari, videbimus *in cap. 22.*

7 Sed maior est difficultas, † si positiones sint contrariae positionibus aduersarij, iam in iudicio exhibitis: nonnulli enim existimant ipsis esse respondendum, vt Corn. *in leg. 2. §. quod obseruari, C. de iur. calum.* cum tendant ad faciliorem litium finem.

8 Secundò ad id dicendum mouentur, quia † positionibus responderi solet, per verbum credulitatis, non veritatis, vnde fieri potest, quod hodie credam, quod heri non credebam *leg. qui bona, §. si quis stipulatus, ff. de damn. infect.* ac ideo tenuerūt aliqui, quod, qui contrarium affirmat respondendo positionibus, his, quae alias ponendo confessus fuit, non sit periurus, Cald. *cons. 4. de confess.* alios citat Surd. *in dict. decis. 17. n. 6. & seqq. quae est decis. 62. in calce operis.*

9 His tamen non obstantibus † contrarium, secundum receptissimam ferè omnium opinionem, est asserendum, quam tenuerunt Bart. *in d. §. quod obseruari nu. 26.* Curt. *in tract. de posit. nu. 34.* Iacob de Aren. *de posit. §. 1. nu. 5.* Franc. *in cap. 1. de confess. in 6.* Lanfr. *in cap. quoniam contra in verbo responsiones, n. 6. de probat.* & hoc siue contrarietas resultet ex parte ponentis, quam respōdere debentis, Curt. *loco supra citato, & alij passim* positiones enim actoris, & rei, si sint inter se cōtrariae, nemo ipsorum respondere tenetur, Benint *decis. 32. nu. 11. & 20. in calce operis decis. 14.* & docet post alios Surd *in decis. 17. per tot. in calce operis decis. 63.* vbi Hod. *in addit. n. 11. necnon in decis. 190. in calce operis decis. 65.*

Cuius conclusionis si rationes quaeramus, plu-
10 res adduci possunt: † Prima aut ponens in suis posi-

tionibus iurando verum posuit, aut falsum: si verum, non est credendum, quod contrarium sit iuraturus, respondendo positionibus contrariis aduersarij; si falsum, non est ei præstanda occasio, vt iterum falsum iuret, *c.paruuli 22.quæst.5. scribentes in cap. quæstioni de appellat.* Surd. *dict.decis.17.n.4.*

11 Secundò † non sunt admittendæ positiones contrariæ, stante quod ipsis respondendum sit cum iuramento, & iuramentum præstari non debeat, quando suspicari potest, ne iurando quis incurrat in periurium, Bart. *in leg.iusiurandum, §.Procurator nu.4. ff.de iur. iur. & in l.manifestè nu.5. ff.eod.* vbi Ias. cæterique scribentes, Oasc. *decis.11.n.3.* At in casu proposito vtique de periurio suspicari posset, cum ille, qui debet respondere contrarium prius iurauerit, eius positiones exhibendo, ergo ad respondendum non poterit cogi, & sic contrariæ positiones erunt reijciendæ, Surd *dict.decis.396.n.8.* ac ideo Specul. *de posit.§.7.n.20.* similes positiones contrarias captiosas appellat, de quo dictum fuit supra *in cap.11.*

Tertiam Bald. subtilem adducit rationem *in leg.2. §.quod obseruari num.15.C.de iuram.calum.* dicens, quod
12 † quando duo contrarium ponunt, non debent cogi ad respondendum; quia ponendo contrarium, videntur sine alia interrogatione iam respondisse; puta, actor ponit, quod tali die, dum hæc agebantur, in tali loco, Titius aduersarius erat præsens: Titius verò ponit, quod illa die, dum illa agebantur, non erat præsens, sed absens: certè nec ex parte vnius, nec alterius aliqua alia est necessaria responsio; vnusquisque enim ipsorum dicitur per contrariam positioné negasse, quod aduersarius ponit. Et eodem modo ar-
13 gumentatus fuit Menoch. *in cap.1. de confess. in 6.* † si quilibet credit, quod ponit, ergo contrarium non credit, ac ideo contrariæ positioni iam videtur respondisse, de quo per Surd. *in dict. decis.196.n.10.*

14 Quartam desumunt rationem ex contrarietate, † positionibus enim, ob quas aliquis in contrarietaté incidere posset, non est respondendum, Bartol. *in dict. §.quod obseruari nu.26.* Angel. *in l.in speciali, ff.de rei vind.* Franc. *in cap.2.de confess. in 6.* Surd *in dict. decis.196. sub dict.n.10.* & alibi dicetur: at de facili illi, qui ad inuicem contraria posuerunt, respondendo, possent incidere in contrarietatem; ergo merito ad respondendum cogi non debent.

Non obstant rationes in contrarium propositæ:
15 non prima, quia † frustra videtur peti responsio ab eo, qui contrarium iurauit ponendo, vt per Surd. *in dicta decis.17. nu.2.* præterquam quod facilis litium exitus, non debet aliquem nec in contrarietatem, nec periurium inducere, vt supra dictum fuit.

16 Non secunda, quia imo † verbum credere, in respondendo positionibus, dicitur expressiuum veritatis, Bald. *in leg.1.C.de fals. caus. adiect.leg.* & qui respondet per verbum credere, sibi præiudicat, prout si per verbum veritatis responderet, Glos. *in capit.ex litteris, vbi scribentes de iur. iur.* Glos. & alij scribentes *in dict.§. quod obseruari, C.de iur.calum.* Magon *decis. Lucens.17. nu.22. vbi addentes in lit.A. quæ in calce operis est decis.41.* Surd. *in dict.decis.17.n.9. & 14 & in dict. decis.196.nu.9. & seq.* de quo latius infra *in cap.40.*

17 Quæ conclusio supra firmata, † ampliatur, etiam si positiones fuerint contrariæ solum indirectè, vt si ego posui tali die Titium Vrbini fuisse, tu ponere nó poteris eadem illa die fuisse Romæ, quæ dicitur contrarietas indirecta, vt docet Abb. *in cap. fraternitatis num.11. de test.* vbi etiam Marian. *num.17. & 18.* Paris. *nu.70. & 73.* Bald. *in leg.per hanc sub nu.24.C.de temp.appell.* Albert. *de test.capit.7.num.120.* respondendo etiam in eandem contrarietatem, & periurium, de quibus supra, possem incidere, cum ob loci distantiam non potuerit Titius eadem die esse Vrbini, & Romæ: &
18 in hoc † positiones differunt ab articulis, qui debent admitti, non obstante contrarietate indirecta, vt per Abb. Marian. Paris. & alios *in dict.cap. Fraternitatis,* Farin. *de test. quæst.75.nu.139.*

19 Limitatur modò † conclusio supra firmata, & ampliata, vt non procedat, si contrarietas possit aliquo modo concordari: conclusio namque locum habet in positionibus ita contrariis, vt ad inuicem se perimant; secus si ad concordiam reduci valeant, quo casu ipsis esset respondendum, Benint. *in dict.decis.32. n.20.* Hodier. in add. ad d. Surd. *decis.17.n.13.* Surd. *in d. decis.196. circa fin.* in quo omnes concordant.

Secundò conclusionem limitare videtur Hodier-
20 næ *in add. ad d.decis.17.n.15.* † in minore, qui per viam restitutionis in integrum etiam post didicita testificata potest ponere idem, & contraria articulis, & testibus partis aduersæ, Odd. *de restit.in integ. quæst.65. art.11. vna cum aliis per ipsum citatis.* Verum licet minor etiam post didicita testificata possit ponere contra articulos, & examina testium per viam restitutionis in integrum secundum tamen declarationes, de quibus per Odd. Hinc tamen nó sequitur, vt minor possit cogere aduersarium ad respondendú ipsius positionibus, si sint contrariæ positionibus exhibitis per aduersarium: rationes enim, quibus mouentur Doctores, ad dicendum contrariis positionibus non esse respondendum, respiciunt personam ipsius respondere debentis, & sic non teneri ad respondendum; ne ipsi detur occasio ad iterum iurandú falsum, vt supra *nu.10.* ne incurrat in periurium, vt *nu.11.* tertiò non teneri ad aliquam aliam responsionem cum iam fuerit sufficienter responsum, dum contrarium posuit, vt *num.12.* & demum ne in contrarietatem aliquá incurrat, vt *num.14.* quæ rationes militant, tam si positiones fiant à minore, quàm à maiore, ac ideo tam si maior, quàm si minor ponat positiones contrarias positionibus iam ab aduersario exhibitis, ipsis non erit respondendum: secundum regulam supra posi-
21 tam, & † si fuerint admissæ saluo iure impertinentium, & non admittendarum, & ipsis fuerit responsum cum protestatione, saluo iure impertinentium, & respondens sibi non præiudicasset, Curt. *de position.n.20.* Afin. *§.19.cap.9.* Hodiern *loc.cit.nu.12.*

22 Tertiò Bald. *in dict.l.vnica nu.41. C.de confess.* † dicit, regulam non procedere, quando reus posuisset ante actorem, nam tunc actor contrarium ponendo, posset instare, positiones rei reijci, cum prius actor ponere debeat, quam reus. Sed, vt dictum fuit supra *in cap.5.* cum reus in exceptionibus sit actor, poterit & ipse ante actorem ponere, secundum tamen declarationem, de qua *in dict.cap.5. nu.17.* quod Surd. *in dict. decis.196. in fin.* declarare videtur, si reus ponat de sua exceptione, secus si de actione actoris, de qua prius per reum non videtur posse poni: quod tamen intelligere oportet, si illa positio nil prorsus commune haberet cum ipsa exceptione, secus si saltem secundario, vel adminiculariuè ad ipsam exceptionem pertineret, secundum ea, quæ superius dicta fuere *in dict. cap.5.* pro nunc enim ad propositum sat est generaliter asserere, regulam, quod contrariis positionibus non sit respondendú, non procedere in casibus, in quibus reus non admittitur ad ponendum ante actorem: tunc enim reus deberet respondere positionibus actoris, etiam si essent contrariæ positionibus ipsius

ipsius rei; in casibus tamen, quod rei positiones essent reijciendæ, iuxta ea, quæ dicta fuere *in dict. cap.5.*

23 Quartò † limitatur, si positiones nõ fuerint formatæ ab ipso principali, sed ab eius procuratore absque eius mandato, tunc enim principalis posset ponere contrarium & reuocare positiones procuratoris, nõ docto etiam de errore, vt per Surd. *d. decis.17. in fin.*

24 Quintò nonnulli hanc limitant conclusionem † contrariis positionibus non esse respondendum, si ille, qui facit positiones contrarias, iam contrariis positionibus responsum dedit, & mouentur, quia ratio præcipua, ob quam nolunt admitti positiones contrarias, est periculum periurij; at hoc casu de periurio non est curandum, nam iste, qui facit positiones contrarias, non poterit arguere de periurio

25 aduersarium, stante quod positiones negauerit, † nemo enim potest se iuuare ex eo, quod semel impugnauit, *capit. ex eo, de regul. iur. in 6. leg. Papinianus, §. meminisse, ff. de inoff. test. am. leg. quæsitum, ff. de acquir. hered. leg.1. C. de furt.* nec potest quis suam fundare intentionem in positione negata, Gab. *lib.6. comm. opin. in tit. de reg. iur. concl.1. n.2.* Surd. latè *in d. decis.196. n.2. & seqq.*

26 Sed vno verbo respondetur, quod † dato, quod ponens non posset aduersarium in foro fori de periurio arguere: tamen si contrarium responderet, verè quantum ad Deum esset periurus, vt per Surd. *loc. cit. num.11.* Imò si non ponens, saltem fiscus de periurio ipsum arguere, & punire posset, vt dicetur infra *in cap.40.* & quãdo quis possit se iuuari facto impugnato, tradit Hod *in add. ad dict. decis.196. n.2. & seqq.*

Tertia, & vltima contrarietas nullam habet dubi-

27 tationem, † si quis enim iam medio eius iuramento respondendo aliis positionibus contrarium dixerit, non poterit cogi ad respondendum positionibus continentibus contrarium; & contra ea, quæ iam ipse medio eius iuramento asseruit: posset enim hoc modo incidere in periurium, & contrarietatem: per ea, quæ supra dicta fuerunt *num.10.* & militant illæmet rationes, de quibus *num.11. & 12.* quas hic non repetam.

28 Quod tamen † limitandum esset, si non principalis, sed procurator absque speciali mandato positionibus respondisset, posset enim principalis eius responsionem, & confessionem reuocare, non docto etiam de errore; & ipsemet respondere, vt per Surd. *in dict. decis.17. num.15.*

SVMMARIVM.

1 *Positionibus criminosis, an sit respondendum, diuersimodè Doctores respondent.*
2 *An quis possideat, vel dolo desierit possidere est respondendum, & quomodo, & in quibus terminis nu.11.*
3 *Positione, ob quam quis detegitur possessor rei alienæ, est respondendum, & num......*
4 *Positioni criminosæ, non est respondendum, si agatur de repellenda persona.*
5 *Super crimine delato iuramento decisiuo est respondendum, & num.13. & num.26.*
6 *Accusatus de crimine, super crimine respondere tenetur, declaratur nu.14. & 28.*
7 *Obijciens crimen, ipsum probare debet.*
8 *Nemo tenetur detegere propriam turpitudinem.*
9 *Criminosæ positioni non est respondendum ob periculum periurij.*
10 *Positionibus criminosis non esse respondendum, Doctores magis communiter affirmant.*
11 *Preparatoriis necessariis ad hoc, ne iudicium reddatur elusorium, est respondendum, & nu.25.*
12 *Positionibus continentibus aliquem commisisse vsuram, vel furtum, non est respondendum, etiam si solum de interesse ciuili ageretur.*
15 *Positioni criminosæ non est respondendum, tam si contineat crimen proprium, quam alienum.*
16 *Positiones criminosas producens non euadit pœnam statutariam, etiam si ipsas retractet.*
17 *In iudiciis criminalibus non admittuntur positiones, vbi de rationibus.*
18 *In causis mixtis an admittantur positiones, remissiuè.*
19 *Criminosis positionibus non est respondendum, etiam si quis non respondendo posset locupletari cum aliena iactura.*
20 *Super criminis notorietate an sit respondendum.*
21 *Positionibus criminosis an sit respondendum, si crimen ponentem releuet, & interrogato non noceat, de quo plura considerantur exempla.*
22 *Si in positione non ponatur crimen, sed criminis sententia, an sit respondendum.*
23 *Ponens, ad impediendum iudicium, aliquem esse excommunicatum, an sit audiendus.*
24 *Poni an possit, aliquem esse excommunicatum: vbi ponitur distinctio, sed reprobatur.*
25 *Positionibus criminosis respicientibus ordinatoria iudicij est respondendum.*
27 *Circa positiones criminosas, an sit differentia inter ius ciuile, & Canonicum.*
28 *Iudex de crimine interrogare potest, & reus tenetur respondere.*
29 *Positioni criminosæ est respondendum, si crimen impediat ordinis executionem, ac Beneficij retentionem, duobus tamen concurrentibus, vt ibi.*
30 *Positioni criminosæ est respondendum, si exceptio illius criminis proueniat ex litteris in contrarium exhibitis.*

De Positionibus criminosis.

Cap. XVIII.

Positiones esse criminosas opponitur sæpissimè.

1 Pulcra enim est quæstio apud nostros; † an criminosis positionibus sit respondendum; in quo scribentes fuerunt admodum varij. Multi namque Bart. opinionem *in l.2. §. quod obseruari de iur. propt. calum. n.32.* sequi videntur, sentientes positionibus criminosis esse respondendum: dummodo non agatur simpliciter de repellenda persona: quo casu esse reijciendas ipsemet fatetur: addunt hanc Bart. opinionem esse tenendam, cum eius maxima auctoritas Baldo præualere debeat, qui *in dict. § quod obseruari,* absolutè tenet, criminosis positionibus non esse respondendum. Alij se opponunt, & testantur, opinionem Bald. esse veriorem, & magis communem: Multi varias adducunt distinctiones, & ad regulam declarationes multas. Nec desunt, qui opinati fuere, esse differentiam inter ius Canonicum, & ciuile. Itaut, quid pro veritate in re tam controuersa sit dicendum, non facile sit inuenire. Ego prius pro vtraque parte nonnullas adducam rationes, quibus præcipuè scribentes vtuntur: & postea regulam constituam: respondebo contrariis: & ampliationibus, & limitationibus rem magis claram reddere curabo.

Pro affirmatiua opinione Bart. *in dict § quod obseruari nu.32. & in consi.19. nu.3 & 4. lib.1.* adducitur text. *in leg. quoties, §. Prætor, ff. de noxal. & in leg. qui petitorio, ff. de rei vend.* quibus cum locis probatur quod quis respondere cogitur, an possideat, vel dolo desierit pos-

2 sidere: & sic super crimine, † cum crimen sit dolosè

3 possessionem dimittere: prout † respondendum est, an quis alterius sit debitor, vel rei alienæ possessor; nisi per sententiam fuerit res decisa, *leg. qui iurasset, §. si pater, ff. de iur. leg. si à te in princip. ff. de except. rei iud.* & rem alienam possidere est crimen: ergo criminosis positionibus est respondendum. Eandem distinctionem facit Bart. *in l. Marcellus, ff. rer. amot.* & concludit,
4 † criminosæ positioni non esse respondendum, solum si agatur de repellenda persona: secus verò, si etiam de rebus sit inter partes contentio. Et sequuntur alij, quos citat Mascard *in dict. conclus. 1177. num. 91. & seqq.* eosdem sequi videtur Mysing *obseruat 92. num. 5.*

Secundò adducunt text *in dict. leg. Marcellus,* & notata *in leg. Maritus, ff. de quæst.* quibus in locis probat,
5 † reum respondere debere super crimine, delato sibi iuramento decisiuo: ergo verum erit affirmare, etiam super crimine, mediante iuramento esse respondendum.

6 Tertiò adducunt simile, quod † accusatus de crimine, tenetur respondere super crimine, *l. neganda, C. qui accusar. non poss. l. si qui ff. de publicis Iud. cap. cum dilectus de accusat.* Sic etiam videtur dicendum, quod si fiat positio de crimine, reus respondere teneatur.

Pro contraria parte, quod indistinctè, etiam si non agatur simpliciter de repellenda persona, positionibus criminosis non sit respondendum, quam veriorem, communem, & in praxi receptam affirmant Doctores, quos infra citabo; tres pariter adducuntur rationes, quarum duæ mihi concludere videntur, tertia verò parum, aut nihil, de qua Bald. *in dict. §. quod obseruari sub n. 23.* dicens, positiones inuentæ sunt, vt sæpius fuit dictum, ad hoc, vt ponens releuetur ab
7 onere probandi, sed † obijciens crimen non debet releuari ab onere probādi, imò ipsum probare debet, *leg. sciant cuncti, C. de probat.* ergo obijciens crimen non poterit positionibus vti; & sic criminosas facere positiones: quæ subtilis ratio habet in se fallaciam, positiones enim sunt inuentæ ad hoc, vt auctor releuetur ab onere probandi, non quia probatio in ponente non sit necessaria, sed quia id, quod ponit, probare potest per confessionem partis: & obijciens crimen non debet releuari ab onere probandi, hoc est, debet crimen appositum probare, vt *in dict. leg. sciant cuncti,* prout etiam ponens quod ponit, probare debet: sed non sequitur, crimen probare debet, ergo non potest facere positiones, nam vult crimen probare, sed per confessionem partis, prout ille, qui ponit factum, illud factum per confessionem partis probare intendit.

Secunda melior est ratio, & ab omnibus Doctoribus infra citandis adducta, & præcipuè à Cano-
8 nistis *in cap. dudum de elect.* † nemo tenetur detegere propriam turpitudinem: sed si reus posset cogi ad fatendum delictum, vel respondendum super delicto vtique propriam detegeret turpitudinem; ne ergo hoc absurdum sequatur, dicendum est cum communi opinione, positionibus criminosis non esse respondendum.

Tertiò Bald. *loco citato.* Sic argumentatur; captiosæ positioni non est respondendum, quia ipsi absque periculo responderi non potest; vt dictum fuit supra
9 *in cap. 11.* ergo † nec etiam criminosæ positioni ob idem periculum erit respondendum, nam si crimen fatetur, suam detegit turpitudinem, & se quodāmodo infamat; Si negat incidit in periuriū: vnde in hoc discrimine nulla ratione poni debet, ac propterea inter captiosas positiones, multi ponunt etiā positiones criminosas, vt per Scacc. *de Iud. par. 2. cap. 7. nu. 283.* quod tamen nō approbo, vt supra *in cap. 11. n. 25. & 26.*

10 Ex quibus generalis est constituenda regula, † positionibus criminosis non esse respondendum, quam firmant Canonistæ *in cap. dudum de electio.* Bald. *in dict. §. quod obseruari n. 25. & in cons. 326. n. 2. lib. 2.* Ias. *in leg. transact. finita in vlt. notabili, C. de transact. in leg. 1. ff. de off. assess.* vbi dicit hāc opinionem indistinctè esse tenendam, & Cauagn. *sup. Decr. Mont. Ferrat. Decret. 12. §. 1. nu. 57.* de veriori, & communi opinione testatur, hanc regulā ponit Tusc. *in litt. P. conclus. 395. in princ.* plures alios antiquiores citat Mascard. *conclus. 1177. nu. 60. & nu. 64.* de communi etiam Osasc. *decis. 66. nu. 2. in calce operis decis. 20.* alios citat Carpan. *sup. stat. Medyol. cap. 83. n. 46.* Mancin. *de iur. par. 2. art. 2. nu. 14.* plures Magon. *decis. Lucens. 25. n. 31. in calce operis decis. 42.* Mysing *d. obseru. 92. n. 1.* Sola *sup. const. Sabaud. in tit. de posit. glos. 11. n. 1.* Vestr. *in prax. lib. 5. cap. 14. sub n. 5.* Curt. *de posit. breuil. 21. n. 45.* qui de communi testatur Caput. *decis. 327. alias 330. de posit. sub n. 4. & 5. par. 2.* Scac. plures alios citans *de Iud. lib. 2. cap. 7. n. 229.* Ægid. *decis. 274.* Rota Roman *decis. 377. nu. 6. recent. par. 2. in calce operis decis. 6.* Capel. Tholos. *decis. 69. nu. 2.* vbi plures antiquiores citat, vt Ioan. Andr. Innoc. Salic. Anton. de Butr. Specul. & alios, *quæ est in calce operis decis. 11.* Rot. Rom. *decis. 749. n. 1. par. 3. diuers. in calce operis decis. 16.* Vetal. *decis. 327. par. 2. nu. 5. in calce operis decis. 39.* Franc. Marc. *decis. 789. n. 3. & 5. par. 2. in calce operis decis. 69.* plures alij videri poterunt apud Lud. *decis. 563. n. 14.* & apud Doctores supra citatos.

Et rationes in contrarium allatæ parum conclu-
11 dere videntur, non prima, quia † citati textus *nu. 2.* non loquuntur in positionibus, sed in præparatoriis iudicij necessariis ad hoc, ne Iudicium reddatur elusorium, vt enim scire possim, an contra te reale Iudicium debeam inchoare, possum te interrogare, an possideas talem rem, vel dolo desieris possidere: si enim possides, vel dolo desieris possidere, contra te dirigi debet Iudicium, & formari libellus, alias contra possidentem, Tusc. *in dict. conclus. 395 num. 5.* & idem est in eo, qui vellet agere ad spolium, vt dixit Old. *in cons. 331. in fin.* & sequitur Tusc. *loco citato num. 12.* sed hinc ad positiones inferri non potest, vt per Bald. *in dict. §. quod obseruari:* quem sequitur Scacc. *loco cit. num. 242.*

Et si vera esset distinctio Bartol. respondendum esse positionibus criminosis, quando non agitur de repellendis personis tantum, sed etiam de interesse
12 ciuili, † de pluribus delictis posset interrogari reus; puta, si quis vellet ab aliquo recuperare vsuram, posset ponere, ipsam vsuram commisisse, quia vsurarius tenetur ad restitutionem: vel volens recuperare rem furatam, ponere, ipsum commisisse furtum, cum etiam fur teneatur ad restitutionem: & sic de multis aliis similibus delictis, de quibus respondere non debet reus, cum propriam turpitudinem detegere non teneatur, licet solum de interesse ciuili agatur, per rationem, de qua supra *num. 8.* & docent Doctores, de quibus supra *num. 10.*

13 Non obstat secunda, cum † aliud sit in iuramento litis decisiuo, in quo interrogatio imponit finem liti: nec de aliquo est vlterius quærendum, quod non est in positionibus, vnde ab vno ad aliud inferri non potest.

Vltima ratio, seu simili nullo pariter modo ob-
14 stat: † reus enim debet respondere de delicto Iudici legitimè interroganti: sed hinc non potest dici, teneri ad fatendum delictum parti, quæ nullam habet auctoritatem, nec reum constituendi, nec puniendi. Imò respectu iuramenti est diuersa ratio, falsum enim

enim iurans respondendo positionibus puniri positionibus puniri potest, de quo infra suo loco, qui verò iurat falsum de crimine accusatus, saltem in foro fori puniri non potest. Imò si delictum sit occultum, non tenetur eius detegere turpitudinem. Nec peccat quandoque negando, vt per Capell. Tholos. *decis.69 nu.20.* propterea dictum Simile nullo modo obstat vt per Osasc. *d.dec.14.nu.11.* concludamus igitur absolutè, positionibus criminosis non esse respondendum.

15 Quæ conclusio † ampliatur primò, tàm si positio contineat crimen proprium, quàm alterius, Franc. Mascard. *d dec.789.par.2.in calce operis decis.70.n.5.* nec dicatur hoc casu cessat præcipua ratio Doctorum supra allegatorum, ob quam dicunt criminosis positionibus non esse respondendum, quia nempè nemo propriam turpitudinem detegere tenetur: nam si propriam turpitudinem quis detegere non tenetur; turpitudinem aliorum detegere nec tenetur, nec potest, cum sit contra præceptum Euangelij, vade, & corripe eum inter te, & ipsum solùm. Imò detegens aliorum crimina occulta, eorum famam lædit; & tenetur ad restitutionem; quæ vti extra nostram materiam prætermitto.

16 Secundò † ampliatur, vt si statutum imponeret pœnam porrigentibus positiones criminosas; in pœnam inciderent, etiam si ipsas postea retractarent, vt per scribentes *in leg. quamvis, ff. de in ius vocand.* & rationem esse dicunt, quia delictum fuit perfectum ex sola porrectione ipsarum, quo sequitur Asin. *in suâ praxi, §.19. capit.16.* vbi respondet his, quæ in contrarium considerari possent.

17 Tertiò † ampliant, vt non solum positiones criminosæ non sint admittendæ; sed generaliter in Iudiciis criminalibus positiones admitti non debere; tam si fierent ab accusatore reo, quàm à reo accusatori; cum in criminalibus partes non interrogent; sed id ad officium iudicis spectet; vt per Bart. *in dict. leg. Marcellus, ff. de actio. rer. amot. & in d.§. quod obseruari:* non placet tamen mihi prima ratio Bart dicentis, in criminalibus non admitti positiones, quia ipsis respondetur per verbum credit: & reum respondere debere per verbum veritatis: nam, vt suis locis fuit dictum, verbum, credere, in respondente positionibus dicitur expressiuum veritatis: sed duæ aliæ rationes considerantur, vna ex parte accusatoris, altera ex parte rei: ex parte accusatoris, quia super crimine non admittuntur positiones, vt supra dictum fuit: ex parte verò rei, quia actor posset colludere cum reo, & sic rei positionibus respondendo, aliquid fateri in præiudicium fisci: sed de his latius infra *in cap.30.*

18 Quartò † ampliant in causis mixtis, vt damnorum datorum, & similium, in quibus pariter dicunt fieri non posse positiones, sed de hoc pariter infra *in dict. cap.30.* vbi magis ad propositum.

19 Quintò † ampliant, etiam si ille, qui respondere recusat, cum aliena iactura locupletari posset, licet enim Bart *in leg. Marcellus, §.1. sub nu.3. ff. de act. rer. amot.* quicquid dicat Sola *super Const. Sabaudiæ in tit. de posit. glos.11. & in d. §. quod obseruari sub n.32. C. de iur. calum.* secutus ab aliis, quos citat Scacc. *de Iud. lib.2. capit.7. n.236.* videatur asserere, conclusionem supra firmatam, procedere solum quando reus interrogatus de crimine, non locupletatur cum iactura alterius, secus si cum alterius iactura locupletari posset: attamen eius opinio damnatur à Bald. *in eodem §. quod obseruari sub n.23.* secutus communiter ab aliis, de quibus supra *nu. 10.* prout respondet Scacc. *in d.c.7.n.241.* nam ratio, ob quam præcipuè Doctores mouentur ad dicendum; positionibus criminosis non esse respondendum, ea est, quia nemo propriam turpitudinem detegere tenetur, vt dictum fuit supra *nu.8.* quæ militat etiam in casibus, in quibus ille, qui respondere deberet, cum iactura alterius posset locupletari: vt in exemplis supra positis, quod commiserit vsuram: quod rem aliquam furauerit: si enim negat commisisse vsuram; illam rem non furasse: vtique locupletatur cum iactura illius, cum quo vsuram commisit; & cum iactura Domini rei furatæ, & tamen respondere non tenetur, quia fatendo eius detegeret turpitudinem; declarando, se esse vsurarium, se esse furem; vt dixi supra *n.12.* & tradit post alios Scacc. *loc. sup. cit. n.235.* qui *n. seqq.* impugnat contrariam Bart. opinionem, & eius rationibus respondet *n.242.* de quibus supra *n.11.12. & 13.*

Limitatur modo supradicta conclusio, criminosis positionibus non esse respondendum, variis modis:

20 & primò † si in positione non ponatur crimen, sed notorietas criminis, vt si dicatur, pono esse publicam vocem, & famam, aduersarium commisisse tale delictum, Bart. *in d.l. Marcellus,* Neuiz. *cons.7.n.10. vers. non obstat,* Tusc. *in dict. conclus.395.n.14.* hæc enim non videtur positio criminosa, quia non ponitur delictum, sed publica vox, & fama, quæ fieri potest, vt sit falsa. Verum quoniam per publicam vocem, & famam; saltem eius opinio grauatur eisdem rationibus credetem simili positioni non esse respondendum, continet enim crimen quatenus pro criminoso publicè haberi ponitur, vt tenuit Bald. *in d. §. quod obseruari sub n.23. circa finem,* & fuit opinio Innoc. *in dict. cap. dudum.*

21 Secundò magis rationabiliter † limitari potest conclusio, quando crimen est tale, quod ponentem releuat, & interrogato non nocet, vt dicunt Doctores, quos citat, & sequitur Scacc. *in d.c.7.n. 245.* vt si de illo crimine fuerit ex propria confessione condemnatus per sententiam, cum enim iam delictum fassus fuerit; iterum ipsum fatendo, respondendo positionibus, non magis eius opinio grauatur, & ponentem releuat ab onere extrahendi sententiam, ac eius confessionem. Idem esset si preces porrexisset pro obtinenda gratia alicuius delicti, ipsum fatendo; iam enim diceretur de ipso apparere ex confessione propria. Alia verò exempla, de quibus per Scacc. *loco citat.* non mihi admodum arrident: prout si solum præcessit sententia condemnatoria in contumaciam; tunc enim super delicto contento in sententiam non posset interrogari, nam licet contumacia reddat ipsum confessum, illa tamen est confessio ficta: vnde semper se excusare posset dicendo, se fuisse in contumaciam condemnatum; sed si respondendo positionibus fateretur, se illud delictum commisisse; magis apud probos viros remaneret grauata eius opinio, cum nulla sit maior probatio, quam proprij oris confessio. Nec minus posset cogi ad respondendum super crimine notorio; nam fieri posset, quod illa notorietas, vt ita loquar, illa communis opinio; illa publica vox, & fama esset in aliqua parte falsa: sed si delictum fateretur, non remaneret de quo amplius dubitari posset: & sic magis eius opinio per propriam confessionem remaneret grauata: Nisi tamen esset ita notorium delictum, vt nulla tergiuersatione posset celari: prout si quis de die, coram populo, & omnibus videntibus; euaginato gladio aliquem interfecisset; tunc enim eius confessio non posset ipsum magis grauare, Nec minus existimo aliquem teneri ad

respondendum super delicto, de quo fuerit punitus; nisi eius præcesserit confessio; fieri enim potest, fuisse punitum indebitè, & per falsas testium depositiones; sed si delictum fateatur, nulla remanet excusatio: & cum nemo teneatur eius opinionem grauare, non poterit cogi ad respondendum super delicto, vt per Doctores de quibus *sup.nu.10.* nisi tamen eius responsio nullo modo possit ipsum grauare; nec honorem lædere; nec eius opinionem diminuere: & in his terminis loquuntur, & intelligi debent Doctores, quos citat Scacc. *in dict.cap.7.sub nu.245.*

22 Tertiò aliqui † limitant, si non crimen, sed criminis sententia ponatur, vt pono talem fuisse de tali delicto condemnatum; tunc enim dicunt non poni delictum, sed sententiam, quæ fieri potest, quod fuerit iniusta. Verum quia ex sententia oritur præsumptio, quod condemnatus verè illud delictum commiserit, & si in iudicatum transiuerit, habetur pro veritate, & non potest negari, eius honorem lædi; ac propterea nec simili positioni esset respondendum, ne respondens cogatur fateri, se habere contra se hanc delicti præsumptionem, vt per Bald. *in dict. §. quod obseruari in fin. dict. num. 23.*

23 Quartò Roman. *in cons. 349.* † limitat conclusionem in ponente ad impediendum Iudicium, aliquem esse excommunicatum, tunc enim, cum de modico præiudicio agatur, similis positio debet admitti, sequitur Mascard. *dicta conclus. 1177. num. 64.* Tusc *dict. conclus. 395. num. 17.* & corroborari posse videtur opinio Rom. ex his, quæ dicta fuerunt superius in responsionibus ad primum argumentum, *num. 11.* Verum id procedere posset, si fieret similis interrogatio in præparatoriis necessariis ad iustificandum iudicium, vt dictum fuit *dict. nu. 11.* & dicetur in sequenti limitatione, sed cum generaliter asserere videatur Rom. poni posse, aliquem esse excommunicatum, merito damnatur à Scacc. *loc. cit. num. 246. & seqq.*

24 In qua dubitatione, † si generaliter quæratur, an possit poni, aliquem esse excommunicatum, adest distinctio Specul. *in tit. de position. §. 7. n. 43.* Aut ponitur de excommunicatione lata à Canone, & respondere quis non tenetur, quia sententia Canonis semper est iusta, vnde fateretur se iustè fuisse excommunicatum: si verò ponatur de excommunicatione lata ab homine, dicit ipse, tenetur respondere, quia fieri potest, quod fuerit iniusta, & hanc distinctionem sequitur Capell. Tholos. *in decis. 69. n. 1. & 2. quæ est in calce operis decis. 11.* & eandem approbat Scacc. *in dict. cap. 7. nu. 232.* Verum hanc rationem parum concludere mihi videtur, nam licet fieri possit, sententiam excommunicationis latæ ab homine, esse iniustam; attamen donec iniustam esse non appareat, habet præsumptionem pro se, ob quam præsumptionem, fatendo, se fuisse excommunicatum, eius opinio grauata remaneret; ac ideo ad respondendum cogi non posset, per ea, quæ supra dicta fuere circa primam, secundam, & tertiam limitationem.

25 Quintò † limitatur in his, quæ respiciunt ordinatoria Iudicij, vt si quis interrogetur, an dolo desierit possidere, *l. si petitorio, ff. de petit. hered. de quo supra num. 2.* verum hæc procedunt in interrogationibus necessariis ad præparationem iudicij, quæ fiunt interrogando, non ponendo, vt respondet Bald *in dict. §. quod obseruari sub nu. 23. versic. sed contra hoc; & dictum fuit supra num. 11.*

26 Sextò † limitatur si quis interrogetur super crimine delato sibi iuramento litis decisiuo, vt supra n. 5. Verum hæc procedunt in interrogationibus, & non in positionibus, & in interrogationibus, per quas imponitur finis liti; & non in positionibus, quibus negatis, adhuc ad vlteriora in causa proceditur, vt supra fuit dictum, & declarat Bald *in dict. §. quod obseruari sub num. 23.* & sequuntur alij passim.

27 Septimò non desunt, qui teneant, † conclusionem procedere de iure canonicò, ac ideo limitandam, iure ciuili inspecto: sed absque causa non est constituenda differentia inter ius canonicum, & ciuile, præcipuè stantibus rationibus supra consideratis: præterquam quod apud Iurisconsultos, & Imperatores erat ignoratus positionum vsus, vt supra dictum fuit *in 1. cap.*

28 Octauò † limitant in Iudice interrogante Mysing. *dict. obseruat. 92. nu. 6.* sed verè ista non est limitatio ad regulam, vt suprà dictum fuit *nu. 14.* & latiores habet Iudex habenas in interrogando, quam habeat ponens in ponendo, vt per Osasc. *decis. 66. numer. 11. in calce oper. decis. 14.* Capell. Tholos. *in d. decis. 69. sub nu. 2. vers. 1. quæst. decis. 11. in calce operis.*

29 Nonò † limitant, si agatur de Beneficio, & id, quod fuit in positione positum, impediat ordinis executionem, & beneficij retentionem, ita concludit Capell. Tholos. *in dict. decis. 69. sub nu. 2. vers. secunda conclusio:* duobus tamen concurrentibus: primò, vt id, quod ponitur sit notorium, seu, vt ibi dicitur, famosum; secundò, quod pro eo non sit imponenda pœna temporalis.

30 Decima est addenda † limitatio; si id, quod ponitur, contineat exceptionem prouenientem ex eisdemmet litteris in contrarium exhibitis: prout si litteræ faciant mentionem de clericali charactere, possum contra dictas litteras opponere, ipsum non esse clericum: & sic ponere ad probandam hanc exceptionem, ipsum non exercuisse clericatum, vel exercere non potuisse: vel è contra: iuxta *decis. Rota 749. par. 3. diuers. sub num. 3. quæ in calce operis est decis. 16.*

SVMMARIVM.

1 *Probatione inutili nemo grauari debet.*
2 *Positio debet formari ex corpore libelli.*
3 *Positionibus impertinentibus esse respondendum, de stylo seruat Rota.*
4 *Positiones impertinentes, quæ sint: quarum nonnulla recensentur exempla, & clarius; quæ sint positiones impertinentes num. 5.*
6 *Pertinentes positiones quæ sint.*
7 *Pertinens positio directè, & principaliter quæ sit.*
8 *Positio indirectè pertinens quæ sit.*
9 *Adminiculatiuè positio quando dicatur pertinens.*
10 *Præsumptiuè quando positio dicatur pertinens.*
11 *Pertinens positio coniunctiuè quæ sit.*
12 *Pertinens positio dicitur quomodocumque faciat ad causam.*
13 *Positio ad hoc, vt reijciatur, vti impertinens, debet esse notoriè talis.*
14 *Positiones qui dicunt vti impertinentes esse reijciendas, loquuntur de notoriè impertinentibus.*
15 *Positiones notoriè impertinentes reijciuntur, etiam si statutum mandet omnes positiones admitti debere, & numeris seqq.*
16 *In notoriis non cadit discussio.*
17 *Positionibus si statutum mandet esse respondendum, etiam si de earum impertinentia opponatur, adhuc non esset respondendum si impertinentia esset notoria.*
18 *Statutum si mandet, omnes positiones censeri admissas, reseruato iure cognoscendi de ipsarum impertinentia in fine litis,*

litis, adhuc stante notoria impertinentia, non censentur admissæ.

19 *Statutum mandans omnes positiones admitti debere cum clausula, saluo iure impertinentium, &c. non habet locum, si de ipsarum impertinentia notoriè appareat.*

20 *Positiones notoriè impertinentes non debent admitti, non obstante quacunque consuetudine, & stylo in contrarium.*

21 *Statutum si mandet, omnes positiones intelligi admissas ipso iure; attamen positiones omninò impertinentes non intelliguntur admissæ.*

22 *De notoria impertinentia positionum semper potest opponi, etiam, si statutum dicat, esse admittendas nulla exceptione obstante.*

23 *Impertinenti positioni si statutum dicat esse respondendum, adhuc notoriè impertinenti respondendum non erit.*

24 *Statutum reseruans omnes exceptiones in fine litis, non intelligitur de exceptionibus notoriè impertinentibus.*

25 *Statutum mandans causas terminari cum consilio sapientis, non habet locum, si appareat, id calumniosè peti.*

26 *Statutum loquens de quibuscumque priuationibus, debet intelligi de legitimis.*

27 *Statuentium verisimilis mens habetur pro expressa.*

28 *Statuentium mens, admittentium omnes positiones est, ne retardetur cursus causæ.*

29 *Positiones omnes si indistinctè essent admittendæ, plura sequerentur absurda.*

30 *Pars dicitur læsa, dum impertinentibus positionibus respondere cogitur.*

31 *Positiones in dubio admittendæ sunt cum clausula, saluo iure, &c.*

32 *Melius est superfluum admittere, quam necessarium reijcere.*

33 *Melius est mille impertinentes positiones admittere, quàm vnam pertinentem reijcere.*

34 *Iudices non debent esse præcipites in reijciendis positionibus, sed potius eas admittere cum clausula, saluo, &c. & numer. 35.*

36 *Clausula, saluo iure impertinentium, saluat ius Iudici, & parti.*

37 *Testes examinati super capitulis admissis ex dicta clausula, non attenduntur, si articuli sint impertinentes.*

38 *Iudex debet esse cautus in admittendis articulis impertinentibus.*

39 *Appellatio datur ab admissione, vel reiectione capitulorum.*

40 *Iudex debet ex officio reijcere positiones impertinentes, etiam si pars non opponat.*

41 *Positiones si fuerint admissæ cum clausula, saluo, &c. an possit statim fieri instantia, declarari impertinentes, vel sit expectandus finis litis. Pro negatiua adducuntur rationes num. 42 & pro affirmatiua num. 43. & num. 44. ponitur distinctio auctoris.*

De Positionibus impertinentibus, & irreleuantibus, & earum admissione.

Cap. XIX.

Opponitur quandoque in genere, positiones esse impertinentes, ac ideò reiiciendas ex duplici ratione. Primò,

1 † quia nemo superfluа, & inutili probatione grauari debet, *leg. 1. in fin. ff. de testam. leg. non cogendum, § fin. ff. de procurat. cum vulgaribus.* Secundò,

2 quia † positio debet formari ex corpore libelli, vt supra suis locis fuit dictum: sed si fieret de re impertinenti, esset præter libellum, & sic reiicienda, vt dixerunt Specul. *in tit. de position. § 7. num. 7.* Bart. *in leg. 2. § quod obseruari, nu. 25. C. de iur. calum.* Ias *in leg si duo Patroni, § idem Iulianus num. 14. ff. de iur. iur.* Bald *in dict. § quod obseruari num. 14. in l. penult. ad finem de transact. & in cap. licet causam de probat.* Iacob. de Aren. *de position. num. 28.* Curt. *de position. nu. 23.* Vbert. de Rob. *de position nu. 42.* plures allegat Carpan *super statut. Mediol. capit. 83. nu. 32. & 39.* Cauagnin *super Decret. Montis Ferrat. Decret. 11. § 5. n. 48. & seqq.* Tusc. *in litt. P. conclus. 386. nu 5. & 6.* Mascard. plures cumulans, *de probat. conclus. 1176. nu. 58. & conclus. 1177. n. 4. & seqq.* Gabal *in glos. cap. 19. lib. 5. Constit. March. num. 4.* Asin *in praxi, § 19. capit. 9. numer. 4.* Marant. *in suo Specul. par. 6. memb. 7. limit. 10. num. 5.* Crau. *cons. 5. num. 18. lib. 1.* alios citat Scacc. *de Iudic. lib. 2. cap. 7. num. 91.* Papiens. *in forma excipiendi contra positiones vers. impertinentes,* Caual. *decis. 562. num. 2. in calce operis decis. 27.* Vetal. *decis. 327. par. 2. num. 2. in calce operis decis. 39.* Franc. Marc *decis. 565. par. 1. num. 4. in calce operis decis. 67.* & vt vno verbo dicam,

3 nemo est, qui non libentissimè fateatur † impertinentes positiones, non esse admittendas nec ipsis respondendum per supradictas rationes. Licet Rot. *decis. 476. nouiss. Tom. 3.* ad lites abbreuiandas, dicat de stylo seruari, quod semper sit respondendum positionibus pertinentibus, & impertinentibus, quod tamen esset obseruandum solummodo in locis, in quibus hæc vigeret consuetudo, & stylus, cum de iure contrarium sit dicendum, vt infra *num. 20.*

Solum est aliqua difficultas in dignoscendis pertinentibus ab impertinentibus. Et quoniam cognito vno de contrariis, cognoscitur & aliud, dicamus pri-

4 mò generaliter, † impertinentes positiones illas esse, quæ non faciunt ad causam fraudandam, nec ad eam adiuuandam, vt dixit Bald. *in dict. § quod obseruari nu. 4.* & sequuntur omnes supracitati Doctores *nu. 2.* quos non repetam. De quibus infinita possent formari exempla, Bartol. *in dict. § quod obseruari nu. 23.* dat exemplum de positione certè admodum impertinenti, vt si ponatur, Regem Franciæ esse in Francia, vt eius verbis vtar, eodem modo exemplificat Curt. *de position. num. 24.* Plura alia exempla refert Specul. *de positionib. § 7.* vt si agatur de rei vendicatione, & ponatur de mutuo, vel si agatur de matrimonio spirituali, & ponatur de carnali, vel si agatur, me contraxisse cum Berta, & ponatur, me comedisse cum aliquo tali die, & in tali loco, vt per ipsum *loc. citat. num. 4. & 5.* Verum exempla prædicta nimis latas hab[illegible] habe[illegible]. Imò ad propositum quandoque maximè conferent, vt in exemplo, me contraxisse cum Berta: si enim apponatur dies, & locus pertinens erit positio, me illa die comedisse cum tali in loco admodum distanti, ita vt impossibile sit, quod eadem illa die fuerim in loco, vbi dicitur, me contraxisse cum Berta, Scacc. *de Iudic. lib. 2. capit. 7. num. 171.* asserit, impertinentem positionem illam esse, ex cuius probatione nullus effectus resultat in causa, *& num. 172.* ponit de eadem exempla, de quibus supra: & aliud addit satis notabile, vt si actum fuerit petitorio, & possessorio, & datæ fuerint positiones concernentes vtrumque, quo casu non est dubium, positiones esse pertinentes. Si tamen antequam ipsis fuerit responsum; suspensum sit petitorium, pars non cogeretur amplius ipsis respondere, ob enim petitorij suspensionem, quæ fieri potest in quacumque parte iudicij, non esset amplius obligatus respondere, quia, respectu possessorij, dicerentur impertinentes, ob petitorij suspensionem: & in remedio recuperandæ positiones respicientes petito-

rium esse impertinentes, Sola *sup. const. Sabaud. in tit. de posit. glos. 10. num. 5.*

5 Generalem † igitur in proposito constituamus regulam. Impertinentes positiones eas esse, quæ nec directè, nec indirectè, nec præsumptiuè, nec vllo modo ad causam conferunt; & ex quibus nullus prorsus resultat in causa effectus, Guid. Pap. *quest. 347.* Crauet. *cons. 5. in fin.* Menoch *cons. 2. n. 362. vol. 1.* Cauagn. *in dict. §. 5. n. 50.* Socin. *in cons. 162.* Paris *cons. 122. lib. 1.* Rol. *cons. 34. num. 15. fol. 3.* Scacc. *loc. supra citat. numer. 171.* Rota Coll. Vrbin *in calce operis decis. 82. num. 4. & 5.* Muscatel. *in praxi lib. 1. quæst. 5. in verbo impertinentes sub nu. 22. vers. articuli.* Non approbo tamen, quod ipse subiungit: impertinentes dici articulos, & positiones, si sint contrariæ positionibus aduersarij, vel eadem in primis: licet enim positionibus contrariis, vel continentibus idem, quod primæ, non sit respondendum; id tamen non prouenit ab earum impertinentia, sed quia positionibus contrariis non est respondendum; & semel tantum eisdem positionibus responderi debet, vt superius suis locis fuit dictum: aliter omnes positiones, quibus ex aliqua causa non debet responderi, deberent dici impertinentes, quo nihil ineptius.

6 Pertinentes verò † dicuntur positiones, quæ directè, indirectè, principaliter, adminiculatiuè, coniecturatiuè, præsumptiuè, coniunctiuè, vel quocumque alio modo faciunt ad causam, Iason. *in dict. §. idem Iulianus num. 14.* Bart. *in dict. §. quod obseruari num. 25.* vbi etiam Bal. *n. 14.* Curt. *in eu. tract. de position. n. 3.* Muscatel. *loc. cit. num. 23.*

7 Directè, † & principaliter erit pertinens positio, si fiat de re in libello, seu exceptionibus deducta, & proposita, vt si in libello à te pretij centum mutuo data, erit directè pertinens positio, si ponam, me tali die mutuasse centum, vel si tu in exceptionibus allegasti solutionem, vel compensationem, directè erit positio pertinens, si ponas tali tempore restituisse tantam pecuniarum summam, vel illam fuisse tali modo compensatam.

8 Indirectè, † si quis excipiat bona esse materna, & aduersarius ponat, illa bona inuenta fuisse in hæreditate paterna, tunc enim pertinens deberet dici positio, qui saltem per obliquum, vel dicamus indirectè, probat non esse materna, Abb. *dict. cap. vlt. num. 3.*

9 Adminiculatiuè, † si positio non probet factum, de quo agitur, sed inducat solum aliquando adminiculum, ad ipsius facti comprobationem, vt per Curt. *in dict. tract. de position. num. 26.*

10 Coniecturatiuè, seu præsumptiuè † pertinens erit positio, vt si agatur de dominio de præsenti, & ego ponam de præterito fuisse dominum: licet enim ex dominio de præterito, non probetur dominium de præsenti, attamen aliqua oritur præsumptio, vt quemadmodum olim eram dominus, ita etiam hodie dominum esse præferendum sit, *leg. siue possidetis, C. de probat.* ita Bart. *in dict. §. quod obseruari nu. 24.* Bald. *ibidem num. 14.* Mascard. *dict. conclus. 1177. num. 15.* Scacc. *de Iud. cap. 7. sub num. 97. vers. exemplifica.*

11 Coniunctiuè † pertinentem vocabimus positionem; quæ sit per se impertinens, sed cum aliis positionibus iuncta pertinens euadat: vt pono, me tibi mutuasse centum: item pono de dicto mutuo se talem rogasse; item pono talem, qui se rogauit de dicto mutuo, esse publicum notarium: tertia positio per se est impertinens, sed iuncta cum duabus aliis, pertinens euadit, tendit enim ad iustificandum petitum mutuum, Neuiz. *cons. 3. num. 17.*

12 Addidi, vel quocumque alio modo: nam † si positio tendat, vel ad iuuandam intentionem actoris, vel ad annullandam, infringendam, seu extenuandam aduersarij exceptionem, admitti debet, vt per Abb. *in dict. consil. vltimo secundæ partis.* Ac propterea Bald. *in leg. cum virum, Cod. de fideiuss.* dicit, quod positio potest fieri, de eo, quod ius præsumit: licet enim parum conueniens videatur probare, quod ius præsumit, attamen hæc etiam probatio causam adiuuare potest, cum non sit inconueniens clarius probare id etiam, quod per se constat, vt per Bald. *loc. cit.* & sequitur Mascard. *dict. conclus. 1177. n. 7. & 8.* Ac propterea
13 † generaliter omnes concludunt, positionem vti impertinentem non posse reiici, si aliquo modo, licet parum ad causam conferat, vt per Mascard. *dict. conclus. 1177. num. 15.* Polid. Rip. *obseruat. 29. & nu. 3.* Curt. *de position. n. 24. & 25.* & tradunt alij, quos citat Scacc. *loco citato num. 97.*

Illud igitur, quod supra diximus, & tradunt Do-
14 ctores citati, *num. 2.* † Impertinentes positiones non esse admittendas, debet intelligi de omnino, & notoriè impertinentibus, & irreleuantibus, ita vt certus sit Iudex nullo modo ad causam conferre, quo casu debent reiici ex rationibus supra consideratis *nu. 2.*

15 Et stante earum notoria impertinentia † ampliatur conclusio, vt debeant reiici, etiam si statutum mandet omnes positiones esse admittendas, vel omnibus positionibus esse respondendum: quibuscumque enim verbis generalibus, non obstantibus, tale statutum intelligi non debet de notoriè impertinentibus, Bald *in l. 1. C. de fid. instrum. in l. 4. §. Prætor versic. to-*
16 *ties. ff. de damn. infect.* † in notoriis enim non cadit discussio *capit. ad nostram il 2. de iur. iur.* Curt. *in dict. tract. de position. num. 27.* Neuiz. *consil. 7. num. 17. & cons. 30. nu. 16.* Carpan. plures citans *super statut. Mediol. in tit. de positionib. num. 16.* Mascard *de probat. conclus. 132. nu. 3. & conclus. 1177. n. 9.* latè Cauagn. *super dicto vndecimo Decreto Montis Ferrat. §. 5. nu. 17. & seqq.* Gramat. *decis. 45. nu. 8.* Paris. *cons. 67. nu. 41. lib. 4.* Similium enim statutorum verba, quantumvis generalia, & disponentia, vt quibuscumque positionibus responderi debeat, intelliguntur de positionibus legitimis, & de his, in quibus aliqua caderet disputatio, seu discussio, secus tamen de notoriè impertinentibus, Scacc. alios citans *in dict. cap. 7. nu. 93. 94. & num. 97.* Muscat. *in sua praxi lib. 1. par. 5. glosa impertinentes nu. 21.* Roland. *consil. 34. num. 14. lib. 3.* Afin. *in praxi, §. 19. num. 1. & 6. versic. præterea,* Sola *ad const. Sabaudiæ in tit. de posit. glos. 10. per totam,* Rota Coll. Vrbin *in dict. decis. 82. num. 4.*

16 Secundò † ampliatur, etiam si statutum disponat, Iudicem cogere debere partes ad respondendum positionibus, quamvis opponatur, eas esse impertinentes, vt *in constitutione Marchiæ. lib. 5. cap. 19.* adhuc enim si clarè, & notoriè appareret impertinentes esse, ipsis non esset respondendum, vt dixit Scacc. *loco citato,* & dicetur infra *num. 23.*

18 Tertiò † ampliant, etiam si statuto caueatur, omnes impositiones censeri admissas, reseruato iure disputandi in fine litis super earum pertinentia, vel impertinentia: adhuc enim, si essent notoriè impertinentes, statuto non esset locus, nec admissæ censeri deberent, Afin. *in prax. §. 19. cap. 9. nu. 9. & seqq.*

19 Quartò † ampliatur, etiam si statutum dicat, debere admitti cum clausula, saluo iure impertinentium, & non admittendarum Crauet. *cons. 23. num. 4.* Paris. *consil. 97. num. 13. lib. 1.* Gramat. *decis. 45.* Dec *cons. 161.* Guid. Pap. *quæst. 347.* Afflict. *decis. 33.* Roland *consil. 34. nu. 13. lib. 3.* Grauat. ad Vestr *lib. 5. capit. 14. numer. 26.* Neuiz.

loci

locis supra citatis, Mancin. *de iur.part.2.artic.2.numer.67.* Mascard.*conclus.132.num.2.*alios citat Asin.*dict.§.19.sub num.6. versic. praeterea.* Prout Vrbini statutum adest,vt prima capitula, & primae positiones debeant admitti cum dicta clausula:qua non obstante, si appareat capitula,& positiones esse omnino impertinentes,debent reiici, vt post Imol. Iason. Alex. Natt. & alios tradit, & de communi testatur Cauagniu. *loco supra citato.*

20 Quintò † ampliant, etiam si adsit stylus vel consuetudo communis practica, & obseruantia admittendi omnes positiones, saluo iure impertinentium, & non admittendarum, interloquendo etiam, quod si non fuerit respondendum, habeatur pro non responso,& pro non admissis,si non fuerint admittendae: adhuc enim ista practica intelligitur in dubio; sed si notoriè appareat positiones esse impertinentes,& irreleuantes, nec minus iste stylus,& practica locum habebit,vt per Asin *d.cap.9.sub num.5. vers. hoc autem practica.*

21 Sextò † ampliant, etiam si statutum dicat, omnes positiones intelligi admissas ipso iure, adhuc enim de notoriè impertinentibus intelligi non deberet,vt per Cauagn.*sup.decret.Mont.Ferr.decret.11.§.5.nu 35.*

22 Septimò † ampliant, etiam si in statuto dicatur, omnes positiones esse admittendas; nulla exceptione obstante, adhuc namque posset excipi de notoria impertinentia, cùm à iure proueniat haec exceptio, Cauagn *vbi supra num.36.*

23 Octauò † ampliant procedere, etiam si statutum expresè dicat positioni impertinenti esse respondendum, Mascard *dict.conclus. 1177. num.91.* simili enim statuto non obstante, adhuc positioni notoriè impertinenti non esse respondendum, vt per ipsum, qui allegat Imol *in leg.dies, ff. de damn. infect.* & tradit Scacc *in dict.capit.7.num.93.* dicens, quod etiam si statutum dicat, Iudicem admittere debere positiones impertinentes, vel impertinentibus positionibus esse respondendum, adhuc notoriè impertinentes non essent admittendae, nec ipsis respondendum, vt per ipsum,& Doctores,quos allegat.

Quam conclusionem, vt supra ampliatam, variis rationibus, & nonnullis similibus Doctores com-

24 probant. † Simile adducunt, de statuto reseruante omnes exceptiones in fine litis, quae, si impertinentes appareant,prius terminari debent, Bartol *in l.1.§. & parui refert,ff.quod vi,aut clam,* Plut.*in consil.crimin.73. num.30.& seqq.*

25 Aliud simile † de statuto mandante causas terminari cum consilio sapientis, quod iudex denegare potest. si videat fuisse calumniosè petitum, Marl. *in prax.crimin.§.opportunè num.85.* Felin.*in cap. de caetero extra de sent.& re iud.num.12.*Cauagn.*loc.cit.num.15.*

26 Tertium † adducunt simile de statuto loquente, de quibuscumque probationibus, quod licet generaliter loquatur,attamen de legitimis tantum intelligi debet,Asin.*in dict.capit.9.sub num.4.*de quo latius *in cap.1.dict.§.19.*

27 Rationes verò plures sunt: primò desumunt † argumentum à coniecturata mente statuentium: si enim fuissent interrogati, an intellexerint de positionibus notoriè impertinentibus,profectò id verisimiliter negassent, vnde pro expressa haec ipsorum voluntas haberi debet, Menoch.*consil.14. num.11.lib.1.* & refert Cauagn.*loc.cit.num.14.*

28 Cessat etiam † hoc casu ratio similium statutorum, quae est, ne cursus causae retardetur, dum de pertinentia, vel impertinentia positionum disputatur: nam cum simus in re notoriè impertinenti,non est longa necessaria discussio.

29 Tertiò, † si omnes positiones indistinctè essent admittendae, varia sequerentur absurda: quandoque enim admitterentur positiones contrariae calumniosae contra iuramentum iam praestitum; & per quas in contrarietatem, ac periurium quis incidere posset, quae omnia repugnant his, quae superius dicta fuere; & infra dicetur suis locis, vt considerat Cauagn.*loco citat.num.19.& seqq.*

30 Nec obstat † illa clausula, saluo iure impertinentium,& non admittendarum, cuius vigore iura partium illaesa remanent,vt infra dicetur: nam satis dicitur pars laesa,dum impertinentibus,& irreleuantibus positionibus respondere cogitur cum onere postea instituendi aliud Iudicium an allatae responsiones afficiant,& sic superfluis litibus,& expensis grauetur,vt considerat Cauagn *loco citato nu.34.*

31 Si verò † positiones impertinentes notoriè non fuerint;ita vt aliqua possit esse dubitatio; an sint admittendae, vel reiiciendae, & tunc Iudex eas admittere debet cum supradicta clausula. *can.statuimus in fi. de consf.cap.cum speciali,§.porro vers. ex.essu de appell.capit. 4.de reg.iur.in 6.leg.de aetate,§.ex causa,ff.de interrog act.l.g.*

32 *vbicunque, ff. eod.* Securius † namque est [illegible] admittere,quam necessarium omittere. *C.non asumemus 11.quaest.2.leg.ii apud quem,C.de eden.*& est ratio,quia admissio positionis impertinentis, cum supradicta clausula, potest reparari; si fiat postea instantia, admissionem, & responsionem declarari nullam, & non afficere, sed si reiiciatur positio pertinens, damnum est irreparabile:ac ideo Cuit.*de posit.sub num.26.*

33 dicit, † quod melius est,mille impertinentes positiones admittere,quam vnam pertinentem reiicere:

34 vnde Specul *in tit. de position.§.7.* † Iudices admonet, ne sint praecipites in reiiciendis positionibus, quandoque enim prima facie videntur impertinentes, & irreleuantes, quae tamen ad causam plurimum conferunt. Ac propterea si Iudex non videat, quorsum tendant, pars ipsum certum reddere debet,quomodo ipsis vti intendat,& ad quem finem ipsas produxerit, de quo certus factus Iudex poterit postea, vel reiicere, vel admittere cum supradicta clausula, quem sequitur Mascard.*in dict.conclus.1177.num.11.*Natt. & Imol.*in cap.per tuas de testib.* Vestr. *in sua praxi lib. 5. capit.15.nu.7.*Grammat.ad Vestr. *in cap.18 n.27.lib.8.* Ibert. Malet *de test.cap.7.num.100.* Franc.Marc *decis Delph.565. num.2.par.1.in calce operis decis.67.* & Mascard *conclus 132. numer.4.* testatur praxim hodie inualuisse, vt positiones admittantur cum ista clausula, ne in longum trahantur processus,dum de ipsarum pertinentia,vel impertinentia disputatur:ad quod conferunt ea,quae tradunt Doctores de nouis articulis,qui si sint tales; vt nihil prorsus ad causam faciant, non debent admitti, secus si aliquo modo causae deseruire possint, vt post alios docet Farin.*de test.quaest 75.nu.82.*

35 Quod tamen † intelligunt, vt fiat admissio cum supradicta clausula, saluo iure impertinentium, & non admittendarum, Rot. *decis. 640. in antiq.* Bald. *in consil.143.num.5.vol.2.* Dec.*cons.142. num.1.* Paris *cons.67. num.39.lib.4.* Gram.*decis.45 num.5.* Vestr.*in sua prax.lib. 5.capit.14.num.6.*Mancin.*de iur.par.2.art. 2.nu.67.* Supradicta enim clausula seruat ius Iudici,& parti.Iudici,

36 quia potest ipsas quandocumque declarare impertinentes,ac reiicere; Parti,quia si fuerint impertinentes habentur pro non admissis: & confessio facta,

37 ipsis respondendo,non praeiudicat.† Prout nec testes examinati super articulis impertinentibus admissis

cum dicta clausula, aliquo modo veniunt attendendendi. Ioan. Andr. Imol. Felin. & communiter omnes *in cap. cum contingat de offic. deleg.* Bart. Alex. Ias. & alij *in leg. si duo patrom, §. idem Iulianus, ff. de iur. iur.* Afflict. *decis. 33.* Guid. Pap. *decis. 347.* Gram *decis. 45. numer. 4. & seqq.* Mysing *in suis obseruat. cent. 7. obseruat. 90.* Mand. *in tract. Comit. forma 19. in verbo in materiis admissibilibus,* Mascard. *de probation. conclus. 132. numer. 3. & seqq.* Grauat. ad Vestr. *loco proximè citato numer. 26.* Tusc. *in lit. P. conclus. 388. numer. 8.*

Angelus tamen *in leg. speciali de rei vindicat.* testatum
38 reliquit, † quod melius ageret Iudex, si tali non vteretur cautela, quem commendat Grauat. *loc. cit.* parum enim partibus maximè in articulis, expedire videtur, vt sumptibus, & expensis vexentur, & quod prius erogare debeant pecunias, in recipiendis testium dictis, & postea de ipsorum validitate, & impertinentia disputare. Vnde, dicit ipse, non luminibus clausis, vt multi faciunt, omnes articuli sunt admittendi: sed prius animaduertere debet Iudex, & rectè perpendere, an sint pertinentes, vel impertinentes, & pertinentes admittere, impertinentes verò quàm primum reijcere. In quo tamen certa non potest dari regula; sed hæc omnia committenda sunt Iudicis arbitrio, qui omnino, & notoriè impertinentes debet reiicere, quocumque statuto, vel stylo in contrarium non obstante: pertinentes verò admittere, & si dubia sit eorum pertinentia; tunc iudicare debet, an à principio id diffiniendum sit, vel in fine litis reseruandum.

39 Et ab eius admissione, † vel reiectione non est dubium dari appellationem, etiam si admissio fuerit facta cum supradicta clausula, cum omnino, & notoriè impertinentes nullo modo admitti debeant; prout multæ aliæ positiones, de quibus supra suis locis, debent reiici. Vnde tanto magis erit danda appellatio ab earum reiectione, vti magis præiudiciali. Ex quo crederem strictè admodum intelligendum esse Decretum olim Serenissimi Vrbini Ducis, prohibens appellationem ab admissione, vel reiectione positionum, & articulorum, vt nempè non detur appellatio à reiectione, si omnino impertinentes, appareant: nec possit appellari, si fuerint admissæ, dummodo de ipsarum pertinentia dubitari non possit, secundum regulas supra positas.

40 Et † Iudex ex se animaduertere debet; an pertinentes sint positiones, & an faciant ad causam, etiam si pars forsan ignara id non animaduerteret, vt docet Specul *in tit. de posit. §. 10. in princip.* & sequitur Neuiz. *in cit. consil. 30 num. 16.*

41 Sed ponamus † positiones fuisse admissas cum supradicta clausula, saluo iure, &c. an pars statim petere possit, illas declarari impertinentes, vel hæc co-
42 gnitio reseruanda sit in fine litis, † & reseruari debere videtur dicendum; nam hæc cautela, admittendi positiones cum hac clausula, est inuenta ad effectum, ne cursus causæ retardetur, vt supra citati omnes Doctores asserunt, vnde si statim facta admissione cum dicta clausula, pars instare posset, declarari impertinentes, cautela hæc quantum ad hoc seruiret de vento: ac ideò Papiens. *in forma excipiendi contra positiones, in verbo, petens ante omnia num. 1. in fin.* dicit, hanc cognitionem reseruandam esse in fine litis. Et Castrens. *in leg. neque natales num. 3. C de probat.* dicit, quod statuta locorum, quæ volunt, omnes articulos, seu capitula esse admittenda, cum protestatione saluo Iure impertinentium, & non admittendorum, dicuntur condita ad hoc, vt lites abbreuientur, quia si disputaretur de pertinentia, & impertinentia, contingeret multum causam differri: id tamen in Curia Romana non seruari.

43 Contrarium suadetur, quia † licet fuerint admissæ, attamen pars potest vigore supradictæ clausulæ, quandocumque instare, declarari impertinentes, Vestr *in praxi lib. 5. cap. 14. de position. nu. 8. fol. mihi 172.* vbi dicit, quod ista clausula præseruat ius parti in quavis Iudicij parte discutiendi de ipsarum impertinentia. Sola *super Constit. Sabaud. in tit. de position. glos. 2. nu. 2. fol. 428.* vbi quod reseruat ius parti semper opponendi de impertinentia. Asin. *in prax. §. 19. cap. 9. n. 6.* vbi quod per dictam clausulam parti non fit præiudicium si in processu de earum impertinentia constet. Franc. *decis. 220. nu. 14.* vbi quod ista clausula reseruat ius parti, vt possit de impertinentia quandocumque disputare, & facit, quod dicit Bart. *in dict. leg. si duo Patroni, §. idem Iulianus, ff. de iur. iur. num. 11.* quod si Iudex admisit positiones cum dicta clausula, etiam post datas responsiones potest disputari, an respondere debuerit, & eodem in loco Ias. *num. 32.* dicit, quod protestatio reseruatiua operatur, vt quandocumque doceatur articulum fuisse impertinentem, & non admittendum, vsque retro fuisse nullum, & sic hæc cognitio non est coarctata ad finem litis.

44 Quid dicendum? Ego existimo, † iure communi inspecto, vtique quandocumque, & in qualibet Iudicij parte posse fieri instantiam, declarari impertinentes, hæc enim est natura istius clausulæ, vt per Doctores supracitatos *num. 43.*

Si verò adsit statutum mandans positiones omnes admitti debere cum dicta clausula, reseruando cognitionem impertinentiæ in fine litis, & non est dubium, non posse prius fieri instantiam, declarari impertinentes, & de simili statuto Lombardiæ loquitur Papiens. *loco supra citato num. 42.* Rota Colleg. Vrbini *dict. decis. 82. num. 3.*

Et si statutum simpliciter dicat, omnes positiones admitti debere cum dicta clausula, & ipsis esse respondendum, vt nostrum Vrbini statutum disponit; pariter existimo, non posse fieri instantiam ante finem litis pro ipsarum reiectione, & est ratio, quia statuta similia intelliguntur condita, ne cursus causæ in longum protrahatur sub prætextu pertinentiæ, vel impertinentiæ, vt per Castr. *in dict. leg. neque natales nu. 3. C de probation.* quæ deseruirent de vento, si statim secuta admissione posset fieri instantia declarari impertinentes vigore supradictæ clausulæ, & licet statutum expressè non dicat, hanc cognitionem reseruandam esse in fine litis; attamen id virtualiter videtur disponere, dum vult admitti omnes positiones cum ista clausula. Nec dicatur, positiones notoriè impertinentes non esse admittendas, etiam stante simili statuto, vt dictum fuit supra *n. 15. & seqq.* nam si à Iudice fuissent admissæ positiones impertinentes, potuisset pars, contra quam fuerunt exhibitæ, appellare: sed si non appellauerit, videtur statutariæ dispositioni consensisse, ac propterea non posset statim instare pro ipsarum reiectione; sed expectandus esset finis litis; non obstante quacumque prætensa notoria impertinentia.

SVMMARIVM.

1 *Positio absque tempore non valet.*
2 *Positio absque tempore licet esset probata, non tamen releuaret.*
3 *Contumax in respondendo positioni tempus non continenti, non habetur pro confesso.*

4 *Ven-*

4 *Venditor, si probet venditionem absque tempore, succumbit.*
5 *Tempus in positionibus sat est circumscribere.*
6 *Tempus, si sit de essentia obligationis, debet præcisè probari, & num. seq.*
7 *Testis, qui non deponit de tempore, non dicitur contestis cum aliis, quando tempus est de substantia probationis.*
8 *Tempus si sit solum de præferentiis, debet poni in positionibus, & quomodo.*
9 *Tempus obligationis, si verisimiliter ignoret ponens, non tenetur ipsum in positione ponere.*
10 *Tempus an quis scire, vel ignorare præsumatur, relinquitur arbitrio Iudicis.*
11 *Causa obligationis debet in positione poni, cum promissio absque causa non valeat.*
12 *Promissio absque causa in multis casibus valet, remissiuè.*
13 *Positiones absque causa sustinentur in casibus, in quibus promissio, seu obligatio absque causa valet.*
14 *Promissio continens promissionem geminatam, valet absque causa.*
15 *Confessionis geminatio succedit loco causæ.*
16 *Promissio facta ad fauorem Ecclesiæ, Ciuitatis, vel Principis, valet absque causa.*
17 *Iuramentum supplet defectum causæ.*
18 *Verba, quæ solent apponi in fine Apocæ priuatæ,* & in fede della verità, &c. *habent vim iuramenti.*
19 *Obligatio, seu promissio, vel confessio facta coram Iudice, valet absque causa expressione.*
20 *Promissio, seu obligatio facta à persona sapienti, & sagaci valet absque causa expressione.*

Positiones debent continere tempus, & causam.

Cap. XX.

1 SI fiat positio † de aliqua obligatione, debet opponi tempus ipsius obligationis, aliter non valet positio, nec reus respondere tenetur, vt si ponas, à te fuisse promissa centum, nec dicas quo tempore, nulla & impertinens est positio, vt docuit Bald. *in leg. 1. n. 14. leg. si plur. vnic. sent.* Neuiz. *consil. 30 n. 18.* & rationem esse
2 dicunt, † quia similis positio absque tempore etiam probata non releuaret; fieri namque potest, vt tibi illa centum promiserim, sed triginta ab hinc annis; & sic quod obstet præscriptio, vel quod promissio fuerit facta tempore, quo eram impubes, itavt efficax non fuerit obligatio, & sequitur Cauagn. *super Decret. Montis Ferrat. Decret. 11. §. 2. nu. 14.* de quo Gratian. *decis. 171. num. 13. in calce operis decis. 79.*

3 Ex quo inferunt, quod † si tali positioni non fuerit responsum, non poterit haberi pro confessata, vt per Bald. *in dict. l. 1.* & sequitur Crem. *in sing. 100. alias 110.* de quo dicit, lucratum fuisse duos Ducatos, & id fuisse approbatum in Camera Imperiali testatur Mysinger. *obseru. 92. cent. 1.* & sequitur Gratian. *in dict. decis. 171.* eadem ratione motus, quia esto, quod probares, non vinceres; cum sit probatio non concludens,
4 prout † si venditor probet venditionem sine tempore succumbit, Costa *in memorab. in verb. probatio sine tempore*, Plut. *in leg. signando, §. 7. principaliter num. 46. Cod. vnd. vi*, Gratian *in dict. decis. 171. num. 14.*

5 Non est tamen necessarium † hoc casu, vt tempus præcisum ponatur, sed sufficit, ita ipsum circumscribere, vt saltem appareat efficacem fuisse obligationem, vt optimè declarat Bald. *in consil. 182.* incipit, *quia tempus non habeo. lib. 4.*

6 Quod tamen intelligi debet, † quando tempus non est de essentia ipsius obligationis, si enim esset de essentia, deberet probari præcisè, Bart. *in l. non solum, §. sed & probari de oper. noui nunciat.* Dec. *in cap. in præsentia n. 13. de probation.* Seraph. *decis. 1172. nu. 2.* vbi infert,
7 quod † testis, qui non deponit de tempore non potest esse contestis, si tempus sit de essentia probationis, & quod quando tempus est de substantia actus debeat præcisè probari, docet Rot. *in decis. 361. nu. 6. recent. par. 2.* dicitur enim tunc fundamentum intentionis, ac ideo probandum, Surd. *decis. 75. nu. 10.* Rot. *decis. 516. num. 4. eadem recent. par. 2.* & quotiescumque vis est in tempore, quod de ipso præcisè, & in puncto sit docendum, Mascard. *concl. 824. nu. 16.* & plures ad propositum citat Gratian. *discept. forens. cap. 874. nu. 44.*

8 Idque † ampliant, etiam si tempus non sit de essentia, nec de concomitantiis, sed solum de præferentiis, vt verbis Bald. vtar *in d. leg. 1. C. si plures vnic. sent.* Puta, ponamus, quod agatur Saluiano, vel hypothecaria contra tertium pariter hypothecam habentem, non solum obligatio probari debet, sed etiam tempus, ad hoc, vt cognosci possit, quis sit anterior, & præferendus: sufficeret attamen probare tempus, ex quo anterioritas dignosci posset, licet non præcisum, vt supra *nu. 5.* ac ideò in probandis extremis, dici solet, quod talis de tali tempore, & prius, & postea tenebat, & possidebat, &c.

9 Quæ omnia intelligenda sunt, vt procedant, † si verisimile sit, ponentem tempus non ignorare, secus si rationabilis possit considerari obliuio, vt per Plut. *de in litem iur. §. 49. sub nu. 46.* prout si agatur de facto alieno, vel de re longi temporis, cuius præcisum
10 tempus verisimiliter partes ignorarent, † quod quando sit verum, & præsumendum, iudicis arbitrio relinquitur, Menoch. *de arbitr. casu 26. lib. 2. & de præsumpt. lib. 6. præsumpt. 32.* de quo Decian. *consil. 93. num. 118. & 121. lib. 21. & consil. 62. nu. 67. lib. 3.* Gratian. *discept. forens. cap. 946. nu. 39.*

11 Et eisdem rationibus † positio continens promissionem, seu obligationem aliquam, debet continere causam, cum promissio absque causa non valeat, *leg. cum de indebito, §. sed hoc. ff. de probat. leg. generaliter, Cod. de non numer. pecun. cap. cautio de fide instrumen.* Carpan. *super statut. Mediol. in tit. de position. nu. 64.*

12 Verum † multi sunt casus, in quibus promissio absque causa valet, & inter alios Felin. *in d. capit. cautio*, ad regulam decem, & septem ponit limitationes, de quibus omnibus disserere esset extra nostram mate-
13 riam: vnde ad propositum dicere sat erit, † positiones continentes promissionem, seu obligationem absque causa subsistere in omnibus illis casibus, in quibus promissio, seu obligatio absque causa valet, tunc enim cessat ratio per scribentes considerata; positionem absque causa esse impertinentem, & inualidam. Quod vt magis appareat, nonnulla adducam exem-
14 pla. Primò † si positio contineat promissionem geminatam, licet causam non contineat, adhuc erit ad-
15 mittenda: & est ratio, † quia geminatio confessionis succedit loco causæ, Mascard *de probation. concl. 345. nu. 52.* cum per actus geminationem excludatur omnis inconsideratio, seu inaduertentia, Bald. *in tract. s(c)imat. col. 8.* vt docet Bardel. *consil. 82. n. 7. & seqq.* Quod ampliat, etiam si geminatio fiat in continenti, & in eodem actu successiuo, Surd. *consil. 369. nu. 15. 16. & seqq.* Bardell.
16 *loc. cit. nu. 12. & 13.* Secundò † si fiat positio de obligatione facta ad fauorem Ecclesiæ, Ciuitatis, vel Principis; erit admittenda, etiam si causam non contineat, quia fauore Ecclesiæ, Ciuitatis, & Principis valet

promissio absque causa, Mascard. *conclus. 345. num. 61.* Bardell *ibid. n. 15.* & de promissionibus factis Principi, per Principem, vel coram Principe plura; Decian. *consil. 2. num. 114. & seq. lib. 1.* Magon. *decis. Lucens. 26. num. 52.* Bardel. *cons. 553. numer. 9.* Cephal. *cons. 579. num. 9. 12. & seqq.* Bardel. *dict. consil. 82. num. 16. vsque ad num. 24. & num. 28. & seqq.*

17 Tertiò † si ageretur de promissione facta cum iuramento, non esset necesse, positionem continere causam, nam iuramentum supplet defectum causæ, Mascard. *dict. conclus. 345. num. 36.* Seraph. *de iur. priuileg.*
18 *49. n. 8.* & † vim iuramenti habere illa verba, quæ apponi solent in scripturis priuatis, *& in fede della verità, &c.* probat Bardel. *in supracitato consilio nu. 25. & seqq. necnon num. 34.*

19 Quartò † cum confessio facta coram Iudice obliget absque alia causæ expressione, Mascard. *dict. concl. 345. n. 16.* positio continens promissionem factam coram Iudice esset admittenda, licet in ea non esset ex-
20 pressa causa. Quintò † si ageretur de promissione facta ab aliqua persona sapienti, ac sagaci sustineri posset positio absque causa, cum ex qualitate personæ confitentis, confessio non præsumatur erronea, Ceph. *consil. 108. nu. 9. & seq.* Bardel *loc. cit. num. 43.* Ex quibus ad plures alios casus inferri posset, in quibus Doctores dicunt, promissionem absque causæ expressione valere.

SVMMARIVM.

1 *Positiones debent fieri in scriptis: vbi de rationibus.*
2 *Responsiones ad positiones in scriptis adnotari debent.*
3 *Positiones non fiunt in scriptis in causis, in quibus proceditur sine scriptis: quod tamen improbatur.*
4 *Positiones debent produci coram Iudice.*
5 *Responsiones non debent fieri de necessitate coram Iudice, sed sufficit, quod coram Notario fiant.*
6 *Citatio partis an sit necessaria in productione positionum.*
7 *Citatio non est necessaria in his, quæ experiri possunt parte inuita, & contradicente.*
8 *Citatio non solet esse necessaria in his, quæ sunt parui praeiudicij.*
9 *Citatio non videtur necessaria in productione positionum, vbi ipsarum copia non datur, & quare.*
10 *Citationem esse necessariam in productione positionum probatur, & de rationibus numer. 11. etiam si positionum non detur copia, num. 12. & respondetur contrariis consideratis, num. 7. 8. & 9.*

Positiones debent fieri in scriptis, coram Iudice, & cum citatione partis.

Cap. XXI.

1 INter alia positionum requisita hoc maximè venit obseruandum, † vt fiant in scriptis, & coram Iudice, *cap. quoniam contra de probation.* cuius rei varias rationes considerare solent Doctores. Prima, vt certus sit reus, super quo respondere debeat, *leg. certum, ff. de confess.* Secunda, vt tam pars, quàm Iudex videre, & animaduertere possit, an faciant ad causam, & an sint admittendæ, vel reiiciendæ. Tertia, ne aliqua fiat variatio, ad text. *in leg. acta, ff. de re iud.* Quarta, ne aliqua oriatur contentio inter partes, aliter fuisse propositas, *cap. cum inter de elect.* Iacob. de Aren. *de posit. §. 6. nu. 6.* Specul *in tit. de position. nu. 12.* Mascard. *de probat. conclus. 1136. num. 12.* Cauagnin. *ad Decret. Montis Ferrat. Decret. 11. §. 3. num. 31.* Quinta addi potest, quia ponens fatetur, vt sæpè superius fuit dictum, & infra dicetur; verùm si positio non redigeretur in scriptis, non posset apparere quidnam ponens verè fassus fuerit, & semper dicere posset, non sic posuisse: ne igitur detur ansa decipiendi aduersarium, in scriptis debet redigi positio.

2 Et eisdem rationibus etiam † responsiones in scriptis adnotari debent: quibus aliam addunt, ne quis iterum eisdem positionibus respondere cogatur, prout de facili euenire posset, nisi responsiones iam factæ ostendi possent, vt per Specul. *in tit. de position. §. 6. nu. 2.* quæ responsiones notari solent in vnaquaque positione, Socin *in consil. 97. num. 8. & num. 11. in fin. lib. 4.* Tusc *in lit. P. conclus. 399. nu. 1.*

3 Quæ tamen † declarant non habere locum in illis causis, in quibus sine scriptis procedi potest, Bald. *in l. qui interrogatur in fin. ff. de interrog. act.* Cauagn. *in dict. Decret. 11. §. 3. n. 33.* Verùm prædicta sibi locum vendicare possent in interrogationibus, quas facere posset Iudex in causis, in quibus proceditur sine scriptis; in quibus cessaret vsus positionum; quæ de necessitate requirunt scripturam, per rationes supra allatas *nu. 1.*: quomodo enim dici posset, ponentem fateri, si quid fuerit positum, non appareat in scriptis: prout nec minus posset apparere de confessione respondentis, si eius responsio non fuerit scripta: & semper tam ponens, quàm respondens possent asserere, non sic posuisse, nec respondisse: vnde illæ interrogationes, quæ fierent in causis, in quibus sine scriptis procederetur, positiones nuncupari non merentur.

4 Factis igitur † in scriptis positionibus, in Iudicio, & coram Iudice produci debent, vt per Vbert. de Rob *position. nu. 15.* & docet Bart. *in repetitione leg. vbicumque num. 20. ff. de interrogat. action.* Papiens. *in forma Positionum in verbo coram vobis,* Odofred. *de positionib. sub nu. 2.* Iacob. de Aren. *de positionib. sub num. 44.* & quod fieri debeant coram Iudice, & in iudicio, vbi ius redditur Scacc. post alios *de Iud. lib. 2. cap. 7. num. 443.* qui Iudex debet ipsas admittere, vel reiicere secundum ea, quæ dicta fuerunt superius *in cap. 19.*

5 Non est tamen necesse, † vt ipse Iudex interroget; sed id potest committere Notario, vt positiones legat respondere debenti; & eius responsiones in scriptis redigat; accedendo etiam ad Domum ipsius, si ob sexus verecundiam, vel personæ dignitatem, ad Iudicium accedere non esset cogendus, vt per Scacc. *loco citato num. 44.* qui testatur semper vidisse, fieri responsiones absque præsentia Iudicis: Benè verum est, quod quandoque partes de Notario parum confidentes, instant responderi coram Iudice; qui ob aliquam rationabilem causam, & ad tollendam omnem suspicionem, mandat coram ipso responderi: accedendo etiam ad eorum Domum, si qualitas personæ id expostulet. Quod tamen in illis locis locum habere posset, in quibus positionum non datur copia: quando enim ipsarum copia datur, partes in scriptis faciunt responsiones, & eas in manibus Notarij exhibent; & iurant respondere, prout in eis.

6 Vnum tamen hic non est omittendum, † an in ipsarum exhibitione coram Iudice sit necessaria citatio partis: Scacc. *de Iudic. dict. c. 7. lib. 2. nu. 61.* pro negati-
7 ua nonnullas adducit rationes. Primò in his, † quæ possunt experiri, parte inuita, & contradicente, non est necessaria citatio, Roman. *cons. 212. n. 2. & cons. 369. nu. 5.* Alex *cons. 130. n. 1. lib. 1.* Asin. *in praxi, §. 7. capit. 5. limit. 43.* at Iudex potest cum clausula quascumque positiones admittere, partibus etiam inuitis, ergo.
8 Tertiò † non solet esse necessaria citatio, quando agitur

agitur de modico præiudicio, Afin. *in d.c.5.limit.59.nu.*
8 in admissione positionum patruum præiudicium consideratı potest, cùm semper admittantur cum clausula, saluo iure impertinentium, & non admittendarum; quod eo magis videtur asserendum,
9 † quando ipsarum copia non datur ex duobus, primò quia tunc denegata copia, videtur denegata defensio, & vbi denegatur defensio, non est necessaria citatio; Secundò, quia vbi non datur copia positionum, earum admissio nullum habet effectum, nisi tempore, quo reus respondet, sed tunc est præsens, quæ præsentia supplet defectum citationis, & potest tunc excipere contra positiones, & Iudex admissionem rescindere non prohibetur: vel potest respondere cum protestatione, quòd sibi sit saluum ius impertinentium, & quòd respectu earum, responsio habeatur pro non facta.

Quibus tamen non obstantibus, dicendum est, in ipsarum admissione, necessariam esse citationem par-
10 tis, & est ratio, quia † in quolibet actu iudiciali est necessaria citatio partis, *leg. nam ita diuus, ff. de adopt. leg. de vnoquoque, ff. de re iud. cap. pastoralis de re iud. cum vulg.* & docet Afin *in prax. in d. §.7.c.7.* & sic vidisse obseruari in praxi testatur Scacc *loco cit. n.63.* & vbi positio-
11 num datur copia, res difficultate careret: † cum ipsarum admissioni se opponere possit ille, contra quem producuntur, demonstrando, vel esse impertinentes, vel alia ratione non admittendas; nec etiam cum clausula, saluo iure impertinentium, iuxta ea, quæ dixi supra *in capit.19.* & sic cessat prima ratio in contrarium considerata *supra nu.7.* nec est verum, hoc casu agi de modico præiudicio; cùm imò per responsiones posset quis in aliquam contrarietatem, vel periurium incidere, & nemo debet inutilibus responsionibus grauari: Nec dicatur, potest postea instare responsiones declarari nullas, quia grauatur saltem hoc
12 nouo iudicio: † & idem asserendum puto, etiam si ipsarum copia non detur: nam citatus, licet ipsarum non possit petere copiam, potest tamen coram Iudice iurare: vt positiones inspiciat: & reiiciat impertinentes, quod si Iudex facere debet etiam parte non instante, vt dixi supra *in d.c.19.n.40.* tanto magis id facere poterit, si de hoc à parte fiat instantia, & sic non grauare ad respondendum positionibus, quibus de iure responderi non debeat, cum onere postea instandi pro earum reuocatione: concludamus igitur tam de iure, quam de stylo, & consuetudine, necessariam esse citationem in productione positionum, tam si ipsarum copia detur, quam non, de quo etiam infra *in cap.33.num.7.* aliqua dicam.

SVMMARIVM.

1 *Positiones in iudicio exhibitæ non possunt mutari, nec emendari, vbi de ratione.*
2 *Volat emissum semel irreuocabile verbum.*
3 *Positiones fieri non solent absque matura deliberatione.*
4 *Confessio facta in ponendo difficilius reuocatur, quàm confessio facta in respondendo positionibus, vbi de ratione.*
5 *Positiones posse mutari in causa appellationis, quomodo intelligendum.*
6 *Positio non effecta de actis mutari potest.*
7 *Positio quando dicatur effecta de actis.*
8 *Positio in continenti mutari potest, & nu.11.*
9 *Reuocatio quando dicatur facta in continenti, & nu.12.13.14. & seq.*
10 *Positio non redacta in scriptis non est positio, remissiuè.*
15 *In continenti quando dicatur facta mutatio, relinquitur arbitrio Iudicis, quod declaratur num. seq.*
16 *Mutari non potest positio post acceptationem partis, vbi de ratione.*
17 *Positio mutari potest, si constet de errore.*
18 *Nemo præsumitur dixisse, quod mente non cogitauit.*
19 *Error debet probari ab allegante, & dicitur probatus, si aliter rem se habere ostendatur.*
20 *Positio continens errorem iuris potest quandocumque reuocari.*
21 *Positio facta à Procuratore potest per Principalem reuocari.*
22 *Principalis potest deducere contrarium eius, quod suus Procurator in positionibus deduxit: limitatur si Procurator habuerit speciale mandatum ad ponendum nu.23. & quid si tacita, vel præsumpta adsit ratificatio nu.24.*
25 *Positio potest quandocumque declarari, etiam elapso termino ad ponendum.*
26 *Exclusus à iure aliquid faciendi, non dicitur exclusus à iure declarandi, iam factum.*
27 *Ponens ad instantiam partis tenetur declarare positionem obscuram.*
28 *Respondens positionibus quemadmodum debet quid certum respondere, ita etiam ponens debet quid certum ponere.*
29 *Positio à parte impugnata an possit mutari, seu reuocari.*

Positio an possit reuocari, mutari, vel declarari.

Cap. XXI.

1 POsitiones exhibitas † non posse nec mutari, nec reuocari, seu emendari, est apud omnes scribentes satis expeditum. Idque nulla alia ratione euenit, nisi quia, qui ponit fatetur, vt sæpè fuit dictum, & infra latius dicetur *in capit.24.* vnde cum contenta in positionibus iam fuerit confessata ipsarum exhibitione iudiciali, propriam confessionem nec reuocare, nec mutare, nec emendare poterit actor in præiudicium aduersarij, Bald *in l generaliter, §. sed iuramento, C. de reb. cred.* & notatur *in cap. cum contingat de off. deleg.* ita argumentatus fuit Maranr. *in suo Specul. par.6. in tit.*
2 *de posit. nu.6.* & docet Specul. *de posit. §.10. nu.7.* nam † volat emissum semel irreuocabile verbum, vt per Spec. *loc. citat.* Alex *in cons.7. nu.6. lib.3.* & tradunt alij, quos citat, & sequitur Mascard. *conclus.1176. numer.7. & seqq.* & hanc regulam negatiuam post plures, quos allegat, ponit Scacc. *de Iud. par.2. cap.7. nu.589.* Ludou. *dec. Perus. 68. nu.8. par.2. in calce operis decis.33.*

Idque tanto magis in positionibus procedere di-
3 cendum erit, † cum positiones non fiant absque matura deliberatione, ac ideo vti confessio deliberatè facta, difficilius mutari potest; per ea, quæ Scacc. tra-
4 dit *loco citato numer.591.* qui propterea dicit, † difficilius mutari confessionem factam in ponendo, quàm in respondendo positionibus, responsiones enim positionibus fieri solent ex improuiso, in quibus de facili quis decipi potest, quod tamen in illis intelligerem locis, vbi positionum non datur copia: vbi enim ipsarum copia non denegatur consulto, & cum consilio Procuratorum, & Aduocatorum fiunt responsiones, prout etiam positiones maturè, & non nisi cum maxima circumspectione exhiberi solent: ac propterea hoc casu nullam constituerem differentiam inter confessiones factas in ponendo, & eas, quæ fiunt respondendo positionibus.

Et licet Scacc *de appellat. quæst.11. nu.28.* videatur te-
5 nere, † licitum esse mutare positiones in causa appellationis, debet tamen intelligi, prout verè loquitur,

non in mutatione ipsius positionis, ita vt, si vnum
posuerim, possim contrarium ponere: sed in varia-
tione materiarum: hoc est, si in primo Iudicio fece-
rim positiones super aliqua re, potero in secundo
Iudicio facere positiones super alia re: & sic aliud
intentare medium, dummodo à prima petitione pro-
ueniat, vt per ipsum.

Supradicta conclusio, vt positio non possit neç
6 mutari, nec reuocari, † non procedit, si nondum effe-
cta sit de actis: antequam enim effecta fuerit de
actis, & mutari, & emendari ad libitum potest, per
ea, quæ notat Bald. *in l. generaliter, §. sed iuramento, C. de
reb. cred.* & habetur *in dict. cap. cum contingat de offic. deleg.*
Marant. *loc. cit. n. 8.* Specul. *in dict. cap. 10. sub n. 8.* Mascard.
dict. conclus. 1176. num. 12. Scacc. *dict. cap. 7. nu. 608. versic. am-
plia vlt. & num. 678.*

7 De actis vero † adhoc, vt dicatur positio, non
sufficit exhibitio, & productio; sed necessaria est Iu-
dicis admissio, sine qua non dicitur effecta de actis,
iuxta Maranta, declarauimus *locis supra citat.* vt sentit
etiam Specul. *in tit. de posit. §. 5. numer. 13.* & sequitur
Mascard *in dict. conclus. 1176. num. 12.*

8 Secundò † limitatur, si correctio, seu mutatio fiat
in continenti; tunc enim licet positio fuerit exhibi-
ta, & à Iudice admissa, & sic effecta de actis, adhuc in
continenti mutari potest, vt tradit Alex. *in cons. 71. n. 6.
lib. 3.* qui allegat Butr. *in cap. fin. de confess.* & post alios
optimè Tiraq. *de retract. conuent §. 1. glos. 5. num. 5.* Gab. *in
tit. de confess. conclus. 6. num. 8.* Scacc. *de Iud. d. cap. 7. num. 669.*
qui testatur, sic omnes communiter tenere.

9 Solum † est difficultas, quando reuocatio dicatur
facta in continenti: in quo variæ fuerunt opiniones.
Aliqui existimant, in continenti dici factam corre-
ctionem, antequam à Notario redigatur in scriptis:
Verum licet antequam positio scribatur à Notario:
imò etiam si fuerit scripta, & exhibita, ante tamen
eius admissionem, vti nondum effecta de actis, possit
mutari; id tamen non prouenit ex eo, quia in conti-
nenti mutari possit; sed quia vti nondum effecta de
actis, potest corrigi, & mutari, vt dixi supra *nu. 6.* Imò
10 † si non fuerit redacta in scriptis, non erit positio,
cum positiones in scriptis fieri debeant, vt dictum
11 fuit superius *in cap. praeced.* Præterquam quod † con-
clusio supraposita, vt positio in continenti mutari
possit, procedit, etiam si positio non solum fuerit re-
dacta in scriptis, sed etiam effecta de actis, vt per
Doctores supra citatos, quos sequitur Mascard. *dict.
conclus. 1176. nu. 13.* & tradit Scacc. *loco citato nu. 677.*

12 Secunda est opinio, † in continenti dici factam
mutationem, si fiat eadem die, vt sentire videtur
Glos. *in capit. cum causam, & in capit. olim, in verbo non re-
uocata, de censib.*

13 Tertia est † opinio distinguentium inter positio-
nem factam à principali, & eam, quæ fuerit facta à
Procuratore, vel Aduocato præsente, & intelligente
principali, vt primo casu in continenti dicatur facta
mutatio, si fiat eadem die: in secundo verò casu, sat
esse fieri intra triduum, de quo per Scacc. *in dict. c. 7. n.
675.* Quæ tamen distinctio non videtur in aliqua par-
14 te admittenda: † Primò, quia positio facta ab Aduo-
cato, vel Procuratore ipso principali præsente, ab ip-
somet principali facta diceretur; alias nunquam pos-
set dici, ipsum principalem fecisse positiones, cum à
Procuratoribus, seu Aduocatis semper formentur
positiones. Alterum etiam distinctionis caput non
est tutum: nam si statim fuerit positio à parte acce-
ptata, amplius non erit locus reuocationis, etiam si
fiat eadem die, cum per acceptationem fuerit acqui-
situm ius parti, nec amplius admittatur reuocatio, vt
de reuocatione confessionis factæ respondendo po-
sitionibus, dicam infra *in cap. 64.*

15 Altera demum † est opinio, id arbitrio iudicis esse
relinquendum; an nempè, & quando in continenti
dicatur facta mutatio, seu reuocatio, vt post alios di-
xit Mascard. *in dict. conclus. 1176. nu. 13. & 14.* Verum ani-
16 maduertendum est, † arbitrium Iudicis considerari
posse; in casu, in quo non præcesserit partis accepta-
tio; post enim acceptationem partis, cum dicatur
ipsi ius acquisitum, non est amplius licita reuocatio,
etiam si fiat in continenti, nisi de errore doceatur,
Tiraq. *de retract. conuent. §. 1. glos. 5. nu. 16.* Scacc. *d. cap. 7. nu.
671.* & est ratio, vt dixi, quia secuta acceptatione sta-
tim intelligitur acquisitum ius parti: ad quod confe-
runt multa, de quibus infra *in dict. cap. 64.* circa reuo-
cationem confessionis factæ respondendum positio-
nibus, vbi videri poterunt.

17 Tertiò † limitatur conclusio supra firmata, si po-
nens errauerit, quo stante errore positio mutari, &
emendari poterit *l. error, C. de iur. & fact. ignor.* Ioseph.
Ludou. *d. decis. Perus. 68. par. 2. nu. 8.* errantis enim nullus
18 est consensus, *l. sum testam. C. eod.* Et † nemo præsumi-
tur dixisse, quod mente non cogitauit, *leg. labeo, ff. de
suppell. leg.* Specul. *in dict. §. 10. numer. 8. in fin.* Marant. *loco
citato num. 6.* Mascard *dict. conclus. 1176. nu. 15. & seqq.* Gab.
in tit. de confess. conclus. 6. num. 5. & 6. Granut. *Theor. 20. nu. 2.*
Tiraq. *loco supra citato nu. 16.*

19 Qui error debet ab allegante probari: † & ex eo
dicitur probatus, si aliter rem se habere ostendatur,
leg. si post decisionem, Cod. de iur. & fact. ignor. Mascard *loc.
citat. n. 18. & in conclus. 645.* dicit, hunc esse modum pro-
bandi errorem confessionis. Et de errore iusto, & in-
iusto, & de pluribus errorum generibus, Scacc. *de
Iud. dict. cap. 7. nu. 627. & plurib. seqq.* quæ omnia vti extra
nostram materiam prætermitto.

Vnum tamen non omittam in proposito, quod
20 † si positio contineat errorem iuris, poterit quando-
cumque reuocari: imò non facta etiam reuocatione
non nocebit, vt per Scacc *loc. citat. n. 657.* semper enim
de errore apparere diceretur per rei euidentiam, si
aliter ius disponat.

21 Quartò † limitatur in positione facta à Procura-
tore, quæ potest per principalem reuocari, nec est
hoc casu necessaria erroris probatio, Surd *decis. 17. nu.
16. in calce operis decis. 62.* Grat. *discept forens. cap. 3. num. 11.*
22 qui dicunt. † Principalem posse deducere contra-
rium eius, quod suus Procurator in positionibus de-
duxit, Scacc. *de Iudic. dict. cap. 7. num. 600. & seqq.*

23 Quæ tamen † limitatio declaratur, vt non proce-
dat, si Procurator habuisset mandatum speciale ad
faciendum illas positiones, tunc enim diceretur
Principalem posuisse, ac ideo eas reuocare non pos-
24 set, non docto de errore, Scacc. *loco citato numer. 597.*
† Maior esset difficultas, si non adesset mandatum,
sed solum præsumpta, seu tacita ratificatio, quæ in-
ducitur per tollerantiam absque vlla contradictione:
in quo licet diuersimodè loquantur Doctores; vsus
tamen, & stylus inoualuit, vt positiones factæ à Procu-
ratoribus absque speciali mandato, possint à Princi-
palibus reuocari, etiam non docto de errore vt supra
fuit dictum, & docet Scacc *loco citato num. 601.* Si enim
de errore doceretur, nulla esset dubitatio, vt per
Gratian. *in dict. capit. 3. nu. 9.* Si enim confessio propria
potest reuocari, docto de errore, tanto magis pote-
rit reuocari confessio Procuratoris, si errasse proba-
retur.

25 Quintò † limitatur, vt licet positio non possit nec
muta-

mutari, nec reuocari, benè tamen declarari potest: elapso etiam termino ad ponendum, seu ad probandum, Specul *in tit. de teste, §. nunc dicendum, vers. hoc nota*, & est ratio, quia mediante dicta declaratione, nihil priori positioni additur, vt docet post alios Asin. *in praxi, §. 19. cap. 23.* & retrotrahitur declaratio ad tempus dispositionis, Bart. *in leg. 1. §. huius studij, ff. de iust. &*
16 *iur.* ac ideo † exclusus à iure aliquid faciendi, non dicitur exclusus à iure declarandi iam factum, Oldr. *cons. 263. nu. 2.* & docet Rim. *in cons. 249. n. 51.* dicens, declarationem censeri cum dispositione eodem tempore emanasse, & plura ad propositum Surd. *decis. 29.*
27 *n. 2. & seqq.* Et † non solum ponens positionem obscuram declarare potest, vt supra dictum fuit, sed ad instantiam partis ipsam declarare est obligatus:
28 † quemadmodum enim reus debet quid certum respondendo positionibus, fateri: ita etiam actor debet quid certum ponere, *leg. certum in princip. ff. de confess. leg. de atate, § nihil, ff. de interrog. act. leg. edita, Cod. de edend. leg. vt responsum, Cod. de transact.* vt si ponas causas mutui promisisse decem, instari potest, vt declares, an illa decem fuerint promissa simpliciter, vel sub conditione, & an purè, vel in diem, vt per Iacob. de Aren. *de posit. n. 5.* Vberr. de Rob. *de posit. nu. 20.* & voluit Spec. *in tit. de posit. §. 10. n. 13.* Verum testari possum, me nunquam vidisse instari pro declaratione positionum: nam litigantes potius, ob aliquam positionum obscuritatem, ipsas absolutè negant; existimantes illam dubietatem, seu obscuritatem ipsis iustam causam totam positionem negandi præbere.

19 Sexto, sunt qui dicunt, † positionem à parte impugnatam posse mutari, & reuocari: mouentur quia positione negata, & impugnata quis vti non potest, vt dicam infra *in cap. 26.* sic tenet Scacc *in dict. cap. 7. n. 679.* Quod tamen nullo modo crederem esse asserendum. Verum est, neminem posse vti positione negata, seu impugnata; sed hinc non sequitur, quod ponens possit reuocare, quod eius iuramento asseruit, non docto de errore: negatio enim partis non facit positionem non esse veram: sed solum impedit, ne is, qui eam negauit, possit ea amplius vti: de quo tamen nonnulla ad propositum *in cap. 25. num. 3.*

SVMMARIVM.

1 *Ponens debet iurare, se credere verum esse, quod ponit.*
2 *Iuramentum ponentis est solum se calumniosè non ponere.*
3 *Ponens si semel de calumnia iurauerit, non tenetur amplius iurare.*
4 *Procurator habens mandatum ad iurandum de calumnia, potest producere positiones, & sufficit mandatum generale cum clausula ad iurandum de calumnia, nu. 5.*
6 *Ad iurandum regulariter speciale requiritur mandatum.*
7 *Respondens positionibus debet iurare.*
8 *Procurator, & Aduocatus non possunt respondere positionibus, remissiuè.*
9 *Iurans falsum respondendo positionib. potest puniri, remissiuè.*
10 *Iuramentum ponentis, & iuramentum positionibus respondentis differunt, & quomodo.*
11 *Iuramentum calumniæ hoc continet, iurantem credere verum esse, quod iurat.*
12 *Respondens positionibus absolutè iurat, verum esse, quod respondendo dixit.*
13 *Responsio per verbum credere reputatur absoluta, remissiuè.*
14 *Iurans falsum respondendo positionib. potest puniri, remissiuè.*
15 *Iurans falsum ponendo non punitur, vbi de ratione.*
16 *Mandatum cum clausula ad iurandum de calumnia, sufficit ad ponendum.*
17 *Scacc. malè sensisse de Iud. lib. 2. cap. 7. num. 765.*

Ponens debet iurare, verum esse, quod ponit, & idem in respondente, & an sit differentia inter hæc duo iuramenta.

Cap. XXIII.

INter alia positionum requisita, Doctores asse-
1 runt, † ponentem iurare debere, se credere, verum esse, quod ponit, Specul. *in tit. de positionib. §. 5 n. 13.* Grauat ad Vestr. *in tit. de position. sub num. 16.* Marant. *de ordin. Iudic. 6. part. princip. in 5. actu num. 16.* & tradunt alij, quos citat Surd. *in decis. 58. n. 11. quæ est in calce operis decis. 64.* Rot. *decis. 3. nu. 1. in fin. de sequestr. pens. & fruct. in nouiss.* Ias. *in leg. possideri num 24. ff. de acquir. poss.* Mancin. *de iur. par. 2. artic. 2. num. 81.* Scacc. *de Iudic. lib. 1. cap. 60. num. 14. & lib. 2. cap. 7. num. 765.*

2 Et licet aliqui absolutè asserere videantur, † ponentem iurare debere, verum esse, quod ponit; attamen vt Specul. declarat *in titul. de position. §. 8. in princip.* iuramentum ponentis hoc solum continet, ipsum credere, verum esse, quod ponit, & sic calumniosè non ponere, vnde in ponente solum est necessarium iuramentum calumniæ, quod in se hoc solum continet, iurantem credere, verum esse, quod ponit, vt declarat Specul. *loc. cit.* vt per Cauagn. *ad Decret. Montis*
3 *Ferrat. Decret. 11. nu. 41.* ac ideo † si ponens semel de calumnia iurauerit, non tenetur amplius iurare, Vestr. *in praxi lib. 6. cap. 2. num. 19.* quod esse verissimum dicit Scacc *de Iud. par. 2. cap. 7. num. 765.*

4 Et procurator propterea † habens mandatum ad iurandum de calumnia potest producere positiones, nec in earum productione est necessarium aliud iuramentum vt per Specul *loc. citat.* & tradit Cauagn. *lo-*
5 *co pariter citato.* Et sufficeret mandatum † generale cum clausula ad iurandum de calumnia, cum praxis inuoluerit in simili mandato, nec causæ cognitionem, nec personarum expressionem requiri, Couar.
6 *var. resolut. lib. 1. cap. 6. vers. 2.* † licet regulariter ad iurandum speciale requiratur mandatum, Ber. *cons. 25. n. 14. 22. & 28. lib. 3.* Ludouis. *conclus. 30. vers. 21.* dicendum est, procuratorem iurare non posse, & licet Sola *ad Const. Saband. in tit. de posit. glos. 1. nu. 7.* dicat, non sufficere iuramentum iam præstitum de calumnia, sed aliud esse necessarium, dum positiones producuntur: & sic nec minus esse sufficiens generale mandatum ad ponendum, & iurandum de calumnia: attamen id forsan posset esse verum ad formam dictæ constitutionis, de iure enim, & de stylo contrarium est asserendum, vt supradicti Doctores docent.

7 Prout † etiam ille, qui respondet positionibus iurare debet, vt per Rob *de positionib. sub n. 19.* Curt. *de positionib. n. 44* Carpan *super statut. Mediol. c. 83. n. 55.* Marant. *in 6. par. sui Specul. in tit. de posit. n. 15.* Mancin *de iur. par. 2. artic. 2. n. 75.* Vestr. *in sua praxi lib. 5. c. 14. n. 11.* Neuiz *cons 7. nu. 15.* Ossasc. *decis. 113. in calce operis decis. 22.* Thesaur. *decis. 17. in calce operis decis. 9.* & passim omnes, nemine dis-
8 crepante; qui propterea inferunt, † Procuratores, & Aduocatos positionibus respondere non posse: quomodo tamen id veniat intelligendum dixi *in cap. 66.*
9 quod iuramentum † cum in respondente positionibus sit veritatis, si appareat falsum iurasse puniri potest, de quo latè *in capit. 41.*

10 Notanda tamen est † pulcherrima differentia inter iuramentum, quod præstatur à ponente,& illud, quod à respondente datur: ponens enim sufficit, quod iuret,se credere,verum esse, quod ponit. & sic solummodo de calumnia iurare debet,Spec. *in dict.§.* 11 *8. in princ.* † iuramentum enim calumniæ hoc in se continet, iurantem credere, verum esse, quod iurat, vt per Specul. *loc. cit.* ac propterea supra dictum fuit, iuramentum calumniæ sufficere in ponente.

12 Ille verò, † qui respondet positionibus absolutè iurat, verum esse, quod ipse respondendo dicit, quam differentiam sequitur nouissimè Marc. Ant. Thomat *in decis.March.70.nu.1.& 2.quæ est in calce operis dec.73.* qui allegat hunc meum Tractatum, secundum primam impressionem.

Ac ideo non est verum quod asserit Sol. *ad Const. Sabaud.in tit de position glos.1.nu.1.& 13.* quod ponens debet iurare, eas tenere pro veris, & partem contrariam respondere debere sub simili iuramento: nam imò iuramentum respondentis positionibus est admodum diuersum, cum sit veritatis,non autem credulitatis, vt supra dictum fuit: nisi dicamus, Solam loqui ad formam dictæ constitutionis.

13 Nec dicatur,† etiam respondente positionibus, per verbum credere, respondere tolerum esse: nam licet illa responsio sit facta per verbum credere, absoluta reputatur,& responsio veritatis dicitur, Curt. *de position.n.51.*Pacian *de probat.lib.1.capit 21.n.11.* Rimin. *cons.491.numer.20.* Mascard *de probat.conclus 1176 num.29.* Rugin.*pract.quæst.cap.16.nu.5.* Gratian *lib.1.discept forens. cap.105.n.5.& tradunt plures alij,de quibus in cap.40.* Vnde 14 † iurans falsum respondendo positionibus, etiam si responsio fuerit facta per verbum credere, punitur, vt per Rimin.*in dict.cons.491.*de quo latè dixi *in cap.41.* quam responsionem approbat Rot.Macer. *in dict.dec. 70.num.3.* qui me allegat *in dict.capit.40.* secundum primam impressionem.

15 Ponentem verò † puniri,nemo est,qui asserat: & ratio differentiæ est,quia iuramentum ponentis hoc solum continet, se credere verum esse,quod ponit, & sic calumniosè non ponere, vt supra dictum fuit. Iuramentum verò respondentis est absolutum, & dicitur veritatis,licet fiat per verbum credere;vt infra *in dict.cap.40.*

16 Et hinc euenit † mandatum cum clausula ad iurandum de calumnia sufficere ad ponendum,vt fuit superius dictum, ad respondendum verò positionibus requiritur,vt nostri dicunt,specialissimum mandatum, ad respondendum sic,& sic, de quo latius *in capit.66.num.13.*

17 Et hinc dicendum est, † male sensisse Scacc. *de Iudic.par.2.d.c.7.n.765.* dum dicit,sub eodem iuramento calumniæ, sub quo responsum est libello, posse responderi positionibus,nam sub iuramento calumniæ potest poni;non autem responderi positionibus,cum respondens positionibus debeat respondere de veritate,non autem,se credere verum esse,quod respondet, secundum supradictam distinctionem approbatam nouissimè à Rota Macerat. *loco supra citat.* Nec minus erit verum,quod ipse subiungit *loco citato,versic. declara istam responsionem*; Iudicem posse deferre iuramentum malitiæ responderi debenti, si suspicetur, positiones calumniosè negari: nam cum responsio non sit sub iuramento calumniæ, vt ipse præsupponit,sed sub iuramento veritatis;si iuret falsum, poterit puniri, vt supra dictum fuit: nec aliud erit necessarium iuramentum malitiæ: Nec minus est verum, quod ipse subiungit in secunda declaratione, vt si positio sit data sub iuramento veritatis; quod etiam sub iuramento veritatis responderi debeat, nec sufficiat iuramentum calumniæ: nam primò, tam si positio fuerit data sub iuramento veritatis, quàm sub iuramento calumniæ; respondens debet semper respondere sub iuramento veritatis, prout veritatis dicitur responsio, etiam si fiat per verbum credere, vt supra dictum fuit: secundò iuramentum calumniæ in respondente nunquam sufficit, etiam si ponens iurauerit solum de calumnia, vt pariter supra fuit dictum *num.10.& seqq.*

SVMMARIVM.

1 *Ad ponendum an requiratur specialissimum mandatum, ad ponendum nempè sic,& sic,& num.seqq.*
2 *Positionum effectus est,vt qui ponit,fateatur.*
3 *Confessio Procuratoris voluntaria non est apta ad obligandum Principalem.*
4 *Ad respondendum positionibus quemadmodum requiritur mandatum specialissimum, ita etiam requiri videtur ad ponendum.*
5 *Ad ponendum quod requiratur mandatum in indiuiduo ad ponendum sic,& sic.*
6 *Positio producta absque specialissimo mandato non præiudicat principali,quod declaratur num.8.*
7 *Partes instare possunt, positiones exhibitas per Procuratorem ratificari per Principalem.*
9 *Positiones distinctæ, quæ sine instructione principalium fieri non possent, præsumuntur à Principalibus subministratæ Procuratoribus,& ipsis Principalibus nocent, nu.10.vbi de ratione: quod eo magis procederet, interueniente aliquo temporis interuallo num.11.*
12 *Confessio Procuratoris re integra non reuocata nocet principali.*
13 *Iuramentum veritatis non est necessarium in ponente, relatiuè.*

Ad ponendum,an requiratur specialissimum mandatum ad ponendum sic, & sic,vel sufficiat generale.

Cap. XXIV.

1 Est difficultas inter Doctores,† an ad ponendum requiratur specialissimum mandatum,nempè ad ponendum sic, & sic, vel sufficiat generale, Rota *in dec.779 recent.par.2.n.1.quæ est in calce operis dec.7.& per tot.* tenet,esse necessarium specialissimum, & in indiuiduo mandatum ad ponendum materias in actis specificatas,& ad iurandum de veritate earũ,aliter reum non posse cogi ad respondendum,& rationem adducit,quia † effectus positionum est, vt qui ponit,fateatur,sed non quælibet confessio est sufficiens,sed illa dumtaxat, quæ potest habere iuris effectum: Verum 3 † confessio Procuratoris voluntaria, dum nullo iure cogente ponit materias specificatas, non est apta ad obligandum principalem, nec illi præiudicare potest;ergo ad hoc,vt ex positione data per Procuratorem oriatur valida confessio, necessarium erit specialissimum mandatum,& *num.4.*dicit, non sufficere mandatum speciale ad ponendum,& iurandum,quia licet sit mandatum speciale,non est tamen indiuiduale ad certas positiones, ac ideo non sufficit: posset enim Principalis postea dicere,se de illis non intellexisse,ac propterea concludit, quod sit necesse,vt fiat mandatum speciale, & in indiuiduo, cum ipsarum

positio

positionum expressione. Et Beltram. *in add. ad decis. 282 n.9.& 10.* Ludouis. olim Pontificis, postquam dixit, † ad respondendum positionibus, requiri specialissimum mandatum, subiungit, ita etiam ad ponendum requiritur specialissimum mandatum ad sic, & sic ponendum, & allegat Glos. *in cap. in positionib. in verb. expressè de iur.iur. lib.6.* Franc.Marc. *decis.441. n.2. par.2.* Neuiz.*cons.7. nu.12.* & Rot. *in dict.decis.779.* quæ omnia sequitur Marc. Anton. Thomat. *decis. March. 70. num.5. quæ est in calce operis decis.73.* vbi expressè tenet † ad ponendum requiri specialissimum mandatum, & in indiuiduo ad ponendum sic,& sic, & allegat *d. decis.779.* & Beltram. *vbi supra.* Idem asserit Burat. *decis.566.nu.10.quæ est in calce operis decis.74.* Ac ideò † confessionem resultantem ex positione exhibita à Procuratore absque specialissimo mandato non præiudicare Principali.

4

5

6

Verum ego nunquam vidi in exhibitione positionum opponi non esse admittendas, nisi doceatur de specialissimo mandato. Solum quandoque † partes animaduertentes aliquid in positionibus contineri, quod eorum fauorem respicere possit, instant, ad tollendas dubitationes, ratificari per principales. Et conclusio, quam Rota firmat, procedere posset, † si principalis esset absens, ita vt Procuratorem de contentis in positionibus instruere non potuerit: nam si in loco Iudicij adsit Principalis, & positio contineat ea, de quibus Procurator verisimiliter notitiam, & cognitionem habere non potuerit, nisi ex instructione Principalis, præsumendum est ab eo omnia in positionibus contenta fuisse subministrata: ita in puncto consi. lerat Rota coram Burat. *decis.566.n.11. in calce operis decis.74.* Vbi dicit, quod licet Procurator habeat solum mandatum generale ad lites, ad libellandum, & ad iurandum de calumnia: † tamen si produxerit positiones plenas, distinctas, & particulares circa actus, tempora, & qualitates, quæ sine instructione Principalium verisimiliter fieri non possunt, præsumuntur ab ipsis subministratæ, & allegat in simili Rot. *in Calagur. portionis 28. Maij 1590. coram Reuerend. Perus. impressa in 1.vol.Consilior. Farin. quæ est decis.77. n.2.*

7

8

9

10 Vnde † confessio inde resultans præiudicaret principalibus etiam si de alio specialissimo mandato nõ appareret, vt per Rot. *in dict. decis.566.nu.11. coram Burat.* Et verè quis crederet vnquam Procuratorem fecisse, ac exhibuisse positiones de facto, de quo solum principalis potest esse informatus, absque eius consilio, & expresso mandato? & quod eas produxerit, absque quod prius eas legerit, & ostenderit principali? ac propterea de eius mandato præsumi debent exhibitæ, vt per Rot. *in dict. decis.566.*

11 Et tanto magis † id erit asserendum, stante aliquo temporis interuallo, cum sit præsumendum, Procuratorem de illis certificasse principalem, Rot. *decis. 396.n.3.par.1.& decis.131.n.7.par.2.diuers.* & habetur *in d. decis.566.n.12.* vbi plures aliæ allegantur auctoritates.

12 Ac ideo, † si confessio Procuratoris non fuerit re integra reuocata, debet nocere principali: vt *in dict. decis.566.nu.13.* vbi aliæ allegantur decisiones.

Et circa *d.decis.779. recent. par.2.* animaduertendum est, nec minus esse verum, quod ibi in principio incidenter dicitur, necessarium esse mandatum specialissimum ad ponendum materias specificatas, & ad

13 iurandum de veritate earum: nam † ponentis iuramentum, non est veritatis, sed credulitatis, nempè se credere contenta in positionibus esse vera, & sic sufficit mandatum ad iurandum de calumnia, nec est necessarium mandatum ad iurandum de veritate earum, vt supra *in cap. præced.* secundum communem Doctorum distinctionem fuit ostensum, quæ hic non repetam.

SVMMARIVM.

1 *Ponens, quod ponit, fatetur.*
2 *Positio, si à ponente fuerit reuocata, non habetur pro confessata.*
3 *Positio à parte impugnata an habeatur pro confessata.*
4 *Positio producta in Iudicio nullo non habetur pro confessata.*
5 *Positiones sunt loco probationum.*
6 *Positio in vno Iudicio, an præiudicet in alio.*
7 *Confessio resultans ex productione alicuius scripturæ facta in vno Iudicio, non præiudicat in alio.*
8 *Confessio facta in ponendo dicitur propriè confessio, non autem confessio resultans ex aliqua productione.*
9 *Confessio facta in vno Iudicio, regulariter probat in alio quod tamen non procedit in confessione ficta, vt n.10.*
11 *Confessio facta inter diuersas personas præiudicare non solet.*
12 *Positio facta per modum excipiendi an præiudicet.*
13 *Confessio facta in exceptionibus præiudicat.*

Ponens quod ponit fateri dicitur.

Cap. XXV.

1 Ponens, quod ponit † fateri dicitur, Specul *in tit. de posit.§.8.in princ.& §.10.n.8.* ponens enim ponere non debet, nisi quod scit, vel verum esse credit: ac ideò omnia quæ ponit, pro veris ponere censendum est Specul. *loc.cit.* Marant.*in suo Specul.in tit.de posit.nu.6.* Grauat. ad Vestr. *in tit. de posit.n.16.* Gab. *in tit. de confess. concl.1.n.12.* plures allegat, & sequitur Mascard. *conclus. 347.n.16.& conclus.1176.nu.2.* Tusc. *in lit.P. conclus.386.nu. 10.& seqq.* Carp *sup.statut.Mediol.in tit.de interrog. nu.34. & seq.* Grannt. *Theor.20.nu.3.* Cauagn. *super Decr.Mont. Ferr.Decr.11.§.3.nu.2.* Rimin.Iun.*cons.426.nu.20.* plures alios ad propositum citat Scacc *de Iud.lib.1.cap.60. n.7. & lib.2.cap.7.n.466.* Caual. *decis.575.n.6. in calce operis decis.28.* Rot. Genuens. *decis.60.num.5.in calce operis decis.50.* Amat. *decis.March.58.n.5.in calce operis decis.80.* Rot. Rom. *decis.227.nu.2.recent.par.2. in calce operis decis.5.quo d.decis. 143.n.1.* vbi Beltram. *in annotat.n.4. in calce operis decis.25.* Gratian *discept.forens.cap.869. num.26.* & cum nemo id controuertat, non est, quod tempus conteram, in referenda longiori Doctorum serie, & solum adducam nonnullas principales ad regulam limitationes, seu declarationes.

2 Quarum prima est, † si positio à ponente fuerit reuocata, quod an, & quando fieri possit, diximus supra *in cap.22.* quæ hic non repetam.

3 Secundò † limitatur, si fuerit à parte impugnata, vel negata, tunc enim ille, qui impugnauit, vel negauit positionem, non potest vti illa positione impugnata: de quo latius dicam *in cap.seq.* quod licet verum sit: hinc tamen dici non potest, quod ponens, non fateatur contenta in illa positione impugnata; solum enim lex disponit, ne quis ex positione negata commodum reportare possit; vt declarat Amat. *dict.decis. March.58.n.6. in calce oper. decis.80.* sed hinc non sequitur, quod ponens non fuerit confessus, licet ipsam negans illa confessione vti non possit.

4 Tertiò † limitatur, si iudicium, in quo fuerit producta positio, fuerit nullum, & nulla productio, tunc enim non præiudicat, Alex *cons.30.nu.4.& 5.lib.6.* Gra-
5 nut. *in dict.Theorem.20.n.22.* cum enim † positiones sint loco probationum, quemadmodum probationes fa-

& in Iudicio nullo non probant, Farin. *de test.quæst.*
vlt. sic etiam dicendum est, positiones non probare.
6 Quartò † limitanda videtur conclusio, si simus in
alio Iudicio, etiam inter easdem personas agitato:
7 nam † confessio resultans ex aliqua productione fa-
cta in vno iudicio, in alio non præiudicat, Gran. qui
Rotæ decisionem citat *Theor.20.nu.26.* contrarium ta-
8 men est asserendum in casu proposito: nam † con-
fessio facta in ponendo, est propriè confessio, non au-
tem confessio resultans ex aliqua productione: vt in
eo, qui producit instrumentum, ex qua productione
resultat confessio contentorum in eo; in quibus ter-
minis loquitur Granut. sed cum ponens fateatur, vt
9 supra dictum fuit, & regulariter † confessio facta in
vno Iudicio probet in alio, Natt *cons.98.nu.5.* Cephal.
cons.100.nu.17. lib.1. Ofasc. *decis.1. n.4.* Calagurit. *decis.58.*
lib.1. dicendum est, confessionem factam in ponen-
do præiudicare etiam in aliis Iudiciis.
10 Quod tamen † dictum fuit, confessionem factam
in vno Iudicio præiudicare in alio, declarandum est,
non procedere in confessione ficta: puta si Iudex ob
contumaciam pronunciaret, positiones haberi pro
confessatis, licet enim tunc illa ficta confessio præ-
iudicaret in illo Iudicio, non præiudicaret tamen in
aliis, vt dicam infra *in cap.62.nu.20.*
11 Prout † nec minus confessio inter diuersas perso-
nas præiudicare solet, de quo Burat. *decis.952. num.1.*
& seqq.
12 Quintò † limitanda videtur conclusio, si fiat posi-
tio præcedente negatiua, per modum excipiendi, vt
per Scacc. *de Iudic.lib 2.cap.7.num.451.* Vrsill. ad Afflict.
decis.7.nu.11. Mirant. *in suo Specul.par.6.artic.4.nu.9.vers.*
limita, Mascard. *de probat conclus 1176.n.19.* quod ex non-
nullis comprobat Scacc. *loc.cit. num.452.& 453.* quod
tamen ipse reprobat *nu.454.& seqq.* & meritò: nam
licet positio fiat per modum excipiendi, & excipiés
non dicatur fateri petitionem, & intentionem acto-
ris, in quibus terminis loquuntur Doctores supra ci-
tati; attamen si postea ab ipso excipiente fierent po-
sitiones, licet essent factæ ad effectum excipiendi, at-
tamen contenta in positionibus haberentur pro con-
fessatis, per regulam supradictam, quod ponens fa-
13 teatur. Imò † simplex confessio facta in exceptio-
nibus præiudicaret, vti confessio iudicialis, vt dictum
fuit supra *in cap.4.n.17.* vnde tanto magis præiudica-
bit, si fuerit facta per modum positionũ, quod Scacc.
loc.citat.n.455.& seqq. ex pluribus comprobat.

SVMMARIVM.

1 *Positione impugnata quis vti non potest; & de ratione num.2.*
3 *Positione, cui quis respondere recusauit, vti non licet.*
4 *Positione impugnata ad hoc, vt quis vti non possit, an sufficiat impugnatio, vel necessaria sit impugnationis acceptatio, & declaratio super ipsa impugnatione, n.5.*
6 *Negatio facta respondendo positionibus, non requirit aliquam acceptationem.*
7 *Scriptura impugnata an quis vti possit.*
8 *Positione negata per verba, non credit, vt ponitur, nec ad effectum, ad quem ponitur, an quis vti possit.*
9 *Positione in parte negata, & in parte non, quis vti potest in parte non negata.*
10 *Positione impugnata solummodo verbis generalibus, quis vti potest.*
11 *Negatio generalis, ergo narrata, prout narrantur, &c. impugnat solum substantialia, non autem circumstantias.*
12 *Positione negata quis vti potest, si negatio fuerit reuocata.*
13 *Probationibus factis super positione negata quis vti potest.*
14 *Resultantibus mediatè ex positione negata quis vti potest.*
15 *Positione, quæ ob contumaciam habita fuit pro confessata, an quis vti possit.*
16 *Et quid si adsit statutum, vt positiones in casu contumaciæ habeantur pro confessatis, vel negatis ad commodum ponentis.*
17 *In positione impugnata, seu negata Iudex ex officio se fundare potest.*
18 *Positione negata ob eius implicitatem quis vti potest, & quare.*

Positione negata, & impugnata an quis vti possit.

Cap. XXVI.

Licet reus, contra quem producuntur positiones,
possit vti confessionibus ex ipsis resultantibus,
1 cum ponens fateatur; tamen id non procedit, † si po-
sitio fuerit negata, vt generaliter de scriptura impu-
gnata docet Granut. *Theor.20.num.23.* & in specie de
positione negata Bart. *in leg.post Legatum, ff.de his, quib.*
vt indig. scribentes *in leg.naturaliter, §.nihil commune, ff.*
de acquir.poss. Iacob. de Aren. *de posit.§.3.num.1.* Specul.
in tit.de position.§.8.nu.1. & seqq. Hercul. *de prob.negat.n.*
198.vers.40 fallit. Mascard. *concl.1176. num.3.* Cauagnin.
super Decret. Mont. Ferr. Decret.12.§.8.quæst. 4. varios citat
Gab. *in tit. de reg.iur. conclus.1.num 2.* Ant. Ciof. *cons 93.*
num.7. Rimin. Iun. *cons.408.nu.2.* Mancin. *de iur. par 2.*
art.2. num.103. Guid. Pap. qui allegat Arch *in cap.1. de*
confes. in 6. & de communi opinione testatur *decis.182.*
num.1. in calce operis decis.8. Et quod quis non possit se
fundare in positione negata, Rot. Rom. *decis.100. nu.*
10. diuers. par.2. in calce operis decis.15. Amat. *decis. March.*
58. num.6. vbi plures alios allegat, *in calce operis decis.80.*
Rot. Genuens. *decis.60. num.10. in calce operis decis.50.* vbi
pariter aliæ adducuntur auctoritates, Rota *in anti-*
quis in rubr. de position. & confessis decis.310. Surd. *decis.196.*
nu.3. in calce operis decis.65.
Ratio autem pulcherrima ex Specul. colligitur
2 *in dict. §.8.nu.1.* † Aut enim positio erat vera, aut falsa:
si falsa, falsis probationibus non est conueniens, vt
reus vtatur, si vera, mendax ergo fuit reus, eam ne-
gando: vnde in pœnam sui mendacij conueniens
est, vt ipsa vti non possit, vt per Specul. *loc.cit.* Pro-
priam enim diceretur allegare turpitudinem, dum
pro vero præsupponere vellet, quod iuramento ne-
gauit: eandem rationem sequitur *addit. ad dict. decis.182.*
Guid. Pap. Surd. *in dict. decis.196.n.6.*
Hancque conclusionem, quod quis non possit vti
3 positione impugnata, † ampliat Surd *loc.cit.n.4.* etiam
si quis recusauerit positioni respondere, quia super
illa exinde non posset constituere fundamentum, vt
per ipsum, & Doctores, quos allegat *dict.n.4.*
Pluribus tamen conclusio supra firmata, declara-
tur, & limitatur modis.
4 Et primò, † vt non sufficiat impugnatio, nisi fue-
rit impugnatio illa ab aduersario acceptata: ita de-
clarat nouissimè Hodierna *in addition. ad dictam Decis.*
Surdi 196.nu.2. & allegat Giurb *decis.100.nu.33.* & Gra-
tian. *disceptat. forens. cap.279. num.36.* qui alios citat, &
5 ampliat Hodier. *nu.3.* † hanc declarationem proce-
dere etiam secuta impugnatione, si super ea nondum
fuerit aliquid declaratum, & allegat eundem Gra-
tian. *loc.cit.n.37.& 38.*
Quæ tamen in materia positionum, non puto a-
liquo modo esse vera, nec Doctores ab Hodiern.
allegati

allegati loquuntur de positione impugnata, seu negata, † quæ negatio non requirit aliquam acceptationem ipsius ponentis. Imò ipsam acceptare non posset: esset enim de directo contra eius positionem, & contra iuramentum in ponendo præstitum: puta, posuit, me tibi tali tempore, & loco mutuasse centum; tu respondendo dicis, non credo: si ego acceptarem hanc tuam negationem, in consequentiam dicendum esset, me fateri, falsum posuisse, & falsum iurasse: si igitur à ponente non potest acceptari negatio positionis; & ante acceptationem, quis potest vti positione negata, sequitur, falsam esse communẽ Doctorum conclusionem, positione negata vti non posse. Nec Gratian. & alij ab Hodiern. allegati lo-
7 quuntur de positionibus negatis; sed † de scriptura exhibita, & à parte impugnata: puta, quis producit Instrumentum, pars aduersa ipsum impugnat, dicendo, vel non probare, vel non facere ad causam, vel non comprehendere casum, de quo agitur, vel quid simile, quærunt Doctores, an reus, contra quem productum fuit instrumentum, possit, stante eius impugnatione, ipso vti: Et vera est supradicta distinctio, quod aut actor acquieuit impugnationi, & ipso vti non poterit: Si verò actor impugnationi non acquieuit, poterit reus se iuuare ex instrumento impugnato, donec fuerit cognitũ super eius impugnatione, & hoc ob dubium litis euentum, fieri namque posset, vt illa impugnatio esset reiecta: aliter sequeretur absurdum: vt si impugnans succumberet in impugnatione, non posset vti nec instrumento vti impugnato, nec minus declaratione, qua fuit reiecta impugnatio, vt per Gratian. *loc. cit. n. 38.* ac ideò debet expectari finis litis, vt per ipsum. Quæ omnia prorsus cessant in positione, quæ postquam est negata, nulla alia expectari debet declaratio, seu finis litis, super ista negatione, ac ideò ipsa vti negata, amplius vti non poterit, vt supra fuit dictum. Benè verum est, quod si super ipsa fierent postea probationes, ipsis probationibus vti posset reus, licet ipsam positionem negauerit, de quo infra in sexta limitatione.

Aliam ponere videtur limitationem, Hodier. *loc.*
8 *cit n. 7.* † si positioni fuerit responsum per verba, non credit, vt ponitur, & ad effectum, ad quem ponitur, cum ista verba non sint simpliciter negatiua: quæ tamen repugnat his, quæ dicam infra *in cap. 40.* cum imò in respondente positionibus verbum credere, vel non credere sit expressiuum veritatis, vt latè ex aliorum mente ibi fuit dictum, nec aliquid in hoc operantur illa verba, vt ponitur, vel ad effectum, ad quem ponitur: adhuc enim positio dicitur purè, & absolutè negata, vt *in dict. cap. 40.*

9 Tertiò limitatur, † si positio fuerit in parte negata, & in parte non, tunc enim pars negata non præiudicat respondenti in parte, quæ negata nõ fuit, Alex. *cons. 71. sub nu. 5. lib. 3.* Tusc. *in lit. P. conclus. 386. n. 11.*

10 Quartò declaratur, † conclusionem procedere in positione expresè negata, secus si reus ante responsiones factas singulis positionibus, opposuerit generalia contra, cum negatiua in forma, vel negauerit narrata, prout vt narrantur; talis enim oppositio, seu
11 negatio impugnat solum substantialia iudicij, † non autem circumstantias, vt declarat Bart. *in leg. si dubitet, §. ita demum, C. de fid.* Ias. *in §. omnium nu. 92. instit. de action.* & sequitur Cattagn. *in dict. quæst. 4.* licet de hoc dubitare videatur Gram. *Theor. 20. sub nu. 23. vers. sed quid:* plura ad propositum Ordel. *in leg. final. nu. 774. ff. de rei vindicat.*

12 Quintò declaratur, vt non procedat, si negatio fuerit reuocata, Bart. *in dict. leg. post legatum,* & tradunt alij, quos citat Gab. *dict. conclus. 1. nu. 13.* Amat. *dict. decis. 58. n. 6.* An verò, & quando admittatur reuocatio, dicam infra *in cap. 64.*

13 Sextò † declaratur, seu restringitur conclusio, quantum ad ipsam positionem negatam, secus autem quantum ad probationes, quæ fierent super ipsa positione negata, quibus probationibus reus vti posset, Bart. *in dict. leg. post legatum versic. quæro, ego negaui,* & docent plures, quos referre curauit Gab. *dict. conclus. 1. nu. 20.* & tradit Anton. Ciof. *loco citat.* alios citat Mancin. *de iur. par. 2. art. 2. n. 104.*

14 Septimò † declaratur, vt non procedat conclusio, quantum ad ea, quæ mediatè resultarent ex negata intentione aduersarij, Gab *dict. conclus. 1. n. 30.*

15 Octauò † declaratur in positione verè negata; secus si pars nullum dederit responsum, & rationem adducit Ias. *in leg. 3. colum. 4. in princ. ff. de acquir. possess.* quia stante contumacia, positiones habentur pro cõfessis, ac ideò non potest dici, quod fuerint impugnatæ, vel negatæ, Gab. *dict. conclus. 1. num. 12.*

Contrarium tamen voluit Alex *in leg. naturaliter, §. nihil commune versic. illud non omitto, ff. de acquir. possess* idẽ sequitur *in leg. 3. circa finem, C. de repud. hæred.* vbi etiam Bald. & tradunt alij, quos Gabr. citat *numer. 11.* Surd.
16 *dict. decis. nu. 4.* Quorum opinio est sequenda, † si statutum adsit, vt positiones habeantur pro confessatis, vel negatis ad commodum ponentis: cessaret enim tunc ratio Iasonis, cum ad fauorem ponentis deberent dici negatæ, & sic intraret regula, vt quis positione negata vti non possit.

17 Nonò declaratur, † vt conclusio procedat respectu illius, qui negauit; sed hinc non sequitur, vt Iudex, saltem ex officio, non possit se fundare in positione negata, vt per Bart. *in dict. leg. post legatum nu. 8.* Gab. *in dict. conclus. 1. nu. 58. & 59.* Rot. Rom. *decis. 101. n. 11. par. 2. in nouiss.* Hodier. ad Surd. *in dict. decis. 196. n. 4.* idem expresè docet Amat. *in dict. decis. 50. sub nu. 6.* qui allegat Rot. Lucensem per Lepidum *decis. 33.*

18 Decimò † limitatur, si positio fuerit implicita, habens plura capita, tunc enim ratione implicitatis potest tota negari, vt supra *in cap. 13.* & infra *in cap. 52.* & dicetur negata ratione implicitatis; quod facere fuit licitum, ac ideò ex actu licito non debet in aliquam pœnam incurrere; vt non possit vti positione negata in pœnam suæ negationis, & in hanc sententiam descendit Amat. *in dict. 58. n. 7.*

SVMMARIVM.

1 *Positiones in qua parte Iudicij fieri possint.*
2 *Positiones in termino probatorio fieri posse, non est dubium.*
3 *Positiones an fieri possint ante contestationem litis.*
4 *Probationes ante contestationem litis reijciuntur: & sic positiones.*
5 *Probationes quando fieri possunt ante litem contestatam, possunt etiam fieri positiones.*
6 *Positiones super aliquo emergenti fieri possunt ante litem contestatam.*
7 *Positiones regulariter fiunt post præstitum iuramentum calumniæ: & quid si contingat fieri ante.*
8 *Positiones an fieri possint post conclusum in causa.*
9 *Positiones si fiant post conclusum in causa, an ipsis sit respondendum, vbi de rationibus pro parte negatiua.*
10 *In causis summariis, in quibus proceditur sola veritate inspecta, admittuntur positiones post conclusum in causa.*
11 *Positiones post conclusum in causa admittuntur ex æquitate.*

12 Iudex ex officio potest quandocumque partes interrogare.
13 Declaratio positionum potest fieri post conclusum in causa.
14 Positiones super aliquo emergenti orto post conclusum in causa admittuntur positiones.
15 Positiones admittuntur post publicationem testium, si testes nihil probauerint.
16 Iuramentum litis decisiuum, an detur post publicationem testium.
17 Post publicationem processus produci posse positiones, est communis sententia.
18 Probationes per instrumenta fieri possunt post publicationem processus.
19 In positionibus cessat timor subornationis.
20 Statutum si adsit, vt post dicta testificata non possint fieri probationes, adhuc fieri possunt positiones.
21 Inspectio loci quandocumque fieri potest.
22 Positiones non sunt probationes, sed modus se liberandi ab onere probandi.
23 Iudex nihil omittere debet, per quod peruenire possit, in cognitionem veritatis.
24 Conclusio in causa non tollit probationem per confessionem partis.
25 Quod non est probabile, non est ponibile, & quomodo id intelligi debeat.
26 Positiones post publicationem processus indubitanter admittuntur, vbi proceditur sola veritate inspecta.
27 Positionibus post publicationem processus est respondendum sine difficultate si fuerint producta in termino probatorio, licet ipsi non responsum sit: vel si tendant ad declarationem productarum nu. 28.
29 Publicato processu non possunt fieri positiones, si fuerit assignatus terminus ad probandum per omne genus probationum.
30 Vrbini an ante statuto, de quo ibi, debeant admitti positiones post publicationem processus.
31 Positiones in causa appellationis, an possint fieri ante productionem grauaminis: vbi ponitur distinctio, & declaratur num. 33.
32 Iudex appellationis non potest cognoscere de meritis causa, non facta appellationis introductione.
34 In causa etiam appellationis fiunt positiones.

Positiones in qua parte iudicij fieri possint.

Cap. XXVII.

1 Positiones † in qua parte Iudicij fieri possint, non leuis est apud nostros altercatio, in quo, vt distinctè procedamus, distinguenda sunt tria tempora, seu tres Iudicij partes: Antequam contestetur lis, lite iam contestata, & termino elapso. De primo, & tertio est dubitatio, de secundo nulla cadit contro-
2 uersia: nam cum † positiones sint inuentæ ad hoc, vt actor ab onere probandi releuetur, non est dubium, ipsos in termino probatorio fieri posse, Vbert. de Rob. *in tract. de positionib. nu. 16.* Mascard. *de probat. conclus. 1176 n. 3.* Scacc. *de Iudic. lib. 2. cap. 7. nu. 11.* quod locum habet, etiam si fiant positiones contra eum, qui fuit contumax in comparendo à principio, vt dicam infra *in capit. 62. nu. 4.*
3 Et an fieri possint † positiones ante litis contestationem, est aliqua dubitatio, in quo tamen communis est distinctio, quod aut quis intendit facere positiones super meritis causæ futuræ, & reijci debent: quia cum nondum fuerit lis contestata, non potest disputari de eo, quod nondum fuit in iudicio deductum, vt probat text. *in leg. 1. ff. de interrog. action.* se-
4 cundò † quemadmodum ante contestationem litis reijciuntur probationes, *cap. final. in fin. vt lis non contest.* sic etiam positiones reijci debent, quæ loco probationum succedunt, vt tradit Specul. *in tit. de position. §. 4. nu. 1.* & ita intelligere oportet Mancin. *de iur. par. 2. art. 2. n. 36.* Ruin. *cons. 30. n. 19. lib. 4.* Nisi tamen positiones continerent etiam petitionem, quibus respondendo diceretur contestata lis, vt dicam infra *in cap. 70.*

5 Quod autem diximus, non fieri positiones super meritis ante contestationem litis, † limitandum venit in omnibus illis casibus, in quibus probationes fieri possunt ante litis contestationem, quos Specul. refert *in tit. de teste, §. nunc tractemus nu. 1.* Et hanc materiam testium examinandorum ante contestationem litis, latè prosequitur Farin. *de test. quæst. 76.* qui distinguit inter actorem, & reum, & inter iudicium ciuile, & criminale; & ponit requisita necessaria, ad hoc, vt examinari possint testes ante litis contestationem, quæ omnia vti extra nostram materiam prætermitto; cum sit satis ad propositum dicere, quod in illis omnibus casibus, in quibus fieri possunt probationes ante litem contestatam, posse etiam fieri positiones, loco probationum inuentas.

6 Animaduertendum etiam est, † fieri posse probationes ante litem contestatam super aliquo emergenti, & per consequens etiam positiones, Glos. *in cap. 1. de confess. lib. 6.* & docet Abb. *in capit. fin. num. 5. de confess.* & sequitur Curt. *de position. num. 10.* qui testatur glosam prædictam esse communiter receptam, & Specul. *loco supra citato*, dat exemplum in exceptionibus dilatoriis, de quibus agi debet ante litis contestationem, Gayl. *pract. obseru. lib. 1. obseru. 79. n. 4.* super quibus possunt fieri positiones, vt per Specul. *loc. cit.*

7 Nec supradictis repugnat, si dicatur, † non videri ante litem contestatam posse fieri positiones, cum non fiant ante præstitum iuramentum de calumnia, quod non præstatur, nisi lite iam contestata: tripliciter enim respondere solent Doctores: Primò non esse inconueniens hoc casu fieri posse positiones absque iuramento, quod tamen meritò reprobat Specul. *in dict. §. 4.* nam imò in productione positionum necessarium est iuramentum, saltem de calumnia, vt dictum fuit supra *in cap. 23.* aliter sequeretur, quod reus posset impunè ponere, quicquid falso voluerit: Vnde melius, & secundò respondetur, super quolibet emergenti litem contestari, & iuramentum de calumnia præstari: Tertiò addunt, Iudicem posse cogere ponentem, vt iuret, se credere verum esse, quod ponit, si de calumnia prius non iurauerit.

8 Maior est difficultas, † an fieri possint positiones post conclusum in causa: id enim expressè negant, Bald. *in leg. in contractibus, §. illo, C. de non numer. pecun.* Iacob. de Aren. *de position. sub nu. 2.* Matant. *in suo Specul. par. 6. in tit. de position. num. 10.* Lanfranc. de Orian. *in suo tractat. respons. nu. 14.* Ias. *in leg final. num. 13. ff. de feriis*, Menoch. *de arbitr. quæst. 35. nu. 25.* alios citat Mascard. *de probat. conclus. 1176 num. 3. & seqq. nec non num. 34. & nu. 44.* alios citat Olasc. *decis. 10. num. 5. versic. contrariam opinionem, qua est in calce operis decis. 18.* a ideò dicunt,
9 quod † si fiant positiones post conclusum in causa, ille, contra quem producuntur, non tenetur respondere. Marant *loc. cit. num. 11.* Mascard *loco pariter citato num. 4.* Hodiern. *in add. ad decis. 17.* Surd. *num. 3. & n. 9.* & omnes rationem afferunt, quia conclusio in causa nihil aliud est, quam lapsus temporis ad probandum, quemadmodum agitur post conclusum in causa non admittuntur amplius probationes, sic etiam

etiam positiones admitti non debent, vt Mascard. & alij *locis citatis*. & sic exclusus à probando, debet etiam censeri exclusus à ponendo, ita argumentatur post alios Hodiern. *in add. ad d. decis. 17.* Surd. *num. 3.* & hanc esse regulam communem, dixi Scacc. *de Iudic. lib. 2. cap. 7. num. 5.*

Quam tamen regulam ipsam tenentes nonnullis
10 declarant modis. Et primò, † vt procedat in Iudiciis ordinariis, & plenariis, vt post Marant. & Osasc. *locis citatis*, dixit Hodierna *in add. ad dict. decis. 17.* Surd. *nu. 9.* secus autem si in causa procedatur summariè, de plano, absque figura Iudicij, & sola veritate inspecta; tunc enim potest Iudex in quacumque parte Iudicij admittere positiones, & ad instantiam partis alteram partem interrogare; sic distinguere videtur Osasc. *in dict. decis. 17. nu. 6.* qui plures allegat Menoch. *de arbitr. quaest. 35. dict. num. 25.* Scacc. *de Iudic. lib. 2. cap. 7. nu. 16. & 17.* alios citat, & sequitur Hodiern. *ad dict. decis. 17.* Surd. *sub nu. 5. qui nu. 6.* dicit, quod cum in Regno omnes causæ sint summariæ, & in eis procedatur sola veritate inspecta, passim post didicita testificata, & in quacumque parte Iudicij, admitti positiones: Fontan. *decis. 25. nu. 15. in calce operis decis. 86.*

11 Secundò † limitant, si aliter ex magna æquitate visum fuerit Iudici, vt per Menoch. *in dict. quaest. 35. n. 25.* Mascard. *dict. conclus. 1176. nu. 42.* Scacc. *in dict. cap. 7. num. 20.*

12 Tertiò † limitant, vt conclusio non procedat respectu Iudicis, qui ex officio potest quandocunque partem interrogare, vt per Doctores, quos citat Scacc. *loco citato nu. 18.* verum, vt ipse dicit *sub num. 19.* hæc non est limitatio ad regulam, cum procedat in interrogationibus, regula autem, de qua supra loquitur in positionibus.

13 Quartò † limitant, si positio non sit noua, sed iam facta declaratio, quam declarationem admittendam esse, dicunt Marant. *loc. cit. nu. 12.* Mascard. *d. concl. 1176. nu. 5.* Mysing. *obseruat. 34. cent. 1.*

14 Quintò † limitatur, si positio fieret super aliquo incidenti orto post publicationem testium, Hodier. *loc. cit. nu. 8.*

15 Sextò Hodiern. *loco citato nu. 7.* † limitat, si testes examinati nihil probassent, tunc enim non obstante publicatione possent fieri positiones. & allegat The-
16 saur. *in decis. 93.* qui tamen loquitur † in iuramento litis decisiuo, an nempè possit proponi post publicationem testium, & distinguit, an testes probauerint, vel non. & quod si probauerint, non possit proponi, secus si non probauerint.

17 Alij verò absolutè, & indistinctè volunt † post publicationem processus posse produci positiones, & ipsis esse respondendum Angelus *in leg. peremptorias, C. sent. rescind. non poss.* Specul. *in tit. de positionib. §. 4. nu. 2.* Iacob. de Aren. *de positionib. §. 5.* plures refert, & sequitur Carpan. *super statut. Mediol. cap. 83. sub nu. 72.* Mysing. *dict. obseru. 34. in fine*, quamplures huius sententiæ fautores citat Osasc. *in dict. decis. 10. num. 1. 2. 3. & 4.* alios Asin. *in praxi. §. 19. cap. 11.* multos alios Peregr. *decis. 126.* Rota Colleg. Vrbini *in calce operis decis. 83.*

18 Et rationem esse dicunt, nam † quemadmodum publicatis attestationibus possunt fieri probationes per instrumenta, ita etiam fieri poterunt per positio-
19 nes: in ipsis enim, vt † in productione instrumentorum, cessat timor subornationis, vt per Speculat. *loc. cit.* ac propterea Peregr. *in dict. decis. 126. sub nu. 9. in calce*
20 *operis decis. 29.* tenet, quod † si adsit statutum, quod post didicita non possint fieri probationes per testes, adhuc fieri poterunt positiones, quemadmodum post didicita fiunt probationes per instrumenta, *cap. cum dilectus, de fid. instrum.* Abb. *in cap. series nu. 4. de test.* Imò multo magis cum confessio partis superet omnem speciem probationum, & in ea nulla possit cadere suspicio.

21 Aliud adducit simile † de loci visitatione, ac oculata inspectione, quæ quandocumque fieri potest Alexand. *consil. 126. n. 2. lib. 1.* Asin. *in praxi, §. 23 limit. 17.* non obstante statuto, in quo præfixus sit terminus ad probandum, & probatum habendum per omnem cuiuscumque generis probationem, vt bene declarat Ias. *in leg. periuro sub nu 3. & seqq. de in litem iurando*, & docet Cauagn. *super Decret. Montis Ferrat. Decret. 3. §. 9. n. 10.* Imò Peregr. *loc. cit. n. 11.* dicit, nec etiam per Legem tolli posse loci inspectionem.

Nonnulla alia ad propositum conclusionis supra firmatæ *nu. 17.* adducit Asin. *in prax. dict. cap. 11.* asserens,
22 † hanc non esse probationem, sed potius modum se liberandi ab onere probandi: ac ideo positiones in quacumque parte Iudicij, post conclusum in causa; & postquam lapsæ sunt omnes dilationes, esse admit-
23 tendas, pro habendis responsionibus tantum: † Iudex enim aliquid omittere non debet, per quod ad veritatis cognitionem perueniri possit, vt per Iacob. de Aren. Carpan. Mysing. & alios supra citatos. Et Fontan. *decis. 25. Senatus Cathaloniæ n. 4. & seqq. quæ est in calce operis decis. 86.* testatur in aliis causis, præterquam tamen in causis suspicionum Iudicium, in quibus ibi, ex forma constitutionum, assignatur terminus octo dierum ad probandum; vidisse practicari, post publicationem processus, admitti positiones, & allegat Cancer. qui etiam de hac praxi testatur, *in 3. par. var. resol. cap. 12. in rub. de off. Iud. nu. 66.*

Non obstant rationes in contrarium considera-
24 tæ, † nam conclusio in causa tollit quidem probationes per testes, non autem per confessionem partis: quæ enim per testes amplius probari non possunt, per positiones probantur, Innoc. Felyn. Bald. *in cap. vltra tertium de test.* Marf. *sing. 110.*

25 Nec dicatur, quod † non est probabile, non est ponibile, Angel. *in leg. sed & si, §. 1. ff. de Iudic.* Surd. *cons. 54. nu. 15.* vbi dicit, quod si creditum non possit probari, nisi per scripturam, non poterit probari per positiones: Nec prædicta conclusio hoc modo intelligitur, vt illud, quod non est probabile, hoc est, in Iudicio deducibile non sit nec etiam ponibile: non autem, quod illud, quod per testes non potest probari, nec minus per positiones probari possit, vt declarat Peregrin. *in dicta decis. 126.* qui dicit, quod si adsit statutum, vt post didicita testificata, non possint fieri probationes per testes, adhuc fieri poterant per confessionem partis, mediantibus positionibus, vt supra dictum fuit.

Quæ conclusio in duobus casibus nullam habe-
26 ret difficultatem. Primò, † si Iudex possit procedere, & iudicare, sola veritate inspecta, tunc enim indubitanter posset admittere positiones post conclusum in causa, & mandare, ipsis responderi, vt post Menoch. Osasc. Franc. & alios dicit Fontan. *in dict. decis. 25. n. 14. & 15.* Rot. Colleg. Vrbini *in dict. decis. 83. n. 4.*

27 Secundò indubitabilis esset conclusio, † si positiones fuissent productæ ante conclusionem in causa, & ipsis non fuisset responsum, tunc enim non obstante processus publicatione, ad respondendum quis cogi posset: prout etiam, si positiones nouæ tenderent ad declarationem aliarum positionum in tempore productarum, vt per Fontan. *in dict. decis. 25. num. 2.* & quando positiones dicantur tendere ad

declarationem aliarum, declarat Fontan. *in decis. 24. sub num. 6.*

28 Limitat tamen † Fontan. dictam conclusionem, *in dict. decis. 25.* secundum obseruantiam Senatus Cathaloniæ, si agatur de suspicionibus, seu recusationibus Iudicum: tunc enim elapso termino ad probandum, Senatum Cathaloniæ non admittere positiones, testatur Fontan. *in d. decis. 24. & in d. decis. 25. num. 6.* quærit de ratione differentiæ, cum in omnibus aliis causis, etiam post publicationem processus admittere soleat positiones, & dicit in aliis causis eas admittere, quia id est Iudicis arbitrarium, Mascard. *conclus. 1230. n. 73. & seqq.* Menoch. *de arbitr. quæst. 31. n. 25.* & cum probationes non sint coangustandæ, Surd. *decis. 277. n. 9.* eas admittere solitum esse Senatum, & tanto magis cum vti Tribunal supremum procedere soleat, sola veritate inspecta: In causis verò suspicionum, & recusationum Iudicum, positiones reijcere post publicationem processus, cum hæc sit materia odiosa, & vt plurimum cauillosa: vnde non debent Iudices de facili cogi ad respondendum positionibus in eorum, & officij contemptum, vt per Fontanell. *dicta decis. 25. nu. 16.*

29 Secundò † limitatur, si non fuerit assignatus terminus ad probandum simpliciter, sed generaliter ad probandum per quascumque probationes, vel per omne genus probationum, tunc enim elapso illo termino, positiones amplius fieri non possent: Doctores enim, qui tenent post conclusum in causa, posse fieri positiones, id limitare videntur, si assignatus fuerit terminus ad deducendum quascumque probationes, vt dicit Fontan. *in d. decis. 25. n. 11.* termino enim illo elapso diceretur præclusa omnis via probandi, vt per ipsum.

30 Ex quo maximè dubitandum videtur, † an Vrbini post publicationem processus, debeant admitti positiones; cum nostrum statutum assignet terminũ quindecim dierum ad probandum, tam per testes, quàm instrumenta, & per omne genus probationũ: quo termino elapso, vult intelligi ipso iure conclusum in causa, & renunciatum probationibus fiendis, vt *in rub. 2. lib. 2.* Si enim terminus dicitur assignatus ad probandum per omne genus probationum; quo casu post conclusum in causa non possunt fieri positiones, vt supra dictum fuit, ergo stante dicta statutaria dispositione, post conclusum in causa nõ erunt admittendæ positiones; tanto magis, cum nec etiam instrumenta produci valeant, & dicatur probationibus renunciatũ: & certum est, eum, qui renunciauit probationibus, non posse facere positiones, vt dicam infra *in cap. 29. n. 1. & seqq.* Quæ licet de iure vera esse existimem, attamen passim obseruatum vidi, etiam publicato processu, & vsque ad sententiam, admitti positiones pro habendis responsionibus tantum.

31 Ad materiam huius capituli, cum † etiam in causa appellationis fiant positiones, dubitari potest, an antequam fuerit productum grauamen, & antequã fuerit introducta appellatio possint fieri positiones in quo distinguere oportet, aut positiones concer-
32 nunt merita causæ, & admitti non debent, nam † antequam Iudex appellationis possit cognoscere de meritis, debet appellans suam ostendere appellationem, & grauamen, Angel. *in leg. per hanc vers. videndum, C. de temp. appell.* Neuiz. *consil. 93. in princip.* & non introducta, nec iustificata appellatione, quæ iurisdictionem tribuit circa merita nihil fieri potest.

33 Si verò appellans † vellet facere positiones super aliquo grauamine illato post sententiam, puta, latam latam fuisse sententiam ab ea fuisse appellatum legitimo tempore, sed ipsam introducere non potuisse, ob aliquod impedimentum, vel fuisse introductam, sed à Notario deperditam, vel grauamen amissum, vel quid simile, quæ cum concernant solum sententiam, grauamen, appellationem, eiusq; interpositioné, vel introductioné, quæ iustificare spectat ad appellanté, poterit super his positiones facere, & cogere partem ad respondendum, Neuiz *consil. 93. n. 11. & 12.*

34 Facta verò legitima introductione, cum † in causa appellationis, non deducta deduci, & non probata probari possint, poterunt etiam super meritis fieri positiones, dummodo in prima instantia ipsis non fuerit responsum, respondere enim non debet positionibus ille, qui semel responsum dedit, Ofasc. *decis. 14. nu. 8.* vt suis locis latius dicetur. Quod procedit, si cum effectus fuerit responsum; secus tamen, si solum in prima instantia essent productæ, & pars producens fuisset postea negligens in procurandis responsionibus, tunc enim pro ipsarum responsione instare posset in secunda instantia, vt per Ofasc. *decis. 14. n. 4.* cessarent enim tunc rationes consideratæ à Doctoribus, ob quas dicunt, bis non esse respondendum positionibus.

SVMMARIVM.

1 *Positiones sunt inuenta ad hoc, vt ponens releuetur ab onere probandi, & quomodo id intelligatur nu. 4.*
2 *Positio est modus probandi.*
3 *Probandi facultas non est angustanda.*
4 *Positiones facere non potest, qui suscepit in se onus probandi per testes, & per instrumenta tantum.*

Qui suscepit in se onus aliquid probandi, an possit facere positiones.

CAP. XXVIII.

Svscepit actor onus aliquid probandi, an poterit vti positionibus: pro negatiua nonnulli considerant, † positiones inuentas esse, ad hoc, vt actor releuetur ab onere probandi, sed cum ipse susceperit in se hoc onus probandi, videtur renunciasse huic commodo, & non solum voluisse, se ab hoc onere liberare, sed ipsum expresse subiisse, vt post Goffred. argumentatus fuit Specul. *in tit. de posit. §. 11. n. 5.*

Oppositum tamen asserit ipse Spec. & alij sequuntur, nam isti actus non sunt contrarij, sed compati-
2 biles, cum ad idem tendant, † positio enim est modus probandi, vnde quemadmodum testibus, & instrumentis probare potest, positionibus etiam idem
3 patefacere poterit: cum † probandi facultas non sit angustanda, *leg. quoniam in fin. C. de Haret. & Manich. capit. quamquam 14. quæst. 2. & notatur in Auth. de test. in princip.* & hanc opinionem sequitur Mascard. *conclus. 1176. n. 15.* de quo etiam *in cap. 52. n. 15. & seqq.*

4 Non obstat ratio † in contrarium considerata: nam id, quod dicitur, positiones esse inuentas, ad hoc, vt actor releuetur ab onere probandi, intelligitur per testes, instrumenta, & alias scripturas, hoc est, vt probare possit per partis confessionem mediantibus positionibus, quod per testes, & instrumenta probare debuisset: non autem, quod positio non sit species probationis, qua specie vti poterit etiam ille, qui suscepit in se onus probandi per testes, & instrumenta: dummodo tamen se non restrinxerit ad has duas tantum probationum species, testium nempè, & instrumentorum, vt si dixerit, se velle

velle aliquid probare per testes solummodo; quo casu ad aliam probationum speciem, & sic ad positiones redire non posset, cum ex se ipso probandi facultatem restrinxerit, per dictionem, tantum, vel quid simile, vt Speculat. & Mascard. considerant *locu supra citatu.*

SVMMARIVM.

1 *Probationibus qui renunciauit, an possit facere positiones.*
2 *Iuri suo quilibet renunciare potest.*
3 *Locatio indefinita aequipollet vniuersali.*
4 *Probationum certa speciei qui renunciauit, non prohibetur facere positiones.*
5 *Iudex ex officio potest partes interrogare; licet renunciauerint probationibus.*

Qui renunciat probationibus, an possit facere positiones.

Cap. XXIX.

1 SOlent etiam dubitare Doctores, † an qui renunciat probationibus, possit positiones facere, & ratio dubitandi esse potest, quia cum positiones sint inuentae, ad hoc, vt quis ab onere probandi releuetur, licet renunciauerit probationibus, non videtur tamen renunciasse rebus illis, quibus ab onere probandi liberatur.

Contrarium tamen de iure venit respondendum, nam cum positio sit species probationis, *capit. 2. de confess. capit. cum ad secundum, de restitut. spoliat.* qui renunciauit generaliter probationibus, & positionibus renunciasse videtur: ac propterea Specul. *de position. §. 4. num. 7. & seqq.* dicit, quod † quemadmodum ille, qui
2 renunciat positionibus, ipsas facere non potest, cum iuri suo quilibet renunciare possit, *capit. quod periculosum 7. quaest. 1. cap. si de Terra de priuil.* ita etiam qui generaliter probationibus renunciauit, ad ponendum admitti non debet; cum haec etiam sit species probationis, & † locatio indefinita aequipollet vniuersali.
3 Idque eo magis difficultate careret, si omnibus probationibus, vel omni genere probationum fuisset renunciatum, ad quod conferunt, quae dicta fuerunt superius *in capit. 27. nu. 29.* de eo, cui assignatus fuerit terminus ad probandum per qualcumque probationes, qui illo termino elapso non posset facere amplius positiones, licet regulariter publicato etiam processu possint fieri positiones, vt *in dict. cap. 27.*

4 Quod primò † declaratur, vt non procedat, si renunciatio esset restricta ad aliquam certam speciem probationum, vt per testes, vel per instrumenta: tunc enim positionibus vti posset, vt considerat Mascard. *in dict. conclus. 1176. nu. 36. & seqq.* ad quod conferunt tradita in capitulo superiori.

5 Secundò † declaratur, vt hinc non possint dici ligatae manus Iudici, quin ad veritatem eliciendam possit partes interrogare, vt Specul. animaduertit *loco citato numer. 8.* & ex pluribus declarando sequitur Mascard. *d. conclus. 1176. num. 40. & seq.* quae vt plurimum extra nostram materiam praetermitto.

SVMMARIVM.

1 *Positiones in Iudiciis criminalibus non fiunt.*
2 *Reus in criminalibus debet respondere per verbum veritatis, non autem credulitatis; ac ideo non teneri ad respondendum positionibus, quibus per verbum credulitatis respondetur, quae tamen ratio improbatur, nu. 3.*
4 *Positionibus crimen continentibus, vel ad crimen inferentibus non est respondendum.*
5 *Accusatus non potest cogere accusatorem ad respondendum positionibus, & an idem sit in accusatore.*
6 *Accusatus cur non possit facere positiones, & cogere accusatorem ad respondendum.*
7 *Accusatus non potest facere interrogatoria accusatori; & quare.*
8 *Reus licet teneatur respondere querelae, & inquisitioni: hinc tamen dici non potest, quod teneatur respondere positionibus; licet enim Iudex interroget, & Iudici legitimè interroganti sit respondendum: hinc tamen non sequitur, Iudicem facere positiones.*
9 *Mancin. de iur. pat. 2 art. 2. num. 32. reprobatur.*
10 *In iudiciis mixtis partim nempè ciuilibus, & partim criminalibus non fiunt positiones.*
11 *In causa spolij an fiant positiones.*
12 *In causis damnorum datorum an fiant positiones.*
13 *Et quid si agatur solummodo ad emendationem damni.*

An in iudiciis criminalibus, & mixtis possint fieri positiones.

Cap. XXX.

CVm positiones loco probationum sint inuentae, in omnibus illis causis, & iudiciis, in quibus possunt fieri probationes, etiam positiones fieri poterunt. † Ab hac tamen regula excipiendum est Iudicium criminale, in quo positiones fieri non possunt, cuius rei plures à Doctoribus considerantur rationes, Bartol. *in leg. Marcellus ff de act. rer. amot. & in leg. 2. §. quod obseruari de iur. propter calumnia:* dicit † in
1
2 criminalibus eos respondere debere per verbum veritatis; respondens verò positionibus per verbum credere; ac propterea in criminalibus non esse admittendas positiones, quem sequitur Carpan *super statut. Mediol. c. 83. n. 130.* alios citat: Catta. *in praxi interrog. reor. lib. 3. cap. 3. sub n. 17. vers. & cum prius,* quae tamen ratio
3 parum, vel nihil concludit, cum † in respondente positionibus verbum credere sit expressiuum veritatis, vt supra saepius fuit dictum, & dicetur infra *in cap. 40.* Alia, & melior consideratur ratio ex parte accusati,
4 vt non teneatur respondere positionibus; quia † positionibus crimen continentibus, vel ad crimen inferentibus quis respondere non tenetur, vt supra *in cap. 18.* fuit dictum: quae ratio excludit etiam actorem à ponendo, cum super re criminosa quis positiones facere non possit, vt *in dict. c. 18,* & licet Iacob. de Aren. *de positionib. §. 7.* id procedere asserat solum respectu accusati, qui non potest cogere accusatorem ad respon-
5 dendum positionibus, † secus tamen respectu ipsius accusatoris, qui accusatum poterit cogere ad respondendum; nam dicit ipse, accusatus ex sua confessione damnari potest & per consequens ab accusatore interrogari, ad hoc, vt si fateatur possit puniri, quae ratio cessat respectu ipsius accusatoris: Respondetur enim primò, quod licet accusatus possit puniri ex propria confessione: id tamen procedit, si delictum fateatur interrogatus à Iudice auctoritatem ipsum interrogandi, & constituendi habente: sed hinc non sequitur, vt accusator possit facere positiones super crimine; & quod accusator teneatur respondere positionibus criminosis; haec enim omnia sunt de directo contra ea, quae dicta fuerunt superius *in dict. capit. 18.* quae hic non repetam.

6 Respectu verò accusati, † quod non possit facere positiones, & cogere accusatorem ad ipsis respondendum, prouenit ex alia ratione, ob periculum

nempè, ne accusator redierit in gratiam cum ipso accusato, & ad liberandum ipsum à pœna, aliquid respondendo positionibus, fateatur contra veritatem, & fisci intentionem, ita vt delictum remaneat impunitum, contra tex. *in c.1.& 2.de coll.deteg.* vt dixit Iacob. de Aren. *loco citato*, & sequitur Scacc. *de Iudic.par.1.capit. 61.sub nu.3.versic.aut,& par.2.c.9.nu.903.* & prius dixerat *in c.7.nu.251.* & sic praxim obseruare, dixit Clar. *in §. fin.quæst.45.versic.sed hinc incidenter.* Et licet Clar. dicat, hanc rationem parum facere, cum desistente accusatore, adhuc fiscus inquirere possit, respondetur enim, rationem non esse, ex eo, quod accusator posset desistere, sed quia fateri aliquid posset in præiudicium fisci, quæ ratio militat, etiam si fiscus accusationem prosequatur: ob quam rationem dicunt etiam, quod

7 † licet accusatus possit interrogare testes contra ipsum examinatos, non potest tamen interrogare accusatorem, ne in gratiam reuersus cum accusato, aliquid assereret in præiudicium fisci, per ea, quæ dicit Iacob. de Aren. *loco supra citato.* Et sic vera est conclusio vniuersalis, in Iudiciis criminalibus non fieri positiones.

Nec dicatur in criminalibus fieri positiones,

8 † cum reus querelæ, & inquisitioni respondere debeat; id namque procedit, si à Iudice interrogetur; nam Iudici legitimè interroganti est respondendum, sed illa querela, illa inquisitio, positiones appellari non merentur: Et sic falsam esse distinctionem Cart. *loco supra citato*, dicendum est, quod aut fiunt positiones per Iudicem ex mero officio per inquisitionem procedentem, & admittuntur positiones, secus si ad instantiam accusatoris, vtroque enim casu Iudex potest interrogare: sed illæ interrogationes nulla ratione positiones dici poterunt.

9 Nec curandum est de Mancin *de iuram par.2.art.2. nu.51.* qui motus auctoritate Bart. *in leg.Marcellus,§.1.ff. rer. amot.* tenet in criminalibus fieri positiones, nam Bart. iam declarauimus supra *in d.cap.7.nu.12.* & eius dicta procedere posse solum in terminis quintæ, & sextæ limitationis, de quibus *in d.cap.18.*

Et quod dictum fuit in Iudiciis criminalibus non

10 admitti positiones, † procedit etiam in iudiciis mixtis, vt in turbatiuis, licet enim pro parte dicantur iudicia ciuilia, cum de interesse ciuili agatur, attamen cum habeant annexam criminalitatem, non debent admitti positiones, per rationes supra consideratas, & per ea, quæ dicta fuere *in dict.cap.18.*

11 Idem erit dicendum † in causa spolij, incalescendi tamen criminalitati, vt per Scacc. *de Iudic. dict. cap. 7.sub num.767.* Si enim ageretur de spolio, in quo contra spoliantem solum agi posset ciuiliter, nec vlla contra ipsum, nec respectu partis, nec respectu fisci posset considerari criminalitas, positiones vtique fieri possent, tunc enim cessarent omnes rationes supra consideratæ.

12 In causis pariter damnorum datorum, non deberent admitti positiones, cum damnum dans teneatur non solum damnum emendare, sed etiam ad pœnam, secundum varios casus, ac varia locorum statuta, & dixit Scacc. *dict. cap. 7. sub dict. num.767.*

13 Quod procederet, etiam si ille, qui damnum recepit, ageret solum ad damni emendationem, contra distinctionem, Scacc. *loco citato*; nam adhuc officialis, & Iudex damnorum datorum posset emendato etiam damno, agere ad pœnam, & sic cum non cesset criminalitas, positiones admitti non deberent.

SVMMARIVM.

1 *In Beneficialibus an fieri possint positiones, & per totum.*
2 *Beneficia absque canonica institutione possideri non possunt.*
3 *Vitiosus ingressus in beneficialibus dari non debet.*
4 *Titulus in beneficialibus ante omnia iustificari debet.*
5 *Agens remedio retinendæ, vel recuperandæ, an possit in beneficialibus facere positiones, nu.14.& 15.*
6 *Agens remedio retinendæ, vel recuperandæ tenetur docere de titulo.*
7 *Possessor beneficij, quod ad superiorem, nullo vnquam tempore ex possessione ius acquirit.*
8 *Spoliatus in beneficialibus an debeat probare titulum.*
9 *Spoliatus in beneficialibus si probet possessionem triennalem, an debeat probare titulum.*
10 *Spoliatus in beneficialibus sufficit, vt coloratum ostendat titulum; quod tamen declaratur nu.12.*
11 *Vitium supressi valoris obijcere potest spoliator contra spoliatum agentem remedio recuperandæ.*
13 *Reseruatio pensionis est contra ius.*

In Beneficialibus an fiant positiones.

CAP. XXXI.

1 IN Beneficialibus positiones fieri non posse, multi asserere videntur: ac ideo, si aduersarius, ipsis non respondeat, dicunt pro confessatis haberi non posse, Specul. *de position.§.9.sub num.3.* Curt *de position.num.14.* Mascard. *de probation.conclus.1177.nu.73.& 74.* alios plures citat, & sequitur Scacc. *de Iud.par.2.cap.7. num.510.*

2 Ratio ab omnibus consideratur, † quia beneficia absque canonica institutione possideri non possunt,

3 *cap.3. extra de Instit.* Vnde † ne detur vitiosus ingressus, contra text. *in cap.eum qui, de eo qui mitt. in possess. in*

4 *primis.& ante omnia,* † debet iustificari titulus, vt dicit Rebuf. *in sua praxi Benef.in tit.de rescript.n.17.* Scacc. *loco citato num.512.* ac ideò impetrans Beneficium, non potest facere positiones, ad hoc, vt se releuet ab onere probandi titulum, quia in beneficialibus, vt dixi, necessaria est tituli probatio, quæ vtique procedunt,

5 in eo, qui vellet consequi beneficium; sed † quid si beneficiatus ageret interdicto retinendæ, vel recuperandæ possessionis, num facere posset positiones. Id in specie Doctores non tangunt, quos viderim: &

6 difficultas in hoc consistere videtur, † an in beneficialibus agens interdicto retinendæ, vel recuperandæ, teneatur docere de titulo: circa quod primò animaduertendum est, quod aut ordinarius se opponit, & non obstante quacumque possessione, titulum

7 ostendere tenetur, † Possessor enim, quo ad superiorem nullo vnquam tempore ex possessione ius acquirit, ita vt titulum ostendere non debeat, Innoc. *in cap.cum contingat de prescript.* Tiraquel. *de prescript.§. 1.glos.4. versic. sed huic sententiæ,* alios citat Menoch. *de recuper.possess.remed.15.sub nu.460.* aut se opponit spoliator, & pariter communem, & crebriorem esse scri-

8 bentium sententiam, † spoliatum titulum suæ possessionis probare debere, vt dixit post plures, quos allegat Menoch. *dict.remed.15.num.458.* idemque prius dixerat *de retinend possess.remed.3.num.683.* Quod tamen tribus declaratur modis, primò, vt non procedat, si agatur per viam attentatorum, de quo per ipsum *remed. vlt. num.31.* quod tamen parum ad propositum nostrum.

9 Secundò, † si probetur possessio pacifica per triennium, Cassad. *in suis dec.in titul.de causa possess.& propriet.*

decis.2.

decis.2. & mouetur, quia non est verisimile, quod Visitatores passi essent cum fine titulo possidere, Menoc. *dict. remed.15. num.461.* Id tamen repugnat omnino his, quæ tradunt Doctores à Menoch. allegati *loco citato num. 458.* cum adhuc rationes per ipsos consideratæ vigeant etiam in possessore triennali: Beneficiatum nempè non esse Dominum, sed ad instar procuratoris, qui in primis, & ante omnia, mandatum ostendere debet, ac ideò, vt appareat, Beneficiatum non esse intrusum, debet ostendere titulum, cum intrusus non restituatur, & parum obstant, quæ de Visitatore dicuntur; de facili enim fieri posset, Visitatorem credidisse, ipsum esse legitimum possessorem, nec titulum videre procurasse.

10 Altera vera, & communis est declaratio, † vt sufficiat, spoliatum titulum coloratum ostendere, vt tradunt Doctores, quos loco citato citat Menoch. *num. 463.* qui propterea *n.464.* dicit, quod si ex aliquo titulus esset discoloratus, pro non titulo haberetur: ac propterea, si spoliatus possessionem ex titulo colora-
11 ret, spoliator posset obiicere vitium, ad discolorandum titulum; dummodo vitium ex eodemmet titulo appareret, vt per Menoch. *de recuper possess. remed.3. nu. 613.* & allegat Ripam *in 2. responso in titul. de rescriptis,* qui dicit, spoliatorem posse obiicere vitium suppressi valoris.

Quod tamen diximus, titulum coloratum sufficere
12 re in spoliato, † declaratur non procedere, si spoliato agenti obstet iuris præsumptio, vt per Menoch. *dict. remed.15. nu.466.* tunc enim titulus esset plenè probandus, vt per ipsum: ex quo forsan dici posset, quod pensionarius agens hoc remedio, titulum ostendere
13 debeat: nam † reseruatio pensionis non est præter ius, vt censuit Guid. Pap. *decis.629.* sed contra ius, vt tenuit Rot. *decis.351. num.1. in nouissimis.*

14 Et ex his modo, si quæratur † an agens remedio retinendæ, vel recuperandæ, in beneficialibus possit facere positiones, respondendum est, quod vbi necessaria est probatio tituli, positiones non debent admitti, per rationes supra allatas: quando verò sufficit ostendere titulum coloratum: tunc benè fieri pote-
15 runt positiones, & est ratio, quia † titulus colorari potest per confessionem partis, vt post alios dicit Menoch. *d. rem.15. sub n.470. vers. declaratur quarto in fine.*

SVMMARIVM.

1 *Positionibus responderi mandat Iudex ipsis admissis.*
2 *Arma non sunt sumenda de Domo rei.*
3 *Reus si non tenetur edere ad fundandam intentionem actoris, quare teneatur respondere positionibus; & de rationibus differentiæ, & duæ adducuntur rationes num. 4. & 5. quæ tamen ibid. reprobantur, aliam rationem adducit Scacc. quæ pariter damnatur num.6.*
7 *Positionibus respondere quare reus teneatur.*
8 *Positionibus non respondens, an de iure communi habeatur pro confesso.*
9 *Tacere est medium inter negare, & fateri.*
10 *Qui tacet non fatetur, nec negat.*
11 *Iudex iure communi inspecto non potest procedere contra non respondentem positionibus, vti confessum; sed solum potest ipsum vti contumacem arbitrio suo mulctare, donec respondeat num.12.*
13 *Contumax in respondendo positionibus, an de iure canonico possit à Iudice declarari pro confesso, & quæ sint necessaria ad hoc, vt pro confesso declarari possit nu.14.*
15 *Iudices de stylo, & consuetudine solent statuere terminum ad respondendum positionibus, cum comminatione, vt aliàs habeantur pro confessatis, vel negatis ad commodum ponentis; & hoc casu non respondens non habetur pro contumace, sed pro confesso num.16.*
17 *Statutum Vrbini circa positiones.*
18 *Contumax in respondendo positionibus, quod de stylo, & consuetudine habeatur pro confesso, non obseruatur in Rota.*
19 *Contumax in respondendo positionibus potest à Iudice cogi mulcta indicta, & captis pignoribus: declaratur num.22. & quid si adsit statutum, vt non respondens habeatur pro confesso num.20.*
21 *Clausula, vt non respondens positionibus habeatur pro confesso, dicitur opposita ad fauorem ponentis.*
23 *Positionibus vnusquisque respondere tenetur, etiam si sit Episcopus, Archiepiscopus, vel Princeps; & etiam si litiget cum subdito.*
24 *Princeps litigans cum subdito, an teneatur iurare de calumnia.*
25 *Princeps non tenetur accedere ad Iudicem ad respondendum positionibus; sed Iudex debet accedere ad Principem, vel mittere Notarium ad recipiendum responsiones.*
26 *Persona egregia non debet accedere ad Iudicem ad respondendum positionibus.*
27 *Personæ, quæ ad Palatium accedere non coguntur, remissiuè.*
28 *Iudici non decet accedere ad Domum priuatarum personarum.*

Iudex an cogere possit reum ad respondendum positionibus, & quomodo.

CAP. XXXII.

Frustra fierent positiones, si pars, contra quam producuntur, ipsis respondere non esset obliga-
1 ta: ac propterea, † ipsis admissis mandat Iudex, intra certum terminum responderi, Iacob. de Aren. *de position. n.18. & seqq. & in §.6. nu.1.* Vbert. de Rob. *de posit. nu. 9.* Mancin. *de iur. par.2. artic. 2. n.10.* Marc. Ant. Thomat. *decis.54.* Rot. Macerat. *nu.2. in calce operis decis.73.* Scacc. *de Iudic. lib.2. cap.7. n.73.* & passim omnes. Quibus non
2 obstat regula communis, † arma non esse sumenda de Domo rei, *leg. nimis graue, Cod. de testib.* variis enim respondetur modis, & plures rationes differentiæ considerat Rainald. Corset. *lib. 3. indagat. iuris cap. 16.*
3 quæ tamen non placent Scacc. *loc. cit. sub num.80. vers. huic motiuo,* Anton. de Butr. Albert. & alij *in cap.1. de*
4 *probation.* dicunt, rationem esse, quia † actor respectu confessionis rei, non potest aliunde esse instructus, cum responsio sit in potestate ipsius rei, ac ideo tolleratur, vt ad instructionem actoris debeat respondere; quæ ratio cessat in rationibus, & instrumentis, quæ aliunde haberi possunt: ac ideo reus similia edere non tenetur, ad fundandam actoris intentionem, vt dicunt scribentes *in leg.1. C. de edend.* Verum, vt respondet Decius *in dict. leg.1. sub nu.8. & in dict. cap.1.* hæc ratio parum concludit: quia licet responsio rei, non sit in potestate actoris: potest tamen actor aliunde probare, quod per partis confessionem probare intendit: si enim fieri possent positiones solummodo super re, quæ aliunde probari non posset, forsan ratio concluderet, sed cum supra vnaquaque re possint fieri positiones, debilis certè est ratio supradicta: ac
5 ideo aliam addunt, quod † licet reus cogatur respondere, in eius tamen sit potestate fateri, vnde si fateatur, sibi imputet. Quæ ratio est peior priori; nam licet sit in potestate respondentis fateri, attamen cum respondere debeat medio eius iuramento,

non potest tuta conscientia negare veritatem; imò negando, posset puniri, vt infra suo loco dicetur, & sic non est sibi imputandum; quod fateatur; vt respondet Decius *in dict. leg. 1. sub num. 8. C. de edend.* Scacc.
6 *loco citato*; aliam ponit rationem, dicens, † ponens grauatur hoc onere, vt dicatur fateri omnia contenta in positionibus: ac ideo in alio postea releuari debet, vt reus teneatur ipsis respondere: quæ ratio videtur omnibus aliis deterior: nam ponens non grauatur aliquo onere, cum nemo ad ponendum ipsum cogatur, & licet quod ponit, fateri dicatur: etiam producens in Iudicio aliquam aliam scripturam, dicitur eam approbare: prout præiudicat confessio facta in libello, in exceptionibus, in precibus, & tamen ob hanc confessionem resultantem ex productione libelli, exceptionum, & precum, quis in aliquo non
7 releuatur. † Ratio fundamentalis illa videtur, ob quam inductæ sunt positiones, vt nempè ponens releuetur ab onere probandi, vt supra sæpè fuit dictum, & ne partes grauentur probare per testes, quod per confessionem partis habere possunt: nec obstat, reum non teneri edere ad fundandum intentionem actoris, rationes, & instrumenta: nam est diuersa ratio in confessione, nam si eam edere tenetur reus, etiam actor potest cogi ad respondendum positionibus ipsius rei: vnde cum in hoc sint pares, cessat ratio, ob quam dicunt, reum edere non debere ad fundandam intentionem actoris.

Cum igitur reus teneatur respondere positionibus, si monitus non respondeat, quænam partes iudicis sint, videndum est. Et primò, iure communi inspe-
8 cto, dubitant Doctores, † an non respondens positionibus habeatur pro confesso, & partem negatiuam
9 tenent multi, † tacere enim est medium inter fateri, & negare, vt per Abb. & Felyn. *in c. nonne de præsump.* ac ideo *in leg. qui tacet de regul. iur.* dicit Paulus Iuris-
10 consultus, † qui tacet, non vtique fatetur, sed tamen
11 verum est, ipsum non negare. Ac ideò † Iudex, iure communi attento, contra eum, qui recusat respondere positionibus, non potest procedere, tanquam contra confessum, & pronunciare, haberi pro confesso, Mancin *de iur. par. 2. artic. 2. sub nu. 3.* sed solum po-
12 test ipsum, vti contumacem, † arbitrio suo mulctare, donec respondeat, vt docet Iacob. de Aren. *loco citato nu. 19.* Rob. *loco pariter citato n. 9. & seqq.* quod tamen intelligunt secundum ius ciuile: licet alij sentiant, etiam iure ciuili inspecto, non respondentem posse haberi pro confesso, vt per Doctores, quos citat Scacc. *dict. capit. 7. sub nu. 477.* Specul. *in tit. de position. §. 7. nu. 2.* qui dicit, *dict. text. in leg. qui tacet*, procedere in extraiudicialibus, secus in iudicialibus, in quibus, cum quis respondere teneatur, in pœnam eius contumaciæ, debet haberi pro confesso.

Secundum verò ius canonicum volunt omnes,
13 † contumacem, in respondendo positionibus, pro confesso declarari posse, per text. express. *in c. 2. de confess. in 6.* & docent plures per Scacc. citato *loc. cit. n. 478.* Plura tamen sunt prius necessaria, de quibus Rot.
14 Genuens. *dec. 161. n. 10. in calce operis dec. 53.* † Primò, quod respondere debenti fuerint lectæ, & declaratæ positiones. Secundò, quod fuerit à Iudice monitus, cum non sufficiat moneri per nuncium: Tertiò, quod absque rationabili causa recusauerit respondere. Quartò, quod ipsi à parte fuerit accusata contumacia, Quintò, & vltimo sequi debet interlocutoria iudicialis facti declaratoria, vt per Doctores *in d. dec. allegates:* aliter contumacia absque dictis requisitis nihil operaretur, vt per Franc. *in d. c. 2. n. 9.* quem alij scribentes ibidem sequuntur Seraphin. *decis. 408. nu. 4. in calce operis dec. 53.* & de prædictis requisitis latissimè Scacc. *in dict. cap. 7. nu. 485. & pluribus sequentibus.*

De stylo verò, & consuetudine dicunt omnes,
15 † Iudicem statuere debere terminum reo, ad respondendum positionibus, cum comminatione, vt alias habeantur pro confessatis, vel negatis ad commo-
16 dum ponentis, & † si non respondeat, non habetur pro contumace, sed pro confesso, Iacob. de Aren. *de posit. §. 6. num. 1.* & ita vbique seruari, Speculat. *de posit. §. 9. sub nu. 2.* in quo variæ locorum consuetudines, & statuta veniunt obseruanda, Rot. Macerat. apud Thomat. *decis. 54. nu. 2. in calce operis decis. 172.* qui allegat meum Tractatum *de posit. in cap. 31.* secundum primam impressionem, & de consuetudine totius ferè Italiæ testatur Scacc *in dict. cap. 7. num. 78.* vbi ponit formam, quæ in Vrbe seruari solet, & hunc esse stylum etiam A. C. dicit Rot. coram Seraph. *decis. 905. numer. 1. in calce*
17 *operis decis. 56.* Vrbini statutum adest, † vt fiat præceptum cum supradicta comminatione, vt reus infra biduum respondere debeat. Et elapso hoc primo termino, vt aliud fiat præceptum cum eadem comminatione, vt reus infra duos alios dies respondeat. Quibus postea transactis, accusatur contumacia, & Iudex, instante parte, pronunciat haberi pro confessatis, vel negatis ad commodum ponentis: vel volens mitius procedere, solet pronunciare in hanc formam: Nisi ad primam fuerit responsum, nunc prout ex tunc mandauit haberi pro confessatis, vel negatis ad commodum ponentis. Quæ præcepta, seu monitoria cedulæ appellantur, vnde in primo præcepto additur, & hoc pro prima cedula: in secundo verò, & hoc pro secunda cedula.
18 Qui tamen stylus in Rota non attenditur, nisi fuerit obseruata forma *dict. cap. 2. de confess. in 6. vt in dict. decis. Seraph. sub num. 1.* Ludouis. *decis. 460. num. 14. in calce operis decis. 26.* vbi Beltram. *in addit. num. 18.* alias allegat Rotæ Decisiones, & dicit, quod vbi etiam seruatur rigor *dict. cap. 2.* non habet locum, nisi concurrant requisita, de quibus ibi per Franc.
19 Sed quid si producens positiones instet, partem aduersam respondere, nec satis ipsi videatur, pronunciari haberi pro confessatis, vel negatis. Iure communi inspecto, non est dubium, partem posse cogi, mulcta indicta, captisque pignoribus, Bart. & Bald. *in leg. 2. C. de re Iud.* Socin. *consil. 117 nu. 1. lib. 2.*
20 Sed stante stylo, & consuetudine, de qua supra, vt alias habeantur pro confessatis, maior videtur dubitatio: attamen Cauagn. *super Decret. Mont. Ferrat. decr. 12. §. 1. num. 4.* tenet, adhuc posse cogi, & mulcta indicta,
21 & pignoribus captis, † cum illa clausula, vigore statuti, vel consuetudinis apposita, vt alias habeantur pro confessatis, vel negatis, dicatur apposita ad fauorem ipsius ponentis, qui huic fauori potest renunciare, & ad alia iuris remedia confugere, vt per ip-
22 sam. † Secus tamen, si iam instet erit pronunciari, haberi pro confessatis, & lata fuerit pronuncia: tunc enim diceretur electa via statuti, & recedere voluisse à iure communi.
23 Vnusquisque igitur positionibus respondere debet, etiam si sit Episcopus, Archiepiscopus, vel Princeps, Cyriac. *controuers. iuris lib. 1. controu. 13. nu. 8. & seqq.*
24 etiam si litem haberet cum subdito, † licet enim Princeps litigans cum subdito non teneatur, secundum aliquos, iurare de calumnia, & per consequens respondere positionibus, vt per Cyriac. *sub d. n. 8.* contrarium tamen ipse ex aliorum mente probat numeris sequentibus. Et dato, quod vera esset opinio,

Prin-

Principem non teneri ad iurandum de calumnia: hinc tamen non sequeretur, vt non esset obligatus respondere positionibus, nam positionibus non respondetur per iuramentum calumniæ, sed veritatis, licet dicatur, non credit; cum verbum, credere in respondenre positionibus dicatur expressiuum veritatis, vt supra sæpè fuit dictum, præcipuè *in cap.23.* & dicetur infra *in cap.41.* Quod nullam habuerit difficultatem, si litigaret cum non subdito, vt per ipsum Cyriacum.

Est tamen in hoc differentia inter Principem, &
25 priuatum, vt † Princeps non teneatur accedere ad Iudicem; sed Iudex ad ipsum accedere debet, vel mittere Notarium pro habendis responsionibus, & ad recipiendum iuramentum.

26 Quod habet locum in qualibet persona Egregia, Gratian. *discept forens. cap.868. num.1.* qui *num.2.* exemplificat in Oratoribus Principum, ac aliis nobilibus
27 personis: † & quid in mulieribus prægnantibus, Presbyteris, Senibus, Oratoribus, Aduocatis, Episcopis, pauperibus, nobilibus, & similibus; an hoc priuilegio gaudeant, vt non cogantur accedere ad Palatium, latè explicat Farinac *de testib. quæst.77. num.202. vsque ad num.244. & quæst.78. nu.79.*

28 Et licet non debeat Iudex accedere ad domum Comitis, ac aliarum priuatarum personarum, licet sint nobiles: attamen debet substituere alium, vt post Farinac. & alios, dixit Gratian. *in dict. cap.868. n.3. & 4.* Sed de his vide nonnulla alia *in cap.69. nu.16.* & præcipuè circa expensas.

SVMMARIVM.

1 *Copia positionum de iure communi non datur, & de ratione num.2.*

3 *Copia positionum de consuetudine datur, sed in hoc varia attenditur locorum consuetudo, nu 4.*

5 *Copia positionum an rationabilius sit dari, vel non dari.*

6 *Copia positionum non datur, nisi petatur.*

7 *Citatio an sit necessaria in productione positionum, vbi ipsarum copia non datur.*

8 *Citatio non est necessaria in his, quæ possunt expediri parte inuita, & contradicente.*

9 *Copia positionum etsi non detur, instari tamen potest per Iudicem inspici, an sint admittendæ.*

10 *Positionibus respondere debens, absque copia, dum ipsi leguntur, potest opponere de ipsarum impertinentia.*

11 *Copia positionum si non detur, an Procurator, vel Aduocatus possit stare præsens, dum principales respondent.*

12 *Positionibus est respondendum regulariter absente Procuratore, & Aduocato, & quid in rustico, ac alia persona idiota, num.13.*

14 *Mulieres an æquiparentur rusticis, ac aliis personis idiotis.*

15 *Rusticum, & personam idiotam respondere debere cum præsentia Procuratoris, vel Aduocati, qui asserunt; an idem intelligere videatur etiam de mulieribus.*

16 *Positionibus an sit respondendum cum præsentia Procuratoris, vel Aduocati, Iudicis arbitrio relinquitur.*

17 *Copia positionum vbi non datur, an saltem debeat dari terminus ad deliberatè respondendum, remissiuè.*

Positionum an sit danda copia.

Cap. XXXIII.

1 SI quæramus, † an positionum sit danda copia, de iure communi respondendum est, non dari, vt docet Bald *in leg. supplicare sub n.8. C. vt lit. pendent.* & sequitur Alex. & alij *in leg. is apud quem, Cod. de edend.* vbi etiam Dec. *nu.22.* Rip. *n.10.* Cauagn *super Decret. Mont. Ferrat. §.4. num.5.* Neuiz *cons.75. nu.2.* Surd *cons.360. nu.31.* Mancin. *de iuram. par.2. art.2. n.44.* nec est vera distinctio, quam facere videtur Mancin. *loc. citato* inter factum proprium, & alienum: licet enim quandoque in facto alieno, & in facto proprio implicito detur terminus ad deliberatè respondendum, de quo *in cap. seq.* hinc tamen non sequitur, copiam dari debere.

2 Rationem autem afferunt, ne reus ad respondendum instruatur, vt Surd. dicit *loco cit.* aliter enim eluderetur quodammodo legum intentio, vt actor releuetur ab onere probandi; si non secundum veritatem, sed iuxta instructionem responderet reus.

3 Aliter tamen † de consuetudine, in pluribus locis obseruari, dixit Ias. *in leg. is apud quem num.5.* Mancin. *loco citato*, qui testatur de consuetudine Romanæ Cu-
4 riæ. Verum † non est eadem omnium Tribunalium
consuetudo, multis namque in locis ex forma, etiam statutorum, ipsarum positionum, antequam respondeatur, copia non datur, & alibi aliter statuitur. Vrbini statutum adest, vt ipsarum detur copia, cum termino ad respondendum, quamvis contrarium obseruetur in omnibus ferè aliis locis, Prouinciis, & Ciuitatib. Status olim Serenis. Vrbini Ducis. Quod an sit probandum, vel improbandum, affirmare non au-
5 deo; † prima enim facie commendanda videtur con-
suetudo, vt ipsarum copia detur, ne partes cauillosis, & captiosis positionibus decipiantur; & ne ex improuisa responsione irreparabile damnum ipsis incautè inferatur. E contrario verò, si positionum detur copia, inutilis videtur ipsarum vsus: Procuratores enim, & Aduocati clientes ad respondendum instruunt, & ad ea neganda, quæ causæ præiudicium inferre possunt, de facili inducunt: vel tales solent dictare responsiones, vt, vel obscuræ, vel incertæ, vel conditionales, vel amphibologicæ, vel interrogationi parum consonæ omnino appareant: vnde super legitima, vel illegitima responsione quotidie disputationes, & controuersiæ oriuntur: attamen non sine maxima ratione, id fuisse statutum dici potest. Quomodo enim potest reus, ex improuiso interrogatus, animaduertere, an positiones sint obscuræ, incertæ, conditionales, alternatiuæ, generales, superfluæ, callidæ, captiosæ, cauillosæ, multiplices, implicitæ, impossibiles, negatiuæ, criminosæ, impertinentes, vel tales, vt ex aliqua alia ratione, non debeant admitti? Nec dicatur, posse, præcipuè personas idiotas habere Procuratorem, vel Aduocatum præsentem: nam etiam Procurator, & Aduocatus ex improuiso posset decipi: tanta enim est quandoque ponentium calliditas, vt non faciliè id dignosci possit: præterea, esse contrarias, vel easdem cum primis, non nisi consulto, animaduerti potest. Nec in contrarium considerata admodum vrgent, non enim est credendum, Procuratores; & Aduocatos in eorum animarum præiudicium, non sine etiam obligatione ad interesse, clientes ad peierandum inducere velle.

6 Hac tamen † stante consuetudine, non datur copia, nisi petatur, argum. *l. peto, §. fin. ff. de leg. 2.* Surd. *loco supra citato*, Neuiz. *cons.79. num.20. in fin.*

7 Et in locis † vbi ius cõmune seruatur, quæri potest,
an in ipsarum productione pars citari debeat: & prima facie videbatur forsan negatiuè respondendum,
quia cum ipsarum copia non detur: & per consequens
8 pars non possit ipsis contradicere, † non videtur ne-
cessaria citatio, quæ nõ requiritur in his quæ possunt

expediri, parte etiam inuita, & non contradicente, Alex. *consil.130.n.1.lib.1.* vna cum aliis allegatis ab Asin. *in prax.§.7.cap.5. limitat. 43.* nonnulla alia ad propositum citat Scacc. *de Iud.lib.2.cap.7.nu.61.* vbi plures citat,& tandem *nu.63.* concludit, quod quicquid sit de iure, in praxi vidisse semper partem citari : quod etiam asserendum est de iure procedere : nam licet reus non possit in specie positionibus, quarum copiam non habuit, opponere,& sic instare pro earum
9 reiectione,† potest tamen factis oppositionibus generalibus, de quibus per Scacc. *loco cit.nu.769.* petere, vt Iudex eas inspiciat, & animaduertat, an sint criminosæ, an impertinentes, vel aliquem alium habeant defectum, ob quem veniant reiiciendæ; quod Iudicis integritati relinquitur; saluo remanente iure
10 parti, † dum postea ipsi legantur, pro habendis responsionibus, in specie de etiam impertinentia opponendi, vt dixit etiam Scacc. *loco cit. num. 72,* de quo latius supra *in cap.21.num.6.& seqq.*

Et quoniam partes de facili circa earum imperti-
11 nentia decipi possent, dicunt † Procuratorem, vel Aduocatum stare posse præsentem, dum principalibus positiones leguntur, præcipuè si sint personæ idiotæ, imò eas quandoque instruere posse ad re-
12 spondendum, licet † regulariter absente Procuratore,& Aduocato partes positionibus respondere de-
13 beant; quod † limitant in rustico, & persona idiota, Specul. *in titul.de positionibus,§.7.versic.sed patronus,* Bald. *in leg.2.C.de iuram.calum.* Marant. *de Iudic.in 6.parte versic. 4.casus nu.16.* Menoch. *de arbitr.casu 194.nu.79.* Ludouis. *decis.Perus.81.num.1.in calce operis decis.34.* de quo tamen latius dicam *in cap.65.*

14 Vnum hic non omittam,† an ea,quæ dicuntur de rustico, & idiota procedant etiam in mulieribus: & licet mulieres non æquiparentur personis idiotis, & rusticis, nisi in casibus à iure expressis, *leg.fin.ff.de iur. & fact.ignor.* attamen Ludou. *loco citato n.2.* dicit, maximam æquitatem suadere, mulieres in hoc idiotis æquiparari, ac propterea semper fuisse huius opinio-
15 nis, vt Doctores asserentes, † rusticum, & personas idiotas posse respondere positionibus cum præsentia Aduocati, vel Procuratoris, voluisse comprehendere etiam mulieres, cum sint fragiles & regulariter idiotæ, & certè, si hoc conceditur rusticis, qui hodiernis temporibus sagacissimi esse solent, eo magis videtur concedendum mulieribus, quæ litium,& Iudiciorum nullam solent habere cognitionem.

16 Temperanda tamen † esset opinio, de qua supra *n.13.* Iudicis arbitrio, qui animaduertere deberet, vltra personæ qualitatem,& positionum impertinentiam, an essent de facto proprio, vel alieno, an de recenti, vel antiquo, an de re clara, vel implicita, seu inuoluta, vt considerat Ludou. *in dict.decis.81.nu.4.& seqq.* & sic admittere, vel non admittere præsentiam Procuratoris, vel Aduocati.

Et in locis, in quibus non datur copia positio-
17 num, † an saltem dari debeat terminus ad deliberatè respondendum, dicam *in cap.seq.*

SVMMARIVM.

1 *Terminus ad deliberatè respondendum an sit dandus. Nonnullorum ponitur distinctio, an quis respondere debeat de veritate, vel credulitate, num.2. qua tamen distinctio reprobatur num.3.*
4 *Terminus ad deliberatè respondendum regulariter non est dandus.*
5 *Terminus ad deliberatè respondendum debet dari, si ex improuisa responsione, quis damnificari posset.*
6 *Terminus ad deliberatè respondendum debet dari interrogato de facto alieno.*
7 *Terminum ad deliberatè respondendum potest petere interrogatus de facto antiquo.*
8 *Tempus decem annorum dicitur longum.*
9 *Terminum ad deliberatè respondendum potest petere pluribus negotiis implicitus.*
10 *Terminum ad deliberatè respondendum potest petere senex, fœmina, minor, rusticus.*
11 *Terminum ad deliberatè respondendum potest petere interrogatus de facto implicito.*
12 *Terminum ad deliberatè respondendum debet Iudex concedere in illis omnibus casibus, in quibus præsumitur obliuio.*
13 *Obliuio ex facto, & ex persona argui potest, quod exemplis declaratur.*

An debeat dari terminus ad deliberatè respondendum positionibus.

CAP. XXXIV.

Ponamus positionum non dari copiam, secun-
1 dum ius commune;† an saltem debeat dari terminus ad deliberatè respondendum: qua in re diuersimodè loquuntur Doctores : nonnulli tenent, dictum terminum esse dandum, vt per Ioseph. Ludou. *decis.Perus.8.par.2.num.2. in calce operis decis.31.* Specul. *in*
2 *tit. de posit.§.6.nu.9.* videtur facere differentiam,† an reus respondere debeat de veritate, vel credulitate: primo casu esse dandum terminum ad deliberatè respondendum secus in secundo casu, quem simpliciter refert,& sequitur Marant. *in suo Specul. par. 6. in tit.de posit.nu.22.* idem Manc. *de iur.par.2.art.2.nu.42.* vbi quærens, an debeat dari terminus ad deliberatè respondendum, distinguit, aut vult respondere de veritate, aut de credulitate, si de veritate, dandus est terminus, secus si de credulitate : in quam sententiam descendit etiam Cabal. *in glos.cap.19.constit.March.* Verum distinctio prædicta est prorsus improbanda:
3 nam † responsio facta, respondendo positionibus, licet fiat per verbum, credere, dicitur tamen affirmatiua, & absoluta, & pro veritate habetur, vt dicam infra *in cap. 40.* & docet Pacian. *de prob.lib.1.cap.20.sub num.9.* & fuit dictum sæpè superius verbum, credere, in respondente positionibus esse expressiuum veritatis, quæ hic non repetam.

In hac igitur difficultate, prius negatiua est con-
4 stituenda regula: † terminum ad deliberatè respondendum, non esse dandum, nisi in casibus infra pro limitationibus adnotatis, vt per Doctores in dictis limitationibus citandos.

5 Regula prædicta limitatur † igitur primò, si ex responsione, quæ fieret in continenti, posset respondens, quasi ex præcipitatione aliquod præiudicium sibi inferre, ad text. *in leg quis interrogat, ff. de interrog.act. & in leg.seq.* & docet Iacob. de Aren. *de posit.n.32.* Rob. *de position.nu.36.& 45.*

6 Secundò † limitatur, si quis interrogetur de facto alieno, in quo cum cadat probabilis obliuio, Menoc. *conf.248.nu.29.lib.3.* quem refert,& sequitur Mascar. *conclus.1122.numer.23.* potest reus petere terminum ad deliberatè respondendum, Specul. *in tit.de position.§.6. num.15.*& probat Vbert. de Rob. *de position.num.36.* cum enim tanquam oblitus dubitet, non debet cogi, vt statim respondeat, Iacob. de Aren. *sub dict.nu.32.* Rob.

loco

loco citato, Ludou *dict. decis. Perus. 8. num. 29. in calce operis decis. 31.* Pacian. *loc. cit. nu. 10.*

7 Tertiò † limitatur, si quis interrogetur de facto proprio, sed antiquo, quod saltem decennium excedat, cum enim per id tempus obliuio præsumatur, *leg. 3. §. si seruus. ff. de acquir. possess. can. longinquitate 12. qu. 2. leg. qui in prouincia, §. 1. ff. de rit. nupt. § illud, Auth. de trient & sem.* Tiraquell. *de præscript. glos. 4. vers. sed multo*, Menoch *de præsumpt. lib. 6. præsumpt. 32. sub n. 1.* & prius dixerat *de arbitr. cent. 2. casu 26. nu. 1.* & tradunt plures,

8 quos citat, & sequitur Mascard. *conclus. 1177. n. 1* † Tempus enim decem annorum dicitur longum, vt per Mascard. *loc. cit. n. 2.* Quod omnia aufert, obliuionemque rerum omnium inducere solet, *leg. furtum, §. fin. cum leg. seq. ff. de vsucap.* Plura ad propositum cumulat Mascard. *dict. conclus. 1122. num. 3.* vnde merito poterit terminum petere, ad deliberatè respondendum, vt dixit Pacian. *loc. cit. n. 12.*

9 Quartò † limitatur, si persona, quæ interrogari debet, pluribus sit implicita negotiis, vt Princeps, ob negotiorum enim multitudinem, de facili præsumitur obliuio, Bart. *in leg. quos iussit in fin. ff. de re iud.* & tradunt plures, quos citat Mascard. *dict. concl. 1122. n. 16.* ac ideo ad deliberatè respondendum terminus assignari debet. Anchar. *in cap. fin. de iur. iur. lib. 6.*

10 Quintò † limitatur, si interrogetur senex, in quo, cum præsumatur obliuio ad respondendum, ex improuiso cogi non debet, Cauagnin. *loc. citat. nu. 10. & 11.* quod extendere debemus ad fœminam, rusticum, minorem, & similes personas, in quibus de facili obliuio cadere possit, Menoch. *cons. 255. num. 47. vol. 3.* Mascard. *loco citato nu. 19.*

11 Sextò † limitatur, si quis interrogetur de facto admodum implicito, & circumuoluto, in quo cum præsumatur obliuio, Menoch. *de arbitr. casu 307. nu. 7.* Mascard *loc. cit. n. 14.* poterit petere terminum ad deliberatè respondendum, de quo etiam per Ludou. *decis. Perus. 8. n. 39. & seqq. in calce operis decis. 31.*

12 Vltimò generaliter † limitari debet in omnibus illis casibus, in quibus Iudex animaduertere posset, obliuionem adesse posse, quod eius relinquitur arbitrio, vt post alios dixit Menoch. *dict. casu 26. nu. 2 & seq.* & sequitur Mascard. *dict. conclus. 1172. nu. 10. & seqq.*

13 Qui † Iudex, ex supradictorum sententia, duo considerare debet, factū nempè, & personam: factum, si sit antiquum, vel recens, an notabile, ita vt de ipso non possit præsumi obliuio; an inuolutum, an proprium, an alienum, an simplex, an iuramento vallatum. Circa verò personas: an respondere debens sit negotiis pluribus implicitus, an puer, an iuuenis, an senex, an mulier, an rusticus, an idiota, an sanus, an valetudinarius, ita vt propter aliquem morbum memoriam amiserit; hæc, & multa alia similia considerant Doctores, de quibus per Menoch. & Mascard. *loc. cit.* Et in illis casibus, in quibus præsumitur obliuio, debet dari terminus ad deliberatè respondendum, secus in aliis.

SVMMARIVM.

1 *In ordinatoriis attenditur locus iudicij, secus verò in decisoriis.*

2 *Positiones respiciunt probationes.*

3 *Probationes dicuntur respicere decisoria, & quomodo n. 4.*

5 *Positiones dicuntur respicere ordinatoria, & quomodo.*

6 *In positionibus attenditur locus iudicij: circa ipsarum admissionem, copias, & responsiones; & sic de consuetudine obseruari num. 7.*

Circa positiones quodnam forum debeat attendi.

CAP. XXXV.

1 Regula est omnibus satis nota, † in ordinatoriis attendi statutum loci iudicij: in decisoriis verò statutum loci contractus, vt per Doctores *in cap. quod clericis de for. compet.* vbi Abb. *nu. 10. & 11.* Sed quid dicendum sit in positionibus, non videtur ita clarum:

2 † Positiones enim recipiunt probationes, & † pro-

3 bationes decisoria respicere, non est dubium, & tradit Asin. *in sua prax. §. 19. cap. 3.* Vnde Rota coram Burat. *decis. 882. quæ est in calce operis decis. 75. num. 5.* absolutè asserere videtur, statutum circa positiones dici decisorium, cum respiciat probationes, Cald. in disput. relata, & secuta per Brun. *in cap. cum clericis de for. compet. nu. 17.* vbi etiam Felyn. *in fin.* Alex. *cons. 138. nu. 5. in fin. lib. 1. & in consil. 58. num. 3. lib. 7.* Coler. *de process. execut. par. 1. cap. 3. nu. 223.* & mouetur ex supradicta ratione, quia probationes respiciunt decisionem causæ, vt per Scac. *de Iudic. par. 2. cap. 11. n. 243.*

4 Verum animaduertendum est, † effectum ipsarum probationum vtique respicere decisoria, cum enim Iudex debeat iudicare secundum acta, & probata, probationes erunt causa ipsius decisionis, & hoc modo probationes dicuntur respicere decisoria, & in his terminis locutus fuit Asin. & alij per ipsum citati; necnon Doctores relati à Rota *in dict. decis. 882.* & sic etiam intelligendam esse supradictam decisionem, ratio ibi adducta clarè demonstrat, nulla enim alia ratione mouetur ad dicendum, statutum circa positiones esse decisorium, nisi quia respicit probationes. Sed nostra modo non est disputatio de substan-

5 tia probationum; sed † de ordine recipiendi proba-

6 tiones, quod ordinatoria respicit; ac ideo † in hoc debet attendi statutum fori, in quo fit iudicium, vt distinguendo docuit subtilissimus Bald. *in leg. cunctos populos num. 94. C. de summ. Trinit.* vbi hæc ponit verba. *Aut loquimur de ordine probationis, & inspicimus locum Iudicij: aut loquitur de ritu probationum, seu de substantia, & tunc inspicimus locum contractus.* Et ita passim obseruari

7 vidi. Et præcipuè † ab excellentissimis Auditoribus olim Serenissimi Vrbini Ducis, qui modo Vrbini, modo Pisauri, modo in Terra Durantis, nunc Ciuitas Vrbania nuncupata, commorabantur: qui Vrbini positionum copiam concedebant, prout Vrbini, vigore statuti, fieri solet: secus verò alibi, vbi positionum non datur copia, & ob id fuit quandoque controuersus hic casus. Erant productæ positiones in Terra Durantis, sed antequam reus responderet, Serenissimus vna cum ministris Vrbinum accessit: petebat reus positionum copiam, negabat actor; dubitabatur, an esset danda. Verum facilis fuit resolutio, in loco enim, vbi fuerunt productæ positiones, pariter admissæ fuere, & mandatum responderi: Vnde cum illa pronuncia deberet intelligi, vt esset respondendum secundum consuetudinem loci, in quo fuit promulgata, non erat danda copia, licet alibi responsiones fieri deberent.

Et cum anno præterito similis aduenisset casus coram Excellentissimis Auditoribus Eminentissimi Cardinalis Cibò Status Vrbini Legatus in causa ipsis commissa inter Illustrissimum D. Comitem Alexandrum Santinellum de Pisauro reum conuentum ex vna, & Illustrissimum D. Christophorum Panfilium Eugubinum actorem ex altera, cuius partes ego

tuebar, & cum pro parte dicti D. Comitis fuissent productæ nonnullæ positiones, & Vrbini admissæ, quarum copia petita, prædicti Auditores dubitando dicebant, non esse dandam, cum forum rei sit attendendum. Verum supradicta distinctione ipsis ostensa, contrarium pronunciarunt. Et cum die sequenti, & sic non solum ante datas responsiones, sed etiam antequam copia cum effectu esset tradita. Pisaurum cum dicto Eminentissimo Legato se contulissent, vbi positionum non datur copia, attamen ob admissionem Vrbini factam dari mandauerunt. Et ita à dicto Illustrissimo Pansilio Summo Pontifici Romæ inseruienti, mediante mandato ad respondendum sic, & sic, fuit consulto responsum.

SVMMARIVM.

1 *Tempus ad probandum non currit, dum disputatur de admissione positionum, & de ratione nu. 2.*
3 *Tempus ad probandum non currit, durante dilatione ad respondendum positionibus.*
4 *Tempus ad probandum non currit, si reus differat respondere positionibus.*
5 *Tempus ad probandum non currit dum disputatur, an legitimè fuerit positionibus responsum.*
6 *Tempus ad probandum non currit, donec disputatur de admissione articulorum, & de ratione nu. 7.*
8 *Impedito facto partis, vel Iudicis, non currit tempus.*
9 *Tempus ad probandum non currit, dum de impertinentia positionum, vel articulorum disputatur.*
10 *Exceptio si proponatur in iudicio, quæ probatione indigeat, non currit tempus ad ipsam probandum, antequam fuerit admissa.*
11 *Edere qui tenetur instrumentum, vel aliquam aliam scripturam, donec ipsam non edat, non potest prætendere parti cucurrisse tempus.*
12 *Instantia non currit amplius, postquam de eius peremptione disputari fuit cœptum.*
13 *Tempus non currit, donec disputatur super eo, quod est expediendum.*
14 *Tempus non currit super facto principali, donec de aliquo emergenti disputatur.*

Tempus ad probandum an currat, donec disputatur de admissione positionum.

Cap. XXXVI.

Plures sunt casus, in quibus diximus, positiones non esse admittendas: sed dubitatio esse potest,
1 † an ad probandum currat tempus, dum de ipsarum admissione disputatur, & non currere communis est omnium sententia, vt dixit Bald. *in leg. 1. nu. 4. C. de iur. propter calum.* glos. *in clem. sæpè in verb. post dilationem de verb. signif.* Specul. *in tit. de dilat. §. 1. vers. licet*, & docent scribentes *in leg. quamdiu la 3. ff. de acquir. hæred.* alios citat, & sequitur Afin. *in sua praxi, §. 19. cap.*
2 *19.* Et est ratio, quia † ille, qui producit positiones, nulla alia ratione id facit, nisi, vt se liberet ab onere probandi, mediantibus aduersarij responsionibus, quas tamen procurare non potest, antequam positiones fuerint admissæ, & non visis responsionibus, non potest deliberare, an aliquid sibi probandum remaneat, ac propterea donec disputatur de ipsarum admissione, non debet currere tempus ad probandum.

3 Et † eadem ratione durante dilatione, quæ datur reo ad respondendum positionibus, tempus ad probandum non currit, Afin. post doctores, quos alle-
4 gat *in sua praxi, §. 2. cap. 11. num. 12.* Prout † non currit, si expirata dilatione adhuc reus differat respondere, Bald. *loco supra cit.* Afin. *in d. cap. 19. nu. 1.* Cauagn. *super*
5 *Decr. Mont. Ferrat. Decr. 7. §. 2. num. 44.* † Nec minus curreret, si datis responsionibus, disputare contingeret an sufficienter esset responsum, per eandem rationem.

Et quod dictum fuit de positionibus, habet lo-
6 cum etiam in articulis, † donec enim disputatur de ipsorum admissione, non currit tempus, Bald. *in d. l. quamdiu in fin.* vbi dicit, quod dum dubitat Iudex, vel à partibus disputatur, an articuli sint admittendi, tempus à Iudice præfixum non currit, Alex. *cons. 42. lib 3.* Tiraq. *de vtr. retract. tit. 9. §. 12. glos. 2. num. 4* quæ omnia sequitur Afin. *in dict. cap. 11. num. 11.* & tradunt plures, quos citat Cauag. *sup. Decr. Mont. Ferr. ad Decr.*
7 *7. §. 2. nu. 37.* Et est ratio, quia † non potest producens articulos super ipsis testes examinare, antequam fue-
8 rint admissi. Et † impedito facto partis, vel Iudicis non currit tempus, Alex *cons. 72. num. 2. vers. vnde dicimus lib. 3.* & docent multi, quos citat, & sequitur Afin. *in d. §. 2. cap. 11. num. 10.* nisi tamen impeditus posset aliquo modo illud impedimentum remouere, vt per Alex. *loco citato num. 17.* & sequitur ibidem Afin. *n. 14.*
9 Ac ideo † si exhibitis positionibus, vel articulis, pars opponeret de eorum impertinentia, quousque esset super hoc decisum, tempus probatorum non curreret, Tusc. *in consil. 35. in 2. dubio vers. ad idem lib. 1.* Afin. *in d. cap. 11. num. 16.* Aliter esset in arbitrio rei excludere actorem à probationibus, variis oppositionibus, protrahendo in longum admissionem positionum, & articulorum, donec ad probandum tempus transiret.

Simile adducunt in eo, qui proponeret in Iudicio aliquam exceptionem, quæ probatione indigeret,
10 † cui tempus ad illam probandam non curreret, disputare oporteret, an esset admittenda, vel non, Bald. *in dict. leg. 1 sub nu. 4. C. de iur. calum.* Afin. *in dict. cap. 19. n. 2.* & idem prius dixerat *in §. 2. cap. 11. n. 15.*
11 Aliud † simile ponunt de eo, qui esset obligatus edere aliquod instrumentum, vel aliquam aliam scripturam, quousque enim ipsam non edat, non currit tempus super facto principali, Tiraq. *de vtroque retract. tit. 1. §. 12. glos. 2. num 5.* Afin. *loco proximè citato*, qui idem repetit *in §. 19. nu. 3.*
12 Non absimile est, quod dicunt, † instantiam amplius non currere, postquam de eius peremptione disputari fuit cœptum, Rimin. *cons. 703 nu. 4 lib. 4.* Dec. *cons. 356. nu. 4.* Cauagnin. *loc. cit. nu. 38.* Thesaur. *decis. 10. num 6.*
13 Et regulare est, † quod quando disputatur super eo, quod est expediendum, terminus non currat, *leg. si cum ipse, ff. de excusat. tut. leg. petendæ, C. de adult. leg. fin. ff de minor. cum vulgar.* Thesaur. *loc. cit.* Cauagn. *loco pariter citato nu. 38. & seqq.*
14 Et dum † disputatur de aliquo emergenti, tempus non currere, omnibus est in aperto, in quibus, vti notissimis latius non insistam.

SVMMARIVM.

1 *Consultor non potest aliquid pronunciare circa probationes, & positiones, quæ sunt species probationum.*
2 *Coram consultore actu fieri non debent.*
3 *Consultor debet consulere secundum statum causæ.*

Consul-

Consultor an possit aliquid pronunciare circa positiones.

Cap. XXXVII.

Licet Iudex debeat pronunciare circa positiones, ipsas admittendo, vel reijciendo, necnon mandando responderi, vel non responderi debere; vt supra suis locis fuit dictum, † id tamen facere non po-
1 test consultor; nam positiones sunt species probationum, & circa probationes consultor nullam habet auctoritatem, vt probat text. *in leg. cum à nobis, C.*
2 *de dilat.* Imò † coram Consultore acta fieri non debent, sed processus instructus ipsi debet dari, Asin. *in sua praxi, §.14.c.1.n.9.& 10.* Bald *in leg.1.n.2.C.de pœna Iudic. qui malè iudic.* vbi loquens in terminis de posi-
3 tionibus, dicit † Consultorem debere consulere secundum statum causæ, ac ideo non posse pronunciare positiones, haberi pro confessatis, vel negatis, vt per ipsum.

SVMMARIVM.

1 *Clausula, saluo iure impertinentium, operatur, vt positiones non admittendæ, habeantur pro non admissis.*
2 *Responsio facta positionibus admissis cum clausula, saluo iure impertinentium, non præiudicat, si positiones non erunt admittendæ.*
3 *Probationes super articulis admissis cum clausula, saluo iure impertinentium non præiudicat, si articuli non erant admittendi.*

Clausula, saluo iure impertinentium, & non admittendarum quid operetur.

Cap. XXXVIII.

Impertinentes positiones non esse admittendas, diximus supra *in cap.19.* Verum quia quandoque de earum impertinentia notoriè non constat, & potest esse aliqua dubitatio, an sint admittendæ, vel reijciendæ, ipsas Iudices admittere solent cum clausula, saluo iure impertinentium, & non admittendarum, vt post plures, quos allegat, benè declarat Mascard. *concl.132.nu.4.& seqq.* de quo plura ad propositum di-
1 cta fuerunt superius *in cap.19.* Quæ clausula † hoc operari solet, vt si appareat de earum impertinentia pro non admissis habeantur: quod adeo verum est,
2 vt † si positionibus impertinentibus fuerit responsum, illa responsio, seu confessio nullo modo præiudicet, Curt. *de position. num.29.* Benint *decis.32. in calce operis decis.24.num.15.& seqq.* Polid. Rip. *obseruat.298.* Asin. *in sua praxi, §.19. cap.9.nu.6.* Mascard. *conclus.1177. num.13. & seqq.* & sic dicta clausula operatur, tam ex parte Iudicis, quàm ex parte respondere debentis: ex parte Iudicis, quia si appareat non esse admittendas, habentur pro non admissis: ex parte respondentis, quia, vt dixi, responsio facta positionibus impertinentibus, & non admittendis non præiudicat, vt per Asin. *loc. cit.*
3 Prout etiam † probationes factæ super articulis admissis cum hac clausula, non præiudicant, si appareat, articulos fuisse impertinentes, & non admittendos, vt per supracitatos Doctores, & alios, quos citat Mascard. *conclus.152. nu.6.* & tradit Asin. *in dict. cap. 9. sub nu.6.* Plura alia circa reiectionem positionum impertinentium, ac earum admissionem cum dicta clausula, dixi supra *in cap.19.* & dicam infra *in cap.58.* quæ propterea hic consulto omitto.

SVMMARIVM.

1 *Purè, & simpliciter est respondendum positionibus, & de ratione num.2.*
3 *Positiones fiunt ad hoc, vt actor releuetur ab onere probandi.*
4 *Positionibus simplicibus simpliciter est respondendum. Præcipuè stante statuto, positionibus esse purè, & simpliciter respondendum, nu.5. & idem est, stante stylo, vel consuetudine num.7.*
6 *Simpliciter positionibus non respondens potest cogi ad iterum respondendum.*
8 *Stylus loci facit ius.*
9 *Purè, & simpliciter esse respondendum positionibus quid importet.*
10 *Purè idem importat, quod simpliciter.*
11 *Simpliciter respondere quid importet.*
12 *Simplex responsio facta positionibus quæ sit.*
13 *Simplex ad hoc, vt dicatur responsio, quæ continere debeat.*
14 *Simplex responsio quæ non sit.*
15 *Simpliciter fieri dicitur, quod fit sub conditione, quæ de sui natura actu inest.*
16 *Positioni duplici non est simpliciter, & purè respondendum.*
17 *Responsionem duplicem Iudex quandoque ex æquitate admittere potest.*
18 *Responsio Cathegorica, & Hypothetica, quæ sint.*

Purè, & simpliciter est respondendum positionibus, & quid importent ista verba, purè, & simpliciter.

Cap. XXXIX.

1 Purè esse † respondendum positionibus dicunt passim scribentes, & statuta, quæ mandant, positionibus responderi, addunt purè, & simpliciter, &
2 est ratio ab omnibus considerata, quia † positiones
3 ad hoc fiunt, † vt actor per responsiones rei releuetur ab onere probandi, *cap. statuimus de confess. lib.6. leg. eius qui in prouincia, ff. de iur.* Rol. à Val. *consil.90. nu.6. lib.14.* Specul. *in tit. de position. §.2.* Ludou. *decis. Perus. 8. par. 1. in calce operis decis.31.* & supra sæpè fuit dictum quod euenire non posset, si conditionales, & obscuræ essent responsiones; quid enim sibi remaneret probandum, animaduertere non posset, Gayl. *pract. obseru. lib. 1. obseru. 82. num. 2.* Ludou. *loco cit.* Rot. cor. Buratt. *decis.*
4 *882. nu.1. & seqq. in calce operis decis.75.* Vnde † quando positiones sunt simplices, simplex pariter debet esse responsio, Specul. *de Instrum. edit. §. nunc dicimus nu. 5.* Roman. *sing.965.* Natt. *cons.69.nu.1.* Ludou. *decis. Perus.8. nu.3.& 26.* Salust. *in praxi lib.2. cap.13.nu.23.* Burat. *dicta decis.882.nu.3.*
5 Et licet † de iure communi responsio duplex secundum aliquos sit admittenda, secus autem est, stante statuto, vt purè, & simpliciter sit respondendum, Alciat. *in l.1.§. si quis simpliciter, n.30. vers. stante verò statuto, ff. de verb. oblig.* Nat. *cons.59.n.12.* Lud. *d. decis.8.n.17.* Bu-
6 rat. *in dict. decis.882.n.4.& 9.* Ac propterea † si quis obscurè, conditionaliter, & non simpliciter respondeat, ad iterum respondendum cogi potest, Gayl *loco citato nu.4.* non respondere enim, vel minus legitimè respondere, idem est, *leg. de ætate, §. nihil interest, ff. de interrog. act. leg. Titia textores, ff. de leg.1.* vbi Ias. *num.2.*
7 Et † quod dictum fuit de statuto, procedit etiam in stylo, si stylus adsit, vt purè, & simpliciter sit positionibus respondendum, stylus enim idem opera-

tur, quod statutum, Alexan. *in dict. leg. 1. §. si quis simpliciter nu. 23. ff. de verb. oblig.* Boer. *decis. 243. nu. 12. vers. & hoc verum, & decis. 339. num. 4.* Menoch. *de arbitr. casu 93. num. 26. vers. res tamen,* Rip. *in leg. 1. num. 31. vers. credo tamen, ff. de vulg. & pupil.* Burat. *dict. decis. 882. n. 10.*
8 † Stylus enim loci facit ius, *capit. ex literis de consuet.* Afflict. *decis. 79. num. 4.* Guid. Pap. *decis. 29. nu. 3.* Caput. *decis. 331. num. 2. par. 3.* Et hunc esse stylum Rotæ testatur Burat. *dicta decis. 882. nu. 12.* vbi plures alias allegat Rotæ Decisiones: plures Beltram. *in addit. ad decis. 282. Ludouis. olim Pontificis.*

9 Verum in proposito, † quid importent ista verba, purè, & simpliciter, non incognitum erit hic videre.

10 Purè idem importat, † quod simpliciter, vt exponitur *in leg. duas, ff. de condit. & demonstr. § hac considerantes in Auth. vt omnes obed. Iud. Prou.*

11 Simpliciter, aut significat † sine replica, seu duplicatione, Glos. *in Clement. sæpè, in verbo simpliciter de verb. signific.* Asin. *in praxi, §. 19. capit. 18.* ita vt responsio in vnum tantum casum conferatur: si enim duo contineret, non simplex, sed duplex diceretur responsio, *leg. inter stipulantem in princip. ff. de verb. obligat. leg. 1. § simpliciter, ff. eod.* & de multiplici eius significatione videri potest Natt. *in Clemen sæpè num 67.* Alciat. Parad. *lib. 1. cap. 7.* necnon scribentes *in leg. 1. ff. de vulg. & pupil. & in leg. 1. § si quis simpliciter, ff. de verb. obligat.*

Et in proposito responsionum positionibus facta-
12 rum, † simplex responsio illa dicitur, quæ est absoluta, sine aliqua conditione, additione, vel restrictione, & vt citat verbis Batt. *in dict. leg. 1. nu. 4. ff. de vulg. & pupil.* sine aliqua replica, & conferr in vnum casum tantum, Gayl. *loc. cit. nu. 6.*

13 Ac propterea † ad hoc, vt reus dicatur simpliciter respondere, debet vel affirmare, vel negare, quod ponitur absque aliqua additione, vel detractione, *leg. fin. in verb. simpliciter, vbi Bart. C. de dot. promis.* Zas. *in dict. leg. 1. §. si quis simpliciter sub nu. 8. ff. de verb. oblig.* & vt dicunt, ad litteram, prout cantat ipsa positio, Bald *in l. testatur, C. de suis, & legit.* cum duplex non debeat esse sermo, Aretin. *in leg. manifestissimi § C. de furt.*

14 Et vt vno verbo dicam † simplex non est responsio, quando ei aliquid additur, *leg. iubemus in verb. sine nihil adiectum, C. de appellat.* Bald. *in leg. 1. C. de adil. edict.* Zas. *loco supra citato.*

Quæ generalis regula purè, & simpliciter esse respondendum positionibus, & absque vlla conditio-
15 ne, † limitatur primò, si conditio resultet ex natura actus, simpliciter enim fieri dicitur, quod fit sub conditione, quæ de sui natura actui inest, vt declarat Alciat. *in dict. leg. Gallus, §. quidem rectè num. 20. ff. de lib. & posth.* & docent multi, quos citat, & sequitur Asin. *in dict. cap. 18. limit. 3. n. 1. & 2.* vbi plures citat.

16 Secundò † limitatur, si & ipsa positio sit duplex, incerta, vel alternatiua, tunc enim ad respondendum purè, & simpliciter, quis cogi non potest. Asin. post alios *loco cit. limit. 2.* ad quod conferunt plura, quæ superius dicta fuere, circa positiones multiplices, obscuras, incertas, conditionales, quæ hic non repetam.

17 Tertiò † limitatur, vt Iudex quandoque ex causa possit admittere responsionem conditionalem, Asin. *locis citatis limitat. 4. nu 1.* de quo tamen dicam infra *in capit. 42.*

Et ex conclusione supra firmata, purè, & simpliciter esse respondendum positionibus, plures oriri solent difficultates, de quibus in sequentibus capitulis videbimus.

Vnum tamen hic non omittam pro intelligentia
18 terminorum, † simplicem responsionem appellari etiam Cathegoricam, hoc est, continentem vnicum factum: si enim plura facta contineret, diceretur responsio hypothetica, vt in proposito positionum dicit Osasc. *decis. 178. nu. 2. in calce operis decis. 23.* Propositio enim Cathegorica est, quæ subiectum, & prædicatum habet principales partes sui, vt Petrus currit. Hypothecaria verò est, quæ habet duas cathegoricas principales partes sui: quod euenire solet, si responsio fiat per dictionem, si, vel aut, vt per Bart. *in leg. si is qui ducenta, §. vtrum in princip. ff de reb. dub.* & in proposito responsionum ad positiones potest esse exemplum, si in positione ponatur, Titium habuisse centum, & respondens dicat, si habui, restitui, vt per Osasc. *in citata decis. sub nu. 3.* de quo dicam infra *in cap. 45.* Et responsionem debere esse simplicem, & sic Cathegoricam dicam *in capit. 42.* nisi tamen & ipsa positio esset hypothetica; tunc enim reus posset, & ipse hypotheticæ respondere, vt supra *nu. 6.* & dicam infra *in d. cap. 42.* vel nullo modo respondere, vti positioni multiplici, vt dictum fuit supra *in cap. 13.*

SVMMARIVM.

1 *Responsio per verbum, credere, dicitur simplex, & absoluta.*
2 *Verbum, credere, in respondente positionibus dicitur expressiuum veritatis.*
3 *Responsio per verbum, credere, est responsio veritatis.*
4 *Statuta disponentia, simpliciter esse respondendum positionibus, addunt per verbum, credit, vel non credit.*
5 *Positio, cui fuerit responsum non credo, habetur pro simpliciter negata: prout absolutè confessata dicitur, si fuerit dictum, credo.*
6 *Responsio per verbum, credo, dicitur vera confessio.*
7 *Responsio per verbum, credere præiudicat, prout si facta fuisset per verbum veritatis.*
8 *Ex responsione per verbum, credo, clarissima oritur probatio.*
9 *Iuramentum præstitum respondendo positionibus non impedit iuramentum litis decisiuum: nec iuramentum calumnia num. 10.*
11 *Responsio facta per verbum, credit, præiudicat, etiam si additur, vt ponitur.*
12 *Verba illa, vt ponitur, non respiciunt negationem factam per verbum, non credit.*
13 *Responsio facta positionibus per verbum, non credit, dicitur simplex, etiam si addatur, vt ponitur; vel ad effectum, ad quem ponitur. Et quid si hæc additio fiat absque copula, & num. 14.*
15 *Hodiern.* in addit. ad decis. 196. Surd. num. 7. *in quibus loquatur terminis.*
16 *Responsio per verbum, credit, dicitur simplex, & absoluta, etiam si dicatur, credit de auditu.*
17 *Responsio per verbum, credit, dicitur absoluta, & præiudicat, etiam si de facto alieno respondeatur.*

Responsio per verbum credere, an sit simplex responsio.

Cap. XL.

Diximus *in cap. præced.* simpliciter esse respondendum positionibus; ex quo forsan dubitari
1 posset, † an responsio per verbum, credere, sit simplex responsio. Verum communis est omnium scribentium sententia, hanc absolutam, & simplicem esse responsionem, vt docet Specul. *in tit. de posit. § 6. sub num. 11.*

num.11. Rot. Genuens. decis.48. num.1. & decis.112. num.4.
2 † Verbum enim, credere, in respondente positionibus dicitur expressiuum veritatis, Maran. *in suo Specul. in tit. de positionib. num.14.* Mascard. post alios *concl. 1176. num.28.* accipitur enim hoc casu in lata significatione, & sic scientiam, & veritatem importat, Rimin. Iun. *in consil.491. num.20. lib.3.* Mascard. *dict. conclus.1176. num.29.* Rugin. *pract. quaest. cap.16. num.5.* Granat. ad Vestr. *lib.5. cap.4. num.7.* Crauet. *consil.217. num.9.* Mancin. *de iur. par.2. artic.2. num.7.* Gratian. *disceptat. forens. capit.105. num.5.* & hoc casu verbum, credere, importat veritatem, Rot. Genuen. *decis.122. in calce operis decis. 51.* idem dixit Surd. *in decis.17. num.14. in calce operis decis.62.* idemque repetit *in decis.58. num.14. in calce operis decis.64.* & docet Marcus Anton. Thomat. *decis. Rot. Macerat.54. num.7. in calce operis decis.72.* vbi plures allegat, inter alios hunc meum tractatum secundum primam impressionem, & idem affirmat *in decis.70 num.*
3 *3. in calce operis decis.73.* dicens, quod † responsio per verbum, credit, absoluta reputatur, & dicitur veritatis responsio, & istud verbum, quo vtimur, in respondendo positionibus, esse verbum veritatis, Magon. *decis. Florent.17. num.22. in calce operis decis.41. vbi etiam addentes in lit. A.* & in practica transire sine difficultate, Scacc. *de Iudic. lib.2. cap.7. num.711.* Sola *super Constit.*
4 *Sabaud. in titul. de positionib. glos.16.* Ac propterea † statuta, quae mandant positionibus purè, & simpliciter responderi, addunt per verbum, credit, vel non credit. Idem sequitur Christof. Mart. Med. *decis. Senens. 58. num.12. in calce operis decis.85.* qui dicit, in statuto Senensi id expresse disponi, quod nempè talis responsio de credulitate habeatur pro confessione. Nescio tamen quomodo in casu ab ipso proposito fuerint admissae positiones, cum istis verbis, an sciret, quod tota pecunia peruenit ad manus D. Patritij; cum positiones non possint fieri per interrogationem, sed prius ponens debeat affirmare, quod ponit, vt saepè fuit dictum superius, *vt in cap.3. num.13.14. & seqq. in cap.4. num.14. in cap.6. num.6. & 7. in cap.25. per tot. & alij saepè.*

5 Ex quibus inferunt, quod † si reus respondeat, non credo, positio habetur pro simpliciter negata, prout pro confessata simpliciter haberi deberet, si fuerit dictum, credo, Iacob. de Aren. *de positionib. nu.*
6 *9. & 10.* † Responsio namque per verbum, credo, dicitur vera confessio, Rot. Genuens. *dec.48 in calce operis*
7 *decis.49.* ac propterea † praeiudicat responsio facta per verbum, credere, prout si facta fuisset per verbum veritatis, Curt. *de position. num.51.* Corn. *cons.186. lib.3.* Pacian. *de probat. lib.1. cap.21. sub num.11.* & docet optimè Rimin. *in dict. consil.491. num.20.* Batz. *decis.57. num.1. in calce operis decis.46.* vbi dicit, quod licet haec responsio sonet in credulitatem, plenè tamen respondenti praeiudicat, vt per scribentes *in leg.2. §. quod obseruari, C. de iur. iuran. propter calum.* & allegat Crauet. *in cons.*
8 *212. nu.9.* dicentem, † ex simili responsione, clarissimam oriri probationem, ac si per verba assertiua facta fuisset; cum dicatur vera confessio, vt per Rot. Genuens. *in dict. decis.48.*

Et licet Gratian. *discept. forens. cap.219. num.18.* dicat,
9 † iuramentum delatum, respondendo positionibus; tanquam solius credulitatis, non impedire iuramentum litis decisiuum, hoc tamen non prouenit ex eo, quod iuramentum non sit veritatis, sed quia non respicit totam causam, sed solum rem particularem in positione contentam, ac ideò potest dari generale
10 iuramentum litis decisiuum. † Prout non impedit iuramentum calumniae, ex eadem ratione, quia nempè iuramentum, delatum in responsionibus ad positiones, est particulare, calumniae verò generale, vt per Grat. *loc. cit. nu.17. & 19.*

Quae conclusio supra firmata, vt responsio facta per verbum, credere, sit pura, & simplex, & quod prae-
11 iudicet, prout si facta fuisset per verbum veritatis, † ampliatur, etiam si addatur, vt ponitur, Tusc. *in lit. P. conclus.357. num.7.* illa enim verba, vt ponitur, negationi non detrahunt, nec addunt. Vnde non probabili ratione dixit Vlpian. *in suo tractatu Propositionum, in dictione simpliciter,* reijciendum esse abusum harum partium, admittentem responsionem in haec verba, non credit, vt ponitur. Nec obstat, quod ipse asserit, hanc non esse simplicem, sed duplicem responsionem: nam imò pura, & simplex dici debet, per Doctrinas, & Doctores supra allatas: dum enim dicit, non credit, negat positionem, & dicit, ipsam non esse veram, eo
12 modo, quo fuit posita, & concepta, & † illa verba sequentia, vt ponitur, non respiciunt simplicem negationem factam, per verbum, non credit, sed solum in positionibus posita, quae cum saltem, eo modo, quo fuerunt posita, vera non sint, merito negari potuerunt absolutè, vt *in capit.53.* vnde nulla responsionis resultat duplicitas; quicquid dixerit Mancin. *de iur. par.2. art.2. num.62.* & Caball. *in glos. cap.19. lib.5. Contr. March.* qui videtur facere differentiam, an dicatur, vt ponitur, vel quod ponitur. Et Gayl. *pract. obseruat. obseruat.82. n.7. lib.5.* qui eandem sequi videtur sententiam, loquitur secundum stylum Camerae Imperialis, quae in pluribus aliis recedit à iure communi, vt per ipsum.

13 Secundò † ampliatur, etiam si addatur, non credit, vt ponitur, & ad effectum, ad quem ponitur, adhuc enim certa, absoluta, & praecisa est prima oratio, non credit, vt ponitur, vnde nihil refert, quod alia addatur oratio separata, hoc est, & ad effectum, ad
14 quem ponitur. † Licet secus sit, si non adsit illa copula, & vt si dicatur, non credit, vt ponitur ad effectum, ad quem ponitur; & est ratio, quia hoc casu esset vnica oratio, & non contineret responsionem certam, puram, & praecisam, vt dixit Rota *in decis.846. vers. responsum ad septimam par.4. in recent. diuers. impres. Francfurti, sub nomine Farinacij,* vbi dicitur, sic fuisse in pluribus causis iudicatum, *quae est in calce operis decis.17.* & sequitur Beltram. *in addit. ad decis.282. Ludouis. nu.10.* & in istis terminis possent procedere, quae dicit Sola *ad Constit. Sabaud. in tit. de posit. glos.20 n.1.*

15 Et † licet Hodiern. *in addit. ad decis.196.* Surd. *nu.7.* dicant responsionem per haec verba, non credit, vt ponitur, & ad effectum, ad quem ponitur, non intelligi factum per verba simpliciter negatiua: loquitur tamen ipse, in casu, quo positio contineat, puta, certam quantitatem; cui si respondeatur, non credit, vt ponitur, non intelligitur tota quantitas absolutè negata; fieri enim potest, quod in aliqua parte positio sit vera, sed quia vera non est in totum, potuit in totum negari, vt dicetur *in cap.53.* & non dicitur absoluta negatio, quia responsio relata ad interrogationem, significat solum totam illam quantitatem non esse veram; & hoc modo potest dici, haec verba, non credit, vt ponitur, non esse simpliciter negatiua, & in his terminis loquitur Surd. *in decis.58. sub num.5. ab Hodierna allegatus:* non autem quod responsio per haec verba, non credit, vt ponitur, etiam si addatur, & ad effectum, ad quem ponitur, non sit simplex responsio; vt supra fuit dictum.

16 Tertiò † ampliatur conclusio, vt responsio per verbum, credere, dicatur simplex; & praeiudicet,

etiam si respondens dicat, se credere de auditu, adhuc enim illa confessio præiudicat, & positio dicitur confessata, Ruin. *cons. 203. n. 4. lib. 2.* Tusc. *in lit. P. concl. 387. nu. 11.*

17 Quartò † ampliatur, etiam si quis respondeat de facto alieno, adhuc enim illud verbum, credere, dicitur expressiuum veritatis; & existimandum est, ponentem fateri voluisse, illud factum alienum esse verum, & de ipso optimam scientiam, & cognitionem habuisse, Nat. *cons. 59. n. 10. & seqq.* Surd. *d. decis. 17. nu. 10.* nonnulla alia ad propositum dicentur *in cap. seq.*

SVMMARIVM.

1 *Iurans falsum respondendo positionibus, potest puniri, secundum veram opinionem: licet alij contra, de quibus num. 3. quod tamen reprobatur, n. 6.*

2 *Iurans falsum respondendo positionibus per verbum, credere, punitur, & nu. 11.*

4 *Iurans falsum respondendo positionibus per verbum, veritatis, punitur, secus si per verbum credulitatis, secundum aliquos: quod tamen reprobatur, nu. 9.*

5 *Iurans euidenter falsum respondendo positionibus punitur; secus si de periurio non ita euidenter appareat, secundum alios, qui reprobantur num. 10.*

7 *Iurans falsum respondendo inquisitioni non punitur.*

8 *Periurium punitur, vbi agitur de præiudicio tertij.*

9 *Responsio per verbum, credit, dicitur absoluta.*

10 *Puniri criminaliter nemo potest, nisi prius de delicto clarè constet.*

12 *Illa verba, vt ponitur, non excusant à periurio.*

13 *Iurans falsum in facto alieno punitur.*

14 *Respondens positionibus per verbum, nescire, punitur de periurio, si probetur scientia.*

15 *Pœna negantium positiones.*

16 *Contra iurantem falsum, respondendo positionibus, iuratur in litem.*

17 *Negans possidere, respondendo positionibus, ipsius possessionis beneficium amittit.*

Iurans falsum respondendo positionibus, an possit puniri, & qua pœna.

CAP. XLI.

Responsionem factam positionibus per verbum, credere, esse absolutam, & puram, ac præiudicare respondenti, diximus *in cap. Superiori.* Ex quo dubitant scribentes: an iurans falsum respondendo positionibus possit puniri; qua in re diuersimodè Doctores locuti fuere, & ego quatuor inter ipsos reperi opiniones diuersas.

Prima eorum fuit sententia, quam verissimam esse

1 se existimo; qui generaliter dixerunt, † iurantem falsum, respondendo positionibus, puniri, & posse, & debere: inter quos adest Bald. licet dubitatiuè loquatur, *in leg. si duo patroni, §. fin. vers. & idem fortè, ff. de iur. iur.* Pior. *de in litem iur. §. 37. nu. 8.* Carau. *super ritib. magn. Curiæ tit. 79. num. 7.* Rimin. *cons. 491. per totum lib. 3.* Granu. *Theor. 3. n. 22. vers. contrarium,* Cauagn. *super Decret. Montis Ferrat. Decret. 12. §. 1. n. 41* & sic firmat regulam Farinac. *quæst. 160. §. positio n. 215.* Surd. *decis. 17. nu. 15.* vbi dicit, quod ille, qui respondet, non credere, punitur de mendacio, si rem aliter se habere probetur, *in calce operis decis. 62.* Marcus Anton. Thomat. *decis. Marth. 70. n. 4 in calce operis dec. 73.* vbi dicit, quod iurans falsum, respondendo positionibus, punitur, etiam si responsio fiat per verbum credere, & allegat dictum meum tractatum *in cap. 40.* secundum primā impressionem: alios citat Scacc. *de Iudic. lib. 2. cap. 7. nu. 754.*

2 Et hanc opinionem † tenentes extendūt, & declarant procedere, etiam si responsio fiat per verbū, credere, Rimin. *loco citato,* Granut. *loco pariter citato,* Thom. *d. decis. 70. n. 4.* alios citat Decian. *in suo tractat. crimin. lib. 6. cap. 11. n. 16. versic. quod iurans de credulitate,* Gratian. *lib. 1. discept. forens. cap. 109. n. 6.* vbi de veriori opinione.

3 Secunda est † opinio eorum, qui de directo contrarium sentiunt, respondentem nempe positionibus non puniri, etiam si falsum iuret, vt per Abb. & Feder. de Sen. & alios, quos citat Menoch. *de arbitr. casu 319. n. 29.* Farin. *quæst. 160. in §. positio n. 216.* alios citat Scacc. *de Iudic. in dict. cap. 7. n. 755.*

4 Tertia fuit † opinio distinguentium, quod aut respondens, de veritate respondet, & vera est opinio de periurio puniri posse: aut respondet de credulitate, & vera est altera opinio, nullam periurij pœnam intrare, Abb. *in cap. ne litteris n. 12. de iur. iur.* Bald. *in cons. 299. lib. 5.* Menoch. *de arbitr. casu 310. sub nu. 29.* Seraph. *de priuil. iur. priuil. 2. n. 3. & 4.* Tusc. *in lit. P. conclus. 287. nu. 3. & conclus. 288. n. 1. & 7. necnon conclus. 387. nu. 2.* quos sequi videtur Farin. *loc. cit. n. 217.*

5 Quarta succedit † opinio illorum, aliter distinguentiū; aut euidenter constat, falsum fuisse iuratum, puta per propriā confessionem; & debet puniri, etiā si fuerit responsum per verbū, credere: aut de falsitate non ita euidenter cōstat, & tūc nulla intrat pœna periurij, in quā sententiam dicendum est, descendisse Menoch. *in dicto casu 319. nu. 29.* & alios, quos citat Granut. *d. Theor. 3. n. 22.* & probat Decian. *in tract. crimin. lib. 6. cap. 10. n. 6.* de quo etiam Farin. *loc. cit. n. 220. & 223.* Rugin. *pract. quæst. cap. 16. n. 20.* Manc *de iur. par. 2. artic. 2. nu. 55.* qui tamen dicit, quod Iudex potest præcipere reo, vt veritatem dicat sub certa pœna, in quā incidit, si falsum iuret: de quo etiā per Scacc. *in d. cap. 7. n. 760.*

6 Verum † in hac opinionum varietate, non crederem vllo modo recedēdum esse à prima, & communi opinione, iurantem nempè falsum respondendo positionibus puniri posse, ne hoc periurij delictum impunitum remaneat: & ne ansa detur delinquendi, ac iurandi falsum in præiudicium tertij, vt dixit Cauagnin. *in d. Decret. 12. §. 1. nu. 43. & seqq.* & probat ex pluribus Rimin. *in d. cons. 491. lib. 3. per tot.* & docent alij, quos citaui supra in prima opinione *num. 1.*

7 Et maximè, † quia contrarium sentientes, ex simili ratione mouentur, quod iurans falsum respondendo inquisitioni, non punitur, sed solum Deum habet vltorem, *l. 2. C. de reb. cred.* & tenent plures, quos citat Granut. *d. Theor. 3. nu. 2.* latè Scac. *in d. cap. 7. n. 756.*

Sed respondetur in respondente inquisitioni, non considerari aliquam pœnam periurij, quia de tertij

8 præiudicio non agitur, † in criminalibus enim ante sententiam non acquiritur ius fisco: secus est in illis casibus, in quibus agitur de præiudicio tertij, in quibus periurium punitur, Guid. Pap. *cons. 29. in fin.* qui loquitur de negante scripsisse litteras, & tradunt plures, quos longa serie refert Granut. *dict. Theor. 3. nu. 15.* præter quam quod regulariter nemo cogitur detegere propriam turpitudinem: sed positionibus esse respondendum iura disponunt, ad effectum, vt quis releuetur ab onere probandi, quod frustra quodammodo diceretur dispositum, si impunè eas negare esset licitum.

9 Tertia verò † distinguentium opinio, an fuerit responsum per verbum veritatis, vel credulitatis, non subsistit, nam iam in capitulo præcedenti clarè, ni fallor, fuit probatum, responsionem per verbum, credere, reputari absolutam, & puram, & hoc verbum, credere,

credere, in respondente positionibus esse veritatis expressiuum: & qui credit, intelligi fateri, & negare, qui non credit. Nec minus est opus ingredi quæstionem: an iuramentum calumniæ extendatur ad iuramentum veritatis: nam qui respondet positionibus, iurat tempore eius responsionum: & illud iuramentum dicitur veritatis, licet præstetur per verbum, credere, & importat absolutam confessionem, vel negationem, vt dictum fuit *in cap. præced.* ita in puncto respondet Rimin. *in dict. cons. 491. n. 20.* qui propterea *num. 15.* reprobat Abb. & Federicum contrarium sentientes idem Granut. *dict. Theor. 3. nu. 2.* & Surd. *dict. decis. 17. nu. 13.*

10 Quarta pariter opinio † vana mihi semper visa fuit: cui enim dubium, quod antequam quis criminaliter puniatur, de delicto constare debet, vel per partis confessionem, vel per alia probationum genera: vnde Doctores omnes supra citati in tertia, & quarta opinione, pro prima allegari possent; allegati enim in tertia fatentur, quod si fuerit responsum per verbum veritatis, intrat pœna periurij; sed verbum, credere, in respondente positionibus esse veritatis expressiuum, iam diximus supra *in cap. præced.* ergo si falsum fuerit iuratum, etiam per hoc verbum, credere, de periurio puniri poterit: allegati verò in quarta opinione, dicunt, quod si clarè constet, falsum fuisse iuratum, intrat pœna periurij: at omnes, qui tenent iurantem falsum respondendo positionibus puniri posse, præsupponunt de periurio apparere.

11 Prima igitur sit conclusio, † iurantem falsum respondendo positionibus posse puniri: quæ conclusio primo ampliatur, etiam si responsio fiat per verbum, credere, vt supra dictum fuit, & docet Rimin. *in dict. consil. 491.*

12 Secundò ampliatur, etiam † si addatur, vt ponitur, & ad effectum, ad quem ponitur, cum id negationi nihil detrahat, vt pariter in cap. præcedenti fuit dictum.

13 Tertiò ampliatur, etiam † si quis iuret falsum in facto alieno, dummodo probetur, respondentem facti alieni habuisse notitiam, Tusc. *in lit. P. conclus. 288. num. 2.* Farinac. *dict. quæst. 160. n. 221.* ad quod conferunt tradita *in cap. 16.*

14 Quartò ampliatur † in eo, qui dixerit, se nescire, dummodo probatur in positionibus posita sciuisse, Tusc. *in lit. P. conclus. 288. nu. 6. & 7.* Farinac. *dict. quæst. 160. num. 221.*

Limitanda modo esset conclusio, si quis negaret, positionem partim veram, & partim falsam, sed de hoc latius dicam *in cap. 53.*

15 Pœnam autem † negantium positiones veras esse arbitrariam, dixit Cauagn. *loco supra citato:* prout arbitraria solet esse pœna periurij, Granut. *dict. Theor. 3. n. 15.* & docet Menoch. *dict. casu 319. n. 10. & seqq.*

16 Secundò † conuictus de mendacio in respondendo positionibus tenetur ad omnia damna, & expensas, Scac. *de Iudic. lib. 2. cap. 7. n. 761.* & contra ipsum iuratur in litem, Ias. *in leg. nec quicquam, §. vbi decretum, nu. 17. ff. de off. procons.* Plot. post alios *de in litem iur. §. 37. nu. 2. & 5.* Grauat. ad Vestr. *in sua prax. lib. 5. cap. 14. nu. 25.* Surd *dec. 58. n. 1.* Mancin *loc. cit. n. 57.* Scac. *sub dict. n. 761.*

17 Tertiò negans † possidere amittit beneficium possessionis, iuxta text. *in leg. fin. ff. de rei vendic.* & licet citatus textus loquatur in responsionibus factis præparatoriis; attamen id etiam ad respondentem positionibus extendit, Benint. *decis. 84.* etsi Aust. *ad dec. 167. Capel. Tholos.* contrarium videatur asserere, & Benintend. opinionem ex pluribus probat Cuccus *in l. fin. ff. de rei vendic.* & in tractatu de mentiente circa possessionem *n. 194. & seq.* & illa mihi videtur satis aperta ratio, quod non minus grauatur actor onere probandi, si reus positiones neget, quam si interrogatoria ante litem contestatam facta negauerit, vt per Cuccum *loco citato num. 198.* à cuius sententia non videtur vllo modo recedendum, quicquid dicat Ordel. *in dict. leg. fin. num. 676.*

SVMMARIVM.

1 *Responsio qualificata, duplex, conditionalis, modificata, dubia, incerta, alternatiua non admittitur.*
2 *Responsio debet esse certa, nec continere debet aliquam dubietatem.*
3 *Responsio qualificata admittitur, si talis etiam fuerit positio, vbi de ratione.*
4 *Responsio duplex, & implicita admittitur, si talis fuerit positio.*
5 *Clausula in fine positionum adiecta, faciens de vnaquaque re vnam positionem, vel ponens coniunctim, & diuisim, an aliquid operetur, & nu. 27.*
6 *Respondere debens non tenetur diuidere positionem aduersarij.*
7 *Qualificatam responsionem in rustico, & idiota Iudex admittere potest.*
8 *Qualificatio, quæ inest ex natura rei, admittitur.*
9 *Duplex responsio non admittitur in respondente positionibus.*
10 *Duplex responsio ex duplici verborum intellectu resultans, an admittatur.*
11 *Duplex responsio in positionibus captiosis admittitur.*
12 *Fraudibus Iudex obuiare debet.*
13 *Iudex ex iusta causa potest admittere responsionem duplicem.*
14 *Duplex responsio in rustico, & idiota admittitur, & quomodo id procedat declaratur nu. 15.*
16 *Duplicitas responsionis in idem incidens admittitur.*
17 *Iudex duplicem responsionem admittens, debet causam in sua pronuncia allegare.*
18 *Conditionalis responsio non admittitur.*
19 *Conditionalis responsio admittitur, si natura rei in controuersiam deducta id patiatur.*
20 *Modificata responsio non admittitur.*
21 *Modificatio non infringens responsionem admittitur.*
22 *Dubia, incerta, & alternatiua responsio non admittitur.*
23 *Dubia responsio non nocet confitenti.*
24 *Dubia responsio habetur, ac si facta non fuisset.*
25 *Dubia responsio in facto alieno admittitur.*
26 *Dubia responsio admittitur, si & ipsa positio dubia sit.*
28 *Dubia responsio ad fauorem cuius debeat interpretari.*
29 *Confessio dubia facta in articulis, seu positionibus, interpretatur ad fauorem articulantis, seu ponentis.*
30 *Confessio dubia facta in respondendo positionibus, interpretatur ad fauorem respondentis.*
31 *Dubia responsio potest à respondente declarari.*
32 *Verba in Iudicio prolata, intelliguntur secundùm intentionem proferentis.*

De responsione qualificata, duplici, conditionali, modificata, dubia, incerta, & alternatiua.

Cap. XLII.

1 Ex regula supra posita, positionibus esse respondendum purè, & simpliciter, constat non

admitti responsionem qualificatam, duplicem, conditionalem, modificatam, dubiam, incertam, alternatiuam: maximè stante statuto, purè, & simpliciter
2 esse respondendum: † quemadmodum enim positio debet esse certa, & clara, vt suo loco superius fuit dictum; sic etiam responsio nullam debet continere dubietatem, vt talis sit responsio, qualis præcessit interrogatio, *l. vt responsum, C. de transact. §. præterea, Inst. de inutil. stipulat.* Mascard. *conclus. 1176. nu. 24. & seqq.* Cauagn. *super Decret. Mont. Ferrat. decret. 12. §. 1. nu. 6. & seqq.* Afin. *in sua prax. §. 19. cap. 17.* Carpan. *super statut. Mediol. cap. 83. nu. 73. 88. & seqq. necnon nu. 138. & 155.* Ludouis. *decis. Lucens. 40. nu. 1.* Pacian *de probat. lib. 1. cap. 21. nu. 20. & seqq.* Vnde parum curandum est, Mancin. qui *de iur. par. 2. art. 2. nu. 47.* existimat, de iure communi admitti responsionem qualificatam.

3 Id tamen, quod † dicunt de responsione qualificata, declaratur primo, sibi locum non vendicare, si & ipsa positio qualificata fuerit, Socin. *in l. 1. nu. 8. vers. secundo limita, ff. de vulg. & pupill.* vbi etiam post Bald. & alios antiquiores, Rip. *nu. 230.* Ludouis. *decis. Lucens. 40. num. 15.* Osasc. *decis. 176. num. 4.* Mascard *dict. conclus. 1176. num. 16.* Mancin. *loc. cit. num. 49.* & docet Menoch. *dict. casu 251. num. 7. & 8.* talis enim debet esse responsio, qualis præcessit interrogatio: vnde si admissa fuisset qualificata positio, etiam qualificata responsio admitti deberet: ne plus ponenti, quàm respondenti concedatur.

4 Et idem esset dicendum, † si duplex esset positio, vel implicita, tunc enim & duplex, & implicita responsio deberet admitti, Carpan. *in dict. cap. 83. num. 89.*
5 † licet ponens in fine duplicis, vel implicitæ positionis, dixerit: Faciens de vnaquaque re vnam positionem, vel addiderit, ponens coniunctim, & diuisim, Curt. *in l. 2. §. quod obseruari, num. 42. C. de iur. iur. propter calum.* Afin. *in sua praxi, §. 19. cap. 18. limitat. 2.* optimè
6 Neuiz. *consl. 7. nu 9. & 10.* Absurdum † enim reputatur, vt ille, qui debet respondere, teneatur aduersarij positiones diuidere, ac distinguere, vt dicit Menoch. *in dict. casu 251. num. 9.*

7 Secundò limitatur, seu declaratur supradicta conclusio, vt Iudex possit admittere qualificatam responsionem, attenta respondere debentis qualitate, vt in idiota, muliere, & rustico. Socin. *in dict. leg. 1. sub nu. 8. ff. de vulg. & pupill.* Ripa *ibidem nu. 27.* Menoch *de arbitr. dict. casu 251. num. 6.* Boer. *decis. 243. nu. 13.* Afin. *in prax. §. 19. cap. 18. in 4. limit. num. 4.* Ludouis. *in dict. decis. 40. num. 14.* Mancin. *loco cit. nu. 48.*

8 Tertiò limitatur, si qualificatio insit ex natura rei, tunc namque illa qualificata responsio admitti deberet, vt declarat Afin. *in dict. cap. 18. in 3. limitatione,* & docet Menoch *dict. casu 251. num. 10.* qui adducit exemplum de eo, qui ponis fuisse factam venditionem, cui responderi potest, fuisse factam pro tali pretio, licet pretium non fuerit in positione positum, cum pretium insit venditioni, *§. pretium, Instit. de empt. & vendit.* Boer. *loco supra citato.*

9 Et quod dicunt Doctores de responsione qualificata, intelligunt pariter de duplici, quæ admitti nulla ratione debet, per rationes superius consideratas, vt per Bart. *in dict. l. 1. n. 4. ff. de vulg. & pupill.* vbi alij scribentes, & præcipuè Rip. *num. 23. & seqq.* & de duplici responsione Afin. *in dict. §. 19. cap. 18.* Quod tamen recipit omnes supra positas declarationes, vt per Doctores superius allegatos, quos non repetam.

10 Quibus quartam secundùm aliquos adde; vt non procedat, si duplicitas resultet ex duplici verborum intellectu, cum satis sit, verba esse simplicia; & si ex his duplex oriatur intellectus, vt declarat Bartol. *in dict. leg. 1. sub nu. 4.* & sequitur post alios Afin. *in dict. cap. 18. in 1. limitatione,* & de communi Rip. *in dict. leg. 1. n. 25.* Verum, vt etiam Ripa fatetur, falsa debet reputari hæc declaratio, cui repugnat regula supra posita, claram, & certam responsionem esse debere: nec dicatur, simplex est responsio, saltem respectu verborum: nam verba ideò proferuntur, vt aliquid significent: ac propterea sat est, responsionem respectu significationis, & sensus verborum non esse simplicem. Præterquam quod dato, quod esset simplex, nunquam tamen clara dici posset, cum duplicem habeat intellectum: & tamen certum est, responsionem claram, non obscuram esse debere; ad hoc, vt releuet ponentem ab onere probandi. Et quemadmodum potest Iudex cogere reum, vt simpliciter respondeat, sic etiam ipsum cogere poterit, vt clarè responsum tradat: non autem per verba, quæ ob duplicem sensum obscuritatem pati possint.

11 Quintò declaratur, duplicem responsionem esse admittendam, quotiescumque Iudex animaduertit, positionem esse captiosam, cui propterea simplex responsio non possit applicari absque periculo, ne respondens deceptus remaneat, vt per add. ad Bart.
12 *in dict. leg. 1. sub nu. 4. in lit. C.* † Fraudibus enim obuiare debet Iudex, & sic admittere responsionem duplicem, ne quis captiosis interrogationibus decipiatur, Bald. *in leg. 1. in princip. C. de ædil. edict.* Alex. *in leg. 1. in 3. limitatione, ff. de vulg. & pupil.* & tradunt alij, quos sequitur Pacian. *de probat. lib. 1. cap. 21. num. 32.* & generaliter
13 dici solet, † Iudicem ex causa posse admittere responsionem duplicem, Bald. *in dict. leg. 1. C. de ædil. edict.* Alexan *in dict. leg. 1. ff. de vulg. & pupil. in 3. limitatione,* vbi etiam Socin. *sub nu. 8.* & Rip *sub n. 27.* Afin. *in sua praxi §. 10. cap. 18. limit. 4.* alios refert Pacian. *loco citato nu. 29.*
14 & id ex pluribus probat *numeris sequentibus*, † & exemplificat in rustico, & idiota *nu. 34.* & sequuntur Socin. & alij *locis supra citatis.* Verum hæc intelligenda essent, si rusticus, & idiota ex se responderent; secus si cum consilio Aduocati, & Procuratoris, vt fieri solet in locis, in quibus positionum copia datur, vel peterent terminum ad deliberatè respondendum, vt per Pacian. *loc. cit.* Secundò, quæ in proposito dicuntur de rustico, & idiota, debent intelli-
15 gi, † vt rusticus, & idiota ob duplicem responsionem non habeantur pro confessis, non autem quod rustici, & personæ idiotæ possint dare duplicem responsionem, imò ad simpliciter respondendum, & ipsi cogi poterunt, vt per Rip. *in dict. leg. 1. sub n. 28.* Pacian. *loco cit. num. 37.*

16 Sextò addere possumus declarationem, vt conclusio supra firmata non procedat, si responsionis duplicitas in idem incidat, Rip. *in dict. leg. 1. n. 26.* Nisi tamen dicamus, hunc non esse casum, in quo duplex responsio admittatur, sed potius duplicem non posse dici responsionem, cum in idem incidat, potius enim sensus, quam verba ipsa veniunt attendenda.

17 In omnibus autem illis casibus, in quibus placeret Iudici duplicem admittere responsionem, deberet in eius pronuncia causam allegare, cur à iure scripto recederet, Alciat. *in leg. 1. §. si quis simpliciter, ff. de verb. oblig.* Pacian. *loco citato num. 38.*

Et quæ dicta sunt de responsione qualificata, &
18 duplici, † procedunt pariter in responsione conditionali, vt per Rimin. *in consil. 551. nu. 7. lib. 3.* Cauagnin. *super dict. decret. 12. §. 1. num. 7.*

Circa tamen positionem conditionalem, septimam debemus adiungere limitationem, vt nempè conclusio

19 conclusio non procedat, † si natura rei in controuersiam deductæ conditionalem patiatur responsionem, tunc enim conditionalis debet admitti responsio, vt post Bart. Alex. Socin. Rip. & alios *in dict. leg. 1. ff. de vulg. & pupil.* docet Neuiz *in sua Silua nupt. in verbo monitoria sub num. 54.* & tradunt plures, quos refert, & sequitur Cauagnin. *super dict. Decret. 12. §. 1. num. 15.* & probat Pacian. *de probat. cap. 21. num. 24. & seqq.* à qua opinione dicit, non esse recedendum in consulendo, & iudicando.

20 Et † quæ diximus de responsione qualificata, duplici, & conditionali, etiam sibi locum vendicant in responsione modificata, Natt. *cons. 287. nu. 1.* qui consuluit, non esse admittendam responsionem illius, qui recognoscendo scripturam, dixit, ipsam non scripsisse deliberato consilio, vel non probare: interrogatur enim de facto, an scripserit, non autem quo animo, & an probet, quod arbitrio iudicis est relinquendum.

21 Sed † addenda erit hoc casu octaua limitatio, si illa modificatio responsionem aliquo modo non infringat, vt in exemplo proposito, in quo reus posset respondere, se scripturam scripsisse, & addere postea, non animo se obligandi; responsio enim, & recognitio per se esset absoluta, & certa; nec obstaret, quod subiungendo dixerit, id non fecisse animo se obligandi, id namque non infringeret præcedentem responsionem: sed adhuc certa, & clara remaneret: & parum reo illa modificatio prodesset, nisi à respondente probaretur, vt bene declarat Cauagnin. *super dict. Decreto 12. §. 1. num. 25.* quod probare posset, si ostenderet metu, vel in carceribus fuisse factam, vel aliqua simulatione interueniente, vel aliter demonstraret, voluntatem liberam non fuisse, vt per Cauagnin. *loco citato n. 21. & seqq.*

22 Demum non admittitur responsio † dubia, incerta, & alternatiua, cum non possit releuare ponentem

23 ab onere probandi, † stante quod non noceat confitenti, *leg. vnica, cum ibi notatis, C. de confess. cap. 2. de confess. in 6.* scribentes *in cap. fin. de confess.* Bero *cons. 178. num. 24. lib. 3.* Surd. *decis. 291. num. 25. in calce operis decis. 75.* ac pro-

24 pterea † dubia responsio habetur, ac si facta non fuisset, Surd *dict. decis. 291. n. 24.*

25 Id † tamen omnes limitant, si fiat positio de facto alieno, in quo dubia, & incerta responsio admittitur, Natt. *in cons. 59. nu. 2.* Cauagn *loc. cit. n. 19.* sed de positione facti alieni dictum fuit superius *in cap. 26.* quæ hic non repetam.

26 Secundò limitant, si & ipsa positio dubia, & incerta sit, per rationes, de quibus supra Carpan *dict. cap. 83. nu. 90.* talis namque debet esse responsio, qualis præcessit interrogatio, *leg. vt responsum, C. de transaction.*

27 Pacian. *de probat. cap. 21. num. 20. lib. 1.* Nec † hoc casu aliquid operatur clausula in positionibus apponi solita, coniunctim, & diuisim, glos *in cap. 2. in verb. rationabili de confess. in 6.* Pacian. *loc. cit.* non tenetur enim reus diuidere positionem, quam non diuisit ponens, Bald. *in capit. dudum il 2. nu. 31. de election.* Pacian. *loc. cit. num. 25.* Neuizant. *cons. 7. num. 9. & 10.* vt dictum fuit superius *num. 5.*

Et circa dubiam responsionem hic nonnulla alia

28 connectenda sunt: † Et primò ad fauorem cuius debeat interpretari dubia responsio; Veral. *dec. 189. par. 1. in calce operis decis. 35.* loquens de confessione dubia fa-

29 cta in articulis per reum datis; † dicit interpretari debere ad fauorem rei, & sic ad fauorem ponentis, seu articulantis, Butr *in cap. ex litteris il 1. de sponsalib.* Et

30 sic etiam † confessio dubia facta respondendo positionibus interpretari debet ad fauorem respondentis, & sequitur Dec. *in consil. 118. num. 5. in fin. & num. 6.* Alex. *in consil. 183. num. 4. vers. quinimo absque alia volum. 5.* vbi dicit, quod responsio interpretari debet, prout est respondenti fauorabilior, alios citat, & sequitur Menoch. *in cons. 112. num. 21.* qui reprobat contrarium sentientes, & hæc omnia sequitur Surd *in dict. dec. 291. num. 24.*

31 Secundò † dubia responsio potest à respondente declarari *leg. si quis intentione ambigua vbi Bart ff. de iudic. leg. inter stipulantem, §. 1. ff. de verb. oblig.* Ruin. latè *cons. 50. nu. 8. lib. 1.* vbi tenet, id fieri posse, etiam post acceptatam responsionem, Ber. *cons. 177. num. 28. & 30. volum. 3.*

32 † nam omne verbum in iudicio prolatum intelligitur secundum intentionem proferentis: & de responsione facta positionibus, Decian. *cons. 39. num. 7. & seqq. lib. 3.* & sequitur Surd *in dict. decis. 291. n. 27.*

SVMMARIVM.

1 *Responderi an possit per verba æquipollentia: & quid si statutum vtatur verbis taxatiuis nu. 8. declaratur nu. 9.*
2 *Forma data à statuto in dubio videtur substantialis.*
3 *Forma non seruata actus dicitur nullus.*
4 *Actus per æquipollens adimpleri sufficit.*
5 *Sententiam condemnationem, vel absolutionem per æquipollens continere sufficit.*
6 *Conditio debet adimpleri in forma specifica, sufficit tamen, vt adimpleatur per æquipollens.*
7 *Statutorum verba non sunt cauillanda.*

Positionibus an possit responderi per verbum æquipollens.

Cap. XLIII.

EX his, quæ dicta fuerunt superius, positionibus esse respondendum purè, & simpliciter, per verbum, credere, vel non credere, dubitari posset, † an
1 debeat admitti responsio per verba æquipollentia; & dubium inde oriri potest, quia ille modus respondendi videtur inductus pro forma, vnde non potest
2 adimpleri per æquipollens. Forma † enim data à statuto in dubio censetur substantialis, Bald. *in leg. comparationes in 3. quæst. in fin. C. de fide instrum.* † Qua non
3 seruata actus dicitur nullus, Aten. *cons. 35.* Bald *cons. 11. in fin. lib. 1.* Decian. *respons. 46. nu. 25. lib. 2.* His tamen non obstantibus contrarium in puncto consuluit Paul. de Castr. *in cons. 157. sub nu. 2. vers. sed certè lib. 2.* mouetur ex doctrina Bart. *in leg. ab emptione sub n. 13. ff. de pact.* vbi do-
4 cet † sufficere actum adimpleri per æquipollens, & dat exemplum de sententia, quæ vel condemnatio-
5 nem, vel absolutionem continere debet, † & tamen
6 sat est, id fieri per æquipollens. † Quemadmodum etiam conditio debet impleri in forma specifica, *leg. Meuius, & leg. qui heredi, ff. de condit. & demonstrat.* attamen sufficit, si adimpleatur æquipollenter, *leg. Iulianus ff. eod. leg. si mater, C. de instit. & substit.* cum similibus per ipsum Castrens. adductis. Et certè si diceremus, solam illam verborum conceptionem esse attendendam; esset quædam superstitiosa verborum obseruantia, ex quo verbis, non rebus lex imposita diceretur, contra text. *in leg. 1. C. commun. de leg.* † Nec verba
7 statutorum sunt cauillanda, sed potius mens statuentium venit attendenda, quæ in proposito fuit, vt ponens per claram responsionem ab onere probandi releuetur; vnde dummodo responsio sit clara, & certa, parum curandum erit, an sit facta

per verbum, credere, vel per alia æquipollentia, vt scribentes omnes admittunt *in leg.1.ff.de vulg.& pupil.* Aret. *in leg.1.§.si quis simpliciter n.21.ff.de verb. oblig.* Asin. *in sua prax.§.19.cap.25.* Cauagn. *super Decret.Montis Ferrat.Decret.12.§.1.num.9.* Carpan. *super stat. Mediol.cap.83. num.129.*

8 Quod † Castrens. *loco cit.* ampliat procedere, etiam si statutum loqueretur per dictionem taxatiuam, tantum: adhuc enim per alia verba similia, posset responderi, per easdem rationes supra consideratas.

Id autem, quod dicunt Doctores de verbis æqui-
9 pollentibus, intelligendum est, † vt sint æquipollentia verbis veritatis expressiuis: hoc est, vt importent absolutam confessionem, vel negationem: quemadmodum responsio per verbum, credere, vel non credere, importare diximus supra *in cap.40.* non autem quod essent æquipollentia solum verbis istis, credere, vel non credere: vt de verbo existimo dici posset; quod licet æquipollere videatur verbo, credo, attamen quia in ipso non est statutum, vt in respondente positionibus importet veritatem, prout statutum est in verbo, credo, vt *in dict.cap.40.* & alibi sæpè, responsio per verbum existimo non diceretur legitima.

SVMMARIVM.

1 *Mutuum si fuerit secreto restitutum, quomodo tutè responderi possit, & per totum.*
2 *Separata qui respondendo asserit, probare debet.*
3 *Mutuum secreto restitutum absolutè factum fuisse negari potest secundum aliquos, & num.6. alij verò contra nu.7. vbi de rationibus.*
4 *Negari tuta conscientia potest, quid indebitè fuit petitum, & num.5.*
8 *Mutui restitutio, si secreto fuerit facta, responderi potest non habui mutuum, quod restituere sim obligatus, secundum alios: & admittere debet Iudex hanc responsionem ad obuiandum malitiis; si de secreta restitutione suspicetur n.9.*
10 *Mutuum factum fuisse si simpliciter ponatur, instare potest reus, vt actor declaret, an illius sit debitor.*
11 *Mutuum si fuerit simpliciter positum, potest responderi, si quid habui restitui, si restitutio fuerit secreto facta.*
12 *Iudex ex aliqua iusta causa potest admittere duplicem responsionem, etiamsi statutum mandet simpliciter responderi, nu.13. si aliqua tamen adsit malitiæ suspicio nu.14.*
15 *Responsio, habuisse mutuum, sed restituisse, an possit in parte acceptari, & in parte reijci.*

Mutuum si fuerit secretò restitutum, quomodo tutè responderi possit: per totum.

Cap. XLIV.

Dictum fuit sæpissimè in superioribus capitulis, positionibus purè, & simpliciter esse respon-
1 dendum: † sed quid si actor ponit, mutuasse centum; quæ reus secretò restituerit, quo modo tutè responderi possit? Considerant enim Doctores, euenire
2 posse casum, vt quis bis soluere cogatur: † nam si mutuum fateatur, & alleget solutionem, si ipsam non probet, vti quid diuersum, & separatum ab ipso mutuo, iterum quantitatem mutuatam soluere erit coactus, vt per Alciat. *in leg.1.§.si quis simpliciter in repet. nu.3. de verb.oblig.* Farinac. *in fragment.in verbo debitor n.6.* vbi alios citat.

Qua in re diuersimodè locuti sunt Doctores. Alij
3 enim existimant † mutuum posse absolutè negari, inter quos fuit Couarr. *var. resol. cap.5.lib.1.* quem simpliciter refert Carpan. *super statut Mediolan.cap.83.n.95.* Anch. *in regula possessor malæ fidei, sub num.25. in 6.* Boer. *decis.243. sub nu.10.* Dicunt enim hoc non esse mentiri, sed mentientem propellere; non decipere, sed
4 decipientem excludere, † & tuta conscientia videtur posse negari, quod indebitè fuit petitum: vt ex pluribus probat Ioan. Ordelaf. *in leg.final.sub num.825. vers.vnde succedit, & num.seqq.ff.de rei vindicat.* Aliam ad-
5 dunt rationem. † Ille qui ponit, mutuasse centum, cum eadem illa centum petat, videtur ponere, mutuasse centum, quæ reus restituere debet, quod cum verum non sit, meritò videtur, reum posse negare mutuum in positione positum cum hac falsa qualitate, vt docet Cuccus *de mentiente circa possessionem n.123. & seqq.* plures alios citat Scacc. *de Iudic.par.2.cap.9.nu.837.* vbi *nu.seqq.* plures ponit mendaciorum differentias, & exempla: respondet contrariis, & nonnullis similibus hoc idem comprobat: & tuta conscientia
6 id fieri posse asserit. † Et quod absque peccati labe, debitor possit hoc casu negare mutuum, tenent multi alij, quos citat Farin. *in suis Frag. in verbo debitor nu.13.* vbi ex mente aliorum varias pro hac parte adducit rationes, quæ apud ipsum videri poterunt.

7 Alij verò id fieri posse absolutè negant † Cum enim mutuum simpliciter ponatur, ipsumque sit verum, mentiri non debet, *cap.1. & seq.22. quæst.2.* quod præceptum, vti negatiuum obligat semper, & ad semper: vt habetur *in can. ne quis arbitretur 22.quæst.2.* cum enim iuramentum præstetur Deo, ipsi non est mentiendum, Geminianus *in capit.cupientes, n.6.de elect.in 6.* Imò nec pro salute animæ, nec pro defensione hominis licitum est mentiri, glos. *in cap. vllus vnquam in verbo ad minuendum 4. quæst.4.* os enim, quod mentitur, occidit animam, Imol. & Felyn. *in cap.ex tenore, extra de testib.* ad idem plura alia adducit argumenta Pacian. *de probationib.lib.1.cap.21.nu.3.& 5.* qui etiam respondet contrariis, quem sequi videtur Farinac *loc.cit.num.14.* qui tandem *n.15.* dicit, in hoc consulas Theologos, & in dubio adhæreas opinioni, quæ tutior est pro anima tua, cui sententiæ libentissimè me subscribo, præcipuè cum aliis mediis indemnitati respondentis consultare possimus, vt infra dicetur.

Multi ad hoc, vt respondenti nullum afferretur præiudicium, dicunt hoc modo posse responderi,
8 † nego me habuisse mutuum, quod restituere sim obligatus, Anch *in can.nullus 4.quæst.1.* quod latè probat, & sequitur Cepol. *caut.109. incipit, si mutuaui centum, & caut.226. incipit, si debitor soluit,* quem sequitur Curt. *de position.in 24. Bienil. num.50.* & hanc tutam esse responsionem, & summè notandam in praxi, dixit Gab. Sar. *ad sing.27. Matth.* & sequitur Boer. *decis.339. circa finem, & decis.246. sub n.13.* Gemin. *in dict.cap.cupientes, sub n.6. vers.Ioan.de Imol.& vers.iuro, quod non mutuasti de elect.in 6.* Couar. *var.resol.lib.1.cap.2.n.3.in prima, & secunda conclusione,* Pacian. *de probation.lib.1.cap.23.n.3.sub versic. quapropter,* Farinac. *loco citato num.9.* Rot. coram
9 Burat. *decis.882.n.6.in calce operis decis.75.* † Quod tamen declarat procedere, si Iudex suspicetur de secreta restitutione, tunc enim ad obuiandum malitiis ponentis, potest admittere similem responsionem: aliter si simplex factum ponatur, nec contradicat Reus, ad simpliciter respondendum potest cogi: ac ideo ex aliorum mente subiungit, esse in arbitrio Iudicis admittere, vel reijcere qualificatam responsionem, ex aliqua iusta causa.

10 Nonnulli existimant, † reum instare posse, vt declaretur positio, quæ si simpliciter contineat, mutuasse

mutuasse centum, addi debeat, centum, quorum mihi est debitor: & tunc stante restitutione, absque vllo periurij periculo absolutè negari poterit, vt post alios, quos allegat, tradit Alciat. *loc. cit. nu. 26.* idque ad obuiandum calumniis, æquitatem suadere asserit: aliter enim contra naturam positionum, grauaretur reus onere probandi, nempè restitutionem secretò factam.

11 Alij volunt, † quod si fuerit admissa positio, continens simplex factum, possit responderi, si habui, restitui: Ioan. de Imol. & Gemin. *in cap. cupientes in princ. de elect. in 6.* Bald. *in leg. quinquaginta, ff. de probat.* Curt. *de position. num. 50.* Add. ad Pap. *de forma positionum actoris, in verbo postquam reus,* Neuiz. *in Sylua nupt. in verbo monitoria, num. 54.* Carpan. *super statut. Mediol. cap. 83. n. 14. & seqq.* Afin. *in praxi, §. 19. cap. 21.* Canagn *sup. Decret. Mantis Ferr. Decret. 12. §. 1. sub nu. 15.* Pacian. *de probat. lib. 1. cap. 21. & cap. 23.* Boer. *decis. 339. circa fin. & decis. 243. sub nu. 13.* Caual. *decis. 27. sub nu. 88. circa fin. par. 2.* plures alios citat Farin. *loc. cit. nu. 7.*

Nec obstat, hanc non esse simplicem responsio-
12 nem, † nam etiam ex aliqua causa rationabili Iudex duplicem potest admittere responsionem, vt alibi fuit dictum, & docet Menoch. *de arbitr. casu 251. nu. 5.* vnde ne reus iterum soluere cogatur, & euitandæ calumniæ causa, debet similis responsio admitti, vt per Alciat. *loco supra citato,* & sequitur Afin. *in dict. cap. 21.*

Et licet quæ in fine id restringere videatur, si adsit statutum mandans simpliciter, & purè positionibus
13 responderi, † attamen Doctores omnes supracitati generaliter loquuntur, etiam in terminis prædicti statuti, ad obuiandum fraudibus, & ne reus mutuum restitutum iterum soluere cogatur.

14 Quod tamen † locum sibi vendicat, si aliqua adsit malitiæ, & fraudis suspicio, quod Iudicis arbitrio relinquitur, vt per Rotam coram Burat *dict. decis. 882. n. 8. & 9.* qui facti speciem, personarum qualitatem; & an verisimilis sit, restitutionem secretò fuisse factam; & plura alia perpendendo, debet admittere, vel reijcere similem responsionem: Vnde Iudices quandoque diuersimodè iudicasse, testatur Neuiz *in dicta sua Sylua in verbo monitoria sub num. 54. in fin.* Prout, me patrocinante, interdum fuit admissa, interdum reiecta similis responsio.

15 Alij demum tenent, † mutuum fateri posse, allegando tamen solutionem, & responsionem hanc non posse in parte acceptari, & in parte reijci: de quo tamen latius dicam infra *in cap. 59. n. 11. & seqq.* vbi videri potest: quæ enim ibi congruo loco dicta fuerunt, hic non repetam: quæ sententia mihi semper magis placuit: est enim conformis veritati, forma statuti adimpletur, euitatur periurij periculum, & indemnitati respondentis optimè consulitur.

SVMMARIVM.

1 *Nego habuisse pecuniam, & si apparebit habuisse, dico restituisse, vel in tuis negotiis expendisse, an sit legitima responsio.*
2 *Simplex responsio quæ sit.*
3 *Occidisse qui fatetur, licet addat ad sui defensionem, puniri debet, nisi probetur, verè homicidium ad propriam defensionem fuisse commissum, & num. 9. & quid si incipiat à negatione, num. 10.*
4 *Nego habuisse, licet addatur, & si apparebit habuisse, dico in tuis negotiis expendisse, vel quid simile, adhuc dicitur simplex negatio, & num. 5.*
6 *Simplex responsio non alteratur per adiectionem, & n. 7.*
8 *Reus non prohibetur post simplicem responsionem; alia addere separata, & diuersa.*
11 *Reus, si fateatur pecuniam habuisse, debet condemnari, etiam si addat, restituisse, vel in negotiis ponentis expendisse.*
12 *Reus post simplicem confessionem, vel negationem non prohibetur alia addere; simplicem enim confessionem, vel negationem non infringunt.*

Nego, me habuisse pecuniam, & si apparebit habuisse, dico restituisse, vel expendisse in tuis negotiis, an sit legitima responsio.

CAP. XLV.

EX eademmet regula supra posita, simpliciter esse respondendum positionibus, dubitare contingit; an si quis ponat, dedisse alicui aliquam pecuniæ quantitatem, possit reus negare non habuisse, & postea addere; & si apparebit, me habuisse dico ipsam restituisse, vel in tuis negotiis expendisse, Bart. hanc quæstionem proponit *in leg. 1. num. 4. ff. de vulg. &*
1 *pupill.* † & dicit legitimam non esse responsionem, ac propterea sic respondentem haberi pro non confesso: & mouetur, quia simplex non est responsio,
2 † cum illa dicatur simplex, quæ fit sine aliqua replica, & confert in vnum casum tantum: at supradicta responsio duos respicit casus, ergo, &c. Hanc eandem sententiam sequitur ibi Alexand. *num. 2.* & adducit simile de eo, qui fatetur, se aliquem occidisse;
3 sed ad sui defensionem, † quo casu dicitur simpliciter factum fuisse homicidium, de quo puniri debet, nisi ad sui defensionem fecisse probet, vt post alios nouissimè docuit Farinac *in titul. de Homicidio quæst. 125. num. 420.* & hanc Bartol. opinionem veram, & communem appellat Alexand. ibidem; de communi pariter eodem in loco Rip *num. 25.* & eam amplexi fuere scribentes, tam *in leg. 1. ff. de vulg. & pupill.* quàm *in leg. 1. §. si quis simpliciter, ff. de verb. oblig.* vt Imol. Angel. Roman. Alexand. Aret. & alij, quos citat Boer. *decis. 359. sub num. 4. versic. & hoc verum,* pluribus aliis mediis probare conatur Ias. *in dict. leg. 1. ff. de vulg. nu. 8.* licet verè omnia per ipsum considerata huc tendant, vt non sit simplex responsio, hanc pariter sententiam secutus fuit Afin. *in sua prax. §. 19. cap. 18.* alios citat Pacian. *de probat. lib. 1. cap. 21. num. 18. qui nu. 19.* testatur de magis communi opinione.

Paulus tamen de Castro *in dict. §. si quis simpliciter* contrarium tenet, & sic consuluisse testatur, in eiusque sententiam descendisse, Cuman. ait, licet Ias. aliter Cuman. intelligat *sub dict. nu. 8.* Mouetur Paul. de
4 Castr. quem sequitur Alciat. *lib. 1. Parod. cap. 7.* † Quia hæc responsio est simplex, & absoluta: actor enim ponit, dedisse certam pecuniarum summam, & reus respondendo dicit, non habuisse: & sic negat absolutè. Nec obstat, quod subiungit, & si apparebit habuisse; dico in tuis negotiis expendisse: nam id est, quid prorsus separatum ab ipsa negatione, & quod negationem ipsam non infringit. Responsio enim simplex, & valida per aliam inutilem adiectionem non debet vitiari, *leg. sancimus, C. de donat. cum vulg.* & sequuntur alij, quos citat Pacian. *loco citato n. 19.*

Contra hanc rationem omnes contrarium sentientes insurgunt, quòd licet illa adiectio sit inutilis; tamen quia contra formam statuti reus voluit illam adiectionem facere; etiam pro illa adiectione inutili, quam facere non debebat, puniri debet, &

sic pronunciari haberi pro confesso, iuxta Batt. sententiam: à qua tamen puto absolutè recedendum,
5 † nam illa responsio, nego habuisse, clara, & simplex mihi semper visa fuit: est namque animaduertendum, positionem hoc solum continere, talem habuisse pecuniam, reus respondendo dicit non habuisse: & sic absolutè positionem negat: & certum est, quod si nihil aliud adderet, statuto esset satisfactum. Sed qui ponenti interest, quod data simplici responsione ad interrogationem, addat alia verba,
6 quæ nihil operantur, † non qualificant, non modificant, non alterant, non restringunt vllo modo responsionem; sed quia remanet puta, absoluta, & simplex. Nec obstat, statutum disponens simpliciter esse respondendum: nam statutum disponit, positioni esse purè, & simpliciter respondendum; at in casu proposito, pura, & simplex est responsio respectu contentorum in positione: positio enim continet dedisse pecuniam, reus negat pecuniam habuisse: &
7 licet alia postea addat, † non duplicant tamen, nec alterant simplicem responsionem, pecuniam nempè
8 non habuisse. † Et non prohibetur reus, post puram, simplicem, & absolutam responsionem positionibus datam, aliquid aliud ad sui libitum addere, quod respectu allatæ responsionis nullius sit momenti; nec in hoc statutum, vllo modo repugnat.

Et exemplum ab Alexandro allatum hanc optimè
9 probat sententiam. † Qui enim fatetur commisisse homicidium, licet addat ad suam defensionem, debet puniri, vt per Farinac. *dict. quæst. 125. num. 420.* quia ista adiectio non tollit ipsam confessionem: vnde si non probetur, attenditur ipsa homicidij confessio; prout attendi deberet negatio, si reus à negatione inciperet: prout si diceret, non occidi, & si occidisse
10 apparebit, id feci ad defensionem: † tunc enim non posset de homicidio puniri, cum præcesserit negatio, vt post alios benè declarat Farinac. *de reo confesso, & conuicto quæst. 81. nu. 142.* ecce igitur, quod attenditur confessio, vel negatio absoluta, non adiectio: & sic in proposito, si reus respondendo positionibus, dicat, nego me habuisse pecuniam; attenditur illa negatio, quæ pro absoluta responsione haberi debet, & parum obstat adiectio: & si habuisse, apparebit, &c. E contrario verò, si reus fateretur illam pecuniam habuisse, licet postea adderet, eam
11 expendisse in eius negotiis, vel restituisse, † haberetur pro simpliciter confitente; & ad restitutionem condemnari deberet, nisi adiecta probaret; prout pro simpliciter negante haberi deberet, si negaret habuisse pecuniam, licet postea adderet, & si apparebit, &c. & statuto erit satisfactum, cum illæ adiectiones nullo modo restringant simplicem negationem, vt supra dictum fuit.

12 Et quotidie videmus, † quod illi, qui respondent positionibus post simplicem negationem, vel confessionem, plura recensent, addunt, ac referunt, quæ parum nocent, vel iuuant, nisi probentur: ponens enim acceptat confessionem, vel negationem, & de adiectis, quæ non sint connexa, parum curat: vnde cum Paulo de Castro semper essem in quæstione proposita; pro qua Castr. opinione plura alia adducit Alciat. *loco citato*, quæ tamen ad propositum positionum parum conuenire videntur.

SVMMARIVM.

1 *Pronuncia Iudicis requiritur, vt positiones habeantur pro confessatis; non obstante contumacia respondere debentis: etiam si statutum expressè disponat, contumacem in respondendo positionibus haberi pro confesso, nu. 3.*
2 *Lex, seu statutum mandans, aliquem haberi pro confesso, intelligitur per sententiam, non ipso iure.*
4 *Reus si respondeat antequam oriatur pronuncia, positiones haberi pro confessatis, admittitur.*
5 *Citatio requiritur antequam Iudex pronunciet, positiones haberi pro confessatis.*
6 *Pronuncia Iudicis non requiritur; si statutum mandet, reum haberi pro confesso ipso iure, vel ipso facto, nu. 7.*
8 *Contumaciam accusare non est necesse, si statutum mandet, reum haberi pro confesso ipso iure, vel ipso facto; nisi tamen in contrarium adsit consuetudo, nu. 9.*
10 *Pronuncia super contumacia an requiratur, & nu. 11.*
12 *Appellare an liceat à pronuncia Iudicis, aliquem fuisse contumacem: & positiones haberi pro confessatis.*

An requiratur pronuncia Iudicis, ad hoc, vt positiones habeantur pro confessatis.

CAP. XLVI.

1 Diximus superius Iudicem cogere posse reum ad respondendum positionibus, etiam si in comminatione apponatur, quod alias habeantur pro confessatis, sed quid si actor aliam non curet responsionem, sed satis ipsi videatur, haberi pro confessatis, an requiratur saltem Iudicis pronuncia? Circa quod primo concludendum est, quod si Iudex assignet simpliciter terminum ad respondendum positionibus, non obstante contumacia, adhuc requiritur pronuncia, haberi pro confessatis, vt dixit Bald.
2 *in leg. 1. nu. 2. C. de pœna Iud. qui male iudic.* † quotiescumque enim lex, vel statutum disponit, aliquem haberi pro confesso, id intelligi debet per sententiam, non ipso iure, vt docet Bald. *in leg. transigere, num 34. C. de transact.* nec est sibi contrarius *in leg. 2. §. quod si actor, C. de iur. propt. calum. n. 2.* licet enim dicat, non respondentem positionibus haberi pro confesso, illis tribus concurrentibus, non negat tamen, Iudicis pronunciam requiri: idem sequitur Gab. Sar. *in add. ad sing. 39. March. n. 24.* & post alios Cauagn. *super Decret. Mont. Ferrat. decr. 12. §. 1. num. 28. & seqq.* Rot. Genuens. *decis. 161. nu. 10.* Thom. Doc. *cons. 79. num 3.* Cepol *caut. 189. in princ.* alios citat Scac. *de Iud. lib. 1. cap. 97. nu. 112. & seqq. & lib. 2. cap. 7. nu. 522.* & in his terminis procedunt tradita per Alex. *in leg. si insulam num. 36. ff. de verb. oblig.* & declarat Natt. *in cons. 53. nu. 4. lib. 1.*

3 Quod ampliatur, † etiam si statutum expresè disponat, vt non respondens positionibus habeatur pro confesso: adhuc enim Iudicis declaratoria requiritur, vt per Natt. *in cons. 364. nu. 7. & 8.* Ruin. *cons. 117. nu. 9. lib. 5.* & plura ad propositum pro rationibus dubitandi cumulat Roland. *cons. 90. nu. 11. & seqq. lib. 3.* & sequitur Gabal. *in glosis cap. 19. lib. 5. constitutionum Marchiæ vers. pro confessis num. 2.*

4 Ac propterea † si reus respondeat ante supradictam declaratoriam Iudicis, non poterit pronunciari haberi pro confesso, quia licet non responderit intra terminum assignatum, moram tamen ante dictam pronunciam purgare potuit, Scac. *loco proximè citato nu. 523.* de quo tamen latius videri poterit *in seq. cap.*

5 Et † citationem esse necessariam, antequam Iudex pronunciet, Positiones haberi pro confessatis, non videtur dubitandum, quia cum ista pronuncia sit præiu

præiudicialis, & reus possit multa allegare ad excusandam eius contumaciam, debet etiam citari, vt etiam docent multi, quos citat Scac. *de Iud. lib. 2. cap. 7. num. 525.*

6 Si verò † statutum disponat, vt contumax in respondendo positionibus habeatur ipso iure pro confesso, tunc alia non requiritur declaratoria, cum statutum id declaret, sic distinguendo docet Natt. *dict. cons. 364. nu. 7. & 8.* & cumulatissimè ex pluribus probat Rol. *dict. cons. 90. n. 20. & seqq.* qui reprobat Anchar. & alios contrarium sentientes, idem voluit Ruin. *in dict. cons. 117. nu. 9. lib. 5.* vbi distinguit, an statutum simpliciter disponat, haberi pro confessis, & requiritur declaratoria, vt supra fuit dictum: secus si dicat, haberi pro confessis ipso iure: quicquid dicat Ludouis. *decis. Lucens. 44. nu. 44.* nisi ipsum intelligere velimus, sic stante consuetudine, de qua infra, non autem de iure.

7 Quod † ampliatur primo, etiam si in statuto dicatur, ipso facto, nam ipso facto, & ipso iure idem importare solet, Bart. *in leg. 1. circa med. ff. de his, qui not. infam.* Bald. *in Auth. incertas, prope finem, C. de incert. nupt.* ac ideo nec vno, nec altero casu sententia requiritur, Ias. *in cons. 128. nu. 8. lib. 4.* & docet latè Alex. *in dict. cons. 139. n. 2. lib. 7.* vbi dicit, quod ista dictio, ipso facto, idem importat, quod statim, seu ipso iure, absque aliquo hominis ministerio, & sequitur Rol. *dict. cons. 90. num. 21. & seqq.* & ipso iure, & ipso facto idem importare, Tuscus *in litt. D. conclus. 302.* vbi plures citat.

Secundo ampliatur, vt simili statuto existente non sit nec etiam necessarium, vt accusetur contumacia:
8 & rationem adducunt, † quia confessio, quæ à lege inducitur ipso iure eundem habet effectum, vt si facta fuisset in iudicio parte præsente, vt per Bald. *in leg. si tutor, C. de interd. matr.* & cum non requiratur factum hominis, non possumus dicere, vt necessarium sit, contumaciam accusare, & citare, Roland. *dict. cons. 90. nu. 16. & seqq.*

In ciuitate tamen Vrbini patria mea in contrariū
9 adest consuetudo, † vt nempe debeat accusari contumacia; & antequam fuerit accusata admittatur purgatio moræ, vt dicam *in cap. sequenti:* & de simili consuetudine in Statu Montis Ferrari testatur Cauagniu *loco supra citato nu. 34.* & in Statu Sabaudiæ Thesaur. *decis. 11.* quæ consuetudo admodum rationabilis videtur, licet enim statutum dicat, haberi pro confesso ipso iure, vel ipso facto: attamen multi possent considerari casus, in quibus reus à contumacia deberet excusari; vel saltem fieri posset, habuisse iustam causam, vel iustum impedimentum, ob quod ad moræ purgationem deberet admitti; iuxta ea, quæ dicentur infra *in cap. sequenti.*

10 Tertio ampliatur, † vt nec etiam requiratur pronuncia super contumacia, nam cum de ipsa ex actis constet, non est necesse, vt Iudex declaret ipsum contumacem. Quod tamen intelligendum non est, si ille, qui fuit contumax, compareat in iudicio post incursam contumaciam, & alleget aliquam iustam causam, ob quam intendat demonstrare, se verè non fuisse contumacem: tunc enim super hoc, tanquam super emergenti, pronunciare debet Iudex, vt benè animaduertit Natt. *dict. cons. 364. nu. 9.* & pronunciando postea, ipsum fuisse contumacem, intelligeretur per consequens pronunciasse, positiones haberi pro confessatis, cum ad hoc sola contumacia respondere
11 debentis sufficiat, vt per ipsum *loc. cit.* † Quamuis enim hoc casu non requiratur sententia, seu pronuncia, reum haberi pro confesso, requiritur tamen declaratoria, fuisse contumacem, si ipse id controuertat, ad quod conferunt tradita per Dec. *cons. 145. vers. tamen videtur,* Crauet. *cons. 218. nu. 2.* Amat. *decis. Marchiæ*
12 *38. n. 20.* † Et quando Iudex pronunciat, aliquem fuisse contumacem, & per consequens, positiones haberi pro confessatis, poterit appellare, Moron. *in tract. de fid. treg. & pace, quæst. 35. num. 2. & 11.* Scac. *de Iud. lib. 2. cap. 7. n. 345.* & est ratio, quia in gradu appellationis poterit iustificare aliquam causam, ob quam appareat, verè ipsum non fuisse contumacem; & sic male fuisse iudicatum; non appellat enim hoc casu, vti contumax: sed vti prætendens, se non fuisse contumacem, de quo latius dicam *in cap. 48. num. 8.* vbi vide.

SVMMARIVM.

1 *Mora in respondendo positionibus an possit purgari, & per totum.*
2 *Mora ante sententiam regulariter purgari solet, quod tamen declaratur num. 3.*
4 *Mora in præiudicium tertij non purgatur.*
5 *Mora purgatio in respondendo positionibus non admittitur; stante statuto, vt termino elapso habeantur pro confessatis.*
6 *Mora in respondendo positionibus non purgatur, si fuerit facta comminatio ad certum diem sub pœna confessi.*
7 *Pœna in non respondente positionibus quæ sit.*
8 *Dies certus, & pœna confessi impedit mora purgationem.*
9 *Geminata mora purgari non solet.*
10 *Mora in respondendo positionibus non potest purgari, si adsit statutum, vt non respondens habeatur ipso iure pro confesso.*
11 *Iudex non potest prorogare terminum ad respondendum positionibus à statuto præfixum.*
12 *Dilatio data à statuto formaliter obseruari debet, si assignetur sub pœna.*
13 *Mora in respondendo positionibus antequam fuerit accusata contumacia, & ante sententiam de consuetudine Vrbini purgari solet.*
14 *Mora in respondendo positionibus ante sententiam purgatur, si sententia sit necessaria.*
15 *Mora in respondendo positionibus purgatur, si à parte saltem tacitè fuerit remissa.*
16 *Mora purgari poterit, si positiones non contineant debita requisita.*
17 *Mora an possit purgari in causa appellationis.*

Mora in respondendo positionibus an possit purgari.

Cap. XLVII.

1 Ponamus quod fuerint facta debita monitoria cum solitis comminationibus, & quod reus aliquod non dederit responsum infra terminum assignatum, vel à statuto præfixum, an antequam ipsi accusata fuerit contumacia, & secuta sententia haberi pro confessatis, admittatur purgatio moræ.

2 Et pro affirmatiua allegari solet communis traditio, ante sententiam declaratoriam moram purgari posse, Alex. *in leg. si insulam nu. 36. ff. de verbor. oblig.* alios citat Neuiz. *cons. 6. nu. 2.* Carp. *super statut. Mediol. in titul. de positionib. num. 164.* sed cum in casu proposito nondum fuerit secuta sententia, nec minus accusata contumacia, videtur dicendum moram posse purgari, Gabal. *in gloss. cap. 19. lib. 5. Constitut. March. in verbo pro confessis num. 1.*

Quibus tamen non obstantibus, rigore iuris in-

specto, contrarium est asserendum; aliter enim sequeretur, vt actor remaneret grauatus onere probandi illas positiones, ac ideo purgatio admitti non debet, Osasc. *decis.71. num.56.* quem refert, & sequitur Carp. *loco citato n.167.* vt enim declarat Osasc. *dec.5.n.4.*
3 illa opinio, † quod ante sententiam admittatur purgatio moræ, non procedit, quando ius partis efficitur
4 deterius, † tunc enim in præiudicium tertij non est sufferendum moram purgari, Scacc. *de Iudic. lib.2. cap.1.nu.102.* at in casu proposito non est dubium, tertij præiudicium adesse ob onus probandi: ergo moræ purgatio non debet admitti.

5 Secundo id eo magis sibi locum vendicaret stante statuto, vt termino elapso habeantur pro confessatis, quo casu cum alia non requiratur sententia, nisi super facto, non admittitur moræ purgatio, Carpan. *loco citato nu.170.* & ex aliorum mente docet Neuiz *dict.cons.6.nu.12.vers.sed contrarium.*

6 Tertio id fortius procederet, si in cædula, seu monitorio fuisset facta comminatio ad certam diem sub pœna confessi: ita docet Pap. *in forma except. contra positiones, in verbo primo quia sub n.2.* Asin. *in sua praxi §.19. cap.16.* Natt. *cons.53. num.5. lib.1.* Corn. *cons.25. num.21. lib.2.*
7 Carp. *loco cit. nu.168.* Neuiz *dict.cons.6. circa fin.* † Pœnam autem intelligunt, si apponatur, vt alias habeantur pro confessatis: & Carpan. *loco citato* his vtitur verbis: si statutum apponeret diem, & pœnam, vt habeantur pro confessis. Neuiz. verò ad certam diem sub pœna confessi: & Pap. *loco citato*, cum sit dies, scilicet responsionis fiendæ, sitque pœna, quod habe-
8 bitur pro confesso. † Et diem certam, & pœnam impedire purgationem moræ, docet Alex. *in dict. leg. si insulam sub nu.14.* & de communi testatur *nu.15.* & sequitur Gabal. *loco cit. circa finem primi numeri.*

Quarto tanto certius hæc amplecti deberet opi-
9 nio, si geminata esset mora, † quæ geminatio purgationem impedire solet, *leg. traiectitia §. de illo, ff. de action. & obligat.* & in puncto Neuiz. *dict. cons.6. in fin.* Osasc. pariter in terminis *in dict. decis.5. in fin.*

10 Quinto, eo magis ab hac opinione non esset recedendum, si vlterius statutum disponeret, vt contumax ipso iure haberetur pro confesso, cum enim tunc nulla sit necessaria sententia, vt *in cap.46.* purgatio moræ non esset admittenda, vt bene declarat Natt. *in cons.364. nu.10. & 11.* Quicquid dicat Ludouis. *decis. Lucens.44. nu.43.* qui loquitur secundum consuetudinem ab ipso allegatam.

11 Quibus stantibus, nec etiam poterit † Iudex parti prorogare terminum ad respondendum à statuto
12 præfixum: nam quando lex, † vel statutum alicui terminum statuit, ad aliquid faciendum, & casu, quo illud non fiat, pœnam imponit, dilatio formaliter obseruari debet, nec moræ purgatio admittitur, Dec. post Felyn. *in cap. cum sit Romana in 7. fall. nu.53. de appell.* at in casu proposito statutum mandat, vt reus respondeat intra certum tempus, & apponit pœnam confessi, vt liberet ponentem ab onere probandi: ergo non poterit Iudex in præiudicium tertij, terminum præfixum prorogare, vt voluit Cauagn. *super Decret. Montis Ferr. decr.12.*

Et quæ superius dicta fuere de purgatione moræ, cum Vrbini in controuersiam fuissent deducta, Excellentissimus D. Simon Nutius Foro Semproniensis, tunc Vrbini Locumtenens, me patrocinante, pronunciauit, purgationem moræ non admitti. Sed cum in secundo iudicio fuisset producta fides omnium
13 ferè procuratorum huius Ciuitatis, † attestantium stylum, & consuetudinem fuisse, vt antequam reo fuerit accusata contumacia, admittatur purgatio moræ, per Celeberrimum Collegium fuit sententia prædicta reuocata: Vnde conclusio à me supra firmata erit limitanda, in contrarium existente consuetudine. Quæ consuetudo est etiam rationi consona, vt dixit Sola *ad Constit. Sabaud. in tit. de posit. gloss.1. n.15. & seqq.* Nam cum ad hoc, vt positiones habeantur pro confessatis requiratur contumacia, quæ nulla est, nisi accusetur, *leg. properandum, §. & si quis, vbi Iason*, non poterunt haberi pro confessatis, nisi contumacia fuerit accusata, vt per ipsum.

14 Secundo declaranda erit, si simpliciter quis fuerit monitus ad respondendum: Vel statutum simpliciter disponat, contumacem haberi pro confesso: cum enim tunc Iudicis pronuncia requiratur, vt *dict. cap. 46.* ante sententiam mora purgari poterit, vt distinguendo optimè declarat Natt. *in dict. cons.364. num.7. & 8.*

15 Tertio limitatur, si mora fuerit remissa, prout, si post ipsam incursam, actor institerit responderi: quo casu tacitè diceretur remissa mora, vt declarat Ludouis. *dict. decis. Lucens.44. nu.39. & seqq.*

16 Quarto ad hoc, vt non respondens positionibus habeatur pro confesso vigore statuti, vel ad hoc, vt monitus à Iudice pro confesso habeatur, multa requiruntur, de quibus Gratian. *decis. March.171. in calce operis decis.79. n.6. & seqq.* ipsi non concurrentibus vtique mora purgari poterit, vt per Gratian. *in allegata Decisione ferè per totum*: de requisitis autem positionum, vt nempe debeant esse pertinentes, debeant continere tempus, & alia, de quibus *in dict. decis.171.* à me superius suis locis dicta fuere, & dicam infra *in cap.61.*

17 Quinto in gradu appellationis moram purgari posse, dicit post alios Gratian. *in dict. decis.171. nu.1.2. & 12.* cum appellatio reponat appellantem ad statum, in quo erat ante litem contestatam. Verum animaduertendum est, ne decipiamur, hæc non procedere, si reus fuerit monitus, vt respondeat ad certum diem, sub pœna confessi; & ipsi postea fuerit accusata contumacia, & orta pronuncia, positiones haberi pro confessatis, quæ enim dicta fuerunt superius de purgatione moræ; procedunt antequam accusata fuerit contumacia, & orta fuerit pronuncia, post enim monitiones, accusationem contumaciæ, & pronunciam, nemo est, qui asserat, nec etiam ex consuetudine, moram purgari posse: quo casu parum etiam prodesset appellatio: nec in istis terminis loquitur Gratian. sed solum quando reus est contumax in respondendo positionibus, ob quam contumaciam Iudex ipsum, vti contumacem, condemnat: tunc enim potest appellare, & in gradu appellationis ostendere, se verè non fuisse contumacem, & sic moram purgare, vt per ipsum Gratian. & Doctores, quos allegat, nonnulla alia ad propositum *in cap. seq.*

SVMMARIVM.

1 *Appellatio an detur à pronuncia, positiones haberi pro confessatis, & per totum.*

2 *Confessus, & conuictus appellans non auditur; quod in verè confesso intelligunt, non in ficto nu.3.*

4 *Appellatio non datur, si statutum mandet, non respondentem haberi ipso iure pro confesso: vbi de ratione. Idem est, si statutum simpliciter dicat, non respondentem haberi pro confesso, dummodo non respondens verè fuerit contum. x num.5.*

6 *Contumax verus non appellat. Et quid si vlterius statutum induceat*

inducat contra contumacem aliquem actum positiuum, vt nempè positiones habeantur pro confessatis nu.7.
8 *Procurator si solum fuerit monitus, principalis potest appellare.*
9 *Contumacia est delictum, in quod non potest facere Procurator, vt Dominus incidat.*
10 *Minor, mulier, & rusticus contumaces appellant.*
11 *Contumax verus de aequitate canonica appellat.*
12 *Contumax appellans auditur si proponat causam, ob quam praetendat, se non fuisse contumacem, vbi de ratione, & num.18.*
13 *Non appellans à pronuncia, positiones haberi pro confessatis, sibi praeiudicat.*
14 *Non opponens contra comminationem, quod non respondens habeatur pro confesso, sibi praeiudicat.*
15 *Contumax in non respondendo positionibus potest appellare, si fuerit pronunciatum diffinitiuè super tota causa.*
16 *Iudex non potest reuocare pronunciam, positiones haberi pro confessatis.*
17 *Interlocutoria, contumacem haberi pro confesso, non potest à Iudice reuocari.*

An detur appellatio à declaratione, positiones haberi pro confessatis.

Cap. XLVIII.

1 DIximus supra *in cap.46.* quod si statutum simpliciter disponat, non respondentem positionibus haberi pro confesso, Iudicis declaratoriam re-
2 quiri. Nunc dubitari potest, † an ab ista declaratione detur appellatio? Multi namque tenent, appellationem non dari in damnam confessus, & conuictus appellans non auditur, *l.2.C.quos appellat.non recip. capit. Romana, § fin autem de appellat.in 6.* sed contumax in non respondendo positionibus dicitur confessus, ergo appellans non debet audiri. Contrarium alij defen-
3 dunt, & declarant † supradictam regulam procedere in verè confesso, sed iste, qui non respondet positionibus, dicitur fictè confessus, ergo ad ipsum trahi non debet regula supradicta. Haec, & similia argumenta hinc inde adducit Asin. *in sua praxi, § 19.cap.15.* & tandem concludit, quod si statutum disponat, non respondentem haberi pro confesso, appellationem non dari: & aliorum opinionem procedere posse, vbi res sit integra, nec ius partis factum fuerit deterius: pro eadem parte Cauagn. *sup. Decret. Mont. Ferr. Decret.12. §.8. quaest.2.* plura adducit argumenta, & sequi videtur Pold.Rip. *obseru.67.n.6.*

Verum fateri oportet, rem aliter se habere: nec ad
4 propositum conferre illam quaestionem, † an disposita in casu vero trahantur ad casum fictum. Nam aut statutum mandat, non respondentem haberi ipso iure pro confesso, & appellatio non debet dari, quia pronuncia Iudicis hoc casu non fuit necessaria, vt dictum fuit superius *in cap.46.* Si verò statutum disponat simpliciter non respondentem haberi pro
5 confesso, † quo casu est necessaria Iudicis pronuncia, & adhuc, si verè fuerit contumax, non debet admitti appellatio, quia stante vera contumacia, nulla competit defensio, & in istis terminis loquitur Ru-
6 gin. *de appellat.cap.3.§.2.sub n.828.* & intrat regula, † quod verus contumax non appellat, *l.properandum, § fin autem reus, C. de Iudic. l.1. C.quor.appellat.non recip.* Pap. *in forma appellat. à definit, in glos. coram vobis sub nu.9. versic. quaeritur,* Franc *in cap. Nicolao nu.18. vers.postremo de appellat.* Lebuf. *de appellat.artic.7.glos.21.nu.7.& seqq.* Marant. *part.6.sui Specul.membro 2. n.19.* Specul. *in tit.de appellat.§.* *in quibus lib.1. num.2.* plures alios citat Scacc. *de appell. quaest.17.limit.3.num.1. & seq.*

7 Et licet Scac *loc.cit. n.10.* hanc regulam, † quod verus contumax non appellet, limitare videatur, quando lex, vel statutum vlterius contra contumacem inducit aliquem actum positiuum: & ponit exemplum, vt positiones habeantur pro confessatis: tunc enim, dicit ipse, satis contumax videtur punitus, vt habeatur pro confesso, vnde vlterius puniri non debet, vt non possit appellare: attamen contrarium est asserendum in casu proposito, vnica enim ipsi imponitur poena, nempè, vt ob eius contumaciam habeatur pro confesso: quod verò non possit appellare, non est poena respondere nolentis; sed est effectus verae contumaciae; vt post Foller. animaduertit Cartar. *de executione sententiae capt.ban.cap.1.nu.50.60. & seqq.* verus enim contumax, vt dictum fuit, non appellat.
8 † Et contumax verus ille dicitur, qui fuit legitimè monitus, Marant. *in 6.par. sui Specul. act. 2.princip.in verbo quandocumque n.285.* Scac. *loco cit n.3.*

Ex quo infertur, quod si solum Procurator fuerit monitus ad respondendum, principalis poterit appellare, cum principalis, non procurator moueri debuerit, vt infra dicam *in cap.61.* Bart *in leg.1.§.si aduersus sub nu.2.ff.quand.appell sit,* Franc *in dict.cap. Nicolao nu.18.*
9 *& seqq.* Scacc. *dict. limit.3. nu.8.* † contumacia enim est delictum, in quod non potest facere procurator, vt dominus incidat, Felyn. *in cap 1.nu.6.vers.si procurator, vt lite non contest.*

Generalis autem regula, verum contumacem non
10 posse appellare, † limitatur in minore, muliere, & rustico, qui non obstante, quod fuerunt contumaces, appellare possunt. Franc. *in dict.cap Nicolao,* Marsil. *singul.377.* Vrsil. ad Afflict *decis.344 num.1.* Rugin *de appellat. §.2. cap.3. num.226.* Scacc. *dict quaest.17.limitat.3. num.11.*
11 Secundo limitatur de aequitate canonica, secundum quam etiam verus contumax appellat, Ferret. *cons.216.n.3.* ac ideo, vt Scacc. testatur, Rota Roman. admittit appellationem etiam in vero contumace; & idem obseruari in Romana curia, ac toto Statu Ecclesiastico, etiam vbi obseruantur Constitutiones Marchiae, testimonium praebet d ct.Scacc.
12 Tertio appellatio admittitur, si contumax appellet, non quia praetendat, contumacem per appellationem audiri; sed quia ob aliquam iustam causam dicit verè non fuisse contumacem, tunc enim admittitur appellatio, tanquam à nouo emergenti, super quo Iudex debet pronunciare, vt optimè declarat Nat. *in consil.364.* & fieri posset, vt Iudex super hoc malè iudicauerit, & ideo merito appellatio admitti debet, & in istis terminis benè procedunt dicta per Gur. *in decis.171. Prouincia Marchiae, quae est in calce operis decis.79.* Nec obstat, statutum disponere, contumacem haberi pro confesso, non appellatur enim ex eo, quod contumax non debeat haberi pro confesso, sed appellatur ex eo, quod Iudex declarauit ipsum contumacem; dum declarauit positiones haberi debere pro confessatis; quam contumaciam adfuisse, negatur, & ita intelligi debet Decius *in consil.34. sub nu.2.* dum ex mente aliorum dicit, contumacem in respondendo positionibus posse appellari, inferendo causam legitimam, & in his pariter terminis procedunt tradita per Cauagnin *in dict. 2. quaest* & per Pettum *in praxi cap.For.lib.2.cap.4. nu.16.* eodem pariter modo intelligi debet Surd. *in cons.360 num.38.lib.3.*
13 dum dicit, † quod non appellans à pronuncia, positiones haberi pro confessatis, sibi praeiudicat. Prout

14 sibi præiudicaret, † si non opponeret contra comminationem, quod in casu contumaciæ positiones haberi deberent pro confessatis, vt per Surd. *loc. cit. sub nu.55. vers.3.* & in istis pariter terminis est necessarium intelligere Scac. *de appell. quæst.5. sub num.91. vers. comprobatur.*

Et licet ex supradictis appareat adesse aliquam difficultatem, an contumax possit appellare à pro-
15 nuncia, positiones haberi pro confessatis; † attamen appellari vtique potest, si diffinitiuè super tota causa fuerit pronunciatum, vt per Dec. *in dict. cons.34. sub nu.2. vers. aut Iudex:* Licet enim positiones haberi deberent pro confessatis, attamen fieri posset, malè Iudicem iudicasse super tota causa, vel quod veniret reuocanda: si contrarium contentorum in positionibus probaretur, quod fieri posse, *in seq. cap.* ostendam: & in istis terminis benè procedunt tradita per Gratian. *in dict. decis.171. in calce operis decis.79.*

Vltimo circa pronunciam, positiones haberi pro
16 confessatis, est obseruandum † Iudicem non posse reuocare hanc interlocutoriam, ex quo habet executionem à lege, Rip. *in leg. quod iussit sub n.33. ff. de Iudic.*
17 Prout generaliter dicendum est, † non posse reuocare interlocutoriam, contumacem haberi pro confesso, vt dixit Scac. *de appellat. dict. quæst.17. limit.47. memb.1.*
18 *num.64.* † nisi tamen reus compareat, & alleget causam, ob quam dicat, se non fuisse contumacem, tunc enim super hoc, tanquam super emergenti, pronunciare deberet Iudex, vt supra dictum fuit.

SVMMARIVM.

1 *Pronuncia, positiones haberi pro confessatis, an noceat, si de veritate in contrarium appareat.*
2 *Veritas omnibus præualet.*
3 *Veritati omnia cedunt.*
4 *Confessiones inductæ à statuto ob contumaciam, sunt confessiones fictæ, & præsumptæ.*
5 *Error probatur ex eo, quod de veritate in contrarium appareat.*
6 *Pronuncia non obstante, positiones haberi pro confessatis, potest probari contrarium.*
7 *Confessio ficta non debet plus operari, quam vera.*
8 *Confessio non præiudicat si probetur contrarium.*
9 *Probatio an admittatur contra fictionem.*

Pronuncia, positiones haberi pro confessatis, an noceat, si de veritate in contrarium appareat.

Cap. XLIX.

1 Si reus fuerit verè contumax in respondendo positionibus, itaut habeantur ipso iure ex forma statuti, pro confessatis, vel mediante Iudicis pronuncia; an id adeo noceat, vt contrarium demonstrari non possit; circa quod omnes vno ore asserunt.

Primo nec statutum, nec Iudicis pronunciam posse veritati obesse, ita vt si de veritate in contrarium appareat, nec contumaciam, nec Iudicis pronunciam
2 esse aliquo modo attendendam: † veritas enim om-
3 nibus præualet, *cap. consuetudo 8. distinct.* † cui propterea omnia cedunt, *capit. verit. ead. distinct.* Magon *decis. Lucens. nu.5. nu.29. in calce operis dec.42.* qui *nu.26.* aliam adducit rationem, † confessiones nempè inductas à sta-
4 tuto propter alterius contumaciam, esse confessiones præsumptas, Rol. *cons.54. nu.4. lib.3.* Moron. *de fide treg. & pace quæst.54. nu.12.* & tanquam tales admittunt probationem in contrarium: & eo maximè si contrarium probaretur per confessionem partis aduersæ: & plures allegat attestantes de communi, & verissima opinione: quod etiam aliis mediis confirmat, vt apud ipsum videre est, quibus adde, quod illa confessio ficta, si probetur contrarium, dicitur erronea,
5 & sic nihil operari potest; † de errore autem dicitur constare, eo ipso, quod apparet, rem aliter se habere, *leg. si post, C. de iur. & fact. ignor. leg. de ætate, §. qui iusso, ff. de interrog. action.* Bart. & alij *in leg. non fatetur, ff. de confess.* Alex. *cons.145. nu.6. lib.6.*
6 Ex quo inferunt, † quod non obstante simili pronuncia, reus potest in se suscipere onus probandi contrarium, vt post alios docet Socin. Iun. *in consil.3. num.18. lib.2.* & declarat Alex. *in dict. cons.145. num.8. & 10.* quos sequitur Ludouis. *decis. Lucens.44. num.53 & seqq.* Mancin. *de iuram. par.2. artic.2. n.79.* Si enim admittitur probatio in contrarium in vera confessione, quanto magis id asserere debemus in ficta, vt argumenta-
7 tus fuit Ludouis. *loc. cit. nu.57.* † Non debet enim plus operari confessio ficta, quam vera, *leg. filio quem pater, ff. de lib. & posth.* Alex. *loc. cit. nu.8.* vnde quemadmodum
8 † si quis fassus fuisset falsam positionem, posset errorem demonstrare, Socin. Sen. *cons.97. nu.16. & 17. lib.4.* Corn. *cons.229. num.3. lib.2.* quos sequitur Socin. Iun. *cons.3. nu.18. lib.2.* ita etiam, qui ob contumaciam habetur pro confesso, contra hanc fictam confessionem potest probare: vt per Alex. & Ludouis. *loc. cit.* quos sequitur Magon. *dict. decis. Lucens.25. num.25.* Nec est præsumendum, statutum ob illam fictionem voluisse auferre potestatem probandi contrarium, Ludou.
9 *dict. decis.44. sub num.56.* Nec dicatur, † contra fictionem non admitti probationem, ad notata *in leg. siue possidetis, C. de probat.* nam id non procedit, si quis velit probare contra contenta in illa ficta confessione, vt optimè declarat Alexand. *in dict. consil.145 num.9.* de quo etiam Sola *ad constitut. Sabaudiæ in titul. de positionibus glos.4. num.1.*

SVMMARIVM.

1 *Emptor tenetur denunciare litem venditori, etiam si putet, rem esse euincentis.*
2 *Positionibus concernentibus dominium euincere volentis, non est respondendum, vbi de rationibus.*
3 *Qui habet auctorem non tenetur respondere positionibus concernentibus dominium.*
4 *Et quid si solum concernant possessorem n.7. & seqq.*
5 *Venditor non tenetur de euictione, si sequatur culpa emptoris.*
6 *Positio, quæ concernit possessionem illius, qui habet auctorem, vel ipsius actoris dicitur captiosa.*
8 *Venditor tenetur emptorem defendere, etiam respectu possessionis.*
9 *Intimatio non est necessaria, quando nulla venditori potest competere defensio; quod tamen declaratur n.10.*
11 *Scapuc.* de vtili Saluian. interd. *improbatur, dum dic. eum, qui habet auctorem obligatum esse respondere positionibus concernentibus possessionem.*

Qui habet auctorem an teneatur respondere positionibus.

Cap. L.

Hanc quæstionem proponit Bart. *in leg. at cui natura, §. si cum me absente num.4. ff. de negot. gil.* vbi dicit

1 dicit primò, † quod licet emptor putet, rem esse euincentis, tamen debet denunciare litem venditori; nam ipse forsan contrarium ostendere poterit: & 2 hinc infert, † quod si fiant positiones de Dominio euincentis, licet emptor sciat, rem euincentis esse, non cogitur tamen illis respondere, nam si negat, incidit in periurium, si affirmat, præiudicat sibi, quia contra venditorem agere non posset, *leg. alias, ff. de iur. iur.* & dicit notari *in leg. qui iurasse, §. 1. eod. tit.* Corn. *consil. 50.* Ruin *consil. 205. num. 14. lib. 1.* Mancin. *de iur. par. 2. art. 2. nu. 27.* Franc. Marc. *decis. 581. nu. 7. & 8. par. 1. quæ est in calce operis decis. 68.*

3 Ex qua Bart. doctrina omnes conueniunt, † quod si fiant positiones super dominio, quod ille, qui habet auctorem, non teneatur respondere, vt per Marant. *in suo Specul. par. 6. in 7. memb. nu. 13.* Surd. *in decis. 22. quæ est in calce operis dec. 63.* cum quo concordat Scapuc. *de nili Salu. interd. lib. 1. quæst. 32.* & sequitur Franc. Marc. 4 *in dict. decis. 581. n. 7. & 8.* per easdem rationes. † Sed an idem sit asserendum, si positiones concernant possessionem, non autem dominium. Surd. idem dicendum esse probat, primò per supradictam Bart. doctrinam, cum nulla ratio diuersitatis inter vnum, & alium casum considerari possit.

Secundo mouetur, quia si res esset euicta, amitteret ius contra venditorem: qui dicere posset, † secu-5 tam fuisse euictionem eius culpa: qui fassus fuit possessionem ex parte euincentis. Quo casu venditor non esset obligatus de euictione, *leg. hoc iure, vbi glos. ff. de euict. leg. si rem quam, §. si duple, leg. si mancipium, ff. eod. leg. si controuersiam vbi glos. & Bald. C. eod.* Cabal. *de euiction. §. 5. num. 5.* plura ad propositum cumulat Surd. *loco citato num. 1.*

Tertio mouetur Surd. ex regula, de qua *in cap. 12.* 6 vbi dixi, † captiosis positionibus non esse respondendum, at in casu nostro positiones dicerentur captiosæ per supradictam Bart. doctrinam, si enim negat, incidit in periurium, si fatetur, amittit ius agendi contra venditorem, ergo ad ipsis respondendum cogi nulla ratione debet, eandem rationem adducit Franc. March. *loco citato.*

Quæ omnes rationes, si rectè animaduertantur, 7 ad vnam tantum reducuntur; † quia nempè respondens amitteret ius agendi pro euictione contra venditorem, qui de culpa ipsum redarguere posset, quod fassus fuerit id, quod euincens probare debuisset: ob quam rationem Bart. *loc. citat.* tenet, emptorem de dominio euincentis respondere non debere: non quia agatur de dominio, sed quia sibi præiudicaret respectu euictionis, & cum idem sit, quantum ad possessionem, dicendum est, etiam si agatur de possessione, eum, qui habet auctorem, ad respondendum co-8 gi non posse. Nam certum est, quod † venditor tenetur emptorem defendere, etiam respectu possessionis, *leg. 1. in fine, & leg. in venditione, ff. de action. empt.* Vnde si euicta possessione vellet agere contra venditorem, ipse excipere posset, euictionem fuisse secutam culpa ipsius emptoris, qui possessionem fassus fuit. Nec obstat si dicatur, ipse sciebat euincentem verè fuisse in possessione: nam præsupponimus pariter, quod ille, qui interrogatur de dominio pro certo habeat, euincentem esse dominum, & tamen respondere non tenetur: & rationem addit Bartol. quia plura forsan venditor probare potuisset contra illud dominium, vt considerat etiam Franc. March. *in dict. decis. 581. nu. 9.* Et eodem modo plura forsan demonstrare potuisset contra illam possessionem: ac ideo venditor semper posset se tueri; euictionem possessionis eius culpa fuisse secutam: ne igitur sibi hoc inferatur præiudicium cogi non debet, vt per Surd. *loco citato nu. 6. & seqq.*

Nec minus obstat, si diceretur, non posse considerari aliquod præiudicium; nam si vera erat posses-9 sio ex parte euincentis, nulla venditori competebat defensio: † quo casu potest agi contra venditores pro euictione, nulla etiam facta intimatione, vt per Cabal. *de euiction. §. 3. nu. 73. & seqq. & §. 5. n. 18.* Responde-10 tur namque, quod potest agere pro euictione, † sed debet ostendere, quod verè euincens erat in possessione, & quod contra ipsum nulla competebat defensio, vt per Cabal. *loco cit.* Vnde in hoc sibi saltem infertur præiudicium, quod demonstrare debeat, rem adhuc euictam fuisse, ad quod non teneretur, si ipse possessionem fassus non fuisset, vt optimè considerat Surd. *dict. decis. 22. n. 8. & seqq.*

Præterquam quod multa venditor contra illam possessionem forsan opponere potuisset, quæ emptor ignorabat, vnde ne detur iste casus, vt emptor deceptus remaneat, si venditor demonstraret, se contra illam possessionem aliquid probare potuisse, ad respondendum cogi non debet.

Accedat quod stante ista ratione, emptor etiam de dominio respondere esset obligatus, si verè sciret, euincentem esse dominum, & tamen omnes volunt, de dominio non esse respondendum, vt per Hodiernam ad dictum Surdum *decis. 22.* qui citat dictum meum Tractatum *in cap. 49.* secundum primam impressionem.

11 Nec argumentum, † quod in contrarium adducit Scapuc. à sufficienti partium enumeratione vllo modo concludit: dicit namque ipse, aut respondendo negat, aut fatetur, si negat, nulla culpa euictionis, si fatetur, aut falsum, aut verum, si falsum, id probare debebit emptor, & si probabit, ipsi erit imputandum, cum ausus fuerit fateri, quod verum non erat; si verum, denegari ei non debet regressus, ex eo, quod veritatem dixerit.

Primo namque hoc suum argumentum non magis concludit in possessione, quam in dominio: & tamen ipse etiam fatetur, de dominio non esse respondendum.

Secundo verum est, quod in negante nulla culpa considerari potest, sed ne quandoque fateri cogatur, ad respondendum cogi non debet: si verò fatetur, distat à veritate, quod Scapuc. dicit, habere præsumptionem pro se, ac ideo venditorem contrarium probare debere: licet namque nemo præsumatur suum iactare velle; id tamen procedit respectu respondentis, qui non præsumitur, quod consulto id fecerit, sed per ignorantiam: non autem quantum ad possessionem in personam euincentis, quæ respectu venditoris ea confessione emptoris nullo modo adiuuatur: vnde licet non præsumatur, suum iactare velle, quando, vel facit compromissum, vel sponte restituit, videns nullam competere defensionē venditori: nam si vult agere pro euictione, debet probare, quod verè nullum ius venditori competebat, vt per Doctores, quos Cabal. citat *locis citatis*, ex quo constat, illam præsumptionem nihil operari.

Secundo dato, quod venditor probare deberet, emptorem falsum confessum fuisse, nonne in hoc saltem esset damnificatus, quod antequam pro euictione agere posset hoc nouum iudicium cum venditore subire deberet.

Tertio, si falsum confessum fuisse venditor probaret, nonne damnum maximum incurreret? neq

dicatur, id ipsi esse imputandum, nam forsan ipse credebat, & pro certo habebat, euincentem fuisse in possessione, quam veram non fuisse possessionem venditor postea probauit: ex hoc igitur, quod illud, quod verum esse credebat, fateri voluit, volumus ipsum suo iure priuare; & huc tendunt rationes supra allatæ, ob quas diximus, emptorem ad respondendum cogi non debere: hoc est, ne quandoque euenire possit casus, vt suo iure agendi contra venditorem priuetur.

Si verò veritatem fateretur, adhuc posset damnificari, saltem in probando, nullam venditori competere potuisse exceptionem, vt supra dictum fuit.

Ex quibus crederem, habentem auctorem nec de dominio, nec de possessione euincentis respondere debere secundum dictam Surdi Decisionem, quam in terminis Saluiani interdicti sequitur Pacif *de Salu. interdicto inspectione prima, cap.7.n.28.*

SVMMARIVM.

1 *Positionibus an pluries sit respondendum, & num.3. & per totum.*
2 *Credere possum hodie, quod heri non credebam.*
4 *Positionibus, ob quas in contrarietatem quis incidere posset, non est respondendum.*
5 *Positionibus non est respondendum, si ex ipsarum responsione in periurium quis incidere posset.*
6 *Periurus non est iterum interrogandus.*
7 *Verbum credulitatis, in positionibus æquipollet verbo, veritatis.*
8 *Positio, quando dicatur eadem cum primis: quod latè exemplis declaratur.*
9 *Positionibus, quibus non fuit legitimè responsum, iterum est respondendum.*
10 *Positionibus est iterum respondendum, si prima fuerunt deperdita.*

Positionibus an iterum sit respondendum.

Cap. LI.

Diximus supra, positionibus esse respondendum, & ad hoc iudicem reum cogere posse, captis
1 etiam pignoribus. † Quid modo si semel eisdem positionibus fuerit responsum, an iterum ad respondendum cogi possit, glos. *in l.2.§. quod obseruari, in fin. glos. antep. C. de iuram. calum.* tenet, pluries super eadem re posse interrogari reum; fieri namque potest,
2 † quod hodie credam, quod heri non credebam: ac ideo Iacob. de Aren *de posit.§.3.nu.13.* distinguendo in quæstione proposita dicit, aut prius responsum fuit per verbum veritatis, & iterum interrogari non debet, aut per verbum credulitatis, & ad iterum respondendum cogi poterit, per eandem rationem, & sequuntur alij, quos citat Surd. *dec.17.n.8. in calce operis dec.62.* alios refert Rugin. *pract. quæstionum cap.16.nu.2.* Rot. *decis.239.* in antiquis Calder. *cons.4. in titul. de confess. Domin. in can. statuimus de confess. vers. aut respondens position.* Scacc. *de Iud. cap.7.nu.179.*

3 Contrarium tamen absolutè venit affirmandum, vt qui semel responsum dedit, ad iterum respondendum cogi non possit, vt declarat Specul. *de position.§.6. nu.3.* & docent plures, quos refert, & sequitur Marcus Anton. Thomar. *decis. Rotæ Macerat. 54.n.3. quæ est in calce operis decis. 72.* qui allegat etiam dictum meum Tractatum *in cap.50.nu.3.* secundum primam impressionem: & ratio ab omnibus redditur, quia si reus iterum responderet, in contrarietatem de facili in-
4 cidere posset, † at positionibus, ob quas in contrarietatem quis posset incidere, non est respondendum, Bart. *in dict. §. quod obseruari*, Curt. *de positionib. nu.29. & 30.* & dicam latius *in cap. seqq.* ac ideo ad iterum respondendum quis cogi non poterit: eandem rationem considerant Rugin. *pract. quæst. cap.6. nu.4.* & Thomat. *in dict. decis.54. nu.4.*

Secundo responsiones fiunt cum iuramento, vnde si contrarium responderet, incideret in periu-
5 rium: † at non sunt admittendæ illæ positiones, ob quas in periurium quis incidere posset: Rugin. *loco citato nu.8.* Thomat. *vbi supra*, & dicam *in cap. seq.* ac propterea sat est, positionibus semel fuisse responsum.

Præterquam quod verisimile est, reum perman-
6 surum esse in eadem responsione: † vnde aut verum iurauit, aut falsum: si verum non est, quod ad iurandum denuo cogatur: si falsum, non debet vti periurus iterum interrogari, *cap. quæstioni*, vbi scribentes *de appellat.* & ad peierandum inuitari, *cap. dudum, il 2. de elect.* quam sententiam sequitur Rugin. *in dict. cap.16. suarum pract. quæst.* & nouissimè Thomat. *in dict. decis.54.*

Quibus stantibus ad contraria facilis est responsio: contraria namque sententia falso nititur fundamento, nempe responsionem per verbum credulitatis in respondendo positionibus veritatem non im-
7 portare: † cum tamen hoc casu verbum credulitatis æquipolleat verbo veritatis, vt per Surd. *in dict. decis. 17. nu.9. & seq.* & dictum fuit supra *in cap.40. & 41.* quæ hic non repetam, & docet Rugin. *in dict. cap.16. nu.5.* & sequitur Thomat. *in dict. decis.54. nu.6. & 7.* qui vltra dictum meum tractatum plures alios allegat: vnde ratio in contrarium considerata, quod hodie possim credere, quod heri non credebam, cessat prorsus: ac propterea licet responsio fuerit facta per verbum credulitatis, vt de stylo fieri solet; adhuc ad iterum respondendum quis cogi non poterit, quicquid alij dixerint, & præcipuè Scac. *in dict. cap.7. lib.2. de Iud. num.179.* decepti ex illo verbo, credulitatis, non animaduertentes, veritatem hoc casu importare, vt *in dict. cap.40.*

8 Ex quibus infertur † non esse admittendam positionem, quæ sit eadem cum prima, ne quis respondere bis teneatur: quod quinque modis contingere potest. Primò, si in verbis, vel in substantia, vel in effectu sit eadem: Secundò, si sit ex necessitate probationis eadem: tertiò si ex necessitate facti tantum: quartò, si ex qualitate: quintò, si ex dependentia. De primo non est dubium, quod si eadem sit positio vel in verbis, vel in substantia, & effectu, licet aliis verbis concepta, non sit admittenda, cum per rationes supra allatas, semel tantum positioni, idem continenti sit respondendum.

In secundo distinctionis capite, idem regulariter est dicendum. Sit exemplum, posui me rem aliquam præscripsisse, cui positioni est respondendum, cum contineat ius dispositum, non disponens, vt dicam *in cap.56. nu.8.* deinde volo ponere titulum, & possessionem, erit hæc positio reijcienda, quia præscriptio præsupponit titulum, & possessionem, Bart. *in Auth. & qui semel numer. 24. vers. exemplum, C. de probat.* scribentes *in cap. fraternitatis*, vbi præcipuè Abb. *nu.8.* & Marian. *numer. 75.* Albert. de Malet. *de testib. cap.7. num.128.* Farinac. *de testib. quæst.75. nu.342.* Vnde si aduersarius negauit præscriptionem, intelligitur negasse & titulum, & possessionem, & ideo ad respondendum

dendum iterum super titulo, & possessione non erit cogendus: Imo si postea fateretur adfuisse titulum, & possessionem diceretur fassum fuisse præscriptionem, quam primo negauit.

Quod tamen dicitur de titulo necessario in præscriptione non procedeiet in præscriptione longissimi temporis, quæ titulum non requirit, *leg. male igitur, C. de prescript. long. temp.* Marian. *in dict. cap. fraternitatis sub num. 65. vers. & aduerte.* reiiceretur tamen positio hoc casu, vti non necessaria, & impertinens, si solum præscriptio longissimi temporis fuisset proposita, vt per Farinac. *dict. quæst. 75. num. 348.*

Et eadem ratione, si prius de titulo, & possessione fuisset facta positio, reiicienda est altera de præscriptione; si enim negauit verbi gratia titulum, & possessionem, intelligitur etiam negasse præsumptionem, requirentem titulum, & possessionem: conferunt tradita per Farinac. *dict. quæst. 75. nu. 352. & seqq.* Si tamen solus titulus esset positus, posset fieri alia positio præscriptionis longissimi temporis, quæ, vt dixi, titulum non præsupponit.

Tertius est casus, quando secunda positio continetur sub prima de necessitate facti tantum: sit exemplum, posui de mutuo, quod de necessitate facti habet tempus, sed non de necessitate confessionis, si enim fateatur mutuum, non intelligitur hinc fateri certum tempus. Et circa positiones sic est distinguendum, aut aduersarius fassus fuit mutuum, & tempus poni poterit, nam probato mutuo, potest etiam tempus probari, Abb. *in dict. cap. fraternitatis sub n. 8.* Gabr. *de test. conclus. 21. n. 46.* Albert. de Mal. *d. cap. 7. n. 129. & seqq.* plures alios citat Farinac. *dict. quæst. 75. nu. 205. & seqq.* Quod tamen debet intelligi, si positio fuerit admissa absque tempore, quæ parte contradicente non est admittenda, vt dictum fuit supra *in cap. 10.* Si vero positio mutui fuit negata, non poterit fieri alia positio de tempore eiusdem mutui: negando enim absolutè mutuum, intelligitur etiam negare tempus, quo factum dicitur: nisi tamen de mutuo cum tempore fuisset facta positio, quo casu de alio mutuo alio tempore facto, vti de re diuersa, alia fieri posset positio.

Quartus casus respectu articulorum non habet dubium, probato enim facto, etiam qualitas, quæ non insit ex natura, seu necessitate facti, nec probationis, probari poterit, Abb. *in d. cap. fraternitatis sub num. 8.* qui nonnulla refert exempla, & sequitur Farinac. *dict. qu. 75. nu. 210. & seqq.* In positionibus vero distinguere debemus, aut factum fuit confessatum, & absque difficultate qualitas potest poni, quæ non insit de necessitate in ipso facto: sit exemplum, posui, Titium promisisse centum, positio fuit confessata, aliam facere potero positionem, promissionem fuisse factam cum iuramento, vel mediante stipulatione: vel posui aliquem fuisse vulneratum; iterum ponere licitum erit, vulnus fuisse illatum cum hoc, vel alio armorum genere. Si verò negatum fuisset factum, nec qualitas amplius poni poterit: vnde si negasti promisisse, non potero te iterum interrogare, an promiseris cum iuramento, illa enim qualitas absque subiecto stare non potest: sed si essemus in qualitatibus, quę possunt stare absque subiecto & sic absque facto negato; vt de publica voce, & fama dixit Pap. *in forma excipiendi contra positiones, in verbo vltima positioni,* bene fieri posset alia positio circa illam qualitatem, est tamen animaduertendum, quod si factum fuerit positum cum ipsa qualitate, & fuerit à reo negatum, poterit iterum poni absque illa qualitate: sit exemplum, posui, promisisse centum cum iuramento, quod fuit negatum, potero iterum ponere, promisisse simpliciter absque iuramento: nam positio partim vera, & partim falsa in totum negari potuit, vt *in cap. 53.* vnde licet negaueris promisisse cum iuramento, fateri poteris absque periurij periculo, promisisse simpliciter, & sic absque iuramento.

Vltimum casum, in quo positio potest esse eadem ratione dependentiæ, ponam *in cap. sequenti num. 12.* & nonnulla alia ad propositum *in cap. 54.*

Principalis modo conclusio, vt positionibus iterum non sit respondendum, † limitatur primo, si
9 non fuerit legitimè responsum, illegitima enim responsio habetur pro non facta, ac ideo mirum non est, ad denuò respondendum cogi posse, Gail. *pract. obseruat. lib. 1. obseruat. 82 nu. 3.*

10 Secundò limitatur, † si scripturæ, in quibus erant adnotatæ primæ responsiones, fuerint deperditæ, Specular *de quæsit. §. 6. num. 3.* quemadmodum quando amissæ sunt attestationes, possunt examinari testes super eisdem, Farinac. post alios *dicta quæstione 75. numer. 235.*

SVMMARIVM.

1 *Positionibus, ob quas in periurium quis incideré posset, non est respondendum.*

2 *Positionibus, quæ sint eadem cum primis, vel contrariæ negatis: vel contrariæ confessatis, non est respondendum, & numer 4.*

3 *Positionibus duplicibus, & implicitis non est respondendum, & num. 5. & 10.*

6 *Positionibus captiosis non est respondendum, & nu. 9.*

7 *Nemini laqueus est immittendus.*

8 *Positionibus, quibus semel fuit responsum, non est amplius respondendum.*

11 *Positionibus rei decisæ per iuramentum, non est respondendum.*

12 *Positionibus ab aliis dependentibus, quibus iam fuit responsum, non est respondendum.*

13 *Positionibus, ob quas in contrarietatem quis incidere posset, non est respondendum.*

14 *Positionibus super possessione ille respondere non cogitur, qui in præparatoriis negauit possidere, vbi de rationibus.*

15 *Probationibus qui renunciauit, an possit facere positiones, remissiuè.*

16 *Positionibus an possit vti ille, qui suscepit in se onus probandi.*

Positionibus, ob quas in periurium, vel contrarietatem quis incidere posset, non est respondendum.

CAP. LII.

1 Illis positionibus non esse respondendum, ob quas in periurium quis incidere posset, est omnium scribentium sententia, Odofr. *de positionibus nu. 17.* Rot. *decis. 746. nu. 7 par. 3. diuers. in calce operis decis. 16. n. 3.* ad peierandum enim quis induci non debet, vt dictum fuit superius *in cap. 12. num. 17.* nec periurij occasio est præstanda, de quo pariter dictum fuit superius *in cap. 17. numer. 10. & 11.* At propterea Iacob. de Aren.
2 *de positionib. numer. 16.* dicit, † non esse respondendum positionibus, quæ sint eædem cum primis, vel sint contrariæ negatis, vel contrariæ confessatis

vtroque enim casu contrarium asserendo, in periurium incidere posset, ac propterea sic ponens non esset audiendus, de quibus omnibus latius suis locis, in quo Iudex debet esse admodum cautus, ne peierandi detur ansa, de quo Scacc. etiam *de Iud. par. 2. c. 7. n. 274. & 275.* Non puto tamen verum esse, quod multi Doctores asserunt: Similes positiones dici superfluas, ac ideo non admittendas. Positio enim, quæ sit eadem cum prima, non admittitur, quia semel tantum positionibus est respondendum, vt *in cap. præcedenti*, provt etiam reiiciuntur positiones contrariæ, non quia sint superfluæ, sed quia contrariis positionibus non est respondendum, vt dixi *in cap. 17.* & positiones contrarias non deberi appellari superfluas, dixit etiam Scacc. *dict. cap. 7. nu. 275. circa finem.*

3 Et eadem ratione periurij non est respondendum positionibus duplicibus, seu implicitis, vt docet Iacob. de Aren *de posit. numer. 40.* fieri namque posset, vt vnum caput esset verum, aliud falsum, vnde simpliciter negando, vel fatendo, de facili in periurium incidere posset, de quo suis locis fuit dictum, idem
4 Bob. *de posit. sub num. 50. vers. 10.* qui dat exemplum, † si pater iurauerit in peculio nihil adesse, & inueniatur postea aliquid in ipso peculio adesse: & aduersarius ponat, tempore, quo iurauit, illud adfuisse in peculio, non tenetur respondere: si enim fateatur, erit sibi contrarius, si negat, pariter periurus erit. Et *nu. 52.* dat
5 exemplum de positione implicita, † vt si quis ponat, te hodie comedisse in tali Ecclesia, ad respondendum cogi non debes: nam si hodie comedisti, sed non in illa Ecclesia, respondere non poteris absque periurio: si enim negas, cum comederis, iurabis falsum, si fateatis, pariter eris periurus, cum illa die non fueris in illa Ecclesia. Hanc tamen esse positionem implicitam, nullo modo asserere possem: vnicum enim est factum, nempe, te comedisse in illa Ecclesia, non autem quod hodie comederis, & quod comederis in illa Ecclesia: vnde si in illa Ecclesia non comedisti, poteris absolutè negare, absque vllo periurij periculo: licet illa die alibi comederis, non comedisti enim in illa Ecclesia, vt fuit in positione positum. Et de positione implicita fuit dictum superius *in c. 13.* Idem
6 docet Specul. *de positionib. §. 7. n. 20.* † qui dat exemplum de positionibus captiosis, quibus ob periculum periurij non est respondendum, Gayl. *pract. obseruat. lib. 1.*
7 *obseruat. 82. n. 12.* de quibus pariter supra *in cap. 12.* † Nemini enim laqueus est immittendus *cap. de viduis 22. quæst. 1.* & vt dicit Imperator *in l. 1. C. si aduers. vend.* non spectabis me auctorem periurij: & idem dicendum est, si ob incertitudinem de facili quis peierare posset, vt per Specul. *loc. citat. num. 27. & seqq.* & docet Pap. *de forma excipiendi contra positiones in verbo detegentes,*
8 Surd. *dict. decis. 17. n. 9. & seq.* qui propterea asserit, † non esse respondendum positionibus, quibus semel fuerit responsum, de quo *in cap. praeced.* Mascard. *conclus.*
9 *1177. num. 36. & seq.* † qui dat exemplum in positionibus captiosis, vt si ponatur, quod tu sis vsurarius, si fateris, detegis turpitudinem tuam, si negas, es periurus. Sed de positionibus continentibus crimen di-
10 ctum fuit *in capit. 18.* † exemplificat etiam *numer. 38.* in positionibus implicitis, vt si ponas, te possidere talem Ecclesiam ad tale Monasterium pertinentem: fieri namque potest, vt Ecclesiam possideas, sed quod ad tale Monasterium non pertineat, de quibus omnibus supra suis locis, & docet Carpan. *super statut. Mediol. cap. 83. nu. 43. & seqq.*
11 Ex quo etiam dicendum est, † quod si fiat positio de re iam per iuramentum decisa, non sit respondendum, vt post alios, quos allegat, dicit Mancin *de iuram. par. 2. artic. 2. nu. 18.* sed benè poterit fieri positionem per iuramentum fuisse decisam.

12 Et ob eandem rationem non erit respondendum positionibus dependentibus à negatis, vt si dicatur, pono, quod Meuius vendidit mihi talem fundum. Item pono, quod dictus Meuius dicti fundi possessionem tradidit, si enim negas, Meuium vendidisse, non erit respondendum secundæ positioni, cum pendeat à prima, ex eo enim, quod vendidit, possessionem tradidit, vnde si verum non est, vendidisse, nec etiam erit verum, tradidisse possessionem, vt per Iacob. de Aren *in d. tract. de position. n. 26.* Specul. *in dict. §. 7. nu. 34.* qui aliud dat exemplum, si quis ponat obtinuisse rescriptum, deinde ponat, vigore illius rescripti fuisse receptum, si enim prima fuit negata, aliæ à prima dependenti non erit respondendum, de quo etiam Tusc. *in lit. P. conclus. 388. n. 6.* Carpan. *in d. cap. 83. n. 25.* Scacc. *de Iudic lib. 2. c. 7. nu. 177.* vbi alios citat, & refert supradictum exemplum, de quo supra *sub num. praeced. in princip.* & est ratio, quia secunda positio pendet ab alia iam negata; & sic de facili in periurium quis incidere posset: alia verò ratio, de qua Scac. *loc. cit.* non esse respondendum, quia non releuaret ponentem, cum nuda traditio non transferat dominium, parum concludit; nam licet non transferat dominium, *leg. traditio, de acquir. rer. domin. leg. nuda, ff. de donat.* attamen ponenti vtile admodum esse posset, probare possessionem, saltem adminiculatiuè ad Dominium: aliud Scacc ponit exemplum: si ponam hæreditatem Titij ad me pertinere, quæ si fuerit negata, ponere amplius non potero, partem dictæ hæreditatis ad me pertinere: quod tamen non est absolutè verum, quicquid Scacc. & alij dicunt: provt demonstrare conabor infra *in cap. 54.*

13 Ex eodem periurio inferunt, † non esse respondendum positionibus, ob quas in contrarietatem quis posset incidere; cum enim contraria simul esse non possint, necessarium est, vt ille, qui iurando asserit contraria, sit periurus, Bart. & alij *in leg. fin. §. quod obseruari, ff. de iur. iur.* Surd. *decis. 196. num. 11.* Odofred. *de positionib. nu. 18.* & exemplificant in positionibus cauillosis, & captiosis, quorum proprium est, aduersarium in contrarietatem inducere, vt per Iacob. de Aren. *de positionib. num. 43.* & dictum fuit superius *in cap. 12.* & de positionibus contrariis, & an, & quando ipsis sit respondendum, latè dixi sup. *in cap. 17.* quæ hic non repetam.

Et respectu eiusdem contrarietatis, sustineri po-
14 test, quod dixit Ordel. *in leg. fin. ff. de rei vendit.* † nempè volentem probare possessionem contra eum, qui possidere negauit, ad obtinendum beneficium dictæ legis; non posse facere positiones, nam si in præparatoriis negauit possidere, esset sibimet contrarius, si respondendo postea positionibus fateretur se possidere, vnde ad respondendum positionibus super eadem possessione, vel ab ea dependentibus cogi non poterit.

Aliæ verò rationes per Ordel. *loco citato*, in hoc consideratæ parum, aut nihil concludunt: non prima, de qua *nu. 667.* quod volens vel beneficio dictæ legis debeat probare possessionem; sed ponere, est se liberare ab onere probandi, non autem probare: nam respondetur, imò positionis continere speciem probationis, *capit. 2. de confes. cap. cum ad secundum de restitut.*
15 *spoliat.* nempè per confessionem partis: † ac ideo qui renunciauit probationibus non potest facere positiones, Specul. *de position. §. 4. n. 7. & seq.* & dictum fuit supe-

16 superius *in cap.29.* † & ille, qui suscepit in se onus probandi, positionibus vti potest, Mascard. *conclus.1176.nu. 51.* & dictum fuit supra *in cap. 28.* Non obstat ratio Ordel. quia, vt dixi *in dict. cap. 28.* Positiones sunt inuentæ ad hoc, vt actor se liberet ab onere probandi per testes instrumenta, & alias similes probationes, & quod loco ipsarum vtatur confessione partis, non autem, quod hæc non sit species probationis, vt supra *in dict. cap.28.* Non secunda, de qua ipse *n.674.* Priuilegium nempè dictæ legis competere, quatenus actor onus probandi possessionem subierit: nam imò dictum priuilegium est concessum in odium Mendacij illius, qui possessionem negare fuit ausus, non autem fauore suscepti oneris probandi possessionem: & solum text. prædictus requirit probationes, ad ostendendum mendacium: vnde si mendacium probari posset per partis confessionem, adhuc priuilegium competeret, sed ob contrarietatem, in quam incidere posset, qui respondendo præparatorij possessionem negauit, non poterit iterum interrogari de possessione, vt supra dictum fuit.

S V M M A R I V M.

1 *Positio partim vera, & partim falsa an in totum negari possit.*
2 *Positio partim vera, & partim falsa ratione qualitatis, vel conditionis adiecta in totum negari potest, & de rationibus num.seq.*
3 *Qualitas adiecta in obligatione diuersificat ipsam obligationem.*
4 *Positio continens duo facta diuersa, vnum verum, aliud falsum, an in totum negari possit.*
5 *Positioni continenti duo facta diuersa, vti multiplici non est respondendum.*
6 *Positio continens factum falsum; & factum verum, tota negari potest, vti falsa: etiam si dictum fuerit, petens coniunctim, & diuisim responderi: vel si non credit coniunctim, pono distinctim num 7.*
8 *Negans vnum de duobus in positione contentis, aliud intelligitur saltem præsumptiuè fateri.*
9 *Positio partim vera, & partim falsa respectu quantitatis in totum negari non potest, secundum Bart. & alios sequaces: contrarium Specul. & alij tenent, vt nu.10 & 22. & de ratione, in qua Bart. se fundat, nu.11.*
12 *Summa maior quomodo dicatur continere minorem.*
13 *Summa minor in positione continente maiorem summam non dicitur per se posita.*
14 *Ponens de centum, quomodo dicatur ponere de quinquaginta.*
15 *Petens centum dicitur virtualiter petere etiam quinquaginta: & quomodo nu.16.*
17 *Negatio, licet vniuersalis facta respondendo positionibus, debet referri ad quantitatem in positione expressam.*
18 *Negans mutuata fuisse centum in positione contenta, non intelligitur negare mutuata fuisse quinquaginta.*
19 *Ponens summam certam, non potest postea ponere aliam summam diuersam.*
20 *Clausula, se non crede di tanto, dica di quanto, in positionibus nihil operatur, & de rationibus nu.21.*
23 *Negans positionem partim veram, & partim falsam de periurio redargui non potest.*
24 *Semper illa debet sumi interpretatio, ob quam in periurium quis incidere non possit.*

Positio partim vera, & partim falsa, an in totum negari possit.

Cap. LIII.

1 Est quæstio admodum difficilis in qua Doctores pugnant ad inuicem, an positio partim vera, & partim falsa in totum negari possit: cuius rei, vt clara habeatur resolutio distinguendi sunt duo præcipuè casus. Primus est, si positio sit vera circa factum,
2 † falsa autem respectu qualitatis, conditionis, vel diei adiecti; & communis est scribentium sententia in totum negari posse, & est ratio, quia illa qualitas,
3 illa conditio diuersificat factum, † alia enim est obligatio pura, alia in diem, alia absoluta, alia conditionalis, vt per Bart. *in leg.1.§.si stipulanti in tertia oppositio. ff. de verb.oblig.* vnde cum absolutè non sit vera, in totum negari potest, vt dixit Surd. *in dec.58.nu.2.in calce operis decis.64 & in cons.423.n.42.* & docet Couar. *lib.1.resolut. cap.2.n.5.* Gayl. *pract.obseruat.lib.5.obseru.82.n.19.* Seraph. *decis.1039.num.3. in calce operis decis.58.* alios citat Scacc. *de Iudic.lib.2.cap.7.sub nu.689.vers.in primo casu,* qui subiungit, id transire sine difficultate: quæ conclusio, vt supracitati Doctores asserunt, passim procedit, si vnum factum proponatur cum aliqua additione, seu qualitate falsa, quæ cum factum reddat falsum, meritò in
4 totum negari potest, vt supra dictum fuit. † Sed quid si in eadem positione duo proponantur facta, vnum verum, aliud falsum: an in totũ negari possit? nõnulli dicunt, id fieri non posse; nam falsitas vnius facti non reddit falsum aliud factum, Mynf. *obseruat.55.cent. 2.* Carpan *super statut. Mediol.capit.82.nu.99.* Verum cir-
5 ca hoc duo animaduertenda sunt. Primo † positioni continenti duo facta diuersa, vti multiplici non esse respondendum: vt clarè dictum fuit superius *in c. 13.* & quatenus respondere vellet tria ipsi essent permissa: vel instare diuidi positionem à ponente; & sic de vnoquoque facto fieri positionem: vel respondendo fateri factum verum, & negare falsum, vel totam positionem negare: licet enim factum falsum
6 non reddat falsum factum verum: † attamen cum vnica sit positio, & in parte sit falsa, tota vti falsa negari potest, vt dictum fuit *in d.capit.13.* & docet Amat. *decis.Marcb.58.num.7. in calce operis decis.80.* Fontan. *decis. Cathal.25.numer.21.in calce operis decis.86.* & clarius infra dicam de positione partim vera, & partim falsa respectu quantitatis: vbi de rationibus, quæ etiam hoc casu militant.

Quod ampliant procedere etiam si in positione
7 dicatur, † & si non credit coniunctim, pono disiunctim, seu petens coniunctim, vel diuisim responderi, Specul. *in tit.de position. §.7.nu.24. & 25.* Neuiz *consil.7. nu.9. & 10.* Mascard. alios citans *conclus.1177.n.39.* Scacc. *de Iudic.lib.2.cap.7.nu.199.* & est ratio, quia ille, contra quem producuntur positiones, non tenetur illas diuidere; vt latius dicam infra in secundo capite distinctionis.

Est tamen menti tenendum circa positionem duo
8 capita continentem, † quod si respondens vnum tantum negaret, aliud diceretur, saltem præsumptiuè, confessatum, & sic quoad semiplenam probationem, contra Matthes. *singul.76.* vbi addent. alios citat, & sequitur Pacian. *de probation.cap.18.num.7.* sed de hoc latius videbimus *in cap.60.*

9 Si verò positio sit partim vera, & partim falsa respectu quantitatis, est maior difficultas: puta, tu ponis mutuasse centum, sed in rei veritate aduersarius prætendit mutuasse solum quinquaginta, an in totum possit positio negari, Bart. *loco supra citato,* negatiuam amplectitur opinionem, quam quamplures sequuntur, quod longa serie citat Gab. *in tit. de expensis conclus.2.nu.1.vers.contrarium,* vna cum alijs quos refert Surd. *in dict. decis.58.numer.2.* alios Tusc. *in lit P.concl.386. numer.37. & seqq.* Carp *super statut. Mediol.cap.83.num.99. & seqq.* Ludouis. *decis.Perus.51.numer.6.* Cauagnin *super*

Decret. Montis Ferrat. Decret. 12. §. 1. nu. 48. Pacian. dict. cap. 18. num. 5. Mancin. de iuram. par. 2. art. 2. nu. 51. Neuiz. conf. 94. nu. 12. quorum multi de veriori, tutiori, communi, magis communi, ac in praxi magis obseruata opinione testantur: idem probauit Gayl. pract. obseruat. obseruat. 82. nu. 16. & seq. & multos alios hanc opinionem sequentes citat Scacc. de Iud. par. 2. cap. 7. sub nu. 690. vers. nam Bart. qui apud ipsum videri possunt.

10 Contrariam vero sententiam non minor sequitur Doctorum numerus, quorum præcipuus est Specul. in tit. de position. §. 7. vers. 11. concludendum est Bald. in leg. 2. §. quod obseruari, Cod. de iuram. calum. plures citat Gab. loco supra citato num. 1. Ludou. dict. decis. Perus. 51. nu. 6. in calce operis decis. 32. alios Surd. in dict. decis. 58. num. 3. Ceual. in suo Speculo commu. contra commu. quæst. 431. in fin. Pacian. loc. cit. numer. 3. & 4. Mancin. loco pariter citato numer. 50. Curt. de positionib. numer. 42. Dec. in leg. non potest. ff. de reg. iur. Papiens. in forma positionum actoris in glos. ponens, Grauat. ad Vestr. lib. 5. cap. 14. numer. 24. alios citat, & sequitur Scacc. loc. cit. numer. 695. quorum multi dicunt, hanc opinionem esse veriorem, & tenendam.

Et si Doctorum numerus attendatur, non facilè erit cognoscere, quænam communis, seu magis communis opinio dici debeat, præcipuè cum multi variis in locis contrarii reperiantur, qui modo vnam, modo aliam amplexi sunt opinionem, sed absit à iuris peritis talis decidendi modus, vnde omissa longiori Doctorum relatione, veniamus ad rationes, quæ magis cuiuslibet animam mouere debent.

Scacc. in dict. cap. 7. nu. 691. & tribus seqq. pro opinione Bart. quod positio partim vera, & partim falsa respectu quantitatis, non possit in totum negari, quatuor adducit argumenta, quibus etiam respondet numer. 705. & seq. quorum tria prætermittam, tum quia parum concludere videntur, tum etiam quia ipsis optimè satisfacit, Scacc. loc. cit. numer. 705. & 706. quartum verò argumentum relatum à Scacc. num. 694. est

11 illud, in quo Bart. se fundat, quemadmodum † interrogatus de toto, intelligitur etiam interrogatus de qualibet eius parte; sic respondens intelligitur respondere: non solum de toto, sed etiam de qualibet eius parte: sed de aliqua parte vera est positio, ergo in totum negari non poterit, assumptum autem probat Bart. quia in maiori summa inest minor.

12 Sed respondetur, † in maiori summa contineri minorem, hoc est, ad integrandam maiorem summam: non autem, quod ille, qui petit summam maiorem, videatur etiam petere minorem per se. Nec dicatur, si petit centum, etiam quinquaginta petere dicitur: nam dicitur petere quinquaginta, quatenus quinquaginta veniunt ad constituendam, & integrandam summam centum, non autem, quod quinquaginta dicantur per se petita, vt declarat Dec. in leg. non potest videri nu. 5. ff. de reg. iur. quem ibidem refert Cagnol. n. 4. & licet Scac. loc. citat. n. 707. dicat, Decium non respondere contrariis, attamen mihi semper visum fuit, supradictam declarationem non solum tollere argumentum Bart. sed ex ipsa clarissimam rationem desumi contra id, quod Bartol. pro sua sententia

13 adducit: † nam si quinquaginta non dicuntur per se posita in positione continente maiorem summam, ergo reus non tenetur de quinquaginta respondere: probatur consequentia, reus namque non tenetur respondere positionibus, nisi ponens expresse affirmet, quod ponit, vt suis locis fuit dictum, sed de quinquaginta per se non affirmat, ergo de quinquaginta respondere non debet; sed solum de summa, quam expressè affirmat, & sic de centum, sed positio respectu centum est falsa, ergo in totum, & absolutè ipsam negare potest: & hanc rationem benè animaduertit in d. dec. 58. sub nu. 2. & sic non obstant quæ multi considerant circa interrogationem, & petitionem;

14 hæc enim à positione admodum differunt: † nam in positione prius, quod ponitur affirmari debet; & ille, qui ponit de centum, non affirmat de quinquaginta, nisi quatenus illa quinquaginta veniunt ad constituendam summam centum, & solum centum non dicuntur per se posita; ac ideo in totum negari potest positio, quia falsa est respectu centum.

15 In petitione verò continente centum contrarium est asserendum, nam sat est, virtualiter quinquaginta fuisse petita, prout etiam interrogatus de centum, virtualiter intelligitur interrogatus etiam de quinquaginta, quam differentiam perpendit Surd. in dict. decis. 58. nu. 11. & in istis terminis locutus fuit Couarr. loc. citat. qui tenet, debitorem conuentum super toto, de parte respondere debere.

Secundo ipsemet Bartol. in dict. §. si stipulanti dicit,

16 † quod si positio sit falsa respectu alicuius conditionis, vel qualitatis potest in totum negari: at in casu proposito sunt posita quinquaginta, sed cum hac conditione, seu qualitate, vt ista quinquaginta concurrant ad constituendam, & integrandam summam centum; at positio cum hac qualitate est falsa, ergo in totum negari potest, licet vera fuisset, si per se illa quinquaginta fuissent posita.

17 Tertiò hoc casu † illa negatio, licet vniuersalis, debet referri ad quantitatem in positione expressam, vt optimè animaduertit Iacob. de Aren. de position. n. 21. Rob. de position. n. 12. idem Butrig. in d. leg. si stipulanti

18 nu. 15. verb. vnum tamen, qui dicunt, † responsionem referri debere ad ipsam interrogationem in positione factam: vnde si ponis mutuasse centum, & respondeam non credo; intelligitur hoc modo, videlicet non credo, te mutuasse centum; sed hinc non sequitur, quod non credam mutuasse quinquaginta: & sequitur Surd. dict. dec. 58. sub num. 5. versic. quod multo magis. Nec dicatur, virtualiter etiam quinquaginta contineri in positione: nam respondetur, quod saltem non sunt per se posita: vnde negatio refertur solum ad illam quantitatem expressam, & per se positam, vt per supracitatos Doctores, quicquid in contrarium annuere videatur Pacian. de probation. cap. 18. num. 16. dicunt propterea, ponentem debere esse cautum, & facere plures positiones, descendendo vsque ad mini-

19 mum quadrantem: † quod tamen in positionibus quantitatis non facilè est obseruare: nam ponamus, me prætendere mutuasse centum; si faciam positionem, me tibi centum mutuasse tali tempore (positio enim tempus, & causam continere debet, vt dictum fuit supra in capit. 20.) ponere postea non potero, me eodem illo tempore, & ex eadem causa tibi mutuasse quinquaginta; esset enim contraria primæ positioni, in qua dixi, mutuum fuisse scutorum centum; & contrarias positiones non admitti, iam diximus supra in cap. 17. nisi tamen prætendam, mutuum scutorum centum fuisse factum in pluribus vicibus, exempli gratia prius scutorum vigintiquinque, postea quinquaginta; & demum vigintiquinque, & sic in totum scutorum centum.

Quæ conclusio, vt supra firmata, procedit etiam

20 si in positione dicatur: † & si non credit de tanta quantitate, dicat de quanta ascensiuè, & descensiuè vsque ad minimum quadrantem, quicquid in contra-

contrarium dicat Cagnol *in d. leg. non potest videri sub n.5.* Gayl. *loc. citat. nu.18.* vna cum nonnullis aliis rela- 8 per Io. Ordelaf. *in leg. fin. n 801. ff. de rei vindicat.* Lodouif. *decis. Perus. 51. num 6.* vbi dicit, practicos inuenisse hanc cautelam, alios citat Surd. *in d. decis. 58. sub nu. 2. vers. qua sententia,* Scacc. *de Iudic. lib. 2. cap. 7. n. 708.* adhuc enim absolutè negari potest: Idque ex duabus præcipuè ra-
21 tionibus. Primo, quia † reus non tenetur respondere positionibus, nisi prius ponens affirmet, cum interrogatiuè non fiant positiones, vt supra *in capit. 3. n. 13. & seqq.* ponens enim debet fateri, quod ponit, vt sæpè superius fuit dictum: sed ille, qui dicit: *& se non crede di tanto, dica di quanto;* respectu quantitatis in positione non expressè interrogat, non ponit: vnde non est mirum, non teneri hoc modo interrogatum respondere; ac ideo absolutè potest positionem negare. Secundo reus non tenetur, si non vult, diuidere positionem actoris, prout diuideret, si summam veram à non vera distingueret: vnde vana debet reputari hæc cautela, Neuiz. *cons. 7. n. 9. & 10.* & docent post alios multi, quos citat, & sequitur Surd. *in dict. decis. 58. num. 10. & 11.* Sola ad *Constit. Sabaud. in tit. de position. glos. 9.* de quo etiam *in cap. seq. num. 11.*

22 Et supradicta conclusio, † quod positio partim vera, & partim falsa, respectu quantitatis possit in totum negari, aliis mediis comprobat Scacc. *in dict. cap. 7. num. 699. & plurib. seqq.* qui *nu. 698.* dicit, hanc speculatoris opinionem seruari, etiam in practica: & in responsione iam data nullam habet difficultatem, pu-
23 ta, † si agitur de periurio incurso ob illam nega-
24 tionem maximè, † quia illa semper capienda est interpretatio, per quam à periurio quis excusatur *cap. petitio vestra de iur. iur.* plura ad propositum Surd. *in dict. decis. 58. num. 4.* nonnulla alia vide *in cap. seq.*

SVMMARIVM.

1 *Generali positioni qui responsum dedit, speciali iterum non tenetur respondere, declaratur vt nu. 4. 13. & sequentibus.*
2 *Genere destructo, destruitur qualibet eius species.*
3 *Speciali positioni qui responsum dedit, potest cogi ad respondendum etiam generali.*
4 *Generali, seu vniuersali positioni continenti plures res, qui responsum dedit, potest cogi ad respondendum positioni continenti illas res particulares, quod tamen declaratur num. 10. & 15.*
6 *Generaliter interrogatus de omnibus mobilibus, potest in specie de hoc, vel illo interrogari, de quo plura similia numer. 12.*
8 *Interrogatus de decem potest interrogari de octo, septem, & vsque ad minimum quadrantem.*
9 *Negans debere decem, non intelligitur negare debere nouem, vel octo: quod tamen declaratur num. 10.*
11 *Clausula, si non credit de omnibus, dicat de quibus; nihil operatur.*
12 *Iacob. de Aren. & Vbertus Rob. circa generales positiones reprobantur.*

Qui responsum dedit positioni generali, an teneatur respondere speciali.

Cap. LIV.

1 Dubitari potest, † actor generalem fecit positionem, quæ fuit à parte negata, deinde posuit speciales, an iterum specialibus positionibus sit respondendum, Bald. *in leg. pacta conuenta, §. sed si fundandi n. 4. ff. de pact.* & secundum alias impressiones incipit *dicta lex. Iurisgentium, & est lex septima;* negatiuam approbat sententiam: nam certum est, positionibus semel tantum esse respondendum, vt supra dictum
2 fuit *in capit. 51.* † sed destructo genere, destruitur quælibet eius species; vnde negans genus, intelligitur negare omnes eius species: ac ideo ille, qui negauit genus, non debet cogi ad iterum respondendum positionibus continentibus species, vti positionibus iam negatis; & imputandum est ponenti, qui generalem fecit positionem, vt per Bald. *loco citat.* quem refert, & sequitur Mascard. *conclus. 1177. nu. 67. in fin.* Carpan *super statut. Mediol. cap. 83. num. 26.*

3 E contra verò, † qui negauit positionem specialem, potest cogi ad respondendum generali, quia per remotionem speciei, non sequitur remotio generis: vnde non tenet consequentia, non est homo, ergo non est animal, vt per Bald. *loc. cit.*

Quæ tamen sunt intelligenda in terminis, in qui-
4 bus loquitur Bald. † in genere nempè, & specie pro-
5 priè sumpta, † non autem in positione generali, seu vniuersali continente plures res: & sic plura indiui-
6 dua, † quæ sublata generalitate, non tolluntur. Sit exemplum, quis ponit, Titium habuisse omnia mobilia, quæ reperta fuerunt in hæreditate Sempronij: Titius negat: an iterum possit poni, Titium habuisse libros, vestes, hanc vel illam rem: & id facere posse, & Titium respondere debere, non est dubium. Nec obstat, iam respondisse, non habuisse mobilia: nam fieri potest, quod omnia mobilia non habuerit: sed quod benè hanc, vel illam rem fuerit consecutus: vnde sublata illa generalitate, non tamen omnia indiuidua intelliguntur sublata, & idem est, si quis vniuersalem faciat positionem, Titium habuisse mobilia; licet enim neget, eius tamen negatio refertur ad illam vniuersalitatem, vnde ad hoc potest poni, habuisse vnam, vel aliam rem.

Nec obstat, si dicatur, debebat saltem fateri ea, quæ habuit, quod cum non fuerit, intelligitur negasse omnia, ac ideo ad respondendum in specie, cogi
7 non posse. Nam respondetur, quod † responsio refertur ad interrogationem, vnde, cum interrogatio sit generalis, vel vniuersalis, intelligitur negata vti vniuersalis, & vti generalis, non autem omnia indiuidua sub illa generalitate, & vniuersalitate comprehensa, vt in fortioribus de quantitate docuit Specul.
8 *de position. §. 5. n. 7.* vbi dicit, † quod interrogatus an debeat decem, si negat, debet fieri alia positio, an debeat nouem, si negat, fiat alia, an debeat octo, sic descendendo vsque ad vltimum numerum: quod in interrogationibus optimè procedit: sed in positionibus, in quibus non fiunt interrogationes; sed est necessarium aliquid certum affirmare, non admitteretur hæc variatio, vt supra *in capit. praced.* fuit dictum.

Et Iacob. de Aren. *de position. nu. 24.* & Rob. pariter
9 *de position. num. 12.* dicunt, † quod ille, qui negat debere decem, non intelligitur negare debere nouem, vel octo: vt ideo poterit interrogari vsque ad minimum quadrantem: de quo *in dict. cap. superiori.*

Quod tamen & Specul. & Iacob. de Aren. & Rob.
10 declarant non habere locum: † si reus respondendo dixisset, nihil debere, tunc enim intelligeretur negasse & decem, & nouem, & octo, & quamcumque aliam quantitatem; vnde non amplius respondere esset obligatus: prout etiam si in exemplo supra posito, Titius respondisset, non habuisse aliqua mobilia: certè non esset amplius interrogandus, an hanc, vel illam rem habuerit: si enim aliqua non habuit mobilia, necesse est, non habuisse nec hanc, nec illam rem.

Quod ampliandum est procedere, etiam si in po-
11 sitione fuerit dictum:† & si non credit de omnibus,
dicat de quibus, per ea, quæ tradit post alios Surd. *in*
decis.58.num.10 in calce operis decis.65. de eo, qui dixit, in
positione, *e se non crede di tanto, dica di quanto:* vel si di-
ctum fuerit coniunctim, & diuisim: & est ratio: quia
reus non tenetur diuidere positionem actoris. Tus-
cus *in litt.P.conclus.386.* Nenizant. *consil.7.num.9.& 10,* vt
latius dixi *in cap.superiori numer.20. & 21.* quæ hic non
repetam.
12 Exempla autem, quæ de positione generali po-
nunt Iacob. de Aren. *loc.cit.num.23.* & Rob. *loco pariter*
citato num.13. non probo, vt si quis ponat, te esse hære-
dem Titij, quod negaueris, non poterit postea pone-
re, te esse hæredem eiusdem Titij pro parte: vt su-
pradicti asserunt: nam ille, qui indefinitè ponit, te
esse hæredem Titij, cum illa locutio indefinita æqui-
polleat vniuersali, intelligitur posuisse, te in omni-
bus esse hæredem, quod cum falsum sit, merito reus
id negare potuit. Verum quia fieri potest, te esse hæ-
redem solum pro parte, poterit postea fieri positio,
te pro parte esse hæredem, quod non obstante ne-
gatione facta positioni vniuersali, fateri poteris abs-
que vlla contrarietate, & periurio, ac ideo ad respon-
dendum poteris cogi, quicquid dicant supradicti
Doctores, quos sequi videtur Scacc. *de Iudic.par.2.cap.*
7.sub num.177.

Idem videtur dicendum de alio exemplo, si quis
ponat, fundum ad aliquem pertinere, quod non pos-
sit postea ponere ad ipsum pertinere pro parte: nam
imò licet negauerit, fundum ad se pertinere: hinc ta-
men non intelligitur negasse, nec partem ad ipsum
spectare: sed solum totum fundum, de quo toto ex il-
la indefinita loquutione fuit interrogatus; ac pro-
pterea iterum de parte poterit interrogari: prout il-
le, qui negauit hæreditatem ad aliquem spectare, po-
terit interrogari de singulis rebus: nam licet tota
hæreditas ad ipsum non spectet, benè fieri potest, vt
aliquæ res particulares ad ipsum pertineant: & idem
existimo dicendum de alio exemplo, si ponam, à me
habuisse gregem, licet negaueris, attamen ponere
potero, te hoc, vel illud animal habuisse.

Non obstat ratio, quam in contrarium conside-
13 rant supracitati Doctores, † quod ille, qui negauit
genus, non possit interrogari de speciebus sub illo
genere contentis; nam id locum habet in genere
propriè sumpto, quo sublato, etiam species intelli-
guntur sublatæ, vt Bald. optimè, & subtiliter declarat
in dict.leg.pacta conuenta, §.si quis fundandi n.4. sed exem-
pla, de quibus supra, non sunt de aliquo genere, quod
de pluribus prædicetur speciebus: sed potius de spe-
ciebus continentibus plura indiuidua, quorum vno
sublato, alia non remouentur: dato enim, quod quis
non sit hæres in totum, fieri potest, quod sit pro par-
te: dato quod totus fundus ad me non pertineat,
pars tamen ad me spectare potest: dato quod bona
omnia hæreditaria mea non sint, cur saltem aliqua
mea esse non possunt? & dato quod gregem non ha-
buerim: fieri tamen potest, me habuisse exempli gra-
tia pecudem. Vide quemadmodum interrogatus de
centum, potest interrogari de quinquaginta; sic
etiam de pluribus generaliter interrogatus, poterit
in specie interrogari de qualibet re.
14 Quod primò limitatur, † in genere propriè sum-
pto, quo sublato, etiam species sublatæ remanent, vt
per Bald. *loc.cit.*
15 Secundò limitatur, † si negando addiderit, nihil
debere, vt supra dictum fuit.

S V M M A R I V M.

1 *Credo, si producatur Instrumentum non est legitima responsio.*
2 *Credo, si instrumentum appareat, non est legitima responsio.*
3 *Credo, si probetur, an sit legitima responsio.*
4 *Non credo, nisi probetur, vel non credo, nisi instrumentum appareat, an sit legitima responsio: & quid si statutum adsit, vt debeat simpliciter responderi, num.5. & si fuerit probatum, vel instrumentum exhibitum, geminata erit probatio num.6.*
7 *Non credo, nisi probetur, vel non credo, nisi instrumentum appareat, non differunt hæ responsiones.*
8 *Positiones esse inuentas ad hoc, vt actor ab onere probandi releuetur, quomodo sit intelligendum.*
9 *Doceat legitimè, alias non credo, an sit legitima responsio.*
10 *Credo, quatenus in positione contenta vera sint: si verò contrarium appareat, non credo: an sit legitima responsio.*
11 *Refero me ad Instrumentum, vel credo, prout in instrumento: an differant hæ responsiones: & an sint admittenda, & num.12.*
13 *Responsio relatiua ad instrumentum admittitur, si de ipso constet apud acta, vel producatur; vel saltem enuncietur; quæ in proposito non differunt num.15.*
14 *Responsio relatiua ad instrumentum, perinde est, ac si de contentis in Instrumento fieret expressa mentio.*
16 *Ponens an teneatur exhibere scripturam in positione enunciatam.*
17 *Enunciare, vel producere, an differant quantum ad exhibitionem.*
18 *Responsio relatiua ad Instrumentum non magis nocet, quam ipsum instrumentum.*
19 *Per responsionem referentem se ad instrumentum non intelliguntur confessata in instrumento non contenta.*
20 *Referens se ad Instrumentum non intelligitur ipsum approbare, si sit nullum.*
21 *Relatio facta ad Instrumentum nullum, ipsum approbare non dicitur, prout non dicitur approbare ea, quæ in Instrumento non continentur.*
22 *Responsio relatiua ad instrumentum; non admittitur, si de ipso in actis non appareat, non producatur, nec in positionem enuncietur.*
23 *Responsio relatiua ad instrumentum admittitur in facto antiquo, & implicito, etiam si de ipso non appareat, non producatur, nec in positione enuncietur.*
24 *Responsio relatiua ad Instrumentum admittitur, si respondens instrumentum, ad quod se refert, producat.*
25 *Responsio incerta, per relationem ad scripturam fit certa, si scriptura, ad quam fit relatio, exhibeatur.*
26 *Responsionem relatiuam ad scripturam qui vult sustinere, debet exhibere scripturam ad quam fit relatio: ad quod etiam cogi potest, num.27.*

De Positione relatiua ad acta, instrumenta, vel ad aliquam aliam scripturam.

Cap. LV.

NOn leuis est controuersia inter Doctores, an quis possit respondere positionibus, referendo se ad acta, instrumenta, vel ad aliquam aliam scripturam? In qua difficultate, omissa disputatione, plures constituam casus, prout etiam pluribus modis concipi potest responsio relatiua, de quibus promiscuè Doctores loquuntur.

Primus

1 Primus est, si dicatur, † credo, si producatur instrumentum: quam responsionem non esse admittendam, dixit Specul *de instrumen edit. §. nunc dicamus nu. 5. versic. quid si aliquis:* & est ratio, quia in aliquo ponentem non releuat, si enim actor instrumentum producere esset obligatus, ex ipso resultaret probatio, nec ex hac responsione aliquod commodum consequeretur, & tamen certum est, positiones fuisse inuentas ad releuandum ponentem ab onere probandi, vt supra suis locis fuit dictum; ac propterea talis non debet admitti responsio, Ludouis. *decis. Perusina 8. nu. 3. in calce operis decis. 31.*

Nec diuersa est responsio, quam pro secundo ca-
2 su adduximus, † credo, si instrumentum appareat: quae pariter inanis reputatur, si enim ex instrumento id apparere debet, superflua erit responsio, vt pariter Speculator dicit *loco citato versic. quid si;* cum per eam ponens in nihilo releuetur, nam sensus illorum verborum, si instrumentum appareat; nullus alius est; nisi instrumentum producatur, sed si instrumentum producere actor esset coactus, in aliquo ipsi non iuuaret talis responsio, vt benè post Specul. dicit Ludou. *in dict. decis. Perus. 8. num. 16.* Idem Rota *in decis. 846. par. 4. diuers. n. 1 in calce operis decis. 17.*

Eadem ratione tertio loco reijcienda erit positio,
3 credo, si probetur; si enim ponens, quod ponit, probare esset obligatus, nullo modo ab onere probandi, mediantibus positionibus esset liberatus, Curt. *de posit. nu. 53.* Rot. *in dict. decis. 846. sub nu. 1.* Asin. *in praxi, §. 19. cap. 26. n. 3.* plura ad propositum Ludou. *in dict. decis. 8.* quae, cum in proposito casu nullam habeant difficultatem, praetermitto.

4 Quarta succedit responsio, si dicatur, † non credo, nisi probetur, vel non credo, nisi instrumentum appareat, quam responsionem esse admittendam, dixit Bart. *in leg. de etate, §. nihil ff. de interrog. action.* Rom. *in leg. 1. § si quis, ff. de verb. oblig.* Specul. *in tit. de instrumen. edit. § nunc dicamus vers. si quis,* Mathes. *sing. 37. in princip.* & tradunt plures, quos citat Gayl. *pract. obseru. lib. 1. obseru. 82. nu. 20. & seqq.*

Verum Mathes. *loco citato,* hanc conclusionem, seu
5 quartum casum duobus militat modis, † primò, si statutum adsit, vt debeat simpliciter responderi: secundò, si instrumentum non fuerit in actis productum, quem refert Ludouis. *in dict. decis. 8. sub nu. 4.* sed limitationes, seu declarationes praedictae conclusionem omnino destruunt: praesupponimus enim simpliciter esse positionibus respondendum, & instrumentum apud acta non esse productum; si enim esset productum, impertinens esset responsio, non credo, nisi instrumentum appareat; nam si fuit in actis productum. iam de ipso dicitur apparere, & licet Math. sequatur Curt. *loc. citat.* addentes ad Papiens. *in forma position. in verbo per verbum credere,* & alij, quos refert Gab. Sar. *in adnot. ad dict. sing. 37.* prout etiam Cauagn. *super Decret. Montis Ferrat. Decret. 12. §. 1. num. 10. & seqq.* attamen absolutè existimo ego, supradictam responsionem, non credo, nisi probetur, vel nisi instrumentum appareat, simplicem esse responsionem, & omnino admittendam nam dum dicit, non credo, simpliciter negat, nec illa adiectio tollit simplicem praecedentem negationem: cum ipsi nec aliquid addat, vel detrahat; ac propterea pro simplici
6 negatione haberi debet. † Imò illa adiectio potius actori prodesse posset, casu quo positio esset per testes, vel per instrumentum probata, diceretur enim geminata probatio per testes, nempè, vel instrumentum, & per confessionem partis, Bald. *in capit. cum num. 7. de constit.* Ias. *in leg. actione num. 3. C. de transact.* Guid. *sing. 46.* Gayl. *lib. 1. pract. obseruat. obseruat. 82. nu. 21. & seqq.* Nec dicatur, statutum mandat simpliciter responderi; nam haec, vt dixi, est simplex responsio, & negatio, non credo, & illa verba subsequentia, nisi probetur, vel nisi instrumentum appareat: nil prorsus negationi addunt, vel minuunt; & etiam si non fuissent apposita, adhuc standum esset probationibus, ac instrumentis.

Et maxima est differentia inter hunc, & superiorem casum, hic enim praecedit simplex negatio, ibi verò confessio conditionalis, credo nempè, si pro-
7 betur: † non puto tamen differentiam esse inter istas duas responsiones, non credo, nisi probetur, vel non credo, nisi instrumentum appareat: quicquid diuersimodè senserit Gayl. *loc. cit. nu. 27.* nec obstat, quod ipse dicit, hanc responsionem, non credo, nisi instrumentum appareat, non releuare ponentem ab onere probandi, nam certè nec superior, non credo, nisi probetur, aliquo modo ponenti prodest, cum onere probandi grauatus remaneat, & tamen esse admittendam ipsemet fatetur.

8 Nec dicatur † positiones fuisse inuentas ad hoc, vt actor releuetur ab onere probandi; quod non euenit in casu praedicto, cum stante praecedenti negatione, debeat vel probare, vel instrumentum ostendere: nam respondetur, positiones fuisse inuentas ad hoc, vt actor releuetur ab onere probandi, hoc est, vt non teneatur probare, quod per confessionem partis habere potest: sed hinc non sequitur, vt responsio debeat semper cum effectu releuare ponentem ab isto onere, nam aliter necesse esset, vt reus semper posita in positionibus fateretur: non releuat autem hoc casu, non quia non sit legitima responsio, sed quia fuit negata positio, ob quam negationem, ponens onere probandi grauatur.

9 Quinta similis est responsio, † Doceat legitimè, alias non credo, quae pro simplici negatione pariter habetur, Mancin. *de iuram. par. 2. artic. 2. n. 64.* qui dicit, sic tenuisse Rot. in vna manuscripta coram Illustrissimo Paleoto, & est ratio, quia illa adiectio, doceat legitimè, nihil detrahit simplici negationi: vt dictum fuit in superiori casu.

10 Sextus est casus, si dicatur, † credo, quatenus contenta in positione vera sint, si verò contrarium appareat, non credo: in quo absolutè dicendum est, legitimam non esse responsionem, non tam confessio, quàm negatio est conditionalis, nec aliquo pacto apta est releuare ponentem ab onere probandi. Imò interrogationi non conuenit: nam qui ponit, dicitur asserere, contenta in positionibus esse vera. vnde debet aduersarius respondere, an vera sint: non autem credere, si vera sint, non credere, si vera non sint; cum enim verbum. credere, sit expressiuum veritatis, sensus talis responsionis nullus alius esset; quam dicere, si vera sunt, sunt vera, si non sunt vera, vera non sunt, quo nihil ineptius; alias rationes in proposito considerat Asin. *in praxi, §. 19. cap. 26. per totum;* qui tamen *num. 3.* videtur confundere hanc responsionem, cum alia, si probabitur, de qua supra *num. 3.*

11 Septimus est casus, si quis dicat, † refero me ad instrumentum, vel credo, prout in instrumento nullam enim constituo differentiam inter dictas duas
12 responsiones; † cum tam vna, quam altera sit relatiua ad instrumentum, prima expressè, secunda relatiuè, per illam dictionem, prout. Aliqui volunt, hanc responsionem, vti incertam non esse admit-

tendam, cum non releuet ponentem ab onere pro-
bandi, Gabal. *in glos. capit. 19. lib. 5. Constitut. Marchiæ*, ve-
risimiliter & Mancin. *de iur. par. 2. art. 2. num. 60.* dicit,
hanc simplicem, & absolutam non esse responsio-
nem: ac propterea statuto non esse satisfactum, man-
danti purè, & simpliciter positionibus esse respon-
dendum. Alij volunt, imò hanc responsionem esse
certam ex relatione ad instrumentum, cum relatum
dicatur esse in referente cum omnibus eius qualita-
tibus.

Fœdere tamen distinctionis hæ contrariæ opinio-
13 nes communiter conciliari solent. † Aut instrumen-
tum, ad quod fit relatio, enunciatur, seu producitur
in ipsa positione, vel aliter apud acta illius causæ e-
xistit: & similes responsiones, credo, prout in instru-
mento, vel refero me ad instrumentum, admittun-
tur, Curt. *de posit. sub nu. 53.* Specul. *de test. §. qualiter sub
num. 5. versic. quid ergo, & vers. cæterum*, Bald. *in leg. 2. §.
quod obseruari num. 27. C. de iur. propt. calum.* qui dicit, id
esse quotidianum, Guid. Pap. *decis. 334. in calce operis
decis. 85.* qui ita practicasse, & obtinuisse testatur, &
sequitur Gab. Sar. *in add. ad sing. Math. 37. in fin.* Cauag.
super Decret. Mont. Ferr. Decr. 12. §. 1. nu. 11. & seqq. Ludou.
d. decis. Perus. 8. num. 11. qui alios allegat, & dicit Docto-
res cum hac distinctione transire *num. 33.* Benint.
decis. 92. num. 21. in calce operis decis. 14. Rot. *decis. 846. num.
2. diuers. par. 4. in calce operis decis. 17.* vbi dicit, quod
responsio, credo, prout in instrumento, si de illo fa-
cta sit mentio in positione, sustinetur, quia deter-
14 minat quid certum per relationem; † cum enim ta-
lis responsio sit relatiua ad instrumentum, perinde
est, ac si contenta in instrumento expressisset, ad
tradita per Tiraq. *de legib. connu. glos. 7.* in secundo ge-
nere expressi. *num. 182. & seq.* Lud. *dict. decis. 8. nu. 12. &
seqq.* Gayl. *loco citato nu. 24.*

15 Nec constituenda est in hoc aliqua differentia, †
an instrumentum producatur, vel apud acta causæ
reperiatur, vel de ipso in positione fiat mentio; ad
hoc enim, vt respondens possit se referre ad instru-
mentum, sat est, fuisse enunciatum, Bald. *in l. de æta-
te, §. nihil vers. an hæc responsio de interr. act.* Camp *de test.
reg. 437. in 3. fallent.* quos sequitur Lud. *in d. decis. 8.
num. 14.*

Imò non solum si in positione fuerit aliqua scri-
ptura enunciata, potest respondens ad illam scriptu-
16 ram se referre, † sed etiam antequam respondeat,
potest instare, vt ponens scripturam enunciatam ex-
hibeat, dummodo illa scriptura enunciata sit propria
ipsius ponentis, & illam apud se habeat, vt declarat
Specul. *in tit. de instrum. editione. §. 5. nu. 5.* dicens, quod
si quis in libello, vel positione faciat mentionem de
aliquo instrumento suo, non alterius, Iudex potest
cogere ad illius exhibitionem ante litem contesta-
tam, vel ante aduersarij responsionem: Quod verum
esse dicit, si illud instrumentum enunciatum habeat
in promptu: secus data fide, etiam per iuramentum,
ipsum non habere, nec dolo desiisse habere: tunc
enim respondendum esset libello, & positioni abs-
que alia exhibitione scripturæ enunciatæ, vt per
ipsum Specul.

Solum hoc casu posset esse aliqua dubitatio, an
propriæ scripturæ admissio, posset probari per iu-
ramentum, & pro affirmatiua Ber. *in cons. 19. num. 4. &
18. volum. 3.* multa in contrarium Pedroc. *cons. 3. & 4.* &
quomodo instrumentorum admissio probari possit,
Menoch. *de præsumpt. lib. 6. præsumpt. 61. num. 19. & in ad-
dit. ad cas. 599 de arbitr. nu 105. & seqq.* quæ vti extra no-
stram materiam prætermitto.

Et ex his, quæ Specul. docet, notare possumus,
esse differentiam, an scriptura fuerit producta, vel
17 solummodo enunciata. † Si enim fuerit producta,
non est dubium, ipsam producentem posse cogi ad
illius exhibitionem, vna cum connexis, non obstante
etiam protestatione, se velle solummodo vti in par-
te, & partibus, &c. vt declarat Menoch. *in addit. ad
dict. cas. 499. de arbitr. num. 115.* Si verò fuerit solummodo
enunciata, est distinctio, quod aut scriptura enun-
ciata est propria ipsius enunciantis, & verisimiliter
apud ipsum existens, & eam edere tenetur: secus ve-
rò si scriptura sit aliena, nec in posse ipsius enuncian-
tis, vt per Specular. *loco citato.*

Circa quam responsionem relatiuam ad instru-
menta, vt vnde digressa est, nostra reuertatur oratio,
18 obseruandum est, † non magis nocere, quam ipsum
instrumentum, ad quod fit relatio, Rimin. *cons. 55. nu.
12. lib. 1.* Dec. *consil. 27. num. 6. versic. non obstat*, Ceph *cons.
200. num 8. lib. 2.* Seraph *decis. 946. num. 7. in calce operis
19 decis. 58.* † Vnde si in instrumento non contineatur
posita in positionibus, illa non dicuntur confessata,
Paris. *consil. 7. nu. 4. lib. 3.* plures ad propositum allegat
Mascard. *conclus. 385. num. 2.* Surd. *decis. 291. num. 16. in
calce operis decis. 66.* vbi dicit, quod si quis, responden-
do positionibus, dicat, se confiteri, prout in Instru-
mento, si instrumentum sit diuersum à positione, po-
sitio habetur pro negata, Dec. *in leg. edita num 86. C. de
edend.* Gozad *cons. 57. num. 16.* Gayl *lib. 1. pract. obseruat.
obseruat. 82. num. 24.* alios citat Surd. *in dict. decis. 291. nu.
17.* & sic talis confessio relatiua non præiudicat, nisi
quatenus appareat, sic esse in relato; vt per ipsum, &
Doctores, quos allegat, & docet Rot. *in decis. 158. nu. 4.
recent. par. 2. quæ est in calce operis decis. 4.* vbi dicit, talem
confessionem, vel responsionem relatiuam limitari,
& regulam debere per instrumentum, ad quod fit re-
latio, & sic magis inspici dispositionem relatam,
quam verba referentis.

20 Imò si instrumentum, † ad quod fit relatio, esset
nullum ob defectum solemnitatum, vel ob aliquam
aliam causam, illa relatio non magis præiudicaret,
quam ipsum instrumentum, vt per Roman. *cons. 294.
n. 2.* & rationem adducunt, quia quando confessio est
relatiua ad aliquid, de quo appareat, attenditur re-
latum etiam in his, de quibus referens potest dispo-
nere, Felin *in cap. quoniam vers. 2. limita, ff. de offic. deleg.*
Dec. *in dict. leg. editi nu. 86.* Socin. Iun *consil. 75. num. 25. lib.
3.* Alexand. *cons. 9. num. 12. lib. 5.* Dec. *cons. 63. num. 6. versic.
non obstat*, Menoch. *cons. 1. num. 95. & seq.* alios plures
citat, & sequitur Surd. *in dict. decis. 291. num. 16. & 17.*
21 † illa enim relatio facta à respondente, dicitur fa-
cta per errorem; credens instrumentum esse vali-
dum; prout quando fit relatio ad instrumentum de
re, quæ in ipso non continetur, per errorem facta
dicitur, vt per Menoch. *in dict. cons. 1. n. 95. & seqq.*

22 Si verò (& istud est secundum distinctionis ca-
put) in positione non fiat aliqua mentio de instru-
mento, nec de ipso in actis appareat; volunt omnes,
responsionem relatiuam ad instrumentum aliquod
non admitti: & rationem esse dicunt, quia positio-
nes fiunt à ponente ad hoc, vt se liberet ab onere
probandi, ac extrahendi instrumenta, ac ideo illa res-
ponsio relatiua hoc casu non debet admitti; ne po-
nens grauetur hoc onere extrahendi illud instru-
mentum, ad quod fit relatio; quæ ratio cessat in alio
distinctionis capite: quando nempè de instrumento iam
cõstat in actis, quia à ponẽte producitur, vel ab ipso
enunciatur; tũc enim dicitur pars ipsius positionis; &
ponenti est imputandum, quod ipsum enunciauerit.

Quæ

Quæ conclusio in hoc secundo distinctionis ca-
23 pite duobus declaratur modis. Et primò † si veritas contentorum in positione pendeat ex facto, vel antiquo, vel admodum inuoluto, vel plura capita habente; quod per instrumentum solummodo certificari possit; tunc enim quis non posset cogi ad præcisè respondendum, sed sufficeret respondere per relationem ad illud instrumentum, ex quo veritas facti positi haberi posset: aliter enim ex simplici responsione posset ipse reus de facili decipi: vnde cum nemo debeat ad peierandum induci, ista responsio relatiua admitti debet, ad quod conferunt multa, de quibus supra *in cap.13.& cap.16.* & docet Ludouis. post longam disputationem *in dict. decis.8.n.31.*

24 Secundò limitatur, † si respondens vltra responsionem relatiuam ad instrumentum, vel aliquam aliam scripturam, ipsum instrumentum, vel scripturam produceret: hoc enim casu responsio diceretur certa, cum possit ex instrumento exhibito certificari: & insuper releuaret ponentem ab onere probandi, & extrahendi instrumentum, stante illius produ-
25 ctione, Tuscus *in lit.P.conclus.390. nu.19.* † responsio enim incerta per relationem, fit certa per exhibitionem scripturæ, ad quam fit relatio, Rot. Genuens. *decis.16.n.3.in calce operis decis.49.* & insuper releuat ponentem ab onere probandi, stante illius productione, Tusc. *in dict. conclus.390.n.19.*

26 Ac propterea † ille, qui vult sustinere responsionem relatiuam ad aliquod instrumentum, vel scripturam, de qua apud acta non appareat, nec à ponente fuerit exhibita, nec enunciata, potest illam exhibere scripturam, ad quam respondendo positioni-
27 bus, se retulit, † ad quod etiam à parte cogi potest, ad hoc, vt incerta responsio certa reddatur, Rot. Gen. *in dict. decis.16. num.3.* Ludou *dict. decis.8. num.32.& 33.* Vlp. *de proposit. in verbo simpliciter*, Bertaz *de clausul. glos. 2. claus.5. nu.2.* Tuscus *loco supra citato nu.20.* Qua cautela, dum hæc scriberem, vsus est D. Iulius à Ponte Senogaliensis, qui in causa redditionis computorum, contra ipsum acriter mota, respondens positionibus, se retulit ad quandam sententiam: & cum pars opponeret melius responderi, produxit sententiam illam: & Excellentiss. D. Petrus Matthæus Marchinus Fauentinus, Vrbini tunc Prætor, & in illa causa Iudex delegatus pronunciauit, benè fuisse responsum.

SVMMARIVM.

1 *Positionibus iuris non est respondendum.*
2 *Positio iuris est superflua, & nu.5.*
3 *Confessio circa ius nihil operatur.*
4 *Ius non indiget probatione, imò contra ius probari non potest.*
6 *Positiones fiunt super facto.*
7 *Positioni aliquid fuisse factum ad terminos iuris non est respondendum.*
8 *Positioni continenti ius statutarium non est respondendum: quod tamen intelligunt in iure statutario loci, vbi fit iudicium, non autem alterius loci nu.9. quod Auctor non approbat nu.10.*
11 *Positio fieri potest de extrauaganti non inserta in corpore iuris.*
12 *Positiones super iure consuetudinario fieri possunt, etiamsi agatur de consuetudine loci, vbi fit iudicium n.13. dummodo consuetudo non sit notoria, redacta in scriptis, probata in actis, vel determinata per sententiam, vt nu.14.*
15 *Positionibus continentibus ius dispositum, non disponens est respondendum: declaratur à nonnullis, vt numer. 16. quod tamen Auctor non approbat.*
17 *Factum quando est expressè positum, non est postea respondendum, super iure ex illo facto resultante.*
18 *Positioni animo fuisse aditam hereditatem, an sit respondendum.*
19 *Animus nec verbis, nec factis declaratur, non potest in positione poni.*
20 *Positioni continenti factum est respondendum, licet habeat annexam conclusionem iuris, quod tamen improbatur num.21.*
22 *Positionibus habentibus annexum factum, & ius, non est respondendum, & si diuidatur, erit respondendum illis, quæ continent factum, non autem continentibus ius.*
23 *Positiones super iure præsumpto fieri possunt: quod quemadmodum sit intelligendum, declaratur num.24.*
25 *Super eo, quod ius præsumit, possunt fieri positiones, non autem super iuris præsumptione, quod ibi exemplis declaratur; & adducitur ratio.*

Positionibus iuris an sit respondendum.

CAP. LVI.

1 SI quæratur, † an positionibus iuris sit respondendum, negatiua est constituenda regula, quam probant Iacob. de Aren *de posit. num.42.* Rob. *de posit. nu.53.* Curt. *de position. num.33.* Specul. *in tit. de posit. num. 29.& seqq.* Pap. *de forma excipiendi contra position. in verbo potius in iure, quam de facto*, Pacian *de probat. cap.52. num.14.* Gabal. *in glos. cap 19. lib.5. Constitut. March. lib.8.* Myns *obseru 88. cent. num.15.* Mascard. *conclus.1177. nu.48.* Gayl. *pract. obseruat. lib.1. obseru.82. nu.13.* Grauat. ad Vestr. *lib.5. cap.14. sub nu.19.* Butr. *in l 2. §. quod obseruari nu.29. C. de iur. propter calum.* vbi alij scribentes, alios citat Scac. *de Iud. par.2 cap.7. n.203.*

2 Cuius rei duas præcipuè adducunt rationes: † primò, quia positio iuris dicitur superflua, cum ius non sit probandum. *leg. vltim. ff. de iur. iur.* tanquam certum
3 finitum, & ex se probatum: † ac ideo confessio circa ius nihil operatur, *leg. in omni, ff de iur. & fact ignor. leg. plurimum, ff. eod. cap. sæpè de appell. l. ornamentum, ff. de aur. & arg. leg.* at positiones sunt inuentæ ad hoc, vt ponens ab onere probandi releuetur, vt supra variis in locis fuit dictum; si igitur ponens ius non releuatur ab onere probandi, cum responsiones circa ius non præiudicent, ad quid volumus cogere reum ad ipsis respondendum, vt per Gayl. *in dict. obseruat. 82. n.13. lib.1.* & docet Scac. *de Iudic. par.2. in dict. cap.7. n.*
4 *204.* Imò non solum ius non indiget probatione, † sed contrarium nullatenus probari potest, vt *in dict.*
5 *leg. ornamentum, ff de aur. & arg. leg* † ac propterea positiones circa ius semper possent dici superfluæ, inutiles, non releuantes, vt per Scac. *loco citato n 205.*

6 Secundam considerant rationem, † quia positiones fiunt super facto, Scacc. *in dict. c.7. num 33.* & ex corpore libelli debent desumi, vt dictum fuit superius, præcipuè *in cap.16.* ac ideò positionibus iuris, vt factum non continentibus, non est respondendum.

7 Et non solum non est respondendum positionibus continentibus aliquam iuris dispositionem, sed nec minus, si ponatur, aliquid fuisse factum ad terminos iuris, prout si dicatur, talem donationem, talem rem, tale instrumentum fuisse factum legitimè, canonicè, vel secundum iuris ordinem, cum id pariter iuris dispositionem respiciat, vt per Specul. & alios *loc. supra cit.*

Secundo ampliatur, vt conclusio procedat non

3 solum si ponatur ius commune, † sed etiam si ius statutarium in positione esset positum, cum etiam ius statutarium vti certum, probatione non indigeat, vt declarat Bart. *in leg. 2. §. quod obseruari, n. 30. ff. de iur. iur.* Curt *in dict. tract. de posit. n. 34.* Mascard. *d. conclus. 1177. nu. 38.* Scac. *loco supracitato n. 213.*

9 Quod tamen intelligitur † in iure statutario loci, vbi est controuersia, secus si ageretur de statuto alterius loci, cum enim statuta statuentium iurisdictionem non excedant, tanquam quid facti probari debent, & per consequens in positione poni, Scacc. vbi supra *num. 214.* Quæ tamen † declaratio non admodum mihi arridet: nam ratio, ob quam dicunt, positionibus continentibus ius statutarium non esse respondendum est, quia ius istud est certum, & tanquam certum non indiget probatione; quæ ratio militat tam in statuto vnius loci, quam alterius; licet enim statutum non extendat eius vires extra territorium statuentium, vt supra suo loco fuit dictum; attamen id non facit, vt illud ius non sit certum in se, & tanquam certum probatione non indiget, & eodem modo responderi posset ad id, quod aliqui

11 asserunt, † posse fieri positionem de extrauaganti non inserta in corpore iuris: vt per Scacc. *in dict. cap. 7. num. 215.* nam aut facit ius, aut non, si facit ius, licet non sit inserta in corpore iuris est, tamen certa, nec alia probatione indiget, si vero non facit ius, bene poni poterit, non esset enim tunc positio iuris. Limi-

12 tatur modo supradicta conclusio, † Positionibus iuris non esse respondendum, vt procedat in iure scripto, secus in iure consuetudinario, quod tanquam consistens in facto probari debet, ac ideo super ipso fieri poterunt positiones, Curt. *de positionib. num. 34.* Iacob. de Aren. *de position. nu. 42.* Bob. *de posit. num. 54.* Specul. *loco supra citato num. 3.* Oldrad. *consil. 244. nu. 3.* Mascard. *loc. cit. nu. 52. & seqq.* Gayl. *pract. obseru. lib. 1. obseru. 82. num. 14.* Mysing. *dict. obseru. 88. nu. 6.* plures alios citat Scacc. *de Iudic. dicta capit. 7. nu. 216. lib. 2.* qui dicit,

13 id procedere † etiam si agatur de consuetudine loci, in quo agitur iudicium, & reprobat in hoc Papien. contrarium sentientem.

14 Quod tamen *num. 217.* † declarat non procedere in consuetudine notoria, vt est consuetudo redacta in scriptis, probata in actis, vel determinata per sententiam, quæ cum non indigeat probatione, non est quod ponatur in positione; nec quod reus ad respondendum cogatur; si tamen talis consuetudo sit in loco, in quo agitur Iudicium, vt per ipsum *numer. 218.*

15 Secundò limitatur, seu declaratur conclusio, non esse respondendum positionibus iuris, † vt non procedat in iure disposito; sed solum in iure disponenti; & fuit distinctio Bart. *in leg. 2. §. quod obseruari nu. 30.* fit exemplum, ius disponit, vt seruitus per vsumtanti temporis acquiratur, si hoc ius fuerit in positione deductum, non erit respondendum, tanquam iuri disponenti: si verò ponatur, seruitutem fuisse acquisitam, erit respondendum, vti iuri disposito: rationem autem esse dicunt, quia illud ius dispositum dicitur merum factum, licet à iure proueniat, & sequitur Curt. *de position. n. 34.* alios citat Scacc. *de Iud. lib. 2. cap. 7. nu. 219.* qui *num. 220.* ponit ad hanc Bart. distinctionem de iure disponente, & disposito quandam declarationem, quam veram esse nullo modo

16 censeo, † dicit ipse, positionem iuris dependentis ab aliquo facto certo non esse admittendam; quia tanquam quid certum non indiget probatione; & sic procedere ea, quæ supra diximus, positionibus iuris non esse respondendum: secus verò si positio contineat ius dependens: ab aliquo facto incerto, & indefinito; tunc enim poterit vtiliter admitti, & dat exemplum: si quis ponat, te obligatum esse soluere mihi centum, vel dare transitum ad talem fundum, te non posse facere testamentum, & similia, & rationem esse dicit, quia in similibus positionibus, præsumptiuè continetur factum antecedens, ex quo oriri potest ius in positione positum: Verum, si istud factum præsumptum, fuisset expresè positum, puta, tibi mutuasse centum, ac ideò obligatum esse restituere dicta centum: conuentum fuisset, vt possem per tua bona transire, ac ideo obligatum esse mihi dare transitum; te esse minorem 14. annorum, ac ideo non posse facere testamentum, vt in exemplis ab ipso Scacc. allatis; super facto absque dubio esset respondendum: & sic super mutuo, pacto, ac ætate: sed super iure nequaquam: certum enim est ius, mutuatarium teneri ad restitutionē rei mutuatæ, pacta esse seruanda, minorem 14. non posse facere testa-

17 mentum, & sic de singulis: Si igitur † quando factū est expresè positum, quis non tenetur respondere super iure ex illo facto resultante: quare volumus, quod ad respondendum cogi possit, si factum sit solum præsumptiuè positum? Præterea hæc sua declaratio destruitur ex his, quæ ipse dicit *num. 222* vbi, declarando hanc suam aduertentiam, dicit, interrogatum posse opponere, vt ponens exprimat factum, & causam: ergo si factum, & causam non exprimat, non erit obligatus respondere, & casu quo factum, & causa exprimatur, erit obligatus respondere super facto, & causa, non autem super iure, vt supra dictum fuit.

Et ex conclusione supra firmata *num 15.* appareret

18 malè sensisse eos, qui dicunt, non esse respondendum positioni continenti, animo fuisse aditam hæreditatem, licet enim, quod animo adeatur hæreditas ex iuris dispositione proueniat, attamen, quod verè animo fuerit adita, est ius dispositum, & continet merum factum, vt Curt. docet *loco cit. num. 48.* Benè

19 verum est, † quod si iste animus neque factis, neque verbis fuisset declaratus, non posset in positione poni, tanquam propositum in mente retentum; vt enim dicit Bald. *in leg. potuit num. 7. C. de iur. delib* consensus mentalis, tanquam neque verbis, neque facto demōstratus, non accommodatur actibus hominum: & cum ponens debeat affirmare, quod ponit, non poterit affirmare, quod nec verbis, nec factis, nec alio modo signis fuit declaratum; & in istis terminis loquitur Marant. *par. 6. sui Specul.* Specul. *de interrogat. n. 14.* Mancin. *de iuram. par. 2. artic. 2. nu. 22.*

Tertiò aliqui conclusionem limitant, seu decla-

20 rant † locum habere in positione super mero iure; secus verò si positio aliquid contineat, quod sensu corporis percipi possit, licet annexam habeat conclusionem iuris, vt docet Mascard. *in dict. conclus. 1177. n. 50.* Ioan. Andr *in addit. ad Specul. in tit. de teste, §. 5. in princip.* & exemplificat in eo, qui ponit, posse disse talem rem, tanto tempore, tali titulo, bona fide, & inconcusse: & ideo est dominus.

Verum, si verba Ioan. Andr. animaduertantur, ap-

21 parebit, † ipsum loqui potius in articulis, super quibus possunt examinari testes, licet habeant annexam conclusionem iuris: nam poterunt circa factum testificari, & omittere conclusionem iuris, quod non est in positionibus, quibus, si plura contineant, vti duplicibus, & implicitis non est respondendum, vt suis locis fuit dictum; fieri namque potest, vt in

exemplo

exemplo proposito, possessionem esse veram, titulum falsum, tempus verum, bonam fidem falsam; & è contrario; vel quod factum in se verum sit, iuris verò conclusio aliqua ratione falsa, ac ideo ob hanc duplicitatem non erit respondendum: & si fierent de vnaquaque re positiones separatæ, illis esset respondendum, quæ factum continerent; non autem illis, in quibus ius esset positum, vt supra dictum fuit.

22 Nec dicatur cum Mascardo, † respondeat saltem super facto: respondetur enim primò; reum positiones actoris diuidere non esse obligatum, vt suis locis supra fuit dictum: Secundò, si diuidendo positiones, est obligatus solum respondere super facto, ergo non erit verum dicere, positionibus habentibus annexam conclusionem iuris esse respondendũ: vnde in exemplo proposito deberent fieri plures positiones, puta, quod possedit talem rem, secundò tali titulo, tertiò per tantum tempus, & sic de singulis: & demum subnectere iuris conclusionem. Et primæ factum continentibus esset respondendum; secus verò vltimæ iuris: quidquid Mascard. dicat, & ante ipsum Oldrad. *dict. cons. 244. n. 2.*

23 Quartò limitant regulam supra positam, † locum non habere in iure præsumpto, de quo positiones fieri poterunt, Bald *in leg. cum verum in princip. C. de fideicom.* Curt. *de position. nu. 35.* Mascard. *dict. conclus. 1177. num. 54. & seqq.* qui ad idem allegat Bart. *in ead. leg. cum virum.* Quæ si, vt verba sonant, intelligantur, fal-

24 sa erit conclusio: † nam imò, nec etiam super iure præsumpto est respondendum. Puta lex præsumit, vicinum scire facta vicini, si quis hanc iuris præsumptionem in positione deducat, non erit respondendum: nec obstat, quod dicit Mascard. hanc positionem habere annexum factum, nempè viciuitatem: nam nec etiam positionibus continentibus solum factum, si sint multiplices, est respondendum, vt suis

25 locis fuit dictum: † vnde tantò minus erit respondendum positioni habenti complicitatem facti, & iuris. Non inficior Bald. *loco citato* asserere super iure præsumpto esse respondendum, nam debet intelligi esse respondendum super eo, quod ius præsumit, non autem super ipsa præsumptione: vt in exemplo adducto: si ponatur, talem esse vicinum, secundò, ipsum scire facta vicini: tam vni, quàm alteri positioni erit respondendum, nec obstat, quod secunda positio præsumatur etiam à iure, quia, quod præsumitur, melius probari potest, vt dixit Bartol. *in dict. leg. cum virum,* vnde positio facit ad causam, licet videatur superflua, vt per Bald. *loco citato,* ex quo apparet Bald. non sensisse, de iure præsumpto habente annexum factum, sed de eo, quod etiam ius præsumit, quod est merum factum: & ratio dubitandi non erat, quod illa positio esset iuris, sed quia videbatur superflua, & non necessaria, ob iuris præsumptionẽ; attamen quia etiam id, quod ius præsumit, melius probari potest, vt per Bald. & Barr. *loco citato,* dicunt simili positioni esse respondendum.

SVMMARIVM.

1 *Confessio facta respondendo positionibus probat, & praeiudicat: quod septem ampliatur modis, relatiuè tamen, vt nu. 2. 3. 4. 5. 6. 7. & 8. & quinque afferuntur limitationes, relatiuè pariter, de quibus num. 9. 10. 11. 12. & 13.*

Responsio facta respondendo positionibus an præiudicet.

CAP. LVII.

1 QVemadmodum ille, † qui ponit, fatetur, eiusque confessio ponenti præiudicat, vt *in capit. 25.* ita etiam ille, qui respondet positionibus, fateri dicitur, & eius responsio respondenti nocet, aliter enim inutilis esset positionum vsus, nec releuaret ponentem ab onere probandi, si in vim iudicialis confessionis responsionibus vti non posset, vt pluries in superioribus capitulis fuit dictum, & docet Mascard. *de probat. concl. 1176. num. 28.* Rugin. *pract. quaest. cap. 16 n. 15.* Rot. *decis. 119 num. 5. select. per Farin. seu recent. par. 1. in calce operis decis. 2.* Rot. Rom. *decis. 359. nu. 40. nouiss. ab anno 1626. vsque ad annum 1630. in calce operis decis. 77.* Ludouis. *decis. 92. n. 1. in calce operis decis. 24. & alij passim.*

2 Quod ampliatur, † etiam si responsio fiat per verbum, credere, cùm in respondente positionibus sit expressiuum veritatis, de quo latè supra *in cap. 40.* quæ hic non repetam.

3 Secundò ampliatur, † etiam si respondens dicat, se credere de auditu, vt *in dict. cap. 40. n. 16.*

4 Tertiò ampliatur, vt præiudicet responsio, † etiam si addatur, vt ponitur, vt *in dict. cap. 40. nu. 11.* & quid si vlterius dicatur, & ad effectum, an quem ponitur: de quo *in dict. cap. 40. n. 13. & 14.*

5 Quartò ampliatur, † etiam si responsio fuerit super facto alieno, de quo pariter *in dict. cap. 40. n. 17.*

6 Quintò ampliatur, † etiam si responsio fiat absente parte, per text. *in capit. fin. de iuram in 6.* Ruin. *consil. 41 n. 3. vol. 4.* Felyn. *in capit. si cauto de fide instrum.* Mascard. *conclus. 1176. n. 30.*

7 Sextò ampliatur, vt præiudicet, † etiam si positionibus non fuerit responsum, dummodo habitus fuerit pro confesso, de quo supra *in cap. 32. & 61.*

8 Septimò ampliatur, † vt non solum noceat confitenti, sed etiam habenti causam ab eo. Crauet. *cons. 29. n. 1.* Cæsar Gras. *decis. 20. n. 9. de probat.* Rot. *decis. 320. n. 18. in nouiss. ab anno 1626. vsque ad annum 1630. in calce operis decis. 76.*

Quæ conclusio nonnullas etiam recipit limitationes: † Primò si ponens responsionem impugnauerit, de quo tamen supra *in capit. 26.* vbi plura ad propositum videri poterunt.

10 Secundò limitatur, † si responsio fuerit reuocata, quod an, & quando fieri possit, videri potest *in cap. 64.*

11 Tertiò limitatur, † si positiones sint impertinentes, & fuerint admissæ cum clausula, saluo iure impertinentium, & non admittendarum, de quo *in cap. seq.*

12 Quartò eo magis id asserendum † erit, si fuerit responsum cum expressa protestatione, quod responsiones habeantur pro non factæ, quatenus appareat, positiones esse impertinentes, de quo pariter *in dict. capit. seq.*

13 Quintò limitatur, † si confessio fuerit facta in alio Iudicio, quæ licet fuerit facta inter easdem personas, si tamen contra illam fuerit iudicatum, non præiudicat, vt per Alexand. *in leg. 2. nu 27. C. de edend. versic. hanc declarationem,* Verald. *decis. 197. par. 1. in calce operis decis. 37.*

SVMMARIVM.

1 *Responsio facta positionibus impertinentibus an praeiudicet.*
2 *Confessio extraiudicialis valet absque interrogatione.*

3 *Inquisitus respondendo inquisitioni, cui non erat respondendum, sibi praeiudicat.*
4 *Confessio iudicialis valet, etiam tela iudiciali non seruata.*
5 *Confessio valet, etiam si processus reperiatur nullus.*
6 *Responsio facta positionibus praeiudicat, etiam si aliquid vltra interrogationem addatur.*
7 *Responsio facta interrogationi non admittendæ valet.*
8 *Responsio facta libello inepto valet.*
9 *Responsio facta positionibus impertinentibus, admissis tamen cum clausula, saluo iure impertinentium, & non admittendarum, non praeiudicat; vbi de ratione, & idem est, si statutum adsit, vt cum hac clausula admitti debeant, vt num. 13.*
10 *Confessio ficta ob contumaciam non respondentis positionibus, an praeiudicet, si positiones sint impertinentes, & fuerint admissæ cum clausula, saluo iure impertinentium.*
11 *Positiones quando non sunt admittendæ, contumax non habetur pro confesso.*
12 *Responsiones factæ cum protestatione non praeiudicant; si appareat positiones esse impertinentes.*
14 *Negans positiones impertinentes in aliquam non incurrit pœnam.*

Responsio facta positionibus, quibus non erat respondendum, an præiudicet.

Cap. LVIII.

1 Positionibus, si fuerit responsum; & postea appareat, fuisse impertinentes; quærunt Doctores, an datæ responsiones præiudicent, Specul. *de position. §.6.n.6.* præiudicare affirmat, quod & pluribus con-
2 firmari potest. Primò, quia † confessio iudicialis valet etiam absque interrogatione, *leg. si sine, §.1. ff. de interrog. act.* vnde licet positio, cui facta fuit responsio, non fuisset admittenda, attamen responsio, vti iudicialis confessio præiudicare debebit, quod ex pluribus probat Abb. *in consil. vltimo secundæ partis sub*
3 *num.3. in fin. & nu.4.* Secundò, † si contra inquisitionem competat aliqua exceptio, & ipsa prætermissa, inquisitus respondeat, sibi præiudicat, *capit.1. de accu-*
4 *sat. lib.6.* Tertiò, † confessio facta in Iudicio, nulla iudiciali tela seruata, præiudicat, *cap. qualiter, & quando de appell. cap.1. de accusat.* & in puncto dixit Mancin. *de iuram. par.2. artic.2. n.96.* sic igitur dicendum erit de confessione facta respondendo positionibus imper-
5 tinentibus. Quartò, † parum curandum videtur, an valida fuerit positionum admissio, cum confessio valeat, etiam si processus reperiatur nullus, *cap. Pisanis de restitut. spoliat.* Socin. *consil.146.n.15. lib.1.* Marant. *in 5. actu Iudiciali par.5. princ. n.24.* Roland. *cons.31. nu.15. lib.1.* Mancin. *de iuram. par.2. artic.2. num.92.* Quintò
6 certum est, † neminem teneri responsum aliquod dare non contentis in positione, seu interrogatione: & tamen, si aliquid vlterius addatur, præiudicat responsio, glos. *in cap. penul. de iuram. calum.* sic igitur præiudicare debebit responsio, & si nulla præcesserit
7 legitima interrogatio. Sextò, † responsio facta interrogationi non admittendæ præiudicat, ergo idem dicendum erit in positionibus, ab interrogationibus ad positiones arguendo. Septimò sit exemplum de
8 libello, † qui licet reijci potuerit; attamen si ipsi fuerit responsum, ipsa responsio valet, *leg. final. C. de annal. except.* Ex quibus communiter asseruut, responsiones factas positionibus impertinentibus, & non admittendis præiudicare, Carpan. *super statut. Mediolan. cap.83. n.29. & seqq.* Tuscus *litter. P. conclus.387. nu.12. & 21.* Mascard *de probation. conclus.1177. num.79. & seqq.* Mancin. *loc. supra citat. n.96. & seqq.*

Quæ conclusio, vt supra firmata, plures recipit li-
9 mitationes: & sit illa prima: † si positiones non fuerint simpliciter admissæ, sed cum clausula, saluo iure impertinentium, & nō admittendarum, vt per Curt. *de position. n.29.* Marant. *in 6. par. sui Specul. in tit. de position. n.23.* Mascard *d. conclus.1177. n.13. & seqq.* & dictum fuit superius *in capit.38.* quæ hic non reperam: & quemadmodum admissio est facta cum illa protestatione, saluo iure impertinentium: ita etiam responsio, intelligitur data cum eadem protestatione, & sic quatenus positiones fuerint pertinentes, vt benè declarat Benint. *decis.32. n.15. & seqq.* varios citat Mancin. *de iuram. par.2. artic.2. n.84.*

Quod tamen limitare videtur Benint. *in d. decis.*
10 *32. n.18. quæ est in calce operis decis.14.* † vt procedat in vera confessione facta respondendo positionibus impertinentibus admissis cum ista clausula; tunc enim cum eadem protestatione intelligitur facta responsio: secus verò, in confessione ficta resultante ex cōtumacia, ob quam positiones fuerint habitæ pro cōfessatis: & sic intelligit Alexand. *in leg. si non fuerint, ff. de iur. iur.* vbi dicit, quod si fiant positiones contrariæ ab actore, & reo, omnes habentur pro confessatis, licet positiones contrariæ non admittantur. Verum responderi potest primo, Alexand. non loqui in casu, in quo positiones fuerint admissæ cum dicta clausula, vnde non est mirum, fictas confessiones præiudicare, prout etiam verè præiudicarent, licet positiones essent impertinentes: secundo, cur volumus, hanc fictam confessionem magis operari, quam veram? Nec dicatur in vera adest protestatio saltem præsumpta: nam eadem potest considerari in ficta. Imo multo magis in ficta, quam in vera; nam ponamus, positiones fuisse admissas absque dicta clausula; confessio vera præiudicaret, vt supra dictum fuit
11 *nu.1. & seq.* non autem ficta; & est ratio, † quia quādo positiones non sunt admittendæ, contumax non habetur pro confesso, vt per Curt. *de positionib. sub nu. 15. vers.6.* Mascard *d. conclus.1177. nu.76.* & latè dicam infra *in capit.69.* ac propterea hæc potius erit limitatio ad regulam supra positam *nu.1. & seqq.* vt nempè non procedat in confessione ficta: etiam si positiones fuerint admissæ absque dicta clausula.

Tertiò limitatur supradicta conclusio, vt respon-
12 sio noceat, † etiam si positiones fuerint impertinentes, dummodo fuerint simpliciter admissæ; vt non procedat, si respondens expresse dicat, & protestetur, quod, quatenus respondere non esset obligatus, eius responsiones habeantur pro non factæ, Bald. *in cons.176. in fin. lib.2.* Afin. *in praxi, §.19. cap.9. nu. 5. & 6.* Carpan. *super statut. Mediol. cap.88. nu.30.* plures citat Mancin. *de iuram. par.2. artic.2. num.83.* Ofasc. *decis. 178. num.2. in calce operis decis.23.* vbi dicit, protestationem de reuocando quamcumque responsionem, si danda non esset, saluare omne ius, & facere responsionem non dandam haberi pro non data, vbi plures allegat, & dicit huic opinioni famulari, text. *in l. maritus, ff. de quæst.*

13 Quartò limitatur, † si statutum mandet, positiones admitti debere cum hac clausula, tunc enim, licet simpliciter fuerint admissæ, attamen ex forma statuti illa clausula subintelligi deberet, vt dixit Rot. in decis. coram Orano impressa in tract. Mancin. *de iuram. par.2. artic.2. n.86. & seq.* & per consequens responsio non præiudicabit, vt in prima limitatione.

14 Ex

14 Ex quibus est etiam dicendum, † in pœnam impositam negantibus positiones veras, eos non incidere, qui impertinentem, & non admittendam positionem negauerint, Anchar. *conf.145.* Afin. *in prax.§.19. cap.12.*

SVMMARIVM.

1 *Confessio an possit in parte acceptari, & in parte reijci, & per totum.*
2 *Responsio potest in parte acceptari, & in parte reijci, si incipiat à confessione, secundum aliquos, secus si incipiat à negatiua, vt nu.3.*
3 *Confessio facta cum clausula, nec aliter, nec alio modo, non potest in parte acceptari, & in parte reijci.*
5 *Responsio in connexis non potest in parte acceptari, & in parte reijci.*
6 *Epistolam pro se acceptans debet etiam illam contra se acceptare.*
7 *Parcella librorum in connexis non possunt in parte acceptari, & in parte reijci.*
8 *Sententia in connexis non possunt in parte acceptari, & in parte reijci.*
9 *Confessio regulariter non potest in parte acceptari, & in parte reijci.*
10 *Confessio in prohibitis, & vbi obstat iuris præsumptio, potest in parte acceptari, & in parte reijci.*
11 *Connexa in materia confessionis dicuntur, quæ fiunt incontinenti, secus si fiant ex interuallo, secundum aliquos, & numer.12.*
13 *Connexa illa dicuntur, quæ proueniunt à prima obligatione, & facta sunt causa primæ obligationis, vel à prima obligatione descendunt, secundum alios, vt nu 15.*
14 *Temporis diuersitas non impedit connexitatem in materia confessionis.*
16 *Separata in materia confessionis quæ sint.*
17 *Responsionis modificata in connexu generaliter admittuntur, etiam si non simus in rusticis, ac aliis personis idiotis.*

Confessio, seu responsio facta respondendo positionibus, an possint in parte acceptari, & in parte reiici.

Cap. LIX.

1 Ex eo, quia positionibus simpliciter est respondendum, si fiat responsio cum aliqua additione, vel conditione, dubitant Doctores, an possit in parte acceptari, & in parte reiici, vel potius acceptanda sit eo modo, quo loquitur, & sic cum qualitatibus, & conditionibus adiectis: qua in re variè Doctores locuti fuere.

Sed, vt contrariæ sententiæ ad concordiam quodammodo reducantur: & vt veritas istius difficultatis de facili intelligi valeat, nonnulli sunt considerandi casus, vltra ea, quæ dicta fuerunt supra *in capitulis 42. 44. & 45.* quæ hic non repetam.

2 Primò sunt, qui distinguere videntur, † aut respondens fatetur factum, deinde apponit qualitatem, & tunc responsio potest scindi, & acceptari facti confessio, reiici verò qualitas, vt si positioni continenti, me tibi mutuasse centum, respondeas fatendo mutuum; sed addendo, illa centum tibi ex aliqua causa deberi, vt tenent plures, quos citat Boer. *decis. 245. sub num.3. circa finem, nec non sub num.7.* vbi restatur, sic iudicasse Consilium Burdegalense, & docet Cyn. *in leg. vnica, quæst.15. de confess.* alios citat Surd. *in decis. 258. num.2.* plures alios citat Farinac. *in suis fragmentis, in verbo debitor, num.6.*

3 Si verò responsio incipiat à negatiua, † dicendo, nego habuisse centum, nisi ob talem causam, & tunc confessio debet in totum acceptari, nec ponens hac confessione vti potest, nisi fateatur illa centum, fuisse data ob illam causam, sic distinguendo dixit Boss. *in tit. de responsionib. n.2.* quem simpliciter refert Carpan. *super statut. Mediolan. cap. 83. numer. 103.* conferunt nonnulla, de quibus supra *in cap. 45.* quæ hic non repetam.

Secundò sunt, qui dicunt, verum esse primum huius distinctionis caput, de quo supra *num. 2.* sed limi-
4 tandum, † si respondens post qualitatem adiectam, subiungat, se illud factum fateri, sed cum illa qualitate, nec aliter, nec alio modo, *leg. si quidem, Cod. de exception.* vbi Bald. dixit, ita practicari: & hanc clausulam operari, vt respondens ex sua confessione condemnari non possit, & sequitur Ias. *§. si quis postulante num.63. Instit. de action.* plures ad propositum Boer. *in d. decis. 243. num.11.*

5 Tertiò aliorum est communis traditio, † qui de connexis, & separatis distinctionem faciunt, vt nempe in connexis in totum responsio acceptari debeat, secus autem in separatis: vnde Cyn. *in leg. 2. quæst. vlt. C. de donat. ante nuptias,* dicit, quod si actor petat decem, & reus fateatur, promisisse decem, si ipsi librum exempli gratia daret, tenetur actor in totum hanc confessionem acceptare: & idem docet *in leg. vnica qu.13. de confess.* & sequuntur ibi Alb[e]r[i]c. & alij scribentes, Bart. *in leg. publica, §. fin. ff. depositi, vel com. per illum*
6 *text.* ex quo notant. † quod acceptans epistolam pro se facientem, debet etiam illam acceptare contra se, & tradit Bart. quem communiter alij sequuntur *in l. Aurelius, §. idem, ff. de liberat. leg.* & volunt Alex. *in cons. 222. nu.16. lib.2.* & ex pluribus probat Boer. *dict. dec. 243. nu.5.* varios allegat Surd. *in dict. decis. 258. nu.4. & 5.* alios Caual. *decis. 27. num.88. par.2.* ad idem plura conferunt similia, de quibus per M[e]noch. *de arbitrar. casu 93. nu.*
7 *14. & seq.* † vt sunt parcellæ librorum, quæ in connexis in totum acceptari debent, vt per ipsum, & docet optimè Rot. *in decis. 388. select. per Farin. seu recentio-*
8 *rum par. 2.* † Sententiæ pariter in connexis non possunt in parte acceptari, & in parte reiici, *leg. in hoc iu-*
9 *dicio,* vbi Bald *ff. famil. ercisc.* † & de confessione Beltar. *conf.46. num.13. in fin.* Corn *conf.170. num.1. lib.1.* Bero. *conf. 175. & conf.196. num.3. lib.3.* Alexand. *conf.132. num.21. lib.5.* Rimin. Iun. *conf.127. numer.12.* Magon. *decis. Florent.3. nu. 32.* Veral. *decis.186. nu.2. lib.1.* Rot. Rom. *decis. 802. in nouiss. par. 1.* Carol. de Graf. *de except. except. 14. numer. 44.* Cassad. *decis. 28. numer. 88. par.2.* Surd. *dict. decis. 258. per tot.* & quod confessio debeat acceptari cum omnibus eius qualitatibus, Amat. *decis. March. 82. numer. 2.* & de confessione facta respondendo positionibus, Rot. *decis. 158. select. per Farin. seu recent. par. 2. num.5. in calce operis decis. 4.* Ludou. *decis. 92.* vbi Beltram. *in addit. in calce operis decis. 24.*

10 Quæ tamen conclusio, † vt in connexis responsio debeat in totum acceptari, limitatur in prohibitis, vt in eo, qui fatetur, commisisse homicidium, sed ad sui defensionem, cuius confessio potest diuidi, & in parte acceptari, & in parte reiici, Farin. *de Homin. quæst.122. nu.420.* & hanc distinctionem prohibitorum ponit, Rimin. Iun. *in consil.395. num.27. & seqq.* Surd. *in dict. decis. 258. num.6.* & rationem esse dicit, quia illud factum, vti prohibitum habet præsumptionem contra se, ac propterea generaliter volunt, regulam

esse limitandam, si illa qualitas adiecta confessioni contra se habeat præsumptionem, vt docet Marant. *in suo Specul.par.6.actu 5.num.26.* & declarat Rot.Rom. *in dict.decis.802.n.2.par.1.in nouiss.*exemplificatque Ioan. Ordelaf.*in repet.leg.final.ff.de rei vendit.sub nu 833.vers.verum:* & in his terminis loquitur Rot.Gen.*decis.95.n.3. & decis.313.nu.9.*Et quod quando qualitas adiecta habet contra se iuris præsumptionem possit confessio acceptari,& reiici qualitas, Rot.coram Ludouis.*dec. 92.num.8 in calce operis decis.24.* vbi Beltram.*in addit.nu. 10.* dicens, quod qualitas potest diuidi, & separari à confessione, quando habet contra se iuris præsumptionem, Sola *super constit. Saband. in tit.de posit.glos.21. num.3.* Et cum conclusio suprapposita *num.5.* passim à Doctoribus approbetur, solum est aliqua difficultas, quænam in proposito dicantur connexa, & quæ separata

11 Glos.*in dict.leg.si quidem, Cod. de except.*† dicit connexa,ea dici debere,quæ fiunt in continenti cum ipso facto, seu obligatione in positione deducta: vt puta, ponis, me tibi centum promisisse: fateor promisisse centum, si tamen hoc,vel illud mihi dares: & cum eodem tempore, quo facta fuit promissio, dicam, appositam fuisse illam conditionem, confessio non potest in parte acceptari, & in parte reiici: vel ponis, mutuasse frumentum, & illud restituere promisisse tali tempore:si respondeam, promisisse restituere frumentum, seu eius pretium,non potest diuidi confessio: cum præsupponam eodem tempore fuisse factam promissionem,de restituendo frumentum,vel eius pretium.Vel ponis,mutuasse decem, & ego fateor mutuum,sed addo, eodem tempore fuisse factum pactum de non petendo vsque ad tale tempus: quo pariter casu, non potest diuidi confessio: plura exempla ponit Boer.*in dict.decis.243.num.7. & 8.* qui post antiquiores testatur, hanc esse receptissimam opinionem.

12 Si verò qualitas, seu illa adiectio ortum non habuerit eodem tempore, quo facta fuit obligatio, vt puta,tu ponis,mutuasse centum: fateor mutuum,sed addo; vel fuisse postea factum pactum de non petendo; vel mutuum fuisse restitutum; vel compensatum,vel inter nos de datis,& receptis computa fuisse posita;& in hoc diuersæ sunt opiniones,glosa prædicta tenet,confessionem posse diuidi; & sic in parte acceptari,& in parte reiici:nam illud pactum postea appositum, illa prætensa solutio, illa compensatio, est quid diuersum ab ipso mutuo; diuersoque tempore ortum habuit: vnde, nisi probetur,firma remanet confessio mutui: quam glosam approbare videntur multi,quos Boer. citat *in dict.decis.243.num.3. & 7.* inter quos verè est Bart.*in dict.leg.Aurelius,§.idem quæsiuit in fin. ff. de lib. leg.* qui existimat,separata illa esse, quæ per temporum interualla gesta sunt, vt animaduertit Menoch.*de arbitr. casu 95.sub numer.14.* licet pro contraria sententia ab ipso Boer.Surd.& aliis adducatur.

Sed Boer.*loc.citat.num.19.* tenet etiam hoc casu dici

13 posse, confessionem continere connexa: † cum illa qualitas proueniat à prima traditione,seu causa primæ obligationis sit facta; & vnum veniat ad determinationem alterius;hanc opinionem maximam dicit continere æquitatem, & Boerium sequitur Menoch.*dict.casu 93.sub nu.21.& 22.*qui existimat, nullam adesse differentiam; an illa qualitas fuerit apposita tempore primæ obligationis, vel postea ex aliquo interuallo. Vnde si ego fateor mutuum; sed addo, quantitatem mutuatam restituisse, vel fuisse compensatam, vel appositum fuisse pactum de non petendo, debet hæc confessio in totum acceptari; vel

14 in totum reiici; † connexa enim hæc dicuntur, si non ratione temporis,saltem ratione eiusdem causæ: nec temporis diuersitas potest dici,hanc tollere connexitatem,*leg.cum actore,§.planè,ff.de neg.gest.* vt per Menoch *loco citato n.22.* Idemque latius repetit *casu 95.nu.*

15 *14.*† ad inducendam enim connexitatem sufficit vnum ab altero descendere, ad glos.*in leg.etiam,§.1.ff. de min.*Rip.*in leg.admonendi num.124 ff.de iniur.*Crauet. *consil.275.n.4.*Menoch *sub d.num.14.* vnde cum solutio, compensatio, pactum de non petendo fuerit appositum causa primæ obligationis, hæc dicuntur cum ipsa obligatione connexa licet vno tempore fuerit facta obligatio, alio solutio, compensatio, vel pactum de non petendo, secundum opinionem Boer. & Menoch.*loco citato*,& sequitur Surd.*in dict.decis.258. nu.10.*qui appellat inanem distinctionem,quod qualitas adiecta eodem tempore, vel diuerso euenerit, dummodo prouenerit ex eadem causa,& vnum tendat ad qualificationem, vel peremptionem alterius, *& n.11.*subiungit,regulare esse,vt quando plures obligationes reflectuntur in idem factum, & se inuicem respiciunt,& vna est facta contemplatione alterius, dicantur connexæ,non autem separatæ,Roland.*cons. 69.nu.44.lib.4.* Ofasc.*decis.99.nu.29.* vnde cum solutio, restitutio,compensatio,seu pactum de non petendo, respiciant primam obligationem,dicuntur connexa, quam connexitatem temporis diuersitas non impedit,vt per ipsum *loc.cit.num.12.& 13.*ad ipsam enim inducendam consideratur solum aptitudo, vt ita loquar, ad tollendam ipsam obligationem; an nempè qualitas adiecta confessioni sit talis, vt, si vera esset, perimeret,modificaret, vel tolleret primam obligationem:qua stante connexitate,confessio non potest pro parte acceptari, & pro parte reiici: Quæ omnia circa connexitatem,loquens de partitis librorum,sequitur Rota *in decis.388.*vbi *num. 2.* dicitur annexas illas dici deberi partitas, quarum vna tendit ad extinctionem,vel qualificationem, vel peremptionem alterius & allegat Surd.*in d.dec.258.* & allegat Mathesil. *singul.78.*

16 Ex quibus concludendum erit,† ea solum dici debere separata, quæ nihil commune habent, nec dependent, nec facta sunt causa primæ obligationis, nec ipsam modificant,non perimunt, nec tollunt:vt ponis,mutuasse centum,fateor centum,sed addo, me ex aliqua alia causa esse creditorem: & tunc confessio diuiditur,& de mutuo sequi debet condemnatio, nisi probetur creditum ex alia causa.Et in his terminis procedunt ea, quæ de separatis superius dicta fuere secundum Menoch. Surd. Caual. & alios, in quibus pariter terminis loquitur Rot. Gen. *decis.114. num.3. & decis.141.num.2.* quæ subtiliter considerata in praxi valde vtilia esse poterunt, & cessabunt,vt plurimum difficultates,de quibus *in cap.44.& 45.*& licet

17 Farin. *in suis Fragm. in verbo debitor*, asserat † similes modificatas responsiones admittendas esse in rusticis,ac personis idiotis; attamen id generaliter est in omnibus asserendum; si simus in connexis; hoc est,si adiectio veniat ad modificandum,tollendum,vel elidendum ipsam obligationem,secundum supradictas declarationes.

SVMMARIVM.

1 *Confessio non trahitur ad qualitates in positione contentas, sed solum modum ad factum principale.*

2 *Enunciatiua in positione posita non intelliguntur confessata, quod exemplis declaratur.*

3 Verba

3 *Verba enunciatiua in iudicio prolata plenam inducunt probationem,quod tamen declaratur,vt ibi.*

4 *Contumax in respondendo positionibus habetur pro confesso,quantum ad deducta principaliter in positionibus, non autem quantum ad enunciatiuè , & demonstratiuè proposita.*

5 *Qui fatetur positionem duo capita aequè principaliter continentem,vtrumque dicitur fateri,secus si vnum sit principaliter deductum,aliud incidenter num.6.*

7 *Qui fatetur omnia,& singula in positione contenta, intelligitur etiam fateri incidenter prolata.*

8 *Negans positionem multiplicem,intelligitur negare solum deducta principaliter.*

9 *Negans expressè vnum caput positionis , an intelligatur aliud fateri.*

10 *Qui fatetur expressè vnum caput positioni , intelligitur aliud negare.*

11 *Confessio de fama an trahatur ad omnes positiones etiam negatas.*

12 *Positioni de fama quomodo responderi soleat.*

Confessio , vel negatio an trahatur ad omnes partes positionis.

Cap. LX.

DIximus supra suo loco,positioni multiplici,vel implicitæ non esse respondendum:& reum petere posse,vt positio diuidatur;vel ipsam respondendo diuidere posse.Sed quid si reus his non vtatur remediis ; & simpliciter positionem neget , vel fateatur,an eius confessio,vel negatio trahatur ad omnes partes positionis.Qua in re plures sunt considerandi casus.

1 Primus est, † si positio contineat factum verum, qualitatem verò falsam, an simplex confessio debeat etiam trahi ad illam qualitatem. Et communis est scribentium sententia , qualitatem adiunctam non intelligi confessatam:cum responsio referatur ad id, super quo principalis est quæstio, vt dixit Specul. *de positionibus §.6.num.16.*ac ideo *in §.7.num.23.*dicit,quod si pono, quod Titio, cuius tu es hæres,mutuaui decem,& simpliciter fatearis,mutuum solummodo intelligitur confessatum , non autem te esse hæredem Titij,& sequitur Mascard.*conclus.1177.num.42.* Magon. *decis.Florent.10.numer.40. in calce operis decis.40.*Illa enim qualitas dicitur apposita demonstratiuè,& enuncia-

2 tiuè,† vnde solum principaliter in positione proposita intelliguntur confessata, non autem enunciatiuè narrata, vt dixit Matthes. *sing. 33.* qui inter alia ponit exemplum:si quis dicat,talem cognouisse carnaliter Bertam vxorem Titij,& ille simpliciter fateatur, intelligitur solum fateri carnaliter cognouisse Bertam,non autem esse vxorem Titij:prout in accusato, quod cognouerit Bertam vxorem Titij, qui si fateatur , intelligitur solum fateri carnaliter cognouisse Bertam , non autem adulterium , & sic Bertam esse vxorem Titij. Bart *in leg.si cui serui,§.1.ff.de leg.1.* quem sequuntur Bald. Angel. Cuman. & alij , quos citat Socin.Iunior *in cons.81.nu.19 lib.3.* licet in positionibus id approbare non videatur, & sequitur Vital.Camb. *de clausula in rubrica renunciatiua verba in positionibus in principio*,vbi supradicta,& alia ponit exempla,& si ex Mathes. id videatur restringere quantum ad plenam probationem; non autem quantum ad semiplenam, plures alios loquentes de istis verbis enunciatiuis in proposito supradictæ conclusionis citat Nicol. Gen. *de verbis enunc.lib.2.quest.8.*

Nec obstat,si dicatur secundum Doctrinam Bart.

3 *in leg.ex hac scriptura in fin.ff.de donat.* † Verba enunciatiua in iudicio prolata plenam inducere probationem : nam id procedit in ponente simpliciter, & de per se verba enunciatiua; secus verò si demonstratiuè , vel implicitè cum aliis principaliter propositis deducantur:tunc enim attenduntur solum principaliter prolata,non autem enunciatiuè,vt per Mathes. *in dict.singul.33. in fin.* & sic attenditur subiectum, non qualitas,Iacob.de Aren.*de posit.§.3.n.13.* Surd.*cons.379. nu.3.*Camb.*loco supra citato nu.1.*Sola *super constit.Sabaud. ex tit.de posit.glos.21.num.6.*

Quæ conclusio,vt solum principaliter posita, in-

4 telligantur confessata , † procedit, non solum in respondente , sed etiam in contumace ; vt in exemplo supraposito;si quis ponat,mutuasse decem Titio hæredi Sempronij:si Titius fuerit contumax in respondendo , habetur pro confesso; scilicet, quod ipsi fuerint mutuata decem,non autem quod sit hæres Sempronij,vt per Ludou.*in dict.decis.Perus.10.nu.40.*

Secundò potest esse quæstio in positione multi-

5 plici,† si nempè positio duo contineat capita,& respondens simpliciter fateatur,& tunc si positio æquè principaliter illa duo contineat capita , tam vnum, quàm aliud erit confessatum ; si verò positio contineat plura,quorum aliqua sint principalia, & dispositiua,& alia incidentia,enunciatiua,vel demonstra-

6 tiua , † confessio simpliciter facta trahitur solum ad deducta principaliter, non autem incidenter, enunciatiuè,vel demonstratiuè,vt Bart.declarat *in dict.leg. si cui,§.1.ff.de leg.1.* cuius doctrinam esse communem, dixerunt add.ad Mathes.*in d.singul.33.nu 3.* & sequitur Mascard.*conclus.1177.n.43.*& de communi Curt.*de position.sub n.11.*& de magis communi Carpan *super statut. Mediol.cap.83.num.96.* & Riminald. Senior *in consil. 596. num.8.lib.5.*post quam dixit, multiplici positioni non esse respondendum,subiungitur *num.13.*quod confessio facta respondendo multiplici positioni non præiudicat respondenti,nisi in iis,quæ in positione principaliter continentur.

7 Limitandi modo essent supradicti duo casus , † si generaliter respondens diceret, omnia, & singula in positione contenta vera fuisse , vel esse : tunc enim non solum deducta principaliter, sed etiam adiectiuè,enunciatiuè,& demonstratiuè dicerentur confessata , vt per Doctores , quos citant addentes ad Mathes.*loco citato*,Curt.*de position.sub nu.11.*

8 Tertius est casus , † vt contrariorum eadem sit disciplina , vt omnia supra posita in dictis duobus casibus circa confessionem, procedant etiam respectu negationis : prout si quis negaret positionem multiplicem, vel implicitam, solum intelligerentur negata in ipsa positione principaliter deducta , secundum declarationes supra positas,quas non repetam, vt in exemplo supra posito, si ponam mutuasse decem Titio, cuius tu es hæres, si simpliciter negas, intelligitur negasse mutuum, non autem te esse hæredem Titij.

9 Quarta sit dubitatio , † si positio contineat plura capita , & vnum expresè negetur , an sit intelligendum, aliud caput fuisse confessatum. Sit exemplum, pono,me tibi mutuasse librum,& vestem:tu respondendo dicis, non credo de libro, an vestis intelligatur confessata. Et communis est distinctio, quantum ad plenam probationem , vestem non intelligi confessatam ; sed solum quantum ad præsumptionem semiplenæ probationis , per text. *in cap. nonne bene dicimus extr. de praesumpt.* & voluit Innoc.*in c.fin.de iur.iur.*

& tradit Curt. *de poſition.ſub nu.11.* Felyn *in cap.nam concupiſcentiam ſub numer. 14. de conſtitut.* Matheſ. *ſingul. 76.* Carpan *ſuper ſtatut. Mediol. cap. 83. nu. 97.*

Quintus conſideratur caſus in poſitione multi-
10 plici: † ſi vnum caput tantum fuerit confeſſatum; vt
in exemplo ſupra poſito, ſi dictum fuerit, credo de
libro, an veſtis intelligatur negata, & negatam intel-
ligi, dixit Bald. *in leg. ſi ſine, §. quod Papinianus, ff. de min.*
Surd. *deciſ. 291. num. 22. in calce operis deciſ. 66.* vbi alios ci-
tat: vnde dicendum eſt, non bene loqui, Polidor. Ri-
pam *obſeruat. 67. n. 4.* dum ſupradictos duos caſus præ-
cedentes æquipetat.

Sextus eſt caſus circa reſponſiones, quæ fierent
poſitioni continenti publicam vocem, & famam:
11 † an ſi reſpondens fateatur, eius confeſſio debeat
trahi etiam ad poſitiones ſuperius negatas, Specul.
in tit. de not. crim. §. fama verſ. 1. dicit hanc confeſſionem
referendam eſſe ſolum ad poſitiones confeſſatas: &
hoc ne inducatur contrarietas, ſeu repugnantia, &
correctio in continenti: Cui tamen rationi reſpon-
det Papienſ. *de forma excipiendi contra poſitiones in verbo
vltima poſitioni*: quod licet hæc reſponſio trahatur ad
poſitiones etiam negatas, hinc tamen non poteſt ali-
qua conſiderari contrarietas: fieri namque poteſt,
quod falſa ſit poſitio, ita vt merito fuerit dictum,
non credo, & tamen quod de ipſa adſit publica vox,
& fama: ita vt poſitionem de fama credere fuerim
coactus: vel è contrario: Declarat tamen Papienſ.
hoc procedere ſi primæ poſitiones fuerint negatæ:
12 ſecus ſi dictum fuerit nihil ſcire, † tunc enim con-
feſſio de fama, ad eas referri non poſſet; cum dixerit
nihil ſcire, vt per ipſum. Sed ad tollendas ſimiles dif-
ficultates, poſitioni de fama ſtylus inuenit, vt reſpon-
deatur, in hac forma de creditis credit, de non cre-
ditis non credit.

SVMMARIVM.

1 *Citatio partis an ſit neceſſaria in productione poſitionum: & quid ſi ipſarum copia non detur num. 2.*

3 *Admiſſio poſitionum eſt neceſſaria in ipſarum productione, remiſſiuè.*

4 *Monitio Iudicis requiritur, vt reus reſpondeat poſitionibus, ad hoc, vt habeantur pro confeſſatis: & an ſit neceſſarium, vt ipſe Iudex perſonaliter moneat, vel ſatis ſit, id fieri per nuncium, num. 5. & 7.*

6 *An maior ſit contumacia illius, qui monitus à Iudice non reſpondet, vel illius, qui per nuncium monitus ad Iudicium non accedit, & num. 8.*

9 *Principalis, non procurator debet moneri ad reſpondendum poſitionibus, & de ratione num. 10.*

11 *Procurator, ſi reſpondere deberet ipſe, non principalis eſſet monendus.*

12 *Procurator non tenetur reſpondere poſitionibus,*

13 *Citationes, ſeu monitiones ad reſpondendum poſitionibus an ſufficiat exequi Domi.*

14 *Citationes, ſeu monitiones ad reſpondendum poſitionibus debent fieri cum comminatione, quod alias habeantur pro confeſſatis.*

15 *Citationes, ſeu monitiones ad reſpondendum poſitionibus debent eſſe geminatæ.*

16 *Poſitiones ad hoc, vt haberi poſſint pro confeſſatis debent oſtendi, & legi reſpondere debenti.*

17 *Ponens debet iurare de calumnia, alias poſitiones non poſſunt haberi pro confeſſatis.*

18 *Poſitiones ſuper aliquo emergenti poſſunt fieri etiam ante litem conteſtatam.*

19 *Contumacia in non reſpondendo poſitionibus non nocet, in cauſis, in quibus non poſſunt fieri poſitiones: vel ſi minus legitimè factæ fuerint, & nu. 20.*

21 *Contumacia in non reſpondendo poſitionibus non nocet, ſi petitio ſit talis, vt ex ea non poſſit ſequi condemnatio, vbi de rationibus.*

22 *Terminus ad deliberatè reſpondendum an debeat aſſignari poſitionibus reſponderi debenti, remiſſiuè.*

23 *Pronuncia poſitiones haberi debere pro confeſſatis, an ſit neceſſaria, remiſſiuè.*

24 *Contumax in non reſpondendo poſitionibus, de iure, & de ſtylo habetur pro confeſſo, concurrentibus tamen debitis requiſitis; vel pro negante, ſi id magis ponenti expediat; dummodo tamen monitiones fuerint factæ cum his comminationibus, num. 25.*

26 *Contumacia vnius non compenſatur cum contumacia alterius.*

27 *Rota Romana non attendit fictas confeſſiones, vt contumax in non reſpondendo poſitionibus habeatur pro confeſſo.*

28 *Appellatio datur à pronuncia, poſitiones haberi pro confeſſatis.*

29 *Pronuncia, poſitiones haberi pro confeſſatis, poteſt ab eodem Iudice retractari, de quo tamen remiſſiuè.*

30 *Contumax in non reſpondendo poſitionibus, an poſſit haberi pro confeſſo; ſi à principio Iudicij non comparuerit.*

31 *Contumacia præcedentibus legitimis citationibus habetur pro litis conteſtatione.*

32 *Poſitiones non habentur pro confeſſatis, niſi inſtante parte.*

33 *Poſitiones non habentur pro confeſſatis non obſtante contumacia, ſi ponens ſcienter falſum poſuerit.*

34 *Poſitionibus reſpondens minus legitimè, non habetur pro confeſſo; ſed ad melius reſpondendum cogi debet.*

35 *Poſitionibus non reſpondens non habetur pro confeſſo, ſi compareat, & alleges aliquam cauſam, ob quam dicat, non eſſe contumacem, vel reſpondeat non eſſe obligatum; tunc enim prius ſuper hoc debet interloqui.*

36 *Contumacia in his, quæ ſunt iuris non nocet.*

37 *Contumacia nocet contumaci, non heredi.*

38 *Contumacia, & ficta confeſſio ex ea reſultans in vna cauſa non nocet in alia.*

39 *Contumacia, & ficta confeſſio ex ea reſultans non nocet perempta inſtantia.*

40 *Contumacia in non reſpondendo poſitionibus, non præiudicat quantum ad ea, quæ non fuerunt in poſitionibus principaliter propoſita, remiſſiuè.*

41 *Contumacia iuſtè impedito non nocet.*

42 *Contumax in reſpondendo poſitionibus, licet fuerit declaratus pro confeſſo, adhuc contrarium probare poteſt.*

Contumax in reſpondendo poſitionibus, an & quando habeatur pro confeſſo, dilucidè declaratur.

Cap. LXI.

PVlcherrima eſt inſpectio, an, & quando contu-
max in reſpondendo poſitionibus habeatur pro
confeſſo: in qua quæſtione præſupponendum eſt:
primò, poſitiones fuiſſe productas cum citatione
1 partis: † quam citationem eſſe neceſſariam in ipſa-
rum productione, ſi ipſarum copia detur, non vide-
tur dubitandum, cum enim ille, contra quem pro-
ducuntur, poſſit opponere, non eſſe admittendas ex
pluribus cauſis, & rationibus, de quibus ſupra ſuis
locis, ipſius eſt neceſſaria citatio, ad hoc, vt propone-
re poſſit, vel ipſas eſſe impertinentes, non releuan-
2 tes, vel ex aliqua alia cauſa reiiciendas. † Maior vi-
detur dubitatio, ſi ipſarum non detur copia: quo caſu
ſuper-

superflua videtur citatio, cum ipsarum productio impediri non valeat, ad tradita per Asin. *in praxi, §.7. cap. 5. limitat. 43.* vna cum aliis relatis à Scacc. *de Iudic. par. 2. cap. 7. n. 61.* Verum respondetur, posse impediri positionum productionem, etiam si ipsarum non detur copia, vt si simus in Iudicio, in quo non admittuntur positiones, vt in Beneficialibus, vt *in cap. 31.* in criminalibus, vt *in cap. 18.* post publicationem processus, secundum tamen aliquos, vt *in cap. 27.* & in multis aliis casibus; de quibus supra variis in locis fuit dictum. Præterea est necessaria citatio saltem ad effectum, vt reus coram Iudice instare possit, vt Iudex videat positiones, & animaduertat, an sint admittendæ, vel reiiciendæ: iuxta practicam, quam tradit Scacc. *in dict. cap. 7. nu. 72.* qui *nu. 63.* testatur, sic obseruari vidisse.

3 Secundò necessarium est, † ipsas positiones fuisse admissas, cum ipsarum admissio omnino sit necessaria, vt supra dictum fuit *in cap. 4. nu. 11.*

4 Tertiò requiritur, † vt ipse reus, contra quem productæ, & admissæ fuerunt positiones, à Iudice fuerit iussus, & monitus, vt respondeat positionibus: aliter enim non posset dici contumax, nec positiones possent pronunciari pro confessatis, ad text. *in capit. 2. de confes. in 6.* & docet Bart. *in leg. 2. §. quod si actor, C. de iur. iur.* Bald. *in leg. 1. §. vlt. ff. si quis Iud. non obtemp. & in leg. si filius, ff. de interrog. action.* Alexand. *conf. 588. numer. 2. lib. 2.* Curt. *de position. num. 8.* Specul. *in tit. de posit. §. 9. numer. 1.* Asin. *in sua praxi, §. 19. cap. 26.* Carpan. *super statut. Mediol. in rubr. de position. numer. 128.* Mascard. *conclus. 1177. numer. 69.* Surd. *consil. 360. numer. 1.* Rot. Genuens. *decis. 161. num. 10. in calce operis decis. 57.* Scacc. *de Iudic. dict. capit. 7. numer. 486.*

5 Non requiritur tamen, † vt personaliter à Iudice fuerit iussus, & monitus, vt multi ex dicto textu desumunt, Anchar. *in d. c. 2. de confes. in 6.* Neuizant. *consil. 79. nu. 20.* Rot. Genuens. *in dict. decis. 161. num. 10.* plures alios citat Surd. *in dict. cons. 360. numer. 1.* Volentes propterea,

6 † maiorem esse contumaciam illius, qui præsens in Iudicio, & iussus respondere recusat, quam qui est

7 absens, & monitus ad Iudicem non accedit. † Nam satis dicitur iussus, & monitus à Iudice ille, qui per nuncium, litteras, vel monitorium ab ipso Iudice ordinatum, iubetur respondere. Qui enim per alium facit, ipse facere videtur, *capit. qui per alium de reg. iur. in 6. cum vulg.* vt ex pluribus probat Surd. *in d. cons. 360. num. 19. & seqq.* Vnde Iudices mandant fieri monitoria, quæ Vrbini Cædulæ appellantur, in quibus dicitur, vt reus debeat intra certum tempus respondere positionibus, sub pœna confessi: & hoc modo dicitur à Iudice monitus, licet ipse immediatè, & personaliter non moneat. Nec text. *in d. cap. 2.* requirit, quod Iudex personaliter, & immediatè iubeat respondere: ac propterea sat est, moneri per nuncium mediante eius Decreto: licet Scacc. *in d. cap. 7. n. 488. 490. & n. 588.* tenere videatur, contrarium esse dicendum, iure communi inspecto. Et hæc non solum est communis scribentium sententia, sed omnium Tribunalium stylus: licet diuersimodè secundùm locorum statuta monitoria similia fieri soleant. Et creditur Nuncio referenti, se præsentasse, vel citasse de mandato Iudicis. Neuizant. *dict. cons. 79. num. 20.* Nec minus est ve-

8 rum, † maiorem esse contumaciam illius, qui personaliter monitus respondere recusat, quam illius, qui monitus ad comparendum, & respondendum, ad Iudicium non accedit: nam imò non comparens peccat in duobus, in non comparendo nempe, & respondendo: ille vero, qui personaliter monitus est ab ipso Iudice, vt respondeat, solum in non responden-do peccat; vt respondet Surd. *in dict. cons. 360. nu. 22.* qui propterea subiungit, quod si contumax in non respondendo habetur pro confesso, eo magis pro confesso haberi debebit contumax in non comparendo, & non respondendo.

9 Bene verum est, † principales ipsos, non procuratores, moneri debere *cap. 1. de confess. in 6.* Rot. Genuens. *decis. 161. nu. 12. in calce operis decis. 12.* Marc. Anton. Amat. *decis. March. 74. num. 2. & 3.* Quod eo magis procedere dicit, si statutum personalem requireret citationem, vt per ipsam. Et summa ratione id videtur constitu-

10 tum, † cum enim ipse principalis, non autem procurator respondere debeat, conueniens est, vt ipse, non procurator moneatur.

Ex qua ratione limitanda videtur hæc conclusio,

11 † vt ipse principalis, non procurator moneri debeat, vt non procedat, si etiam procurator respondere esset obligatus, de quo nonnulla ad propositum in *cap. 65.* & in istis terminis possent procedere ea, quæ dicit Scacc. *in dict. cap. 7. n. 487.* qui generaliter tenere videtur, monitionem factam procuratori sufficientem esse, ad hoc, vt positiones habeantur pro confessatis, rationem adducens, quia etiam procurator contumax in respondendo positionibus habetur pro confesso *cap. 2. vbi glos. in verbo Procurator de confess. in 6.* Nam,

12 imò † procuratorem non teneri respondere positionibus, probauimus *in dict. cap. 65.* Nec minus est vera eius extensio, de procuratore habente mandatum generale, vel mandatum ad respondendum positionibus: nam ad respondendum positionibus requiritur mandatum specialissimum: hoc est ad respondendum sic, & sic, vt pluties fuit dictum, & multa ad propositum *in dict. cap. 65.* ac in Decisione Rotæ Collegialis Vrbini *in calce operis decis. 81.*

13 Sed an similes citationes debeant personaliter exequi, vel satis sit, eas exequi Domi, potest esse dubitatio. Verum communis est sententia, domi fieri posse cum dimissione copiæ monitorij, vel, vt nos dicimus, cædulæ in præsentia alicuius famuli, vel alterius, iuxta varias statutorum constitutiones: alias staret in arbitrio respondere debentis, latitando, procurare, ne positiones haberentur pro confessatis, quam opinionem ex pluribus sequitur Scacc. *in dict. cap. 7. sub nu. 476. vers. opinio secunda.*

14 Quartò requiritur, † vt citationes fiant cum comminatione, quod alias habeantur pro confessatis: citatio enim simplex ad respondendum positionibus absque ista comminatione non reddit reum contumacem, ita vt non respondendo, habeatur pro confesso, vt per Surd. *in dict. cons. 360. nu. 29.*

15 Quintò requiritur, † vt citatio non sit vnica, sed geminata cum eadem comminatione, vt per Surd. *loco citato*, vbi distinguit, aut vnica, & simplex præcedit citatio, & contumax non habetur pro confesso, si vero citatio sit duplex cum eadem comminatione, & pro confesso haberi debebit, vt per ipsum, & Doctores, quos allegat. Ac propterea summa ratione Vrbini statutum disponit, vt debeant fieri duæ cædulæ cum eisdem comminationibus: nempe prima, vt reus compareat in termino duorum dierum ad respondendum positionibus, & quod alias habeantur pro confessatis, &c. & hoc pro prima cædula: & translacto termino assignato, alia similis transmittitur cædula, cum eadem comminatione: & si reus in termino aliorum duorum dierum in secunda cædula assignatorum non responderit, accusatur ei contumacia, & petitur positiones pronunciari haberi pro confessatis: & Iudex solet pronunciare, nisi ad primã fuerit

responsum, mandauit haberi pro confessatis: circa quod locorum statuta, & consuetudines obseruari debent.

16 Sextò requiritur, † vt positiones fuerint ostensæ, lectæ, & declaratæ debenti respondere, Gratian. *dict. decis. 171. num. 9. in calce operis decis. 79.* Verum id necessarium esset in locis, vbi positionum non datur copia: & in casu, quo tunc reus vellet respondere, de quo supra *in cap. 33.*

17 Septimò requiritur, † per ponentem præstitum fuisse iuramentum calumniæ, Bartol. & Paul. de Cast. *in dict. leg. 2. §. quod obseruari:* aliter contumax non haberetur pro confesso: ex quo inferunt nonnulli, ante contestationem litis non posse fieri positiones, cum

18 non fuerit iuratum de calumnia. † Verum posse fieri positiones etiam ante litis contestationem super aliquo emergenti, dicunt Curt. *de posit. nu. 9.* Mascard. *conclus. 1177. numer. 70.* & dictum fuit superius *in cap. 27. num. 7.* Nec obstat, esse necessarium iuramentum calumniæ, quod non præstatur ante litis contestationem: nam super quolibet emergenti contestatur lis, & iuratur de calumnia, vt dixi supra *in dict. cap. 27. sub dict. num. 7.* & docent alij, quos citat Scacc. *in dict. cap. 7. num. 495.*

19 Octauò requiritur, † vt simus in casu, in quo fieri possint positiones, ac propterea in Beneficialibus contumax in non respondendo positionibus, non haberetur pro confesso, Specul *in tit. de position. §. 9. sub n. 3.* Curt. *de posit. n. 14.* Scacc. *de Iud. in dict. cap. 7. nu. 510.* & dictum fuit supra *in cap. 31.* prout nec minus in criminalibus, de quo supra *in c. 18.* & Specul. *in tit. de posit. §. 9. nu. 20.* exemplificat in filio existente in potestate patris, cum quo non potest esse iudicium, & de seruis cum Domino, Scacc. *loco citato, nu. 520.*

20 Nonò requiritur, † vt positiones fuerint legitimè factæ, & secundùm iuris ordinem, ac in casibus à iure permissis, aliter contumax non haberetur pro confesso, Bald. *in leg. 2. §. quod obseruari, num. 2. C. de iur. iur.* Curt. *de posit. sub n. 15.* Mascard. *dict. conclus. 1177. nu. 76.* Franc. *in cap. fin. num. 15. vers. scias de confess. in 6.* Mancin. *de iuram. par. 2. art. 2. numer. 6.* Gratian. *dict. decis. 171. nu. 6. & seqq.*

21 Decimò requiritur, † vt petitio præcedens sit talis, vt ex ipsa possit sequi condemnatio, aliter contumax non haberetur pro confesso: rationem esse dicunt, quia si ex vera confessione non posset sequi condemnatio, tanto minus ex ficta; vt per Salic. Bald. Paul. de Castr. & alios *in dict. §. quod actor,* Curt. *de positiōn. nu. 16.* Mascard. *in dict. conclus. 1177. n. 77. & seq.* quam tamen rationem improbat Scacc *in dict. cap. 7. num. 516.* nam imò vera confessio sanaret omnes defectus: & sic posset sequi condemnatio, non obstante ineptitudine libelli. Ex alia tamen ratione dicit, hoc decimum requisitum esse necessarium, quia nempe contumacia non oritur, nisi ex processu valido, & legitimo, de quo Gratian *in dict. decis. 171. nu. 6.*

22 Vndecimò requiritur, † prius fuisse assignatum terminum ad deliberatè respondendum, sed an, & quando id sit verum dixi supra *in cap. 34.*

23 Duodecimò † requiritur iudicis pronuncia, positiones haberi pro confessatis, de quo diximus *in cap. 46.*

24 Concurrentibus igitur supradictis requisitis, contumax in respondendo positionibus habetur pro confesso, *dict. cap. 2. de confess. in 6.* Scacc. *in dict. c. 7. n. 478. qui sub num. 477.* dicit, idem dicendum esse iure ciuili inspecto, & *num. 476.* testatur de consuetudine totius

25 Italiæ, † Vel pro negante, si magis vtilis sit negatio, Specul. *in tit. de posit. §. 9. num. 4.* Carp. *super statut. Mediol. cap. 83. nu. 179.* Neuiz. *cons. 6. nu. 9. in fin.* Mancin. *de iuram. par. 2. art. 2. nu. 3.* Quod tamen locum habet, si monitio fuerit facta cum comminatione, vt alias habeantur pro confessatis, vel negatis ad commodum ponentis: secus si solum dictum fuerit in comminatione, vt habeantur pro confessatis; & in istis terminis debet intelligi, Scacc. *de Iudic. in dict. cap. 7. nu. 502.* dictum fuit superius *in cap. 3. num. 23.*

Et prædicta procedunt tam si actor, quàm reus fuerint contumaces in respondendo positionibus;

26 † contumacia enim vnius, non compensatur cum contumacia alterius, *leg. si non fuerint, ff. de iur. iur.* præcipuè circa diuersa, *leg. quemadmodum, §. si seruus, ff. de nouat.* Bald. *in leg. cum mulier, ff. solut. matrim.*

Quæ conclusio, vt contumax in respondendo positionibus habeatur pro confesso plures notabiles recipit limitationes, ex quibus, ni fallor, tota hæc materia declarata remanebit.

27 Sit illa prima, † Rotam Romanam non obseruare hunc stylum, vt ob contumaciam in respondendo positionibus, habeantur pro confessatis, nec istas fictas confessiones attendere, Ludouis. *decis. 460. nu. 14.* vbi Beltram. *in addit. nu. 18. in calce operis decis. 26.* Caual. *decis. 562. num. 1.* vbi pariter dicit, Rotam de stylo non admittere fictas confessiones, *in calce operis decis. 27.*

28 Secundò limitatur, si fuerit appellatum, † à pronuncia enim Iudicis, positiones haberi pro confessatis, datur appellatio, & in causa appellationis potest ipsa appellatio iustificari, vt docet Gratian. *in dict. decis. March. 171. num. 1. & 2.* & an, & quando id facere liceat, diximus supra *in cap. 48.*

29 Tertiò limitatur, † si talis pronuncia, haberi pro confessatis, fuerit ab eodem Iudice retractata: volunt enim talem pronunciam non transire in Iudicatum, vt per Gratian. *in dict. decis. 171. numer. 3.* ac ideo posse quandocumque retractari: & rationem esse dicit, quia sententia non transit in iudicatum, quando fertur ex præsumptiuis, seu priuilegiatis probationibus; potest enim retractari ex nouis, & fortioribus, Gratian. *loco cit. numer. 5.* quod tamen declarandum est secundum ea, quæ diximus supra *in dict. cap. 48. num. 16. & seqq.*

Quartò limitatur secundùm Gayl. *practic. obseruat.*

30 *lib. 1. obseruat. 80. nu. 3.* † si reus, contra quem productæ fuerunt positiones, non comparuerit à principio tempore cœpti Iudicij: contra quem si postea fiant positiones, non poterunt haberi pro confessatis, licet fuerit contumax non respondendo. Et rationem esse dicit, quia cum comparente dicitur inceptum Iudicium, non autem cum contumace. Et cum positiones fiant post contestationem litis, *cap. 2. de confess. in 6.* non poterunt fieri contra contumacem, cum quo non est

31 contestata lis. Sed facilis est solutio, † contumacia namque, præcedentibus legitimis citationibus, habetur pro litis contestatione, vt ipsemet Gayl. fatetur *loc. cit. sub num. 2.* Præterquam quod etiam articuli non producuntur regulariter, nisi post contestationem litis: & tamen ipsemet Gayl. tenet, articulos contra contumacem posse produci, & super ipsis testes examinari: non est igitur, quod ob contumaciam aduersarij, recusantis venire ad Iudicium, priuetur actor hoc commodo positionum.

32 Quintò limitatur, † si pars non instet pronunciari, positiones haberi pro confessatis: potest enim ponens, non obstante contumacia, instare, vt reus respondeat, captis etiam pignoribus, vt dixi *in cap. 32.* quo casu contumacia intelligitur remissa, Magon. *decis.*

decis.25. n.31. prout etiam remissa intelligitur, si pars post contumaciam, præsente actore, & non contradicente respondeat, vt per Magon. *loco citato num.33. in calce operis decis.42.*

33 Sexto limitatur, † si ponens scienter falsum posuerit, tunc enim eius dolus in ponendo falsum, compensatur cum dolo non respondentis, Bald. *in leg. sicut in fin. C. de repud. hered.* Curt. *de posit. n.15.* Carpan. *loco supra cit. n.192.* Mascard. *conclus.1177. n.75.*

34 Septimo limitatur † in comparente, & respondente, licet minus legitimè; tunc enim non habetur pro confesso, sed solum potest cogi à Iudice, vt magis præcisè respondeat, Seraph *decis.408. nu.3. in calce operis decis.53.* Nec obstant, quæ dicit Scac. *de Iudic. lib. 2. cap.7. n.526.* Verum enim est, paria esse non respondere, vel minus legitimè: sed quantum ad hoc, vt iterum ad melius respondendum cogi possit: non autem quod sub prætextu non fuisse legitimè responsum, debeat haberi pro confesso, absque alia instantia, vt melius respondeat.

35 Octauo limitatur, † si reus compareat, & alleget aliquam causam, ob quam dicat, vel non teneri ad respondendum, vel positiones esse reijciendas, vel quid simile: tunc enim est necessaria alia iudicis pronuncia super hoc emergenti: hoc est, an teneatur respondere, vel positiones sint admittendæ, antequam vti contumax habeatur pro confesso, Bald. *in leg. vnica, C. de confess.* Curt *de posit. nu.10.* Mascard. *d. conclus.1177. num.70.* Rot. Genuens. *dict. decis 161. num.10.* Seraph. *dict. decis.408. n.2. & seqq.*

36 Nono limitatur, † vt contumacia noceat in his, quæ sunt facti, non autem in his, quæ sunt iuris, in quibus nec etiam vera confessio præiudicat, Socin. *in cons.57. n.21. lib.4.*

Decimo limitatur respectu hæredis ipsius con-
37 tumacis, † contumacia enim nocet ipsi contumaci, non autem hæredi, qui non potest condemnari ex contumacia defuncti, Bart. *in leg. eius qui nu.1. ff. de iur. Fisc.* Roman. *sing.306.* Marsil *sing.625. n.1.* Hier. de Mont. *de finib. regend. cap.46. n.10.* Carpan. *in dict. cap.83. n.185.* & tanto minus respectu aliarum personarum, Carpan. *loco citato nu.186.*

38 Vndecimo limitatur, † vt ista ficta confessio ex contumacia resultans in vna causa, non noceat in alia, Bart. *loc. cit. nu.1. & 5.* Carp. *loc. cit. nu.186.* Bald *in leg. 2. in vltima colum. C. de eden.* qui dicit, confessionem etiam inter easdem personas non nocere in alio Iudicio, Corn. *consil.97. n.7. lib.4.* Boer. *cons.196. num 29 lib.3.* Mancin. *de iurament. part.2. art.2. sub nu 3.* Tusc. *in lit. C. conclus.640. n.65.* Amat. *decis. Ferrar.46. n.46.*

39 Duodecimo limitatur, † vt perempta instantia, ficta confessio non noceat, nec etiam in eadem causa per insufflationem spiritus restaurata, Lamb. Bald. *in suis commun. opin. cent.2. conclus.282.* quem refert Carp. *loco citato nu.188.* & sequitur Mancin *loco proximè citato.* Et quando istæ fictæ confessiones non dicantur resultare ex responsione non secuta, nec aliis præiudicare, optimè habetur *in Decis. Rota Collegialis Vrbini, quæ est in calce operis decis.82. Excellentissimi D. Ioannis Baptistæ Putij, olim mei discipuli acutissimi, & hodie Doctoris eximij, nu.28. & sequentibus.*

40 Decimotertio limitatur † respectu earum rerum, quæ non fuerunt principaliter in positionibus deductæ, prout de confitente, vel negante dictum fuit superius *in cap. præcedenti*, quæ hic non repetam.

41 Decimoquarto limitatur † in iustè impedito, cuius contumacia ipsi non nocet, Bald. *cons.315. vers. iussus, lib.2.* Amat. *decis. March.74. n.2.*

42 Decimoquinto limitatur, † si contrarium fuerit probatum: contumax enim adhuc contrarium probare potest, vt per Mascard. *in dict. conclus.1177. num.71.* Magon. *decis. Lucens.25. n.25. in calce operis decis.42.* Ludouis. *decis. Lucens.44. n.53. & seq.* Gayl. *dict. obseruat.80. nu.5. lib.1.* & dictum superius *in cap.49.* etiam si positiones per pronunciam Iudicis habitæ fuerint pro confessatis, Magon. *dict. decis.25. num.26.* & elapso termino ad probandum, posset saltem per partis confessionem probari, vt per Magon. *loco citato num.27.*

SVMMARIVM.

1 *Contumaces si fuerint actor, & reus in respondendo positionibus contrariis, quis eorum obtinere debeat, & per totum.*
2 *Confessio actoris magis nocet actori, quam rei reo.*
3 *Ponere debet prius ille, cui prius fuit assignatus terminus ad probandum.*
4 *Positiones contrariæ non sunt admittendæ.*
5 *Contumacia nihil operatur, quando positiones non sunt admittendæ, præcipuè si fuerint admissæ cum solita clausula, saluo iure impertinentium, &c. num.6. & 11.*
7 *Reus non potest ponere de directo contra proposita ab actore in ipsa petitione, & de ratione, n.8. & 9.*
10 *Reus potest indirectè ponere contra positiones actoris, & contra contenta in eius petitione.*

Actor, & reus si fuerint contumaces in respondendo positionibus contrariis, quis eorum obtinere debeat.

Cap. LXII.

1 Diximus supra, tam actorem, quàm reum, si fuerint contumaces, in respondendo positionibus, haberi pro confessis. Ponamus modo, quod actor posuerit tali tempore, ac in loco tali mutuasse centum Titio: & quod Titius posuerit, illo tempore, & in illo loco, actorem aliquam pecuniariam summam non mutuasse, & quod ambo fuerint contumaces in respondendo, ita vt tam positiones vnius, quàm alterius fuerint habitæ pro confessatis, quis eorum obtinere debebit? Si attendamus contumaciam rei, actor habebit intentionem fundatam, si verò actoris, tutus erit reus, Alex. *in leg. si non fuerint, ff. de iur. iurand.* dicit, actorem succumbere debere, cum suam non probauerit intentionem, stante quod ob eius contumaciam positiones rei, quæ intentionem actoris excludunt, habitæ fuerint pro confessatis, per text. *in cap. ex litteris de probat. & in cap. cum sint de re iudic. in 6.*

2 Et etiam † quia magis nocet confessio actoris actori, quam rei reo, secundùm Bald. *in cap.1. de controu. inter Vassal. & Episcop.* Benintend. *decis.32. nu.2. in calce operis decis.14.*

3 Quod tamen declarat Alexand. † locum sibi vendicare, si vtrique parti assignatus fuerit terminus ad probandum: Si enim prius actori fuisset assignatus; reus ad ponendum non debuisset admitti, sed prius respondere fuisset coactus, & in casu contumaciæ prius positiones actoris, pro confessatis haberi debuissent: an verò, & quando reus possit ponere ante actorem, vt dictum fuit superius *in capitul.5. nu.71. & seqq.*

Verum dato, quod vtrique parti fuerit assignatus terminus ad probandum, attamen Alexand. decis.

nem, vt actor succumbere debeat in quæstione proposita; falsam esse existimo: & est ratio, quia aut actor prius posuit, mutuasse Titio exempli gratia centum tali tempore, &c. & reus non poterit de directo contrarium ponere,
4 † cum positiones contrariæ non sunt admittendæ; nec ipsis sit respondendum, vt dictum fuit supra *in cap.17.* vnde licet fuerint admissæ, attamen contumacia actoris nihil operari
5 potest; † nam quotiescumque positiones non sunt admittendæ, contumax non habetur pro confesso, vt supra in capitulo præcedenti fuit dictum, præci-
6 puè stante admissione, † cum solita clausula, saluo iure impertinentium, vt dixi *in cap.38.* Si igitur actor hoc casu non habetur pro confesso: & reus ob eius legitimam contumaciam pro confesso haberi debet, actor obtinebit, & reus succumbet.

7 Et idem esset, † etiam si actor prius non produxisset positiones, sed solum factum in petitione narrasset, nempè tali tempore, & loco mutuasse centum Titio, adhuc enim reus non posset ponere de directo contrarium: & est ratio, quia si postea actor vellet ponere contenta in eius petitione, reus posset contradicere, & se opponere dicendo, se non teneri
8 ad respondendum, † cum contrariis positionibus à se factis quis respondere non teneatur, vt *in dict. capit. 17.* ne igitur sequatur hoc absurdum, vt actor, qui onere probandi grauatur, non possit ponere con-
9 tenta in eius petitione, † reus non debet admitti, ad ponendum de directo contra actoris petitionem, & in istis terminis procedere possunt tradita per Benint. *in dict. decis.32.n.10.* & declarat Surd. *in decis.106. in fin. in calce operis decis.75.* & dictum fuit supra *in dict. capit.5.n.16.& 17.* Cum igitur actor non possit hoc casu ad respondendum cogi, eius contumacia nihil operatur, nec ob illam habetur pro confesso, vt *in cap. præcedenti nu.19.* & sic obtinere debebit actor ob rei contumaciam.

10 Id tamen intelligere oportet, † si positiones rei, sint de directo contra positiones actoris, vel contra contenta in eius petitione, secus verò si solum indirectè, ita vt tam vnum, quàm alterum dictum possit esse verum, vt dixi *in dict. capit.5. num.18.* quæ hic non repetam.

Nec obstant rationes in contrarium ab Alex. con-
11 sideratæ, respondetur enim, † contumaciam actoris nihil obesse posse, cum positiones rei in propositis casibus admitti non debuerint; ac ideo actor non obstante eius contumacia, non habetur pro confesso, vt supra fuit dictum.

SVMMARIVM.

1 *Correi debendi, & credendi sunt in duplici differentia.*
2 *Confessio vnius ex correis credendi non præiudicat aliis, si insolidum non debeatur.*
3 *Confessio vnius ex correis, quibus insolidum debetur, aliis præiudicat.*
4 *Solutione facta vni ex correis, quibus insolidum debetur, extinguitur obligatio.*
5 *Debitor plurium fratrum simul habitantium vni soluens, ab omnibus liberatur.*
6 *Conducens Domum inter plures communem vni soluens pensionem ab aliis conueniri non potest.*
7 *Soluens vni ex sociis ab omnibus dicitur liberatus.*
8 *Confessio vnius ex correis credendi omnibus correis debendi prodest, & aliis correis credendi nocet.*
9 *Correus debendi si neget debitum deberi, etiam aliis correis debendi prodest.*
10 *Debitor plurium insolidum, si vni neget debitum deberi, etiam aliis correis credendi nocet.*
11 *Debitor si fateatur debitum, aliis correis debendi non præiudicat: & sic euenire potest, vt vnus condemnetur, alter absoluatur, nu.12.*
13 *Confessio principalis non nocet fideiussori, si facta sit post præstitam fideiussionem.*
14 *Confessio vnius ex correis circa ius aliis non præiudicat.*
15 *Confessio vnius ex correis in criminalibus non præiudicat aliis.*
16 *Correus negans, se cum aliis esse obligatum, non potest vti correus considerari.*
17 *Confessio falsa correi aliis correis non præiudicat.*
18 *Correorum plurium si aliqui fateantur, alij negent, quibus magis sit standum.*

An confessio vnius ex correis facta, respondendo positionibus, aliis correis præiudicare possit.

Cap. LXIII.

Si sint plures correi, an confessio vnius respondendo positionibus aliis præiudicet, solet esse dubitatio inter Doctores.

1 Sed primo animaduertendum est, † & correos debitores, necnon correos creditores, esse in duplici differentia, aut enim sunt principaliter, & insolidum correi debendi, vel credendi, aut sunt simpliciter correi: primo casu omnes pro tota summa insolidum dicuntur creditores, & debitores, *leg.2. ff. de duobus reis:* secundo verò casu vnusquisque dicitur creditor, & debitor pro sua rata, *leg. reos, § cum tabulis, ff. de duobus reis, Auth. de duobus reis, circa principium.*

2 Modo, si quæratur † an confessio vnius aliis præiudicet, in correis simpliciter debendi, vel credendi, certum est, non præiudicare, cum de rata correi alter disponere non possit, vt *in dict. leg. reos, §. cum tabulis.*

Sed maior est difficultas, si sint principaliter, &
3 insolidum creditores, vel debitores. † Et in duobus creditoribus insolidum communis est resolutio, vt confessio vnius de recepto facta respondendo posi-
4 tionibus, vel aliquo alio modo præiudicet aliis: † cum enim fuerit facta promissio omnibus insolidum, vni soluendo, tota soluitur obligatio, vt *in dict. leg.2. ff. de duobus reis,* & docet Bart. *in leg. ex duobus, nu.*
5 *1. & 5. ff. de duob. reis.* Et potest adduci simile † de debitore duorum fratrum simul habitantium, qui si durante communione vni soluat totum debitum; dicitur in totum à debito liberatus: ac propterea alter frater, facta diuisione, non potest debitorem pro sua rata conuenire; sed solum agere contra fratrem, quatenus res exacta in communem vtilitatem non
6 fuerit versa. † Et si vnus locasset domum communẽ, & ipsi soluta fuisset pensio, non posset alter agere contra conductorem pro sua rata pensionis. Surd. *in consi.43. lib 1.* & dixi *in meo tractatu de Fratr. par.2 cap. fin.*
7 *num.19. & seqq.* & † quod soluens vni ex sociis dicatur liberatus, glos. *in leg. eaque, in verbo diuisa sunt, C. fam. ercisc.* Imo Angel. *in leg. sed & si filio, §. idem est, ff. de constit pecun.* dicit, quod debitor duorum potest vni se soluturum promittere, & etiam Apocham facere, & ab altero conueniri non poterit.

8 Et idem dicendum est † de confessione facta ab vno ex correis credendi, qui si fateatur nil deberi, omnibus correis debendi prodest, & omnibus aliis credi-

creditoribus nocet, Ronch. *in leg. ex duobus reis nu.63. ff. de duobus reis*: & latius *num.68.* vbi loquitur de confessione liberatoria facta ab vno ex correis credendi, respondendo positionibus, correus enim eo casu dicitur quasi procurator correorum, vnde eius confessio omnibus nocet: licet non sit praeclusa via correo agendi contra correum, qui totam quantitatem recepit, vel recepisse fassus fuit, Afflict. *decis. 94.* Ronch. *loco citato sub nu.70. vers. nunc reuertor.*

Sed supradicta procedunt in confessionibus creditorum, & sic correorum credendi; quid modo dicendum sit in confessionibus debitorum, & sic cor-
9 reorum debendi, videndum restat: † quorum vnus si neget debitum deberi, etiam aliis correis debendi, eius negatio prodest, vt probat text. *in leg. duobus, §. ex duobus, ff. de iure iuran.* vbi habetur, quod si alter iurauerit non teneri, alteri quoque prodesse id debet,
10 Ronch. *in dict. leg. ex duobus, nu.60.* † Potest etiam poni exemplum in vno debitore, & duobus creditoribus insolidum, qui debitor si ab vno ex creditoribus interrogetur, & neget, illa negatio nocet etiam alij creditori, per tex. *in leg. duobus, in principio, ff. de duobus reis*, & docet Ronch. *loco citato num.56.*

11 Si vero vnus ex debitoribus fateatur debitum, de quo non constet, nisi per eius confessionem, illa confessio non nocet, nisi confitenti: asserere enim posset alter, se cum ipso non esse obligatum *leg. postquam, §. fin. ff. de iure iur.* Ronch. *loco citato num.61.* & latius *nu.71.* Quod intelligunt habere locum, quantum ad probationem ipsius debiti, secus quantum ad interrumpendam praescriptionem, vt per ipsum Ronch. *loco citato num.73.* in quo, vti extra nostram materiam latius non insistam.

12 Ex quibus constat † euenire posse casum, vt ex duobus reis debendi vnus absoluatur, alter condemnetur, vt si vnus fateatur, alter neget; si tamen aliunde non fuerit probatum debitum, Ronch. *loco citato sub nu.72. vers. inde infertur*: & docet Bald. *in consil.43.* Quidam Ser. Cechus *sub nu.2. lib.5.*

13 Ex quo etiam dicendum est, † confessionem principalis non nocere fideiussori, si facta fuerit post praestitam fideiussionem, exempli gratia, Titius fideiussit pro Sempronio, dum aliquam suscepit curam, vel administrationem: Si ipsa finita, Titius fateatur, vel respondendo positionibus, vel alio modo, se pro illa administratione remanere debitorem, puta in centum, talis confessio non nocet fideiussori, nisi aliunde probetur, ipsum verè de tali summa debitorem esse, vt docet Bald. *in dict. consil.43. sub dict. nu.2.* qui rationem reddit, quia posset fateri, se esse debitorem in centenis millibus, absorbendo totum patrimonium fideiussoris; & quod in his terminis confessio principalis non nocet fideiussori, Tuscus *in litt. C. conclus.662. n.12. & 13.*

14 In casibus tamen, in quibus diximus, † confessionem vnius ex correis etiam aliis nocere, procedit, si delatum fuerit iuramentum super facto, secus si super iure, vt per Bart. *in dict. leg. ex duobus num.19 ff. de duobus reis*: & licet id reprobare videatur Ronch. *in dict. leg. ex duobus sub num.60.* attamen in proposito positionum verissima est declaratio, nam positionibus iuris non est respondendum, vt dictum fuit supra *in cap.56.* & responsio facta positionibus, quibus non erat respondendum, non praeiudicare diximus *in cap. 58*, vnde quemadmodum illa responsio, & confessio respondenti non praeiudicat, nec minus correo praeiudicium aliquod afferre poterit.

15 Secundo limitatur conclusio † in criminalibus, seu in responsionibus ad crimen inferentibus, vt bene declarat Ias. *in dict. leg. duobus, num.4. ff. de duobus reis*; in crimen enim quis incurrere non potest absque dolo, & dolus non potest considerari in correo ex responsione correi facta, ipso inscio, vt per Ias. *loco citato.*

16 Tertio limitatur † in correo, qui negaret se esse talem; & cum aliis se obligasse, tunc enim non posset illa responsio considerari, vti responsio correi: & sic cessarent prorsus quae de responsionibus correorum dici possent, Ronch. *in dict. leg. ex duobus, sub num.60. vers. nam pari pacto.*

17 Quarto limitatur † si confessio, seu responsio detegatur falsa, tunc enim certum est, non posse praeiudicare, non solum correo, sed nec etiam respondenti; Ronch. *loco citato sub num.68.* cum confessio erronea non praeiudicet, Mascard. *conclus.378. n.1.* nonnulla ad propositum *in cap.49. & in cap. sequenti.*

18 Demum pro complemento illius capit. non omittam, quod dixit Alex. *in consil.136. n.2. lib.2.* quod si plures conueniantur correi, seu litis consortes, & respondendo positionibus pars ipsorum neget, & pars fateatur, standum esse negationi, vel confessioni plurium: & si fuerint pares, negantibus potius ob eorum fauorem esse standum, vt per ipsum, quem refert, & sequitur Mancin. *de iuram. par.2. art.2. n.65.*

SVMMARIVM.

1 *Confessio facta respondendo positionibus praeiudicat, nec est necesse, vt pars fuerit praesens, n.2. de quo & nu.19.*
3 *Confessio reuocata non praeiudicat.*
4 *Negatio reuocata non praeiudicat; & an in hoc sit aliqua differentia inter confessionem, & negationem reuocatam, num.5.*
6 *Reuocatio negationis ad euitandam poenam quandoque admitti solet.*
7 *Responsio facta respondendo positionibus regulariter reuocari non potest.*
8 *Reuocatio responsionis facta in respondendo positionibus in continenti admittitur.*
9 *Reuocatio quando dicatur facta in continenti.*
10 *In continenti dicitur facta reuocatio responsionis, etiam si responsio fuerit redacta in scriptis, & nu.18.*
11 *Testis potest dictum suum reuocare, etiam si redactum fuerit in scriptis.*
12 *In continenti dicitur facta reuocatio, si fiat antequam à parte fuerit acceptata: vnde ante acceptationem potest reuocari, secus post acceptationem, vt nu.13. non obstantibus etiam iuramento, nu.14. de quo etiam nu.30.*
15 *Confessio facta respondendo positionibus, potest reuocari dicto de errore, & nu.20.*
16 *Nulla maior probatio, quam proprij oris confessio.*
17 *Per confessionem quasi contrahitur.*
21 *Confessio erronea non praeiudicat.*
22 *Error probatur, probando rem aliter se habere.*
23 *Error confessionis factae in Iudicio, de facto proprio non praesumitur.*
24 *Ruginel. circa reuocationem confessionis factae in Iudicio improbatur, & nu.26.*
25 *In responsione circa factum alienum, sufficit probare, rem aliter se habere.*
27 *Confessio non praeiudicat, quando probatur rem aliter se habere.*
28 *Confessio an praesumatur facta per errorem, si probetur, rem aliter se habere.*
29 *Confessio facta respondendo positionibus ad hoc, vt reuocari possit, sufficit quod sit erronea, nec requiritur, vt facta fuerit per errorem.*

31 *Responsio, quam quis facere non erat obligatus, potest reuocari.*

32 *Respondens positionibus potest protestari de reuocando responsionem, quatenus non fuisset danda: qua tamen protestatio non est necessaria, si positiones fuerint admissa cum clausula, saluo iure impertinentium, &c.*

33 *Confessio facta à Procuratore respondendo positionibus potest à principali reuocari: reuocatio tamen debet fieri re integra nu 34. non potest tamen reuocari, si habuerit mandatum ad respondendum sic, & sic, nu.35.*

Responsio facta respondendo positionibus an possit reuocari.

Cap. LXIV.

Responsionem factam respondendo positionibus præiudicare, diximus supra *in cap.57.* & receptissima est omnium scribentium sententia: quemadmodum enim ille, qui ponit, fatetur, & illa confes-
1 sio ponenti præiudicat, vt suis locis fuit dictum, † ita etiam confessio facta respondendo positionibus præiudicare debet, vt post alios declarat Mascard. *de probat. conclus.1176.n.28.* etiam si per verbum, credere, fuerit responsum, cum hoc casu expressiuum sit veritatis, vt supra *in cap.40.* & tradit Rugin. *pract. quæst. cap.16. n.5.* & cum positiones sint inuentæ ad hoc, vt quis ab onere probandi releuetur, necessarium est, vt respósio præiudicet: aliter ab onere probandi non posset
2 releuare ponentem: † cuius præsentia non est necessaria *cap. fin. de iure iuran. in 6.* Butr. & Abb. *in cap. fin. de confess.* Felyn. *in cap si cautio, nu. 23. de fid. instrum.* Mascard. *loco citato n.29.* Rugin. *loco pariter citato n.17.* Ludouis. *decis.92. n.1. in calce operis decis.24.* de quibus omnibus latius fuit dictum suis locis.

Quæ conclusio nonnullas recipit limitationes, & declarationes, de quibus relatiuè *in cap.57.* & inter
3 alias illa præcipua esse solet, † si responsio, seu confessio ex ipsa resultans fuerit reuocata, tunc enim amplius non præiudicat, Gabr. *in tit. de regul. iur. conclus.1. num.13.* & docent Doctores, de quibus infra in
4 discursu. † Nec videtur in hoc constituenda aliqua differentia inter confessionem, & negationem: licet enim qui ponit, ad hoc ponat, vt reus fateatur, ita vt non sit dubitandum, negationem posse reuocari: & eo maximè, quia si reuocetur negatio, liberabitur ponens ab onere probandi: si verò reuocetur confessio, erit grauatus probandi onere: attamen in hoc nullam constituo differentiam: nam absque dubio negatio poterit reuocari, si ponens acquiescat, prout etiam reuocari posset confessio, si aduersarius non contradiceret: sed quia ponenti quandoque magis vtile esse potest, vt respondens negauerit, ad demonstrandam calumniam, vel ad priuandum respondentem, vel possessione, vel iure suo, vel aliquo alio priuilegio, quibus priuari solent illi, qui res veras, vel notorias negare audent; nec minus negatio in præiudicium ponentis reuocari posset.

5 Solum potest esse aliqua differentia inter negationem, & confessionem respectu pœnæ: vt si statutum adesset, vt negans positionem veram, aliqua pœna puniri debeat; an reuocans negationem posset dici in illam pœnam incidisse, de quo præter alios Asin. *in sua praxi §.19. cap.10.* & licet generaliter concludere videatur, pœnam locum non habere, quem simpliciter refert, & sequitur Mancin. *de iuram. part.2. artic.2. numer.109.* intelligi tamen debet, prout verè loquitur in casu, in quo admittatur reuocatio: desumit enim argumentum à confessione, vt quemadmodum confessio potest reuocari, ita etiam negatio reuocari valeat, vt *num.3.* & sic loquitur in casu, in quo admittitur reuocatio: præcipuè cum ponat quæstionem in negatione reuocata; quam reuocationem propterea fieri potuisse præsupponit: & dicit non esse locum pœnæ statutariæ, quia statutum loquitur in negante, quæ negatio per reuocationem legitimè factam euanuit. Generaliter igitur quærendum est, an responsio, siue sit affirmatiua, siue negatiua facta respondendo positionibus,
6 possit reuocari inuito ponente: † licet in aliis casibus reuocatio negationis ad euitandam pænã quandoque admitti soleat, de quo Ioan. Ordel. *in leg. fin. n. 677. & seq. ff. de rei vendic. necnon nu.732. & 769.*

In qua quæstione prius constituam regulam ne-
7 gatiuam, † responsionem nempe factam respondendo positionibus reuocari non posse, quemadmodum diximus supra de confessione facta in ponendo, quæ positio reuocari non potest, vt *in cap.22.* & tradit Scacc. *de Iudic. lib.2. cap.7. num.589. & seqq.* eadem enim viget ratio, qua nempe ponens fatetur, quemadmodum respondens positionibus fateri dicitur; & licet secundùm aliquos maior videatur ratio in ponente, cum positiones consulto fiant, quam in respondente, cum responsiones quandoque ex improuiso fieri soleant, quæ consideratio cessaret prorsus, vbi positionum datur copia, vt dixi *in dict. cap.22. num.3. & 4.* & quicquid sit de maioritate, vel minoritate rationis, sat est, in vtroque casu reuocationem non esse licitam, vt docent Doctores, de quibus infra in limitationibus.

8 Et prima sit limitatio, † si reuocatio fiat in continenti, vt testati fuerunt plures, quos Tiraq. citat *de retract. conuent. §.1 glos.5. nu.15.* Asin. *in dict. cap.10. nu.3.* Gabr. *dict. concl.1 nu.23.* Socin. Sen. *cons.95. nu 7.* vbi dicit, non esse dubium, responsionem in continenti
9 corrigi posse. Vnde solum est difficultas, † quando correctio dicatur facta in continenti, glos. *c. apud misericordem Iudicem 22. quæst.1.* vult in continenti dici factam reuocationem, si fiat antequam responsio sit redacta in scriptis: ex quo nonnulli inferunt, quod postquam est in scriptis redacta, non possit amplius reuocari; & nouissimè sequi videtur Rugin. *practic. quæst. cap.16. sub num.16.* Quod tamen reprobat Socin. Sen. *in dict. consil.97. nu.11.* Glosa enim prædicta asserit solum, reuocationem semper intelligi factam in continenti, si fiat antequam redigatur in scriptis:
10 sed hinc non potest inferri, † quod si fiat, postquam est redacta in scriptis, non possit dari casus, vt dicatur facta in continenti; & contrarium sentientes paralogizare, dicit Socin. *loco citato*, ac ideo Specul. *in dict. §.10. sub num.8.* dixit opinionem hanc, reuocationem non admitti, si responsio sit redacta in scriptis, esse plusquam fatuam, cum nulla ratio suadeat, vt potius reuocetur non scripta, quam scripta, cum scriptura solum fiat ad solemnitatem, & Bald. *in leg. circa, C. de furt.* considerat solum, an respondens ad alia se diuerterit; non autem an responsio fuerit scripta,
11 vel non. Addunt, idem esse in teste, † qui potest suũ dictum in continenti corrigere, licet redactum sit in scriptis, dummodo partem non fuerit allocutus, vt per Socin. *loco citato num.14. & seqq.* Verum an, & quando testis possit corrigere dictum suum, arbitrio Iudicis remittitur, vt per Menoch. *de arbitrar. casu 101. num.5. & 6.* Farinac. *quæst.75. part.7. num.239.* in quo multi considerantur casus, variæ tradi solet regulæ, & plures formantur conclusiones, de quibus per

per Farinac. *loco citato num.227.& seqq.* quæ vti extra
12 nostram materiam prætermitto: † Et dicam solum in proposito, in continenti dici factam correctionem, si fiat antequam responsio à parte fuerit acce-
13 ptata, vt post alios docet Tiraq. *loco cit. nu.16.* † ante enim acceptationem potest reuocari, vt dixit Rot. *in decis.158.nu.1.recent.par.2. in calce operis decis.4.* secus verò post acceptationem, tunc enim dicitur parti ius quæsitum, vnde amplius non admittitur correctio, seu reuocatio, vt per Tiraq. & Doctores, quos allegat Gabr. *in dict. conclus.1.n.24.*

14 Nec hoc casu obstat iuramentum: nam ille, qui iurat falsum, credens esse verũ, non est periurus, *cap. quando de iureiur.* vnde non impedit confessionis reuocationem, Bald. *in leg. error, C.de iur. & fact. ignor.* scribentes *in cap. fin. de confess.* Socinus Sen *dict. consil. 97.n.16.*

Secunda est limitatio, quæ transit sine difficulta-
15 te,† si de errore doceatur, docto enim de errore, etiam ex interuallo reuocari potest responsio, Bart. *in cap. fin. de confess.* Bal. *in leg. error, C.de iur. & fact. ignor.* glos. & scribentes *in cap ex litteris de diuort.* Socin. Sen. *dict. consf.97. num.17.* & docet Socin. Iun. *consf.3. num.18. lib.2.* Gabr. *in dict. conclus.1. num.25.* & sequitur Ludouic. *decis. Lucens.44.n.55.& seqq.& decis. Perus.68.par.2.in calce operis decis.33.* Seraph. *de priuileg. iur. priuil.11.* Mancin. *de iurament. part.2. art.2. nu.108.* ad quod conferunt tradita superius *in cap.49.*

16 Solus Rugin. *pract. quæst. cap.16. num.15.& seqq.* contrarium defendere tentauit. Mouetur, quia nulla maior probatio, quam proprij oris confessio, quæ præualet etiam instrumentis, Marant. *in tit. de confess. n.21.22.& 26.* nam volat emissum semel irreuocabile
17 verbum, *can.5.in fin. distinct 43.* † Et per confessionem quasi contrahitur, *leg. depositi, vers. si filius familias de pecul.* vnde clauditur via reuocationi, *leg. incommodato, §. sicut ff. commod.* ac propterea ipse generalem videtur constituere regulam, vt responsio nunquam corrigi possit. Non incontinenti, quia id secundum ipsum intelligi debet, si correctio fiat antequam responsio sit redacta in scriptis, vt *num.16.* Non docto de errore, quia error non probatur ex eo, quod res aliter se habeat, sed aliæ debent concurrere coniecturæ: puta ad ita respondendum fuisse inductum dolo, vel persuasionibus aduersarij, vt per ipsum *num.18.*

Sed de illa interpretatione, vt reuocatio intelligatur solum facta, si fiat antequam prima responsio fuerit redacta in scriptis, dictum fuit superius *nu.9.*
18 *& 10.* † & ipsam à nonnullis vanam, ab alijs fatuam appellari, ac eam sequentes paralogizare.

Decipitur etiam Rugin. circa secundam limita-
19 tionem: nam verum est,† confessionem factam respondendo positionibus præiudicare, vt dictum fuit in principio præsentis capituli: nec ad libitum reuocari posse, per rationes ibidem adductas, & alias, quas considerat Rugin. & docet Mascard. *conclus.344. & 348.* Sed dicimus, hanc esse regulam, limitandam
20 tamen, si de errore doceatur, † cum confessio erronea, docto de errore, possit reuocari, quod regulare est in omnibus confessionibus, & in puncto docet Socin. *in dict. consil.97. num.17.* Socin. Iun. *dict. cons.3. nu. 18.* Gabr. *dict. conclus.1.n.25.* Ludou. *decis. Lucens.44. nu.55. & seq.* etiam si fuerit à parte acceptata, Marsil *sing.315.* Tiraq *loco cit. num.16.* addentes ad Decisiones *Lucens. Mag.17. in lit. A. quæ est in calce operis decis.41.* & tradunt plures alij, quos supradicti citant, ne enim à meo
21 scribendi genere discedam, ipsos nõ transcribam.†

Et confessionem erroneam non probare, nec præiudicare, tradiderunt plures, quos citat Mascard. *concl. 378.nu.1.* Si tamen de errore doceatur, aliter namque reuocari non posset, vt docet Vetal. *decis.191. in calce operis decis.36.* Et solum potest esse aliqua difficultas in probando errore: quem tamen probari supradicti
22 Doctores asserunt, † si ostendatur, aliter rem se habere, & hoc modo errorem confessionis probari, dixit Crauet *consf.187.nu.8.* vna cum pluribus alijs, quos citat Mascard. *concl.645.* & generaliter errorem probari, demonstrando aliter rem se habere, dixerunt multi relati per Mascard *concl.641.* & docet Rot. Romana *in d. decis.158. sub nu.4.* Verum quia Bart. *in leg. non fatetur n.10. ff. de confess.* varios casus distinguere solet, quem alij sequuntur, vt Pap. *in verbo interrogatoria, vers.*
23 *compellatis, nu.13.* inter alios dicit,† errorem in Iudicio, circa decisoria in facto proprio non præsumi; ac ideo non probari, probando simpliciter, rem aliter se habere, nisi attendantur circumstantiæ, ex quibus error præsumatur, vt persuasio aduersarij, longinquitas temporis, implicitas negotij. Occasionem dedit
24 Rugin. *loco cit.* credendi,† responsionem factam positionibus non posse reuocari sub prætextu erroris: præcipuè cum vltra errorem debeant etiam supradictæ circumstantiæ probari: Cujus tamen sententia, si vera esset, procederet solum in positionibus fa-
25 cti proprij, vt Bart. loquitur, † in facto enim alieno sufficit probare, rem aliter se habere, vt per ipsum secundo procederet, si positionum data fuisset copia, vel terminus ad deliberate respondendum, de confessione enim consulto in Iudicio facta loquuntur Bart. & alij. Sed Ruginelli opinio est absolutè reij-
26 cienda,† confessio enim, docto de errore, reuocari potest, vt supra dictum fuit *n.15.* nec requiritur, quod insuper probentur coniecturæ, ex quibus error præ-
27 sumatur: † confessio enim hoc casu reuocatur, quia est erronea, non autem quia præsumatur facta per errorem: ac ideò videmus, quod si probetur, rem aliter se habere, quam fuerit confessatum, illa confessio non præiudicat, nec in aliqua consideratione habetur, etiam si non fuerit reuocata. Ludouic. *de-*
28 *cis. Lucens.44.n.57.* & dictum fuit supra *in cap.49.* † Vnde reuocatio in hoc consistit, quod probetur, rem aliter se habere. Nec obstat Doctrina Bart. *loco citat.* quærit enim ipse, an ex eo, quod probetur, rem aliter se habere, præsumatur, confitentem errore fuisse ductum: & dicit, quod in facto proprio, & in respondente consulto in iudicio, errorem non præsumi, ex eo solum, quod probetur, rem aliter se habere, nisi etiam alia concurrant adminicula errorem demonstrantia: fieri namque potest, falsum fuisse fassum, non per errorem, sed animo deliberato. Ve-
29 rum in casu proposito parum refert, † an illa confessio falsa fuerit facta per errorem, vel ex proposito, sed sufficit esse erroneam, ac ideo probare sat est, rem aliter se habere, vt dixerunt supra citati Doctores *num.15.& seqq.*

30 Nec iuramentum obstat, cum non tollat, quin erronea confessio possit reuocari, Socin. Iun. *dict. consil. 3.n.9. lib.2.* Scac. *de Iudic. lib.2. cap.7. nu.611.* & dictum fuit supra *num.14.*

31 Tertio limitatur, † si quis respondere non fuisset obligatus, tunc enim semper est permissa reuocatio, vt per Olasc. *decis.178. n.2. in calce operis decis.23.* vbi dicit,
32 cautelam esse, † vt respondens protestetur, de reuocando quamcunque confessionem, & responsionem, si danda non esset. Quæ cautela non videtur necessaria, quando sunt admissæ positiones cum clausula,

saluo iure impertinentium, tunc enim, si positiones apparerent impertinentes, ita vt ipsis non fuisset respondendum, responsiones datæ non præiudicarent, vt dictum fuit suprà *in cap.58.*

33 Quarto limitatur † in confessione facta à Procuratore, quæ à principali potest reuocari, non docto etiam de errore, Veral. *decis.198. part.1.n.1. in calce operis decis.38.* etiam si esset geminata, Veral. *ibidem.* Scac. *de Iudic. lib.2. cap.7. nu.599.* præsumitur enim ab eo facta tanquam de causa malè informato, vt per Verall.

34 Requiritur tamen, † vt fuerit reuocata re integra; aliter principali noceret, Rota coram Boer. *decis.566. nu 13.* vbi plures aliæ allegantur decisiones, & est *in calce operis decis.74.* quod tamen locum sibi vendicare

35 non posset, † si Procurator habuisset mandatum specialissimum ad respondendum sic, & sic, tunc enim diceretur principalem respondisse, non procuratorem, vt *in cap. sequenti.*

Nonnulla alia ad propositum dicta fuerunt supra *in cap.22.& in cap.49.*

SVMMARIVM.

1 *Positionibus debent respondere ipsimet principales.*

2 *Procuratores non admittuntur ad respondendum positionibus, & de rationibus numeris sequentibus.*

3 *In respondendo positionibus requiritur iuramentum, quod dicitur veritatis, non credulitatis.*

4 *Procuratores non possunt iurare in animam eorum principalium.*

5 *Positiones respiciunt factum, cum positionibus iuris non sit respondendum.*

6 *Responsio facta positionibus præiudicat remissiuè.*

7 *Iurans falsum respondendo positionibus puniri potest remissiuè.*

8 *Procuratores non possunt facere incidere in pœnam eorum principales.*

9 *Confessio procuratoris in respondendo positionibus non nocet principali, cum non dicatur facta per modum contentiosæ iurisdictionis.*

10 *Procuratores non admittuntur ad ponendum, & tanto minus ad respondendum positionibus.*

11 *Procuratoris confessio potest à principali reuocari, non docto etiam de errore.*

12 *Procuratoris mandatum circa positiones potest esse in triplici differentia.*

13 *Procuratoris mandatum ad respondendum positionibus non sufficit, nisi sit specialissimum, & induiduale; vt n.14.*

15 *Procurator actoris ad instantiam rei non potest cogi ad respondendum positionibus contra Salustium: nisi specialissimum habeat mandatum ad respondendum sic, & sic, n.16.*

17 *Procurator, si specialissimum habeat mandatum ad respondendum sic, & sic: non potest cogi principalis, vbi de ratione: quod procedit etiam si statutum dicat personaliter esse respondendum, nu.18.*

19 *Procurator non potest habere specialissimum mandatum ad respondendum sic, & sic: vbi positionum non datur copia, &c.*

Procurator, & Aduocatus an possint respondere positionibus.

Cap. LXV.

1 Factis positionibus, ipsi principales, si fuerint præsentes, debent medio eorum iuramento respondere positionibus ex aduerso exhibitis, Vestr. *in sua prax. lib.5. cap.14. num.11.* Mancin. *de iuram. par.2. art. 2. num.75.*

2 † Nec Procuratores, nec Aduocati loco principalium admittuntur ad respondendum, Bob. *de posit. sub num.19.* Curt. *de posit. num.44.* Carp. *super statut. Mediol. cap.83. nu.55.* Specul. *in tit. de posit. §.3. nu 6. & seqq.* Matant. *in 6. par. sui Specul. in tit. de posit. num.15.* Neuiz. *consi.7. nu.15.* Mascard. *conclus.1176. num.48.* Thesaur. *decis.17. in princip. in calce operis decis.9.* Cauagnir. *super Decret. Montis Ferrat. decret.12 §.2.* Rot. Rom. *decis. 779. num.2. recent. par.2. in calce operis decis.7.* Ofasc. *decis. 113. nu.2. & seqq. in calce operis decis.22.* & alij passim, de quibus in discursu: & generaliter, quod Procuratores non possint respondere positionibus, & quod ad id cogi non valeant, Rot. *decis.62. inter Posthum. Farin. par.1 in calce operis decis.71.*

3 Cuius rei plures adduci possunt rationes. † Primò in respondendo positionibus requiritur iuramentũ non credulitatis, sed veritatis, vt dictum fuit supra *in cap.6. num.27.* & respondentem iurare debere, Bob. *de posit. sub nu.19.* Curt. *de posit. num.44.* Carpan. *super statut. Mediolan. in dict. cap.83. num.55.* Mancin. *de iuram part. 2. art.2. nu.75.* & hoc nullum habere contradictorem,

4 dixi supra *in dict. cap.23. num.7.* † Sed procuratores, & Aduocati non possunt iurare in animam eorum principalium, vti de eorum conscientia non conscij, Rot. *in dict. decis.779. n.6.* ergo non poterunt respondere positionibus.

5 Secundo positiones respiciunt factum, † positionibus enim iuris non est respondendum, vt dictum fuit supra *in cap.56.* Sed Procuratores, & Aduocati sunt solummodo testes iuris, *leg. quisquis, ff. de postul.* ergo circa factum ad ipsos non spectat respondere.

6 Tertio † responsio facta positionibus præiudicat,

7 vt dictum fuit supra *in cap 57.* † Imò iurans falsum respondendo positionibus incidit in pœnam, vt pa-

8 titer fuit dictum supra *in cap.41.* † At Procuratores, & Aduocati non possunt eorum responsionibus aliquod præiudicium inferre principalibus, nec ipsos in pœnam aliquam trahere, vt dictum fuit superius *in dict. cap.6.* Sebast. Medic. *decis. March.29. num.11. in calce operis decis.83.* ergo ad respondendum positionibus

9 admitti non poterunt. † Confessio enim Procuratoris non nocet principali, quia non dicitur facta per modum contentiosæ iurisdictionis, sed solum voluntariæ, cum fiat nullo iure cogente, vnde non est apta ad obligandum principalem, nec ipsi vllo modo præiudicat, Paris. *cons.47. num.92. lib.1.* Honded. *cons.66. num.72. lib.1.* Rot. *in dict. decis.779. num.2. recent. part.2.* qui id exemplificat in procuratore ponente, vel respondente positionibus, *vt num.2 & 3.* licet Capel. Tholos. *in decis.392. nu.1. in calce operis decis.13.* videatur sentire, confessionem Procuratoris factam respondendo positionibus, dici factam per modum contentiosæ iurisdictionis.

10 Quarto, † si procurator, & Aduocatus non admittuntur ad ponendum, licet in ponendo sufficiat iuramentum calumniæ, vt dictum fuit supra *in cap. 6.* & tenet Rot. *in dict. decis.779. nu.2.* ergo tanto minus erunt admittendi ad respondendum positionibus, in quo requiritur iuramentum veritatis, licet præstetur per verbum, credere, vt *in dict. cap 6.* & alibi sæpè Thomat. *decis. March.70. nu.3. & 4. in calce operis decis.73.* qui hunc meum Tractatum citat secundùm primam impressionem.

11 Quinto ad quid volumus, vt Procurator respondeat, † si eius responsio à principali statim reuocari potest: vt dixit Thomat. *in dict. decis.70. num.8.* etiam non docto de errore, vt docet Gratian. *discept. forens.* capit.

*cap.468.nu.82.*Seraphin.*decis.274.nu.2.& decis.634.nu.3.* Ludouis. *decis.270.num.9.*Rot *diuers.decis.613.nu.9.* Rota Collegialis Vrbini *in manuscriptis, quæ est in calce operis decis.81.num.12.*

Quæ conclusio, vt Procuratores ad respondendum positionibus non admittantur, ab omnibus declaratur, vt non procedat, si ad respondendum mandatum habeant: Verum circa hoc variè locuti fue-
12 runt Doctores, animaduertentes in proposito, † mandatum Procuratoris in triplici differentia esse posse. Primò generale ad lites; Secundò speciale ad respondendum positionibus; Tertiò specialissimum, seu indiuiduale ad respondendum singulis positionibus sic, & sic. Circa primum omnes conueniunt, Procuratorem respondere non posse positionibus: & in his terminis procedunt, quæ superius dicta fuere, &
13 tradit Scacc. *de Iudic.par.2.cap.7.nu.549.* † Si verò Procurator habeat speciale mandatum ad respondendum positionibus, ipsis respondere posse nonnulli asserere videntur, quos citat Scacc. *loc.cit.nu.558.* Verum huic conclusioni ipse talem apponit restrictionem, *num.559.* vt ipsam in totum destruat: dicit enim non procedere parte opponente, ac instante responderi per principalem: sed cui dubium, quod si pars non opponit, poterit Procurator respondere? sed dubitatio est, an valide respondeat, ita vt pars responsionibus procuratoris acquiescere teneatur. Et
14 negatiuè est asserendum † cum ad respondendum positionibus indiuiduale requiratur mandatū, quod specialissimum appellant, nempè ad respondendum sic, & sic, Menoch. *cons.80.nu.64.* Honded. *cons.66.nu.73. lib.1.* Rot. *in dict.decis.779.sub nu.3.versic.& per easdem rationes recent.par.2.* & docet Beltramin *in addit. ad decis. 282. Ludouis.nu.9.& 10.* & allegat *in decis.Roman.de Grandis 10. Aprilis 1606.* plures alios citantur *in dict. decis. Rot. Collegialis Vrbini num.8.*

15 Quibus stantibus † non video, quare Salust. *in sua praxi cap.13.num.17.lib.2.* asserat, Procuratorem actoris ad instantiam rei respondere debere positionibus medio eius iuramento in animam eius principalis, cum, vt dictum fuit, id facere non possit absque specialissimo mandato ad respondendum sic, & sic singulis positionibus, præcipuè cum non possit esse informatus de conscientia eius principalis: an autem possit cogi ad respondendum in animam propriam,
16 dicam *in cap.67.* † Cuius specialissimo verò mandato respondere posse eo modo, & forma, prout habuit in mandatis, non est dubium, vt asserunt supradicti omnes Doctores, & dixit Scacc. *loco supra citato num.568.*

17 Sed hic potest oriri dubitatio, † quid si, non obstante specialissimo mandato, pars instet responderi per principalem. Et indubitanter dicendum est, sat esse respondisse Procuratorem, etiam si principalis sit præsens, Bald. *in leg. si actor sub nu.1. vers. sed qui si Procurator ff. de procurat.* & plures alios ad propositum citat Scacc. *in dict.cap.7.num.570.* & rationem esse dicit, quia stante indiuiduo mandato, ad respondendum sic, & sic, principalis respondere dicitur; & Procurator potius potest dici constitutus ad producendum responsiones principalis, quam ad respondendum: secus verò si solum haberet, vel generale mandatum, vel speciale ad respondendum etiam positionibus: non autem ad respondendum sic, & sic singulis positionibus, quia tunc principalis posset cogi, vt supra dictum fuit, & declarat Scacc. *loco cit. sub num.572. vers. nec obstat.*

18 Et supradicta, † vt principalis non possit cogi ad respondendum, si fecerit specialissimum mandatum ad respondendum sic, & sic; procederent etiam, si statutum adesset, vt principalis personaliter respondere deberet: & licet Olasc. *in dict. decis.113.* videatur generaliter contrarium decidere, propter illam dictionem, personaliter; attamen ipse loquitur in mandato speciali, non autem in mandato specialissimo ad respondendum sic, & sic; cum dicatur tunc principalem respondere per Procuratorem, tanquam per organum, de quo etiam infra *in cap.69.num.20.21. & 23.*

19 Et quæ dicta fuere de mandato specialissimo ad respondendum sic, & sic; possunt verificari in locis, vbi positionum datur copia: aliter non posset fieri mandatum ad respondendum sic, & sic singulis positionibus: & in istis terminis procedunt ea, quæ supra diximus, de mandato speciali ad respondendum positionibus; & quæ dixit Olasc. *in dict.decis.113.* de statuto, vt principalis personaliter debeat respondere: cum enim tunc indiuiduale non possit fieri mandatum, responsiones fieri deberent ab ipsismet principalibus, de quo infra *in cap.69.n.22. & 23.*

SVMMARIVM.

1 *Procuratores, & Aduocati possunt instruere clientes, quomodo debeant respondere positionibus, si ipsarum copia detur, declaratur vt num.2.*

2 *Procuratores, & Aduocati non possunt clientes instruere ad negandum factum; & rem veram, & nu.4.*

3 *Ad principalem spectat respondere de facto, de quo est certus.*

5 *Procuratores, & Aduocati non debent esse præsentes, quando eorum principales respondent positionibus, si ipsarum non detur copia: & an saltem possint manere prope ipsos, ne decipiantur num.6.*

7 *Hodie illi, qui respondent positionibus solent esse procliuiores ad negandum, quam ad fatendum.*

8 *Procuratores, & Aduocati præsentia permittitur, quandò mulier, rusticus, vel idiota debet respondere positionibus: & quid in rusticis nostri temporis, nu.9.*

Procuratores, & Aduocati an possint instruere principales ad respondendum positionibus.

CAP. LXVI.

IN superiori capitulo diximus, Procuratores, & Aduocatos non esse admittendos ad respondendum positionibus absque principalium specialissimo mandato: nunc quæro, an saltem eos instruere possint ad respondendum. Circa quod duo sunt consi-
1 derandi casus, † primus, si positionum detur copia: & tunc Procuratores, & Aduocati, ipsis benè visis, possunt instruere principales, quomodo respondere debeant: imò ipsi sunt, qui responsiones in scriptis redigunt, quas postea clientes in iudicio producunt, & iurant, illas esse eorum responsiones: quod non solum rustici, & idiotæ faciunt, vt dicit Scacc. *de Iudic. par.2.cap.7.n.555.* sed etiam sagaces. Hoc enim est beneficium statuti concedentis positionum copias, vt consulere possint peritiores, an positiones sint pertinentes, vel impertinentes, an admittendæ, vel reijciendæ; an ipsis sit respondendum, vel non: & quomodo, vt per Scacc. *loco citato num.556.* Benè verum

I

2 est, † quod circa factum, & rei veritatem non possunt Procuratores clientes instruere ad negandum
3 factum, ac veritatem in positione positam: † spectat enim ad principalem respondere super facto, de quo est certus, *cap. ab excommunicato de rescript. leg. quisquis, C. de rescind. vend.* nec in hoc debet petere consilium ab Aduocato, *can. 1. vers. ideo non petat, can. 2. & can. fin. de pœnit. distinct. 6.* Aliter enim in periurium de facili incidere posset, Specul. *in tit. de position. §. 2. n. 7.* Mascard. *conclus. 1176. num. 52.* Asin. *in prax. §. 19. cap. 18.*
4 *limit. 4. nu. 3.* † In quo Procuratores, & Aduocati debent esse omnino cauti, ne inducant clientes ad negandum ea, quæ vera esse sciunt: vltra enim pœnas, in quas incidere possent clientes, ipsi tenerentur ad interesse parti, *l. qui occidit, ff. ad leg. Aquil.* Rob. *de posit. sub nu. 28. vers. vidimus,* & tradit Specul. *de posit. §. 9. nu. 9.* de quo aliqua superius *in cap. 33.*

5 Si verò positionum non detur copia, † Procuratores, & Aduocati non debent esse præsentes, dum eorum clientes respondent, ne verbis, vel nutu aliquo concertato faciant immutare veritatem, Spec. *loc. cit.* Mascard. *loco pariter citato n. 33.* Marant. *in suo Speculo in 6. part. in tit. de posit. nu. 15.* Iacob. de Aren *de posit. §. 4. n. 6.* Vestr. *in prax. lib. 5. cap. 14. n. 8.* Mancin. *de iuram. par. 2. artic. 2. n. 70.* Scac *loc. cit. n. 553.*

Quod tamen duobus declaratur modis, & primò,
6 † vt licet Procurator, & Aduocatus non possit instruere clientem; nec præsentem stare in eius faciem, ne verbis, vel nutu ad peierandum inducat: permittitur tamen, si positionum non detur copia, vt prope ipsum maneat, ita vt positiones audire possit; ne à Iudice inconsideratè, & ab aduersario consulto cauillosis decipiatur positionibus; & impertinentibus respondere cogatur, Spec. *loc. cit.* & sequitur Marant. *loco pariter citato,* Iacob. de Aren. *de position. §. 6. num. 5.* Verum, vt dicit Scacc. *loco citato sub nu. 553.* hodie non
7 videtur necessaria ista circumspectio, † cum homines sint procliuiores ad negandum, quam ad fatendum: & vtuntur cautela, quam tradit Specul. *in tit. de position. §. 6. versic. sit autem cautus;* vt ille, contra quem producuntur positio, si id facere possit saluo sacramento, sit procliuior ad negandum, quam ad confitendum. Et noster Curialis dicere solebat. *Il negare è il fior della ragione.*
8 Secundò declaratur, † si mulier, rusticus, vel alia idiota persona sit ille, qui respondere debeat, tunc enim instrui possent à Procuratore, vel Aduocato, ne propter eorum simplicitatem in respondendo decipiantur, Marant. *loc. cit. nu. 16.* Grauat. ad Vestr. *lib. 5. cap. 14. num. 30.* Asin. *in sua praxi, §. 19. cap. 18. limit. 4. num. 4.* Menoch. *de arbitrar. casu 193. num. 4.* Carpan *super statut. Mediolan cap. 83. nu. 16.* Mascard. *conclus. 1176. nu. 56.* Sola *ad*
9 *constitut. Saband. in tit. de position. glos. 6.* † Verum supradicta limitatio non multum quadraret in rusticis nostri temporis, vt dicit Grauat. ad Vestr. *loc. cit. nu. 32.* de quibus Castr. *in leg. ex quacumque num. 6.* & Tuscus *ibidem n. 11. vers. 6. ff. si quis in ius vocat. non erit,* Mancin. *loco supra citato n. 72.* sunt enim ita sagaces, vt potius timendum sit ab ipsis decipi, quam quod decipiantur. Quod ego maximè obseruaui in his, qui non longè distant à Ciuitatibus, & sæpè ad Ciuitates accedere solent; hi enim & propriis, ac aliorum maliriis abundare solent.

SVMMARIVM.

1 *Procuratores an possint cogi ad respondendum positionibus in animam propriam, & quæ pro parte affirmatiua à multis considerentur, num. 2.*
3 *Procuratores etiam volentes non admittuntur ad respondendum positionibus.*
4 *Procuratorum responsiones in respondendo positionibus non iuuant ponenti, nec nocent principali.*
5 *Procuratorum responsiones possunt à principalibus reuocari non docto etiam de errore.*
6 *Text.* in leg. non solum, ff. de procur. *intelligentia.*
7 *Procurator etiam in animam propriam debet iurare de calumnia.*
8 *Positionibus respondens non calumniæ, sed veritatis debet præstare iuramentum.*
9 *Text.* in cap. 2. de confessis in 6. *quid disponat.*
10 *Procurator potest cogi ad deponendum in causa, in qua non interuenit; licet habeat mandatum generale ad lites:*
11 *Procurator non potest cogi ad ferendum testimonium in causa, in qua est procurator; prout non potest cogi principalis.*
12 Cancerius *reprobatur, dum dicit, Procuratores posse cogi ad respondendum positionibus in animam propriam.*
13 *Procuratoris confessio facta respondendo positionibus non dicitur facta per modum contentiosæ iurisdictionis.*
14 *Confessio facta à Procuratore per modum contentiosæ iurisdictionis nocet principali.*
15 *Procuratores regulariter non possunt cogi ad se examinandum in causis eorum principalium, cum non teneantur reuelare secreta causæ; quod in aliquibus casibus limitatur, remissiuè.*
16 *Procurator potest cogi ad se examinandum de his, quæ sciuit antequam fuerit constitutus procurator, si appareat, fuisse constitutum in fraudem.*

Procuratores an possint cogi ad respondendum positionibus, saltem in animam propriam.

Cap. LXVII.

1 AN Procurator possit cogi ad respondendum positionibus super his, de quibus potest esse informatus, saltem in animam propriam, est quæstio inter Doctores, quam habui in facto in Almo Vrbi-
2 ni Collegio. Et pro parte affirmatiua adducebatur text. *in leg. non solum, ff. de procurat.* vbi scribentes text. *in cap. 2 de iur. calum. in 6. & in cap. 2. de confess. in 6.* Affl. *decis. 92.* Put *decis. 294.* & expressè voluit Cancer. *variar. resolut. par 2. in tit. de procuratorib. cap. 14. num. 3.* qui dicit text. *in dict. leg. non solum* id ad litteram probare: & adducunt simile de Procuratore, qui potest cogi ad testificandum; ergo etiam ad respondendum positionibus cogi poterit, cum positiones sint loco probationum, Salust. *in praxi cap. 13. n. 17 lib. 2.*

Verum contrarium est absolutè firmandum: Procuratorem nempè non posse cogi ad respondendum positionibus, cum id ad ipsos principales spectet, quod ex pluribus comprobari posset, de quibus supra *in cap. 65.*
3 Et primò, † Procuratores etiam volentes non admittuntur ad respondendum positionibus, Ofasc *decis. 113. num. 2. & seqq. in calce operis decis. 22.* Carpan. *sup. statut. Mediol. cap. 83. num. 55.* Mascard. *conclus. 1176. num. 48.* Cauagn. *super Decret. Mont. Ferrat. Decret. 12. §. 2.* Thesaur. *decis. 17. in princ. in calce operis decis. 9.* Rot. *decis. 779. sub num. 3. recent. par. 2. in calce operis decis. 7.* plures alios citaui *in dict. cap. 65.* vbi de rationibus latè videri potest. Si igitur Procuratores, etiam volentes, non admittuntur ad respondendum positionibus, tanto minus cogi poterunt.

Secundò, ad quid volumus cogere Procuratorem ad respon-

4 ad respondendum positionibus, † si eius responsiones non iuuant ponenti, nec nocent principali, Sebast. Medic. *decis. March. 29. num. 11. in calce operis decis. 83.* Paris. *cons. 47. nu. 92. lib. 1.* Hond. *cons. 66. nu. 72. lib. 1.* Rot. *in alleg. decis. 779. num. 7.* & docent plures à me citati *in d. cap. 65. nu. 6.* alij videri poterunt *in decis. Rot. Colleg. Vrbini nu. 10. 11. & 12. in calce operis decis. 81.*

5 Tertiò, † non debent frustratoriè cogi ad respondendum positionibus, quia si aliquid asserunt contra eorum principales, statim ipsi illas confessiones reuocare possent, non docto etiam de errore, Gratian. *discept. forens. cap. 468. num. 82.* Thomat. *in dict. decis. March. 70. nu. 8. in calce operis decis. 73.* alios adduxi *in dict. cap. 65. num. 8.* plures citantur *in dict. decis. Rota Collegial. Vrbini 81. num. 12.*

Non obstant modo, quæ in contrarium adducebantur,
6 † & primo text. *in dict. leg. non solum, ff. de Procurat.* quem ad litteram eius opinionem probare dicebat, Cancer. *loco supra citato*; primo non loquitur de positionibus: imò habet quatuordecim intellectus: & Bart. *nu. 6.* ipsum intelligit solum de Procuratore necessario, qui ex legis dispositione tenetur defendere, vt pater respectu filij, dominus respectu serui, quem intellectum, vti vltimo loco allatum, Bart. sequi censendum est: vnde contrarium dicendum erit in simplici Procuratore, qui solum eius præstat Ministerium, secundum distinctionem Bald. *ibid. num. 5.*

Text. *in cap. 2. de iur. calum. in 6.* ad rem non confert:
7 † licet enim Procurator etiam in animam propriam debeat iurare de calumnia: id tamen euenit, quia & ipse patrocinando calumniare potest, sed ex hoc non infertur, vt debeat etiam respondere positionibus,
8 † cum respondens positionibus non calumniæ, sed veritatis iuramentum præstare debeat, Curt. *de positionib. nu. 51.* Pacian. *de probation. lib. 1. cap. 21. nu. 11.* Rimin. Iun. *cons. 491. nu. 20.* Mascard. *conclus. 1176.* Gratian. *discept. forens. cap. 105. n. 5.* & alij passim.

9 Text. *in cap. 2. de confess. in 6.* declarat solum, † quid operetur contumacia in non respondendo positionibus; & dicit, quod si principalis, vel procurator fuerint contumaces in respondendo positionibus post iussum Iudicis, habentur pro confessis: In casibus nempè, in quibus principalis, vel Procurator tenentur respondere positionibus. Sed hinc non sequitur, quod Procuratores absolutè in animam propriam teneantur respondere absque speciali mandato, & renitente principali.

10 Afflict. *in decis. 92.* dicit, † quod licet Procurator non possit cogi ad deponendum in causa sui principalis, potest tamen cogi ad deponendum in causa, in qua non interuenit, licet habeat mandatum generale ad lites: & sic nihil ad propositum; cum nostra conclusio procedat à Procuratore interueniente in causa, in qua non potest cogi ad respondendum positionibus.

11 Puteus *in dict. decis. 294. nu. 3.* quærit, † an Procurator cogi possit ad ferendum testimonium in causa, in qua est Procurator, & decidit non posse cogi, quemadmodum non potest cogi principalis, qui solum tenetur respondere positionibus: hoc est quemadmodum principalis non potest cogi ad ferendum testimonium in causa propria, cum teneatur solum respondere positionibus; ita etiam Procurator non potest cogi ad ferendum testimoniũ in causa sui principalis; non autem, quod Procurator teneatur respondere positionibus, quemadmodum ipse principalis tenetur; de quo in illa decisione non disputabatur; & circa hoc propterea nihil allegat.

12 Cancerium verò id asserere fateor; de quo tamen parum curandum existimo: primò, quia repugnant rationes supra allatæ: secundò, quia fundat se *in dicta leg. non solum*, quæ hoc non probat, vt supra dictum fuit *num. 6.* Et mouetur ex falsa ratione, dum dicit,
13 † confessionem Procuratoris nocere posse, cum dicatur facta in vim contentiosæ iurisdictionis; quod est contra id, quod dixit Rota *in dict. decis. 779. n. 2. & 3.* & dictum fuit superius *in cap. 65. n. 6.* Nec aliquam auctoritatem allegat in terminis propositæ quæstionis. Doctores enim, quos citat *num. 1. & 2.* dicunt solum
14 † confessionem Procuratoris factam per modum contentiosæ iurisdictionis nocere principali; sed talem esse confessionem Procuratoris factam respondendo positionibus, omninò negatur. Præterea id posset forsan procedere, si Procurator respondisset; sed hinc nõ sequitur, quod possit cogi renitente præcipuè principali, vt in terminis nostræ quæstionis.

Nec argumentum Salustij concludit, Procuratorem posse cogi quandoque ad se examinandum nam
15 primò regula est in contrarium, † cum non teneatur secreta causæ reuelare, Mascard. *conclus. 66. nu. 9. versic. imò isto casu*, & docent plures alij, quos citat Farinac. *de testibus quæst. 60. n. 223.* quod solum tres recipit limitationes, de quibus per Farinac. *loc. cit. nu. 226. & seqq.*
16 Et quod dicit Salust. † posse cogi ad testificandum de his, quæ scire potuit, antequam fuerit constitutus Procurator, procedit, quando appareret, fuisse constitutum Procuratorem in fraudem, & ad hoc ne posset cogi ad testificandum de his, quæ potuit scire antequam fuerit constitutus Procurator, vt per Farin. *loc. cit. n. 226.* præterea est diuersa ratio inter examen, quod facere posset Procurator de re, quam ipse sciuit, antequam fuerit constitutus Procurator: & responsiones ad positiones, quibus solum principales respondere tenentur, non autem Procuratores per rationes supra allatas: Et quod Procuratores non possint examinari; nec cogi ad respondendum positionibus generaliter concludit Rota *in decis. 62. inter posthum. Farin. par. 1. in calce operis decis. 71.*

SVMMARIVM.

1 *Infantes qui sint.*
2 *Infantes non possunt cogi ad respondendum positionibus, nec ad ferendum testimonium.*
3 *Tutor infantis non potest cogi ad respondendum positionibus; declaratur num. 5.*
4 *Curator furiosi non potest cogi ad respondendum positionibus.*
6 *Tutor qui non potest cogi ad respondendum positionibus, an si respondeat præiudicet pupillo.*
7 *Confessio Procuratoris facta per modum voluntariæ iurisdictionis præiudicat aliis concurrentibus.*
8 *Confessio tutoris infantis, qui non potest cogi ad respondendum, an dicatur facta per modum contentiosæ iurisdictionis.*
9 *Confessio, quæ fit nullo iure cogente, dicitur facta per modum voluntariæ iurisdictionis.*
10 *Impuberes qui sint.*
11 *Impuberes an teneantur respondere positionibus, est distinctio.*
12 *Pubertati proximi qui sint, relinquitur arbitrio Iudicis.*
13 *Impubes an teneatur respondere positionibus, discutitur cum ipso tutore.*
14 *Impubes quando positionibus respondere debet, an tutoris auctoritas sit necessaria.*

I 2

15 *Tutoris auctoritas in impubere respondente positionibus, an sit necessaria ad hoc, vt respondeat; vel ad hoc, vt sic respondeat.*

16 *Tutor non debet instruere impuberem ad negandum.*

17 *Pubes, si non habeat curatorem, potest validè respondere positionibus: si vero curatorem habeat, eius auctoritas est necessaria, num.18.*

19 *Tutoris, vel curatoris confessio, in respondendo positionibus minoribus non praeiudicat, & de rationibus numero sequenti.*

20 *Tutores, ac curatores non tenentur respondere positionibus, in causis minorum.*

21 *Administratoris confessio non solet praeiudicare principali.*

22 *Rector Ecclesiae, & Praelatus respondendo positionibus non praeiudicant eorum Ecclesiis: nisi respectu proprij interesse, num.23.*

24 *Sindici Communitatum debent respondere positionibus, & eorum responsiones Vniuersitati praeiudicant, nu.25.*

26 *Sindici Confraternitatum debent respondere positionibus.*

27 *Sindici Monasteriorum, & Monialium non tenentur respondere positionibus: sed ipsi Monaci, & Moniales sunt interroganda: reprobata opinione, quod Sindici teneantur respondere absque iuramento, nu.28.*

Minor, Tutor, Curator, Rectores Ecclesiarum, Sindici Vniuersitatum, Confraternitatum, & Monasteriorum, an teneantur respondere positionibus.

Cap. LXVIII.

MInores an teneantur respondere positionibus, non potest ita genericè quaeri: sed cum hac distinctione. Quod aut sunt infantes, aut impube-
1 res, aut puberes. † Infantes sunt, qui septimum non excedunt annum, *leg.1.§.sufficit, ff.de administr.tut.leg.si infanti, §.vltim. C.de iur.deliberandi*, vbi Bart. Bald. Ias. caeterique scribentes, glos. *in leg.infantem, ff.de adoption.* Port. *in §.minorem Instit.de adoption.* Couar *de sponsal.par.1. cap.2.nu.2.* Menoch. *de arbitr.casu 57.nu.9.* Scacc. *de Iudic. lib.2.cap.7.num.719.* & istos non posse cogi ad respon-
2 dendum positionibus † non est dubium, cum non dicantur doli capaces, nec praesumantur intelligere, quid agant. Scacc. *loc. citat. num.713.* ac propterea non possunt nec etiam testimonium ferre, Farinac. *de test.*
3 *quaest.58. num.5.* † & quemadmodum infans cogi non potest ad respondendum positionibus, ita nec eius
4 tutor; prout etiam nec † Curator furiosi, cum nec furiosus, cuius curam gerit, cogi valeat, Ludou. *decis.*
5 *Lucens.41. num.5. & seqq.* † nisi tamen causa esset connexa, tam respectu interesse curatoris, quam pupilli, tunc enim posset cogi, & eius confessio veniret ad comprobandam veritatem, etiam respectu alterius, Seraph. *decis.415.nu.6.*

6 Sed quid si tutor, vel curator, † qui non possent cogi ad respondendum positionibus, de facto responderent, an eorum responsiones praeiudicarent pupillo, Rot. Genuens. *decis.110.nu.2.* tenet praeiudicare, & de responsione tutoris, Socin. *cons.57.nu.10.lib.4.* & sequitur Rot. *decis.334.nu.4.recent.par.1.quae est in calce operis decis.3.* diceretur enim confessio emanata per modum contentiosae iurisdictionis, vt *in dict. decis. Gen.* quae solet praeiudicare, quousque non doceatur de errore, Bart. *in leg.certum, §.sed an & ipsos nu.1.in fin. & num.2.ff.de confess.* & docet Rot. *in dict.decis.334.nu.5.*
7 † Imò etiam confessio facta per modum voluntariae iurisdictionis, aliis concurrentibus adminiculis praeiudicat, vt per Rot. *loc.cit.num.2.& 3.* quae id exemplis
8 declarat. Verum, † quod confessio tutoris, qui nullo modo poterat cogi ad respondendum positionibus, dicatur facta per modum contentiosae iurisdictionis, est contra id, quod docet Rot. *in decis.779. nu.2. recent.*
9 *par.2.in calce operis decis.7.* Quae dicit, † confessionem illam, quae fit nullo iure cogente, dici factam per modum voluntariae iurisdictionis: de quo supra *in cap.65.nu.6.* quod fateri videtur etiam Rot. *in dict.decis. 334.sub nu.5.* dum dicit, id deseruire posse saltem pro magno adminiculo: & sic non plenè probare.

10 Impuberes sunt ab anno septimo completo, vsque ad annum decimum quartum: & an isti teneantur
11 respondere positionibus est distinctio. Quod, † aut sunt doli capaces, itaut possint dici pubertati proximi, & tenentur respondere, glos. *in can. periculi 22. quaest.5.* Bart. *in leg.2.§.quod obseruari n.12.C.de iur.calum.* & probat text. *in leg. excipiuntur ad Senat.Consult.Syllan. & in §.penult.Instit.de obligat.quae ex delict.nascunt.* conferunt tradita per Farin. *de test.quaest.58.n.15.* Si verò non sunt doli capaces, nec proximi pubertati, sed potius infantiae: & tunc de ipsis dicendum est, prout de in-
12 fantibus, Scacc. *loco citato num.229.* † Impubes autem quando dicatur doli capax, & proximus pubertati, relinquitur arbitrio Iudicis, Menoch. *de arbitr. casu 57.nu.44.* qui plura animaduertere deberet, de quibus per ipsum.

Sed an sit necessaria hoc casu tutoris praesentia, & auctoritas est controuersia inter Doctores: Sed primò animaduertendum est, in hoc omnes conuenire,
13 † vt iudicium discussionis, an impubes debeat respondere positionibus, fieri debeat cum ipso tutore: & est ratio, quia haec est discussio iuris, in qua impubes posset damnificari, cum multi considerari possint casus, vt impubes etiā doli capax non esset obligatus respondere positionibus, vt si essent impertinentes, implicitae, & de rebus, quae ad notitiam impuberis deuenire non potuissent: vel haberent alios defectus, de quibus supra suis locis, in quo ne pupillus remaneat indefensus, necessaria est tutoris praesentia, seu citatio, in quo Bart. Bald. caeterique scribentes sunt concordes, vt per Scacc. *in dict. capit.7. num.734.*

Sed facta declaratione, quod pupillus respondere
14 sit obligatus, † tutorem in actu responsionis debere eius interponere auctoritatem omnes pariter concorditer dicunt. Solum est differentia inter Bart. &
15 Bald. † an auctoritas tutoris sit necessaria circa formam responsionis, nempè, vt impubes cum auctoritate tutoris respondeat sic, & sic: Bart. enim tenet, in hoc tutoris auctoritatem non esse necessariam; sed sufficere, vt tutor eius interponat auctoritatem, quod pupillus respondeat, Bald. verò existimat, tutorem non solum consentire debere, vt pupillus respondeat, sed etiam, vt sic respondeat: Et rationem esse dicit, ne impubes propter eius imbecillitatem damnificetur: eandem Bald. sententiam sequitur Salyc. *in dict.§.quod obseruari, versic.quaero an minor n.7.* nec videtur dissentire Scacc. *loco citato n.734. vers. sed Bald.*
16 *& numeri seqq.* † Licet tutor instruere non debeat impuberem ad negandum, Ludou. *in dict.decis.41.nu.7.& seqq.* & sequitur Neuiz *in cons.17.n.79.*

Si verò sit pubes, ita vt excedat annum 14. & careat curatore, potest validè respondere, & eius responsio ipso iure tenet, Spec *in tit.de conf.ss.§.sequitur,*
17 vbi dicit, † quod pubes ex eius confessione remanet obligatus,

obligatus, licet si fuerit læsus in integrum restitui
18 possit. † Si verò Curatorem habeat, eius auctoritas
in respondendo positionibus est necessaria, vt per
Scacc. *loc.cit.nu.738.* Et adhibita tutoris, vel curatoris
auctoritate, tam confessio impuberis pubertati
proximi, quam puberis probat, & præiudicat, vt per
Scacc.& Doctores, quos allegat *loc.cit.n.743.& seqq.*
19 Tutoris verò, vel curatoris confessio an præiudi-
cet minoribus, si quæratur, generalis est constituen-
20 da regula, non præiudicare: & est ratio, † quia tu-
tor, & curator non tenentur respondere positioni-
bus: nam si sit tutor infantis, quemadmodum infans
non tenetur respondere positionibus, ita etiam nec
eius tutor, vt supra dictum fuit. Si verò simus in im-
pubere pubertati proximo, vel in pubere, cum te-
neantur ipsimet respondere, saltem cum auctorita-
te tutoris, vel curatoris; non poterunt insuper cogi
eorum tutores, vel curatores: ac propterea eorum
responsiones semper dici possent, emanasse per mo-
dum voluntariæ iurisdictionis, & sic non præiudi-
care, *leg. Lucius ff. de administ.tut.* vbi Bart. Rota *dict.decis.
334.n.1.& sub n.3.* quod tamen limitat aliis adminicu-
lis concurrentibus, vt *in dicta decisione.*
21 Et eadem ratione † confessio administratoris non
solet præiudicare, *leg.certum,§.sed an ipsos,ff.de confess.*
licet & ipsa iuuetur coniecturis, Ruin. *consil.142.nu.4.
lib.1.* Natt. *cons.547.sub nu.24.* Rot. *loco citato num.3.* quæ
loquitur etiam in legitimo administratore à lege
constituto, vt est patet.
22 Prout etiam † nec Rector Ecclesiæ, vel Prælatus
præiudicare possunt eorum Ecclesiis, *cap. præsentium*
23 *de test.* Afflict. *decis.168.nu.4.* Rota *loco citato nu.2.* † licet
secus sit, respectu proprij interesse, respectu cuius
essent obligati respondere positionibus; & eorum
responsiones ipsis nocerent.
24 Sindicus verò communis, † positionibus benè
respondere potest, vt probat text. *in cap.præsentium de
testib. in 6.* Berth. *in verbo positionibus responsio versic. 28.*
cum enim Vniuersitas non habeat personam, admit-
titur Sindicus, qui Vniuersitatem repræsentat: ac
propterea quando lis est cum aliqua Vniuersitate,
monendus est Sindicus, vt venire debeat ad respon-
dendum positionibus, Crau. *consil.330. num.10.* Surd *in*
25 *cons.360.sub nu.1.in fin.* † & eius responsiones Vniuer-
sitati nocerent, Alex. *cons.68.num.10.lib.2.* quem refert,
& sequitur Dec. *cons.221.num.2.& 3.& cons.297.num.6.*
Natt *cons.142.nu.21.* quos sequitur Ossasc. *decis.39.nu.36.*
qui subdit, id sine difficultate procedere, si Sindicus
fuisset à Communitate constitutus, tanquam de illa
lite informatus.
26 Et ex eadem ratione, † idem dicendum esset in
Sindicis Confraternitatum, & aliis similibus Mini-
stris, qui ipsas Confraternitates repræsentarent, vt
sæpè obseruatum vidi.
27 Contrarium tamen † esset asserendum in Sindicis
Monasteriorum, & Monialium: & est ratio, quia non
repræsentant ipsas Moniales, nec ipsos Monachos,
sed solum eorum bonorum sunt, in aliquibus casi-
bus Administratores, ac ideo ipsæ Moniales, & ipsi
Monaci essent interrogandi, vt quandoque obser-
uatum vidi, ad quod conferunt tradita per Scacc. *in
dict.cap.7.num.74.& seqq.* Nec placet mihi distinctio,
28 quam facere videtur Scacc. *loco citato*, † quod Sindici
respondere teneantur, absque tamen iuramento:
nam aut sunt obligati respondere positionibus, aut
non: si sunt obligati, necessarium erit iuramentum,
cum respondens positionibus iurare debeat; si verò
non sunt obligati, nec cum iuramento, nec absque
iuramento respondere debebunt.

SVMMARIVM.

1 *Absens si fuerit reus, debent mitti litteræ remissoriales Ordinario loci pro consequendis responsionibus.*
2 *Litteræ remissoriales pro consequendis responsionibus absentis, cuius expensis fieri debeant: vbi tres recensentur opiniones, & ponitur distinctio nu.9.& 10.*
3 *Nuncius, si debeat mitti ad recipiendum iuramentum calumniæ ab absente, expensis absentis mitti debet.*
4 *Nobilium responsiones, qui non tenentur accedere ad Iudicem, cuius expensis fieri debeant, & nu.13.*
5 *Expensæ necessariæ in aliquo actu debent fieri ab eo, qui petit actum fieri, & nu.6.*
7 *Expensa necessaria in aliquo actu debent fieri ab eo, ad cuius commodum cedit actus.*
8 *Iuramentum calumniæ præstandum absenti, debet præstari communibus expensis, si absentia sit iusta.*
11 *Absentia an sit iusta, vel iniusta, Iudicis arbitrio relinquitur.*
12 *Responsiones absentis quod debeant procurari communibus expensis, reprobatur, & nu.14.& 15.*
13 *Responsiones nobilis quod debeant procurari communibus expensis, reprobatur, & nu.15.*
16 *Notarius debet accedere ad Domum personarum egregiarum pro habendis responsionibus, & quæ sint ista egregiæ personæ in proposito, ibid.*
17 *Procurator an, & quando possit petere terminum ad certiorandum principalem, & nu.18.*
19 *Procurator an sit admittendus ad respondendum positionibus pro absente: & quid si ponens consentiat, nu.20.*
21 *Procurator ad respondendum positionibus pro absente admittitur, si habeat specialissimum mandatum ad respondendum sic, & sic: & quid si statutum dicat, vt principalis debeat personaliter respondere, num.22.& 24. quod in locis, vbi positionum datur copia, benè verificari potest, num.23.*
25 *Procurator in rem suam an possit respondere positionibus.*
26 *Procurator potest respondere positionibus pro absente; si ignoretur vbi sit principalis, sed si redeat poterit cogi ad respondendum, nu.27. qui non docto etiam de errore poterit re integra reuocare confessionem procuratoris n.28.*

Si reus fuerit absens, à quo, & cuius expensis debeant procurari responsiones: & an hoc casu admittantur procuratores, ad respondendum.

CAP. LXIX.

PRincipalem positionibus respondere debere, nec Procuratorem absque specialissimo manda-
to esse admittendum, diximus supra *in cap.65.* quid
modo si reus sit absens, & actor petat per principalē
1 responderi? omnes in hoc conueniunt, † Iudicē cau-
sæ litteras Ordinario loci vbi reperitur reus, directas
concedere debere, ad hoc, vt ab ipso responsiones
recipiat, easque remittat: Et si in loco Iudicij posi-
tionum copia detur; debet in litteris ordinare; vt reo
ante responsiones fiat positionum copia; si verò dari
non soleat; quod super positionibus transmissis in-
terrogetur reus; in quo stylus loci obseruari debet,
2 vbi causa agitatur, vt dixi *in cap.35.* † Sed cuius ex-
pensis id fieri debeat est difficultas, & contentio in-
ter Doctores: multi tenent, id fieri debere expen-
sis absentis, vt per Doctores, quos citat Scacc. *di*

Iudit.lib.2.cap.7.nu.574. Alij volunt, imò expensis petentis id fieri debere. Alij demum expensis communibus. Alias opiniones recensent Rot. Collegialis Vrbini *in calce operis decis.84.* quibus respondet, & allegat hunc meum tractatum secundum primam impressionem.

3 Pro prima opinione adducitur, quod dixit Bart. *in leg.2.§.defendi,ff.quib.ex caus.in poss.eat.in fin.* quod si debeat mitti nuncius absenti ad iurandum de calumnia, vel ad respondendum, expensis absentis id fieri debet, & sequitur Menoch. *de arbitr.casu 228.n.11.*

Secundò adducitur, quod dixit Capell. Tholos.
4 *quaest.100. in calce operis decis.12.* † quod si fiant positiones contra absentem, qui propter eius nobilitatem, non teneatur accedere ad iudicium, debent procurari responsiones expensis debentis respondere: quia si eius non fuisset nobilitas, ad iudicium accedere debuisset: ne igitur eius nobilitas aliis noceat, responsiones debent procurari expensis nobilis ad iudicium venire recusantis, vt *in dict. quaest.100.* & pari ratione debent procurari expensis absentis, qui ob eius absentiam ad iudicium non accedit.

5 Pro secunda opinione adduci solet generalis doctrina Bald. *in leg. generaliter, §. hi de praesentibus, C. de reb.credit.nu.5.* & docet Domin.de S.Gemin. *in cap.prae-*
6 *sentium de test. in 6.* † quod expensae actus debent fieri ab eo, qui petit illum actum fieri, *l.cum saepè, C.de erog. milit. an.* at actor est, qui petit, vt absens respondeat, ergo eius expensis id fieri debet.

Praeterea responsiones concernunt vtilitatem, & commodum illius, qui eas petit: nam actor suam de-
7 bet probare intentionem, † & positiones sunt inuentae ad hoc, vt actor releuetur ab onere probandi; si igitur responsiones concernunt commodum ponentis, propriis eius expensis eas procurare debebit: plura alia similia, de eo, qui aliquid petit, quod proprium concernat fauorem, refert Boer. *quaest.303.* & sequitur Menoch. *dict.casu 228.*

Tertia opinio habet pro fundamento doctrinam Specul. *in tit.de iur.calum.§.3.in fin.* qui loquens de iuramento calumniae absenti praestando, existimat,
8 † quod si absentia sit iusta, vel ratione dignitatis, vel sexus, vel infirmitatis, debent praestari expensis communibus, & hanc Specul. doctrinam approbat Capell. Tholos. *quaest.274.*

Ego in hac difficultate existimo, etiam iure communi inspecto, verissimam esse distinctionem; quam
9 facit Decretum olim Serenissimi Vrbini, † quod aut reus erat absens tempore coepti Iudicij, & responsiones debent procurari expensis illius, qui eas petit, tum quia actus debent explicari expensis illius, qui illum actum fieri petit: tum etiam, quia responsiones respiciunt commodum ponentis; vt supra dictum fuit pro secunda opinione.

10 Si verò reus se absentauerit post coeptum Iudiciũ, & tunc ipsius expensis debent procurari responsiones, secundum ea, quae dicta fuerunt circa primam opinionem: ne detur ansa reo, vel actori se absentando, alterum decipiendi, ac priuandi hoc commodo positionum; & in his terminis optimè procedunt
11 tradita per Benint. *decis.24. per tot.* † & hoc casu multum Iudicis arbitrio esset tribuendum, in dignoscenda absentia legitima ab illegitima, necessaria à procurata, secundum ea, quae tradit Menoch. *dict.cas.228. num.2.*

Nec obstant, quae dicta fuere pro tertia opinione,
12 † quod expensis communibus procurari debeant responsiones: nam aut absentia est legitima, ita vt nullo modo culposa iudicari possit; prout est absentia ante coeptum iudicium: nec debet absens in aliqua expensarum parte grauari, vti facta ab'que vlla eius culpa, & ad commodum solum aduersarij. Nec
13 minus puto verum, † quod dicitur de eo, qui ob eius nobilitatem, non cogitur venire ad Iudicium: ita vt responsiones fieri debeant expensis nobilis respondere debentis, ne eius nobilitas alteri sit damnosa, Capell. Tholos. *in dict. quaest.100.* Menoch. *in dict. casu 228. num.12.* vel saltem expensis communibus, vt per Specul. *locis supra citatis num.8.* quem sequitur Capell.
14 Tholos. in hoc sibi contraria *in dict. quaest. 274.* † ex quo inferunt ad absentiam, quae pari ratione ponenti aliquod non debet afferre praeiudicium, quasi quod illę expensae fiant culpa ipsius nobilis ob eius nobilitatem, & culpa ipsius absentis, ob eius absentiam.
15 † Respondetur enim, nec nobilitatem, nec absentiam aliquo modo in consideratione haberi posse in praeiudicium nobilis, vel absentis: nobilitas enim
16 ipsum liberat à comparendo personaliter, † cum Notarius debeat accedere ad Domum egregiarum personarum pro habendis responsionibus, *leg.ad personas egregias de iure iur.* Menoch. *de arbitr.casu 70.num.1.* qui inter egregias personas nominat Cardinales, Episcopos, Auditores Rotae, Doctores, & Praesbyteros: & egregiis personis aequiparat mulieres, & matronas honestas: quibus Gratian. *discept.forens.cap.868. nu.1.* addit Comites, Oratores Principum, & nobiles, cum nobilitas faciat personam egregiam, Farinac. *de test.quaest.77.nu.209.* & hoc priuilegium, ne quis accedere debeat ad Iudicem, dicit Gratian. *loco citato nu.2.* competere mulieribus praegantibus, Praesbyteris, Senibus, Doctoribus, Aduocatis, Episcopis, pauperibus, nobilibus, infirmis, valetudinariis, militibus, de quibus Farinac. *dict.quaest.77. à nu.204. vsque ad nu.244.* Et cum nec minus sit conueniens, Iudicem accedere ad domum omnium supradictorum, debet mittere Notarium, Farin. *loco citato num.237.* vel alium substituere, vt per Gratian. *loco pariter citato nu.3. & seqq.* Ac ideo si nobilis non accedit ad Iudicem, id non euenit aliqua eius culpa, sed ob priuilegium nobilitatis à lege concessum: ac ideo non debet aliquod damnum sentire ex eo, quod facit lege permittente. Absentiam vero praesupponimus fuisse legitimam, non culposam, nec procuratam, cur igitur volumus, quod absens ob eius necessariam absentiam, hoc damnum absque vlla eius culpa sentiat? & diuersa est ratio in eo, qui se absentauit coepto iam iudicio, cum in eo cadere possit suspicio, ne id appensatè, & consulto fecerit. Considerant etiam aliqui, ipsi imputari posse, quod Procuratorem instructum non dimiserit; quibus tamen non assentio, non poterat enim praeuidere, quas positiones, & cuius tenoris esset actor facturus.

Ad propositum supradictae distinctionis facit,
17 quod dicit Bart. *in leg. non solum n.2.ff. de Procur.* † vbi in simili quaerens, an Procurator possit petere terminum ad certiorandum principalem, distinguit, aut fuit nominatim à principio citatus dominus, & non potest petere aliquam dilationem, secus verò si non fuerit dominus à principio citatus, vel generaliter absque expressione causae.

Primum tamen caput distinctionis Bart. venit li-
18 mitandum, † si nouus sit articulus, super quo debeat responderi, quem praeuidere non potuerit principalis, vt per Mascard. *conclus.1176.sub n.57.*

19 Sed ponamus, † quod pro absente velit respondere Procurator, an sit admittendus: & inuito actore certum

certum est, non admitti cum principalis, vti melius instructus respondere debeat, Bart. *in leg. qui bona, §. si alieno, ff. de damno infecto, & in leg. non solum, §. 1. ff. de Procur.* & dictum fuit superius *in cap. 65.*

20 Quæ conclusio limitatur primò, † si ponens velit esse contentus responsionibus Procuratoris, vt si fuerit citatus ad respondendum, quo casu diceretur approbatus, Burat. *decis. 522. n. 7.* posset enim tunc respondere; licet non cogi, vt diximus supra *in cap. 67.*

21 Secundò limitatur, † si Procurator habeat specialissimum mandatum ad respondendum sic, & sic, & ad iurandum in animam ipsius principalis, tunc enim ipse dominus videretur iurare, & respondere tanquam per organum, *leg. qui autem in fin. & leg. seq. ff. de constit. pecun. cap. præsentium de testib. in 6.* Bart. *in dict. §. si alieno nu. 15.* cuius doctrinam esse communiter receptam dixit Ofasc. *decis. 113. num. 1. in calce operis decis. 22.* Bertaz. *in verbo positionibus responsio nu. 30.* Neuiz. *consf. 7. nu. 13.* & dictum fuit supra *in cap. 65. nu. 14. & 16.* & licet

22 Ofasc. id limitare videatur, † si statutum adsit, vt personaliter debeat responderi: tamen ipse non loquitur in Procuratore habente speciale mandatum ad respondendum singulis positionibus sic, & sic, sed solum in Procuratore habente mandatum ad respondendum positionibus, & iurandum de calumnia, quod non sufficere, dixit Neuiz. *loco supra citato*, & diximus supra *in dict. cap. 65. n. 13. 14. & 18.*

23 Quæ limitatio † benè posset verificari in locis, vbi positionum datur copia; aliter enim non posset facere mandatum ad respondendum singulis positionibus sic, & sic, hoc est primæ sic, secundæ sic, cum ipsas non viderit: & in istis terminis procedunt tra-

24 dita per Neuiz. & Ofasc. *loc. cit.* † non autem, si data positionum copia, fuerit factum specialissimum mandatum ad sic respondendum singulis positionibus: tunc enim diceretur, principalem respondisse; & satisfactum esset, statuto disponente, principalem respondere debere; etiam si diceretur personaliter; nulla enim alia ratione videntur statuentes moti, ad disponendum, vt personaliter debeat responderi, nisi vt ipse principalis, vti de facto informatus, respondeat, quod optimè verificatur, quando non simpliciter facit mandatum ad respondendum positionibus, sed insuper addit formam ipsarum responsionum, quæ singulis positionibus fieri debent, quod specialissimum appellant; quo casu cessant, quæ considerat Gargiar. *patroc. 96.* principalem respondere debere, vti magis instructum, cum enim ipse principalis responsionum formam in mandato ponat, ipse est, qui verè respondet: & per ipsum tradita procedere possent in simplici mandato ad respondendum positionibus: secus si vlterius in mandato essent adnotatæ singulæ responsiones, quicquid ipse dicat de mandato ad respondendum sic, & sic.

25 Tertiò limitant aliqui conclusionem † in Procuratore in rem suam, qui admissus potest respondere positionibus, vt per Bart. *in leg. non solum n. 3. ff. de Procurator.* & videtur sentire Mascard. *dict. conclus. 1176. n. 52.* Verum ratio, in qua se fundant, quod Procuratores in rem suam possunt iurare de calumnia, nullo modo concludit, cum in respondente positionibus aliud requiratur iuramentum, quod dicitur veritatis, licet fiat per verbum credere, vt dictum fuit *in cap. 40.* & alibi sæpè.

26 Quartò limitatur, † si reus sit in longinquis partibus, ita vt non possint transmitti litteræ remissoriales, vel ignoretur vbi reperiatur; quod in militibus in bello existentibus benè verificari posset: qua in re tres Doctorum opiniones adducuntur à Thesaur. *in decis. 17. nu. 4.* qui tamen in illa residet, vt Procurator ab absente relictus admittatur ad respondendum positionibus, quæ rationabilior est, quam sit alia opinio, vt debeat dari curator ad illum actum: quomodo enim credere possimus, illum curatorem esse magis informatum, quam sit Procurator ab ipsomet principali constitutus? de quo supra *in cap. 6.* Benè ve-

27 rum est, † quod si post datas à Procuratore responsiones rediret principalis, vti melius instructus, posset ipse cogi ad respondendum, Neuiz. *consf. 7. nu. 13. &*

28 *seqq.* Mancin. *de iuram. par. 2. artic. 2.* † Imò si Procurator aliquas dedisset responsiones, principali damnosas, ipsas, re integrà, non docto etiam de errore reuocare posset, iuxta ea, quæ dicta fuerunt superius *in cap. 65. nu. 11.* & alibi sæpè.

SVMMARIVM.

1 *Lis non contestatur per responsiones factas positionibus, & de ratione num. 2. quod tamen limitatur, si insuper positiones habeant annexam petitionem, vt nu. 3.*

Respondendo positionibus an contestetur lis.

Cap. LXX.

1 QVærunt nonnulli ex nostris, an per responsionem factam positionibus contestetur lis; † & communiter respondent, litem non contestari, vt videre est apud Specul. *de litis contestat. §. 2. nu. 31.* Iacob. de Aren *de position. nu. 21.* Rob. *de position. nu. 30.* Marant. *in suo Speculo in 6. par. in tit. de positionib. nu. 4.* Cauagnin. *super Decret. Montis Ferrat. Decret. 11. §. 3. num. 116.* Bellam. *decis. 675. nu. 3. in calce operis decis. 10.* de quo non videtur dubitandum, cum habeamus text. expressum *in cap. 3. extr. de mut. petit.* vbi hæc ponuntur verba. *Cum non per positiones, & responsiones ad eas, sed per petitionem in iure propositam, & responsionem secutam contestatio litis fiat.* Et hanc dicunt esse differentiam inter libellum, & positiones, cum per responsionem factam libello contestetur lis, secus verò respondendo positionibus;

2 † & rationem assignant, quia libellus habet conclusionem eius, quod petitur, vnde per responsionem super illa petitione contestatur lis, *leg. 1. C. de litis contestat.* positiones verò continent factum tantum, non autem petitiones, ac propterea non potest intelligi contestata lis, non facta petitione, Bald. *in leg. 2. §. quod obseruari nu. 25.* Marant. Cauagn. & alij *locis citatis*, & tradit Gayl. *pract. obseru. lib. 1. obseru. 73. nu. 8.* & dictum fuit supra *in cap. 4. nu. 1.*

Ex qua ratione Specul. Iacob. de Aren. & Rob. in locis, de quibus supra limitant hanc conclusionem,

3 † si positiones contineant non solum factum, sed insuper in ipsis addatur petitio, & sic aduersarium teneri, & obligatum esse ad præstandum, dandum, & faciendum in ipsis contenta, tunc enim positiones duplici funguntur officio, positionum nempè, & petitionis, vt declarat Oldrad. *consf. 244. sub num. 1.* vnde ipsis respondendo lis contestatur, & pluribus in locis producuntur articuli, & positiones loco petitionum; vocanturque propterea petitiones articulatæ, quibus si respondeatur, litem contestari, non est dubium, Cauagn. *loco citato nu. 118.* vbi testatur de practica Montis Ferrati, solitum esse insertas cum libello dari positiones, & Gayl. *lib. 1. pract. obseruat. obseruat. 79. num. 3.* pariter de hac consuetudine in camera Impe-

riali testatur: & ego id plures obseruatum vidi in causis in Ciuitate Eugubij agitatis; vbi solent similes dari petitiones articulatæ. Idque fieri posse, maximè in causis summariis, dicunt Oldrad. *dict. cons. 244. sub n. 1.* Marant *loco citato n. 4.* Cauagn. *loco pariter citato,* Neuiz. *cons. 30. nu. 12.* plures alios ad propositum citat Scacc. *de Iudic. par. 1. cap. 60. nu. 1.*

Si igitur positiones proprios non excedant terminos, per responsiones ipsis factas non contestatur lis, secus si contineant petitionem, vel ipsam insertam habeant, vel loco petitionis producantur, vt supra dictum fuit, tunc enim officio petitionis funguntur, Scacc. *locis citatis nu. 15.* & per responsiones ipsis datas, contestatur lis, vt per ipsum *nu. 16.* & docent alij supra citati.

SVMMARIVM.

1 *Restitutio in integrum an concedatur aduersus responsiones datas positionibus, & per totum.*
2 *Restitutio ad hoc, vt maiori concedatur aduersus responsiones datas positionibus, duo requiruntur.*
3 *Læsio non potest considerari in eo, qui veritatem fatetur.*
4 *Veritatem quilibet fateri debet.*
5 *Restitutio non conceditur doloso, periuro, delinquenti.*
6 *Erronea confessio respondendo positionibus non præiudicat, si tamen de errore plenè doceatur, nu. 7.*
8 *Læsionem semiplenè minorem probare sufficit, iuncta fragilitate.*
9 *Læsionem maioris semiplenè probare sufficit, si cum ea concurrat seductio aduersarij: non obstante iuramento.*
10 *Minor restituitur, si ob eius fragilitatem falsam dederit responsionem; probata tamen læsione saltem semiplenè.*
11 *Læsio in minore an sit probanda, si ex ipsa responsione constet.*
12 *Minor fatendo fideiussionem non dicitur læsus ex ipsa confessione, sed ex fideiussione præstita.*
13 *Minor fatendo aliquid intempestiuè, an dicatur læsus.*
14 *Minor an dicatur læsus, ex eo, quod fassus fuit, ad quod aduersarius probare non potuisset.*
15 *Restitutio non conceditur maiori aduersus pronunciam, positiones haberi pro confessatis: Minori verò conceditur probata læsione, num. 16.*

An detur restitutio in integrum aduersus confessionem factam in ponendo, aduersus responsionem datam positionibus, & aduersus pronunciam, positiones haberi pro confessatis.

Cap. LXXI.

VLtimo in hac materia positionum de restitutione in integrum breuiter quærendum esse duxi: de quo in tribus casibus dubitari potest. Primò circa confessionem factam in ponendo. Secundò circa responsiones positionibus datas. Demum circa pronunciam, positiones haberi pro confessatis.

Sed quia inter primum, & secundum casum, nulla est differentia, vt dixit Odd. *de restitut. in integrum par. 2. quæst. 65. artic. 2.* & omnia dicta in vno procedunt in alio, omisso primo videamus de secundo.

1 Si igitur quæratur, † an detur restitutio in integrum aduersus responsionem datam positionibus, sic venit distinguendum, aut sumus in maiore, aut in minore: si in maiore, dicendum est, restitutionem
2 non dari, nisi duobus concurrentibus. † Primò, si probetur ab aduersario fuisse persuasum, vel dolo inductum ad sic respondendum; secundò si probetur in responsione fuisse deceptum, ita docet Bartol. *in leg. 1. ff. de eo per quem factum erit.* quem refert, & sequitur Odd. *de restitut. in integr. par. 2. quæst. 65. artic. 3. nu. 6.*

In contrarium tamen hæc solet dari instantia: aut iste maior verum fassus fuit, aut falsum, si verum, non
3 potest restitui, † quia nulla potest considerari læsio.
4 † Quilibet enim vir bonus veritatem fateri debet; *leg. quoties, §. sicut, ff. de administ. tut. leg. non est etiam leg. qui solidum, §. etiam, ff. de leg. 2. leg. 3. C. si aduers. fisc.* Si ve-
5 rò falsum, † aut id fecit ex proposito, & vti dolosus periurus, & delinquens ex proposito restitui non debet, ad text. *in leg. auxilium, ff. de min. leg. de tutela, C. de restitut. in integr. leg. transactione, C. de transact.* Si verò id fecit errore ductus, & probato errore, non est ne-
6 cessaria aliqua restitutio, † quia confessio erronea reuocari potest: vt in terminis de confessione facta respondendo positionibus post Socin. Sen. Corn. & Socin. Iun. Ludou. *decis. Lucens. 44. nu. 55.* & dictum fuit supra *in cap. 64.* Nec dicatur, debet saltem restitui si non probetur error; nam imò non probato errore, cessabit læsio, & per consequens restitutio, cum etiam minor læsionem probare debeat, vt post alios docet Odd. *dict. quæst. 65. artic. 8. n. 30.*

Verum respondetur in duobus primis casibus instantiam currere, in tertio verò esse animaduertendum, quod probato errore non est necessaria aliqua restitutio, cum erronea confessio non præiudicet, vt supra dictum fuit, & clarè probaui *in dict. capit. 64.*
7 † hoc tamen procedit, si de errore plenè doceatur, demonstrando aliter rem se habere, vt dixi *in dict. capit. 64.* Sed quid si de ipso non possit ita perfectè doceri? dices, non constabit de læsione, & sic cessabit restitutio. Hoc inficiari oportet: nam probare sedu-
8 ctione, læsionem semiplenè probare sat erit: † quemadmodum enim in minore sufficit probare læsionem semiplenè, Bald *in leg. vnica sub nu. 28. C. de confess.* Osasc. *decis. 87. nu. 10. in calce operis decis. 21.* quem sequitur Odd. *in dict. quæst. 65. artic. 8. nu. 36.* iuncta enim cum fragilitate minoris, iustam præbet restituendi causam, vt per
9 Odd. & alios ab ipso allegatos. † Ita etiam in maiore, concurrente seductione, sat erit semiplenè læsionem probare, illa enim seductio stat loco fragilitatis minoris: imò magis considerabilis videtur seductio in maiore, quàm fragilitas in minore, qua læsione semiplenè probata vnà cum seductione concedenda erit restitutio: etiam non obstante iuramento per rationes, & Doctores, quos Odd. citat *dict. quæst. 65. artic. 7. nu. 19. & seqq.* Et sic firma remanet conclusio; restituendum esse maiorem duobus concurrentibus, seductione nempè, & læsione saltem semiplenè probata.

10 Minor verò restituitur, si ob eius fragilitatem falsam dederit responsionem: quæ fragilitas consideratur à Doctoribus loco doli aduersarij in seducendo, maiorem, & vlterius debet probare læsionem, Maur. *de restitut. in integr. cap. 302. in fin. & cap. 291.* Alex. *consil. 172. nu. 24. lib. 6.* Odd. *dict. quæst. 65. artic. 3. num. 5. & artic. 8. sub num. 30. vers. in contrarium,* quam tamen semiplenè probare sufficit Osasc. *dict. decis. 87. num. 10.* Odd. *dict. artic. 8. num. 36.* quæ læsio semiplenè probata vna cum fragilitate minorum, sufficiens reputatur ad concedendam restitutionem, non obstante iuramento, vt supra dictum fuit.

Quod tamen diximus de probanda læsione, Odd. *in dict.*

in dict. artic. 8. nu. 31. post Alex. Nat. Ruin. & Gab. *in lo-*
11 *cis per ipsum citatis*, † limitare videtur, si de læsione constet ex ipsamet responsione: vt si fateatur fideiussisse: tunc enim dicitur læsus re ipsa. Verum respectu confessionis factæ respondendo positionibus
12 existimo, id prorsus à veritate alienum. † Minor enim hoc casu dicitur læsus re ipsa quando fideiussit, non quando fideiussionem fassus fuit; vnde debet petere restitutionem aduersus fideiussionem factam, non autem aduersus confessionem, cum enim verè fideiusserit, veritatem fateri debebat, maximè cum iuramento, nec potest dici in hoc aliquo modo fuisse læsum, quæ læsio, vt supra dictum fuit, est necessaria ad hoc, vt restitutio in integrum concedatur.

Secundò limitat Odd. *loco citato num. 32.* Et Innoc.
13 *in cap. ex litteris de restitut. in integr.* † si minor aliquid intempestiuè fassus fuerit; tunc enim nulla alia læsionis requiritur probatio, sed sufficit, intempestiuè respondisse. Oddum tamen intelligere oportet, si ex illa intempestiua responsione oriatur aliqua læsio: cum absque læsione non detur restitutio, vt supra dictum fuit.

14 Tertiò Odd. *loc. cit. num. 33.* Limitat ex mente nonnullorum, non esse necessariam aliquam læsionis probationem, si verisimiliter, quod minor fassus fuit, probari non potuisset. Quod tamen merito ex pluribus reprobat, & præcipuè quia nulla alia ratione, inuentæ sunt positiones, nisi vt actor liberetur ab onere probandi: & minor quod verum esse scit, absque periurio negare non potest.

15 De restitutione verò aduersus pronunciam, positiones haberi pro confessatis, dicendum est primò, maiori non esse aliquam concedendam restitutionem, non potest enim hoc casu considerari deceptio, & dolus aduersarij, quem necessarium esse diximus ad hoc, vt maior restituatur in integrum: debebat enim respondere antequam positiones haberentur pro confessatis: vnde nec rustico, nec mulieri esset concedenda, vt ex pluribus probat Osasc. *in dict. decis. 87. & per totam*: præcipuè cum similibus personis non concedatur restitutio, nisi in casibus à iure expressis, Bart. *in leg. 1. §. nunciatio num. 35. ff. de nou. oper. nunciat.* possent tamen contrarium probare, vt supra *in capit. 49.* Si verò maior ostenderet ab aduersario fuisse deceptum, ac seductum ne responderet, probata saltem semiplenè læsione, intraret restitutio, concurrerent enim tunc illa duo requisita, de quibus supra.

16 Minori verò concedenda est restitutio, quatenus læsionem probet, saltem semiplenè, & sic fictam confessionem, vel esse falsam, vel in contrarium, vt plurimum extare veritatem.

Et ex his ad laudem omnipotentis Dei, eiusque Deiparæ semper Virginis Mariæ, impositus sit finis recognitioni huius mei tractatus de positionibus die 2. Iunij 1647. & sic post 30. annos à die primæ impressionis.

F I N I S.

INDEX RERVM MEMORABILIVM,

Quæ in hoc Tractatu continentur.

A

B

C

Captiosæ

Coram

K

L

M

N

vel

Index rerum Memorabilium.

Index rerum Memorabilium.

Proba-

Index rerum Memorabilium.

positiones

Index rerum Memorabilium.

FINIS.

DECI-

DECISIONES DIVERSORVM TRIBVNALIVM DE MATERIA POSITIONVM

Loquentes,

DE QVIBVS FIT MENTIO IN HOC TRACTATV.

SVPERIORVM PERMISSV, ET PRIVILEGIO.

DECISIONES DIVERSORVM TRIBVNALIVM

De Materia Positionum loquentes.

Mastril. Decis. 231. par. 3.

SVMMARIVM.

9 *Confessio facta in Iudicio quibus personis praeiudicet.*
10 *Ponens dicitur fateri, articulans verò non.*

DECISIO I.

9 NON obstat, quod in actis mutilatis, & falsificatis aderat confessio facta in iudicio, quæ quo ad aliquas personas probat, & quo ad omnes præiudicat ipsi confitenti: nam dictum fuit, quod de iure tres termini reperiuntur, videlicet, positio, capitulum, & articulus,
10 & † ponens dicitur fateri, quando vult solum interrogare aduersarium super positionibus, articulans verò non dicitur fateri, vt post Marant. Hieronym. de Monte, & alios scribit Cuman *super rit. cap. 39. vel 234. super verb. offeruntur capitula num. 12.* & iterum *sup. Rit. 61. vel 156. num. 3.*

Rot Roman. Decis. 119. select. per Farinac. par. 1.

SVMMARIVM.

5 *Positionibus facta confessio probat contra confitentem.*

DECISIO II.

DE secundo extremo non ambigitur, quia vltra substentationem litis, quæ sola sufficit pro il-
5 lius probatione, iuxta *Decis. Caputaq. 369. par. 2.* † adest confessio Pœnitentiariorum facta in responsione ad positiones, in qua fatentur, se possidere Ecclesiam S. Andreæ, & illius bona, Rot. *decis. 19. de restitut. spoliat. in nouiss.* Alex. *cons. 71. n. 4. lib. 3.* Gabr. *de confess. conclus. 4. n. 24.* Cæsar. de Grass. *decis 4. n. 2. de restitut. spoliat.*

Rota Roman. Decis. 334. selectarum. par. 1.

SVMMARIVM.

1 *Confessio tutoris extraiudicialis in instrumento emanata per modum voluntariæ iurisdictionis pupillo non solet præiudicare, nisi fuerit aliis adminiculis coadiuuata, num. seq.*
2 *Confessio Prælati voluntaria, & extraiudicialis non præiudicat Ecclesiæ, nisi cum ea concurrant præsumptiones, & coniecturæ.*
3 *Confessio partis legitimi administratoris, quæ aliàs filio non præiudicat, coniecturis iuuata præiudicat*
4 *Confessio curatoris ad litem in responsione ad positiones per se sola non probat.*
5 *Confessio tutoris, & curatoris emanata per viam contentiosæ iurisdictionis præiudicat pupillo, quousque de errore non doceatur.*
6 *Confessio vnius licet alteri non præiudicet, facit tamen coniecturam, num. 7.*
8 *Confessio, quæ alias non probaret in personis suspectis, & prohibitis, vt inter patrem, & filium, virum, & vxorem; probat tamen quando est verisimilis.*

DECISIO III.

ROta censuit, constare de causa restitutionis in integrum quia visum fuit hodie satis constare de aditione hæreditatis Thomæ Senioris per Alexādrum, & Thomam Iuniorem: de aditione enim Antonij, & Iuliani fratrum dicti Alexandri, & Thomæ iunioris non est dubitandum, & Rota etiam alias ad-
1 misit. † Aditio autem respectu Alexandri, & Thomę probatur ex confessione matris, & tutricis eorundem in instrumentum procuræ: licet enim sit extraiudicialis, & emanauerit per modum voluntariæ iurisdictionis, pro casu pupillis non solet præiudicare, *leg. Lucius, ff. de administrat. tut.* & ibi Bart. idem Bart. *in leg. certum, § sed an ipsos, ff. de confess.* Angel. & Imol. *in leg. si ita stipulatus, § Chrysogonus, ff. de verb. oblig.*
2 Attamen concurrentibus adminiculis plenè probat, vt fuit dictum *in Romana tutelæ 12. Februar. 1582. coram felic. record. Clem. VIII.* sicuti in confessione Prælati voluntaria, quæ non præiudicat Ecclesiæ *cap. præsentium, de test.* Afflict. *decis. 168. num. 4.* Caputaq. *136. in manuscript.* si tamen pro ea concurrant præsumptiones, & coniecturæ probat, & præiudicium parit, Ruin. *cons. 142. post nu. 4. lib. 1.* dixit Rot. *in vna Imol. iuris patronat. 28. Maij 1584.* relata inter diuersas *decis. 162. part. 1. & in dicta Romana tutela.*
3 Sic confessio patris legitimi administratoris, quæ aliàs non præiudicaret filio, *leg. certum, § sed an ipsos, ff. de confess.* præiudicat quando iuuatur coniecturis.

Ruin. *dict. consil. 142. num. 4.* Natt. *cons. 547. sub num. 24.* Idem de confessione procuratoris dixit Rot. *in vna Gerunden. pensionis 8. Septembris 1579. coram bon. mem. Card. Seraphino.*

4 Adminicula autem sunt plura, & vrgentia non solum ex aliis confessionibus eiusdem tutricis, sed etiã ex confessione curatoris ad litem in responsione ad positiones, quæ per se sola plenè probaret, Rot. Gen. *decis. 100. num. 2.* prout de responsione tutoris ad positiones, quod pupillus sit hæres, tradit Socin. *consil. 57. num. 10. lib. 4.*

Negari enim non potest, quod non emanauerint per viam contentiosæ iurisdictionis, vt dicitur *in dicta*

5 *decis. Gen.* † quo casu confessio tutoris, & curatoris præiudicat, quousque de errore non doceatur, Bart. *in dict. leg. certum, §. sed an & ipsos nu. 1 in fin. & nu. 2. vers. vt confitentur,* vbi etiam Cuman. *nu. 2. in fin. & nu. 3. vers. sed numquid,* Abb *in cap. ex parte, num. 10. vers. aut confitemur per viam contentiosæ iurisdictionis, de confess.* fuit dictum *in Roman. legati 11. Februarij 1602 coram R. P. D. Sacrato,* & sæpè in aliis; & quamuis aliquid objiciatur contra hanc confessionem, ita vt forsan per se sola non sufficeret, negari tamen non potest, quin deseruiat pro magno adminiculo.

Accedunt plures assertiones, & confessiones An-

6 tonij cohæredes factæ in diuersis instrumentis, † licet enim confessio vnius alteri non præiudicet, *leg. duobus, §. 1. vbi Ias. ff. de iur. iur.* Tiraq. *de retract. conuention. §. 4. glos. 6. num. 9.* attamen facit saltem coniecturam, vt per Surd. *decis. 325. n. 11.*

7 Concurrit etiam exactio pecuniarum ab ipsis facta, vti hæredibus Thomæ Senioris, vt constat ex instrumento sub die 22. Martij 1593. & aliæ plures coniecturæ suadentes aditionem.

Coadiuuatur etiam confessio tutricis magna verisimilitudine ex aditione facta per fratres maiores cohæredes, de qua, vt dictum est, non dubitatur, & quam non fecissent, si hæreditas non esset lucrosa: vnde non est verisimile, quod Tutrix eam neglexe-

8 rit. † Verisimilitudo autem operatur, vt confessio, quæ aliàs fidem non faceret, probet etiam in suspectis, & prohibitis, vt inter patrem, & filium, virum, & vxorem, Salic. *in leg. mater, C. de contrah. empt.* Alex. *in leg. edita, in fin. C. de edend. & cons. 18. n. 2. & 3. lib. 3.* latè Tiraq. *in l. si vnquam, in vers. donatione largitus, num. 100. & seqq. C. de reuoc. donat.*

Et ex his, & aliis deductis per informantes fuit conclusum, constare de aditione, & per consequens de causis restitutionis in integrum.

Rota Roman. Decis. 158. selectarum par. 2.

SVMMARIVM.

1 *Confessus ante partis acceptationem potest suam confessionem declarare.*

2 *Errorem corrigens non dicitur quicquam de nouo facere, sed iam factum declarare.*

3 *Soluens non præsumitur non curasse ea, quæ aliàs curauit.*

4 *Articulus, seu positio non dicitur confessata, quando respondens refert se ad instrumentum, & in instrumento non reperitur.*

Relatum magis inspicitur, quam referens.

Error illico dicitur probatus, quando apparet, rem aliter se habere.

Confessionis fundamento sublato tollitur, & confessio.

5 *Confessio facta cum aliqua qualitate est indiuidua, & non potest pro parte acceptari.*

6 *Periurus quis non censetur, nisi probetur.*

7 *Scriptura priuata fidem non facit, maximè quando non est recognita.*

DECISIO IV.

Relaxato mandato ab A. C. instante Domina Pantasilea contra Dominum Alexandrum pro scutis 1700. & causa per appellationem introducta in Rota coram Reuerendissimo Domino Pacen. & coram illo 3. Iulij 1600. disputato dubio, scilicet, an aliquid esset exequendum, & resoluto ad fauorem Dominæ Pantasileæ: & postea coram me 4. Iunij præteriti disputato particulariter dubio, an constaret de solutione scutorum 550. & resoluto non constare, & soluta dicta summa scutorum 550. Dominæ Pantasileæ in executionem dicti mandati; ipsa de nouo cœpit instare pro executione summæ residuæ scutorum 1250. contra quam Dominus Alexander opposuit de solutione ex aliquibus partitis, inter quas vna sonat sub die 6. Iulij 1575. de scutis 302. Dominæ Pantasileæ solutis, alia verò sub die 7. Iunij 1576. de scutis 300. Solutis eidem Dominæ Pantasileæ, alia verò de scutis mille receptis in vna partita à Domina Pantasilea, prout constat ex confessione ipsius iurata in responsionibus ad positiones coram A. C. datas: vnde principalis difficultas in his tribus partitis consistit, cum illas distinctas dicat esse D. Alexander, & in illis cõtineri summam, & solutionem 2002. scutorum, & ex aduerso Domina Pantasilea contendat, quod dicta Scuta mille in positionibus confessa sint eadem, quæ continentur in dictis duabus quietantiis, altera scutorum 302. altera scutorum 700.

In quo Domini cum Domina Pantasilea censuerunt, sicque standum esse in decisis coram Reuerendissimo Pacen. tum quia ante acceptationem D.

1 Alexandri dictæ confessionis, † Domina Pantasilea ita dictam confessionem declarauit, prout de iure potuit ex adductis in dicta decisione, imò & prætextu erroris illam potuit reuocare, ex text. *in cap. fin. de confess. & in leg. error, C. de iur. & fact. ignor.* vbi Bart. quem refert, & sequitur Ruin. *cons. 11. num. 19. lib. 3.* præcipuè

2 cum † qui corrigit errorem, non dicatur quicquam de nouo facere, sed iam factum declarare, vt notat Felin. *in cap qualiter, & quando, il primo, num. 27. vers. facit,* quod notat Dominus Marianus *de accusat.* per tex. *in leg. hæredes palam. ff. de testam.* Idem Felin. *in cap. 2. n. 7. vers. pulchrè inquit de lib. oblation.* quibus in locis refert Marian. *in dict. cap. qualiter, & quando,* tenentem, quod solemnitas text. *in dict. cap fin. de confess.* in docendo de errore non est necessaria in declaratione confessionis obscuræ. Faciunt tradita à Gabr. *de regul. iur. conclus. 3. n. 46. & 47.*

3 Vnde ex primis duabus quietantiis, quarum nulla continet summam confessatam dictorum scutorum mille, apparet satis de errore dictæ confessionis, præcipuè cum non constet de vlla quietantia, quæ sola de per se capiat dictam summam scutorum mille, nec præsumatur adesse, quin contrarium, cum si facta fuisset, illam haberet Dominus Alexander, & produxisset ad sui liberationem.

Vlterius quia quatenus in dicta cõfessione Domina Pantasilea dixit, fecisse de dictis mille scutis quietantiam, visa fuit referri ad instrumentum dictæ quie-

4 tantiæ relatæ, † quo casu si in tali instrumento illud

non

non contineatur, positio non habetur pro confessata, ex traditis à Buttig. *in leg. 2. C. de error. Aduocat.* & melius ibidem à Bald. *nu. 4.* & à Paul. de Castr. *num. 5.* & à Ludou. Roman. *consil. 294. nu. 1. & 2.* & à Paris. *consil. 7. nu. 4. lib. 3.* Præcipuè quia talis confessio, & responsio debet limitari, & regulari per instrumentum, ad quod fit relatio; sicque magis inspicitur dispositio relata, quàm referens, cum ista referens videatur esse facta errore, vt post Alexand. tradit idem Paris. *vbi supra num. 5.* Vnde cum non adsit alia quietantia mille scutorum, nisi illæ duæ primæ capientes dictam quantitatem, sequitur, quod ad illas est referenda dicta confessio, & iuxta illas debet regulari, cum non referens, sed relatum debeat considerari: maximè stante prædicta declaratione Dominæ Pantasileæ ante acceptationem Domini Alexandri facta, quin & stante dicto errore, qui dicitur probari illico, quando apparet, rem aliter se habere, vt tradit Bart. *in leg. sed si me putent in princip. ff. de condit. indeb.* Alexander *consil. 102. lib. 2.* Dec. *consil. 6. num 7.* Sichar. *in dict. leg. 2. in fin. C. de error. Aduocat.* Quod si velimus huiusmodi confessionem non referri ad ipsas duas quietantias, sed ad vnicam mille scutorum, cum de illa non constet, nec præsumatur, quin contrarium ex supradictis sit dicendum: Vnde necessariò asserendum est prædictam confessionem non subsistere, quia ad confessionis fundamentum fuisset necessarium instrumentum quietantiæ, ad quod confessio refertur; & sublato huiusmodi fundamento, sublata censetur & confessio, vt in eisdem terminis tradit Roman. *dict. consil. 294. nu. 5.* per text. *in cap. Principatus, & in capit. cum Paulus 1. quæst. 1.*

5 Tum quia cum huiusmodi confessio non simpliciter fuerit facta, sed cum illa qualitate relatiua ad quietantiam, & vno eodemque capitulo contineatur, sequitur, non posse Dominum Alexandrum dictam confessionem pro parte tantùm acceptare, quin teneri illam in totum cum sua qualitate acceptare, ex dictis *in decis. Reuer. Pacen.* & ex traditis à Panormit. *in capit. bon. mem. el 2. num. 29. de Postul. Prælat.* vt notant scribentes *in capit. 1. de confess. in 6.* & Bart. & cæteri *in leg. Aurelius, §. idemque, ff. de lib. leg.* idem Bart. *in leg. si quidem, C. de exception.* tradit Marant. *de ordin. iudic. part. 6. tit. de confess. num. 27. versic. aut contra illam qualitatem.*

6 Et litteram missiuam mariti Dominæ Pantasileæ pro Domino Alexandro exhibitam Domini censuerunt non probare, nec calculum ab ipso datum iustificari. Nec visum fuit obstare, quod opponitur cōtra Dominam Pantasileam de periurio in respōdendo positionibus, cum non iustificetur contrarium illius, quod ipse exposuit, nec probetur illud dolosè deposuisse, & cessante dolo non censetur periura, Alexander *consil. 92. n. 13. lib. 1.* Ber *consil. 189. n. 1. lib. 3.* Gabriel *consil. 66. n. 30. lib. 2.* Surd. *consil. 15. post nu. 24. lib. 1.*

Et quo ad duas partitas alteram scutorum 460. alteram verò scutorum 500. quæ dicuntur Dominæ

7 Isabellæ solutæ fuisse, † Domini dixere illis fidem nō adhibendam esse, cum de illis constet per apochas priuatas, quæ non faciunt fidem per textum *in cap. 2. & ibi glos. & Doctores, C. qui potior. in pignoris habeantur,* præcipuè cum non appareant recognitæ.

8 Cætera, quæ dicuntur pro Domino Alexandro de quibusdam fidibus quietantiarum ab ipso productis, tanquam in facto non subsistentia fuerunt reiecta. Quod attinet ad duos scutos de differentia fuit *in dicta decisione coram Reuerendissimo Paten.* ex modicitate reiectum, & idem modo Domini sensere.

Rota Rom. Decis. 227. selectarum, par. 2.

SVMMARIVM.

1 *Producens scripturam videtur fateri omnia in ea contenta.*
Narratiua gratiæ, qua quis vsus fuit, contra ipsum probat.
2 *Ponens dicitur fateri ea, quæ sunt in positionibus narrata.*
Positiones non desinunt esse positiones, licet appellentur articuli, quando fuerunt habita in iudicio pro positionibus.
3 *Professio induitur etiam tacitè per delationem habitus professorum.*

DECISIO V.

Licet quinta huius mensis exhibitis tantum depositionibus testium, visum fuerit Dominis, nō iustificari gratiam Bartholomæi quo ad vocationem per professionem Ioannis in Monasterio ordinis S. Augustini; testes enim non probabant concludenter professionem; attamen causa iterum proposita, & aliis exhibitis probationibus, & adminiculis, visum fuit, constare sufficienter de professione, quia vnà cum depositionibus testium concurrit dispensatio officialis Pampilonen. asserentis sibi constitisse de professione expressa, & solemni Ioannis, quæ assertio probat contra aduersarium non solum ex eo,

1 † quod dictam dispensationem producendo, videtur fateri omnia in ea contenta esse vera, Bart. *in leg. post legatum, ff. de his, quibus vt indig. in leg. scripturæ in princip. C. de fid. instrument.* Alex. *consil. 30. n. 2. lib. 2.* Dec. *in cap. super nu. 13. ff. de offic. deleg.* Moedan. *decis. 3. in fin. de regularib.* Sed etiam ex eo, quod dicta dispensatione vsus fuit, in vim illius retinendo beneficia simplicia per prius obtenta, Caputaq. *decis. 333. n. 4. par. 1.*

2 Concurrit etiam eiusdem confessio in positionibus per ipsum datis, cum ponens dicatur fateri ea, quæ sunt in positionibus narrata, Alex. *consil. 71. num. 4. lib. 3.* Asin. *in prax. §. 19. cap. 24. num. 4. & seqq.* Et licet appellentur articuli, & positiones, re vera tamen sunt positiones, & vt tales in iudicio productæ, quod patet ex eo, quia parti fuit præfixus terminus ad respondendum, & cum non responderet fuit accusata illius contumacia.

3 Accedat maxima verisimilitudo, quod per tantum spatium temporis, quod intercessit ab anno 1598 vsque ad annum 1601. cum inducatur etiam tacitè per delationem habitus Professorum, ad notata *in cap. ij. qui, de Regularibus.*

Rota Romana Decis. 377. selectarum, par. 2.

SVMMARIVM.

6 *Positionibus criminosis pars respondere non tenetur.*

DECISIO VI.

Non facit, quod dicitur fuisse processum in causa ciuili, non finita criminali contra protestationem partis, & regulam iuris, quia causa criminalis iam erat finita, vt patet ex decreto Visitæ, & adulterium prætensum non iustificatur. Non est imputandum Dorotheæ, quod positionibus non respon-

6 derit, † quia cum continerent crimen, non tenebatur respondere, Bald. *cons.326.num.2.circa medium,lib.2.* Ias. *in l.transactione finita, num.3. C.de transact.* Ægidius *decis.274.*

Rota Roman. Decis. 779. selectarum par.2.

SVMMARIVM.

1 *Positiones non sunt admittendæ vbi non constat de speciali mandato illius, qui eas in actis dat, & alias reus respondere non cogitur.*
Positionis effectus est, vt is, qui ponit, quod ponit, confiteri dicatur.
2 *Confessio Procuratoris illa dumtaxat satisfacit, quæ potest habere iuris effectum obligando dominum.*
Confessio procuratoris voluntaria dicitur, quando procurator nullo iure cogente dat in actis positiones.
Confessio procuratoris voluntaria non præiudicat.
3 *Positiones sunt dandæ ab ipsismet principalibus, vel procurator debet habere mandatum indiuiduum ad sic ponendum: nec sufficit mandatum speciale ad ponendum, sed debet esse indiuiduum ad certas positiones, num.4.& 5. vbi de ratione: Et idem est in responsionibus ad positiones, vt in dict.num.3.*
5 *Positionum effectus est, vt ponens releuetur per confessionem, & responsionem aduersarij ab onere probandi: & confessio debet esse de veritate,non autem de credulitate.*
6 *Procurator non informatus de conscientia Domini, non potest iurare de veritate, sed de credulitate ad euitandam præsumptionem calumniæ.*

DECISIO VII.

1 FVit resolutum, † positiones non esse admittendas, quia procurator, qui eas dedit in actis non assecurauit esse veras cum specialissimo,& indiuiduo mandato Canonicorum suorum principalium ad ponendum materias in actis specificatas, & iurandũ de veritate earum, prout necessarium est, vt exinde reus cogi possit ad respondendum, *cap. præsentium, de test. lib.6.* glos. *in l.vnica in verb. soluere in fin. C.de conf.* Bald. *in cap.per tractandis nu.2. de iur.calum.* Ias. *in l.Iudices,num 7.C.de iud.& in leg. possideri,num.24.ff.de acquir. possess.* Est enim effectus positionis, vt is, qui ponit, quod ponit confiteri dicatur, glos. *in c.1. in verbo statuimus in fin.de conf.in 6.* Alex. *cons.83.nu.3. vers.pondero lib.1. & cons 71.n.4.vers.venio ad merita lib.3.*

2 Quælibet autem confessio non satisfacit, sed illa dumtaxat, quæ potest habere iuris effectum, obligando dominum, Cotta *in memorab. incipit actus nullus,* Ofasc. *decis.Pedam.171. num.26.* Surd. *cons.3. num.30. & seq.vol.1.* Ideò cum confessio procuratoris voluntaria sit, dum offert se, & ponit nullo iure cogente materias specificatas, Ægid *decis.694. in princip.* neque apta est ad obligandum principalem, neque illi præiudicare, Bald. *in l 1 nu.30. C.de confess.* Paris. *cons.47.num.92. lib.1.* Aufr. *in add.ad Capel.Tholos.dec.392.* Hond. *cons.66. nu.72.lib.1.*

3 Vnde sequitur, quod vel positiones ab ipsismet principalibus sunt dandæ, vel procurator habere debet mandatum indiuiduum ad sic ponendum, vt sequatur effectus confessionis irreuocabilis à lege desideratus, Neuiz.in his terminis *cons.7.num.12.* nec dissentiunt Ferrar. *in prax Pap. in forma positionum actoris c.3.* & add. ad Vestr. *lib.5. c.14. num.16.* qui hoc ipsum admittunt, sed parte opponente contra procuratorem non instructum, de qua oppositione in præsenti non dubitatur. Et per easdem rationes excluditur procurator ad respondendum positionibus, nisi simile mandatum indiuiduum habeat, Bald. *in leg.fin. nu.3. vers.cum enim habet mandatum, C.de procur.* Socin. Sen. *cons.55.n.8.vol.1.* Menoch. *cons.4. nu.64 lib 1.* Hond *cons. 66.nu.72. vol.1.* qui omnes loquuntur in procuratore, qui admittendus non est ad respondendum, nisi cum mandato ad sic respondendum.

4 Nec visum est, sufficere mandatum procuratoris Canonicorum cum clausula ad ponendum,& iurandum, quia & si sit speciale, vt tenuit Dec. *in cons.60. nu.1.* tamen non est indiuiduum ad certas positiones, prout requiritur, vt de conscientia sui Domini plenè instructus dici possit, vt considerat Bald. *in d.leg.fin. n.3.C.de procurat.* Neuiz. *in d.cons.7.n.13.* Vnde cum possit dubitari, ne Dominus postea reuersus dicat, se de hoc non intellexisse,& altera pars damnificetur, ideò requiritur, vt exprimatur specialiter in indiuiduo, vt voluit Bart. *in leg.filiusfamilias n.11. ff.de donat.* & Tiraq. *de legib.connub.glos.7.nu.12.*

5 Præterea si mandatum speciale, non autem specialissimum sufficeret, non sequeretur effectus ex positionibus desideratus, nempè, vt ponens releuetur per responsionem, & confessionem aduersarij ab onere probandi, *cap.1. vbi glos. in præambulo, vers.pro intellectu, ibi & fuerunt inuentæ, & in vers. statuimus, ac vers.*
6 *sunt autem positiones, de confess.in 6.* † quia cum prædicto mandato non posset procurator iurare de veritate, tanquam non informatus plenè de conscientia Domini, sed de credulitate ad euitandam præsumptionem calumniæ, glos.magn. *in fin. l.vnica, C.de confess.* & respondens tenetur respondere de veritate, & ipse de credulitate, *cap.2. de test.in 6. glos.1. in dict. cap.1. vers. & sunt in scriptis, de confess. in 6.* & per consequens confessio aduersarij non erit certa de veritate, sed possibilis de credulitate, quæ non releuat, *cap.in præsentia, de probat.leg.non hoc,C.vnde legit. cum similibus.*

Guid. Pap. Decis. 182.

SVMMARIVM.

1 *Positione negata an possit quis se iuuare.*

DECISIO VIII.

1 AN quis possit se iuuare positione per eum negata, Dom.Archid. *in cap.1. de confess.lib.6.* argumentator pro,& cõtra,& finaliter determinat, quod non, ita etiam tenet Dom.Bart. *in leg.post legatum, ff.de his,quib.vt indig* & ista est communis opinio, nisi pars peteret errorem corrigi dicit Archid. *vbi supra.* Et ita determinauerunt, & concluserunt Domini mei de Parlamento in diffinitione processus appellationis Bartholomæi Sacherij appellantis, & Claudij diuisionis appellati, diffiniti de mense Martij sententiarũ.1558.in manibus Ioan.Cabodi Secretarij Delph.

Additio Domini Arch *in cap.1.scilicet col.2.vers.numquid ergo.* Et ipse huius dicti assignat rationem dicens, quia suam turpitudinem allegaret, quia contra suum dictum veniret, scilicet contra suam asseuerationem, & respondens contra suam negationem; & sic innuit idem ius esse in vtroque, videlicet in ponente,& respondente, quod dicit esse verum, nisi probaret se errasse: & istud limita esse verum, quando error reuocaretur statim per tex, *in leg.1.C.de error.aduocat.*

Thesaur.

Thesaur. Decis. 17.

SUMMARIUM.

1 *Positionibus per principalem regulariter est respondendum, & qualiter id procedat, num.3.*
2 *Procurator an de calumnia pro domino absente iurare possit.*
4 *Positionibus an per procuratorem responderi possit, si dominus ita absens sit, vt de facili haberi non possit.*

DECISIO IX.

1 POsitionibus per principalem ipsum causæ actorem, siue reum, non autem ministerio procuratoris regulariter respondendum est, *leg.1. & l.voluit cum multis aliis,de interrogat. act.* Iacob. de Aren. *de position. in princ.nu.4.* Vbertus de Bodio *eod.tit.nu.20.* Bart. *in l.non solum num.1.ff.de procur.* Canon. *in c.2. de iuram. calum.& c.fin.de iur.iur.c.2.de confess.in 6.& in cap præsentium,de test.eod.lib.6.* Præsertim cum principalis melius de causa propria,quam procurator censeatur instructus,vt per Bart. *in leg.si actor,de procurat. & in leg.fin. C. eod.* vbi dixit,& si in die termini non respondet,contumax dicitur, & positiones in contumaciam non respondentis ad electionem partis ponentis pronunciantur pro confessis,iuxta *leg.de ætate, §.qui tacuit,ff. de interrog.act.* & ita in hac patria solet continuo practicari per noua decreta Emanuelis Filiberti *sub titul. delle poste, ò sij positioni, §.se nel dicto,* cuius decreti illa vis,& efficacia est,dum propriam principalis personam requirit, vt nec etiam per speciale mandatum illi satisfactum sit, vt latè firmat D.Oza. *decis.113. per totam,* vbi ita per Excellentissimum Senatum in causa Asten. iudicatum fuisse testatur, † neque hinc pro-
2 curator speciale mandatum habens in animam sui principalis respondere, & iurare de calumnia poterit,quamuis de iure communi ad iurandum talis procurator admitti soleat, & debeat, per text. expressum *in cap.vltum. & ibi glos.de iur.calum. lib.6.* per quem tex. communem illam regulam supra positam limitant Doctores, vt hoc casu non procedat, & ita intelligunt cum hac limitatione tex. *in leg.2.§.fin autem absuerit, C.de iur.propter calumniam dan.* vbi Paul.de Cast. *nu.3.& 5.* & iuxta hanc opinionem fuisse iudicatum testatur Capel.Tholos. *decis.132.* quæ subijcit, de iuris rigore superiorem opinionem veriorem esse. Imò quod etiam respondere possit procurator videtur text. *in leg. non solum . in princip. ff.de procurat.* propter quem Bart. ibi multa dicit. Si verò in contumaciam non respondentis positiones pro confessis pronunciatæ fuerint, etiam rusticus, & mulier per vigorem illius decreti restitutionem in integrum petere non poterunt, vt censuit Senat. in causa Nicie. Catherinæ de Brandis,& Petri de Albertis,quam decisionem latè comprobat D.Oza *decis.87.* quod limita, nisi notorium impedimentum esset in causa,quia tunc non solum rusticus, & mulier restituerentur, sed etiam maior, procuratoris contumacia minimè obstante, neque illo casu reficere expensas tenebantur, vt per eundem Senat.excellentissimum pronunciatum fuit in altera causa Sele, & Comini Andurnesium 1556. mense Nouembris, de qua per eundem Osasc. *decis. 9. per tot.* Suprascripta verò generalis regula, vt positionibus per principalem responderi debeat, intelligenda est, vt procedat secundum statuta Sabaudiæ,
3 † quādo illæ positiones per principalem fuissent positæ, aliàs procurator respondere poterit. Itemque procedit parte hoc petente, non aliàs, vt habetur in Statu Sabaud. *lib.6.cap.10. diffugij, & lib.7. cap.8. diffugij,* & innuit Capell.Tholos. *quæst.224.*

Sed dubium est,quid si Dominus sit absens à loco iudicij, itavt in die cadente respondere non possit, an tunc procurator admittatur,si de causa instructus est,& generale mandatum habeat: & quidem si dominus ita absens sit,vt de facili,vel ipse,vel illius iuridica responsio haberi possit, res in aperto est, esse seruandam dispositionem Decreti,& formam,quam in hoc statu Doctores tradere solent, post Speculat. *in tit.de iuram.calum.* post Vincent. *§.restat num.11.*& formam exprimit Osasc. *in dict.decis.113.nu.11.& seqq.* Sed si Dominus ita absens sit,vt de facili haberi non possit, quia sit in longinquis vltra mare,vel fortè ignoratur vbi sit,vt dicit Cyn aut dubitatur an sit mortuus,vel viuus, tunc magna dubitatio oritur, quid per iudicem agendum sit; & videtur dicendum, quod tunc dari deberet curator bonis omnibus, iuxta communem practicam, quæ hoc seruat in iuramento calumniæ,vt refert glos. *in d.c. cæterum in verbo ab vtroque, de iuram.calum.*& ibi communiter canonistæ notant, & ita in facti specie simili tenet Cyn. post Iacob. de Aren. *in lib. 2. §. hoc etiam in fin.de iuram.propter calum.* hancque Vltramontanorum practicam esse dicit Bart. *in dict.leg.2.§.fin autem absuerit num.5. & in leg. qui bona, §.si alieno,ff.de dam.infect.* pro qua practica facit, quia curator iste bonis datus personam ipsius principalis absentis repræsentat, & hoc modò causa in lōgum cum alterius partis incommodo, & grauissimo damno non trahetur. In contrarium videretur expectandum esse principalem, qui respondere debet, attenta forma Decreti,& communi regula supra posita, pro qua videtur textus apertus *in leg.5. in princip. de interrog. act.* ibi ex sua in iudicio responsione. Et hoc saltem, vt euitetur excusatio principalis absentis, & cautela illa, quod procurator malè respondit, &quod ipse offert se paratum aliter respondere.Item quia procuratore iurante pars non incidet in periurium, & ita semper excipere poterit, iuxta Bald. *in dict.§.fin autem absuerit,* & per Alex. *in dict.leg.qui bona, §.si alieno.*

Verum Bart. *in d.§.fin autem, & in d.leg.qui bona,§.si alieno* voluit, quod hoc casu in iuramento calumniæ non detur alius curator bonis, sed sufficiat procurator causæ, per rationem satis meo iudicio concludentem,quam in dd.§§.allegat,& Bart.sequitur Abb. *in dict.cap.cæterum,nu.7. & in cap. in pertractando,nu.5.eod. tit.de iuram.calum.* Et idem post Io.de Deo,quem allegat,innuit Specul. *in d. tit.de iuram.calum.num.13.vers.tamen nota,lib.2.* quam opinionem etiam Bart. vult procedere in iuramento positionum, vt innuit *in dict.§. fin autem,* dum allegat Specul.in materia positionum, & idem in iuramento veritatis,& affectionis *in d.§.si alieno,* & generaliter vbi dominus haberi nequit: & tanto magis illud procederet,vbi procurator esset de causa instructus,ac dominus,vt dicit Bart. *in dict.leg.si actor,de procurat.*& quamvis Bart.dicat Specul.in positionibus tenere contrarium, reperio tamen, quod ipse idem voluit in procuratore de causa instructo *in tit.de posit.§.6. nu.18.* & licet aliqui contrariam opinionem secuti fuerint,quod imò dandus sit curator bonis omnibus, & hanc Bart.sententiam truffam esse dicat,Bald. *in dict.§.fin autem,vers.sed pone;*& alteram veriorem arbitretur,Alex. *in dict.§.si alieno,nu.13.*& communem dicat expresse contra Bart. & Abb. defendit Neuiz. *cons.70.num.29.& 30.* dicens,malè ipsos tenuisse; tamen veriorem existimo Bart.& Abb. opinionē

b 4

ex eo, quia cum hoc casu nihil reperiatur in iure nouo decisum, neque decreta de hac re loquuntur: imò Sum. Pontifex specialiter dicat, esse alio modo ponenti prouidendum *in cap. fin. de confess. lib. 6. in fin.* videtur casus omissus in puris terminis iuris antiqui, quo iure etiam sine speciali mandato alieno nomine per procuratorem iurari poterat, *dict. leg. qui bona, §. si alieno, leg. iusiurandum, quod ex conuentione, §. fin. de iureiur.* quid enim quæso plus facere poterit hoc casu curator ille bonis datus, quam procurator, qui defensor causæ constitutus fuit, & de illa magis, quam quilibet alius instructus est, neque ad totam causam curator quis dari poterit, cum iam procurator à domino constitutus alius sit, vt rectè, & subtiliter dicit Panormit. *in dict. cap. cæterum num. 7. in fin.* Et si velimus curatorem adhuc hoc in casu constituere, sufficiet ad hunc actum dare ipsum causæ patronum, tanquam melius instructum, per ea, quæ dicunt Anton. Marian. Barbat Fulg. & alij, quos refert Neuiz. *dict. cons. 70.* licet ipse non sequatur, cum velis dare ad totam causam, quod tamen necesse non est, cum de illo dumtaxat articulo dubitetur, & propterea non est contra voluntatem absentis dandus curator omnibus bonis, Non obstat, quod dicebamus, esse per ipsum principalem respondendum positionibus, vel expectandum iuxta *dict. leg. 4. in princip. & in dict. leg. 2. §. fin autem,* quia, vt dicit Bart. ibi, hoc intelligendum est, quando principalis de facili haberi potest, secus si in longinquo sit, & vbi sit ignoretur, atque ex his ego iudicando seruaui practicam Bart. & Abb. vt procurator tanquam Dominus litis, & de causa instructus, & quem ad hunc actum curatorem absentis constituimus, respondere positionibus à parte aduersa productis; cum dominus causæ principalis commodè reperiri non posset, atque ita pronunciaui in causa Pasquerij, & Qualcherij Niceæ anno 1559. 14. Martij, dum ibi Iudex maior pro Serenissimo Emanuel Philiberto Duce nostro constitutus essem: & meam sententiam confirmauit Senatus Pedemontanus, tunc Vercellis residens, Excellentissimo D. Cassiano Puteo Præside.

Bellamer. Decis. 735.

SVMMARIVM.

1 *Positiones licet afferant, & narrent, non tamen concludunt.*

DECISIO X.

1 MOdo libellus non valet, si solam habeat narrationem, nisi etiam habeat conclusionem, seu petitionem, probatur ad litteram *de elect. cap. dudum, & de lit. contest. capit. vnico*, vbi per responsionem ad positiones super principali negotio datas non fit litis contestatio pro eo, quod positiones licet afferant, & narrent, non tamen concludunt, neque petunt, & ita notat Host. *in dict. cap. vnic.* & ibi Io. And.

Capel Tholos. Decis. 69.

SVMMARIVM.

1 *An Canonis sententia semper liget, & sit iusta.*
2 *Positioni criminosæ an quis teneatur respondere.*

DECISIO XI.

ITem fuit quæsitum, si sit positio contra aliquem, quod ipse est excommunicatus, an dictæ positioni teneatur respondere? Conclusum fuit, quod non, si excommunicatio est canonis, secus si hominis, & nota Colle. *tit. de confess. capit. vnico & in cap. per tuas de test.* Specul. *tit de positionib. §. 7. vers. 19.*

1 Et est ratio, † quia sententia Canonis semper ligat, & est iusta; hominis verò sententia quandoque iniusta, nec semper fertur pro crimine, *cap. à nobis de sentent. excommunic. 11. quæst. 3. cap. 1.* idem Bald. *in addit.*
2 Specul. *vbi supra allegat l. probrum, ff de verb. signif.* † An autem positioni criminosæ quis teneatur respondere, de hoc per Innoc. *in cap. 2. de confess.* & ibi Ioan. And. idem Innoc. *in cap dudum il 2. de elect.* per Speculat. vbi supra per Ant. *in cap qualiter, & quando, §. debet,* Bart. & Bald. *in l. transact. C. de transact.* tenet quod non, idem Bart. *in l qui curasse in fin. ff de iur. iur.* idem Bart. *in l. pen. & fin. ff. de his qui vt indig.* & idem Bart *in l. non intelligitur, ff. de iur. fisc. & in l. cogi, C. de petit. hared.* Idem tamen Bart. aliter dicit *in l. Marcellus ff. de rer. amot. & in l. 2. §. quod obseruari de iuram. calum. in C.* & ibi latissimè per Salyc. *de materia positionum*, ideò vide eum. Tamen in quæstione proposita pro nunc sequere Innoc. & Sicul. *in alleg. cap. de confess.* quos sequi videtur Domin. *in capit. 2. de confess. lib. 6.* Ex quorum dictis eliciuntur duæ regulæ. Prima, quod si procedatur per inquisitionem ex mero iudicis officio, tenetur inquisitus respondere positioni criminosæ, si id de quo quæritur est notorium, seu famosum, alias secus, ad hoc text. not. *in cap. cum dilect. de accusat.* Secunda conclusio, quod ad instantiam partis necessariò est respondendum positioni criminosæ, si id de quo quæritur sit famosum, & impediat ordinis executionem, seu beneficij retentionem, de quo agitur, nec veniat imponenda pœna temporalis, & sic idem Sicul. vbi supra concordat opiniones aliorum, & distinguit glos. *in alleg. cap. 2. de confess. lib. 6.* de hac materia per Archid. *in cap. ex pœnitentib. 50. dist.* & latissimè per Bald. *in alleg. §. quod obseruari.*

Capell. Tholos. Decis. 100.

SVMMARIVM.

1 *Nobilitas cum excuset quem, ne personaliter compareat, & respondeat, si Notarius ad eum mittatur expensis, non personaliter respondentis mittetur.*

DECISIO XII.

1 ITem fuit quæsitum, si positiones fuerint datæ contra Titium absentem, & nobilem se dicentem & petatur per partem, quod respondeat iuramento medio, & veniat personaliter, & ipse excuset se propter nobilitatem, quod non teneatur venire, sed quod remittatur sibi sacramentum ad domum, quod sibi fuit per Iudicem concessum, modo quæritur, cuius expensis Notarius ibit, vel tradentis positiones, vel debentis respondere. Conclusum fuit, quod expensis debentis respondere; quia si non fuisset nobilitas, debuisset personaliter venire suis expensis, vt *in cap. 1. de Iudic lib. 6. & in capit. mulieres eodem tit.* pro iuramento veritatis super dictis positionibus præstando quàuis Specul. *in tit. de iuram. calum. in §. restat in fin.* videatur tenere, quod expensis communibus, quando mittitur iuramentum calumniæ partibus, vel parti absenti propter nobilitatem, vel aliam iustam causam, secus si voluntariè agat per Procuratorem, vide glos. & ibi Bart. *ff. ex quibus caus. in possess. eatur, l. 2. §. 1.* vbi tenet, quod expensis absentis, quia non misit Procuratorem sufficienter instructum.

Capell.

Capell. Tholos. Decis. 392.

SVMMARIVM.

1 *Procurator de mandato Domini contrahendo, vel quasi subeundo Iudicium, vel alia, quæ versantur circa Iudicium, nocent Domino.*

2 *Confessio facta per Procuratorem per viam contentiosæ iurisdictionis, præiudicat Domino, sicut sententia.*

3 *Confessio Procuratoris nocet Domino, nisi Dominus eam reuocet.*

4 *Confessio Procuratoris non tollit facultatem appellandi.*

DECISIO XIII.

Item fuit quæsitum, si Procurator confessus fuerit, dominum suum conuentum esse hæredem, an talis confessio debet nocere domino. Conclusum fuit, quod sic per notata per Cyn. *C. de confess. leg. vnica qu.14.* vbi plenè, *& per c. suborta*, cum glo. *de iudic. & per cap. primum*, cum ibi notatis *vt lit. non contestat.* vide per Hostien. *in summa de confess. §. qualiter intelligatur, versic. dominus causæ*, & Specul. *eod. tit. §. postremo, vers. si verò fit*
1 *per procuratorem*; ibi tenent, † quod procurator contrahendo, vel quasi subeundo iudicium, vel alia, quæ circa iudicium versantur, dummodo sint sibi mandata, nocent domino. Ex delicto, vel quasi non, vide vbique plenè facit *l. procurator, ff. de condit. indeb.*

Vide etiam per Bart. *in leg. certum, §. sed an ipsos, ff. de confess.* per Ioan. Fabri. c. *in leg. vnica, C. eod. tit.* Compostel. *in cap. per inquisitionem de elect.* & per eundem *in cap. 1. eod. tit. l. 6.* Bart. & Io. de Prat. *in cap. 1. vt lite non contest.* vbi Sicul. post Anton. distinguit, quod aut procurator latè idem procurans, vt quia est defensor sine mandato, seu negotiorum gestor, & confessio non præiudicat, ex quo non habebat mandatum, nisi sequatur ratihabitio, vt *l. defensor, §. 1. ff. de interrog. act.* Sed si habet mandatum etiam speciale ad confitendum præiudicat domino *ff. de interrog. act. l. qui seruum ad finem 1. respons. & l. proinde. ff. ad leg. Aquil.* & ibi glos. *& in præallegata lege si procurator. ff. de condit. indeb.* de quo latissime per Oldrad. *cons. suo 126.* Sed si est procurator generalis, & confitetur domino præsente, & non contradicente, & adhuc ei præiudicat, & sic intelligit Anton. vbi supra vnam opinionem, quam recitat Cyn. *in præallegata lege 1. quæst. 9.* quod si dominus non est præsens, sed absens, tamen si voluntariè confitetur, quia vadit ad iudicium voluntariè, nulla facta discussione, statim cum porrigitur libellus confitetur, & non præiudicat confessio, vt *leg. certum, §. sed an ipsos*; & hoc, quia talis actus habetur instar donatio-
2 nis, quæ prohibetur procuratori. † Si verò confitetur per viam contentiosæ iurisdictionis, vt quia respondeat ad positiones, tunc confessio præiudicat, sicut sententia præiudicat, *ff. de procurat. l. Plautius, & l. 4. ff. de re iud.* & dic idem in confessione facta procuratori, quæ surgit ex contumacia in non respondendo positionibus, vt est text. notab. *in cap. 2. de confess. in 6.* & valet hæc confessio vera, vel ficta procuratoris, cum non habeatur instar donationis, quia fit in inuitum, & iuxta mandatum suum, seu in his, in quibus habet mandatum. Et idem quo ad ista duo membra dicunt Bart. & alij esse dicendum in tutoribus, & curatoribus, vt distinguatur, an fiat confessio voluntariè, vel contentiosè, & hoc intelligo, quando iudicium per tutorem agitatum fuit, seu curatorem, si autem fuerit agitatum per pupillum cum tutoris auctoritate, non præiudicaret confessio solius tutoris, arg. *in præalleg. §. sed an ipsos de iur. delib. l. potuit, & l. 2. §. quos obseruari, C. de iur. calum.* & ita voluit Bart. & alij *in præalleg. §. sed an ipsos*, & notatur *in d. l. vnica, C. de confess.* dicit tamen Sicul. *in præal. cap. 1. vt lit. non contest.* hæc
3 vera † vt confessio procuratoris noceat domino, nisi dominus eam reuocet, prout facere potest, probando errorem, sicut probari posset *in cap. fin. de confes. & in l. error, Cod. de iur. & fact. ignor.* posset etiam reuocare ex errore iuris, licet non propriam, vt dicit Cyn. *in alleg. l. 1. de confess.* & not. *in d. cap. fin.* facit quod notat Specul. *in tit. de confess. §. sequitur ad finem.* Et de confessione an, & quando noceat Domino, & qualiter possit reuocari, vide per Sic. Imol. Phil. & Præpos. *in cap. cum speciali, §. porro de appel.* Vnum tamen est notandum secundum Sicul. *in præal. cap. 1. vt lit. non contest.* quod confessio procuratoris non est tantæ efficaciæ, sicut est propria: quia per confessionem propriam mihi aliquando præiudicatur in alio Iudicio, quia non possum venire contra illud, quod dilucida voce protestatus sum, etiam si agatur ad alium effectum, ad hoc, quod notat Innoc. *in cap. 2. de ordin. cogn. & in præalleg. cap. per inquisitionem de election. & l. generaliter, Cod. de non num. pecun. & cap. per tuas de probat.* quod tamen non procedit in confessione procuratoris, vt dicit notabiliter Compost. *in alleg. cap. per inquisitionem.* ille enim non habebat potestatem confitendi, nisi quo ad illam causam; ideò non debet extendi ad alium; quia forsan falsum confessus fuit, & hoc etiam notabiliter tenuit Specul. *in tit. de confes. §. nunc videndum versic. sed*
4 *nunquid confessio 1. colum.* † Item confessio procuratoris non tollit facultatem appellandi, sed tantum propria, vt patet *11. quæst. 6. cap. sunt quorum, & l. 2. C. quorum appellat. non recind.* An autem ex propria confessione, quis repellatur à facultate appellandi, vide per Bald. *in leg. obseruare, Cod. quorum appellat. non resciend.* Ludou. Pon. *in leg. 1. §. si Procurator, ff. si quis ius dicent. non obtemp.* Philip. Sicul. Anton. Imol. Præpos. *in alleg. cap. cum speciali de appell.*

Petr. Benint. Decis. 32.

SVMMARIVM.

1 *Actor an ille dicatur in causa appellationis, qui fuit in causa principali.*

2 *Positiones actoris quando sunt de directo contrariæ positionibus Rei, quis succumbere debeat.*

3 *Confessio actoris magis nocet actori, quàm confessio rei reo.*

4 *Actor an debeat prius respondere positionibus rei, vel reus positionibus actoris, & num. 10.*

5 *Constitutum liberat venditorem ab actuali rei traditione.*

6 *Clausula constituti non apposita in instrumento, an habeatur pro apposita propter notariorum consuetudinem.*

7 *Constitutum an contineatur sub clausula, quæ omnia, &c.*

8 *Prius factum dicitur, quod in aliqua scriptura præcedit.*

9 *Confessioni primæ iuratæ standum est, & non secundæ contrariæ.*

10 *Agens prior est, & nobilior patiente.*

11 *Positionibus actoris, & rei ad inuicem sibi ipsis contrariis, an sit respondendum, & nu. 20.*

12 *Positioni negatiuæ respondendum est, quando onus probandi negatiuam parti incumbit.*

13 *Negatiua per partis confessionem probari potest.*

14 *Positio ad quid sit inuenta.*

15 *Clausula saluo iure impertinentium quid operetur.*

16 *Respondens ad id, quod non debet, an & quando sibi præiudicet, & num. 18.*

17 *Iuramentum non censetur præstitum super positionibus*

impertinentibus, & non admissibilibus.

19 *Peruersio ordinis non releuat ab onere respondendi positionibus.*

21 *Ei, qui est in possessione, titulus sufficit sine noua traditione.*

DECISIO XIV.

Hieronym. de Aguchiis de Bonon. petebat executionem instrumenti venditionis contra Antonium de Argile pro certa summa, pro residuo pretij, & commissa fuit executio, à qua appellauit dictus Antonius, quia ex forma statuti permissa erat appellatio in causa appellationis, quia Antonius opposuit in prima instantia exceptionem rei non traditæ, fuerunt hinc inde factæ, & productæ positiones tam per appellantem, quàm per appellatum, & adinuicem contrariæ: nam appellatus posuit, qualiter præsentialiter dictus Antonius tenebat, & possidebat bona vendita, & dictus Antonius respondendo positioni confessus est: appellans verò posuit non habere, nec habuisse possessionem bonorum venditorum, & appellatus respondendo positioni confessus est. Vnde dubitatum fuit principaliter, an pro parte appellati probata esset traditio rei venditæ, & consequenter, an esset attendenda confessio appellati, an verò appellantis; & dicebatur pro parte appellantis,
1 quod Hieronymus erat actor in causa, † quia ille idem dicitur actor in causa appellationis, qui fuit in causa principali, vt notat Card. *in Clem. 1. 7. & 9. de caus. poss. & prop. leg. qui ad ciuilia*, & quod ibi not. C. *de appell.* adde Cyn. *de reg. iur. in cap. indultum in 4. colum.* vbi dicit, quod is est actor in causa appellationis, qui fuit
2 in causa principali. † Et quando positiones actoris sunt de directo contrariæ positionibus rei, & omnes habentur pro confessis, debet actor succumbere,
3 *capit. cum sint partium de reg. iur. in 6.* † quia magis nocet confessio actoris actori, quàm rei reo, & maximè in præmisso casu, in quo terminus probatorius erat præfixus vtrique parti, ita Alex *in leg. si non fuerit, ff. de*
4 *iur. iur.* Item dicebatur, † quod actor debebat isto casu prius respondere positionibus rei, cum positiones rei essent præiudiciales positionibus actoris, quoniam quando positiones rei sunt præiudiciales positionibus actoris, actor debet prius respondere, Bald. *in addit.* Specul *de position. in 1. colum. vers. si positio*, & Specul. *in tit. de posit. §. 4. vers. hoc quoque notandum, & vers. hoc quoque certum est*, Franc. *in cap. 2. de confess. in 6.* ideò si attendatur confessio actoris, constat obstare exceptionem rei non traditæ. Nec obstat instrumentum venditionis, quia in eo non apparebat scriptum consti-
5 tutum, † per quod, vt dicunt Domini de Regno *dec. 14. incipit in causa dormicella in 3. colum. in nouis*, venditor solet liberari ab actuali traditione rei.

In contrarium ad ostendendum rem venditam traditam esse, adducebatur primò clausula constituti
6 solita apponi in talibus contractibus, † quæ licet non appareat in contractu scripta præsumitur omissa per Notarium, ex quo consuetudo totius Italiæ est, eam apponere, Socin. *in consil. 55. num. 11. in 4. vol. & in consil. 131. num. 16.* & idem Alex. *consil. 170. in lib. meo in 2. vol. si est consuetudo apponi*, & idem Paul. de Castr. *in consil. 10. in 1. par. in nouis. num. 3.* vbi magis hoc putat verum, si idem Notarius consueuit illam in suis instrumentis apponere, prout ostensum fuit ex instrumentis eiusdem Notarij, & aliorum Notariorum per inspectionem, quàm plurium instrumentorum. Plus
7 dixit ibi Paul. † quod sub illa clausula, quæ omnia, &c. putat, quod contineatur simplex constitutum, ex quo communiter consueuit ab omnibus Notariis apponi: propterea intelligendo constitutum appositum, videtur, quod emptor non possit conqueri rem non traditam, postquam venditor in dictis bonis se non intromittit, per tradita per Dominos de Regno *in d. decis. 14. in nouis.* Secundò dicebatur, attendendam esse confessionem emptoris, dum est confessus, bona vendita tenere, & possidere præsentialiter. Et pro resolutione considerandum est, quod appellatus fuit ille, qui primò respondit positionibus appellantis, nam primò Notarius in actis annotauit responsiones appellati, & postea responsiones appellantis.
8 † Et quod in aliqua scriptura præcedit prius, illud dicitur factum, *l. quoties de vsufructu, & in 1. constit. C. in §. quibus*, & clarè patet ex processu: vnde statur primæ confessioni iuratæ, & non secundæ, vt dicit Abb.
9 *in cap. per tuas de probation.* † quod si prima confessio est iurata, & de facto proprio, vel quasi, secunda non valet, quia conuincitur necessario de periurio, ponendo se inter duo iuramenta contraria, allegat tex. *in l. generaliter, C. de non num. pecun.* vbi etiam cum iuramento non potest quis venire contra confessionem suam: & tanto magis procedit, quando prima con-
10 fessio est verisimilior. † Vlterius conceditur à iure regulariter, quod primò respondeatur positionibus actoris, quàm rei, ita Bald. *in addit.* Specul. *rubr. de dilat. vers. 1. respondetur*, dicens, quod ideò est, quia agens, prior est, & nobilior patiente: & idem Bald *in addit.* Specul. *in tit. de reconuentione super verb. nos autem*, & Specul. *in tit. de dilat. §. videndum, & in tit de posit. §. 4. vers. hoc quoque notandum, & in tit. de actor. circa princip.* Anton. de Butr. *in cap. 1. de ordin. cognit.* Cyn. Bart. Bald. Salyc. Paul. *in l. 2. §. quod obseruari, Cod. de iur. calum.* Gemmi. & Franc *in cap. 2. de confess. in 6.* Odoff. *in tract. positionum in 4. colum. num. 13.*
11 Dicebatur etiam, † quod positio appellantis erat formata verbis negatiuis, vlterius erat de directo contraria positionibus appellati, quo casu non erat admittenda: quoniam positiones actoris, & rei quando adinuicem sunt sibi ipsis contrariæ, tunc eis non est respondendum, Franc *in cap. 2. de confess. lib. 6.* Lanfranc. *in capit. quoniam contra in verbo responsiones n. 7. de probation.* & hoc procedit siue contrarietas resultet ex parte ponentis, siue ex parte respondentis, Curt. *in tractat. positionum numer. 14.* vbi dicit, in hoc omnes ita concordare. Item quia positio erat negatiua taliter, quod non debuit responderi, quia superflua, & im-
12 pertinens: nam licet hodie sit decisum, † quod positioni negatiuæ respondendum sit, quoties iudici æquum videtur, per text. *in cap. 1. de confess. in 6.* ea ratio-
13 ne, † quia negatiua potest probari per confessionem partis, vt per Specul. *in tit de posit. §. 7. vers. 8. considerando*, & Dyn. & Bart. *in l quidam in iure de donat.* tamen hoc procedit, quando parti incumbit onus probandi negatiuam, quia in negatiua fundat intentionem suam, & quia probare tenetur: ideò hoc casu potest super hac negatiua facere positionem, secus si non haberet necesse probare, quia tunc si faceret positionem super negatiua, aduersarius non teneretur respondere, quia censeretur positio impertinens, & superflua, vt in isto casu, in quo intentio appellantis, negantis rem traditam, est fundata per solam negatiuam, propterea tali positioni non tenetur respondere ratione prædicta, quia videtur superflua, & impertinens,
14 † quia positio non est inuenta, nisi, vt ponens releuetur ab onere probandi, vt iuribus supra allegatis: sed negando rem traditam, transfert onus probandi in aduersarium: ideò positio superflua, ita tenet, & decla-

declarat Paul. de Castr. *in dict. §. quod observari*, & Curt. *in tract. position. nu. 26.* vnde cum huiusmodi positio non fuerit admittenda tam ratione contrarietatis, quàm negatiuæ superfluæ, & impertinentiæ, propterea ei respondendo appellatus sibi non præiudicauit, cum sub protestatione saluo iure impertinentium respon-
15 derit: † quo casu tam ex dispositione statutorum, quàm iuris, talis protestatio deroget confessioni, Bald. *in addit.* Specul. *in rubr. de position. vers. qui respondet*;
16 vbi dicit, qui respondet ad id, quod non debuit, sibi non præiudicat, si responderit sub protestatione, & simul in impertinentibus, & non admissibilibus, vt
17 latè prosequitur Curt. *in dict. tract. position. nu. 20.* † Nam iuramentum præstitum non censetur super positionibus impertinentibus, & non admissibilibus, cum ad talia non referatur, iuxta not. per Bald. *in l. pen. ad fin. C. de transact.* Ias. *in d. l. si duo, §. si Iulianus in 3. col. ff. de iur. iur.* & Nicol. Ant. Graua. *in annot. ad prax.* Octau. Vestr. *lib. 5. cap. 13. num. 26.* igitur stat firma confessio appellantis.

Nec obstant ea, quæ dixit Alex. *in d. l. si non fuerit*, quia loquitur in confessione ficta per contumaciam,
18 in isto autem casu † sumus in confessione vera facta sub illa protestatione saluo iure impertinentium: quo casu confessio non parat præiudicium, nisi in quantum positio fuerit admittenda, quod in ficta confessione non adfuit: & qui respondet sine dicta protestatione ad id, quod non debet, sibi præiudicat, per Bald. *in d. rubr. de posit. in addit. ad Specul.* ideò in tali casu magis præiudicat confessio actoris actori, quàm rei reo; sed in casu isto appellatus respondit sub illa protestatione, meritò sibi non præiudicauit. Item etiam si appellatus primò respondisset positionibus appellantis, sibi non præiudicasset, cum, vt dictum est, talis positio non esset admittenda, & sub illa protestatione responsum fuerit. Item quando appellans respondit positionibus appellati, produxerat suas positiones, sed non iurauerat, quando verò appellatus respondit positionibus appellantis, tunc appellans iurauit, quo casu tanquam periurus non fuit admittendus, quia primò respondendo positionibus appellati cum iuramento, fuerat confessus contrarium: vnde tanquam nauigans contrariis ventis non est audiendus; quia duo contraria, scilicet verum, & falsum confessum fuisse videtur. Item consideratis dictis testium probationes appellati excedunt probationes appellantis, quo casu non absoluitur reus, not. *in cap. ex litteris de probat.* Nec obstat, quod vnus
19 prius, quàm alter posuerit, quoniam † peruersio ordinis non releuat ab onere respondendi, Franc. *in d. cap. 2. de confess.*
20 Præterea illud, quod dicitur, † quod positionibus contrariis non est respondendum, procedit, vt dicit Franc. *in d. cap. 2.* quando ita sunt contrariæ, quod omnino adinuicem se perimant, aliàs si possunt aliqua distinctione iuuari, tunc eis est respondendum; sed positio appellantis dum posuit, quod appellatus actualem possessionem bonorum emptorum nunquam habuit, nec habet, potest isto modo iuuari, scilicet, quod actualem possessionem non habuit, nec habet à dicto appellato venditore, & tamen dicta bona præsentialiter appellans possideat, licet non habuerit actualem possessionem à venditore, & ita cum ista distinctione vtraque positio actoris, & rei
21 sustentatur, † quia ei, qui est in possessione titul. sufficit sine noua traditione, Bald. *in leg. quadam mulier, ff. de rei vend.* & ideo cum positiones actoris, & rei ad inuicem omnino non se perimant, vtraque responsio tolleratur, & id demonstrat alia subsequens positio appellantis, cui appellatus respondendo se refert, prout in instrumento. Nam licet in præcedenti positione dixerit simpliciter credit, debet intelligi, prout in instrumento habetur, secundum quod dixit in sequenti positione respondendo, credit, prout in instrumento, quia hoc est fauorabilius ipsi reo, & confessio interpretatur in dubio in fauorem, aliter videretur recedere ab eo, quod supra dixit proximè, quod in dubio non præsumitur, *leg. nam ad ea in princip. ff. de condit. & demonstrat.* alias resultaret quædam contrarietas. Nec est verisimile, quod voluerit recedere ab instrumento, vnde, vt remoueatur ista contrarietas responsio prima debet intelligi, vt responsum fuit in proximè subsequenti, scilicet, vt in instrumento continetur, ita in simili dixit Dec. *in consil. 18. incipit, viso instrumento in fin. colum. in prima parte.*

Rota Rom. Decis. 101. diuersorum, par. 2.

SVMMARIVM.

10 *Positionem negans non potest in ea se fundare.*
Fallit in Iudice, qui potest ex officio se fundare in positione negata, num. 11.

DECISIO XV.

10 QVintò, & vltimò non obstat, † quod Olimpia positionem Iulij continentem prædictam trium noctium dormitionem negauerit, & propterea non potest se fundare in tali positione negata, *cap. ex eo, de regul. iur. in 6.* cum latè deductis per Gab. *lib. 6. de regul. iur. conclus. 1. num. 2.* quia omissis aliis responsionibus, de quibus hic per informantes pro Olimpia plana
11 responsio est, quod iudex ex officio † potest se fundare in prædicta positione negata, Bart. *in leg. post legatum nu. 8. ff. his, quibus vt indig.* cum aliis cumulatis per eundem Gabr. *vbi supra num. 58. & 59.*

Rota Rom. Decis. 749. par. 3. diuers.

SVMMARIVM.

1 *Positionibus criminosis pars aduersa non tenetur respondere.*
2 *Positio detegens turpitudinem dicitur criminosa.*
3 *Positionibus ex quibus pars incideret in periurium non tenetur respondere.*

DECISIO XVI.

PRoductis iam remissoriis pro vtraque parte D. Archiep. Caput. dedit varias positiones, Aduersarius contra eas variè excipiebat, idcirco dedi dubium, an teneatur D. Prosper respondere positionibus, & an omnibus, aut certis, & quibus, vt detur copia positionum. Domini responderunt, ex his non-
1 nullas esse criminosas, † quibus Prosper non tenetur respondere Ægid. 274. & alias dictum coram D. Chissan. in causa Aquen. Monasterij. Et quamvis D. Caput. respondebat, se non proposuisse istas positiones ad hunc effectum, sed tantùm, vt appareat, quod Prosper semper gesserit se pro clerico, tamen repli-
2 catum fuit, satis esse, † si hæ suaptè natura essent criminosæ, cum detegant turpitudinem, *cap. 1. & 2. de cler. pugn. in duel.* Dictum etiã fuit non teneri respondere
3

3 his positionibus,† ex quibus incideret in periurium, videlicet vbi ipse articulauit contrarias materias cum iuramento, vt per Specul. *in tit. de posit. §. 5. & 7. n. 1. 2. & 54* Et quamvis D. Caput. respondeat, iam detectum esse periurium Prosperi ex quadam confessione sua in litteris de anno 1531. replicabatur, quod attenta hac ratione hæ positiones dici possunt superfluæ, igitur non admittendæ. Item etiam dictum fuit, non esse respondendum positionibus nec negatiuis, nec positiuis, aut similibus. Cæteris omnibus placuit, vt respondeatur, dum tamen prius accommodentur, & relegantur, & contineant petitionem, aut negationem, aut repetitionem, & similia. Nec obstat, quod prætendat D. Prosper, se non debere respondere eis, quæ respiciunt nullitatem clericatus, cum ipse agat executiuè. Nam responsum fuit, imò teneri eum respondere, cum hæc exceptio oriatur ex ventre litterarum suarum, qui dicunt, postquam clericali charactere, vt per Sarn. *in compend. vtri. signat. nu. 48.* Similiter etiam placuit, vt teneantur respondere articulis, quoniam ex stylo nostro etiam in iudicio Spolij, & aliis Summariis hoc admittitur, & præsertim quia in remissoria declarati fuerunt iam admissi isti articuli. In primis autem mandarunt, vt tractarentur concordialiter à parte.

Rota Roman. Decis. 846. diuersorum, par. 4.

SVMMARIVM.

1 *Responsio credo, si instrumentum appareat, aut probetur, nihil determinat.*

2 *Credo, provt in instrumento, de quo facta est mentio in positione determinat quid certum.*

DECISIO XVII.

IN causa Ianuensi pecuniaria, visis per Dominos responsionibus datis ad articulos, dixerunt illas approbandas, adiecta copula, & ad effectum, & cum declaratione, quod loquitur de instrumento retrouenditionis: nam quantum ad responsionem ad secundam positionem, quod Io. Baptista fuerit procurator Seluagij, &c. cum responderit, credit in mandatis procuræ, ad quæ se remittit, fuit ita sufficiens
1 responsio. † Quicquid enim dicendum esset, de responsione, credo, si instrumentum appareat, vel probetur, quia nihil determinat, Specul. *de instrum. edit. §.*
2 *nunc dicamus res*, cum aliis ex aduerso allegatis, † tamen quoniam responsio, credo, provt in instrumento, si de illo facta est mentio in positione, tunc sustinetur, quia determinat quid certum, Specul. *in tit. de testib. § generaliter num. 5.* Bald. *in l. 2. § quod obseruari, C. de iur. iur. propt. calum. dand. num. fin.* Mysing *cent. 6. obseruat. 81.* Guid. Pap. *decis. 374.* Franc. *in cap. 1. num. 16. de confess. in 6.* Gayl. qui alios refert *lib. 1. pract. obseruat. obseruat. 82. nu. 24.* Ioseph. Lud. *decis. Perus. 8. num. 11. & 12.* cum ergo in positione fiat mentio procuræ, dixerunt Domini sufficienter illi fuisse satisfactum.

Quantum ad responsionem ad tertium, eodem modo fuit sufficiens iudicata, quatenus est relatiua ad instrumentum venditionis census, de quo fit mentio in positione, sed quia obstabat, quod positio loquitur de instrumento retrouenditionis, & Io. Baptista respondit de illo venditionis: cum enim positiones loquantur de venditione Collegij per instrumentum, responsio, credo, provt in instrumento, non poterit intelligi nisi de eo, in quo continetur retrouenditio facta Collegio, vnde fuit dictum, quod hoc poterat magis specificè declarari.

Ad tertium, quartum, quintum, & sextum benè fuit responsum, quia saltem erat implicita mentio instrumenti retrouenditionis.

Responsum ad septimam positionem, non credit vt ponitur, ad effectum, ad quem ponitur fuit sufficiens, dummodo addatur in medio copula, &, vt responsio simpliciter facta dicatur, vt in aliis pluribus causis fuit dictum, quod & in aliis positionibus, in quibus eodem modo responsum est, Domini dixerunt, ita vt responsio cantet, non credit, vt ponitur, & ad effectum ad quem ponitur, cum quo additamento reliquæ omnes, in quibus ita fuit responsum, placuerunt.

Quantum ad octauam, nonam, decimam sextam, & vigesimam, in quibus remittit se ad litteras, computa, & quietantias, quatenus extent, quia non recordatur, hæc responsio non videbatur bona, cum nihil determinet, & non constet de litteris, ad quas se refert, Ludou. *dict. decis. 8. num. 3.* cum verò dictæ Scripturæ sint penes Seluagium, potest certificari ex iuribus, quæ citat, ac inde releuari ab onere probandi.

Non obstabat fundamentum ex aduerso factum, quod responsio ad nonam positionem non videbatur bona, ex eo, quia credit de quietantia, & negat transmisisse litteras: nam Baptista credit de quietantia 2000. sed non confitetur de illa causa, tunc enim adesset contrarietas. Atque ex his ita est resolutum.

Olasc. Decis. 10.

SVMMARIVM.

1 *Testibus publicatis, an liceat super materia deducta, & ad probandum admissa facere positiones, illisque teneatur aduersarius cum iuramento respondere.*

2 *Negatiua, quæ est regulariter improbabilis, potest per positiones deduci, & admitti.*

3 *Confessio vera, vel ficta non dicitur probatio, sed releuatio ab onere probandi.*

4 *Contumax consentire non dicitur.*

5 *Positiones post publicationem attestationum fieri non possunt super eo, quod est probatum.*

6 *In causis, in quibus proceditur sine figura iudicij, potest iudex in quacumque parte iudicij, etiam ad instantiam partis interrogare alteram partem.*

7 *Positionibus pars respondere non cogitur super eo, super quo habet intentionem fundatam testibus, vel instrumentis, nec ad iurandum compelli potest.*

8 *Superfluis probationibus quis prægrauandus non est.*

DECISIO XVIII.

1 INdifficilis, & trita est quæstio, an publicatis testibus liceat super materia deducta, & ad probandum admissa facere positiones, quibus teneatur aduersarius cum iuramento respondere, non obstante testium publicatione, & partem affirmatiuam, tenuit Innoc. *in cap. vltra tertiam in vltimis verbis de testibus*, dicens expressè, causam posse instrui confessionibus faciendis ante, & post terminos ad probandum datos, & eum sequuntur ibi Bald. & Card. qui ita dicunt, se consuluisse, per text. *in c. 1. de confess. in 6.*
2 † vbi negatiua, quæ est regulariter improbabilis, potest

potest

potest per positionem deduci, & admitti, Felin. *in cap. vlt. a tertiam, in fin. & in rub. de prob. num. 6. ac in cap. 2. nu. 12. & in cap. licet causam, col. 12. vers. octauo limita, eodem tit. de probat.* quem refert, & sequitur Purpur. *in leg. manifestæ, col. 2. vers. ampliatur, ff. de iur. iur.* Bart. *in leg. in contractibus, §. illo in 2. lect. vers. sed si reus, C. de non num. pecun.* Angel *ibi in fin.* dicens, quod elapso termino dato ad probandum, & publicato processu, potest petere quis alteri parti iuramentum deferri, Bald. *in Auth. sed nouo iure, col. fin. C. si cert. petat.* Rom. *in leg. admonendi, in antepen. colum. vers quo ad 2. ff. de iur. iur.* quos refert Hippol *in rub. de prob. at. n. 75. & in sing. 110.* Capic. *decis. 15.* videtur sequi Purpurat *in leg. manifestæ, n. 22. & 23. ff. de iur. iur.* dum æquiparat confessionem veram, & fi-
3 ctam, & ratio prædictorum est, † quia confessio vera, vel ficta crebriori sententia, de qua latissimè per Dec. *in rubr. de probat. col. 6. vsque ad 12.* & Hippol. *in repet. rub. C. de probat. nu. 74.* non est probatio, sed releuatio ab onere probandi, idem sentit Dec. *cons. 443. nu. 55.* concludens, posse etiam post conclusum in causa fieri interrogationem, & confessionem, *cap. cum Ioannes, de fid. instrum.* Mar. *in dict. rub. de probat. num. 73.* His conueniunt, quæ scribit Crauet *cons. 207. nu. 8.* Ego ad hanc opinionem addo *gloss. iudicio meo singularem in leg. 2. §. quod obseruari, in verb. existimet, in fin. de iureiur. propter calum. dan.* vbi quærit, nunquid sæpius quis de eadem re possit interrogari, & dicit, posse, cum fieri possit, quod id, quod prius non credebat, nunc testibus apertis credat, est igitur ibi glosa, quod apertis, seu publicatis testibus possunt fieri positiones, quas glosa ibi interrogationes appellat, & eam glosam refert, & sequitur Felyn. *in cap. per tuas, nu. 1. de testib.* quæ quidem opinio alio videtur comprobari fundamento: Nam licet contra præsumptionem iuris, & de iure non admittatur aliqua probatio per testes, vel instrumenta, admittitur tamen per confessionem partis, vt concludit Bart. *in Auth. sed iam necesse, C. de donat. ante nupt.* & non solum per veram, sed etiam per fictam resultantem ex contumacia, Bart. *in leg. absentem, colum. fin. C. de pœnit.* quem refert, & sequitur Felyn. *in cap. quoniam contra, nu. 30. de probat. apost. in add. ad Salyc. in dict. Auth. sed iam necesse.* Et ex his tollitur declaratio, quam facit Dec. *in rubr. de probat. colum. 13.* quod prædicta intelligantur de confessione voluntaria, & spontanea, quia si habet locum in ficta confessione resultante ex contumacia, ergo non est spon-
4 tanea, † cum contumax non dicatur consentire, Bart. Angel. & Doct. *in leg. 2. ff. si quis in ius vocat. non ier.* & hanc opinionem dicit esse communem Ias. *in repet. leg. admonendi, num. 319. vers. breuiter conclude, ff. de iur. iur.* quando simpliciter esset facta assignatio ad probandum, non adiecta clausula per omne genus probationis; quæ communis conclusio adiuuari potest ex Doct. *in Auth. sed nouo iure, col. pen. & fin. C. si cert. pet.* post Bart. *in leg. Gallus, §. idem credendum,* quos ibi refert, & sequitur Gallia *num. 14. & 15. ff. de lib. & posthum.* quod quando scriptura non est de substantia actus, sed requiritur ad necessitatem probationis, quia etiam sine scriptura actus valet, sed si negetur non poterit probari, nisi per scripturam, hoc casu si confiteatur valebit, quod factum est, quia confessio non est probatio, sed releuatio ab onere probandi, *leg. 1. ff. de interrog. act. leg. 1. C. de iuram. calum.* per quas leges potes notare, huiusmodi confessionem posse fieri ad interrogationem partis, quod etiam inferri potest ex eo, quod Bart. vult super dicto actu requiri scripturam ad necessitatem probationis, posse deferri iuramentum.

Contrariam opinionem videtur tenere glos. *in dict. § illo, vers. nec ergo,* & ibi Bald *in leg. 2. §. quod obseruari, col. 4 vers. septimo quærit, C. de iur. propter calum.* Spec. *in tit. de dilat. §. fin. nu. 9. vers. item quod si datus,* quem refert, & sequitur Paul. de Castr. *in dict. § illo, num. 4.* & videtur de mente Angel *in leg. manifestæ, vers. quarto propter, ff. de iur. iur.* Ias. *in leg. fin. num. 13. ff. de fer.* post Paul. de Castr. *ibid.* Dec. *in rub. de prob. col. 15. vers. & retenta;* distinguens inter confessionem spontaneam, & coactam, quem refert, & sequi videtur Purpur. *in dict. leg. manifestæ num. 22.* Lanfranc *in repet. cap. quoniam con-*
5 *tra, in verb. responsiones, in fin.* vbi dicit, † quod post publicationem attestationum non possint fieri positiones super eo, quod est probatum, Curt. *in tract. positionum num. 17. breuiloquio,* Marant. *in 6 part. §. quartus actus num. 10. de ordin. iud.*

Quid dicendum inter tot pugnantes auctoritates: Mihi videtur posse eas fœdere distinctionis conciliari, scilicet, vt prima opinio affirmatiua procedat in causis, in quibus proceditur summariè, simpliciter, & de plano, sola facti veritate inspecta, & secundum æquitatem, prout regulariter fit in hac patria, attenta decretorum forma; ita sentit Felyn. *in rubr. de probat. col. fin. vers. sed etiam dici posset,* post Ioan. Andr. & Abb. *in cap. fin. de solut.* Imol. *in cap. si cautio de fid. instrum.* Bald. & Salyc. *in leg. si ex cautione, C. de non num. pecun.* Angel. *consil. 156.* Lanfranc. *in clem. sæpe col. penult. vers. secunda conclusio, de verbor. significat.* vbi dicit,
6 † quod in causis, in quibus proceditur sine figura iudicij, potest index in quacumque parte iudicij etiam ad instantiam partis interrogare alteram partem, & hoc tenet Alexand. *consil. 89. col. penult. vers. 4. principaliter volum. 4.* Cardin. *in clem. sæpe, §. & quia num. 8.* Natta *ibi in verb. interrogauit,* Marant *de ordin. iud. in 4. part. §. 9. distinctio, nu. 3. & 32.* post glos. Card. Roman. & Felyn. per eum allegatos, dicens hoc esse expeditum de iure: pro hac opinione facit text. *in leg. iudices, C. de iud. & in clem. sæpe, §. interrogabit, de verb. signif. & in cap. cum Ioannes, §. verum, de fide instrum.* & ratio est, quia facilè per responsiones positionibus dandas poterit liquere de veritate sine aliqua litis protestatione, secus verò in aliis probationibus, quæ tractu temporis requirerent, quæ non debent admitti, maximè si immineret timor subornationis testium, secundum Card. *in dict. §. & quia colum. 2. vers. 4. oppono, & colum. 5. vers. item fuit dubitatum,* Rot. *decis. 30. in nouis.* Felyn. *in dict. cap. licet causam colum. 11. vers. limita tertio.* Hanc ta-
7 men opinionē intelligerem non procedere, † quando positiones fierent super eo, super quo pars, per quam responderi petitur, habet intentionem fundatam testibus, vel instrumentis, quia tunc non deberet cogi ad respondendum, sicut nec cogi posset ad iurandum, per text. *in cap. 2.* & ibi Bald. Card. Abb. Felyn. *in 2. notab.* & Dec. *in 3. notabili, & de probat. in dict. leg. in contractibus §. illo,* vbi Bart. *in 1. lect.* quem refert, & sequitur Ias. *in leg. 3. §. iurari, num. 8. & in repet. leg. admonendi, num. 319. vers. tu diligentius,* Rip. *num. 67. ff. de iur. iur.* Curt. *in dict. breuiloq. 17.* Purpur. *in dict. leg. manifestæ, nu. 4. & 9.* Boer. *decis. 91. colum. 1.* referens ita fuisse iudicatum, & hoc videtur rationi naturali con-
8 sentaneum; † ne quis superfluis probationibus grauetur *leg. hac stipulatio, §. fin. ff. vt legat. no. caueat. cap. 3. & ibi glos. in fin. de maior. & obed.* vt euitetur in ipsomet contrarietas: nam aut fatebitur secundum intentionem suam, & hoc esset ei superfluum, & irreleuatorium, cum aliunde plenè probauerit. Aut negabit, & tunc appareret, eum calumniosè, indebitèque egisse, & sic sibi ipsi contrarius esset, ac propterea non

audiendos, *leg.1.C.de furt.cap.fin.de iur.iur.* Ideo potest recusare positionibus respondere, iuxta glosam communiter approbatam *in leg.2. §. quod obseruari, in verb. existimet, vers. item nec ad eam, C. de iur. propter calum.* Curt. *in dict. tract. de positionibus breuiloq.12. & 17. in fi.* & hoc est, quod expressè dicit Bart. *in t.lect.* secundum glosam *ibi in dict. §. illo,* quod ille, qui habet iustam causam recusandi respondere positionibus Aduersarij, vt puta, quia habeat intentionem suam probatam, non tenetur illis respondere, secus si non habeat iustam causam recusandi, quia non habeat intentionem fundatam, nisi per lapsum temporis, cuius opinionem dicit æquiorem Angel. *in §.1. col. peu. Instit. de except.* At vbi positiones non fierent super ab aduersario deducta, super qua fuerunt examinati testes, & publicati non repugnat rationi naturali, quin aduersarius super ipsis deductis possit adhuc ad instantiam ponentis interrogari, ideò militant, quæ supra dixi de causis, in quibus proceditur summariè, vel sola veritate inspecta; & quod dicit glos. *in dict. §. quod obseruari in verbo existimet in fin.* Opinio verò negatiua procedat in causis ordinariis, & plenariis, ita distinguit Nat. *in dict. verbo interrogabit,* & plenius Marant. *in 4.part.dist.9.nu.28. & 30.* & ita censuit Senat. in causa Bernardini Vinaciæ contra Ioan. Franciscum Catan. Cuneates.

Osasc. Decis. 14.

SVMMARIVM.

8 *Capitulatum quod semel est, vlterius non est capitulandum.*

DECISIO XIX.

8 ET ad hanc opinionem accedit, quod notat Bald. *in leg. fin. §.1. in 1. notabili,* vbi etiam Salycet. *C. de appell.* quod semel fuit capitulatum, non est vlterius capitulandum; & si in prima instantia responsum est positionibus, & deinde positiones de nouo producantur in causa appellationis, non tenetur illis respondere, Affli&. *decis.216. nu.1.* dicens hoc esse regulare, &c.

Osasc. Decis. 66.

SVMMARIVM.

1 *Sanguinem suum redimere cuique licet, & n.9.*

2 *Positioni criminosæ quis non tenetur respondere, ne turpitudinem suam detegat, & n.11.*

3 *Incarceratus indebitè si iuret ad carceres redire, & non rediit periurus non efficitur, & n.12.*

4 *Infamia morti aliquando præponderat, & n.13.*

5 *Iuramentum ei deferendum non est, qui verisimiliter deieraturus sit.*

6 *Iudex pœnam imponere parti de veritate dicenda, necnon eam exigere potest.*

7 *Iuramentum de veritate dicenda reus præstare tenetur in criminalibus.*

8 *Pro stylo, & consuetudine præsumendum in dubio est.*

9 *Pœna partium conuentione adiecta committitur, etiam si non interfit.*

10 *Periurium variis pœnis punitur.*

14 *Nemo præsumitur velle iuramentum contemnere, & propriam offendere salutem.*

15 *Negationis pœnas euitat, qui nondum conuictus se ipsum corrigit.*

DECISIO XX.

IN causa fisci, & nobilis Dominici Marini Vercellensis inquisiti, quæritur, an pœna à iudice reo imposita, vt interrogatoriis eidem faciendis, prout verum esse sciret, responderet, cum constet ipsum Dominicum deierasse, exigi iure possit.

Et prima facie videbatur dicendum, pœnam veluti non commissam, exigi non posse, *leg.1.* vbi Bart. *ff. de bon. eor. qui ante sent. sibi mor. consc.* qua lege dicitur,
1 † ignoscendum esse ei, qui qualitercumque sanguinem suum voluerit redimere, ex qua *leg. Alex. ibi in apost. ad Bart.* notat, respondentem inquisitioni cum iuramento contra veritatem non puniri periurio, dicens, ita fuisse consultum per quosdam peritos Doctores, & Alex. refert Neuiz. *in Syl.nupt. in verbo monitoriè, col.4.* affirmans non legisse alibi. sequitur Angel. *in verbo confessio delicti, num.1.* Ross. *in tit. de periurio num.3.* vbi post Abb. & Felyn. quos refert, dicit, quod licet talis peccet; attamen in foro contentioso non punitur, & quod ita practicatur Bern. *quæst. antepen. nu.3. & 9.* dicens, ita esse communem opinionem, & respondet ad *leg. de periurio, ff. de crim. tollen.* cui opinioni
2 adstipulatur illa conclusio, † quod positioni criminosæ, quis non tenetur respondere, ne cogatur detegere turpitudinem suam, quam conclusionem referunt Specul. *in tit. de positionib. §.7. vers.19. nu.40.* Bart. *in leg. qui iurasse, §. si pater,* & ibi Alexand. & Ias. *ff. de iur. iur. propter calum.* latè Curt. *de positionib. 21. breuiloq.* Abb. *in cap. 2. numer. 16. & seq. vsque ad finem de confess.* Dec. *in leg. fin. num.6. C. de eden.* & latè Georg. Nat. *in repetit. clem. sæpè, §. & quia, colum.7. de verb. significat.* vbi ponit regulam cum octo fallentiis. Quæ conclusio fundatur ex illa ratione, quia nemo tenetur se ipsum prodere, *cap. iis auctoritatibus, vers. non tibi dico, de pœnit. distinct.1.* cui conuenit, quod dicit glos. *in clem. pastoralis, §. quid enim auderet, in verbo per violentiam, de sent. & re iud.* quam refert, & sequitur Ias. *in leg. si duo patroni, §. fin. num. 4. ff. de iur. iur.* & alij cumulati à Didaco *lib. variarum resolutionum cap.2. num.7.* concludentes, † in-
3 debitè detentum iurantem custodi carceris eius relaxationi annuenti se rediturum ad carceres, & non redeuntem, non esse periurum, licet videantur loqui, quando esset periculum vitæ; attamen idem
4 dicendum videtur, si solum agatur de infamia, † quæ aliquando præponderat timori mortis, *leg. isti, in fin. ff. de eo, quod met. caus.* Prædictaque opinio corroboratur ex notat. *in leg. ambiguitates, C. de ind. vid. tol. & cap. clericos, de cohab. cler. & mul.* Ias. *in leg.1. col fin. vers. quinto limita, ff. qui satisd. cogant.* vbi iuramentum non est de-
5 ferendum ei, quem verisimile esse deierare, † sed præsumendum est, quod reus inquisitus potius deierabit, quam quod se ipsum prodat, ergo non debuit ei iuramentum deferri, ita expressè dicit Mars. per supradicta iura *in leg. quæstionis habendæ, numer.33. ff. de quæst.*

Istis tamen, & similibus non obstantibus secundùm ea, quæ proponuntur, sustineri potest, talem pœnam fuisse commissam, & ideò posse exigi, *leg. ius alimentorum, §. sed si non constat, in vers. & comminari, ff. vbi pup. educari deb. & leg.1. §. quid ergo si non responderit, & §. cogenda, ff. de vent. inspect.* per quæ iura Bald. post Ater. & Nicol. de Neapol. *in dict. §. sed si non constet,* dicit,
6 † quod iudex potest imponere, exigere impositam pœnam mendacij, sequitur Cagnol. *in repet. leg. vnica, numer.91. ff. si quis ius dicent. non obtemp.* Marant. *de ordin. iudic. in 6. part. § 4. actus n.18.* & hæc coadiuuari possunt ex iis,

ex iis, quæ scribit Bart. *in leg. Marcellus, §.1. num.1. ff. rer. amot. in leg. inter omnes, §. rectè in fin. ff. de furt. leg. genero, nu.2. ff. de his, qui notant. infam. & in dict. §. quod obseruari in fin.* quem refert, & sequitur Angel. *in tract. de malef. in*
7 *verb. comparuerunt dicti inquisiti, & negarunt nu.1.* † vbi in criminalibus reus debet iurare dicere veritatem iudici interroganti, ita etiam firmat Aretin. post Ioan. Andr. Goff. & Diuum Thomam sequitur Æneas de Falconibus *in addit. 2. ad Abb. in cap. fin. de solut.* quorum opinionem dicit communem Marf. *in dict. leg. quæstionis habendæ, nu. 72.* & obseruat generalis consuetudo, seu stylus totius Italiæ, vt etiam attestatur Socin. *in cap. qualiter, & quando, quæst. 75. & 85. de accusat.* maximè in Patria nostra, vt rei compellantur cum iuramento veritatis ad respondendum aduersus crimina quibus inscribuntur, & ita obseruari dicit Curt. *in leg. 1.*
8 *in princip. C. de iur. propter calum.* † Pro qua consuetudine, seu stylo præsumendum est, vt sit legitima, argum. *leg. certi conditio, §. si nummos, ff. si cert. petat. & cap. constitutus, vbi Abb. de religios. domib.* faciunt, quæ cumulat Marf. *sing. 1.* si ergo tenentur iurare, quod veritatem dicent, & ita iurant, sequitur necessariò, quod si mentiantur possint puniri, maximè pœna à iudice imposita, alioquin ludibrio, frustrave præstarentur huiusmodi iuramenta, & remedia, contra *leg. hac stipulatio, §. fin. ff. vt leg. non cauea.* Et hæc opinio in casu nostro multo magis videtur procedere, cum pœna, de qua agitur, à iudice fuerit imposita: imò magis
9 dici potest adiecta partium conuentione, † quæ committitur etiam si non interfit, *leg. stipulatio ista, §. alteri, ff. de verb. oblig.* & exigi potest Roman. *consi. 143. & consi. 510. col. 1. & 2.*

Non obstant in contrarium allegata, & primò *l. 1. ff. de bon. eor. qui ante sent. sibi mort. consc.* vbi vnicuique licitum est proprium sanguinem qualitercumque redimere, quia *glos. in verb. qualitercumque*, & ibi Bart. interpretantur, & restringunt illam dictionem, qualitercumque, idest per pecuniam, cum id liceat lege permittente, vt ibi per eos, secus autem per calumniam, quia tunc esset contra suum iuramentum, quo casu non licet, & similis glos. est *in leg. 1. in princip. C. de iur. propter calum. in verbo quicquam.* Vel secundo potest responderi, legem illam loqui in criminibus, pro quibus imponitur pœna sanguinis, & ad effectum, vt habeatur pro confesso, ita loquitur *l. 2. & ibi glos. in verbo defensione*, quam sequitur Bart. *ff. de his, qui ante sent. sibi mort. consc.* & Bart. *in dict. leg. 1. in princ. nu. 6. C. de iuram. propter calum.* & textus expressus *in leg. fin. ff. de præuaricat.*

Et propterea non etiam nocet dictum Alex. *in dict. leg. 1. ff. de bon. eor.* cum sine lege loquatur, quinimo contra iura supra adducta; quod & si verum esset, locum non habet in casu nostro, in quo pœna, seu mulcta est imposita à iudice, & de qua partes conuenerunt, vt supra diximus secundum glos. *in leg. si cum militaribus, in verbo distraxerint, C. de restitut. milit.* Corf. *in sing. 1. in verbo pœna.*

Vel potest intelligi, quod non puniatur de periu-
10 rio, scilicet ordinaria pœna periurij, † quæ variè imponitur, vt *in leg. de periurio, quæ est lex fin. ff. de crim. Stellion.* & per Bald. Angel. & Salyc. *in leg. 2. C. de reb. cred.* & glos. *in cap. illud, de excess. prælat.* Leu. *de pœn. in leg. si vacantia, col. 4. C. de bon. vac. lib. 10.* Guid. Pap. *cons. 89. nu. 2. & seq. & decis. 178.* Socin. *consil. 7. col. fin. vers. vnde periurus lib. 1.* sed alia mitiori, & sic extraordinaria, vt per *glos. fin. in dict. leg. de periurio, & in leg. 2. C. de reb. cred.* Bauerius *in tract. de iuram. notab. 71.*

Non obstat, quod positioni criminosæ quis non teneatur respondere ex illa ratione; quia nemo tenetur se ipsum prodere, *dict. cap. his auctoritatibus, vers.*
11 *non tibi dico*, quia illud procedit, † quando responsio fieret ad instantiam partis, secus autem si interrogatio fieret à iudice ex officio, Bald. *in leg. 2. col. fin. C. de exhib. reis*, glos. & Ang. *in leg. ampliorem in princip. C. de appell.* quos refert, & sequitur Natt. *in dict. §. & quia colum. 7. versic. & fallit secundo*, Aret. *in dict. cap. qualiter, & quando, § debet col. 4. & 5. de accusat.* vbi etiam respondet ad tex *in dict. § non tibi dico*, dicens; illud non procedere in casu nostro, in quo delinquens non se prodit, sed proditur à iudice: pro qua responsione faciunt notata per Bart. *in d. l. Marcellus cum concord. supra alleg.*

Nec est impedimento glos. *in dict. clem. pastoralis in verbo violentiam*; cum aliis supra in contrarium alle-
12 gatis, quia illud procedit, † quando detentio fuisset iniusta, & imminebat periculum mortis, ita respondet Abb. *in cap. inter alia in fin. de immun. Eccl.* post Bart. *in leg. relegati in princip. ff. de pœn.* Anton. Rauer. *in tract. de virt. iuram. not. 60.* Marsil. *sing. 177.* incipit malitiis hominum; secus autem si iustè erat carceratus; & non imminebat periculum mortis, vt ibi per eos; & Didac. *loco supra citato num. 8.*

Vel responderi potest, aliud esse iuramentum promissorium de non redeundo ad carceres indebitos non obseruare, aliud ad euitandam pœnam, præsertim pecuniariam aduersus Deum, cui iuratur, mentiri, & veritatem corrumpere: illud enim licitum est aliquo casu, quoties iuramenti executio in dispendium salutis spiritualis, vel temporalis fieret, *cap. non est obligatorum de regul. iur. in 6.* hoc verò nunquam licitum est, cum tendat ad veritatis corruptionem, ita doctè respondet Didac. *loco supra cit. n. 7.*

13 Non obstat, † quod infamia præponderet timori mortis, quia hoc non est passim verum, nisi in casibus, in quibus infamia habet secum effectum iuris, vt *in d. leg. isti in fin. ff. quod met. caus. iuncta leg. nec timorem infamia*, & ibi glos. *eod. tit.*

Nec mouet, quod dicitur, non esse viam periuriis aperiendam, iuxta not. per Marf. *in dict. leg. quæstionis*
14 *habendæ n. 73.* † quia nemo præsumitur velle peierare, seu offendere in perniciem propriæ salutis, *l. fin. C. ad leg. Iul. repetund. & leg. 2. C. de reb. credit. & iur. iur. & can. sancimus 1. quæst. 7.* & ibi glos. *nam in lege decalogi præceptum legitur.* Non periurabis, neque pollues nomen Dei tui Leuit. *cap. 19.* & Matth. *cap. 5.* & conuenit, quod scriptum est de Susanna, quæ potius sine delicto voluit incidere in manus illorum testium falsorum, quàm peccare in conspectu Domini, vt *in lib. Daniel. cap. 13.* Luc. de Pen. *in leg. nec ipsi col. 2. C. de incolis lib. 10.* peccat enim reus interrogatus à iudice super crimine, si mentiatur, quando interrogatio iusta est, etiam si confitendo mortem incurreret.

Vel potest responderi communem opinionem esse in contrarium, vt ipsemet Marsil. attestatur *loco*
15 *supra citat.* † Item debet intelligi procedere, si mendax nondum conuictus correxerit responsionem suam, quia tunc euitat pœnas negationis, Angel. de Malef. *in verbo comparuerunt dicti inquisiti, & negauerunt totum num. 21.* Rom. latè *consil. 59. colum. fin.* Aret. *in leg. 1. § si quis simpliciter colum. 2. versic. sed primum membrum, ff. de verb. oblig.* Bald. *in tit. quænam sit prima caus. benef. amit. § pono colum. 4. versic. vel melius dic*, Ias. *in leg. cum qui n. 9. ff. de iur. iur. & in § ex maleficiis nu. 27. Instit. de action.* qui tamen non loquitur, vbi iuratum est Hipolit. *in rubr. de fideiuss. num. 337.*

Et secundum hanc opinionem iudicauit Senatus in prædicta causa, mitigata pœna, seu mulcta, iuxta

doctrinam Iacob. de Sanct. Georg. *in versic. dictique vassalli promiserunt recognoscere colum.4.versic.vnum tamen aduerte.*

Osasc. Decis.87.

SVMMARIVM.

1 *Rusticitati, & simplicitati regulariter consulendum est.*

2 *Minoribus, & mulieribus aduersus dolum præsumptum de præterito succurritur, secus aduersus dolum præsumptum de futuro: vnde non succurritur illis, ad producendum testes post didicita, & testificata, & n.4.*

3 *Mulier, Ecclesia, & minor possunt per viam restitutionis in integrum ponere idem, & contraria articulis alterius partis.*

4 *Mulieribus, & rusticis non succurritur, nisi in casibus à iure expressis, & non reperitur, quod eis succurratur in iis, quæ concernunt formam actus, & sunt introducta ad rigorem iuris conseruandum.*

5 *Matri minoris succurritur, si non petierit dari filio pupillo tutorem intra tempus à iure limitatum, secus si fuerit maior.*

6 *Positionum pronunciatio attenta decretorum dominicalium dispositione, concernit formam actus, & respicit iuris rigorem, nec in ea mulieri, & rustico succurritur.*

7 *Procuratoris contumacia in non respondendo positionibus, nocet domino.*

8 *Dictio, semper, pro plerumque exponitur.*

9 *Minor non restituitur, aduersus eius confessionem tanquam læsus, nisi edoceat saltem semiplenè, veritatem esse in contrarium.*

DECISIO XXI.

QVæsitum fuit, an rusticus, vel mulier restitui debeat aduersus pronunciationem positionum in eorum, seu procuratoris domini litis contumaciam factam: necnon aduersus omissam probationem, & an possint producere testes post didicita testificata. Et videbatur dici posse, eos debere restitui
1 propter imbecillitatem sensus, & intellectus; † cum simplicitati, & rusticitati regulariter soleat consuli, *leg.fin. in princip.C.de testam. & cap.super litteris,* vbi glos. *in verbo simplicitati,* & Abb.*nu.6.in fin.de rescript.*glos. *in l.1.in verbo armata, C. de iur. & fact. ignorant.* concordat
2 glos.*in leg.vbi in vers.nisi, ff.de edend.* † sentiens minori, & mulieri succurri debere aduersus dolum præsumptum, qua glos.Gal.& Rom.moti dicunt, mulierem, & minorem posse viam restitutionis in integrum inducere testes post didicita testificata, quos, ipsis tamen non citatis, sequitur Afflict. *decis.216. num.2.* vbi post Innoc.Specul.Bart.Bald.Butr.Abb.& Salyc.per
3 eum allegat. expresse dicit,† quod minor, Ecclesia, & mulier possunt ponere idem, & contraria articulis alterius partis, sequitur pluribus aliis relatis Iacob.Philip.Port.*lib.1.commun.opin.conclus.39.limit.12,*vbi post Doctores per eum relatos extendit istud etiam ad Rempublicam, & Ecclesiam faciunt adducta per Alexand.*in dict.leg.2.colum.1.ff.si quis in ius voc.non ier.*& hæc opinio videtur adiuuari, quia minori, rustico, & mulieri succurritur aduersus dolum præsumptum de præterito, Bart.*in leg.auxilium nu.2.ff.de min.*Angel. *in dict.leg.vbi exigitur in fin.* & ibi Paul.de Castr.Alex. *colum.1.*Ias. *num.6.* Paul.de Castr.*in leg.1.§.editiones circa finem,ff.de edend.*

Non obstat, quod dicitur, mulierem, & rusticum non restitui ad producendum testes post didicita testificata secundum Bart. *in leg.1.§.nunciatio num.25.ff. de nou.oper.nunciat.* Angel. *in dict. leg. vbi exigitur,* quia loquitur in dolo præsumpto de futuro, aduersus quem non succurritur mulieri, & rustico, gratia euitandi delicti, vt concludunt Paul. de Castr. Alex.Ias. *in locis per eum allegatis.*

In contrarium facit regula *leg.fin.* & ibi Bartol.&
4 communiter Doct. *C.de iur.& fact.ignor.* † quod mulieri, & rustico non succurritur nisi in casibus à iure expressis, idem probat text. *in leg. regula in princip.* ibi quod, & fœminis in quibusdam datur, *ff.eod.tit.*quam ad hoc etiam notat Bart. *in leg.1.§.nunciatio nu.35.versic. sed quod in muliere, & rustico, ff. de nou. oper. nunciat.* addens, quod in iis, quæ concernunt formam actus, & sunt introducta ad vigorem iuris conseruandum, vt est res iudicata, & similia, non reperitur, quod mulieribus, & rusticis succurratur, Alex. *cons.75. num.10. lib.5.& cons.7.num.21.lib.7.*& latius *in cons.165.*dubitatur an mulier *nu.6.lib.6.* Felyn. *in cap.fraternitatis col.5.versic. item secundo de test.* Aliud exemplum potest opponi in
5 matre, † quæ si sit minor restituitur, si non petierit dari filio pupillo tutorem intra tempus à iure limitatum, secus si fuerit maior, Specul. *de rest.in integr.§. 1.nu 15.& 16.*& ibi in add.idem sentit Bart. *in leg.1.nu.9. C.de iur.& fact.ignor.*plures concordantes ponit Alex. *in dict.§.nunciatio colum. penult. vers. tangit etiam,* Bartol. quibus addo Ias. *in leg.3.num.128.& 129.C.de iur.emphyt.* post communiter Doct. *in leg. iuris ignorantiam, C. qui admit.* Ias. *in leg.certis annis num.14. vers.3. extende, C. de pact.* cum infinitis concordantibus à Tiraq.congestis
6 *de retract.conuent.§.4.glos.7.num.13.& seqq.* † Sed huiusmodi pronunciatio, attenta decretorum dominicalium dispositione, concernit formam actus,& respicit iuris rigorem, nec specialiter reperitur à iure succursum mulieri, & rustico, ergo non sunt restituendi, ad idem facit, quia mulier prætextu ignorantiæ non excusatur, si inuentarium non confecerit, Bald. *in leg. fin. in princip. vers.3. quæro quid in muliere, & rustico,* & ibi etiam Ias. *colum.2. vers. quid autem sit, C.de iur. delib.* Alexand. *in dict. consil.165. num.6. vers. ad idem, & expressus lib.6.* cum adductis per Tiraq. *loco proximè citato num.16.*

Non obstant in contrarium adducta, & primò text. *in dict.leg.fin.C.de testam.*quia ille text.iuncta glos. *in l. ambiguitates eodem tit. in verb. ex mente,* probat hanc opinionem, prout eum inducit, Bald. *in dict. leg. iuris ignorantia, C.qui admit.* dicit enim, quod si statuto caueatur, quod non valeat concordia, nisi producatur intra octauum diem,& quidam rusticus per errorem Aduocati non produxit in termino, quæritur an excusetur per talem iuris ignorantiam, & concludit, quod non, quia omissio formæ vitiat actum, etiam si omittatur à rustico, vel muliere etiam per errorem: allegat *dict.leg.final.* iuncta glos. *in dict. leg. ambiguitates in verbo ex mente, C.de testam.*& Bald refert, & sequitur
7 Alexand. *in dict.consil.165.nu.6. lib.6.* † nam si contumacia procuratoris in non respondendo positionibus nocet domino, *cap. si post præstitum de confess.in 6.* Ias. *in leg. vnica, §.si procurator numer.4.ff. si quis ius dicent. non obtemp.*ergo contumacia procuratoris nocet ipsi mu-
8 lieri. † quia dictio, semper, *in dict.leg.fin.* posita exponitur, idest, plerumque, ita dicit ibi Albéric. *in 1 col.* quem refert, & sequitur Ias. *in dict.leg.fin.nu.2.C.de iur. & fact.ignorant.*

Non obstat glos.& Abb.*in dict.cap.super litteris,*quia ad hoc responde, vt per Rip. *in tract.de remed.præseruat. contra pestem, §.auido num.244.& seqq.* non obstat glos.
9 *in dict. leg.1. C. de iur.& fact. ignor.* † quia communiter repro-

reprobatur, nisi defendendo dicamus, eam loqui, quando rusticus non potuisset consulere peritiores, tunc enim ex iusta causa succurritur: quod etiam voluerunt Bart. *in dict. leg. 1. num. 9. & 10.* Salyc. Franc. de Rampogn. & Alex. Rip. *loco supra allegato num. 247. & seqq.* Felyn. *in dict. cap. fraternitatis col. 5.* idem Alex. *in dict. leg. iuris ignorantia col. 2. C. qui admit.* vbi dicit, istud habere maximam æquitatem, ideò sibi placere: sed & hoc pro omninò constanti non habeo ex his, quæ scribit Tiraq. *de retract. conuent. dict. §. 4. glos. 7. nu. 18. vers. at qui ego huic sententiæ*, nam & mulier, & rusticus tenentur consulere peritiores: si possunt, imò, si non sunt in loco vbi habitant, tenentur ire ad Ciuitatem, & ad loca vicina, vbi sunt, & sicut sciunt ire mulieres ad Ciuitates pro indulgentiis, & rustici ad nemora pro lignis, ita etiam debent vtrique ad Ciuitatem accedere pro consiliis, vt dicit Bald. & Salyc. *in d. l. iuris ignorantia, C. qui admit.* Tiraq. *loco prox. citato nu. 20.* post Ant. de Butr. & Rom. quos allegat.

Non obstat, quod dicunt Gul. de Cu. & Rayn. *in dict. leg. vbi exigitur, ff. de eden.* post glos. ibi, & Afflict. *in dict. decis. 216.* quia eorum dictum communiter reprobatur, dum loquuntur de muliere, Angel. *in leg. 1.* vbi Bart. communiter approbatus *in dict. §. nunciatio*, & miror, Afflict. sic locutum fuisse contra communem conclusionem, allegando Bart. *in dict. §. nunciatio*, qui contrarium dicit quo ad mulierem: & alij Doctores per eum allegati non loquuntur in muliere, sed in
10 Ecclesia, & minore. † Imò minor non restituitur aduersus eius confessionem tanquam læsus: nisi edoceat saltem semiplenè veritatem esse in contrarium, Bald. *in leg. vnica col. 14. vers. circa quod considera, C. de confess.* & ibi etiam Salyc. *versic. item iuxta hoc quæro*, Ant. de Butr. *in cap. fin. extra eodem tit. de confess.* sequitur Alex. *cons. 55. in fin. vol. 5.* post Cyn. & Specul. per eum allegat. Abbas *in cap. auditis in fin. de restitut. in integr.* Vnam tamen limitationem ponit Butr. *cons. 72.* ad id, quod dicitur, non succurri mulieri, vel rustico, in iis, quæ sunt inducta ad rigorem iuris conseruandum, videlicet non habere locum, vbi subsit iusta causa, vel probabilis ignorantia, quæ non cadit in casu nostro; & propterea censuit Senatus in causa Catherinæ de Brandis, & Petri de Albertis Nicensium, prædictam mulierem non esse restituendam aduersus pronunciationem positionum in eius contumaciam factam.

Ossasc. Decis. 113.

SVMMARIVM.

1 *Procuratorem constituere ad iurandum, & ad respondendum positionibus Dominus potest, dato quod pars velit, dominum respondere, & num. 2. limitatur, & declaratur, num. 13.*

3 *Personaliter vbi alicui aliquid exequendum committitur, non potest partibus dissentientibus illud alteri delegari, & num. 5.*

4 *Verba significantia personalitatem important, vt actus per alium explicari non possit.*

5 *Statuto, seu decreto, qui prouisum est, debere responderi positionibus personaliter, non admittitur procurator cum mandato speciali.*

6 *Vassallus quando iurare fidelitatem per procuratorem possit.*

7 *Aduerbia plerumque tenent locum formæ, & qualitatem facti denotant.*

8 *Actus factus, non seruata forma, est nullus.*

9 *Gerundia posita in casu ablatiuo de sui natura determinant, & qualificant actum verbi, cui adijciuntur.*

10 *Correlatiuorum eadem est dispositio, & vnum aliud declarat.*

11 *Positiones præsentandi modus ei, qui est absens à loco iudicij stante forma decreti, quod personaliter præsentari debeant.*

12 *Iuramentum quando in absentia committitur, hoc oportet fieri sub fide gestorum.*

DECISIO XXII.

STante Decreto sub titul. *delle poste, ò sia positioni*; quæritur, an responsiones positionum possint fieri, & produci per Procuratorem respondentem cum iuramento calumniæ virtute mandati specialis.
1 † Et videtur dicendum posse, ex doctrina Bart. communiter approbata *in leg. qui bona, §. si alieno n. 15. ff. de damn. infect.* qua disponitur, quod si aliqua partium, non vult stare dicto procuratoris alterius partis, sed dominum respondere, potest dominus constituere procuratorem ad iurandum, & dicitur satisfactum petitioni, quia tunc Dominus videtur iurare per procuratorem tanquam per organum, *cap. præsent. un. de testibus in 6.* cui famulatur *cap. fin.* vbi glos. *de iuram. calum. lib. 6.* & ibi Philip. Franc *in princip.* Alex *in dict. §. si altero colum. penult. & in leg. fin. colum. penult. C. de procur.* facit regula, *qui per alium, de regul. iur. in 6. & in leg. Diuus, § 1. ff. ad leg. Cornel. de fals.*

2 Præmissis tamen non obstantibus, † attenta forma Decreti, siue Constitutionis prædictæ, qua nominatim cauetur, partes producentes positiones, personaliter debere iurare, dicitur non esse satisfactum decreto, si positiones præsententur iudici à procuratore iurante; positiones esse veras virtute mandati specialis; text. est expressus *in cap. fin. §. 1. de offic. deleg.* vbi glosa *in verbo personaliter* expresè dicit,
3 † quod si negotium aliquod alicui committatur, vt illud personaliter exequatur, potest, dummodo partes consentiant, illud alteri delegari, ergo partibus non consentientibus non poterit delegari, & ibi Abbas *in 1. notab.* post glos. *in clem. 1. de vit. & honest. cleric.* dicit, quod quando requiritur aliquid personaliter fieri, non est satisfactum iuri, si per alium fiat, quia huiuscemodi aduerbium personaliter in aliqua constitutione positum, interpretatur, vt mandans non habeatur pro faciente, & sequitur ibi Anton. Franc. *in addit.* & Felyn. *in 1. notab.* latissimè Barbatia *colum. 1. & pluribus seqq.* vbi notat, quod verbum personaliter, importat actum faciendum in propria persona, & non per alium: idem sentit Bartol. *in leg. iubemus num. 3. C. de erogat. in elect. annon. lib. 12.* expresè dicens, id quod statutum mandat fieri propriis manibus, vel personaliter, non posse fieri per substitutum, quod etiam firmat Ias. *in leg. 2. §. quod si patris num. 3.* quem sequitur Rip. *num. 7. ff. solut.*
4 *matrimon.* concludens, † verba significantia personalitatem importare, vt actus non possit explicari per alium: idem tenet Gemin. *in capit. vt circa, § super huiusmodi circa finem, vers. sed quæritur de elect. lib. 6.* post Io. Andr. faciens differentiam, si quis debeat præstare iuramentum simpliciter, vel in propria persona, vt in primo casu possit per alium cum mandato speciali, secundo verò casu non, quos refert, & sequitur Philip. Franc. *in dict. capit. vt circa, § alioquin colum.*
5 *final. versic. tu aduerte*, † nuncupatim notans, quod vbi verba legis, aut statuti sunt scripta in personam, vt puta, si dictum sit propriis manibus, vel personaliter, nunquam verificantur, si tant

M 5

per alium etiam cum mandato speciali, asserens ita per omnes Doctores teneri, quod in terminis nostris constanter sequitur Imol. *in dict. §. si alieno colum. final. versic. & ideò statutum*, sentiens, quod vbi statuto prouisum est, debere responderi positionibus personaliter, non admittitur procurator cum mandato speciali, quod etiam firmat Gratian. *responsion. 28. nu. 10. & seq. lib. 1.* Huc spectat quæ latè cumulantur per Brun. *in tractat. de forma, & solemn. in tit. ex quibus constat forma, & solemnitas col. 31.* secundum magnam impressionem, quem vidi post hæc scripta, & Nattam *in repet. auth. quod sine num. 8. & seq. C. de testam.* vbi respondet *ad leg. Diuus ff. ad leg. Cornel. de fals.* His accedunt scripta Bald. *in tit. quo tempore miles num. 11. vers. 1. casu*, quem refert, & sequitur Iacob. à Sanct. Georg. *in vers. qui quidem vas-*
6 *salli prastit. iuram.* † quod licet vassallus possit iurare fidelitatem per procuratorem cum mandato speciali, tamen limitatur non procedere, vbi actus personaliter fieri deberet, vel requireretur: & quæ de statuto scribit idem Bald. *in titul. de pace iuram. firmand. §. si quis vero nu. 4. & nu. 49.* quod comprobatur ex scriptis per Albert. *in dictionario suo in verbo personaliter*, vbi dicit aduerbium personaliter, denotare exhibitionem personæ principalis, *cap. cum dilectus de rescript.* facit quod scribit Barbos. *in dict. §. his autem colum. fin.*
7 † quod aduerbia plerumque retinent locum formæ, quam sonant, magis quàm nomina iuxta notata *in leg. Pomponius, ff. de negot. gest.* vbi Bart. *nu. 19.* dicit verba denotare factum, aduerbia verò qualitatem facti, & quod dicta verba iurando personaliter, denotent formam, vltra supradicta, id expresè notatur in dicto Decreto in verbo. *Ma presentandosi esse positioni, senza fare il giuramento nella forma detta di sopra, non si admetteranno dal Giudice, ne lo aduersario sarà tenuto à rispondergli.* Ex quibus, &c. euidenter apparet, non solum esse datum pro forma, quod præsentans positiones teneatur iurare personaliter, quod tener illas esse veras. Sed etiam ex eo, quod Decretum disponit huiusmodi positiones non debere admitti, nec aduersarium tenere illis respondere, nisi forma illa
8 seruata, hinc fit, † quod actus factus non seruata forma decreti est nullus, *leg. fulcinus, §. 1. ff. quibus ex caus. in poss. eatur*, Dec. *cons. 532. nu. 3.* vbi dicit, istam esse communem regulam. Et si dicatur, ponentem iurare personaliter in manibus Notarij, & sic videri satisfactum Decreto, respondetur ex illo iuramento extraiudiciali non esse obseruatam formam decreti requirentis iuramentum personaliter præstari tempore præsentationis positionum, vt in illis verbis. *Se alcuna delle parti presenterà positioni, giurando personalmente.* Nam illud gerundium, *giurando*, cum aduerbio personaliter, est additum verbo subiunctiuo, præsentauerit; vnde concludit Corn. *consil. 105. lit. h. volum. 3. &*
4 *cons. 224. lit. t. volum. 4.* † gerundia posita in casu ablatiuo sui natura determinare, & qualificare actum verbi cui adijciantur, *leg. vim facit, ff. quod vi, aut clam*, hinc sequitur qualitatem iunctam verbo regulari secundum tempus verbi vulg. *leg. in delictis, §. si extraneus, ff. de noxal. action. cum simil.* & quod debeant intelligi de iuramento personaliter præstando tempore præsentationis in loco tribunalis, vbi causa agitur liquido dignoscitur ex illa clausula, *che l'altre parte, s'ella si troua in quel tempo presente nel luogo del giudicio*, & clarius in illa clausula. *Ma presentandosi esse positioni, senza fare il giuramento nella forma detta di sopra.*

Et simpliciter videri satisfactum decreto, si procurator ponentis præsentat positiones, & iurat personaliter, cum ipse procurator sit dominus litis, *leg. nulla, C. de procurat.* respondetur, verba decreti, dum loquitur de partibus iurantibus personaliter, loqui de principalibus: & id demonstratur primò ex istis verbis, *chiedendo, che la sua parte contraria risponda personalmente sotto il simil giuramento*, quæ verba nullo modo possunt intelligi de procuratore partis, contra quam fuerunt productæ positiones, sed de ipsa principali parte, vt in illis verbis, *s'ella si troua in quel tempo presente nel luogo del giudicio*, quæ etiam verba nullo modo possunt adaptari ad procuratorem, alioquin si de procuratoribus intelligi possent, sequeretur, procuratores partium posse præsentare positiones, & illis respondere sine mandato speciali contra mentem, & verba ipsius Decreti. Quod autem illa verba debeant intelligi de principalibus, & non de procuratoribus apertè probant in vers. *Non si darà la copia alla parte*, vbi omninò prohibet interuentum Aduocati, & procuratoris, nisi in casu simplicitatis, & imprudentiæ principalis. Item in vers. *Se nel detto giorno statuito, &c. la parte, che hà da rispondere si trouerà absente, potrà il suo procuratore richiedere il Giudice, &c.* ex quibus verbis clarè videmus, Decretum, dum loquitur de parte, noluisse intelligere de procuratoribus, sed de ipsis principalibus, cum vna pars decreti recipiat interpretationem ab alia, *argum. leg. qui filiabus, ff. de leg. 1. leg. vtrum, ff. de petit. hæred.* Angel *cons. 281. nu. 5.* Dec. *consil. 41. in fin.* latè Euerard. *in suis locis legalibus cap. 76.* facit regula, quod verba debent recipi in potentiori significatu, *leg. 1. iuncta glos. in verb. domini, ff. si ager vectig. vel emph. pet. cap. fin. de sentent. excommunicat.* Item ex regula, quod in statutis, & decretis verba debent propriè, & strictè intelligi, *leg. 3. §. hæc verba, vbi Bart. ff. de negot. gest. cum simil.* Alexand. *consil. 83. nu. 6. volum. 2.*

Nec obstat, quod prædictæ clausulæ loquantur de parte, quæ tenetur respondere positionibus, non de parte ponente, quia obiectum tollitur ex regula,
10 † quod correlatiuorum eadem sit dispositio, & vnum aliud declaret, *l. 1. C. de cupress. lib. 12.* Ias. *in l. fin. nu. 29. C. de interdict. viduit. toll.* & sic dispositum in ponente, censetur dispositum in eo, contra quem ponitur, & è contra, nam in iudiciis æqualitas est seruanda, glos. ordin. *in l. fin. C. de fruct. & lit. expens.*

Et prædicta corroborantur ex illo aduerbio personaliter, quod vt supra diximus denotat præsentiam personæ principalis, Alber. *in suo dictionario in dictione personaliter*, per text *in cap. cum dilecti de rescript.*

Et si quæratur quomodo ergo prouidebitur ei, qui vult præsentare positiones, & est absens à loco iudi-
11 cij, † respondetur, quod potest vti forma à Decreto Ducali tradita ei, qui positionibus tenetur respondere, scilicet, vt eius procurator proponat iudici, suum principalem velle præsentare positiones, quas propter eius absentiam non potest personaliter iurare esse veras, ideò petit terminum ad præsentandum principalem, vel committi alicui commissario, aut ordinario loci, vbi repetitur ponere volens, vt coràm eo positiones cum iuramento personaliter præstito præsentet, & Iudex tunc vel terminum statuet ad comparendum personaliter, vel committet alicui Commissario, vel Ordinario, vt coram eo iuretur, & hoc modo dicetur seruata forma statuti, cui famulatur doctrina Bart. *in leg. generaliter, §. his præsen-*
12 *tibus, num. 2. C. de iur. iuran.* vbi expresè dicit, † quod quando committitur iuramentum in absentia, hoc oportet fieri sub fide gestorum, hoc est, quod Iudex coram quo causa agitur, scribat iudici illius loci, vbi pars degit, vt recipiat iuramentum, & remittantur

acta

acta ad Iudicem principalis causæ, & pro Bart. facit tex. *in c.constitutum de fideiuss.*

23 Non obstant in contrarium allegata, † quia loquuntur in terminis iuris communis, cessante statuto, & vbi simpliciter requireretur iuramentum, & distinguit Geminianus *in dict.cap.vt circa, §. super huiusmodi de elect. lib.6.* nam de iure communi casus verus, & casus fictus æquiparantur, *leg. qui iussu ff. de reg. iur. cap. qui per alium eod. tit. in 6.* secus verò in statutis, in quibus non habet locum fictio, Bart. & Alex. *in dict. §. hac verba, & cons.82.nu.7.& seq.volum.2.* Item non loquuntur, vbi dictum esser personaliter, quia eo casu etiam de iure communi non potest iurari per procuratorem habentem speciale mandatum, iuribus, & auctoritatibus supra allegatis.

Ex quibus omnibus, attenta forma præsertim decreti Ducalis, alteram partem non esse cogendam ad respondendum positionibus alterius partis; nisi personaliter à ponente fuerint cum iuramento asseueratæ. Quod verò pertinet ad assertas responsiones datas positionibus agentium, cum positiones concernant factum partis conuentæ, & non responderit secundùm formam decreti nouissimi in versic. *Se nel detto giorno*, sequitur positiones ipsius haberi debere pro confessis, iuxta ipsius decreti dispositionem, & ita Senatus censuit in causa ab Illustrissimo Præside Astensi mota contra Illustrem Dominum Ludouicum Solarium condominum Macellij die 9. Nouembris 1561.

Osasc. Decis. 178.

SVMMARIVM.

1 *Positioni multiplici quis respondere non cogitur.*

2 *Protestationis clausula, reuocando responsiones, &c. saluat omne ius, & facit responsionem non dandam haberi pro non data.*

3 *Cathegorica propositio, & hypothetica qua dicatur.*

4 *Decretum disponens responsiones cathegoricas fieri debere, intelligitur, quando interrogationes, siue positiones sunt simplices, & cathegoricæ, secus si sint duplices, & qualificatæ.*

5 *Relatum dicitur esse in referente cum omnibus suis qualitatibus.*

6 *Ex negatiua dispositione nulla sequitur affirmatiua, nec sumitur argumentum à contrario sensu contra negatiuè respondentem, quod ampliatur infra nu.9.*

7 *Argumentum à contrario sensu nunquam sumitur, quando ita sumendo inducta ad vnum finem operarentur contrarium, & num.11.*

8 *Negans sententiam rectè latam, non propterea fatetur latam, & negans qualitatem facti, non fatetur factum.*

9 *Excipiens, vel replicans non fatetur intentionem aduersarij, etiam si cum qualitate fuerit opposita exceptio, vel replicatio.*

10 Cap. super de renunciat. *quomodo intelligatur.*

11 *Negatiua responsio aliter sumitur si præcedat qualitatem, aliter verò si præcedat verbum.*

DECISIO XXIII.

OPponitur nonnunquam exceptio ratificationis venditionis bonorum feudalium, qua stante excipiunt conuenti, & possessores rei feudalis aduersus agentes, dicti feudi non competere illis vendicationem, seu recuperationem, cum ei, qui consentit alienationi feudi vlterior ad illud non detur regressus, *vulg. §. præterea*, vbi glos. & communiter Doct. *in tit. quibus mod. feud. amit. §. Titius filios si de feud. fuer. controu. inter dom. & agnat.* cum similibus cumulatis ad regulam *leg. quæritur, §. si venditor, ff. de ædil. edict.* Tiraq. *de retract. §.1.glos.9.n.119.& seqq.* & hanc ratificationem asserunt probari pluribus modis. Primò ex confessione facta resultante ex Decretorum Dominicalium dispositione ob responsiones cathegoricè non factas positionibus partis aduersæ. Item ex confessione affirmatiua implicita, oriente ex responsione negatiua, iuxta notata *in cap. super de renunciat. cum similibus.*

Tertiò ex confessione vera, in quibus omnibus animaduertendum est, quia quo ad confessionem fictam resultantem ex dispositione Decreti nouissimè positi sub titul. *delle poste.* cautus erit is, cuius confessio ficta allegatur, an positiones legitimè asseueratæ

1 fuerint, vt latè scriptum legitur *in decis.113.* † Item an positiones sint multiplices, cum positioni multiplici quis respondere non cogatur, secundum glos. communiter receptam *in cap. 2. in verbo absque rationabili, vers. item si sit multiplex, de confess. in 6.* Curt. *in suo tract. de posit. breuil.10. & 18.* post Bald. & alios per eum nominatos. Ac protestati de reuocando quamcumque

2 responsionem, si danda non esset, † quæ protestatio saluat omne ius, & facit responsionem non dandam, haberi pro non data, Curt. *de posit. in breuil.9. circa fin.* Ant. Franc. latè in add. ad Abb. *in cap. examinata, de iud.* his famulatur text. *in l.maritus, ff. de quæst.* vbi confessio eius, qui respondere non tenebatur, ei non præiudicat, nec probationem facit regula *l. si debitor, §.1. vbi Bart. ff. quib. mod. hypoth. solu. cum simil.* Animaduertet etiam an positiones sint cathegoricæ, vel hy-

3 potheticæ, ad quarum cognitionem præmitto, † illam dici cathegoricam positionem, siue responsionem, in qua subiectum, siue prædicatum habet principales partes sui. Hypotheticam verò, quæ habet duas cathegoricas principales partes sui. Et fit Hypothetica per dictiones, si, vel, aut, & similes, ita declarat nominatim Bart. *in leg. si is, qui ducenta, §. vtrum, ff. de reb. dub. in princip. post glos. fin. in leg. quæsitum, ff. de acquir. rer. domin.* per illa iura, sicque loquitur Decretum, si accuratè ponderetur in vers. incipiente, *le risposte*, & dum dicit, esse in arbitrio partis respondentis facere responsionem cathegoricam, idest simplicem, vel absolutam sine aliqua qualitate, aut copulatiuam, addendo aliquam qualitatem, seu exceptionem: & his duobus modis dicitur responderi cathegoricè, quia vtroque modo responsio habet partes principales sui, quo fit, vt siue responsio fiat simpliciter, sine qualitate, vtputa, si positio sic loquatur, pono, quod spontè ratificasti, & respondeatur, non credo ratificasse spontè, vtroque modo est cathegorica, quia habet partes sui principales. Hypotheticam responsionem intelligit Decretum, quando responsio incipit per dictionem, si, & similes vt expressè agitur versic. *Ma volendo alcuno far la risposta in forma hipotetica, respondendo in questo modo, se me gli hà prestati, io gli hò restituiti*; nam hæc responsio est hypothetica, tum quia incipit per dictionem, si, cum etiam contineat duas cathegoricas principales partes sui: prima in illis verbis, *se me gli hà prestati*, secunda *io gli hò restituiti*, ita dicit Bart. *in dict. §. vtrum.* Item animaduertendum est, dum Decretum iubet responsiones fieri cathegoricè, seu simpliciter debere intelli-

4 gi, † si positio sit cathegorica, & simplex, vt ex exemplo in decreto descripto apparet, & ita etiam ex iuris communis dispositione cauetur, quod statutum disponens debere simpliciter responderi positioni-

bus, interpretari debet: si positio fuerit simplex, secus si duplex, seu qualificata, quia eodem modo potest responderi, quo formata fuit positio, Alexand. *in leg. 1. § si quis simpliciter, col. 2. vers. secundo limita, ff. de verb. oblig.* vbi Alciat. *num. 9. & seqq.* Socin *in leg. 1. col. 5. vers. 2. limita*, post Bald *ff. de vulg. & pupil.* Sayr. *col. 1.* Rip. *nu. 26.* Boss. *in tit. de falsis num. 158.* at si positiones non fuerint simplices, sed cum qualitate, seu relatiuae ad instrumentum, in quo aliqua qualitas contineatur, exempli gratia, si ponatur, aliquem liberè, voluntariè, vel spontaneè, aut prout in tali instrumento ratificasse,
5 quo casu † relatum in referente cum omnibus suis qualitatibus inesse dicitur, *vulg. leg. asse toto, ff. de hered. instit.* latè Dec. *cons. 47.* tunc responsiones non simplices, sed qualificatae, seu relatiuae, vt si dicatur, non credo spontè, & legitimè ratificasse, aut, prout in tali instrumento relato, congruae, & legitimae dicentur; congrua enim illa dicitur responsio, quae positionibus, & interrogatoriis correspondet, ex communi Doctorum sententia *in dict. § si quis simpliciter, & in dict. leg. 1. ff. de vulg. & pup. substit.* quo fit, vt congrua, & cathegorica dicatur responsio, si positioni
6 continenti aliquem spontè ratificasse, † respondeatur, non credo spontè ratificasse. Hinc quaeritur, an ex huiusmodi responsione resultet implicita affirmatiua, scilicet ratificasse, non tamen spontè, iuxta notata *in cap. super, de renunciat.* & per glos. *in leg. nec Codicillos, C. de Codicill. cum similibus.* Contrarium tamen verius visum fuit, videlicet, talem responsionem negatiuam non continere in odium respondentium aliquam affirmatiuam, cum regulare sit, ex dispositione negatiua nihil sequi, nullamque induci affirmatiuam, *leg. ex facto, ff. de hered. instit.* ex quo text. Bald. *in leg. 2. C. de cond. insert. & in tit. de pace const. § vassalli, qui tempore, circa fin.* notat, ex dispositione negatiua non induci affirmatiuam, & Bald. refert, & sequitur Alex. *cons. 150. nu. 26. volum. 5.* post Anch *in c. canonum statuta, de constitut.* concludens ex dispositione negatiua nun-
7 quam resultare affirmatiuam, † nec argumentum à contrario sensu contra respondentem sumi, teste Curt. Sen *cons. 16. col. 7. vers. & fortius*, & nominatim notat Purput. *in leg. 1. n. 682. ff. de offic. eius cui mand. est iurisd.* quod argumentum à contrario sensu nunquam sumitur, quando ita sumendo inducta ad vnum finem operarentur contrarium, & citat Bald. Alex. Dec. & Aquens. & ita tenere Dec *in c. 12. colum. 2. circa fin.* Paris. *cons. 141. num. 14. vol. 4.* post Oldrad *cons. 228.* expressè dicens, inducta ad negandum non posse interpretari affirmatiuè, facit text. *in c. quod dicitur*, & ibi Abb. & DD *de verb. signif.* Io. Nig. *in repet. leg. 1. col. 19. vers. 3. limitatur, ff. de offic. eius cui mand. est iurisdict.* & videtur decis. Imol. *in leg. Gallus, § forsitan, post glos. in verbo non rectè, ff.*
8 *de lib. & posth.* Bald. ibi, † quod negans sententiam rectè latam, non propterea fatetur latam, quia negans qualitatem facti, non fatetur factum, & Imol. refert, & sequitur Ias *in leg. 10. num. 47 ff. de verb. oblig. & in l. Iulianus, nu. 13. ff. de condit. indeb.* Alex. in Apostill. ad Bart. *in leg. non vtique, ff. de excep. & cons. 49. num. 10. vol. 7.* affirmans, omnes sequi praedictam decisionem, quam etiam sequitur Zas. *cons. 1. nu. 70. lib. 2.* Natt. *cons. 18. nu. 8. & 9.* & hoc idem tenet glos. communiter recepta *in leg. 2. § quod obseruari, in verb. existimet, circa med. C. de iur. iur. propter calum.* vbi expressè dicit, quod si aliquis positioni continenti aliquem esse mortuum, respondeat non credo, talem viuere, non sequitur, quod credat eum mortuum. Idem dicit post illam glosam, Spec. *in tit. de posit. § 6. n. 14.* concludens per huiusmodi responsionem nihil poni, & dict. glos. & Spec. sequitur Gemin *in cap. praesentium, nu. 31. de testib. in 6.* Hinc infert Ias. *in § item si quis postulante, nu. 77. Inst. de action.* quod vbicumque confessio, vel responsio est negatiua siue in ciuilibus, siue in criminalibus nuuquam ex tali confessione, siue responsione sequi potest sententia, idem Ias. *in leg. licet Imperator, nu. 37. ff. de leg. 1.* Et supradicta clarè comprobantur ex communi re-
9 gula, & conclusione, quod † qui opponit exceptionem, vel replicationem, quae etiam exceptio dicitur, *l. 2. § 1. ff. de except.* nihil de intentione aduersarij confitetur, *leg. non vtique, ff. de exception. cap. exceptionem, de reg. iur. in 6.* tex. est in fortioribus terminis *in cap. venerabilis, de except.* glos. communiter recepta *in leg. si quidem, in verbo contestatione, C. de excep.* & est communis opinio legistarum, & canonistarum, vt concludit Soc. *in d. c. non vtique*, Abb. Imol. Fel. Dec. & Paris. *in d. c. cum venerabilis*, Ias. *in l. 10. num. 46. & seq. ff. de verb. oblig.* concludentes id procedere non solum si simpliciter fuerit negatum, sed etiam si cum qualitate, vtputa negando exceptionem oppositam esse legitimam, non propterea fatentur exceptionem, ita dicunt esse communem opinionem, Dec. *in d. c. venerabilis col. 10.* Paris. *n. 48.* & his adstipulantur, quae scribit Spec. *in tit. de posit. § 10. n. 14. in fin.* quod facta positione contra aliqdem, asserendo illum esse debitorem, cautè faciet reus, si praemissa negatione respondeat, ego non debeo purè, quia respondendo hoc modo non videtur fateri actoris intentionem, *dict. leg. non vtique.*

Non obstat text. *in d. c. super hoc, de renunc.* cum aliis similibus in contrarium allegatis, quia multifariè tolli potest. Primò, quia loquitur, & ita à Doctori-
10 bus interpretatur † procedere in materia probatoria, ad effectum, vt is, qui negat, admittatur ad probandum suam exceptionem, seu replicationem propositam ad exclusionem intentionis aduersarij, cuius intentio iam erat fundata, vt *in dict. cap. super, versic. quam si forte*; ideò nimirum, si negatiua, quae sui natura est improbabilis habeat inclusam affirmatiuam, ad hoc, vt negans suam exceptionem, siue replicationem probare possit, non autem ad effectum, vt censeatur aliquid confiteri de intentione aduersarij: alioquin actus agentium operarentur contra eorum intentionem, quod lex non admittit, *leg. non omnis, ff. si cert. pet.* & inducta ad vnum effectum operarentur contrarium, contra *leg. legata inutiliter, de adimend. leg. & leg. legata inutiliter de leg. 1.* ex quibus regulis in similibus terminis Ias. *in dict. leg. Iulianus nu. 13. vers. 2. bene facit, ff. de condit. indeb.* concludit, responsionem, seu confessionem ab aliquo factam ad vnum effectum, non debere operari contrarium effectum, dato quod verba illud innuere videantur. Et sic in casu *dict. cap. super affirmatiua, implicita in negatiua*, non operatur contrarium effectum negatiuae, sed tendit ad eundem finem, propterea argumentum à contrario sensu facilè in eo casu admittitur; secus est in terminis no-
11 stris, † vbi contrarium effectum operaretur, quo fit, vt nullo modo sumi possit dictum argumentum, ita notat Purput. *loco supra citato*, & nisi ita intelligamus, offenderetur regula *dict. leg. non vtique, & dict. c. cum venerabilis*, ac communes Doctorum supra relatae conclusiones, quod negans sententiam rectè latam, non censeatur fateri latam: similiter negans exceptionem
12 esse legitimam, non fateri exceptionem, † & qui negat se debere purè, non videtur fateri, se debitorem sub conditione. Responderi secundò potest, maximam esse differentiam, an dicatur, credunt non ratificasse spontè, vel legitimè, & sic an negatiua praecedat qualitatem, an verò verbum, vt primo casu; quando

quando negatiua præcedit qualitatem, vt si dicatur, credo non spontè ratificasse, tunc habeat implicitam affirmatiuam, tanquam fateatur, se ratificasse, licet non spontè. Secundò verò casu, quando præcedit verbum, non habeat implicitam affirmatiuam, tanquam neget actum verbi, scilicet, non ratificasse: & hanc responsionem comprobamus ex doctrina Geminian. *in cap. præsentium col. pen. vers. 2. not. de test. in 6.* post glos. *in dict. §. quod obseruari,* & Specul. *in tit. de posit. §. 6.* Sed in *dict. cap. super*, negatiua præponitur qualitati, vt ibi glos. *in verbo neget*; & Innoc. *in fin.* ideò non mirum, si in se affirmatiuam continet, quod multò fortius procedit, si aduersarius prædictam responsionem improbabit, & non acceptabit, quia tunc in ea se fundare non poterit, *cap. ex eo de reg. iur. in 6. cap. cum olim de censib.* Bald. *in leg. cum precum col. 1. C. de lib. caus.* Dec. *in dict. cap. cum venerabilis, col. 6.* nam sicut ex positione negatiua quis non potest se fundare, Specul. *de position. §. 8. nu. 1.* & ibi Bald. *in add. col. 8. vers. ponens,* Guid. Pap. *consil. 182.* vbi dicit, istam esse communem opinionem, quam tenet Pract. Pap. *de forma except. contra positiones in verb. 1.* quod est publica vox, & fama *versic. 3.* quæritur an ex positione negata; ita impugnans responsionem non potest se in ea fundare, Perus. *in dict. cap. fin. nu. 7. de iure iur. in 6.* ita pluries iudicatum fuit in Senatu.

Ludouis. Decis. 92.

SVMMARIVM.

1 *Confessio in responsione ad positiones plenè probat contra confitentem.*
2 *In toto includitur pars.*
3 *Titulus præcedens tollit præsumptionem iuris familiaritatis, & num. 9.*
4 *Etiam si titulus esset nullus.*
5 *Ex titulo præambulo præcedentis conuentionis quis præsumitur percipere fructus.*
6 *Etiam si conuentio esset nulla.*
7 *Ex causa potius necessaria, quàm voluntaria præsumitur actus gestus.*
8 *Confessio, quæ habet contra se iuris præsumptionem, potest in parte tantùm acceptari, & num. 10.*
10 *Hoc non procedit, quando qualitas, quæ habet contra se iuris præsumptionem, esset talis, quæ tolleret actum.*

DECISIO XXIV.

FVit resolutum informante tantùm Horatio, dandum illi mandatum de manutenendo in perce-
1 ptione medietatis fructuum, de quibus agitur, † cum de quasi possessione constet ex confessione aduersarij facta respondendo positionibus Notarij, quæ contra ipsum plenè probat, *l. procuratore, & ibi not. ff. instr. act.* Abb. *in cap. quamuis nu. 4. de re iud.* Aym. *cons. 217.*
2 *nu. 9.* Non obstat, † quod in responsione fateatur de integris fructibus, quia in perceptione omnium fructuum includitur perceptio medietatis, *l. diem proferre, §. si plures in versic. inde quæritur, ff. de arbitr. cap. 1. eod. tit. lib. 6.* & pars illa confessionis, quæ non annullat, & perimit ipsam confessionem factam in positionibus reijci potest, ita vt alia remaneat, vt fuit dictum *in vna Romana hæreditatis, seu census 8. Iunij 1588. coram Illustrissimo Plato.* Et stante conuentione inter partes inita, & beneplacito Apostolico munita, non potest præsumi, quod Horatius, vti pater perceperit fructus
3 iure familiaritatis, sed potius iure proprio, † quia stante titulo cessat præsumptio iuris familiaritatis, Ang. *in leg. assiduis, C. qui pot. in pign. hab.* Imol. Rom. & Alex. *in leg. qui iure familiaritatis, ff. de acquir. possess.* Socin. *cons. 131. sub num. 4. lib. 1.* Curt. Iun. *cons. 166. num. 34.* Natt.
4 *cons. 502. nu. 14.* † etiam si titulus esset nullus, Curt. Iun.
5 vbi supra, Cephal. *cons. 4. nu. 39. in fin.* † & præsumitur percipere hos fructus ex *tit. præambulo dict. conuentionis l. 1. §. 1. ff. de except. rei iud. lib. 2. vbi glos. ff. de acquir. poss.* latè
6 Alciat. *præsumpt. 23. num. 1. reg. 2.* † quamuis conuentio esset nulla, Alciat. *dict. præsumpt. 6. num. 5.* & fuit dictum *in vna Bonon. terrarum 29. Maij 1579. coram Cantuccio*, & sic etiam cessat, quod respondendo dicitur tacuisse propter reuerentiam, quia cum præsumptio sit,
7 † quod potius ex causa necessaria, quàm voluntaria tacuerit, Bart. *in leg. 2. nu. 3. ff. de condit. & demonstr.* Aym.
8 *cons. 108. nu. 8. & 149. nu. 12.* † Et propterea confessio aduersarij habeat in hoc contra se præsumptionem, potest qualitate reiecta acceptari, Bart. *in leg. Aurelius, §. idem, ff. de lib. leg.* Matthes. *notab. 37. nu. 8.* Purpur. *cons. 242. nu. 6.* Aym. *cons. 150. num. 5.* & fuit dictum *in illa Romana hæreditatis coram Illustrissimo Plato.*

ANNOTATIO.

9 SOcin. Sen. *cons. 13. nu. 18. lib. 4.* Menoch. *de præsumpt. lib. 6. præsumpt. 67. nu. 9.* Put. *decis. 75. lib. 3.* Rot. *decis. 104. num. 1. par. 2. diuers.*
10 Et passim Rot. sequitur opinionem, † quod qualitas diuidi possit à confessione, quando qualitas habet contra se præsumptionem iuris, Rot. *decis. 525. nu. 2. & decis. 772. nu. 12. par. 2. recent.* Rot. *decis. 802. nu. 3. par. 1. diuers.* Limita hoc non procedere, quando qualitas esset talis, quæ faceret, vt quod actum videtur actum non sit, tunc enim etiam si sit contra iuris præsumptionem non potest diuidi à confessione, Rot. *decis. 113. num. 7. & 8. inter impressas penes Modern. Perus. Cens. de censib.* vbi fuit dictum, quod confessio emissæ professionis cum qualitate metus non potest acceptari, reiecta qualitate metus, & nihilominus metus est qualitas, quæ est contra iuris præsumptionem. Oliuerius Beltraminus.

Ludouis. Decis. 143.

SVMMARIVM.

1 *Ponens fatetur, & sub num. 4.*
2 *Testis vnicus iunctis adminiculis sufficit pro iustificatione valoris.*
3 *Confessione nulla est maior probatio.*
5 *Articulans non fatetur.*
6 *Non procedit quando articuli sunt dati medio iuramento.*

DECISIO XXV.

DOmini censuerunt gratiam, si neutri, D. Matthiæ esse iustificatam quo ad valorem, nam quod fructus non excedant valorem ducatorum 100. de Camera, probatur ex depositione aduersarij, in qua ponit, qualiter à quatuor quinque, & vltra annis, & signanter de anno 1599. & 1600. fructus dicti beneficij non excesserant valorem ducatorum 140. illa enim verba, à quatuor annis, intelliguntur à quatuor annis vsque ad diem positionis datæ, & sic includitur annus 1602. & tempus impetrationis D.
1 Matthiæ, & clarum est, † quod ex positione resultat explicita ponentis confessio, Bart. *in leg. certum, §. si quis absente in fin. ff. de confess.* Dec. *cons. 445. num. 17.* Alex. *cons. 83. sub nu. 3. lib. 1.* Cum prædicta confessione concurrit depositio Pauli de Pena pro parte aduersa examinati super quinto articulo, qui eodem modo

deponit, prout in depositione, & deponit de publica voce, & fama,
2 † qui testis licet sit vnicus, tamen iunctis adminiculis sufficere debet pro iustificatione valoris, vt fuit dictum *coram Illustrissimo Mant. in Astoriens. Archiep. 24. Nouembris 1589.* Pro adminiculo autem non potest negari, quin deseruiant depositiones testium pro ipso Matthia examinatorum, & materia redditur multum verisimilis propter breuitatem temporis, quæ intercessit inter impetrationem, quàm fecit Gaspar, & gratiam Matthiæ, & sumus, vt dictum est in claris
3 † ex confessione Gasparis, qua nulla maior probatio, *leg. cum te, C. de transact.*

ANNOTATIO.

4 GRauat. ad Vestr. *lib. 5. cap. 14. num. 17.* Surd. *decis. 326. sub num. 7. post 4. lib.* Honded. *cons. 52. num. 30. lib. 1.* Aldou. *cons. 46. num. 29.* licet ponens fateatur ex supra
5 deductis, † articulans tamen non fatetur, Mant. *decis. 191. nu. 3.* Seraph. *decis. 1054. num. 2.* Sed quam ius articulans non fateatur, tamen confessio ibi emanata magnum adminiculum facit, cum non soleant dari articuli absque magna consideratione, vt considerat Rot. *decis. 320. num. 2. in fin.* impressa per Farin. *post 2. lib. cons.* & fuit dictum *in Spoletana Pradij 1. Decemb. 1617. coram R.P.D. Pamphilio.* Præterea quando articuli sunt dati medio iuramento, confessio in illis emanata etiam contra articulantem, plenè probat Caput. *dec. 145. lib. 1. in manuscript.* Rot. coram eodem Sanctissimo *infra decis. 215.* Oliuerius Beltraminus.

Ludouis. Decis. 460.

SVMMARIVM.

14 *Positiones, & articuli, quod censeantur habiti pro confessatis Rot. & Curia non seruat, & sub num. 18.*

DECISIO XXVI.

IN venditione capsarum, & aliis contentis in positionibus, quæ fuerunt habitæ pro confessatis Domini nullam faciebant vim, quia vltra alias res-
14 ponsiones, † Curia, & Rota non obseruant, neque admittunt hunc stylum istius fictæ confessionis, Vestrius *in praxi cap. 14. nu. 4. lib. 5.*

ANNOTATIO.

18 FVit dictum *in Romana Vinea 11. Decembris 1613. & prima Februarij 1613. coram Reuer. P. D. Pamphilio,* & etiam fuit dictum *in Romana Senioris 26. Iunij 1619. coram eodem.* Præterea etiam vbi seruatur rigor, *cap. 2. de confess. lib. 6.* vt ille text. habeat locum, concurrere debent omnia requisita per Franc. *ibi sub numer. 5.* vt dicit Seraph. *decis. 408.* & fuit etiam dictum *in Romana Pecuniaria 17. Februarij 1599. coram Cardin. Lancell.* & latè de materia *dict. cap. 2. de confess. in 6. tract.* Scacc. *de iud. lib. 2. cap. 7. num. 502. & seq.* per plures Oliuerius Beltraminus.

Caualer. Decis. 562.

SVMMARIVM.

1 *Positionibus respondere recusans habetur pro confesso, Rota tamen non admittit has fictas confessiones.*
Recusans respondere positionibus non propterea à iudicio est repellendus.
2 *Positiones irreleuantes non debent admitti.*
3 *Pollicitatio simplex facta absque parte non releuat, & facta priuato non parit actionem.*
4 *Pollicitatio non transit in pactum, etiam facta præsente parte.*
Pollicitatio facta præsente parte, vt teneat, requiritur acceptatio.
5 *Donans non potest præiudicare donatario per postea dicta, aut gesta.*

DECISIO XXVII.

AGebat Stephanus Capuccinus ad immissionem super bonis, de quibus agitur, cum autem Terzoli exciperent de prætensa transactione, per quam ipsum à limine iudicij repellere prætendebant, Rota tenuit pro nullitate transactionis in decisionibus coram Illustriss. D. meo Card. Sacrato, Informantes verò pro Stephano dederunt positiones super eo, quod idem Stephanus effectus maior pluries dixit, & promisit approbare, & ratificare dictam transactionem, item quod expressè mandauit suis, ne causam amplius prosequerentur.

Et cum postea disputatum fuisset, an dicta transactio obstaret Stephano, & emanassent diuersæ decisiones, Terzoli sub die 15. Februarij 1620. obtinuerunt præfigi Procuratori Stephani terminum ad ipsum certiorandum, ad effectum respondendi, quo termino elapso, & non facta responsione prætendebant, Stephanum esse repellendum à limine iudicij, & ideò dubitatum fuit, an sit procedendum ad vlteriora. Et domini responderunt affirmatiuè. Quam-
1 uis enim † pœna renitentis respondere positionibus, sit vt habeatur pro confesso, Iacob. de Aren. *in tract. de posit. §. 6. nu. 1.* tamen Rota de stylo non admittit fictam hanc confessionem, Cardin. Seraph. *decis. 408. n. 4. & decis. 905. nu. 1.* Neque ex eo, quod Rota non admittat pœnam hanc fictæ confessionis, sequitur, quod debeat admittere aliam pœnam maiorem, nempè, quod quis repellatur à limine iudicij.

2 Præterea opponebatur etiam de irreleuantia positionum, quo casu non debent admitti, Pap. *in forma except. contra posit. versic. impertinentes,* Iacob. de Aren. *vbi supra in præfat. n. 28. vers. considerandum est.*

3 Irreleuantia autem deducebatur ex eo, † quia positiones prædictæ continebant simplicem pollicitationem promittentis, tanquam facta altera parte absente, Surd. *cons. 371. n. 33.* per tex. *in l. pactum, ff. de pollicit.* cum aliis ibi adductis. Et hæc pollicitatio tanquam facta priuato non sustinebatur, nec producebat aliquam actionem, vt *in d. leg. pactum in 2. respons.* Abb. *in cap. cum inter vniuersas nu. 13. de elect.* nec etiam de iure canonico, Soc. Iun. *in rub. ff. de verb. oblig. n. 104.* Rimin. Iun. *cons. 521. n. 39.* latè Surd. *super alleg.*

Neque obstare visum fuit, positionem continere Stephanum ita promisisse præsentibus interessatis.
4 Respondetur enim, non † ex hoc pollicitationem transiuisse in pactum, quia etiam altera parte præsente, & tuente dicitur pollicitatio, Aret. *in l. 2. vers. sed hoc dictum, ff. de leg. 1.* Dec. *in rub. C. de pact. num. 3.* Et quamuis per solam præsentiam induceretur pactum, non tamen valeret, quia insuper requiritur acceptatio, vt in puncto renunciationis litis, tenet Ias. *in l. postquam liti num. 1. & seq. C. de pact.* & Curt. Iun. *in l. 1. num. 41. C. eod.*

Addebatur præmissis, quod dicebatur eundem Stephanum antea donasse bona, de quibus agitur, Ca-
5 millæ, † vnde quidquid postea dixisset, aut fecisset

Stephanus donator non poterat præiudicare donatariæ, *leg.2. C. quæ aduers. donat.* Menoch. *conf.155. num.3.* prout hec cedens potest post cessionem præiudicare cessionario, Surd. *conf.22. n.18. & seq.*

Ex quibus Domini non putauerunt Stephanum esse repellendum à limine iudicij, sed concluserunt, procedendum esse ad vlteriora.

Caualer. Decis. 575.

SVMMARIVM.

6 *Positiones probant contra illas producentem.*

DECISIO XXVIII.

6 QVibus accedebant, † positiones datæ pro Perinellis, in quibus tota ista series, & descendentia describitur, etiam quo ad personam Petri, quæ contra ipsos probant Alex. *conf.172. num.1. vol.2.* Rot. *decis.296. post medium par.1. diuers.* Caput. *decis.189. & 192. par.1.* Quæ licet per se paterentur aliquam difficultatem, ea tamen cessabat ex testibus super dictis positionibus examinatis, qui visi fuerunt optimè super tali descendentia in eis narrata deponere.

Peregrin. Decis. 126.

SVMMARIVM.

8 *Positionibus post didicita testificata an aduersarius teneatur respondere.*

9 *Positiones post didicita testificata possunt produci.*

10 *Publicatio processus non impedit productionem instrumentorum.*

11 *Probatio per rei euidentiam, & loci visionem nunquam censetur exclusa.*

DECISIO XXIX.

8 IN alia causa pro Ioanne Merciario aduersus patres Iesuitas, cum post didicita testificata Ioannes præsentasset in Iudicio quasdam positiones per iuramentum suæ credulitatis, quibus consimili iuramento Patris Rectoris respondere instabat, Aduocatus dictorum Reuer. Patrum D. Ioan. Dominicus Carrarius multorum negotiorum in foro, ac Iuris Doctor, satagens ipsorum Patrum res commisit articulum, vtrum tenerentur respondere, fundamentum suum erat, quia quod non est probabile, non est ponibile, & cui denegatur potentia probandi, denegatur potentia ponendi, vtrumque Angel. *in leg. sed & si restituatur, §.1. ff. de Iudic.* & post Dec. Alciat. Surd. *conf.54. num.25.* vbicumque, quod si solutio alicuius debiti ex forma statuti non possit probari, nisi per scripturam instrumentalem, aut ex pacto sic specialiter conuento, non etiam poterit probari per positiones iuratas, vnde dicebat, ex quo post didicita testificata non potest fieri probatio per testes, non etiam per positiones.

9 Ego autem contra dicebam, allegabam Innocentium *in capit. vltra tertiam de test.* vbi inquit, quod post elapsas omnes dilationes probatorias, potest quis probare per confessionem aduersarij, sequitur Bald. ibi in vltimis verbis, dicens, quod in quacumque parte iudicij, & etiam post sententiam, per texr. *in leg. Iulianus, ff. de cond. indeb.* specialiter autem Cardin. Zabarel. ibi inquit, consuluisse, publicatis attestationibus, quia super capitulis non possunt fieri probationes per testes, possint tamen fieri positiones per iuramentum probandæ per confessionem partis, sequitur Felyn. *ibid. ad finem*, sequitur Hipol. Mars. *in singul.110. & in repet. rubricæ de probat. num.75.* & ad regulam contrariam, non est probabile, quod non est ponibile, respondet procedere in terminis *dict. leg. sed & si restituatur, §.1.* scilicet, quod non est probabile, quia non sit deducibile in iudicio, aliàs secus, nimirum Angel. ibi dixit, quod, & si probatio non possit fieri per testes, iudex tamen ex officio suo poterit constringere, partem respondere *ad l. vbicumque, ff. de interrog. act.*

10 Considerabam præterea † post didicita testificata probationes per instrumenta fieri posse, *cap. cum dilectus de fid. instrum.* Abb. *in cap. series nu.4. de testib.* ergo, & per partis confessionem, quæ superat omnes probationes, *leg. generaliter, C. de non numer. pecun.* Sic etiam

11 † probatio per loci visionem, & per propriam iudicis oculorum inspectionem semper fieri potest, *ad leg. si irruptione, §. fin. ff. fin. reg.* quippe quia nunquam censetur exclusa, Alex. *conf.116. num.2. lib.1.* nimirum, quia etiam lege tolli non potest, Bald. *in rubr. de probat. col.1.* Mars. *in repet. num.153.*

Moedan. de iuram. calum. Decis. 1. aliàs 211.

SVMMARIVM.

1 *Positionibus concernentibus factum proprium est de veritate respondendum. Concernentibus verò factum alienum iuxta scientiam.*

DECISIO XXX.

1 IN casu Hispalensi Archidiaconatus de Carmona positi fuerant articuli de veritate dicenda, & instatum, vt Episcopus Marchionatus Solis super illis respondere, qui Episcopus nolebat respondere, & petebat dilationes. Facit dubium R.P.D. Aquen. causam proponente, an cogatur dictus Episcopus Solis iurare materias simpliciter per iuramentum veritatis, fuit tantum mense Maij 1545. per omnes, quod quo ad materias consistentes in facto proprio debet iurare de veritate, quo ad consistentes in facto alieno debet iurare iuxta scientiam suam, vel conscientiam, quam habere potest, text. *in cap. præsentium*, ibi recepto iuramento de veritate dicenda *de test. lib.6.* Et hoc iuramentum præstatur in causis spiritualibus, vt dicta glosa *in capit. ex litteris de iur. iur.* Felyn. *in dict. cap. præsentium 1111. notab.*

Ioseph. Ludouis. Decis. Perus. 8. par. 1.

SVMMARIVM.

1 *Positiones inuenta sunt, vt pars releuetur ab onere probandi.*

2 *Probatio per testes graue onus dicitur.*

3 *Respondens, credo, vt ponitur, si instrumentum, vel scriptura appareat, talis responsio, in Curia Romana non admittitur.*

4 *Respondens positioni, non credo, nisi instrumentum appareat, non dicitur rectè respondere, quia ex tali responsione pars non releuatur ab onere probandi.*

5 *Simpliciter id fieri dicitur, quod ex verbis nullam habet modificationem.*

6 *Respondere ille dicitur positioni, qui nihil addit, vel detrahit positioni.*
7 *Poetarum dictum, semiuirumque bouem, semibouemque virum, non dicitur nec simpliciter vir, nec simpliciter bos.*
8 *Respondens, credo, si instrumentum appareat, vel prout in instrumento continetur, non dicitur sufficienter respondere, quia pars non releuatur ab onere probandi.*
9 *Positionibus qui tenetur respondere, & dubitat de responsione per eum fienda; danda est sibi dilatio ad deliberandum.*
10 *Franciscus Cantuccius Doctor Perusinus, & iuuenis maximæ expectationis.*
11 *Respondens positioni, in qua fit mentio de aliquo instrumento, si dicit, credo, prout in instrumento apparet, valida est ista responsio ex communi Doctorum opinione.*
12 *Respondens positioni mentionem facienti de aliquo instrumento, credo, prout in instrumento continetur, perinde est, ac si expressisset ea, quæ in instrumento continentur.*
13 *Exprimere aliquid expressè, vel per relationem ad aliud, idem est.*
14 *Positio quando facit mentionem de aliquo instrumento, & respondens dicat, credo, prout in instrumento continetur, responsio dicitur conformis positioni, & partem releuat ab onere probandi.*
15 *Respondere debens positioni certitudinariè, respondere non tenetur, quando positio concernit factum alienum.*
16 *Speculatoris dictum* in §. nunc dicimus in titul. de instrum. edit. vers. quid si quis in libello, *declaret.*
17 *Responsio certitudinariè, & simpliciter est facienda, quando adesset statutum, alias secus, & est communis opinio.*
18 *Bart. dictum, & aliorum* in dict. §. si quis simpliciter, *procedit quando quis interrogatur de facto proprio, non de facto alieno.*
19 *Pract. Pap. in loco hic adnotato reprehenditur.*
20 *Responsio, si instrumentum appareat, est diuersa responsio ab illa, prout in instrumento continetur.*
21 *Doctor est intelligendus secundum leges, quas allegat.*
22 *Quando quis absque sumptu se informare potest de veritate, tenetur respondere præcisè, secus si cum sumptu.*
23 *Appellatus regulariter tenetur tradere copiam sententiæ, fallit, si appellans posset aliunde copiam habere.*
24 *Positiones adinuentæ sunt ad hoc, vt ponens releuetur ab onere probandi.*
25 *Probandi onus non consideratur circa expensas, quæ in probando fieri contingunt, vt in extrahendis instrumentis, sed solum circa difficultates probandi.*
26 *Positiones hodie loco interrogationum, quæ olim fiebant, successerunt.*
27 *Interrogationes olim fiebant ad liberandum actorem ab onere probandi.*
28 *Positionum causa finalis fuit litium expeditio.*
29 *Respondere debens positioni debet habere terminum ad deliberatè respondendum, quando reus dubitat super responsione fienda.*
30 *Ampliatur esse dandam talem dilationem, etiam quando quis interrogatur super facto alieno, hoc tamen semper intelligitur, si talis informatio posset haberi absque sumptu.*
31 *Positio quando est inuoluta, vel instrumentum esset inuolutum, vel plura capita contineret, tunc quis non tenetur respondere, sed sufficit, vt se remittat ad instrumentum.*
32 *Instrumentum, siue sententia, si non sunt apud acta, & factum non sit inuolutum, quis præcisè respondere tenetur.*
33 *Instrumentum, siue sententia, si est apud acta, admittitur responsio, credo, prout in instrumento, vel sententia continetur.*
34 *Iudex ex æquitate potest admittere responsionem etiam qualificatam ad curandam calumniam ponentis.*

DECISIO XXXI.

Dubitabatur an Magn. Domina Hippolyta teneatur respondere cuidam positioni productæ nomine magnificæ D. Virginiæ, in qua quidem positioni continebatur tenor cuiusdam sententiæ inter dictas partes latæ per D. Franciscum Roninsegnum tunc temporis Perusiæ Auditorem, & dubium erat, an certitudinariè dicta D. Hippolyta respondere teneretur, affirmando, vel negando dictam sententiam, an verò sua responsio sustineatur per eam, quæ aliàs per ipsam facta fuit, dum respondendo dictæ positioni dixit, credere esse latam sententiam, sed eam non habere præ manibus, & illius tenorem ignorare, & ad illam se referre.

Et assumendo partes dictæ D. Virginiæ, pro ea allegabatur, quod D. Hippolyta tenebatur certitudinaliter respondere.

1 Primò, † quia positiones adinuentæ sunt, vt pars ponens releuetur ab onere probandi, *cap. statuimus de confes. lib. 6. leg. eum qui in prouincia, ff. de iur. iur.* Rol. à Vall. *conf. 90. num. 6. lib. 3.* Specul. *in tit. de position. §. 2.* dicens commodius esse aduersarium ad onera peritoris
2 compelli, † cum graue sit onus probandi per testes, *leg. is qui destinauit de rei vindicat.* sed si talis responsio admitteretur, ponens ab onere probandi non releuaretur igitur. Secundò adducebatur doctrina Spec. *in tit. de instrum. edit. §. nunc dicimus nu. 5. vers. quid si aliquis*
3 *in libello,* vbi dicit, † quod in curia Romana non admittitur talis responsio, Credo, quod ponitur, si instrumentum appareat, vel scriptura (de cuius tenore ponitur) dicit enim ibi Specul. oportere simpliciter negare, vel affirmare, alioquin pars in nihilo releuaretur, quia si instrumentum produceretur in Iudicio, fidem faceret, nec alia positione opus esset; Tertiò prædicta comprobantur ex doctrina Mat-
4 thes. *in notab. 37.* † Nota, quod si quis, vbi post Bartol. dicit de facto obtinuisse, stante prædicto statuto, quod positionibus simpliciter respondeatur, non admitti responsionem illam, non credo, nisi instrumentum appareat, quia tunc pars non releuatur ab onere probandi, per not. *in leg. 2. §. quod obseruari de iuram. calum.* & ibi Matthes. secutus est à Bart. & alios *in leg. 1. §. si quis simpliciter in fine,* vbi hanc materiam pertractant, *de verb. obligat.* cuius quidem conclusio-
5 nis ratio illa assignari solet, † quia illud dicitur simpliciter, quod ex verbis nullam habet modificationem, *leg. 2. §. si quis à Principe, versic. simpliciter, nè quid*
6 *in loco publico;* † & ille simpliciter respondere dicitur, qui nihil addit, vel detrahit positioni, vt est text. & ibi ad hoc notat Bald. *in leg. fin. in verbo simpliciter, C. de dot. promis.* & notat Ias. vbi etiam multa alia tradit de hac dictione, simpliciter, & in hac materia *in leg. 1. in 4. notab. numer. 8. & seqq. de vulg. & pupil.* & Buttigel. *in dict. §. si quis simpliciter num. 23.* vbi po-
7 nit de illo poetarum dicto. † Semiuirumque bouem, semibouemque virum, qui non erit nec simpliciter vir, nec simpliciter bos. Sic supradicta responsio ex prædictis simplex non dicitur, ac propterea stante supradicta doctrina Matthes. non admittenda videbatur. Quamobrem etiam in terminis prædicta decidi videntur à Pract. Pap. *in forma except. contra posit. versic. pono, quod publica vox, & fama numer. 5.* vbi si actor fecerit positionem, quod reus est sibi obligatus in decem per publicum instrumentum, vel quod Iudex condemnauit eum in decem per sententiam, & dictæ positioni reus respondendo dicat,

8 dicat, † credo, si appareat instrumentum, vel prout in instrumento continetur, dicit non sufficienter responsum, quia sic pars non releuaretur ab onere probandi, per ea, quæ allegat. Et stantibus prædictis instabatur pro hac ipsa parte D. Virginiæ, quod quatenus dicta D. Hippolyta ex improuiso respondere non posset, allegando, se non benè esse informatam de contentis in dicta sententia, & sic, quod certitudinatè affirmando, vel negando simpliciter minimè posset respondere, ei terminus assignaretur ad hoc, vt deliberatè ad respondendum magis accederet, iuxta doctrin. Specul. *in tit de posit. §. 6. vers. quod*
9 *si interrogetur num. 9.* † vbi dicit, quando interrogatus dubitat de eo, de quo interrogatur, danda est sibi dilatio ad deliberandum. Sic isto casu, quando nobilis illa mulier, vel non recordetur, vel dubitet super responsione per ipsam fienda de dicta sententia, & ipsius tenore, & terminus assignetur ad deliberandum, & deinde ad clarè, & simpliciter respondendum, vt pars ab onere probandi releuetur, & sumptus faciendi in extrahendo dictam sententiam in publicam formam, vt præter Specul. vbi supra voluisse videtur Bald. *in leg. 2. §. quod obseruari num. 16. Cod. de iuram. calum.* Lanfranc. *in capit. quoniam contra in verbo responsiones columm. 2. versic. quarta regula de probat.*

Pro alia verò parte, scilicet dictæ D. Hippolytæ dicebatur, eam sufficienter respondisse, nec teneri
10 dictæ positioni clarius, aut certius respondere, † & Dominus Franciscus Cantuccius Doctor excellens, & iuuenis propter suam doctrinam magnæ expectationis in Ciuitate Perusiæ patria sua infrascriptas rationes, & fundamenta pro hac parte adducere so-
11 lebat. Nam communiter volunt scribentes, † quod quotiescumque in positione habetur mentio de aliquo instrumento, vel scriptura; prout in casu præmisso, vel de tenore ipsius, & pars respondeat, se credere, prout in instrumento ipso apparet, valida satis, & sufficiens sit huiusmodi responsio, per doctrinam Specul. *in tit. de test. §. qualiter, colum. 2. num. 5. vers. quid ergo, & vers. caeterum*, quod sequitur Bald. *in dict. leg. 2. §. quod obseruari in vlt. colum. nu. 27.* vbi dicit, id esse quotidianum *C. de iur. iur. propter calum. & in leg. de atate, §. nihil versic. an hæc responsio de interrog. action.* & ibi in add. dicitur sic practicari Rip. *in l. ait Prætor, § si Iudex nu. 3. de re iud.* Felyn *in cap. inter cæteras nu. 2. vers. quæ autem paria sint de sent. & re iud.* Curt *in tract. de posit. in pen. breuil.* Campeg *in tract. de testib. reg. 437. in 2. fall.* latius Guid. Pap *decis. 334.* vbi in fine asserit, se ita obtinuisse, dum practicabat, & vidisse etiam in illa Curia Parlamenti huiusmodi responsiones tollerari, etiam in contradictorio iudicio, refert, & sequitur Gab. Sar. in addit. ad Matthes. *in supra allegato sing. 37. in fin. num. 18.* Adde quod absque dubio ista est communis opinio.

Hæc autem sententia probatur profectò ex men-
12 te Guid. Pap. *vbi sup.* † quia respondens positioni mentionem facienti de aliquo instrumento, seu illius tenore verbis, credo prout in instrumento continetur, perinde est, ac si expressisset ea, quæ in ipso
13 instrumento continentur, † cum paria sint expresse exprimere, vel per relationem ad aliud, *leg. ait prætor, § si iudex*, vbi Bart. Alex. Ias. & alij. & præcipuè Rip. *n. 1. & seq. de re iud. leg. hæc venditio, §. huiusmodi, de contrah. empt. leg. institutio talis, de cond. institut. leg. si ita scripsero*, vbi Bart. Bald. Soc. & alij *de condit. & demonstrat.* Guid. Pap. *decis. 459 Hæres vniuersalis, vers. quia pauca sunt*, & alia iura allegat latè, & pulchrè Felyn. *in dict. cap. inter cæteras num. 2. vers. quod autem paria*, & latissimè more suo Tiraq. *in tract. de leg. connub. in glos. 7. in 2. genere expressi nu. 182. cum seq.*

14 Præterea supradicta responsio, † credo, prout in instrumento continetur, quando in positione ipsa fit mentio de ipso instrumento, vel eius tenore, vt in casu nostro, dicitur esse certa, conformis positioni, & partem ab onere probandi releuare, Bald. *in dict. leg. de atate, §. nihil.* Campeg. *vbi supra.* Quod etiam procedere videtur, & si in dicta positione nulla fieret mentio de dicta sententia, quia de ipsa in actis constat, & processu, prout expressè voluerunt Bald. *in dict. §. nihil, vers. an hæc responsio*, & Campeg. *in dict. reg. 437. in tertia fallentia.*

Ad obiecta in contrarium responderi posse videbatur, quod licet positiones inuentæ sint, vt ponens releuetur ab onere probandi, & quod cum dicta Domina Hippolyta certitudinatè non respondeat, pars aduersa non dicitur ab onere probandi releuata per
15 supradicta, † nihilominus prædicta procedunt, quando positio, cui pars respondere debet, concernit factum proprium ipsius respondere debentis, secus si factum alienum cõtineret, in quo vnusquisque ignorare præsumitur, *leg. vlterius, de probat. leg. fin. ff. pro suo, cum simil.* quia tunc quis certitudinariè respondere non tenetur, glos. est singularis *in cap. fin. in verb. rationabili, de confess. lib. 6.* & quia dicta positio factum alienum continebat, quia dicta sententia lata fuit per iudicem, non per ipsam Dominam Hippolytam, idcirco magis clarè respondere non tenetur.

Ad secundum de doctrina Specul. *in dict. §. nunc dicamus, in tit. de instrumentorum edit. in dict. vers. quid si quis*
16 *in libello*, facilis videtur esse responsio, † nam diuersus est casus Specul. à casu nostro, quia præsupponit ibi, quod ita fuerit responsum per verbo, credo quod ponitur, si instrumentum appareat, & dicit, quod curia Romana non admittit talem responsionem, & merito quidem, quia huiusmodi responsio est prorsus inanis, & superflua, & per eam ponens in nihilo releuatur, nam dicta verba, si instrumentum appareat, idem sonant, quod si instrumentum producatur, vel exhibeatur, vt colligitur ex verbis subsequentibus eiusdem Specul. ibi, quia si instrumentum in iudicio produceretur, fidem faceret absque alio, vt ibidem ipsemet Specul. deducit, & sic ponens in nihilo releuaretur, vt supra.

Præterea responderi etiam posset, prout quidam excellens Aduocatus dictæ Dominæ Hippolytæ respondebat ad doctrinam Specul. ibidem, quod loquatur Specul. quando quis de aliquo suo instrumento interrogatur, non alterius, quia tunc benè certitudinaliter potest quis respondere, cum in facto non cadat probabilis ignorantia, vt notatur *in leg. fin. ff. pro suo*, superius allegata, & tradit Bart. *in leg. si res obligata, de leg. 1.* In casu autem proposito versatur in facto alieno, vt supra, merito, &c.

Ad tertium respondebant Aduocati dictæ Dominæ Hippolytæ, quod doctrina Matthes. *in dict. notab.*
17 *37.* & Bart. & aliorum *in dict. §. si quis simpliciter*, † procedit, quando extat statutum in locis, quod simpliciter respondeat, prout re vera ita loquuntur, & intelligunt, sed Perusiæ huiusmodi statutum non existat. igitur habebit locum iuris communis dispositio, *leg. si extraneus ff. de noxal. action. cum similibus*, de quo quidem communi iure dictam responsionem sufficientem esse dicebatur per rationes superius adductas pro hac ipsa parte. Et ita quoque profectò

N

ego postea inueni fuisse ad prædicta, & similia fun-
damenta responsum per Alciat. *in dict. §. si quis simpli-
citer, n.30. vers. stante verò statuto*, vbi vult, quod de iure
communi similes responsiones admittantur, sed
quod stante dicto statuto, communis opinio sit, quod
simpliciter debeat responderi, vt per eum, & tradit
Natt. *in cons.59.n.12.* vbi dicit, quod quando statutum
mandat responderi per verba, credit, vel non credit,
dat formam, quæ omninò est seruanda.
18 Respondebant etiam, quod Bart. & alij *in dict. §. si
quis simpliciter* loquantur, quando quis de aliquo fa-
cto proprio interrogatur, secus si de alieno, vt su-
pra dictum fuit, quo casu etiam Nat. *in dict. cons.59.
lib.1. ferè per totum*, per plura per eum adducta conclu-
dit, interrogatum de facto alieno non teneri certi-
tudinaliter respondere, sed quod poterit respondere
per verbum, ignoro, & etiam dubito. Et eodem mo-
do, eisdemque responsionibus tollebant doctrinam
Pract. Pap. *in dict. vers.1.* quod publica vox, & fama
19 superius allegata. † Imò fortius dicebant Pap. per
errorem adiecisse dicta verba, vel prout in instru-
mento continetur, quia allegat Bart. *in dict. §. si quis
simpliciter, & in leg.1. de vulg. & pup.* in quibus locis so-
lummodo loquitur, quando dictum, & responsum
20 fuit, † credo si instrumentum appareat, non autem
quando responsum fuit, credo prout in instrumen-
to continetur, quo casu valida, & sufficiens est res-
21 ponsio, vt supra abundè dictum fuit. † Vnde intelli-
gendus erit Pap. secundum allegata per eum, iuxta
doctrinam Bartol. *in leg. non solum, §. liberationis verba,
de lib. leg.* & tradita à Gram. *in Vot.11. num.2.* vt tradita
per ipsum procedant, quando responsio fuit, credo,
si instrumentum appareat; reiecto illo, vel prout in
instrumento continetur.
Ad idem, quod dicebatur, dandam esse dilationem
dictæ Dominæ Hippolytæ, vt infra illum terminum
deliberatè respondere posset, & certitudinaliter, non
autem per verbum, ignoro, & per relationem ad di-
ctam sententiam, vt fecit, respondebatur, illud pro-
22 cedere, † quando quis facilè informari posset, vt
absque aliquo sumptu, vel impensa, secus autem es-
se, quando pro habenda huiusmodi informatione
talis respondere debens onere aliquo expensarum
grauaretur, prout in casu proposito accidere vide-
batur, quia dicta Domina Hippolyta non poterat a-
liter informari, etiam quod mille dilationes habuis-
set, nisi dictam sententiam extrahi fecisset à Nota-
rio in publica forma, & eam vidisset, & legisset, cir-
ca quod maxima erat merx dicti Notarij, quia tunc
non tenetur ipsa pro instruenda causa aduersarij,
sumptus, & expensas facere, prout in simili dicitur,
23 † quod licet appellatus teneatur tradere copiam
sententiæ, tamen hoc fallit, si appellans posset aliun-
de copiam habere, vt per Doctores, & præcipuè
Felyn. *in cap.G. perpetuus, de fid. instrument.* & per Ias. *in
24 leg. si quis num.12. C. de edend.* † licet enim positiones
adinuentæ sint, vt ponens per confessionem aduer-
sarij ab onere probandi releuetur, vt superius in
principio dictum fuit, & facit, præter superius alle-
gata, tex. *in leg. 2. §. quod obseruari, cum ibi not. C. de iuram.
propter calum.* & glos. *in clem. sapè, de verb. signif.* & tra-
25 dit Rol. à Vall. *in cons.90 num.6. lib.3.* tamen † istud o-
nus probandi non consideratur circa expensas, quæ
in probando fieri contingunt, vt in extrahendis in-
strumentis, & huiusmodi, sed solum circa difficulta-
tem probandi, quia ponenti sit difficile probare id,
quod ponit, puta quia non possit habere copiam te-
stium propter eorum absentiã, vel quia testes ipsi no-
lint testificari, vel quia non sint idonei, siue legitimi,
vel quia instrumenta, & scripturæ non reperiantur,
vel alia simili causa difficultas obsistat. Et prædicta
26 probantur, vel potissimum ex eo, † quia positiones
hodie loco interrogationum successerunt, quæ olim
fiebant, vt tradit glos. post Gofr. *in d. cap. statuimus in
27 glos.1. post princ.* & Neuiz. *in cons.5.n.7.* † Sed interro-
gationes olim fiebant ad liberandum actorem à dif-
ficultate probandi, *leg.2. ibi,* quia sciebat difficile esse,
& leg.3. ibi, quia plerumque difficilis probatio de in-
terrogat. actionibus, merito, &c. atq; huius declara-
28 tionis ratio in promptu esse videtur, † si quidem cũ
causa finalis introductiua positionũ fuerit ipsa litiũ
expeditio, vt *in dict. clem. sapè, §. & quia,* non mirum si
quando difficile est ponenti probare id, quod ponit,
debet ab onere probandi releuari, aliàs lites in lon-
gum protraherentur, contra tex. *in dict. §. & quia,* vt
supra, quæ ratio omninò cessat, quando nulla subest
difficultas in probando, sed solummodo impensæ a-
liquæ faciendæ sunt, quia tunc litis expeditio nullo
modo impeditur, vt per se satis constare videtur, ac
propterea nulla dilatio dictæ D. Hippolytæ concedi
videbatur, quia alia informatio per ipsam haberi nõ
poterat, nisi ex lectura dictæ sententiæ penes Nota-
rium existentis, vt supra dictum fuit, pro hac haben-
da multum per ipsam expendere oportebat, adeo
quod si talis dilatio concessa fuisset, & propterea di-
cta D. Hippolyta suis sumptibus copiam dictæ sen-
tentiæ habuisset, potius positio ipsa facta fuisset per
dictam D. Virginiam ad releuandum eam ab expen-
sis, quam ab onere probandi contra naturam, & cau-
sam finalem dictæ positionis, vt supra.
Et huc spectat quod tradit Natt. *in superius allegato
cons.59.n.3. lib.1.* & Iacob. Gentil. *in tract. de ordin. iud. n.
29 35. & 36.* vbi dicunt, † quod quando reus dubitat su-
per responsione per eum fienda positionibus, danda
est ei dilatio ad deliberatè respondendum, per do-
ctrinam Bald. Salyc. & Paul. de Castr. *in dict. §. obser-
30 uare,* & Natt. *sub dict. nu.3.* idem tenet, † etiam si quis
super facto alieno interrogetur, quando verisimili-
ter dato dicto termino certitudinaliter respondere
posset; & tanto magis concludit ibi debere respon-
dere reum per verbum, credo, simpliciter, quando su-
per facto proprio interrogatur, quo casu, inquit,
quod concedi ei solet dilatio ad respondendum, ita
demum si factum, super quo interrogatur, est intri-
catum, vel antiquum, non aliàs: Nam ita prædicta
intelligi debent, si dicta informatio haberi posset
absque sumptu dicti interrogati, & respondere de-
bentis, sed dicta D. Hippolyta aliunde informatio-
nem capere non poterat, nisi ex dicta sententia, vt
supra, merito alia dilatio ei dari non videbatur.
Tandem sæpè, ac sæpius prædicta causa discussa,
& hinc inde pluribus allegatis, pro vera ipsius quæ-
stionis decisione infrascripta capita distinguebam.
31 Primò, quando positio esset inuoluta, vel senten-
tia, siue instrumentum, cui responderi petitur, esset
inuolutum, & plura capita contineret, prout allega-
ta sententia continebat, tunc dicebam respondere,
quem non teneri præcisè, sed sufficere per relationẽ
respondere, dicendo, credo prout in instrumento,
&c. pro quo faciunt notata *in leg. emptor §. latius de
pact.* per quem text. ita determinat Curt. *in tractat. de
posit. in 7. breuiloq.*
32 Secundò, quando instrumentum, siue sententia, de
cuius tenore petitur respõderi nõ est apud acta cau-
sæ, & tunc præcisè respondere tenetur, & ita proce-
dunt superius allegata cõtra dictam D. Hippolytam.
33 Ter-

33 Tertiò, & vltimò, quando sententia, seu instrumentum est apud acta causæ, & tunc admittitur responsio illa, credo, prout in instrumento, siue sententia; ita enim tenet Campeg. post alios, quos allegat *in allegata regula 437 in tertia fallentia*, & Bald. *in leg. de etate, §. nihil, de interrog. act.* Et ita ferè cum hac distinctione, an reperiatur apud acta, vel non, videatur profecto transire, Matthes. *in dict. notab. 37.* licet diuersa fuerit responsio in eo casu, & illa præpositæ quæstionis nostræ, vt facillimè videri potest.

Cum ergo dicta allegata sententia esset nimis inuoluta, & penes acta reperiretur, ideò iudicaui dictam D. Hippolytam bene, & sufficienter respondisse per prædicta. Ad quod etiam me non parum mouit doctrina Alciat. *in dict. §. si quis simpliciter, num. 29.*
34 *vers. & facit*, vbi dicit, † quod iudex ex æquitate admittere potest responsionem etiam qualificatam ad euitandam calumniam ponentis, per tex. *in leg. iusiurandum, §. non semper*, vbi Bald. Dom. & Ias. *de iur. iur.* Sciebam enim quod ex parte dictæ Dominæ Virginiæ instabatur, vt præcisius Domina Hippolyta responderet, nempe, vt ab expensis extractionis dictæ sententiæ releuaretur, ideò ita vt supra pronunciare volui: idem etiam ex æquitate talem, & similem responsionem esse admittendam, tradidit Menoch. *in tract. de arbitr. iud. lib. 2. cent. 2. casu 251. nu. 5.* per multa, quæ allegat.

Ioseph. Ludouis. Decis. Perus. 51. par. 1.

SVMMARIVM.

6 *Positio quando est partim vera, & partim falsa, an possit in totum negari.*

DECISIO XXXII.

6 SEd quia etiam quo ad positiones est altercatio inter Doctores, cum non defuerint, qui dixerint, licere totam positionem negare, quando est partim falsa, & partim vera, Ias. *in leg. 1. §. sed si mihi, nu. 10. ff. de verb. oblig.* vbi de communi testatur Grauat. *in addit. ad prax. Vestr. lib. 5. cap. 14. n. 24.* ad effugiendas istas difficultates, talis cautela per practicos fuit adinuenta, quod ponens dicat, *si non credit de tanto. dicat de quanto*, descendendo vsque ad minimum nummum, & sic reus omninò debitam summam fateri tenebitur, Ias. *in dict. §. stipulanti nu. 11.* Galiaul. *nu. 19.* Alciat. *nu. 40.* & Cagnol. *in dict. leg. non potest videri nu. 6.*

Ioseph. Ludouis. Decis. Perus. 68. par. 2.

SVMMARIVM.

8 *Confessio facta positionibus probat contra confitentem, nec potest reuocari, nisi docto de errore.*

DECISIO XXXIII.

8 ET confessio facta in responsione ad positiones probat contra confitentem, nec reuocari potest, nisi docto de errore, Marian. *in cap. fin. colum. 34. vers. primo casu de lib. obl.* Ias. *cons. 21. colum 3. vers. tertio respondetur, lib. 3.* Purpur. *in leg. edita num. 57. C. de edend.* nouissimè Anton Gabr. *lib. 1. commun. conclus. titul. de confessis, conclus. 4. num. 21.*

Ioseph. Ludou. Decis. Perus. 81. par. 2.

SVMMARIVM.

1 *Rustici, & idiotæ personæ possunt respondere positionibus præsente eorum Aduocato, siue procuratore, qui possunt eos instruere.*

2 *Rusticus, & mulier non æquiparentur, nisi in casibus à iure expressis.*

3 *Mulier, & rusticus æquiparentur quo ad responsionem fiendam positionibus.*

4 *Mulieres sunt fragiles, & idiotæ personæ.*

5 *Positionum impertinentia tribus modis hic enarratis considerari potest.*

6 *Positionibus respondet Mulier absque interuentu Aduocati, siue procuratoris, quando mulier debet respondere positionibus concernentibus factum proprium ipsius mulieris, & mulier est sagax.*

7 *Rusticus respondet positionibus cum præsentia Aduocati, siue procuratoris, quando est rerum ignarus, & facilè falli possit.*

8 *Mulier, & rusticus respondent positionibus cum præsentia Aduocati, siue procuratoris, quando positiones concernunt factum antiquum, vel sunt admixtæ positiones iuris.*

DECISIO XXXIV.

CApitaneus Horatius Vinciolus de Perusia vulgariter nuncupatus, *Il Capitan Mancinella*, in causa quam habebat cum Domina Proserpina de Cauaceppis eius cognata, produxerat quasdam positiones, quibus petebat respõderi per dictam D. Proserpinam per verbum, credit, vel non credit: è contra dicta D. Proserpina offerebat se paratam respondere Domi, iuxta *leg. ad egregias, ff. de iur. iuran.* sed instabat respondere cum præsentia Procuratoris, vel Aduocati, aut alterius ex ipsius coniunctis, cui petitioni contradicebat dictus Capitaneus Horatius, fuit dubitatum quid iuris. Iste casus, licet prima frõte videatur vulgaris, nihilominus Doctores potius ponunt exempla de rusticis, quam de mulieribus, dicentes, quod licet quis absente Procuratore, & Aduocato positionibus respondere teneatur, secundum
1 Bartol *in leg. si postulauerit, §. quæstioni, ff. de adulter.* † tamen hoc non habere locum in rustico, & idiota persona, quia ei est concessum respondere præsente Aduocato, siue Procuratore, qui possunt eos instruere, Host. *in cap. dilecti, extra de iud.* Specul. *in titul. de positionibus, §. 7. vers. sed patronus*, Bald. *in leg. 2 C. de iuran. calum.* Alexan. *in leg. 1. n. 4. ff. de vulg. & pupil. cum apostil. ad eum in lit. C.* Marant. *in tract. de iud. in 6 par. vers. quartus casus, nu. 16.* & nouissimè Menochius *in tract. de arbitrar. iud. casu 194. nu. 79. cent. 2. lib. 2.*

Idem tamen videbatur iudicandum de muliere,
2 nam † & si mulier, & rusticus non æquiparentur, nisi in casibus à iure expressis, *leg. fin. C. de iur. & fact. ignor.* tradit Ias. *in leg. 1. §. edend n. 4. ff. de edend.* negari tamen non potest, quin maxima æquitas suadeat in responsione fienda positionibus, debere æquiparari mulie-
3 rem cum rusticis, † vt videlicet mulier possit respondere positionibus cum præsentia Aduocati, siue Procuratoris, & semper fui istius opinionis, quod Doctores dum admittunt, Rusticum, & idiotas personas posse respondere cum præsentia Aduocati, siue Procuratoris, voluisse etiam comprehendere mulieres, cum sint fragiles, & idiotæ personæ.
4 Hoc tamen non est simpliciter concedendum, sed relinquendum arbitrio Iudicis, qui perspicere debet

N 2

an positiones sint impertinentes, quia omnino eas
5 reijcere debet: † quæ impertinentia potest considerari tribus modis, natura, vt puta digito cælum tangere, de iure, vt habere vno, & eodem tempore duas vxores, de facto, vt dare montem aureum, *leg. confessionibus cum leg. seq. ff. de interrog. act.* Pract. Pap *in forma excipiendi contra positiones, in versic. impossibilis*, vbi dicit, quod istis positionibus non est respondendum.

6 Aut positiones concernunt factum proprium, & de recenti ipsius mulieris respondere debentis, & mulier est sagax, & tunc quia in facto proprio non cadit ignorantia, præsertim in facto de recenti iuribus vulgaribus, & tunc iudex potest arbitrari, quod mulier respondeat absque interuentu Aduocati, siue Procuratoris, ad quod tenendum multum conferunt tradita per Menoch. *in tract. de arbitrar. iud. casu 194. num. 77. lib. 2. centur. 2.* licet de muliere nullum verbum
7 faciat: † dicit enim de rustico tunc debere respondere cum præsentia Aduocati, siue Procuratoris, quando est omninò rerum ignarus, vt facilè falli possit.

8 Aut positiones sunt inuolutæ, & concernentes factum antiquum, vel sunt admixtæ positiones iuris, & isto etiam casu potest respondere cum præsentia Procuratoris, siue Aduocati, argum. not. per Bart *in leg. ornamentorum, ff. de aur. & argen. leg.* & tradit Pract. Pap. *in dict. tit. de forma excipiendi contra positiones*, quæ omnia sunt omninò relinquenda arbitrio iudicare debentis. In casu nostro, licet ista Domina Proserpina esset mulier virtuosa, & sagax, nihilominus ex quo positiones erant difficiles, & aliquantulum inuolutæ, mandaui responderi cum præsentia vnius examinatoris: credo tamen, quod deinde causarum patroni D. Petrus Iacobus Amerigus, & D Bartholomæus Corsettus fuerint concordes in hoc, & ita pronunciaui, manu Octauiani Aurelij Perusini huius causæ notarij. Laus Deo.

Veral. Decis. 189. par. 1.

SVMMARIVM.

1 *Confessio dubia in articulis datis per reum interpretatur in illius fauorem.*

2 *Confessio dubia facta per Abbatem interpretatur pro Monasterio.*

DECISIO XXXV.

1 CONfessio dubia facta in articulis per eum datis interpretari debet in fauorem rei secundum Anton. de Butr. *in cap ex literis el primo de Sponsal.* & Bart.
2 *in leg. inter stipulationem, §. 1. de verb. obligat.* ac ideò † confessio, quam fecit Abbat. de Negera in articulo decimoquinto, fuit interpretata pro Monasterio, licet pro, & contra Monasterium posset intelligi, vide Dec. *in consil. 118. col. fin vers. secundo principaliter*, & ita fuit tentum die 11 Octob. 1551. coram D. Fabio Decano *in vna Caliguritan. de Negera, vt in eius lib. fol. 151.*

Veral. Decis. 191. par. 1.

SVMMARIVM.

1 *Confessio facta in articulis per principalem non potest reuocari, quando non constat de errore, præsertim quando super articulis fuit lata sententia, & eo maximè quando est geminata, num. 2.*

DECISIO XXXVI.

1 COnfessio facta in articulis per principalem non potest reuocari, quando non constat de errore, Rot. *decis. 2. de confess. in nouis. & decis. 32. de testib. in antiq.* & eo magis, quia super istis articulis fuit lata sententia, *leg. error, C. de iur. & fact. ignor.* ita tentum fuit in causa Romana Vineæ coram D. Antonio Augustino 21. Iunij 1552. & in eius libello fol. 271. idem etiam coram eodem in causa Placentina parochiali de Valuerde tentum fuit die 21. Nouembris 1552.
2 *per capit. final. de confess.* Bellam. *decis. 125.* † Et eo maximè, quando est geminata secundum Rom. *cons. 346. n. 9.* Felyn. *in c. si cautio, de fid. instrum. vt in eius lib. fol. 363.*

Veral. Decis. 197. par. 1.

SVMMARIVM.

1 *Confessio facta in vno iudicio per principalem, & inter easdem personas an faciat fidem in alio, quando contra illam confessionem fuit iudicatum.*

DECISIO XXXVII.

1 COnfessio facta in vno Iudicio per principalem, & inter easdem personas non facit fidem in alio iudicio, quando contra confessionem illam fuit iudicatum, vt per Alexand. *in leg. 2. n. 27. C. de edend. versic. hanc conclusionem*, & ibid. Rip. *nu. 21.* & Dec *num. 62. versic. ex prædicta distinctione.* Et ita fuit tentum *in vna Ierdon. Archipresbyteratus Venetis 15. Ianuarij 1552. coram D. Capisucco, vt in eius libro fol. 16.*

Veral. Decis. 198. par. 1.

SVMMARIVM.

1 *Confessio procuratoris facta in articulis potest reuocari, & quare? amplia in quacumque confessione etiam geminata.*

2 *Decisio Rotæ 19. de procurator. explosa.*

DECISIO XXXVIII.

1 COnfessio Procuratoris facta in articulo potest reuocari, etiam non docto de errore, quia præsumitur ab eo facta tanquam de causa malè informato, Rot *decis. 140. in nouis, & decis. 19. de procurat. in nou. & 2. de confess.*, & hoc videtur procedere in quacumque confessione, etiam si esset geminata, Sarnen. *decis.*
2 *148. super regula de annali 48.* † *& decis. Rot. 19. de Procur.* non fuit recepta. Ita fuit decisum *in vna Spoletana bonorum, coram D. Accorambono die 27 Aprilis 1558 fol. 242.* Et ita fuit tentum *die 29. eiusdem*, ad Franc. *in cap fin. de iur. iur. in 6.*

Veral. Decis. 317. par. 2.

SVMMARIVM.

1 *Positionibus ad causam non facientibus non tenetur quis respondere.*

2 *Positiones non dicuntur facere ad causam, quando dispositiuè non sunt concepte.*

3 *Positiones captiosæ quæ dicantur.*

4 *Positionibus respondere quis non cogitur, quando detegeret turpitudinem suam, si illas fateretur.*

5 *Positioni criminosæ quis non tenetur respondere.*

DECI-

DECISIO XXXIX.

1 Positionibus ad causam non facientibus non tenetur respondere Archiepiscopus Beneuentanus. Nam agebat Comes Christophorus Cacciaguerra contra Archiepiscopum, vt sibi responderet de fructibus Archipresbyteratus Clusini, quos Archiepiscopus perceperat, & positio erat concepta hoc modo, videlicet; Archiepiscopus simulatè, & nunc nomine sine aliquo commodo, & onere Ar-
2 chipresbyteratum obtinuerit, & detineat, † & propterea non facit ad causam, quia non erat dispositiuè concepta, Rot. *decis.3. de sequest. poss. & fruct. nu.2.*
3 *in nouis.* † Erant etiam captiosæ, quia ex responsione affirmatiua, vel negatiua sibi præiudicasset, nam si illas fateretur, detegeret turpitudinem suam, si il-
4 las negaret, esset periurus, † quo casu nemo cogendus est ad respondendum, Lanfranc. *in cap. quoniam contra in verbo responsionibus nu.11. vers. septima regula de probat.* Et quia sunt criminosæ, quia quotiescumque responderet eis, ex responsione appareret de confi-
5 dentia, & sic de delicto simoniæ: † & regulare esse, neminem teneri respondere criminosæ positioni, quando respondendo detegeret turpitudinem suam, Roland. *in leg.2.§.quod obseruare, C. de iuram. calum.* Lanfranc. *vbi supra nu.13.* Felyn. *in cap. cum causam col.6. vers. in ea glos. de test.* Et ideò fuit tentum, quod dictis positionibus non esset respondendum die 29. Aprilis 1551. coram Dom. Baien. in vna Clusina fructuum.

Magon. Decis. Florent. 10.

SVMMARIVM.

40 *Positio quod Petrus hæres Martini à me mutuo recepit centum, & responsio affirmatiua, non refertur ad hæredem, sed ad mutuum, de quo principaliter agebatur.*

DECISIO XL.

40 Quo quidem Bald. in simili aliàs dicebat *in leg. fin. §. in reputatoriis, C. de appell.* quod stante statuto contra contumacem in non respondendo positionibus habeatur pro confesso, & positio sit, quod Petrus hæres Martini receperit à me mutuo centum, si fuerit contumax, Petrus reputabitur confessus, recepisse mutuum, non autem, quod sit hæres Martini, quia sunt illa verba enunciatiua, & impertinentia, & propterea stante repudiatione, & protestatione dicti Andreæ, non posse inferri ad reuocationem aditionis deficiente animo adeundi, Corn. *cons. 310. col.2. lib.3.*

Magon. Decis. Lucens. 17.

SVMMARIVM.

22 *Verbum credit, quo vtimur in responsione positionum, dicitur esse verbum veritatis.*

DECISIO XLI.

Et ad illud de præsupposita interrogatione ex aduerso perpensa, respondetur suppositum esse falsum, cum negatio æquè cadat super positionibus, ac super interrogatoriis: & quamuis positionibus
22 responderi soleat † per verbum credit, vel non credit; idem tamen est, ac si negetur, vel confiteatur, & de veritate respondeatur, glos. *in cap. ex litteris de iur. iur.* Rebuff *super constit. Regn. in tit. de responsione per verbum credit, artic.2. glos. vnic. n.2.*

ADDITIO. in lit. a.

De veritate Dec. *cons.445.n.18.* Paris. *cons.58. in prim. volum.1.* Rimin. *cons.203 n.6.* Et stante partis acceptatione, in iudicio positio confessata non potest reuocari, nisi docto de errore, Dec. *in cap. cum causam nu.6. de appell.* Alex. *cons.90 in princ. lib.1.* Rimin. *loc. præcit.* secus in habita pro confessata, quandocumque potest reuocari, Riminald. Iun. *cons.373.n.23.*

Magon. Decis. Lucens. 25.

SVMMARIVM.

26 *Confessio inducta à statuto ob non responsionem ad positiones dicitur confessio præsumpta, & ficta, & recipit probationem veritatis in contrarium, maximè illam, quæ fit per aduersarij confessionem.*
27 *Confessio non dicatur propriè probatio, sed probationis releuamentum ex communi opinione.*
28 *Probationum materia non angustanda.*
29 *Veritas omnia vincit, & ei omnia cedunt.*
30 *Confitens se iniustè ad sui fauorem sententiam reportasse, facit, quod talis sententia, etiam quod in rem iudicatam transiuerit, non sit exequenda.*
31 *Positionibus continentibus turpitudinem respondere debentis, non est respondendum.*
32 *Per interpellationem nouiter factam censetur prima mora remissa.*
Petens fieri nouam monitionem, videtur non esse contentus de prima.
33 *Confessio propria etiam iurata reuocari potest, & illi contraueniri, quando à Iudice fuit reiecta.*
34 *Præsens, & tacens consentire videtur, maximè in Iudicialibus.*

DECISIO XLII.

Non obstat, quod prædicta non debeant attendi, tanquam venientia contra positiones Gualtelli habitas pro confessatis in contumaciam Penitesij, seu eius in causa Procuratoris vigore statuti *lib. 1. cap.69.*
26 Quia dicebatur, huiusmodi confessiones à statuto propter alterius contumaciam non respondentis inductas, esse confessiones præsumptas, & priuilegiatas, Mozon. *in tractat. de fid. treg. & pac. qu.54. n.12. secunda pars* & notat Roland. *cons.54. lib.3. n.4.* & tanquam tales recipiunt, & admittunt probationem veritatis in contrarium, & illam maximè, quæ fit per aduersarij confessionem, quæ nunquam censetur à statuto exclusa, tanquam superans, & confundens quaslibet alias præsumptiones, & probationes, prout inquit Ruin. *in cons.92 n.18. lib.8.* Roland. *cons.8 n.9. lib.3.* Paris. *cons.10. n.6. lib.2.* Alciat. *in tract. de præsumpt. in 1. part. n.6.* vbi allegando rationem dicit, quia confessio non est
27 propriè probatio † sed probationis releuamentum, Anchar. *cons.1. n.11.* qui dicit, hanc esse verissimam opinionem, quam communem asserit Hyppol. *in sing. 101.* & potest fieri talis probatio per confessionem partis, etiam post lapsas omnes probationes, Bald. post Innoc. *in cap. vltra tertiam de test.* & Felyn. *ibi.*

Videtur enim hæc quædam facti euidentia, ex actis notoria, quæ similiter à statuto exclusa non creditur, Paris. *consil.131. nu.30. lib.1. consil.67. nu.15 & consil.89. n.24. eod. lib.* Ruin. *cons.138. n.24. lib.5.* post Alex. *cons.145. nu.6. lib.6.*

Neque etiam exinde dici potest inferri aliqua violentia dicto statuto, tum quia statutum non prohibet contrarias probationes, sed dicit has præsumptas confessiones ius partibus acquirere, ita quod postea positiones negari non possint, tum etiam quia per hoc non ita contra statutum, prohibens tantum negationem confessatorum, nam reus non vult negare confessionem factam, sed vult probare contenta in ea non esse vera per veras probationes, quod de iure fieri posse non improbat Aret. *in cons. 146.* quem refert, & sequitur Natt. *cons. 444. nu. 3.*

28 Et id tanto magis dicendum est in casu nostro, quo statuentes profitentur eorum intentionis esse, nolle probationum materiam angustare, *cap. 99. lib. 1. stat. leg. quoniam in fin. C. de hered. & in cap. quoniam, vt lit. non contest.* Et sufficit in similibus dicere statutum non loquitur in hoc casu, vt notat Bart. *in leg. 1. §. & parui refert, ff. quod vi, aut clam.*

29 Quæ omnia procedunt fauore, & priuilegio veritatis ex ore aduersarij ortæ; cum veritati omnia cedant, omnibus præualet, viuit in æternum, *cap. veritati, & cap consuetudo dist. 8.* gestorum erroribus non immutatur, vt dicit Socin. *in cons. 3. & 17. lib. 2.* mater est iustitiæ, & semper sequenda, non obstante quacumque confessione in contrarium emanata, etiam scienter, *leg. fin. §. mulier, de probat.* & notat Iacob. Mand. *in consil. 9. n. 39.* & Afflict. *decis. 253. n. 7.*

Subdens in præcitato loco Socin. ad propositum, quod respondens positionibus, eas confitendo contra veritatem, potest veritate in contrarium reperta, illam reuocare, quod procedit etiam in confessione facta in facto proprio secundum Alexand. *cons. 47. n. 6. lib. 1.* & quandocumque veritate in contrarium reperta decretum cedit veritati, Nicol. Moron. *de fid. treg. & pace 1. part. quæst. 72. n. 7.* & dicit Neuiz. *consil. 80. n. 39.* quod veritas actis præferenda est.

30 Quibus accedunt ea, quæ dicunt de confitente, se obtinuisse iniustè sententiam ad sui fauorem, nam talis sententia etiam quod in iudicatum transierit, cuius iudicati vis maxima est, teste Crau. *cons. 79. nu. 1. lib. 1.* potest retractari, & executioni non demandatur, vt tradit Ias. *in leg. admonendi nu. 46. de iureiur.* Alexand. *in leg. Iudex posteaquam de re iudic.* Rebuff. *super constit. regn. in tit. de sentent. execut. artic. 17. glos. fin. num. 6.* Innoc. *sing. 57.*

Reuocantur præterea probabiliter in dubium dictæ præsumptæ confessiones ad dictas positiones propter defectum dictarum positionum, & aliis causis infra dicendis videlicet.

Primò quia dictæ positiones propter earum obscuritatem, incertitudinem, & captiositatem non erant tales, quibus responsum dari monitus cogeretur,

31 † & maximè quia continebant crimina, & turpitudinem respondentis, sic prohibente responderi *statuto 68. lib. 1.* & quod notat Crem. *in sing. 109.* & Curt. *in tract. positionum nu. 31.* vbi quod in his impertinentibus non habet locum dispositio statuti, vel iuris communis, quod habeantur pro confessis, & notat Capell. Tholos. *quæst. 371.* ideo singulariter dicebat, Innoc. *in cap. dubium de election.* quod quis nedum non tenetur respondere positioni criminosæ, sed etiam non criminosæ, per quam tamen peruenitur ad positionem criminosam refert, & sequitur Lanfran. de Orian. *in recoll. sin Innoc. sing. 3.*

Secundò quia post lapsum tempus trium monitionum ad respondendum, & sic post ius quæsitum actor institit, & petiit iterum citari, & moneri partem ad respondendum, prout postea responsum fuit die prima iuridica sequenti. Vnde per hanc nouam petitionem ad respondendum videtur Guacellus à lege, & iure suo recessisse, habilitasseque, & legitimasse reum conuentum ad respondendum, non obstante lapsu termini statutarij, *leg. Æmil. §. dicebam, ff. de minor. pro quo facit decis.* Ias. *in leg. de pupillo, §. seruo nu. 4. de oper. nou. nunciat.* vbi dicit, quod si elapso termino statuti ad retrahendam rem venditam vicino præscripto, emptor nunciet vicino, an velit emere, quod vicino comparente non potest postea emptor exci-

32 pere de lapsu termini statutarij, † quia videtur per interpellationem vicinus habilitatus, & emptor à sua lege recessisse, nam qui nouam fieri petit monitionem, videtur de prima non esse contentus, Aretin. *in §. quadrupli nu. 46. Instit. de action.* sicuti per nouam interpellationem debitori factam dicitur remissa mo-

33 ra præcedens, secundum Bart. *in dict. leg. Æmil.* † quibus opportunè accedit, quod notat Natt. *in cons. 38.* vbi confessionem propriam etiam iuratam, quis reuocare potest, & ei contrauenire, quando à Iudice fuit reiecta, vel à parte improbata.

Tertiò quia post nouam dilationem ad respondendum fuit responsum positionibus, præsente D. Guazello, & non contradicente, & sic eo consentien-

34 te, *leg. si hypothecas, C. de remis. pign.* † vbi præsens, & tacens alienationi rei sibi obligatæ videtur pignus remittere: & patiens se describi in actis pro fideiussore, perinde est, ac si stipulatio intercessisset, *leg. cum ostenditur, §. final. de fideius.* Ioan. de Petr. *in sing. 4.* quod generaliter procedere dixit Renid. Cap. *in tract. regul. & comm opin. in regula 56. nu. 14.* & notat Dyn. *in regula, qui tacet, de reg. iur. in 6.*

Quartò facit celeris responsio post lapsum trium monitionum, quasi videatur incontinenti respon-

35 disse, & moram illam modicam † non habendam esse in consideratione, & purgari potuisse, per ea, quæ tradit Rip. *in leg. si insula num 89. de verbor. obligat.* post Curt. Iun. *in leg. 1. §. quod si actor num 3. C. de iur. calum.* Cach. *decis. 5 num. 4.* maximè ad deliberationem consequendam, non ad obligationem acquirendam, Silua. *consil. 85. materia nu. 11. lib. 2.* licet contrarium visus in hoc fuit tenere, Natt. *cons. 53. nu. 4. & 364. col. fin.* & latè Silua. *in cons. 100. stante, col. pen. n. 14. lib. 2.* vbi pœna imposita ipso iure, & executio facta à lege impedit purgationem moræ, qui tamen concedunt purgationem, quando non interfit aduersarij, vt hic, vbi aduersarius non obstante executione iuris institit iterum moneri ad respondendum, vt supra dictum est, & sic ostendit, sua non interesse, quod mora purgetur. Vltra quod dato, non concesso; quod dictæ positiones deberent haberi pro confessatis, non sequitur ob id, quod reus condemnari debeat ad petita per actorem, vt dicunt DD. de Rota *decis. 244. in antiq. de positionib.* & Franc. *in cap. 2. de confess. in 6.* notat; oportet enim, tales esse positiones, vt de necessitate concludant.

ANNOTATIO.

Habitas pro confessatis. Adde, quod si positio non negata habeatur per statutum pro confessata, dicitur haberi pro confessata, quo ad capitulum cum sua qualitate, Bald. *in l. fin. §. quod si actor in vltim. notab. C. de iureiur. calum.* Aret. *cons. 157. col. 1.* & intellige, quod habeatur pro confessata non ipso iure, sed per sententiam, & ideò quoties causa committeretur consulenda, sit cautus aduocatus illius, qui non respondit, quod committatur sola diffinitiua, non interlocutoria, quia cum non fuerit interlocutum, diffini-

diffinitiua non potest fundari ratione contumaciæ, & Aduocatus alterius partis sit cautus, vt faciat committere, quæ sint partes Iudicis, Bald. *in tit. si de feud. fuer. contro. inter dom. & agnat. cap. vassall. nu. 3. in vsib. feud. & ibi*, an, & quando positio habita pro confessata noceat hæredi.

Confessiones præsumptas. Positio, quæ habetur pro confessata, dicitur ficta probatio, & perempta instantia petit, ita quod in alia instantia producta nullam fidem facit, Bald. *decis. 282.*

Et captiositatem. Quæ sit positio implicita, quæ negatiua, quæ criminosa, & quæ de iure non admittenda, vide Specul. *in tit. de posit. §. 7. videndum lib. 2.* latè Robert. Marant *de ordin. iudic. par. 2. artic. 24.* Corrad *in suo Breu. tit. de posit.* & an implicita positio debeat distingui per Iudicem absque partis instantia, stante statuto prohibente implicitatem, Rim. *cons. 596. numer. 3.*

Præsens, & tacens, vide supra *decis. 3. nu. 1. quæstio vbi scripsi.*

Et moram illam modicam. Quid si monitiones non fuissent necessariæ, & Iudex pronunciasset, positiones haberi pro confessatis, an mora posset purgari, quod non, Cephal. *cons. 304. nu. 200.*

Magon. Decis. Lucens. 45.

SVMMARIVM.

17 *Capitula admitti in vim articulorum, vel in vim positionum valdè interest.*

18 *Positio qua sit.*

19 *Articuli fiunt pro examinandis testibus super eis, positiones verò pro habenda responsione à reo.*

20 *Possidens rem separatim à cohærede, præsumitur proprio non communi nomine possidere.*

DECISIO XLIII.

17 MAxima enim est differentia, quod capitula admittantur in vim positionum, vel in vim articulorum, ab vtroque modo, vt habetur *in lib. 1. cap. 68. statut.* & tradit Specul. *de testibus, §. nam videamus, in princip.* & per Doctores *in capit. causa, quæ vertitur, & in capit. per tuas, & in capit. fraternitatis de test.* Pract. Pap. *in form. capit. act. in verbo coram*, Corrad. *in suo breuiloq. in titul de apt.* Marant. *in Specul. in 4. actu 6 par.* & Doctores *in capit. cum contingat, & in c. si à iudice, de appell. in 6.*

Et hoc discrimen euidentissimè docet praxis quotidiana, & ipsa descriptio seu diffinitio positionis, de qua Pap. *in sua pract. in §. postquam reus num 3 super verbis*

18 *libelli*, vbi dicit, † positio est quædam formula iudicialis concepta, & reperta ad tuendam veritatem per aduersarij responsionem, & hæ non possunt fieri in qualibet parte iudicij, & elapso termino probatorio assignato, Mysing. *obseruat. 34. cent. 1.* aliàs pars non tenetur respondere, quod declara, vt ibi latè

19 Senat. Pedem. *decis. 10.* † Colligitur, quod positiones non fiunt pro examinandis testibus, sed articuli.

Et ideò solent practici causidici easdem positiones reproducere loco articulorum, quando volunt super eis examinari facere, vt docet Pap. ibi, & datur parti terminus ad dandum interrogatoria, & expectatur, an pars neget, vel fateatur, Specul *de testib. §. nunc tractandum, vers. an examine*, Cardin. *in clementina 1. §. 2. de stat. Monach.*

Neque potuisse iuuari actores credimus ex possessione Augustini vnius ex cohæredibus, quasi rem communem aliorum quoque nomine possederit, *leg. seruus communis, & ibi Bart. de acquir. possess.* quia cum appareret, Augustinum possedisse separatim à Luca cohærede aliam dimidiam dictæ terræ nomine pro-

20 prio, † non communi possedisse credendum est, *leg. Titia, ff. solut. matrim.* Innoc. *in cap. cum olim de priuileg.*

Vincent. Franc. Decis. 220. par. 1.

SVMMARIVM.

1 *Articuli impertinentes, & de iure non admittendi in prima instantia, quomodo reijciantur.*

2 *Articuli impertinentes, & de iure non admittendi reijciuntur cum effectu.*

3 *Articuli quando dubitatur, an sint impertinentes reijciuntur per decretum generale.*

4 *Depositio principalis quando petitur, vt admittatur, etiam quod sit conclusum in causa.*

5 *Sacrum Consilium procedit sola facti veritate inspecta.*

6 *Confessio principalis est melior probatio.*

7 *Depositio principalis si petitur, quando superseditur in causa.*

8 *Probabile quod non est per testes, non est possibile.*

9 *Positiones differunt ab articulis, exceptionibus, & interrogationibus.*

10 *Principalis in causa liquidationis non tenetur respondere super articulis iustitiam causæ principalis concernentibus.*

11 *Articuli impertinentes propriè qui sint.*

12 *Articuli de iure non admittendi propriè qui sint.*

13 *Articuli concernentes causam principalem in termino repulsæ sunt omnino impertinentes.*

14 *Copia articulorum non datur in Regno.*

15 *Conclusio si est facta in causa, an impediat reiectionem impertinentium.*

DECISIO XLIV.

1 IN sacro Consilio seruamus, quando in prima instantia instat aliqua ex partibus pro reiectione articulorum impertinentium, & de iure non admittendorum, vel de eis protestetur interponere decretum, quod generale appellatur super eorum reiectione hoc modo, ita vt si facta publicatione in causa reperirentur aliqui articuli impertinentes, seu de iure non admittendi reiiciantur, prout præsenti decreto reiiciuntur, iuxta theoricam Bartol. & aliorum, licet plenius *in leg. si duo patroni, §. idem Iulianus, ff. de iur. iur.* & Canonist. *in cap. cum contingat, de offic. deleg* per Dec. *in c. 1. in fin. de testib. & in cons. 162. vol. 1.* vbi etiam reperitur, quid seruetur Romæ, & etiam repetitur ex Alber. *in l. 2. 7. col. vers. dominus Guid. Cod. de iur. calum.*

2 † In causa verò reclamationis indistinctè videmus articulos, & quando sine dubio videmus, ipsos esse impertinentes, vel de iure non admittendos, statim

3 cum effectu reiicimus: quando verò dubitamus, ex quo in Regno non datur copia articulorum, & sic non possumus ipsorum discussionem tractare partibus auditis, interponimus idem decretum generale; sic enim in dubium etiam de iure fieri debet, vt dicunt Doctores; vbi & Alber. *in dict. leg. 2. vbi Curt. in nouo breuiloq. allegat concord. in prim. tract. in mois.* Accidit in causa reclamationis interpositæ a sententia per Sacrum Consilium lata in fauorem Dominorum fratrum de Corte, cum D. Ioan. Camillo Gallutio, de qua *in decis. 180.* quod dictus Ioan. Camillus præsentauit articulos, & cum esset facta instantia pro ipsorum

reiectione tanquam impertinentium,& de iure non admittendorum, fuerunt, mediante decreto Sacri Consilij reiecti, tanquam de directo contrarij articulis actorum in prima instantia, dumque tractaretur expeditio causæ institit procurator Ioan. Camilli pro depositione principalium super eis, pro quo faciebat, quod & si de iure communi sit dubium inter Doctores, an post conclusum in causa possit peti depositio principalis, quod latè congerit Senatus Pedamontanus *in decis. 10. & inter ritus magnæ sit ritus in ordine 93.* quæ incipit, item seruat ipsa curia, †
4 quod responsiones, quod hæc petitio admittatur vsque ad conclusionem in causa exclusiuè. Nihilominus sacrum consilium, & alia Tribunalia huius Ciuitatis admiserunt hanc opinionem, quod semper, & omni tempore quo petitur, hæc petitio admittitur; †
5 procedimus enim sola veritate inspecta, †
6 quod si ex ore principalis habere possumus, aliud non quærimus, quia hæc est melior probatio, *leg. cum precum, C. de lib. caus.* †
7 imò facta instantia pro depositione principali, si non adest præsumptio calumniæ ex qualitate causæ, vel aliter supersedemus in causa, donec principalis deposuerit, ex dictis per Bald. *in leg. 1. numer 4. vers. alterius nota arg. Cod. de iur. calum.* quem sequitur, & allegat concordantes Afflict. *in const. Reg. iustitiarij per prouinc. in 6. notab.* vbi etiam per Foller. *in 33. & 38.* & Rot. Rom. *decis. 24.* & in casu præsenti cessabat præsumptio calumniæ postquam D. Marius vnus ex fratribus in partib. Hispaniæ apud Maiest. Cath. Prædicator maximus, verisimiliter scire potest contenta in articulis præsentatis in causa reclamationis, & eius qualitate, & bonitate inspecta, facilè deponet super eis veritatem. Pro parte dictorum actorum non poterant prædicta negari, verum dicebant procedere, quando articuli in causa reclamationis præsentati non essent reiecti, tanquam directo contrarij
8 articulis eorum in prima instantia: † vnde postquam super eis non possunt recipi probationes per testes, nec etiam erit recipienda probatio per depositiones principalium ex regula, quod illud, quod non est probabile non est ponibile, quam regulam ponit gl. *in l. 2. §. quod obseruari, in verb. credat, vers. itē videtur,* & post eā Alber *col. 7. vers. modo restat, de iuram. calum.* vbi etiam
9 Ang. † Positiones enim propriæ appellantur illæ, super quibus principales deponere debent, & differunt ab articulis, exceptionibus & interrogationibus, vt plenè per Curt. *vbi supra, in 2. 3. 4. & 5. breuiloquio,* licet hodie ista verba confundantur, vt pulchrè per Iacob. *in sua pract. in rub. de constit. pecun. vers. item possunt dici;*
10 † Item dicebatur alias in Sacro Consilio fuisse dubitatum, an principalis in causa liquidationis teneretur respondere super articulis iustitiam causæ principalis concernentibus, & fuisse decisum, quod non, ex quo articuli prædicti in causa liquidationis erant impertinentes, ita refert Capic. *in decis. 15.* sed prædictis responsum fuit, veram esse regulam prædictam positam per glos. *vbi supra,* verum procedere, quando articuli sunt verè, & propriè impertinentes,
11 † qui propriè sunt, quando non pertinent ad causam, vt dicit Bart. *in dict. §. idem Iulianus,* & Bald. dicit, nec directè, nec indirectè, Paul. de Cast. Ant. de Alen. & Ias. idem Bald. *in l. ad probationē, la prima, per illum tex. C. de prob.* & ponit aliqua exempla *decis. Perus. 81. num. 5. vers. hoc tamen,* & probati, vel confessati nihil releuarent, iuxta terminos *dict. leg. ad probationem,* quam allegat Alber. pro comprobatione regulæ prædictæ *in dict. leg. 2.* vbi plenè Curt. *in 9. breuil.* sed in casu de quo agitur articuli fuerunt non tanquam impertinentes reiecti, scilicet, quod non facerent ad causam, & quia confessati non releuarent, quia faciebant ad causam, & probati, seu confessati releuabant, sed tanquam directo contrarij articulis factis in prima instantia, qui ob timorem falsitatis, & subornationis testium
12 de iure non admitterentur, † & appellatione de iure non admittendi, iuxta terminos *§. quia verò, in Authent. de test.* vnde cum respectu principalis cesset timor subornationis, ob quem fit reiectio prædicta, remanet regula firma, quod principalis deponere tenetur, quandocunque pars institerit: hoc considerat Alber. in propria materia *in dict. l. 2. col. 5. vers. sed quia supradicti, C. de iur. calum.* nec potest negari, Capic. *in d. decis. 15. vers. pro Antonio.* Modo enim prædicto differunt articuli impertinentes à non admittendis de iure, vt colligitur ex dictis Doctorum *in dict. §. idem Iulianus, & in dict. cap. cum contingat:* sed in specie differentiam prædictam ne nostrates omittam, ponit Vrsil. *in addit. ad Affl. d. decis. 7.* vbi allegat concordantes, & ita responderur ad *dict. decis. 15.* vbi etiam Capic. dubitatiuè loquitur, dum dicit, si bene recordatur.
13 † Articuli enim concernentes iustitiam causæ principalis sunt omnino impertinentes ad causam liquidationis, ex quo in causa liquidationis præsupponitur iustitia sententiæ, de cuius iustitia in causa liquidationis tractari non potest. Et quamvis in Regia pragmatica, quæ incipit, sæpè contingit, sub rubrica de capitulis, & positionibus impertinentibus in repulsa non admittendis, appellentur impertinentes articuli, etiam quando sunt directo contrarij articulis factis in termino probatorio, vltra quod dici possit ibi largo modo poni, nihilominus dicitur, quod propriè loquitur Regia pragmatica, esse, quòd articuli concernentes causam principalem positi in termino repulsæ aliquo modo non pertinent ad repulsam, & sic respectu termini repulsæ sunt omnino impertinentes.

His sic discussis Sacrum Consilium habuit pro vero, quod super articulis de directo contrariis, ex quibus pars poterat releuari, tenetur principalis deponere: sed quia in præsenti causa, id quod pars, quæ reclamauerat, probare volebat, videbatur per actores non inficiari in primis articulis actorum, idcirco non fuit admissa petitio depositionis principalis. Et postquam de materia impertinentiæ loquutus sum, de quibus in dies tractatur, nolo omittere, quod multoties vidi ex incuria procuratorum, qui in practica non sunt versati, prout erant aliis temporibus, quod Ant. de Alen. *in dict. §. idem Iulianus, in fin.* dicit
14 hæc verba. † Nota in Regno, in quo non datur copia articulorum, quod non imputatur parti, si de impertinentia non opponit à principio, sed postmodum recepta copia attestationum, debet hoc opponere antequam procedatur ad alios actus, alias præiudicaretur non opponenti: & ideò ad euitandum hæc dubia, cautela est, quod detur petitio de imper-
15 tinentibus, † quo casu Iudex, si vult, potest eos reiicere statim, vel si vult, procedere saluo iure impertinentium, & de iure non admittendorum, & tunc posset de impertinentibus quandocumque disputari, & vtraque practica est bona. Hæc Anton. *vbi supra.* Sed tutior est practica, quæ hodie ex interpretatione decreti generalis cum clausula, ex nunc pro tunc facta publicatione, de qua clausula dictum est *in decis. 213.* Et ad euitandum difficultates, quas multoties vidi, similiter tutior est via, facta publicatione, etiam quod adsit protestatio, & generale decretum, instare pro reali reiectione, quia, vel Iudex hoc faciet, prout facere

facere debet, ex quo hoc facere potest partibus auditis, cum sit publicatum in causa, vel saltem ad euitandum laborem, reseruabit faciendum tempore decisionis causæ.

Barz. Decis. 49.

SVMMARIVM.

17 *Confessione in responsionibus ad positiones partis nulla est maior probatio.*

18 *Heredem se asserens cum beneficio legis, & inuentarij, debet hoc probare.*

DECISIO XLV.

PRimò per confessionem ipsius Pauli ex responsionibus ad positiones resultantem, † qua quidem confessione nulla est melior, & efficacior probatio ad Paris. *cons. 75. num. 5. volum. 1.* Cephal. *cons. 198. nu. 8. volu. 2.* tradunt Corn. *cons. 251. colum. 2. volum. 4.* & Ias. *in leg. cum te transfigisse, num. 5. C. de transact.* & est text. in *cap. 1.* & ibi glo. *in cap. aduersarij, & in cap. 2. de confes. in 6.* Et licet dicat, se pro maiori parte acquisiuisse, vt obtulit se paratum probare, non tamen probauit, vt dictum est, & ideò remanet confessio pura, † vt dicimus de eo, qui dicit se hæredem cum beneficio legis, & inuentarij, & tamen illud non probat, ad tradita per Ber. *cons. 129. num. 6. vol. 2.* & per Cephal. *in cons. 193. num. 69.*

Barz. Decis. 57.

SVMMARIVM.

1 *Confessio per verbum, credit. in responsionibus ad positiones partis contra confitentem plenè probat.*

DECISIO XLVI.

IN iudicio moto per Nobiles, ac Illustres Viros D. Comitem Romeum de Pepulis, D. Herculem de Marescottis, & D. Ioannem ab Armis contra Homines, & Commune S. Ioannis in Persiceto, fuit per omnes Dominos communi voto resolutum, præfatos reos conuentos teneri restituere præfatis Doctorum Actoribus expensas factas in executione, & purgatione Discursorij Galeghi pro rata liquidanda, modis, & formis, prout in sententia. † Quoniam cum in responsionibus ad positiones, quæ & si sonent in credulitatem, plenè tamen confitenti præiudicant, ad tradita per scribentes *in leg. 2. §. quod obseruari, C. de iur. iur. propter calum. dand.* adeò, vt clarissimam probationem appellet, Crau. *cons. 212. nu. 9.* & Simon. de Pret. *consil. 147. nu. 26.* & per verbum, credit, adeò probetur confessio partis, vt tantum valeat; quantum si per verba assertiua præcisa facta esset, Corn. *cons. 40. colum. penult. vers. Nam hac volum. 4.*

Barz. Decis. 64.

SVMMARIVM.

26 *Confessio partis in responsionibus ad positiones alterius partis contra ipsam plenè probat, etiam si incredulitatem sonet.*

27 *Et etiam plenissimè.*

28 *Inuentarij beneficium allegare non satis est, nisi probetur.*

DECISIO XLVII.

26 QVinimò ex propria confessione facta in responsionibus ad positiones, quæ & si sonent incredulitatem, confitenti tamen plenè præiudicant, ad tradita per scribentes *in l. 2. §. quod obseruari, C. de iuram. calum.* & per Marant. *in dict. l. n. potest num. 51.* per Dec. *dict. cons. 445 num. 18.* † & per Rim. Sen. *consil. 596. num. 1.* quam plenissimam probationem [illegible] Crauet *consil. 217. num. 9.* & optimam Paris. *cons. [illegible] nu. 5. volum. 1.* Nec sibi prodesse potest enunciasse se hæredem cum beneficio legis, & inuentarij, nisi de eius confectione doceret, argumento eorum, † quæ habentur per Rimin. Iun. *cons. 168 num. 11. cum seqq.* & tradunt in puncto Boer. *cons. 120. num. 2. volum. 2.* & Ceph. qui alios citat, *cons. 393. num. 69.*

Rota Gen. Decis. 16.

SVMMARIVM.

3 *Responsio referens se ad aliquam scripturam est incerta, & debet certificari per exhibitionem scripturæ.*

DECISIO XLVIII.

NEc obstitit, dum dicebatur, prædictum Ioannem Baptistam, quod in illo libro, & in illamet ratione in restitutione libri, ratio illa remanebat in debito dicti Simonis ipsi Nicolao in libris N. & quod debebat stari dicto libro, tam contra Simonem, quàm contra Nicolaum, stante pronuncia Rotæ, quod illis pro; & contra standum esset. Quia fuit responsum; quod pronuncia fuerat facta super requisitione exhibitionis in illis partitis, ad quas ipse Ioan. Baptista 3 respondens positionibus se retulerat, † quia referendo se ad libros, eius responsio erat incerta, & certificanda erat per exhibitionem librorum, secundum Bald. *in leg. 1. in §. conditiones de edend.* in specie Marian. *in cons. 3. colum. 1. volum. 2.* & Dec. *in cons. 118. volum. 1.* & non fuerat facta aliqua positio circa rationem partitarum ad debitum dicti Simonis, sed benè fuerat facta positio, quod dictus Nicolaus creditum dederat ipsi Simoni de partita dictarum librarum N. & in hoc Ioannes Baptista respondit, se referre ad libros dicti Nicolai, & in libris apparuit, quod Nicolaus illam partitam habuit; & propterea an habuerit, vel ne; standum erat libro; & de illis partitis librarum N. de quibus fuerat datum debitum Simoni in diuersis temporibus in dicto libro illi non erat standum.

Rota Gen. Decis. 48.

SVMMARIVM.

1 *Responsio positionibus per verbum, credit, est vera confessio.*

DECISIO XLIX.

LIte vertente inter Ioan. Iacobum Mainerium ex vna agentem, & Bendinellum Saulium conuentum super scutis N. de quibus in actis, Rota iudicauit in fauorem petentis ex infra dicendis, & aliis, quæ ex processu colliguntur. Ad fraudandam eius intentionem exhibuit agens litteras dicti Bendinelli, in quibus idem Bendinellus dicit, se debitorem in dicta summa, vt in eis, & cum dictæ litteræ fuerint

recognitæ per dictum conuentum, esse subscriptas de eius manu,& litteratura,vt patet per eius confessionem factam ad quintam positionem, vbi credit, dictas litteras esse subscriptas de eius manu sequun-
1 tur duæ conclusiones Doctorum.Prima, † quod illa responsio, licet sit per verbum credit, dicitur vera confessio,& probat,vt habetur tam in volumine Digestorum, quàm Codicis *sub tit. de confes.* vbi Doctores,& tradit Bald.in terminis *in leg.1.num.21.C. de fals. caus.adiect.leg.* Marant. *in eius pract.in 4.artic.2.partis,nu. 14.* Aym.*consil.203.nu.8.vers. & tamen lib. 2.* Paril.*cons.58. num.9.lib.3.*

Rota Gen. Decis. 60.

SVMMARIVM.

5 *Ponens fatetur.*
6 *Confessio in dubio debet interpretari ad fauorem confitentis.*
10 *Negans positionem non potest in ea se fundare.*

DECISIO L.

VLtra quod contrarietas aliqua resultare videbatur ex positionibus rei,& ex depositionibus testium pro eo examinatorum. Dicitur namque in positionibus ipsos actores satisfactos, esse in libris N.in tot rebus,seu pecuniis;testes autem affirmant, actoribus esse delegatum, seu assignatum nomen quorundam factorum debitorum,tunc rei conuenti, quod est quid diuersum à continentia positionum, ex qua contrarietate insanabilis admodum difficultas oriebatur,secundum tradita per Innoc.magistraliter *in cap.cum contingat il 1.de offic.deleg.* quem sequitur Bart.*in leg.2.§.creditum n.8.ff.si cert.petat.*& ibi Ias.*nu.2.* post alios scribentes ibidem, vnusquisque enim scit,
5 † quod ponens fateri dicitur quidquid in positionibus continetur, vt per Alexand *cons.172.lib.6.num.1.* & Dec *consil.252.colum.2.sub num.2.*& per Marant.latè *in suo Specul.par.6.princip.artic.4.nu.6.& 7.* Alexand.etiam *in cons.72.num.4 lib.3.*

Necnon conferunt dicta per Dec. *cons.279.num.6.*
6 vbi dicit, † quod confessio interpretari debet in fauorem confitentis ex iis,quæ ad id allegat;ita è conuerso confessio debet confitenti prodesse, quod quemadmodum illud,quod plus est confiteri procurauit, scilicet rem emisse,ita etiam quod minus est, nempè partem pretij non negasse censeatur. Hæc corroborantur per ea,quæ Plot.tradit *in leg.si quando, §.37.num.6.C.vnde vi.*alias est *sub num.659. & seq.* Et per regulam vulgatam, quod contrariorum eadem est disciplina,*leg.2.§.fin.ff.qui satisd.cog.* Alex.*cons.209.nu.18. lib.2.qui in leg.si cum dotem num.16.vers.non nego tamen,ff. solut.matrim.*inquit,quod in casu contrario contrarius producitur effectus; itaque sicut negatio præiudicat neganti,ita confessio confitenti prodesse debet.

Secundò, & fortius posito sine veri præiudicio, quod aliqua appareret contrarietas ex positionibus collatis cum dictis dictorum testium,ea prorsus eliditur ex quo pars aduersa negauit positiones rei;ex quibus intendit elicere repugnantiam; nam iuris
10 certissimi est,† quod is,qui negat positionem partis aduersæ,non potest postea in ea se fundare, *cap.ex eo non debet de regul. iur. in 6.* & tradit notabiliter Bart. *in leg post legatum sub num.11.ff. de.iis quib. vt indig.* quem refert,& sequitur Alex.*cons.151.numer.13.lib.4.*& Alber. Mand *cons.9.num.29.* & Alex.*cons.92.num.5.lib.5.& cons. 183.num.4.*& satis ad rem nostram facit etiam dictum Ias *in repet.leg.admonendi num.112.versic.facit optimè.ff.de iur.iur.*vbi plura similia pro confirmatione doctrinæ Bart. *in dict.leg.post legatum*, citat, ex quibus apparet euidenter,quod asserta contrarietas, quatenus adesset,quod negatur,tamen nullius efficaciæ esset, quoad actores,qui positiones rei negarunt.

Rota Gen. Decis. 122.

SVMMARIVM.

3 *Responsio diuisibilis potest pro parte acceptari, & pro parte non.*
4 *Responsio ad positiones per verbum, credit, importat veritatem.*
5 *Confessio diuisibilis potest pro parte non admitti.*

DECISIO LI.

3 ET sibi fuisse consignatas dict.capsias alzariorum per dict. Vincentium constat per confessionem dicti Andreæ factam ad primam positionem,vbi dicit,credit dict.capsias sibi consignatas fuisse per dict. Vincentium, & licet dicat, nomine Bonomi de Aquilino, sibi hoc non creditur, cum ista responsio possit diuidi,per ea,quæ tradit Bart.communiter approbatus *in l. Aurelius,§.idem,ff.de lib.leg.* vbi Doctor. Et hoc tanto magis est verum,quia testes dicunt, quod fuerunt consignatæ per dictum Vincentium nomine suo,& non nomine alieno. Et quod dictus Andreas sit iuuenis dicti Bernardi, constat per confessionem dicti Bernardi ad vndecimam positionem, & nulla maior probatio,quàm confessio partis,vt *tot. tit. ff. &*
4 *C.de confes.* † & licet sit per verbum, credit, importat tamen veritatem,Bald.*in leg.1.n.21.C.de fals.caus.adiect. leg.* Marant.*in sua practic.in 4.actu 2.partis nu.14.lib.1.* Et quod dict. Bernardus postmodum habuerit dict. alzaria, & de eis disposuerit constat ex dictis dictorum testium, ac etiam per confessionem factam per dictum Bernardum ad nonam, & decimam positionem, vbi creditur disposuisse de dictis alzariis, licet dicat, habitis à dicto Bonomo; tamen hoc non pro-
5 bat, † & contrarium constat per attestationes dict. testium, qui deponunt, quod illa fuerunt consignata per dict.Vincentium,& non per dictum Bonomum. Ex quibus,& aliis,quæ ex processu colliguntur,Rota iudicauit vt supra. Laus Deo.

Rota Gen. Decis. 161.

SVMMARIVM.

10 *Requisita ad hoc,vt positiones habeantur pro confessis.*
11 *Interlocutoria in assignatione termini, quando habeat vim simplicis comminationis.*
12 *Absens contumax mulctari non potest.*

DECISIO LII.

ET licet videretur posse reum condemnari ad totam summam petitam, cum illa contineretur in positionibus actoris, quas Rota pronunciauit habendas pro confessis, nisi intra dies 15. reus respondisset, qui deinde minimè respondit, tamen visum fuit, id non sufficere, vt positiones verè habeantur pro confessis, cum ad id plura requirantur. Primò,
10 † quod principali comperto in iudicio, positiones sibi fuerunt lectæ, & datæ intelligi. Secundò, quod in

in faciem fuerit monitus à iudice respondere, quia non sufficeret per nuntium moneri. Tertiò, quod absque rationabili causa recuset respondere. Quartò, quod accusata fuerit ex parte actoris contumacia rei in termino non respondentis. Quintò, & vltimò, quod subsecuta fuerit interlocutoria iudicialis facti declaratoria, quæ omnia colliguntur ex notatis per Butr. & alios *in cap. pen. extr. de confes.* & per glos. & Doctor. *in cap. si post præstitum, eod. tit. in 6.* Bart. *in leg. eius qui delatorem num. 2. & 3. ff. de iur. fisc.* Angel. *cons. 136. incipit in quæstione vertente col pen. vers. & si dicis,* Aret. *in rubr. Inst. de except. num. 23. vers. quia si in termino,* Curt. *in tract. de posit. in punct. n. 8.* Et sicut comminatio posita in termino effectum interlocutoriæ non habet, *l. 1. & tot. tit. C. comminat. Epist.* ita nec interlocutoria, † quæ fer-
11 tur in ipsa assignatione termini, vt in casu nostro, cum habeat vim simplicis comminationis, vt notat Bald. *in leg. 2. C. qui admit.* Sed dato, quod declaratoria fuisset subsecuta, adhuc non sufficeret, ex quo non fuit citatus principalis ad respondendum positionibus, sed eius procurator ad præsentandum principa-
12 lem, quia, vt dictum est, † absens personaliter non citatus non potest à iudice haberi pro confesso: non enim potest quis à iudice mulctari, nisi vera, & non ficta contumacia interuenerit, vt notat Ias. post glos. Bald. & alios per eum alleg. *in leg. fin. col. 3. vers. 1.* habes notabiliter, *& colum. seq. vers. 4. subtiliter, ff. si quis iudic. non obtemp.*

Seraph. Decis. 408.

SVMMARIVM.

1 *Liquidatio non potest prætendi ex libris impugnatis.*
2 *Liquidatio illa non est sufficiens, quæ elicitur ex decreto facto à Iudice, quod positiones habeantur pro confessatis, nisi ad primam.*
3 *Iudex potest cogere ad præcisè respondendum positionibus.*
4 *Confessio quæ elicitur ex positionibus habitis pro confessatis propter contumaciam eius, qui præcisè non respondit, ad hoc, vt operetur effectum, necesse est, vt concurrant requisita per Franc.* cap. 2. num. 9. de confes. in 6.

DECISIO LIII.

FVit resolutum pecunias, quas prætendit Petrus Maria, non esse liquidas, ideò non esse ei soluendas, nam neque ex libris potest prætendi liquidatio,
1 † cum libros huiusmodi impugnet D. Petrus Maria,
2 *ad vulg. regul. cap. ex eo de regul. iur. in 6.* † Vigore autem positionum, quas Auditor Cameræ pronunciauit haberi pro confessatis nisi ad primam, liquidatio non est sufficiens, tum ex eo, quia fuit responsum, & licet ex aduerso prætendatur, non fuisse sufficienter
3 responsum, tamen † Iudex poterat cogere ad præci-
4 sè respondendum, tum etiam quia, † vt huiusmodi confessio propter contumaciam operetur hunc effectum necesse est, vt concurrant requisita per Franc. *in cap. 2. nu. 9. de confes. in 6.* quæ non fuerunt hic obseruata, ideò conclusum pro non liquidatione.

Seraph. Decis. 415.

SVMMARIVM.

6 *Positionibus datis tam contra tutorem, quàm contra minorem, si solus tutor illis respondeat, sufficit, si tamen sit causa connexa.*

DECISIO LIV.

QVarto opponebatur de notoria iniustitia respe-
6 ctu Angeli, † quia Iulius solus respondit positionibus, & sic sibi tantum nocere debet, non autem tertio quia cum haberent connexam causam, ex hoc satis apparebat de veritate, & ad eam comprobandam multum prodest eius responsio, Corn. *cons. 123. col pen. post med. vers. & licet confessio lib. 1.*

Seraph. Decis. 446.

SVMMARIVM.

1 *Confessio oriens ex positionibus habitis pro confessatis, excusat à contumacia in respondendo.*
2 *Decretum, quod positiones habeantur pro confessatis, vulneratum per sententiam, & processum ad vlteriora, non potest exequi.*

DECISIO LV.

DOmini persisterunt in resolutis, nam vltra aliàs deducta, dixerunt confessionem, quæ prætenditur oriri ex decreto, esse vulneratam per sententiam Auditoris Cameræ, per processum ad vlteriora,
1 & ad absolutionem: † ex quo sequitur eam excusasse Bartholomæum à contumacia in respondendo, quod facere potuit, vt per Franc. *in cap. 2. numer. 21. de confes.*
2 † nec possumus exequi illud decretum per absolutionem ab eo prolatam, quod fieri potest, etiam per Iudicem appellationis, ne dum per eundem, qui intulit, quoties interlocutoria præiudicat negotio principali. *cap. fin. de appell. in 6.*

Seraph. Decis. 905.

SVMMARIVM.

1 *De stylo Auditoris Cameræ positiones pro confessatis habentur, contrarium tamen in Rota seruatur, iuxta formam* cap. 2. de confessis.

DECISIO LVI.

PRo confirmatione sententiarum extra Rotam latarum pro Dominis de Fossanis: nam ad effectum Saluiani interdicti fuerunt probata omnia extrema requisita. Primò obligatio omnium bonorum facta per Iacobum Carcan ad fauorem Dominorum de Fossanis. Secundò possessio scripturarum de tempore obligationis, quæ probatur non solum per De-
1 cretum Auditoris Cameræ, † vt positiones pro confessatis habeantur, prout est de stylo illius tribunalis, licet Rota contrarium seruet, nisi fuerit seruata forma *cap. 2. de confes.* sed etiam ex confessionibus partis, vt in facto deducitur, &c.

Seraph. Decis. 946.

SVMMARIVM.

7 *Confessio quæ elicitur ex confessione, & responsione ad positiones, quibus responsum fuit, credit, prout in actis, non præiudicat, si in actis non adsint concludentes probationes.*

DECISIO LVII.

7 COnfessio verò, quæ elicitur ex responsione ad positiones, dum responsum fuit, credit, prout

in actis, nihil releuat, cum enim in actis non adessent concludentes probationes, nihil ex hac responsione colligi potest, quod præiudicet. Amissio scripturarum, neque casus præcedens amissionem probatur; ideò nihil, quod releuet, deducitur ad probandam cambiorum veritatem, &c.

Seraph. Decis. 1039.

SVMMARIVM.

1 *Per negationem positionum super tota re concepta, non potest & tota positio negari.*

DECISIO LVIII.

1 PRæterea cum negatæ fuerint positiones, quæ conceptæ fuerunt super tota vinea, ac qualificata possessione, vti capta propria auctoritate, & de facto, vtique potuit totam positionem Episcopus negare, per illa verba, non credit, vt ponitur, ex doctrina Bart. *in l. si dubitetur, §. ita demum de fideius.* Imol *in leg. sed hoc ita de re iudic.* Ias *in §. omnium num. 98. Instit. de action.* Ex quibus conclusum non competere hoc remedium Domino Marcello aduersus Reuerendissimum Dominum Episcopum.

Rota in antiquis in rubrica de positionibus. Decis. 180.

SVMMARIVM.

1 *Positioni obiectiuæ respondendum est.*

DECISIO LIX.

1 NOta qualiter positioni obiectiuæ quis tenetur respondere, vt not. Io. Mo. *in cap. 2. de confes.*

Rota in antiquis in rubrica de positionibus, & confessis. Decis. 310.

SVMMARIVM.

1 *Positionem negans non potest ea se iuuare.*

DECISIO LX.

NOta Io. Mo. & Arch. *in cap. 1. de confes. lib. 6.* quod reus positionem confitendo actoris, potest se
1 iuuare contra actorem ea de positione, † secus si negasset positionem, & licet contrarium audiuerint determinari de interrogatione actoris, qui actor interrogando nihil contra videtur confiteri: pro prima tamen opinione Specul. *in tit. de positionib. vers. verum in princ. & §. 10. vers. si quid actor*, quia interrogando actor hic videtur confiteri *dist. 72. quæst. 2. cap. quæritur.*

Rota in antiquis in rubrica de corruptione positionum. Decis. 505.

SVMMARIVM.

1 *Positiones in prima instantia per procuratorem datæ etiam cum iuramento possunt per dominum in secunda instantia reuocari.*

DECISIO LXI.

1 NOta quod positiones datæ in prima instantia per iuramentum procuratoris, in secunda instantia possunt per dominum principalem reuocari, & meliorari sine expressa reuocatione erroris, tum quia illud iuramentum non fuit de veritate, sed de credulitate; tum quia procuratores non sunt plenè informati, sicut principales, qui nouerunt quæstionem veridicam, iuxta notata *in capit. cum in positionibus de iure iurando lib. 6.*

Alia decisio cum eisdem ferè verbis habetur in nouis *in rubr. de positionib. quæ est decis. 60.*

Surd. Decis. 17.

SVMMARIVM.

1 *Positio contraria positioni, quam aduersarius produxit, admittitur, quia tendit ad faciliorem exitum iudicij.*
2 *Frustratorij euitandi sunt actus.*
3 *Iuramentum oblatum recusare potest pars, quæ plenè probauit.*
4 *Iurans sine causa peccat.*
5 *Iuramentum non est deferendum ei, qui semel pererauit.*
6 *Iuramentum non est deferendum ei, qui verisimiliter est peieraturus.*
7 *Periurus non efficitur is, qui respondendo positioni contrarium affirmat eius, quod aliàs dixerat respondendo alij positioni, si vtroque casu iurauit solum de credulitate.*
8 *Positioni qui semel respondit, potest cogi ad iterum respondendum, quia fieri potest, quod hodie credam vnum, cras aliud, declara, vt num. 12.*
9 *Credo verbum, est veritatis expressiuum, & nu. 14.*
10 *Aditio inducitur per responsionem factam positionibus, credo me esse hæredem.*
11 *Confessio facta per verbum, credo, præiudicat, sicut confessio de veritate.*
12 *Ignorantia facti alieni est probabilis.*
13 *Positionibus respondens per verbum credo, potest conuinci de periurio.*
14 *Credo, verbum, importat veritatem, quando agitur de facto proprio.*
15 *De mendacio an puniatur, qui dixit, se non credere, si probetur, rem aliter se habere. remissiuè.*
16 *Errorem non tenetur probare principalis, qui contrarium deducit eius, quod procurator suus deduxerat in positionibus.*

DECISIO LXII.

NOndum publicato voto Senatus super positionibus productis à Ioan. Iacobo Salato contra Lucretiam Milanam, contendebat Salatus, cogendam Milanam ad respondendum omnibus positionibus, motus auctoritate Corn. *in 2. §. quod obseruari colum. 4. num. fin. C. de iur. calum.* vbi post multa conclu-
1 dit, † quod Iudex admittere debet positionem illis contrariam, quas aduersarius produxerat, quia tendunt ad faciliorem exitum iudicij, licet aliud sit, quando idem ponens esset contrarius, quia tunc admitti non debet, *l. 1. C. de furt. cap. nullus pluribus de reg. iur. in 6.* Hæc tamen ratio non fuit visa potens ad tollendum auctoritates Specul. Bald. Angel. Ioa. Monachi, & aliorum, de quibus in alia decisione. Et quamvis vbi agitur de contrarietate eiusdem ponentis res sit clarior, tamen negari non potest, quin etiam clara sit,

fit, quando quis ponit contrarium eius, quod aduersarius ponendo asseuerat, per rationes ibi deductas. Et licet facilior sit exitus iudicij, si admittatur posi-
2 tio, † tamen frustratorij actus sunt euitandi, *l. hæc stipulatio. §. Diuus, ff. vt leg. nom. caueat. leg. non cogendum, ff. de procur. cap. 2. de pub. l. 1. ff. quod metus caus. l. 1. in fin. ff. ad mu-*
3 *nicip. §. quib. in 1. constit. Cod. lib. 3. in princ. ff. de iur. iur.* † Vnde dicimus, quod pars, quæ plenè probauit, licitè recusat iuramentum sibi oblatum, *c. 2. vbi Doct. de probat.* glos. *in leg. admonendi, ff. de iur. iur.* Ias. *in repetit. numer 79. & 266.* Alex *in leg. manifestè numer. 4. ff. eod.* Neutz. *cons. 7.*
4 *n. 6.* † & nunquam deueniendum est ad iuramentum, nisi subsistente necessitate, vel vtilitate, vt probatur *in cap. & si christus de iur. iur.* & peccat iurans sine causa, Archid *in cap. non est contra 22. quæst. 1.* Doctores *in c. tua de iur. iur.* Abb. *in dict. cap. & si Christus in fin.* Præterea, si aduersarius in suis positionibus verum deduxit, non est credendum, quod alius sit iuraturus nunc si verò falsum dixit, non est ei offerenda occa-
5 sio, quod iterum falsum iuret; † nam ei non est deferendum iuramentum, qui semel fuit periurus, *cap. paruuli 22. quæst. 5.* glos. *in cap. quæstioni, vbi Abb. & Dec. de*
6 *appell.* † Sic etiam non defertur ei, qui verisimiliter est peieraturus, vt post alios inquit Marsil. *in sing. 74.* glos. Abb. & alij *in cap. clericos de cohabit. cleric.* Menoch. *de arbitr. iudic. casu 192. nu 2. & 3.* Dicebat secundò, quod positionibus respondetur per credulitatis, non veritatis iuramentum, & ideò non possumus suspicari de periurio, cum hodie credere possim, quod heri non credebam *l. qui bona, §. si quis stipulatus, ff. de damn. infect.* ideò dicit Ia ob. de Aren. *in suis distinctionib. ad tit. de*
7 *iur. iur. propt calum.* † quod qui positioni respondendo, contrarium affirmat eius, quod alias dixerat respondendo alij, non efficitur periurus, si vtroque casu iurauit solum de credulitate. Et per eandem rationem Rot. *decis. 229.* notat, quod vbi pars in antiquis,
8 dicit, † quod qui semel respondit positioni, cogi potest iterum respondere, licet versetur dubium periurij, quia possibile est, quod hodie credat vnum, & cras aliud Et idem voluit Caldetin. *in cons. 4. de confess.* vbi ait, quod si secundo loco respondet contrarium, non dicitur periurus, Gemin. *in cap. 1. de confess. in 6. & in cap. cum position. num. 9. de iuram. lib. 6.* vbi quod hodie potest quis de vna re bonam habere conscientiam,
9 & cras malam. † Sed respondebatur, quod verbum credere est veritatis expressiuum, vt per Bald. post Petr. *lib. 1. in fin. C. de fals. caus. adiect. leg.* vbi refert, quod si respondens positionibus dicit, quod credit se esse
10 hæredem Titij, per hoc efficitur hæres, † & inducitur aditio, & dicit, quod verbum credo, æquipollet verbo veritatis expressiuo. Idem voluit Gemin. *in cap.*
11 *1. de confess. in 6.* † Sic etiam confessio per verbum credit non minus præiudicat, quàm confessio de veritate, glos. *in cap. ex litteris, atque ibi Doctores de iur. iur.* glos. & Doctores *in leg. 2. §. quod obseruare, Cod. de iuram. calum.* Corn. *cons. 186. colum. 1 volum. 3.*

Dictum autem Rot. & Cald. posset sustineri,
12 † quando positio fit de facto alieno, cuius probabilis est ignorantia, *l. verius, ff. de probat. leg. qui in alterius, ff. de reg. iur. l. fin. ff. pro soc. leg. eius qui in prouincia, ff. si cert. petat.* et in facto proprio ignorantia non est probabilis, sed inexcusabilis *dict. leg. fin.* & probant iura prædicta. Ideò qui primò vnum dixit in facto proprio, postea contrarium affirmat, dicitur periurus. Quinimò quando etiam interrogatur quis de facto alieno, & respondet per verbum credit, non tamen per hoc dicitur ignorare, quia ea credulitas, de qua iurat, est proxima scientiæ, & illi non contrarium, vt per Bart. *in d. §. quod obseruari,* & debet esse firma ex relationibus aliorum Bart. *in leg. 1. in fin. ff. de interrogat. act.* decla-
13 rat pulchrè Natt. *cons. 59. n. 10. & seq.* † Et is quoque, qui respondendo positionibus, iurauit per verbum, credere, potest conuinci de periurio, si probetur, quod positio concernit factum proprium, ita Bald. *in rep. l. 2. col. pen. ff. de iur. iur.* vbi fortius idem dicit in positione concernente factum alienum, si probetur tale quid, propter quod cogebatur credere, sequitur Nat.
14 *d. cons. 59. n. 8.* † Et quando agitur de facto proprio, verbum credere, importat veritatem, vt dixi. Et facit, quod voluit Bald. *l. fin. C. arbit. tut.* vbi de tutore dicente in inuentario, quod credit res esse pupilli, Ioan. de Anan. *in c. pueris n. 1. de delict. puer.* Feder. de Sen. *cons. 23.*
15 *& 225.* † vbi qui dixit, non credere, punitur de mendacio, si rem aliter se habere probetur, Felyn *in c. 1. n. 21. de lit. cont.* Abb. *in c. at si clerici in princ. num. 29. & 31. de iud.* alios citat Tiraq. *de retract. consang. §. 2. glos. 2. nu. 12.* vbi multa cumulat. Vnum autem plurimum mouebat Senatum, quod super positionibus ab aduersario productis iurauerat Procurator, non autem principalis, & ideò cessabat suspitio periurij, si princi-
16 palis cogeretur istis respondere, † Potest enim principalis dicere contrarium eius, quod suus Procurator deduxit in positionibus, nec tenetur probare errorem, Rot. *decis. 60.* positiones datæ in nouis; ideò persistit in ordinatis.

Surd. Decis. 22.

SVMMARIVM.

1 *De euictione non agit is, à quo propria culpa res est euicta, vel quia fuit contumax, vel compromisit, vel obtulit iuramentum litis decisiuum.*
2 *Positionibus respondere non tenetur emptor circa dominium venditoris.*
3 *Positioni captiosæ non tenetur quis respondere.*
4 *Positioni cuicumque regulariter est respondendum.*
5 *Dominium est difficilis probationis.*
6 *Venditor tenetur rem liberam emptori præstare.*
7 *Euictionis actio datur, quando euicta est possessio.*
8 *Emptor probans rem ad euincentem spectasse, agit de euictione, licet res fuerit sibi sine iudicio euicta.*
9 *Emptor agit de euictione, licet non denunciauerit litem venditori, si probet iustitiam euictionis.*
10 *Litis euentus est dubius.*
11 *Executio non debet suspendi, quando euentus litis est dubius.*
12 *Possessioni magnum est commodum.*
13 *Causam intactam seruare melius est, quàm post vulnus remedium quærere.*
14 *Dominium quandoque est facilis probationis.*
15 *Bart. doctrinam* in leg. at qui natura, §. si cum me absente, de neg. gest. *declaratur.*
16 *Ratio propriè illa dicitur, qua posita, ponitur dictum, & qua remota, dictum quoque ex necessitate remouetur.*

DECISIO LXIII.

Deduxit in positionibus magnificus Dominus Bernardinus Andreasius se fuisse in possessione quorundam pratorum, & fuisse spoliatum à Domino Vincentio pariter Andreasio. Illustris. D. Eques Pauesius reus conuentus, qui eadem prata emerat ab eodem Domino Vincentio, dicebat, se non teneri respondere, quia debet sibi cõseruare stipulationem de euictione, quàm amitteret, si confiteretur

rem sic, quoniam venditor posset dicere, tu causam tua culpa perdidisti, quia confessus es, quæ non debebas, † non enim agit pro euictione is, à quo propria culpa res euicta est, vt quia fecit pactum de non petendo, vel iusiurandum detulit, *l. hoc iure vbi gloss. ff. de euict.* vel si cecidit à possessione sua culpa, *leg. si rem quam, §. si dupla, l. si mancipium in princ. ff. de euict. l. si controuersia vbi gl. fi. & Bald. C. eod. tit. l. idem, §. 1. ff. de act. empt.* vel si fuit contumax, *l. si ideò. ff. de euict. c. fin. de act. empt. & vend.* Corn. *cons. 326. vol. 1.* alios citat Cabal. *in tract. euict. §. 5. n. 5.* idem est quando compromisit *leg. si dictum, §. si compromisero, ff. de euict.* Imol *cons. 82.* Castren. *cons. 309. col. penult. vol. 1.* Rim. Sen. *cons. 97. n. 17. vol. 1.* Idem quando emptor obtulit, vel detulit iuramentum decisiuum, Bart *in leg. manifestæ n. 6. ff. de iur. iur.* vbi Alex *nu. 4.* Aret. *in §. item si quis num. 11. inst. de action.* & quandocumque emptori aliquid imputari potest, quare causam amiserit, non datur ei actio pro euictione, vt probat gl. *in leg. quod si nolit, §. si mancipium in verbo adhibuerit ff. de edil. edict.* per quam ita dicit Dec. *cons. 74. col. 2. vers. facit ad prædicta,* Tiraq *de retract. consang. in fin. num. 48.* Gram. *cons. 22. nu. 5. inter ciuil.* vbi post alios idem dicit, quando non adhibuit diligentiam Procuratorem, vel Aduocatum, Rol. *cons. 67. num. 4. vol. 4.* vbi limitat, quando pacto fuit eiusmodi culpa remissa, Dec. *consil 106. nu. 17. & seqq.* vbi idem dicit, & in terminis, quod confitendo sibi ad euictionem emptor præiudicet, ideoque cogi non possit respondere positionibus, est decisio, Bart. *in leg. at qui natura, §. si cum me absente, num. 4. ff. de neg. gest.* vbi dicit, † quod emptor non tenetur respondere positionibus continentibus dominium venditionis, etiam si ipse sciat, quia hoc modo sibi præiudicaret: Si enim negat positiones, fortè peierat, si confitetur, non agit, quia fortè non poterit contra venditorem probare, quod euincens sit dominus, sequitur Imol. *in cap. fin. num. 24. de empt. & vendit.* vbi disputat illam quæstionem, an emptor, qui agnoscendo bonam fidem, rem agenti sine sententia restituit, possit agere de euictione; & consuluit, quod semper fiat emptori denunciatio, quia licet emptor putet, rem esse euincentis, venditor tamen posset habere iura, quæ emptor ignorat. Sed & si facta denunciatione rem euincenti tradat, non expectata sententia, cogitur tamen, agendo pro euictione, probare de iure euincentis, & subdit hæc esse notanda. Idem dicit Barbat. *in cap. cum causa colum. 9. versic. de empt. & vend.* Idem voluit Marant. *de ord. iud. par. 6. in 2. membro num. 13.* & facit, † quia nemo tenetur respondere positioni captiosæ, per quam indebitè intelligatur, *leg. & quia, §. interdum,* & ibi notat gloss. *ff. de interrog. action.* Specul. *in tit. de positionibus §. 7. num. 14.* vbi quod non est respondendum positioni sibi præiudiciali. Idem tenuit glos. *in leg. qui iurasse, §. si pater ff. de iurciur.* vbi Ias. *nu. 7.* glos. *in leg. controuersia,* vbi etiam Ias. *nu. 4. ff. de transact.* Paris Pap. *in forma excipiendi contra posit. in verbo captiose,* Grau. ad Vest. *in sua praxi lib. 5. cap. 14. num. 19.* in quibus locis dicunt captiosam esse positionem, quando non potest quis illi respondere, nisi sibi præiudicet, quamcumque eligat partem, sic enim declarat Bart. *in d. §. cum me absente.*

4 Dicebat tamen ponens, quod erat respondendum, quia regulariter cuicumque positioni respondere debet, *c. 2. iuncta glos. de confess. glos. in leg. 2. §. obseruari, C de iuram. calum.* Ias. *in dict. leg. qui iurasse, §. si pater n. 7.* quia doctrina Bart. procedit, quando interrogatur quis de dominio agentis, & ita quando ponens dicit se dominum, non autem quando interrogatur de possessione. Et diuersitatis ratio est, quia possessio facilè potest probari, ex quo plurimum habet facti, 5 † dominium autem est difficilis probationis, Bart *in leg. rem alienam, colum. 3. ff. de pignor. act. in leg. cum res in 2. lect. C. de probat.* Alex. *in cons. 4. n. 26. vol. 2.* Doct. *in cap. sæpè,* vbi Rip. *num. 5. de restitut. spoliat.* Calcan. *in cons 32. num. 43.* Marant *in dict. tract. par. 4. in 3. princ. distinct. numer. 48.* Cuman. *in leg. 2. ff. de appell. recip.* Mascard. *conclus. 535. numer. 1. in tract. de probat.* Menoch. *de arbitr. Iud. casu 42. in princ.* & saltem id procedit respectu possessionis, iuxta consilium *leg. ii, qui destinauit, ff. de rei vendit.* Contard. *in leg. vnica in 1. opposit. numer 6. Cod. si de moment. possess.* Et hæc distinctio videtur probari ex verbis Bart. dum dicit, quod respondendo affirmatiuè sibi præiudicat, ex quo postea contra suum auctorem probare non poterit, quasi aliud sit, quando probatio contra auctorem non solum esset facilis, sed etiam possibilis. Et ideò non sine misterio videntur Bart. & Marant. ponere quæstionem, quando in positionibus tractatur de dominio euincentis, quasi aliud sit in possessione.

Cùm inclinarent Domini in contrariam partem, actor reduxit positiones ad capitula probatoria, & super eis testes produxit, & mouebantur ad tenendum, quod non esset respondendum, quoniam Bart. *in dict. §. cum me absente* tenet, ea ratione respondendum non esse, quod emptor amitteret ius euictionis argumento illius text. vbi dicitur, nec actione negotiorum gestorum tenearis, & illa positio affert præiudicium, vbi cogatur respondere *dict. leg. quia,* Specul. *d. §. 7. n. 14.* vbi quod non respondetur positioni, quando ex positione paratur præiudicium. Mouetur etiam Bartol. quia positio est captiosa, siue affirmetur, siue negetur. Non autem fundat se, quia potius tractatur de dominio, quam de possessione, vel quia in possessione aliud sit dicendum, quam in dominio, sed ratio præiudicij eum in hanc induxit sententiam, quæ ratio non minus militat quando agitur de possessione, 6 quam de dominio. † Quandoquidem venditor tenetur emptorem defendere etiam respectu possessionis, quia non solum tradere rem debet, sed etiam liberam præstare, *leg. 1. in fin. & leg. in venditione, ff. de act. empt.* dixi *in cons. 13. n. 15. & cons. 19. nu. 1.* adeo quod etiam re tradita conueniri potest venditor, vt tradatur res libera, quamuis nulla sibi inferatur molestia, Alex. *in cons. 67. vol. 5.* post Bald. & alios Dec. *cons. 483. num. 18.* Olasc. *decis. Pedam. num. 24. nu. 4.* præcipuè stante promissione facta per venditorem, de emptore tam in possessione, quàm in proprietate defendendo. Et non videtur emptor possessionem emptori tradidisse, quæ postea ab eo auocatur, *leg. datio in princ. ff. de act. empt.* & ibi glos. allegat concordantes. Et euictionis actio datur emptori, quando euicta est possessio, sicut quando proprietas ablata est, vel dominium, & probat text. *in leg. emptorem, §. idem Neratius ff. de act. empt.* & ibi Castrens. hoc expressè notat. Ad idem est text. *in dict. leg. datio.* Bero. *in consil. 158. numer. 32. in 2. vol.* 7 † Dicitur enim res euicta, quando possessori est ablata, *leg. si seruum vendidit §. 1. & leg. habere, ff. de euict.* Crauet. *consil. 682. numer. 6.* sed siue agat de euictione, siue ex empto, siue ex stipulatu, nunquam obtinebit emptor, qui per suam confessionem dedit causam quod res sibi euinceretur, atque ita semper sibi præiudicet, & consequenter stante præiudicio non tenetur respondere.

8 Nec dicatur, quod imò non sibi præiudicat, quia probauit, exinde rem spectasse ad euincentem, † quo facto agere licet de euictione, etiam si res sit absque iudicio euicta, *l. g si rem, quam, ff. de euict. leg. ex empto in princip.*

princip.Cod.de act.empt. ita Bald. *in leg.libera, C.de sentent.*
interloc.omn.iud. vbi dicit, cum qui rem amittit propter
compromissum, agere posse de euictione, si probet
rem fuisse euincentis, Cuman. *in leg. Aristo, §.1.ff. de do-*
nat.leg.si domus. §.si de euictione, vbi Christoph. Castilio.
Angel.de Perigl. & Petr. Besat. *ff.de leg.1.num.16.* Ial. *nu.*
14. Cabal. *in tract. euiction. §. 5. numer. 18.* & idem est,
9 † quando emptor non denunciauit litem, quia & si
præsumatur ob suam culpam succubuisse, *leg. emptor,*
Cod. de euiction. tamen si probet iustitiam euincentis,
obtinebit, Alex. *in leg.non solum, §.morte, nu.46.ff.de oper.*
nou.nunciat. Cornel. Claud. Aquen. Afflict. Felyn. Ri-
min. Rub. Socin. Iun. Natta, Cap. Aufrer. Didac. &
Rebuff. quos omnes citat Cabalin. *dict.tract.§.3.nu.73.*
& seq. Quandoquidem respondetur, quod & si agi
possit de euictione, tamen adhuc non tollitur præiu-
dicium, quod emptori fuit illatum per confessionem
factam positionibus. In primis enim incertum est,
10 quid possit ab emptore probari. † & litis euentus est
dubius, *leg.quod debetur, ff.de pecul.* Contar. *dict.leg.vnica*
11 *in rubrica nu.18.* † Et quando euentus est dubius, tunc
non debet suspendi executio rei, *leg.aliquando, §.final.*
ff.ad Velleian. Crauet *cons.900.nu.22.* Præterea efficitur
emptoris conditio deterior, qui non confitendo, si
succumbat, agit directè contra venditorem, & ex
sola sententia obtinet, confitendo autem grauatur
onere probandi, quod venditori nulla competeret
defensio aduersus euincentem, atque ita de reo fit
actor, & onus assumit, quod spectabat ad vendito-
rem, & non est modicum præiudicium, quando quis
grauatur onere probandi, sicuti magnum est com-
modum, cum onus probandi in alium transfertur.
12 † Qua ratione multi dicunt, possessionis magnum
esse commodum, Bald. *in leg.fin.quæst.6.C.de euict.Diu.*
Adrian.toll. alius citat Rip. *in cap.sæpè, nu.2 de restitut.spo-*
liat. Bereng *in leg. naturaliter, § nihil commune in 2.cap.*
conclus.1.numer.3.ff.de acquir.possess. Afflict. *de conuent.inter*
Domin.& Vassal.nu.24. Contard. *loco prædicto in rationi-*
bus decidendi, num.32. Et non est iustum, quod emptor
cogatur exponere se multis expensis, quæ certæ
sunt, si voluerit probare; & vlterius periculo etiam
succumbendi, si non probabit iustitiam euincentis,
atque ita certam victoriam sub dubio euentu repo-
nere; & satis imprudenter rem certam cum incerta
13 commutare, † vltra quod melius semper est, causam
intactam seruare, quam post vulnus remedium quæ-
rere, *leg.fin.C. ex quib. caus. in integ.restit.leg.1.C.quando li-*
ceat vnicuique sine Iud.se vendit. Et quamvis Bart. *in §.si*
me absente, dicat, quod dominium euincentis probare
non poterit, non tamen illa est suæ decisionis ratio.
Nam dominium, licet sit difficilis, non tamen est im-
possibilis probationis, *dict.leg.cum res, vbi Doctor.* & po-
14 nunt Doctores, quos supra citaui. † Quinimò sæpè
est etiam facilis probationis, vt post Bart. & alios
probat Contard *dict.leg. vnica in 1.opposit nu.4. & multis*
sequentib. Præterea, si intelligamus verba Bart. secun-
15 dum corticem, vtique male esset locutus, † quia sup-
ponit, quod dominium non possit probari, quod nil
aliud est, quam mera diuinatio. Rursus ratio Bartol.
non esset bona, quia amplecteretur solum casum,
quando dominium probari non posset, cum tamen
debeat esse generalis, & omnes casus includere, glos.
magna *circa medium in leg.non omnium, ff.de legib.* & su-
pra Bart. generalem expressit rationem, & conclu-
dentem per necesse, propter præiudicium, quod re-
16 spondenti infertur, est enim positio captiosa. † Et il-
la dicitur propriè ratio, qua posita, ponitur dictum,
& qua remota, dictum quoque ex necessitate remo-
uetur, glos. *in leg. si cum exceptione, §.post annum, in verbò*
habet, in fin.ff.de eo, quod met.caus. probaui *in consil.100.n.16.*
Quare non est attendenda illa ratio incerta. Voluit
enim dicere Bart. quod fortè non poterit probari
dominium; ideò ob id, quod ab incerto futuro euen-
tu pendet, non debet compelli emptor ius suum
præsens, & certum remittere.

Surd. Decis. 58.

SVMMARIVM.

1 *Iuramentum in litem datur contra eum, qui respondendo po-*
sitionibus, conuincitur de mendacio.
2 *Positio in parte falsa respectu qualitatis potest in totum nega-*
ri, secus si respectu quantitatis.
3 *Positio in parte falsa potest in totum negari.*
4 *Periurium, vt euitetur, semper est interpretatio capienda.*
5 *Opinio illa est tenenda, quæ distinguendo concordat contrarias*
sententias.
6 *Causa quælibet iusta excusat à periurio.*
7 *Incertitudo excusat à periurio.*
8 *Doctoris auctoritas facit rem dubiam.*
9 *Opinio communis excusat ab expensis.*
10 *Positioni continenti certam quantitatem, cum clausula, quod si*
non credat de tanta quantitate, dicat de quanta,
respondens non efficitur periurus, si neget totum, quando po-
sitio erat vera tantum pro parte, nisi sit adiectum, descen-
dendo vsque ad minimum.
11 *Ponens tenetur prius affirmare, quod ponit, quam aduersa-*
rius cogatur respondere.
12 *Iuramentum facit actum indiuiduum.*
13 *Negans totum non videtur negare partem.*
14 *Verbum, credo, est veritatis expressiuum in responsione positio-*
num.
15 *Positionibus respondens per verbum, credo, si falsum dicat,*
periurus efficitur.

DECISIO LXIV.

IVramentum in litem sibi deferri instabat D. Iulius
Grignanus ad probandum quantitatem fructuum
ex suis prædiis perceptorum à D. Curtio Campo, eo
quod negando in totum positiones pro parte veras,
dicatur conuictus de mendacio, secundum Doctri-
nam Anchar. *in consil.316.* Socin. *cons.213.num.5.versic. con-*
uincitur etiam, & nu.11.in vers.quarto quia, vol.2. vbi dicit,
1 † quod respondens positionibus, si conuincatur de
mendacio, hanc patitur pœnam, quod contra eum
iuratur in litem. Ias. *in leg.nec quicquam, §. vbi decretum*
numer.17.ff. de offic. procons. Pios. qui alios citat *in leg. si*
quando, §.37.numer.2. & 5. Grauat. ad Vestr. *in prax.lib.5.*
cap. 14. numer. 25. Cuius *in tract. de Mentient. circa possess.*
numer. 103. Et dicebat non esse excusatione dignum,
quamvis positiones essent pro parte falsæ, quia ni-
hilominus non licuit integra negare, sed debebat
pro parte vera fateri, Bart. *in leg.1.§. si stipulanti, num.2.*
2 *ff. de verbor. obligat.* vbi quamvis positio falsa in parte,
respectu qualitatis, puta conditionis, vel diei adie-
cti, possit in totum negari, tamen quando est in parte
falsa respectu quantitatis, non potest in totum nega-
ri, quia secundum eum, sicut interrogatio de toto,
intelligitur etiam de parte, ita responsio de toto in-
telligitur etiam de parte, propterea perinde est, ac si
partem quoque veram negasset. Item qui, cum sit
creditor partis tantum, petendo totum, constituit
debitorem in mora pro parte, & Bartol. sequuntur
ibi multi allegati ab Aret, & Alexand. qui dicunt

communem, sicut & Iaſ. *nu.10.* Alciat. qui dicit magis communem *num.37.* Hercul. Socin. & alij ibi, & hanc partem probarunt Ioan. Andr. Butr. Bald. Imol. Rom. Alex. Ang. Aret. Franciſc. Aretin. Maria. Abb. Capel. Tholoſ. Iaſ. Bertrand. Lofred. & Cagnol. quos citat Gabr. *commun. opin. lib.2. tit. de expenſ. concluſ.2. num.1.* vbi dicit, eſſe magis communem, & præter eos Cyn. Rayn. Hoſt. Franc. & Felyn. quos refert, & ſequitur add. ad Dec. *in leg. non poteſt videri, ff. de reg. iur.* Galiaul. *dict. §. ſi ſtipulanti, n.19.* vbi quod hæc eſt tenenda, vt imponatur finis litibus, & facilius habeatur veritas, *Cod. dict. leg. non poteſt videri improbus, num.5.* quia ſecundùm eum tenenda eſt opinio, quæ ſecurior eſt pro anima, Neuiz *in conſil 94. num.12.* Myſing. *cent.2. obſeruat.55.* vbi dicit ſeruari in Camera Imperiali Maſuer. *ad practic. Pap. in forma poſitio actoris, in verbo ponens, ac diuidens, & in forma excipiendi contra poſitiones, verſic. vltima poſitioni,* reſpondet Andr. Gayl. *pract. obſeruat. lib.1. obſeruat.82. nu. 16. & ſeqq.*

Quæ ſententia videtur multo magis obtinere, ſtante clauſula adiecta à ponente, quod *ſi non credit de tanta quantitate, dicat de quanta,* tunc enim nulla excuſatione defenditur reus, qui negauit, vt animaduertunt Caſtr. & Iaſ. *in dict. §. ſi ſtipulanti*, & ponit Gayl. *loco præcitato poſt Angel.*

3 Pro Domino Campo conſiderabatur, † quod multi tenent, poſitionem in parte falſam poſſe impunè negari, quorum auctor eſt Specul. *in tit. de poſition. §. 7. verſ. 11. conſiderandum eſt,* gloſ. *in cap. præſentium, verſ. ſigillatim, de teſt. in 6. & in cap. 1. in verſ. rationibus, de confeſſ. in 6.* Bart. *in leg. qui ſolidum, ff. de leg. 2.* Bald. *in leg. 2. §. quod obſeruari, colum.5. C. de iuram. calum.* Iacob. Butrig. Caſtrenſ. Angel. Aret. Salyc. Alexand. Aret. Gemin. Lanfranc. Alber. Pract. Papien. Dec. Crot. Alciat. & Petrus, quos omnes cumulat Gabr. *dict. concluſ. 2. in princip.* & hanc communem dicit Angel. *in §. ſi quis agens colum.8. Inſt. de action.* Nicel. *in concord.320. incipit negari.* Hanc etiam dicit veriorem Dec. *in dict. leg. non poteſt videri improbus*, vbi reſpondet ad argumenta contraria, & vult, quod ponens interroget ſuper toto, & ſuper parte, & ſubdit, quod illa pars ſit quid diuerſum à toto, per doctrinam Bart. *in leg. ſcire debemus in fin. ff. de verb. obligat.* & dicit Galiaul. *in dict. §. ſi ſtipulanti, num.19.* quod in puncto iuris ita poteſt teneri, & dicit Abb *in cap.1. numer.15.* de plus petit, quod Aduocati communiter in practica. Sequuntur hanc partem contra Bart. & eam dicit veriorem Alciat. *in dict. §. ſi ſtipulanti, nu.37.* vbi tollit contraria fundamenta. Hanc etiam communem dicit Grauat. ad Veſtr. *lib.2. cap.14. nu.24.* ſequitur Suarez *recept. ſentent. in verb. periurij, num.102.* Maſuer. *ad pract. Papien. in loco prædicto,* vbi ait, conſultum vidiſſe à pluribus Aduocatis, Coraſ. *dict. §. ſi ſtipulanti, num.25.*

Quæ ſententia videtur veriſſima, quando agitur de interpretanda reſponſione iam data, quidquid ſit, quando tractamus de danda, vt per Cagnol. *in dict. leg. non poteſt videri improbus, num.5.* Et ratio differentiæ eſt, quia ante datum reſponſum eligere ſemper debemus illam opinionem, quæ tutior eſt pro anima, & ſi per eam inducatur delictum, *cap. conſilium, de obſeruat. ieiun.* gloſ *in cap.1. de ſcrutin.* Alciat. *in tract. de præſumpt. regul.3. præſumpt.1. nu.13.* poſt verò reſponſum da-

4 tum fieri debet interpretatio, † per quam non cenſeatur inductum periurium, ſed euitetur, Barb *in conſ. 12. num.9. vol.2.* vbi dicit, interpretationem capiendam eſſe, per quam excuſetur quis à periurio, eſt text. *in cap. petitio veſtra, de iur. iur.* Ber. *conſ.149. num.12. lib.1.* probat Decian. *in tract. crimin. lib.6. tit. de periur. excuſat. cap. 11. num.58.* Et in terminis quod ad effectum, vt excuſetur quis à periurio licitè potuerit negare totam poſitionem, quæ pro parte erat falſa, voluit poſt Perulin. quem citat Socin. *in dict. §. ſi ſtipulanti, circa finem verſ. Modern. Peruſ. hic.* Et hanc concordiam dicit ſatis æquam Butrig. *in dict. §. ſi ſtipulanti num.15.* vbi a t, quod tendit ad conciliandam varietatem opinionum. Galiaul. *num.18. & 19.* quia omnis interpretatio ſecundum eum fieri debet ad tollendam falſitatem, & periurium. Ideo dicendum eſt, quod negauerit poſitionem habito reſpectu ad totam quantitatem, non ad partem. Idem repetit Alciat. *num.37.* Coraſ. *dict. numer.25.*

5 † Tenenda autem eſt opinio, quæ concordat diſtinguendo contrarias ſententias, quia diſtinguens proximus eſt veritati, vt poſt Senecam, & Salyc. dicit Ber. *conſ.100. num.3. lib.1.* Socin. *conſ.66. num.28. lib.1.* Rip. *in leg. ita ſtipulatus, nu.6. ff. de verb. obligat.* Oraſc. *deciſ. Pedam. 162. num.8.* Neuiz *in Sylu. nupt. lib.5. num.32.* Cephal. *conſ. 16. num.35. cum ſimilibus.*

Quod multo magis ſibi locum vendicat in caſu noſtro, in quo non poteſt dici, quod D. Curtius negauerit totum debitum, vel dixerit, nihil ſe debere, ſed non in poſitione contineretur, eum percepiſſe tot fructus, reſpondit, non credere. Quæ reſponſio relata ad interrogationem, ſignificat, eum tot non percepiſſe fructus, quot continentur in poſitione, & non infert periurium, etiam ſi vno tantum ſextario minus percepiſſet: ita diſtinguēdo reſoluit Butrig. *in dict. §. ſi ſtipulanti, n.15. verſic. vnum tamen aduerte,* vbi dicit, neminem ad hoc reſpexiſſe, cum ea tamen maxima ſit differentia inter negationem, & prædictam reſponſionem ſecundum eum.

6 Accedat, quod omni caſu tot, tantorumque auctoritas Doctorum, omnino deberet ipſum excuſare à periurio, à quo vt inducatur excuſatio, ſufficit, quælibet iuſta cauſa, Iaſ. *in leg. qui iuraſſe, ff de iur. iur. & in leg. videamus in princ. num.5. ff. de in litem iur.* Afflict. *in cap.1. §. fin. nu.23. de conſuet. recti feud.* alios citat Decian.

7 *in dict. tract. cap.11. num.15.* † ſed dubietas, & incertitudo principaliter à periurio excuſant, Iaſ. *in leg. duobus, §. fin. numer.15 ff. de iur. iur.* Decian. *loco præallegato, numer.*

8 *27.* † & Doctoris auctoritas facit rem dubiam, Bart. *in leg. qui Romæ, §. duo fratres, numer. 9. de verbor. oblig.* Burſ. *in conſ.74. numer.23.* multoque magis res efficitur dubia, quando multi ſunt hinc inde Doctores atteſtantes de communi, vt poſt Angel. Abb. Alexand. Rimin. & alios, dicit Neuizan. *in Sylua nupt. lib.5. num.*

9 *74.* † Communis enim opinio excuſat ab expenſis, Socin. *in tract. fallent. reg.139. in fin.* Marſil. *in leg. patre, vel marito, numer.35. ff. de quaſt.* Mainer *in leg. totum, num.36. ff. de regul. iur.* Imò ſolius Doctoris auctoritas excuſare ſolet, vt poſt multos ponit Aſin. *in ſua praxi §.32. limitat.2. princ. in princ.* & ponunt omnes Doctores *in dict. §. ſi ſtipulanti*, in articulo, an creditori in parte conſtituat in mora debitorem petendo plus debito.

Cum ergo appareat tot extare Doctores, quot ſufficiunt ad faciendum communem opinionem, & præcipuè gloſ. iuris canonici, cuius eſt iuramenti cauſas tractare, & hic tractemus de interpretanda reſponſione iam data, & de euitando periurium, imò & de pœna, an ſcilicet detur iuramentum in litem, tanquam contra periurium, & in hoc ſtandum ſit arbitrio Iudicis, vt benè docet Coraſ. *in dict. §. ſi ſtipulanti, in fin.* videtur mihi, & veriorem, & æquiorem eſſe ſententiam, quod periurus non dicatur.

Quod autem dictum eſt, additum eſſe poſitionibus, quod *ſi non credit de tanto, dicat de quanto,* non

videtur

10 videtur releuare, † quia non sufficit, sic adiectum esse, nisi etiam fuerit expressum, quod *si non credit de tanto, dicat de quanto*, descendendo vsque ad minimum, ita Cuman. *in dict. §. si stipulanti*, sequitur Ias. *num. 10. in fin.* Galiaul. *num. 19.* Alciat. *numer. 40.* Felyn. *in cap si cum cupiscentiam, in fin. de constitut.* Cagnol *in dict. leg non potest videri improbus, numer. 5. ff. de reg. iur.* Masuer. ad Pap. *in*
11 *dict. verbo ponens, ac dudens.* † Et ratio est, quia ponens tenetur prius, quod ponit affirmare, antequam aduersarius cogatur respondere, *cap. praesentium, de test. in 6.* glos. magna *in fin. in leg. vnica, Cod. de confess.* Bald. *in cap. pertractandis, de iurant. calum.* Ias. *in leg. Iudices, num. 2. Cod. de Iud.* Pap. *in forma positio. versic. per verbum credere, num. 2.* vbi disputat an possit deduci positio per verbum, credo. Grauat. ad Vestr *dict. cap. 14. nu. 16.* Marant. *de ordin. Iud. in 6. parte princ. in quinto actu numer. 13.* Et quamvis Bart. *in dict. §. si stipulanti numer. 2.* dicat, quod interrogatio de toto intelligitur etiam de qualibet parte, tamen contrarium tenet Aret. *ibi colum. pen. vers. sed primum dictum,* Ias. *numer. 10.* Alciat. *numer. 38.* Butrig. *num. 15.* & dictum Bart. procedit in interrogatione, quemadmodum ipse loquitur, sed aliud est in positione, cui non est respondendum, nisi ponens, & ipse affirmet, vt dictum est; & inter positiones, & interrogationes maxima est differentia, Grauat. *dict. num. 19.* Marant. *dict. actu 5.* & Doctores ponunt alibi
12 saepe. † Rursus iuramentum facit actum indiuiduum, Bald. *in cap. 1. §. cum autem, de controuers. inuestit.* ideò ponens de centum cum iuramento, censetur ponere complexiuè, & consequenter. Ratio Bart. hoc casu non subsistit, vt benè considerat Galiaul. *dict. §. si stipu-*
13 *lanti, nu. 18.* & Alciat. *num. 38.* † Addo quod ponens totum, videatur ponere quamlibet partem, quia haec est natura affirmatiuè, tamen negans totum, non videtur negare partem, Butrig. *loco praedicto nu. 15.* Alciat. *num. 39.*

Omitto eorum responsionem, qui dicebant, periurium obiici non posse, quando responsio est per verbum, credo. Bald. *in consil. 299. numer. 65. circa finem,* Feder. Senens. *cons. 23. col. fin. cons. 255. in princip.* Barbat. *in cons. 29. num. 9. in 1. volum.* Dec. *in cap. proposuisti, colum. fin.*
14 *de probat.* † quoniam in respondente positionibus verbum, credo, est veritatis expressiuum, Spec. *in tit. de posit. §. 6. vers. hoc tamen,* Bald. *in leg. 1. in fi. C. de fals. caus. adiment. leg.* Corn. *cons. 186. colum. 1. vol. 5.* Marant. *dict. actu 5. numer. 14.* Grauat. *dict. cap. 14. num. 15.* & ideò committitur periurium, Felyn. *cap. 1. numer. 15. de litis contest.* Anchar. Card. Imol. & Abb. quos citat, & sequitur Decian. *dict. tract. crimin. lib. 6. cap. 11. de excusat. periur. numer. 26.*

Surd. Decis. 196.

SVMMARIVM.

1 *Publicatis attestationibus non possunt recipi testes super eadem, vel contraria materia propter timorem subornationis.*
2 *Iuuare se nemo potest ex eo, quod semel impugnauit.*
3 *Positione negata non potest negans super ea se fundare.*
4 *Positioni si quis respondere recusauerit, non potest super ea constituere fundamentum.*
5 *Confessio impugnata impugnanti prodesse non potest.*
6 *Turpitudinem propriam allegans non auditur.*
7 *Confessio contra quam fuit iudicatum confitenti non nocet.*
8 *Iuramentum iustè recusat, qui iurando dubitat incidere in periurium.*
9 *Positioni captiosae qui non tenetur respondere.*
10 *Positio tua, si est contraria mea, & ambo iurauimus de calumnia, neuter nostrum tenetur respondere propter contrarietatem.*
11 *Positioni non tenetur quis respondere, quando respondendo posset incidere in contrarietatem.*
12 *Anima cunctis rebus est praeferenda.*

DECISIO LXV.

POsitiones Lucretiae Milanae continebant transactionem fuisse factam, sed postquam Franciscus Salatus eas negauit, deduxit in aliis positionibus, non potuisse inter partes conuenire super quadam proposita transactione: recusabat autem Milana respondere, quia aduersariae positiones essent contrariae suis, super quibus ipsa iurauerat. Et responden-
1 dum videbatur, † quia & si attestationibus publicatis, non recipiantur testes super eadem, vel contraria materia, *capit. fraternitatis, de testib.* tamen illud est propter timorem subornationis, qui non cadit in positionibus. Et quamvis Milana iurauerit super suis positionibus, ac ideò possit suspicari de periurio, si aduersarius fateatur, tamen Salatus, qui eas positiones negauit, non posset Milanae obiicere periurium,
2 † quia nemo potest se iuuare ex eo, quod semel impugnauit, *cap. cum olim, vbi Abb. in 6. notab. de censibus, cap. ex eo, de regul. iur. in 6. leg. Papinianus, §. meminisse, ff. de inoff. testamento, leg. quaesitum, ff. de acquir. hered. leg. 1. Cod. de furt.*
3 † Et fundare quis non potest intentionem suam super positione, quam negauit, Specul. *in tit. de posit. §. 8. colum. 1.* Bart. *in leg post legatum, colum. 1. ff. de his, quibus vt indig.* Ioan. Andr. *in cap. 1. colum. 1. in fin. de confess. in 6.* vbi Ioan. Mont. Gemin. & alij, Guid. Pap. *quaest. 182.* Socin. *cons. 203. col. 1. volum. 2.* multos alios citat Gabr. *commun.*
4 *opin. lib. 6. tit. de reg. iur. conclus. 1. nu. 2.* † & idem est, quando recusasset quis positioni respondere, quia super illa exinde non posset constituere fundamentum, Bald. & Alex. *in leg. 3. circa fin. Cod. de repud. hered.* Alex. Socin. & Claud *in leg. naturaliter, §. nihil commune, ff. de*
5 *acq. possess.* Gabr. *dict. conclus. 1. nu. 11.* † & idem est in confessione, quae si fuisset impugnata, nullo casu impugnanti prodesse posset, Ruin. *cons. 110. nu. 9. vers. & similiter etiam vol. 3.* Non ergo posset Salatus obiicere Milanae periurium, sub praetextu, quod contrarium iurasset ponendo, & consequenter Milana non debet ob metum periurij, quod nemo allegare potest, reddere se difficilem in respondendo positionibus etiam contrariis: si enim Salatus vellet vti illis positioni-
6 bus, & dicere Milanam periuram, † allegaret turpitudinem propriam, & proprium periurium, contra *leg. cum profitearis, C. de reuoc. donat. leg. si creditoribus, C. de seruit. pignor. dat. manum.* Tiraq. *de retract. consang. §. 1. glos.*
7 *18. num. 20.* † & sicuti propria confessio, contra quam fuit iudicatum, confitenti nocet, *Gloss. fin. in Authen. item poss. Cod. qui potior. in pignor. hab.* Innoc. *in cap. mulier, de iur. iur.* Bart. *in leg Papinianus, §. sed nec impuberis, num. 2. ff. de inoffic. testamento,* dixi *in cons. 135. numer. 119.* ita nec ea, cui aduersarius proprio iudicio se opposuit, quandoquidem confessio non minus operatur, quam sententia.
8 Contraria verò pars verior videbatur, † quia iustè recusat iuramentum subire is, qui suspicatur, ne iurando incurrat in periurium, Bart. *in leg. iusiurandum quod ex conuentione, §. procurator, numer. 4. ff. de iur. iur.* vbi dicit, quod non cogitur iurare, aut referre, qui dubitat, ne iurando delegatur in periurio. Idem Bart. *in leg. manifesta, numer. 5. ff. eod. tit.* vbi Ias. allegat Bald.

Angel.Fulgos.Castr.& alios,atque ita concludit *decis. Pedam. 11. per totam*, vbi reprehendit Crauet. contrarium tenentem. Cum verò iam Milana cum iuramento posuerit,concordiam esse factam,non potest nunc sine manifesto periurio contrarium iurare.

Secundò videtur de hoc expressa decisio Specul. *in tit.de position.§.7.nu.20.*
9 † vbi dicit, non esse respondendum positioni captiosæ, idest cui respondendo, vel contrarius esset primæ responsioni, vel sibi præiudicaret, vt in facto nostro contingit, quia si negat transactionem,incurrit periurium, ex quo primo dixit,eam fuisse factam,& si eam fatetur, sibi omnino præiudicat. Idem tenuit Specul. *in eod. §. in principio*, vbi dicit, non esse respondendum positioni, quæ sit contraria iam factæ, siue negatæ, siue confessatæ, quia si negat,quod prius ponendo, vel respondendo confessus est,cadit in periurium.

Tertiò idem voluit Bald.*in leg.fin.§.quod obseruari,*
10 *num.15.C.de iuram.calum.* vbi dicit, † quod tua positio est contraria meæ, & ambo iurauimus de calumnia, neuter nostrum tenetur respondere propter contrarietatem,& quia ponendo contrarium videtur vterque sine interrogatione respondisse.

Quartò hoc etiam voluit Ioseph Monac. *in cap.1. de confessis in 6.* vbi ait,quod si actor vnum ponit, & reus ponit contrarium,tunc neuter tenetur respondere,quia quilibet credit,quod ponit,& contrarium non credit,ideò iam videtur respondisse,refert.& sequitur Bald. *in leg.vnica,num.40.vers. pone ego feci positionem,C.de confess.*

Quintò illud tenuit Angel.*in leg.in speciali, ff. de rei vendicat.* vbi ait, non esse respondendum positioni continenti contrarium eius, quod positum est per interrogatum propter contrarietatem.

Sextò idem placuit Franc.*in cap.2.col.antep. vers. ex his sequitur,de confess.in 6.* vbi post Ioan.Mont. & Bald. dicit, quod ratione contrarietatis non cogitur quis respondere positionibus, quando ponens esset sibi contrarius si responderet, vel quando positiones actoris,& rei essent inuicem contrariæ.

Septimò facit generalis decisio glos. Bartol. & aliorum *in leg.fin,§.quod obseruari*, vbi Curr.Sen.*n.44.*
11 volunt enim,† quod vbicumque respondendo posset incidere in contrarietatem, tunc non teneatur respondere. Et quamvis ponens non possit in foro fori argui de falso, quando aduersarius impugnauit positionem, atque eam negauit, tamen in foro poli quoad Deum efficitur periurus,ideò ab eo periurio sibi cauere debet,& pro eo euitando potest,& debet
12 abstinere à respondendo.† quia anima cunctis rebus est præferenda,*l.sancimus,C.de sacros.Eccles.cap. cum infirmitas, de pœnitent. & remiss.* cum concordantibus ibi à glos. adductis; atque ideò, licet prædicti Doctores non loquantur, quando iam positiones fuissent negatæ, tamen eadem decisio est seruanda, productis positionibus; quia eo quoque casu idem ius militat, & eadem ratio contrarietatis,& periurij;Er hæc opinio hoc etiam modo ampliata placuit Senatui. Sed quia duplex datur limitatio per Bald.*in d.leg.vnica,nu. 41.*& Franc *d.colum.antepenult.vers.ex his sequitur.*Prima, vt non procedat, quando peruerso ordine iudicij, reus posuisset antequam actor super actione, vel actor ante reum super exceptione, quo casu ordinis iudicialis perturbatio ponentem non excusat ab onere respondendi. Secunda verò,quando positiones non sunt ita contrariæ, quin aliqua distinctione iuuari,& concordari possint,quia tunc est omnino respondendum: quæsitum fuit, si essemus in altero dictorum casuum, quid iuris. Et quo ad primum fuit conclusum, quod non, quia Milana conuenta non fecit positionem de eo, quod concernit actionem, sed de sua exceptione, idest de compensatione, & transactione,limitatio autem loquitur,quando positio fit de eo, quod non pertinet principaliter ad ponentem,sed ad aduersarium,vt quando reus de actione,vel actor de exceptione.Quod verò ad secundum attinet, dictum fuit, excepta vltima, & penultima, aliàs non esse contrarias, ideò censuit illis esse respondendum.

Surd. Decis. 291.

SVMMARIVM.

13 *Vt supra, dictio est præcedentium relatiua,& cum omnibus qualitatibus num.18.*
14 *Responsio interpretari debet,vt conueniat interrogationi.*
15 *Rescriptum intelligi debet secundum supplicationem.*
16 *Positionibus respondens si dicat se confiteri, provt habetur in instrumento, positio habetur pro negata, si in instrumento aliter contineatur.*
17 *Confessio quando est relatiua ad aliud de quo apparet, tunc attenditur relatum, etiam in iis,de quibus referens potest disponere.*
18 *Relatum est in referente cum omnibus qualitatibus.*
19 *Taxatiua excludit omnes casus, præter exceptos,& continet negationem quo ad alios.*
20 *Inclusio vnius est exclusio alterius.*
21 *Permissum in vno tempore,censetur alio prohibitum.*
22 *Positionibus in parte respondens, videtur negata positio in aliis.*
23 *Responsio ita debet intelligi,ne respondens incidat in contrarietatem.*
24 *Responsio,seu confessio interpretari debet in fauorem respondentis,seu confitentis, præsertim si sit certa ex relatione ad aliud.*
25 *Confessio dubia non nocet confitenti.*
26 *Responsio dubia habetur,ac si facta non esset.*
27 *Responsio dubia declarari potest à respondente.*
28 *Confessio non verisimilis non nocet.*
29 *Responsio non semper intelligitur secundum interrogationem, nam sæpè illam restringit.*
30 *Responsio sæpè attendenda est,non interrogatio.*
31 *Relatio debet fieri ad omnia præcedentia.*
32 *Relatio fit ad id, quod est principale, non ad id,quod est accessorium.*

DECISIO LXVI.

VNum videbatur Dominos admodum mouere, quod cum in positionibus sequentibus contineretur D. Annibalem acceptasse Curiam cum eo pacto, & pretio, & factum fuisse instrumentum pro executione dictæ conuentionis, responsum fuit à prædictis emptoribus, se credere, provt in instrumento,ad quod se remittunt, & provt supra: ex qua responsione videtur inferri, quod Curiam acceptauerint cum eo pacto respectu damnorum, ad quo-
13 rum refectionem D.Fabius tenebatur,† dictio enim, vt supra,est præcedentium relatiua, Bart. *in l.1. §. hoc edicto in fin.ff.de postul.* Alex.*cons.59.circa fin.volum.3.* Dec. *cons.227.nu.3.* Abb. *cons.57.nu.9.* Ceph. *cons.311.n.37.* Ofasc. *decis.Ped.164.nu.13.* Menoch *cons.73.nu.24.* supra autem admiserunt oblationem, ergo idem videntur nunc admittere, & si aliter velimus intelligere, non subsisteret sensus responsionis, quam dicunt credere, quod

quod si voluissent negare, dixissent, non credere. Præterea si interrogantur de acceptatione contractus, ad quid respondere de his, quæ dicta fuere non in
14 conclusione, sed in tractatu? ipsa † enim responsio interpretari debet secundum interrogationem, & vt illi conueniat, *§. præterea, Instit. de inutil. stipul. & l. si defensor. §. qui interrogatus, ff. de interrog. act.* Sic testis dictum intelligitur secundum capitulum, Dec. *in l. quatenus in fin. ff. de reg. iur.* Bald. *l. celsus nu. 117. ff. de vsucap.*
15 Cagn. *l. 2. num. 242. C. de rescind. vendit.* † & rescriptum secundum supplicationem intelligi debet, Bald. *in l. eam quam col. 1. C. de fideicom.* Alex. *cons. 75. num. 12. volum. 5.* dixi *in cons. 49. num. 24.* non potest autem aliter conuenire, nisi intelligatur, quod contractum acceptauerit quidem cum qualitatibus contentis in oblatione, sed respectu dictorum damnorum tantum, de quibus supra dixerunt, & non aliter: atque ita admisisse videntur, quod in conclusione contractus fuerit idipsum repetitum, quod in primo tractatu fuerat dictum.

Sed hoc quoque videbatur mihi nihil emptoribus nocere, nam & si positio contineat, quod acceptauerint Curiam cum eo pacto, & pretio, tamen responsio dicit, quod credunt, prout in instrumento, at in instrumento nullum adest verbum de eo pacto, ergo perinde est, ac si, quoad pactum illud negassent, vt probat Bald. *in leg. 2. num. 4. C. de error. aduoc.* vbi ait,
16 † quod respondendo positionibus, si quis dicat, se confiteri, prout in instrumento, habetur positio pro negata, si in instrumento aliter continεatur. Roman. *in consil. 294. nu. 2.* vbi fortius vult, quod si instrumentum aliquid contineat, sed sit nullum ob defectum solemnitatis, adhuc confessio nihil magis præiudicet, quam instrumentum, Dec. *in cons. 118. num. 6. & in cons. 463. num. 14.* Gramat. *decis. 59. num. 8.* ratio est, quia
17 † quando confessio est relatiua ad aliud, de quo apparet, tunc attenditur relatum, etiam in his, de quibus referens potest disponere, Castrens. *in cons. 17. in fin. vol. 2.* Alex. *cons. 9. num. 12 volum. 5.* Dec *in consil. 63. nu. 6.* Felyn. *in capit. quoniam Abbas colum. fin. versic. 2. limita de offic. deleg.* Dec. *in leg. edita num. 86. C. de edend.* Socin. Iun *cons. 75. num. 25. volum. 3.* Menoch. *in cons. 1. num 95.* vbi addit Ruin. Gram. Neuiz. & Natt. Ceph. *consil. 44. num. 14.* & prædictam decisionem, Bald. loquentis de respondente positionibus, sequitur Dec. *in d. leg. edita num. 86.* Gozad. *consil. 57. num. 16.* Paris. *consil. 7. num. 4. volum. 3.* comprobat Marsil. *in leg. qui ignorans num. 4. ff. de leg. Cornel. de fals.* Gail. *lib. 1 practic. obseruat. obseruat. 82. num. 24.* & ideò perinde est, ac si dixissent, nego Curiam acceptasse cum eo pacto, sed dico pactum, seu oblationem factam fuisse in primo tractatu, vt supra dixi: locuti enim sunt copulatiuè, videlicet, credunt, prout in instrumento, & prout supra, & vtraque pars copulatiuè consideranda est, non vna tantum.

Hic autem intellectus comprobatur ex pluribus; & primò, quia cum dictio, vt supra, sit relatiua, quemadmodum probaui, debet referre omnes qualitates:
18 † hæc enim est relationis natura, vt relatum sit in referente cum omnibus suis qualitatibus, Bart. *in leg. 1. ff. de receptat.* & alibi sæpè, Dec. *in capit. quoniam contra num. 48. de probat.* Tiraq. *de legib. connub. glos. 7. num. 182.* Gozad. *cons. 3. num. 2.* Ber. *cons. 121. num. 2 volum. 1.* Neuiz. *cons. 40. num. 3.* Cran. *cons. 45. num. 4.* Natt. *cons. 204. num. 12.* Ceph. *cons. 256. num. 42.* Osasc. *decis. Pedem. 178. num. 5.* Menoch. *cons. 1. num 83.* supra autem dixerunt oblationem factam fuisse in primo tractatu, ergo hæc qualitas temporis censeri debet repetita in clausula referente, & in terminis, quod dictio, vt supra, referat omnes qualitates, ponit post alios per eum relatos Beretta *cons. 118. num. 57.*

Secundò quia supra negarunt oblationem esse factam tempore quo tractabatur venditio, seu emptio nomine proprio, & personæ nominandæ; quia interrogati, an facta fuerit, quando agebatur nomine proprio, & personæ nominandæ dixerunt, factam fuisse tantum, quando tractabatur nomine personæ nomi-
19 nandæ, † taxatiua enim excludit omnes casus præter expressos; *l. qui in alieno, §. liberos, ff. de neg. gest.* Castrens. *cons. 336. num. 2. vol. 1.* Rom. *cons. 456. num. 1.* Capra *cons. 121. num. 3.* vbi quod taxatiua continet negationem quoad alios casus, Socin. *consil. 198. num. 1 volum. 2. consil. 5 num. 5. in quarto,* & alibi sæpè Dec. *cons. 328. nu. 5.* vbi post Socin. in loco præcitato loquitur de dictione tantum, Ruin. *cons. 133. num. 6. volum. 1.* Rip. *cap. cum Ecclesia num. 10. de caus. poss. & propriet.* Soc. Iun. *cons. 54 nu. 3. volum. 2.* Mazol. *cons. 144. num. 74. volum. 3. inter cons.* Socin Iun. Paris. *cons. 85. num. 48. vol. 2.* Ber. *cons. 187. num. 39. vol. 1.* Tiraq. *de retract. consang. §. 1. glos. 6. num. 2.* Cran. *cons. 155. num. 1.* Natt. *cons. 78. num 3.* Ceph. *cons. 37. num. 31.* Osasc. *decis. Pedem. 167. num. 14.* Præterea interrogati de vno tempore respondendo de alio, videntur de illo
20 negare, de quo sunt interrogati, † quia inclusio vnius est alterius exclusio, *capit. nonne de præsumption. leg. cum Prætor. ff. de Iudic. leg. maritus, C. de procurat. leg. quam-*
21 *uis, C. de pignor.* sic dicimus, † quod permissum in vno tempore, censetur in alio prohibitum, *l. statu liberum, §. sticum. ff. de leg. 2. leg. Imperator, ff. de postul.* Tiraq. *de retract. consanguin. §. 1. glos. 9. num. 38.* Et in positioni-
22 bus, † quod respondendo in parte tantum, negari videatur positio in aliis, voluit Bald. *in l. & si fine, §. & quod Papinianus, ff. de minor.* Alex. *in l. quæ dicis col. vlt. ff. solut. matr.* Ruin. *cons. 115. n. 8. vol. 5.* Cum itaque supra negauerint, oblationem factam fuisse in secundo tractatu, non est credendum, quod voluerint nunc confiteri, quod paulo supra negauerant, vt euitetur cor-
23 rectio, *l. non ad ea in princ. ff. de cond. & demonst.* † & responsio intelligi ita debet, ne respondens incidat in contrarietatem, arg. *cap. inter dilectos, §. cæterum de fid. instrum.* Bald. *in l. cum falsa, C. de iur. & fact. ignor.* Bald. Castrens. & Alex *in l. 2. ff. ne quis eum, qui in ius,* Ruin. alios citans *cons. 10. num. 4. vol. 5.* & in terminis in eo, qui respondet positionibus ponit Dec. *cons. 118. colum. fin.* Paris. *cons. 7. nu. 7. in 3.* Ruin *cons. 50. nu. 8. volum. 1.* euitabitur autem contrarietas, si responsio intelligatur secundum præcedentia.
24 Tertiò, quia † confessio, & responsio interpretari debet in fauorem confitentis, seu respondentis, Butr. *in cap. ex litteris el 1. in fin. de sponsal.* quem loquendo in responsione data positionibus, sequitur Dec. *dict. cons. 118. num. 5. in fin. & num. 6.* Paris. *cons. 72. nu. 15. vol. 3. & in cons. 99. num. 8. & 10. eod. vol.* vbi dicit, id maximè procedere, quando responsio certa est ex relatione ad aliud, sed ante eum Alex. *cons. 183. num. 4. vers. quinimò absque alia vol. 5.* vbi quod interpretari debet responsio, prout est respondenti fauorabilior, Alciat. *in tract. præsumpt. regul. 1. præsumpt. 12. in fine;* alios multos citat Menoch. *cons. 112. nu. 21. vbi num. 33.* reprobat Rip. contrarium tenentem, & idem voluit Rom. *cons. 455. num. 4.* licet de Butr. mentionem non faciat & eum sequitur Menoch. *in consil. 221. num 4.* in fauorem autem ipsorum confitentium interpretari non potest, nisi intelligamus quod eo modo fuerint confessi, quo supra dixerant: facit, quia confessio hæc, vt dixi, dubia est, an scilicet senserint de oblatione facta
25 in primo tractatu, an verò de alio tempore: † at

O 4

dubia confessio non nocet confitenti, *l. vnica, cum ibi notatis de confess. in cap. 2. de confess. in 6.* Butt. & alij *in cap.*
26 *fin. de confess.* Ber. *consil. 178. n. 24. vol. 3.* † & dubia responsio habetur ac si facta non esset, vt probat Ruin. *cons. 115. num. 7.*

Quartò vbi dicta responsio possit dici dubia, fuit ab eisdem responsionibus declarata, & hoc iure per-
27 mittente factum est, † quia responsio dubia declarari potest à respondente, *l. si quis intentione ambigua vbi Bart. ff. de iud. l. inter stipulantem, §. 1. ff. de verb. oblig.* Butr. *in d. cap. ex litteris el 1. in fin.* Alexan. *d. cons. 183. nu. 4. vers. tamen ad omne dubium,* Ruin. latè *cons. 50. num. 8. vol. 1.* vbi sustinet, id fieri posse etiam post acceptatam responsionem, & loquitur in responsione data positionibus, & sicuti post datum terminum ad probandum declarari potest positio antea producta, vt ipse dicit post Io. Andr. ita declarari poterit responsio positioni datæ, & latius hanc conclusionem probat Ber. *cons. 177. nu. 28. & 30. vol. 3.* vbi post Bart. dicit, quod omne verbum in iudicio prolatum, intelligitur secundum intentionem proferentis: Et quod responsio data positionibus declarari possit à respondente, voluit Io. Andr. ad Specul. *in tit. de position. §. 7. n. 11. & in §. 10 n. 13.* quem sequitur Dec. *cons. 39. n. 7. & seq. vol. 3.* potuit ergo hæc responsio declarari, & declaratio facta debet attendi, secundum iura, & auctoritates supra adductas, quæ loquuntur in terminis.

Quintò non est verisimile, quod prædicti emptores, qui semper opposuerunt, illos aureos tercentum esse sibi in causam pretij imputandos, vel restituendos, voluerint confiteri, quod in conclusione contractus acceptauerint Curiam pro eo pretio, vt præcideretur omnis prætensio, quæ sibi esset cum domino venditore, quia hoc nihil aliud esset, quam declarare, & confiteri temerè, & iniustè opposuisse contra petitionem D. Actoris; propterea non est eorum confessio intelligenda hoc modo, vt in specie decla-
28 rat Decian. *d. consil. 39. n. 4.* † facit, quod confessio non verisimilis non nocet, Bald. *in leg. si quis in hoc genus, C. de Episcop. & Cleric.* Ancharan. *in cons. 24.* Alex. *in cons. 32. colum. 2. volum. 3.* Decian. *in leg. cum te in 4. notab. C. de transactionib.* Paris. *cons. 131. n. 23. vol. 1.* Tiraquel. *in præfat. leg. si vnquam n. 40. C. de reuoc. donat.* Cum itaque nihil habeat verisimilitudinis eiusmodi confessio, si intelligatur secundum intentionem Actoris, certè intelligi debet secundum declarationem factam à confitente, quæ est verisimilis.

Non autem mouet, quod respondendo dixerint, se credere, prout supra quia respondeo, quod cum supra confessi fuerint oblationem respectu solius primi tractatus tantum, & non aliter, non possunt videri admisisse oblationem etiam respectu conclusionis, quam supra negarunt, quia hoc esset inducere contrarietatem, & subitaneam correctionem, & contra mentem proferentis interpretari verba confitentis: vltra quod declaratio postea facta tollit omne dubium; & in hoc casu conueniunt ea omnia,
29 quæ supra dicta sunt pro intellectu responsionis, † & non semper responsio intelligitur secundum interrogationem, quinimò sæpè illam restringit, *leg. 1. in princip. & leg. inter stipulantem, §. stipulantis, ff. de verbor.*
30 *obligat.* Paris. *in cons. 110. nu. 44. vol. 3.* † & sæpè attendimus non interrogationem, sed responsionem, Gemin. *in cap. ex eo in 1. col. in fin. de elect. in 6.* Ias. *in cons. 173. num. 7. vol. 4.* Menoch. *cons. 82. num. 32.* Et si respondendo, prout in instrumento negarunt oblationem esse factam, si velimus intelligere, quod fuerit facta respectu damnorum, esset quid contrarium ipsi negationi: nam illa qualitas respectu damnorum applicari solum potest casui, quando est facta oblatio, alias non entis nullæ sunt qualitates, *leg. eius qui in prouincia, ff. si cert. petat.* at quando dixerunt credere, vt in instrumento, in quo de hoc nihil continetur, negarunt substantiam, ergo huic casui non potest applicari qualitas.

Præterea si fieri debet relatio ad supradictam qualitatem, ea fieri debet cum tempore, quod inest illi qualitati; quia relatum est in referente cum omnibus suis qualitatibus, *leg. asse toto ff. de hared. instit.* cum aliis supra adductis; Rursus illa verba, vt supra, referri debent non solum ad qualitatem illam respectu damnorum, sed etiam ad alia, idest quatenus, & quando tractabatur nomine personæ nominandæ
31 tantum, † tum quia relatio fieri debet ad omnia præcedentia, *leg. 1. C. de lib. prater leg. fin. ff. de reb. dub.* Castrens. *cons. 14 col. 2. volum. 2.* Crauet. *cons. 98. nu. 12. cons. 155. nu 10.* Menoch. *cons. 56. nu. 28.* tum etiam quia præcedens oratio est vnica, & indiuidua, qua dictum fuit, se credere, quatenus, & quando agebatur nomine personæ nominandæ tantum, & respectu damnorum, &c. ideò non potest fieri relatio ad vnam par-
32 tem orationis, quæ est vnica, demum, † quia relatio fit ad id, quod est principale, non ad id, quod est accessorium, *leg. fin. §. Titia, ff. de lib. leg.* Bart. *in leg. si cui, §. si à filio, & ibi Doctores, ff. de leg. 1.* Aretin. *in §. Apium in 4. notabili Inst. de rerum diuis.* Dec. *in cap. secundo requirit in vers. septima conclusio de appellat.* Ruin. *consil. 131. num. 2. & 5. vol. 2.* Cephal. *cons. 107. num. 7.* At in ea oratione id est principale, quòd oblatio facta fuit, quando tractabatur nomine personæ nominandæ, id autem, quod fuerit facta respectu damnorum, concernit accessorium, idest qualitatem oblationis, propterea ad primam potius, quam secundam partem dictæ orationis fieri debet relatio. Et vt dixi responderi non potest, meo iudicio, argumento supra facto, quod ex quo dixerunt, se credere, prout in instrumento, videntur negasse, quod facta fuerit oblatio, & stante negatione substantiæ, quomodo possumus confiteri qualitatem, quod respectu damnorum facta fuerit. Hæc est nimis euidens & pudenda absurditas. Addo quod à communiter accidentibus non potuit fieri conclusio contractus sine aliquo tractatu, præcipuè stante negotij grauitate, aureorum scilicet viginti septem millium: At supra negauit, tractatum factum fuisse, ergo videtur etiam negasse conclusionem, quę verisimiliter non fit sine tractatu.

Senatus tamen totus fuit in diuersa sententia, & contrarium iudicauit, ea motus ratione, quod respondendo, credere, prout in instrumento, ex quo vt supra, videantur dixisse credere, quod fuerit in conclusione acceptata curia, prout supra, idest cum ea qualitate; vt intelligatur imminutum pretium pro toto eo quod consequi possent occasione dictæ venditionis. Motus etiam fuit, quia dubia responsio intelligi debet secundum interrogationem certam, vt per Bart. *in dict. leg. si quis intentione ambigua.*

Franc. Marc. Decis. 565. par. 1.

SVMMARIVM.

1. *Clausula saluo iure impertinentium, & non admittendorum quid operetur.*
2. *Articuli pertinentes præsumuntur, si causæ adminiculantur.*
3. *Articuli in causa possessoria beneficij fieri possunt.*
4. *Positioni impertinenti non est respondendum.*

DECI-

DECISIO LXVII.

QVæritur, quia pars dictorum Procuratorum Fiscal. Bonoudi, & Daustat opponit aduersus articulos dictorum supplicantium de impertinentia, quod non debeant ad probandum admitti; an in dubio tales articuli debeant saltem admitti, cum clausula, saluo iure impertinentium, & non admittendorum; iuxta not. per glos. & Doctores *in cap. cum contingat de offic. & potest. Iud. deleg. & in leg. ille à quo, §. si de testamento, ff. ad Trebell.* & ibi latè per Alex. de Imol.
1 † quia talis clausula, saluo iure impertinentiũ, & non admittendorum, operatur, vt possit postea discuti de impertinentia, vt ibi not. & per Bart. *in leg. si duo patroni, §. idem Iulianus, ff. de iur. iur.* & per glos. *in leg. si quis libertatem in fin. ff. de petit. hæred.* & maximè possunt examinari testes super talibus articulis, quando iurauerunt deponere super tota causa, *cap. test. lib. de testib.*
2 † & in dubio articuli præsumuntur pertinentes, quando aliquid adminiculantur ad causam, *leg. ad probationem la 1.* & ibi per Salyc. & Paul. de Castr. *C. de probat.* de quo per Specul. *in tit. de posit. §. 7. in 2. col. vers. & nota, & in tit. de test. §. nunc videndum vers. sicut igitur:* vnde secundum Bald. & Alexan. de Imol. *in d. §. idem Iulianus*, quando Iudex probabiliter dubitat an articuli sint admittendi, vel ne; debet admittere cũ illa clausula, saluo iure impertinentium, & non admittendorum, & idem tenet Bald. *in l. momentanea, C. qui leg. pers. stand. in iud. hab. & in leg qui interrogatus, ff. de interrog. act. & in authent. si dicatur, C. de testib.* & pro præmissis facit, quod solet notari per Specul. *tit. de testib. §. nunc videndum vers. sed pone:* per Domin. Guid. Pap. *decis. 71.* & per Bart. & Bald. *in d. l. momentanea*, vbi volunt,
3 † quod possit [illegible]rticulus in causa possessoria beneficij de proprietate ad corroborationem possessorij, interdicti, vti possidetis, quia cæteris paribus, ille qui melius iustificat de petitorio debet obtinere, *cap. licet de probat.* secus in interdicto vnde vi reintegrandæ secundum glos. & Doctores *in d. l. momentanea*, & Bald. *in dict. leg. ordinarij iuris*, nisi deduceretur petitorium in narratione libelli, sed non in conclusione; quia debet attendi libellus in conclusione, secundum Panorm. *in capit. commissus in fin. de fil. presb.*
4 † Adde quod positioni impertinenti non est respondendum iuxta notata per Doctor. *in leg. 2. §. quod obseruari, C. de iuram. calum.* licet secundum statuta Delphinal. non sit disceptandum super responsionibus articulorum; & ideo secundum Paul. de Castr. *in leg. ad probationem la 1. in fin. C. de prob.* quod hodie de practica palatiorum admittuntur articuli saluo iure impertinentium; & non disputatur de hoc, nisi in calculo sententiæ, vt lites abbreuientur.

Franc. Marc. Decis. 581. par. 1.

SVMMARIVM.

1 *Emphyteuta responsio, seu confessio an teneat, & domino damnosa sit.*
2 *Confessio Procuratoris nocet domino.*
3 *Confessio in casibus in quibus sententia præiudicet nociua est.*
4 *Sententia lata contra emptorem an, & quando venditori præiudicet.*
5 *Quid in confessione.*
6 *Venditor an adesse liti possit.*
7 *Positionibus captiosis non est respondendum.*
8 *Reus emptor si actori iuramentum deferat, an ab hoc de euictionis regressu priuetur.*
9 *Emptor cui mouetur lis super fundo empto, quod venditori denunciare teneatur.*
10 *Positionibus respondens promptior ad negandum, quàm ad confitendum esse debet.*

DECISIO LXVIII.

QVæritur, an emphyteuta habeat ius nominandi dominum in iudicio, iuxta *leg. vbi in rem actio, & in cap. quoniam frequenter, §. quod si super rebus vt lit. non contestat.* de qua quæstione alias scripsi in alio volumine debitorum, & contractuum: Sed posito casu, quod emphyteuta vocauit in iudicio eius autorem,
1 † an possit respondere, & confiteri de credulitate? & videtur dicendum, quod sic, iuxta notata *in leg. 2. § quod obseruari, & authent. in isto, C. de iurami calum.* vt si quæratur verum, non inficiatur; secundũ
2 glos. ibi, pro quo etiam facit, † quia procurator tenetur respondere positionibus, & interrogationibus, *leg. non solum, ff. de procur. cap. fin. de confes. lib. 6.* & talis confessio præiudicat domino, quando fit per modum contentiosæ iurisdictionis, iuxta notata per Bart. *in leg. certum, §. sed an ipsos, ff. de confes.* & hoc verum, nisi fuerit per collusionem, *leg. præses, C. de pign. l. si seruus plurium cum ibi not. ff. de leg. 1.* vnde Cyn. *in leg.*
3 *1. C. de confes. in 7. quæst.* tenet, † quod in casibus, in quibus præiudicat sententia, etiam præiudicet confes-
4 sio per modum contentiosæ iurisdictionis, † secus per modum voluntariæ iurisdictionis, & ita est in proposito, quia sententia lata contra emptorem præiudicat venditori, quando fuit sibi denunciatum, iuxta notata *in leg. empti, C. de euict. & in leg. 1. C. de periur. & commod. rei vend.* secundum Angel. *in leg. ab executore, §. alio condemnato, ff. de appell.* Io. And. in add. ad Specul *in tit. de confes. §. nunc videndum, vers. quid si confiteri:* allegat Vbertum de Bobio, quod talis confessio non præiudicat *in leg. si siue, ff. de interrogat. action. per leg. fin. eod. tit.* Bart. *in leg. si per Lusorium, ff. de appellat. §. 1.* te-
5 net, † quod confessio non præiudicat tertio, sicut de transactione dicitur *l. à sententia, §. idem rescripsit, ff. de appellat.* sicuti etiam de promissione *leg. si dictum, §. si compromisero, ff. de euiction.* Angel. verò Aretin. *in dict.*
6 *leg. à sententia*, tenet, † quod venditor benè poterat assistere liti, etiam si reus vellet confiteri intentionem actoris, *l. pariter in fin. ff. de re iudic.* Panorm. ta-
7 men *in cap. quoniam de re iudic. circa fin.* tenet, † quod talis confessio non habeat præiudicare venditori. Verumtamen in casu isto, iste reus principalis haberet iustam causam recusandi respondere cum iuramento positionibus actoris, cum censeantur captiosæ: quia dictus reus posset incidere in laqueum, quod non est dicendum, quia nulli inijciendus est laqueus, *cap. de viduis quæst. 27.* iuxta not. per glos. *in cap. 2. de confes. leg. 6.* & per Bald. *in l. 2. §. obseruari, C. de iur. calum.* & Specul. *in tit. de posit. §. 7. vers. 10.* & ita est in proposito, quia emptor si confiteretur, posset perdere regressum de euictione, *d. l. si dictum, §. si compromisero, ff. de euict.* Si verò negaret, posset incurrere periurium *l. qui iurasse, §. si pater, ff. de iur. iur.* Et pariter
8 † si reus deferret iuramentum actori, perderet regressum de euictione, secundum Bart. *in leg. manifestè, ff. de iur. iur.* & per consequens habet iustam causam recusandi respondere: & hoc tenet Bart. post glos. *in l. & qui natura, §. cum me absente, ff. de neg. gest.* & per Alex. de Imol. *in d. l. manifestè.* Sed attende, quia emptor licet fecerit vocari eius auctorem in causa,

tamen quando scit veritatem, debet agnoscere bonam fidem, *l. quoties, §. sicut, ff. de adminis. tut.* nec per hoc
perdit regressum de euictione, licet feratur senten-
9 tia contra ipsum, sed in hoc grauatur, † quia quando agit contra venditorem, debet probare de iure, & dominio euincentis, secundum Bart. *in dict. §. cum me absente.* Et pariter requiritur, quod emptor denunciauerit venditori, vt veniat ad defendendum eum, quia licet emptor putet, rem esse euincentis, tamen venditor poterit habere instrumentum, vel aliam legitimam probationem in contrarium, *l. emptor, C. de euict.* & not. per Bald. *in leg. si cum quæstio eod. tit.* & per Io. de Imol. *in dict. cap. fin. de empt. & vendit.* & ita etiam tenet Bart. *in leg. emptione in princip. ff. de action. empt.* licet, vt supra dictum fuit, emptor haberet iustam causam recusandi respondere positionibus, & dicendi, quod vult, quod fiant probationes de dominio, vt possit conuenire auctorem suum; & quod etiam sequatur sententia, & ita etiam tenet Io. de Imol. *in*
10 *dict. cap. fin.* Adde Specul. *in tit. de posit. §. 6.* † quod cæteris paribus, saluo facto, quis debet esse promptior ad negandum, quàm ad confitendum, maximè vbi positiones dependent ex facto alterius. Consulerem tamen quod reus principalis antequam respondeat, petat, quod auctor euocatus assistat in responsionibus: verumtamen emptor haberet iustam causam recusandi respondere positionibus cum iuramento, cum sint captiosæ, & ne incidat in laqueum, iuxta notata per glos. Bart. *in leg. at qui natura, §. cum me absente, ff. de neg. gest.* & per Alen. de Imol. *in dict. leg. manifestè, ff. de iure iurand.*

Franc. Marc. Decis. 779. par. 2.

SVMMARIVM.

1 *Testes de domo rei assumi non debent.*
2 *Interrogatoria, quæ sapiunt negotium principale per modum interrogatoriorum fieri non debent.*
3 *Positioni criminosæ, per quam delictum detegitur respondendum non est, & num. 5.*
4 *Positioni captiosæ respondere nullus tenetur.*
5 *Positioni criminosæ de delicto tertij respondendum non est.*
6 *Super articulis obiectionalibus testium respondendum non est.*
7 *Testis an sit criminosus, vel non, respondere non tenetur.*

DECISIO LXIX.

QVæritur, quia super dictis articulis, seu interrogatoriis transmissis per Dominum Præpositum Curiæ Castelletti, Parisius ad effectum recipiendi responsiones cum iuramento à dicto nobili Claudio Fabri cum iuramento dicti Ferij, se opposuit, & dedit causas oppositionis, & de impertinentia, præ-
1 sertim, † quia non debent assumi testes de domo
2 Rei, *leg. qui nimis, C. de test.* Et attento, † quia dicta interrogatoria sapiũt negotium principale, & sic quod non debeant fieri per modum interrogatoriorum, sed positionum, iuxta notata per Dom. de Rot, *in nouis decis. 31.* & per Panorm. *in cap. pen. de iuram. calum.* Et sic ex iusta causa quis potest recusare respondere positionibus, nec habet locum pœna confessi, iuxta notata per glos. *in capit. 2. de confes. lib. 6.* an de istis exceptionibus Iudex Curiæ Communis Gratianop. requisitus in auxilium iurisdictionis, potuerit cognoscere, & pronunciare: & videretur dicendum, quod non, nisi post, cognito, & pronunciato per dictum Iudicem Castelletti requirentem iuxta notata *in cap. de cæteris de re iud.* & per glos. *in cap. pastoralis, §. quia verò, ff. de off. & potest. iud. deleg.* & per Bart. *in leg. à Diuo Pio in princip. ff. de iud.* quia alias posset reddi illusoria sententia dicti Iudicis requirentis: & hoc etiam videtur tenere Dom. Guid. Pap. *decis. 574.*
3 Adde, † quod quis non tenetur respondere positioni criminosæ, per quam detegeretur delictum, periurium, aut turpitudo, secundum glos. *in l. qui iurasse, §. si pater, ff. de iur. iur.* & ibi per Bart. Alex. & per Bart. *in l. Marcellus, ff. de rer. amot. in leg. fin. ff. de his quib. aliud.* & ibi quando positio detegit turpitudinem alicuius per Specul. *in tit. de posit. §. 7. vers. 8.*
4 Adde etiam, † quod quis non tenetur respondere positioni captiosæ, quando quis incideret in laqueũ secundum Bart. *in leg. 2. §. quod obseruari, C. de iuram. calum.* vide Ias. *in leg. penult. C. de pact.* vide Innoc. & Panorm. *in capit. cum causam de test.* an quis teneatur respondere positioni criminosæ, & per glos. *in cap. 2. de confes. lib. 6.*
5 Adde etiam, † quod positioni criminosæ de delicto tertij, non est respondendum secundum Bart. *in*
6 *dict. leg. Marcellus, ff. rer. amot.* & † ideò de stylo Curiæ Parlamenti Delphinalis, & curiarum inferiorum super articulis obiectionalibus testium non est respondendum, sed admittuntur ad probandum sine responsione, & idem in articulis conseruatoriis, &c.
7 Item etiam † quod testis non tenetur respondere, an sit criminosus, vel periurus, aut alteri interrogatorio ignominioso secundum glos. *in cap. cum causam de test.* quia nemo tenetur se prodere *de pœnit. distinct. 1. cap. non tibi.* nisi in foro pœnitentiæ, vbi quis tenetur declarare delictum suum, quia suo confessori nihil celandum est, vide Specul. *in tit. de test. §. iam de interrogat. versic. porrò*, vbi ponunt[illegible]rrogatoria, quæ facit Iudex testibus, *cap. prohibetur 1. quæst. 1.* & ita interroget, an sit pauper, & quando non habet in bonis quinquaginta aureos, vide per glos. Gomez *in capit. ex pœnitentibus 50. distinct.* an quis in iudicio siue criminali, siue ciuili debeat respondere cum iuramento positioni criminosæ, non tenentur testes deponere de occultis, *capit. qualiter de accusat.*

Put. Decis. 294. lib. 2.

SVMMARIVM.

1 *Procurator in causa inuitus non potest examinari non solum pro constituente, sed etiam contra constituentem, & num. 2.*
2 *Procurator in causa habetur pro principali: & sicut principalis in causa non examinatur, ita nec procurator.*

DECISIO LXX.

DIcebatur in vna Romana Domus coram D. Rauellen. die 8. Iunij 1545. & in isto casu eram ego, licet alius contradixisset, & propterea nihil
1 conclusum: † quod procurator, qui tractat causam non potest inuitus non solum pro constituente, sed etiam contra constituentem examinari, vt testis in ea, per dictum Bart. *in leg. deferre circa finem 1. colum. vers. hoc verum est, ff. de iur. fisc.* & contradicit his, quæ
2 supra dixit, dum dicit, † quod contra constituentem inuitus potest produci testis: non obstat glos. *in cap. fin. de testib. in 6.* & glos. *in leg. fin.* iuncto text. quia intelligitur in eo, qui fuit procurator in prima instantia, & defuit in secunda parte, vt per Domin. *in cap. 2. de procur.*

de procur. in 6. prout clarè videtur consentire text. & eodem modo loquitur glos. *in dict. leg. fin.* tamen text. secundum quem debet intelligi, dicit, præstitit patrocinium, sic de prædicto modo, & de præsenti: etiam ratio Bart. *in dict. l. deferre,* efficax est, quia tamen procurator tractans causam reputatur pro principali, sicut principalis non examinatur in causa, ita nec procurator, sed debet respondere positionibus. Et vide *decis. Guid. Pap.* qui videtur tenere, quod possit Procurator inuitus examinari: ipse allegat Bart. *in dict. leg. deferre*; ergo intelligendum est secundum dictum Bart.

Rot. Roman. Decis. 62. inter Posthum. Farin. par. 1.

SUMMARIUM.

1 *Positionibus respondere cogi non potest. Procurator non habens speciale mandatum, & nu. 2. & per tot.*

3 *Procurator non tenetur pandere secreta causæ, nec etiam se examini subijcere: quod an verum sit, nu 3. 4. & vbi pro, & contra.*

DECISIO LXXI.

1 FVit conclusum, Procuratorem Francisci non potuisse cogi ad respondendum positionibus, ex quo non habet ad id speciale mandatum, ex Iac. de Aren. *tract. de posit. n. 4.* Vbert. *eod. tract. nu. 20.* Imol. *in l. penult. n. 16. vers. & sic de pub. ind.* S[illegible] *cons. 55. nu. 8. vol. 1.* Gig. *cons. 34. n. 12.* Pract. *cap. tit. de posit. in verb. Simonnius Spelta,* Rebuff. *super constit. summario 3. tit. de respon. per verbum credo, vel non, nu. 5.* cum alijs per Azeued. *super constitut. H[isp]an. lib. 4. tit. 7. de iuram. calum. super*
2 *lib. 2. n. 19 cum pluribus seqq.* & ad hoc facit, † quod Procurator non tenetur pandere secreta causæ, *leg. 1. cum ibi notatis. ff. de præuaric.* & ob eam causam non potest subijci examini *decis. Fab. 135. lib. 2. par. 3. diuers. impress.* Veral. *decis. 420. incip. it, licet Innocentius lib. 1. in manuscript.* Vinc. de Franc. *decis. 222. n. 4.*

Quo verò ad tex. *in cap. si post præstitum de confess. in 6.* Videtur benè decidere, qui resultet ex non responsione Procuratoris, sed quale mandatum requiratur, non ibi aperiri, & ideò esse intelligendum de mandato sibi [illegible], hoc est speciali ex allegatis supra *in princip.* & in terminis disputat Azeued. *d. cap. vbi supr.* & etiam animaduertit post l. ad Gemin. *in dict. cap. lit. A.* & licet Bald. *in l. non solum in princ. ff. de procur.* videtur sentire contrarium, vel eius opinio non est tuta, vt patet ex prædictis, vel pro concordia dici potest, quod Bald. *in princ. dict. leg.* loquatur de potestate Procuratoris in respondendo, non autem de coactione, quia aliàs repugnaret sibi ipsi, dum *sub nu. 2.* notat, quod ad respondendum positionibus requiritur speciale mandatum ad sic respondendum, & secundum hanc distinctionem Bald. facit pro hac parte Rot *decis. 25. de Procurat. in nouiss.* Cott. *decis. 383.* Afflict. *decis. 92.* Put. *decis. 294. lib. 2.* quæ tamen non est decisio, sed discursus Cardin. *in cap. insuper num 3. de testib.* dum loquuntur de Procuratore compulso, vel compellendo ad respondendum positionibus, non declarant quale mandatum sit sufficiens, vt possit fieri dicta compulsio, & ideò debent intelligi, quando adest mandatum speciale, Guid. Pap. *decis. 45.* Put. *decis. 56. lib. 3.* Vinc. de Franc. *decis. 222. vsque ad nu. 14.* & communis opinio, de qua per Vin. *opin. 959. nu. 17.* loquuntur de examine, non autem de responsione ad positiones. Quinimò dum omnes excepto Guid. Pap. loquuntur de Aduocato, qui non habet aliquod mandatum, non faciunt ad hanc rem, quia vbi non est mandatum, non cadit ista disputatio de respondendo positionibus, vt per omnes *in dict. leg. non solum, & in dict. cap. 7. de confess.* & clarius *in cap. fin. de iuram. calum. eod. lib. 6.*

3 Maior erat difficultas inter Dominos, an iste Procurator, instante aduersario posset subijci examini. Et quidam circa ea, quæ sciuit, vel scire potuit tanquam Procurator, res videbatur clara pro negatiua, ex *dict. leg. 1. de præuaricat. & decision. bus Fab. Veral. & Vinc. de Franch. supra allegatis in principio.* Sed quid circa ea, quæ sciuit tanquam extraneus, & tanquam quilibet de populo. Pro affirmatiua facit glos. *in leg. fin. in verb. præstiterunt. ff. de test.* Bart. *in cap. cum à nobis nu. 13. vers. dixi, quæritur de testib.* & facit Crot. *decis. 363.* & Guid. Pap. *decis. 45.* de quibus supra, & Paris. *cons. 70. num. 10. cum plurib. seqq. lib. 4.* & quod alias decisum fuit in causa Farfensi Grassi 22. Iunij 1587. coram Illustrissimo Blanchetto, &c. & faciendo comparationem de Procuratore ad Aduocatum, vt facit Bart. *in dicto cap. cum à nobis nu. 13.* & Paris. *dict. cons. 70. num. 12.* erunt pro hac parte Put. *decis. 56. lib. 3.* Franc. *decis. 222.* & communis opinio Vin. *decis. 959. nu. 17.* de quibus supra dictum est.

4 In contrarium, † quod neque aduersario volente, possit Procurator esse testis in causa, in qua habet mandatum, est glos. *in leg. deferre, §. item decreuerunt; verb. interrogari, ff. de iure fisci,* & ibi Bart. benè firmat in Procuratore ad iudicia; licet Seius dicat in Procuratore ad negotia. Et eandem opinionem sequitur Put. *dict. decis. siue discursu 294. lib. 2.* Verald. *dict. decis. 420. lib. 1. in manuscript.* & Card. *in dict. cap. insuper n. 3. de testib.* vbi allegat fortissimam rationem: nempè quod Procurator non solum repellitur propter suspicionem affectionis, sed etiam quia post litis contestationem effectus fuit dominus; & ideò non potest produci in testem contra seipsum, quia sunt officia incompatibilia, & ibidem notat glos. *in verbo admitti*, & est alia glos. *in leg. fin. verbo testis, C. de fideicommiss.* Ex quibus patet contrariam opinionem, quæ fundatur in cessatione suspitionis, non esse admodum tutam, quia nihilominus remanet defectus in forma iudicij, propter domini incompatibilitatem officiorum. Item non esse bonam æquiparationem Aduocati cum Procuratore, quia Aduocatus non est Dominus litis, sicut est Procurator. Verum quia ista erant extra dubium, in quo quæritur de responsione ad positiones, nihil fuit conclusum quo ad examen; sed tantum fuit tentum, quod iste Procurator non tenetur respondere positionibus.

Marci Anton. Thomati Decis. Rotæ Maceraten. 54.

SUMMARIUM.

1 *Ab interlocutoria inferente grauamen irreparabile datur appellatio. Secus verò si grauamen sit reparabile nu. 8.*

2 *Iudex potest statuere reo terminum ad respondendum positionibus, cum commination, quod termino elapso habeantur pro confessatis, vel negatis ad commodum ponentis.*

3 *Qui semel respondit positionibus ad iterum respondendum cogi non potest.*

4 *Et hoc propter periculum periurij, vel contrarietatis; sed limita, vt num. 5.*

6 *Iacob. de Aren. in tractat. position. §. 5. n. 13. reprobatur.*

7 *Verbum, credit, est expreßiuum veritatis.*
9 *Appellatio vbi à Statuto prohibetur non extenditur ad casus, in quibus grauamen non potest reparari.*
10 *Alioquin esset iniqua.*
11 *Statutum prohibens dici de nullitate post certum tempus, non extenditur ad nullitatem notoriam, ex eisdem actis.*
12 *Dammum quando dicatur irreparabile.*
13 *Appellationem deuoluisse in dubio pronuntiandum est.*

DECISIO LXXII.

CVm pronuntia à qua fuit appellatum contineat
1 expressum grauamen, † quod in diffinitiua re-
parari non potest, non videtur moderanda inhibitio,
sed procedendum esse ad vlteriora in causa appella-
tionis, *leg. 2. ff. de appell. recip. leg. ante sententiam, & ibi
Doctores, C. quorum appell. non recip. l. arbitrio, ff. qui satisd.
cog.* Barz *decis. 71. nu. 8.* Giurb. *decis. 56. num. 1.* Surd *decis.*
2 *36. num. 5. & seq.* nam † quamuis Iudex possit statuere
terminum reo ad respondendum positionibus, cum
comminatione, quod illo termino elapso habeantur
pro confessatis, vel negatis ad commodum ponentis,
in quo variæ locorum consuetudines, & statuta ve-
niunt obseruanda, vt latè deducit Michal. *de position.
cap. 31. num. 7. & seqq.* non tamen potuit Iudex à quo
3 D. Virginiam, † quæ semel positionibus respondit
ad iterum respondendum cogere, ad text. *in cap. at si
clerici in fin. de iud. & in l. licet, §. in factum, vers. sed vna con-
tenti esse debemus, ff. de naut. caup. & stab.* prout equidem
in puncto firmat Iodoc *in prax. rer. ciuil. cap. 154. nu. 3.*
Rugin. *pract. quæst. cap. 16.* Specul. *tit. de positionib. §. 6. nu.*
4 *3.* Michal. *dict. tract. cap. 50. num. 3.* † Idque ob pericu-
lum periurij, & contrarietatis, vt latè docet Rugin.
in d. cap. 16. Michal. *dict. capit. 50. num. 3. & seqq. & capit.
53. num. 13.* Surd. *decis. 17. num. 9. & 13.* stante maximè,
quod omnibus absolutè respondere mandauerit,
5 nulla facta restrictione ad aliquam particularem, †
cui forsan legitimè per ipsam non fuit responsum, in
quo tantum limitatur regula, Michal. *dict. cap. 50. nu 9.*
Gail *obseruat. 82. n. 5. lib. 1.*

Non obstat, quod dicebatur, id non procedere in
responsione facta per verbum credulitatis secun-
6 dum Iacob. de Aren. *in tract. posit. §. 3. n. 13.* † quia ipse
ab omnibus communiter reprobatur Rugin. *dict.
cap. 16. num. 4.* Michal. *dict. cap. 50. num. 3.* ratio autem
7 consideratur † quia in respondente positionibus
verbum, credit, dicitur expressiuum veritatis, *glos.
fin. in cap. ex litteris de iur. iur.* Specul. *in d. cap. 6. num. 12.*
Bald. *in leg. fin. de falsa caus. adiecit leg.* Alex. *consil. 213. col.
fin. lib. 2.* Sol. *ad Const. Sabaud. tit. de posit glos. 16. num. 1. &
2.* Michal *d. tract. cap. 30. num. 2. & seq. & d. cap. 50. num. 7.*
vbi quod verbum credulitatis æquipollet verbo ve-
ritatis, Mascard. *de probat. conclus. 1176 num. 28. & 29.* Pa-
riand. *eod. tract lib. 1. cap. 21. num. 11.* Rimin. *cons. 491. nu.
20. lib. 3.* Rugin. *dict. cap. 16. num. 5.* Mancin. *de iur. art. 2.
num. 7.* Gratian. *discept. 105. num. 5.* Surd. *decis. 17. num. 9.
& seq.* Barz. *decis. 57. num. 15. & decis. 64. num. 26. & 27.*
Bell. Rot. Genuens. *decis. 48. num. 1. & decis. 122. n. 4.*

8 Nec pariter obstat, † quod dicebatur hanc esse
interlocutoriam, à qua non datur appellatio, tam vi-
gore iuris communis, quàm statuti Anconæ, *rubr. 73.
volum. 2.* quia id sibi locum vendicat, quando graua-
men potest reparari in diffinitiua, secus verò quan-
do non potest ex toto reparari, vel cum magna dif-
ficultate, vt citatis aliis firmat Giurb. *dict. decis. 56.
num. 1. & seqq.* Surd. *dict. decis. 36. num. 1. & seqq.* & in
terminis statuti Gratian. *disceptat. 76. num. 9. cum pluri-
bus seqq.* Scacc. *de appellat. quæst. 17 limitat 6. mem. 7. num.*
9 *8.* Natt. *cons. 172. num. 1. & seq.* † Prout de similibus in-
terlocutoriis intelligendum esse statutum Anconi-
tanum firmandum est, quia prohibendo appellatio-
nem non extenditur ad casus, in quibus grauamen
non potest reparari per diffinitiuam sententiam,
10 Surd. *dict. decis. num. 18.* † alioquin esset iniquum, &
nullo modo attendendum, Gratian. *dict. discept. 76. nu.*
11 *6.* Hinc videmus, † quod statutum prohibens dici
de nullitate, nisi intra certum tempus, non intelli-
gitur de nullitate notoria ex eisdem actis, Olasc. *decis.
142. num. 33.* Rot. *diuers. par. 1. decis. 666. num. 3. & in re-
cent. part. 1. decis. 365. num. 8.* at si Domina Virginia, iterum
respondendo, incideret in periurium, vel in contra-
12 rietatem, nulli dubium est, quod † eius damnum
non repararetur in diffinitiua; igitur admittenda ve-
13 nit appellatio; † prout etiam si essemus in dubio,
faciendum esset, glos. *in cap. vt dubium de appell. in 6.* Surd.
d. decis. 36. nu. 4. Giurb. *decis. 101. nu. 9.* Grat. *decis. 214. nu. 9.*
Gregor. *decis. 251. nu. 9.*

Marci Anton. Thomati Decis. Rot. Maceraten. 70.

SVMMARIVM.

1 *Ponens iurare debet de calumnia, videlicet, se credere verum quod ponit.*
2 *Respondens absolutè positionibus iurat verum esse, quod ipse respondendo dicit.*
3 *Responsio per verbum credit absoluta reputatur, & dicitur veritatis responsio.*
4 *Iurans falsum in responsione ad positiones punitur.*
5 *Speciale mandatum requiritur ad ponendum.*
6 *Et idem requiritur ad respondendum.*
7 *Positiones sunt inuentæ. vt ponens per confeßionem partis releuetur ab onere probandi.*
8 *Nisi Procurator habeat speciale mandatum ad ponendum, vel respondendum, principalis potest reuocare confeßionem Procuratoris.*

DECISIO LXXIII.

IN vna Maceratensi computorum dixi, consti-
tuendam esse differentiam inter iuramentum,
quod præstatur à ponente, & quod datur à respon-
1 dente. † Quia ponens sufficit, quod iuret, se crede-
re verum esse, quod ponit, & sic solummodo de ca-
lumnia, vt per Specul. *in tit. de posit. §. 8. in princ.* cum
iuramentum calumniæ, hoc in se contineat, ponen-
tem credere verum esse, quod ponit, Michal. *in tra-
2 ctat. de positionib. cap. 23. num. 5.* † Respondens verò po-
sitionibus absolutè iurat, verum esse, quod ipse res-
pondendo dicit, Michal. *eod. nu. 5. vers. ille verò.*
3 Non obstat, quod dicebatur † etiam responden-
tem per verbum credere respondere solitum esse,
quia talis responsio facta per verbum credere abso-
luta reputatur, & dicitur veritatis responsio, Curt. *de
positionib. num. 5.* Pacian. *de probat. lib. 1. cap. 21. num. 11.*
Mascard. *eod. tract. concl. 1176. n. 29.* Rimin. *cons. 491. nu. 20.*
4 † ita vt iurans falsum in tali responsione, etiam per
verbum credere, puniatur, vt per Rimin. *d. cons. 491.*
Michal. *d. tract. cap. 40. nu. 6. & per tot.* vbi articulum ad
partes disputat, & residet in hac sententia.
Secundo loco cum dubitaretur in eadem causa,
an requiratur speciale mandatum ad sic, & sic poné-
dum, fuit pro affirmatiua, & sic non fuerunt admissæ
5 positiones: † quia Procurator, qui eas dedit in actis,
non

non asseruit esse veras, cum specialissimo, & indiuiduo mandato suorum principalium ad ponendum materias specificatas, & iurandum de veritate eorum, vt in indiuiduo firmat Rot. *in recent. par. 2. decis. 779. per totam*, & coram Gregor. *decis. 282. nu. 5. & 9.* vbi
6 etiam Beltram. † idem tenet de mandato ad respondendum positionibus, quod pariter requiritur specialissimum, ad sic, & sic respondendum, Menoch. *consil. 84. numer. 64.* Hond. *consil. 66. numer. 71. lib. 1.* Michal. *dict. tract. cap. 6. numer 15. cum seq. & cap. 65. num. 15. & 16.* Rot. *in recent. dict. decis. 779. num. 3. vers. per easdem rationes.*
7 Et ratio est, † quia positiones sunt inuentæ, vt ponens releuetur per confessionem partis ab onere probandi, *cap. 1. vbi glos. vers. pro intellectu de confes. in 6.* qui effectus non habetur, nisi procurator habeat
8 mandatum ad sic respondendum; † cum alioquin semper posset principalis reuocare confessionem sui procuratoris, vt considerat Rota *dict. decis. 779. num. 2.* Et ita fuit executum.

Burat. Decis. 566.

SVMMARIVM.

10 *Positiones dari non possunt per Procuratorem absque speciali mandato, alias confessio ex ipsis resultans, non præiudicat principali.*
11 *Positiones continentes distinctionem, & particularitatem circa actus, tempora, & qualitates censentur à principali subministrata, & ideò etiam si non doceatur de mandato speciali illas producentis confessio inde resultans nocet principali.*
12 *Procurator stante temporis longitudine præsumitur certiorasse principalem.*
13 *Confessio Procuratoris non reuocata re integra nocet principali.*

DECISIO LXXIV.

NOn obstat, quod dictæ positiones fuerint datæ per Procuratorem non habentem speciale
10 mandatum, † & proinde confessio ex illis resultans non præiudicet principalibus, & possit quandocum-
11 que reuocari, ex deductis in decisione: † quia licet non constet de indiuiduo mandato dicti procuratoris, sed solummodo de generali ad lites, libellandum, iurandum de calumnia, &c. tamen cùm dictus Procurator post primas produxerit secundas magis plenas, distinctas, & particulares circa actus tempora, & qualitatem, quæ sine instructione principalium verisimiliter fieri non poterant, præsumuntur ab illis subministratæ, vt in simili Rot. *in Calaguritana positionis 28 Maij 1590. coram Reuerendiss. Perus. impres. 1. vol.*
12 *cons. Farin. decis. 77. num. 2.* † Et stante longitudine temporis præsumitur etiam de illis postea principales certiorasse, Roman *consil. 481. num. 7.* Rot *decis. 396. num. 3. par. 1. & decis. 131. numer. 7. par. 2. diuers.* & fuit dictum *in Oscen. Archidiacon. die 10. Iunij 1602. coram bon mem. Cardin. Lancellotto Iuniori, & in Aretina Capellania die 9. Februarij*
13 *1618. coram me*, † quo casu confessio Procuratoris cum non fuerit re integra reuocata, nocet principali, Put. *decis. 386. numer. 3. lib. 1. in nouis.* Rota *in Romana Census 16. Iunij 1586. coram Gypsio, in Anconitana de Farsellis die 21. Iunij 1618. coram R. P. D. meo Vbaldo*, & fuit dictum *in Camer. Parochialis de Brenta 25. Iunij præteriti coram me.*

Burat. Decis. 882.

SVMMARIVM.

1 *Positionibus responderi debet per verba, quæ certificent Iudicem, & ponentem, & releuent ab onere probandi.*
2 *Positionibus responderi debet per verbum credit, vel non credit, maximè stante statuto, & num. 4.*
3 *Positionibus simplicibus, & continentibus factum proprium responderi debet simpliciter.*
5 *Statutum super responsionibus est decisorium; & in Rota seruandum, quia respicit probationem.*
6 *Probationes respiciunt decisionem causæ.*
7 *Positioni responderi potest, non credit habuisse aliquod, ad quod teneatur.*
8 *Positionibus admittere qualificatam responsionem, non credit habuisse aliquid ad quod teneatur, est in arbitrio Iudicis.*
9 *Responsionem qualificatam admittere, vel reijcere in arbitrio Iudicis residet.*
10 *Stylus, vel statutum si requirant responsionem simplicem, non admittunt aliam, nimirum non credit habuisse aliquid ad quod teneatur.*
11 *Stylus loci facit ius.*
12 *Positionibus debet responderi præcisè iuxta stylum Rotæ.*

DECISIO LXXV.

DEcisum fuit, non fuisse per Margaritam sufficienter responsum hoc modo, non credit habuisse aliquid, pro quo teneatur, sed debere simpliciter responderi per verba credit, vel non credit.
1 Quia responsiones positionibus debent esse tales, quæ certificent Iudicem, & ponentem, Iacob. de Aren. *de position num. 18.* Vbert. de Rob. *eod. tract. num. 14.* Cepol *caut. 53. sub nu. 2.* & quæ releuent ab onere probandi. *capit. statuimus de confes. in 6.* Specul. *de instrum. edit. §. nunc dicamus sub numer. 5. vers. alioquin per talem*, cum aliis *decis. Perus. 8. num. 1.* & per Afin. *in prax. §. 10.*
2 *cap. 26. nu. 4.* † & quod debeat responderi per verbum credit, vel non credit, Archid. *cap. ponderet distinct. 50.* Rom. *sing. 695. & decisum in Rot. in Portuen. bonorum de Columna coram Seraphino*, refert Salust. *in praxi lib. 2.*
3 *cap. 13. num. 23.* † Et quando positiones sunt simplices, & concernunt factum proprium, responsio debet esse eodem modo simplex, Specul *in d. §. nunc dicamus num. 5.* ibi oportet enim confiteri simpliciter, vel negare, Cepol *d. caut. 53. num. 2.* Rom. *sing. 965.* Nat. *cons. 69. num. 1. d. decis. Perus. 8. num. 3. & 26.* Grau. ad Vestr. *lib. 5. cap. 14.* & refert decisum *in d. Portuen. bonorum de Columna*, Salust. *vbi supra cap. 13. nu. 23.* Idque clarius, & absque dubio procedit, † stante statuto Vrbis *lib. 1. cap. 68.*
4 mandante simpliciter responderi per verbum credit, vel non credit, vt per Doctor. communiter *in leg. 1. §. si quis simpliciter, ff. de verb. oblig.* & præsertim post Stat. Rom. *num. 6.* Iaseil *nu. 4.* Iul. *nu. 10.* Gl. *num. 19.* Alciat. *nu. 4.* Nat *d. cons. 59. nu. 12. & seqq. d. d. decis. Perus. 8. sub n. 17.* Bart. & alij *in leg. 1. ff. de vulg. & pupil.* vbi post alios Socin *nu. 6.* Iul. *nu. 9.* † Quod statutum in hac parte deci-
5 sorium visum fuit Dominis, & sic etiam in Rota seruandum, cum respiciant probationem, Io. Cald. in dispnt. celata, & secuta per Brun. *in c. cum clericus de for. comp. num. 17.* & ibi Felyn. *in fin.* Roch. *cap. fin. de consuet. sect. 3. num. 270.* Io. Bapt. de S. Seuerino *in repet. cap. cunctos populos num. 136 C. de summa Trinit.* B[illegible] *in leg. receptitia nu. 10. C. de constit. pecun.* Alex. *cons. 138 num. 5. in fin. lib. 1. & consil. 58. nu. 3. lib. 7.* & benè Coler. *de process. execut.*

par.1.cap.3.nu.223. nam † probationes respiciunt decision m causæ, Ber. quæst.50.num.1. Modern.Rom. de indic.lib.2.cap.11.num.243. Non obstat admitti responsionem, non credit habuisse aliquid, pro quo teneatur, Gemin. post Imol. in cap. capientes sub nu.6.vers.dicit, Io.de Imol.de elect.in 6. Ias in leg.manifestè nu.7.vers. si tamen Iudex, ff.de iur.iur. Cepol. caut.60. Couar. lib.1. var.resol.cap.2.num.4. aliisque cumulatis: nam duplex fuit data responsio: primò, † obiectum non procedere simpliciter, & absolutè, nec ita firmari à Doctoribus, sed quando pars se opponit positioni continenti simplex factum receptionis, & iudex suspicatur de secreta restitutione, & monetur ad obuiandum malitiæ ponentis, † adeò quod res est in arbitrio Iudicis, qui si careat omni suspicione restitutionis, admittendo positionem continentem simplex factum receptoris, cogere potest ad eodem modo simpliciter confitendum, vel negandum factum, & reijcere negantem obligationem, Bald. consl.398. alias 397. incipit statuto Perusij lib.5. Lanfranc. de Orian. in Clem.sæpè sub num.81.de verbor.signific. † & generale esse in arbitrio Iudicis admittere, vel reijcere responsionem qualificatam ex iusta tamen causa, Bald. Rom. Ias. in leg. iusiurandum, & ad pecunias, §. non semper, ff. de iur.iur. Menoch. de arbitr.casu 251.n.4.d.decis.Perus.8.n.34. In proposito igitur arbitrium Dominorum fuit pro simplici responsione, tum quia non fuit pro parte D. Margaritæ contradictum positionibus continentibus simplex factum receptionis: imò illis alias iure responsum, licet insufficienter, & post diu dilata fuit hæc noua responsio, tum quia non prætendebatur, nec extraiudicialiter per eam allegabatur restitutio localium, & aliorum in positionibus contentorum, vt loquuntur Doctores: sed ista sibi legata fuisse à bon.mem. Giberto viro suo; vt per informantes. Secunda dabatur responsio, obiectum non procedere, quando statutum disponit, vel stylus induxit, responderi simpliciter, † tunc enim dicta responsio non admittitur, Bald. nu.4. & Angel. nu.3. vterque in eodem vers. sed in quibusdam locis, C. de exception. Alciat. in dict. leg.1.§.si quis simpliciter n.23.ff.de verb.oblig. Boer. dec.243. nu.12.vers.& hec verum, & decis.339.sub n.4.eod.verb. Menoch de arbitr.casu 93.nu.26.vers.res tamen, hæc Gutier. lib.1.pract.cap.60. vbi alios refert Rip. in l.1.n.31.vers.credo tamen, ff.de vulg. & pup. nam Bald. & Ang. non distinguunt an statuto, vel stylo inductum sit in loco deberi simpliciter responderi, sed absolutè loquuntur, & Boer. æquiparat in hoc statutum, & stylum, † & stylus loci facit ius, cap.ex litteris de consuet. Afflict. dec.79.n.4. Guid.Pap. dec.29.n.3. Caput. dec.331.n.2.par.3. Hic autem primò adest statutum. † Secundò vbi etiã cessaret, adest Rotæ stylus, vt negari debeat ipsum factum præcisè, vt in Romana, seu Portuen. bonorum de Columna 13. Februarij 1576. coram Cardinali Seraphino, & in Ianuens. pecuniaria, coram bon. mem. Cordiba, quæ est 846. in 1.num.2. vers.ad tertium, par.4.diuers.add.ad decis.felicis recordationis Gregor.XV.282. n.10. Ex quibus resolutum fuit dictam D. Margaritam debere simpliciter respondere per verbum credit, vel non credit: vtraque parte informante.

Margin numbers: 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12.

Rot. Rom. nouissim. ab anno 1626. vsque ad annum 1630. decis. 320.

SVMMARIVM.

18 *Confessio facta in positionibus, tam confitenti, quàm aliis ab eo causam habentibus præiudicat.*

DECISIO LXXVI.

QVæ eo magis confirmantur, quia omnes successiui possessores huius Banchæ Marcelli illam agnouerunt subiectam esse fideicommisso Hieronymi: & signanter Marcus Antonius in responsionibus ad positiones datas in sum. hoc admittit,
18 † cuius confessio tam ipsi, quàm aliis ab eo causam habentibus, prout sunt Domini de Sangiorgiis, præiudicat Crau consl.29.n.1. Cæsar. Graff. decis.20.num.9.de probat. Rota coram Reuerendiss. D. meo Decano, decis.120.num.2.cum seqq. & fuit dictum in hac eadem causa sub die 5. Martij 1627. coram me.

Ex eiusdem decisionibus. Decis. 359.

SVMMARIVM.

40 *Confessio emanata in responsione ad positiones plenè probat contra confitentem.*

DECISIO LXXVII.

QVantum denique attinet ad identitatem bonorum, visum fuit Dominis, illam sufficienter iustificari: nam quo ad quindecim corpora ex illis, quæ enunciantur in inuestitura probatur identitas ex confessione ipsiusmet Cæsaris emanata in respon-
40 sione ad positiones, † quæ contra ipsum plenè probat, Abbas in cap.quamuis de re iudic. Aymon. consil.217. n.9. S.M.Greg decis.92.n.1. & in istis terminis fuit sæpius dictum in causa Bonon. fideicom. de Desideriis coram R.D. meo Merlino, in prædictis enim positionibus articulantur eædem ferè demonstrationes in inuestitura expressæ, quarum duæ sufficiunt iuxta doctrinam Bart. in leg.demonstratio falsa n.14. ff. de cond.& demonstr. quam passim omnes sequuntur, vt latè fuit ponderatum coram me in Ferrariensi de Nasellis.

Rota Romana nouissimorum Tom.3. Decis.276.

SVMMARIVM.

1 *Positiones inuentæ sunt, vt pars releuetur ab onere probandi per confessionem partis.*

2 *Positiones quando dicantur exhibitæ, prout de iure requiritur.*

3 *Ad lites abbreuiandas Rota de stylo seruat, quod semper sit respondendum positionibus pertinentibus, & impertinentibus.*

DECISIO LXXVIII.

FVit per Dominos resolutum R. D. Montorium
1 teneri respondere positionibus, † cum fuerint inuentæ, vt pars releuetur ab onere probandi per confessionem aduersarij, cap.1. vbi glos. in præambulo, vers. pro intellectu, ibi & fuerint inuentæ, & in verbo, statuimus, vers. sunt autem positiones de confes. in 6. l. cum quis, ff.de iur.iur.leg.2.§.quod obseruari, C.de iuram.calum. Ias.in l.qui iurasse, §.si pater n.7.ff.de iur.iur. Surd. decis.22. n.4. fuerunt enim exhibitæ, prout de iure requiritur,
2 † ad effectum, vt videatur an sint impertinentes, impossibiles, captiosæ, negatiuæ, glos in dict.cap.1.de con-
3 fes.in 6.vers.& sunt in scriptis: † licet de stylo Rota seruet ad abbreuiandas lites, quod semper sit respondendum

dendum positionibus pertinentibus, & impertinentibus, Rot. *decis.24.de testib.in antiquis.*

Gratian. Decis. March. 171.

SVMMARIVM.

1 *Recusans respondere positionibus, licet possit tanquam confessus condemnari, tamen ab huiusmodi condemnatione potest appellare, & an sit verus contumax, nu.2.& 12.*

3 *Sententia, quæ fertur contra contumacem habitum pro confesso iuxta formam statutorum non transit in iudicatum, & num.4.*

5 *Sententia non transit in iudicatum, si fertur ex præsumptiuis, seu priuilegiatis probationibus.*

6 *Statutum habens pro confesso non respondente positionibus, intelligitur, si qualitas causæ patitur.*

7 *Non respondens positionibus ad præceptum Iudicis habetur pro confesso, si detur terminus ad deliberandum, & positio sit pertinens nu.8.cum aliis requisitis nu.9.10.& 11.*

13 *Positiones non debent esse sine tempore, vt respondens habeatur pro confesso.*

14 *Venditor probans venditionem sine tempore succumbit.*

DECISIO LXXIX.

STatutum mandat non respondentem positionibus haberi pro confesso, prout secundum illius dispositionem Iudex declarauit recusantem illis respondere haberi pro tali, & tanquam confessum condemnauit ex causa de qua in actis; ex quo dicebatur huiusmodi sententiam ob contumaciam non respondentis transisse in iudicatum, ita vt ab ea non possit appellari, vt in specie concludit Bald.*cons.269.* Quidam *num.1.lib.1.*

Contrarium tamen conclusum fuit in causa Bla-
1 sii Pisæ, & Francisci de Appignano, † quod imò recusans respondere ad mandatum Iudicis, licet habeatur pro confesso, & tanquam confessus possit condemnari, tamen potest appellare, & in causa ap-
2 pellationis iustificare suam recusationem, † non est enim verus contumax, si citatio eum non apprehendit, & posito quod esset talis, non tamen in sententia audienda, quia tunc non admittitur appellatio; sed in processu, quo casu non est iure cautum, vt appellatio denegetur. Castr. *consil.141.* visa quadam inquisitione *in princ.lib.1.* vbi etiam subdit, quod in causa appellationis licet purgare moram, & contumaciam, cum appellatio reponat appellantem ad statum, in quo erat ante litem contestatam idem voluit Bald. *cons.257.Titius lib.1.in fin.* Moron. *de tregua, & pace*
3 *quæst.35.num.1.& 11.tom.2.fol.424.* † Imò sententia, quæ fertur contra contumacem habitum pro confesso, & conuicto ex forma statuti non transit in iudicatum, Anan. *in cap.de his ad fin. de accusat.* Felyn. *in cap.consanguinei ad finem de re iud.* Cephal *cons.241.nu.77.lib.1.* Rol. *consil.60.num.33.lib.2.* Marsil *in praxi, §.ordine.nu.2. versic.*
4 *& in quantum.* † Et sic sententia poterit quandocumque retractari, Bologn. *cons.34.in fine,* Natt. *consil.444.*
5 *num.5.* Ratio est, † quia sententia non transit in iudicatum, quando fertur ex præsumptiuis, seu priuilegiatis probationibus, poterit enim retractari, ex nouis, & fortioribus, Innoc. *in cap.tua nos de cohabit. cler.& mul.* Angel. *in leg.1.C.sentent.rescind.non posse, & in leg.sub specie, C.de re iud.*

Præterea etiam quod statutum habeat pro con-
6 fesso non respondentem positionibus, † intelligitur si qualitas causæ patitur, alioquin ex sola contumacia non poterit condemnari, nec habetur tunc pro confesso, vel negante, vt dicit statutum Rot. *cons.52. n.29.* vbi exemplificat, si libellus est ineptus, vel non concludens, vel manifestam continens rei defensionem, Francisc.Curt. *de posit.nu.16.col.3.*Marsil.*sing.625. materia positionum ad finem.*

7 Secundò † quia ad Iudicis præceptum non respondens habetur pro confesso, siue super facto defuncti, siue alieno, dummodo tamen detur terminus ad deliberandum, Bald. *cons.225.lib.1.*

8 Tertiò requiritur, † quod positio sit pertinens, Moron *de treg.& pace, quæst.35.n.6.*

9 Quartò intelligitur, † quod contumax in respondendo positionibus habeatur pro confesso super positionibus sibi lectis, vel aliter editis, vt quia sunt traditæ, nam ista sunt æquipollentia, Bald *cons.215.*statuto cauetur *lib.2.post versic.præmitto ad euidentiam.*

10 Quintò, † quod habeatur pro confesso procedit, quando ad Iudicis præceptum non respondit, itaut requiratur citatio ad allegandum causam quare non habeatur pro confesso, Alex. *cons.212.nu.10. lib.6.& ibi add.in lit.E.*Guid.Pap.*consil.7.* Moron *de tregua, & pace,*
11 *quæst.35.nu.5.* † Dummodò tamen in prima citatione non adsit comminatio, quod habeantur pro confessis, Alex. *dict.cons.212.nu.12.* prout dicta verba non esse locum disputationi, an mora possit purgari, dicit Mandos. *de inhibit.quæst.46.in fin.* post Alex. *in leg.si insulam num.36.de verb.obligat.*

12 Sextò etiam † monitus à Iudice, vt respondeat positionibus, poterit moram purgare, maximè re integra, Natt. *cons.364.nu.10.*quod est inter cons.Siluan. vt ipse dicit *in fin.* Natt. *consil.53.num.3.*Neuiz *consil.6. num.12.*Ozasc *decis.Pedem.5.num.4.& decis.71.num.56.* Et quod in causa appellationis licita sit purgatio moræ, & contumaciæ, dicit Castrens. *consil.141.*nisi quadam inquisitione *in princ.lib.1.*licet Bald.*cons.182.*incipit statuto cauetur, relatus per Mascard. *de probat.conclus.1176.nu.53.* teneat, quod contumax in respondendo positionibus in termino sibi præfixo à Iudice, vel à statuto non possit moram purgare; idem Bald. *consil.315. statuto lib.2.* vbi tamen dicit, quod ex causa excusatur, Guid.Pap.*cons.7.*Moron.*de tregua, & pace, quæst.35.num.7.*

Ex quibus requisitis patet, nullum ex eis verificari in processu; maximè illud de citatione, termino dato ad deliberandum, & traditione positionum, itaut appareat de manifesto grauamine illato ei, qui per Iudicem fuit condemnatus ob dictam prætensam recusationem, quod videbatur sufficere, vt posset audiri in causa, ob quam dicebatur, non potuisse declarari conuictus, & confessus.

Adde non potuisse sequi huiusmodi condemna-
13 tionem; † quia positiones, de quibus agimus sunt sine tempore, quo casu etiam quod quis non responderit, non habetur pro confesso, nec contumace, Celsus ad Lanfranc. *in cap. quoniam contra, in tit. de respons.num.195.in verbo pro confesso, de probat.tom.3.fol.249.* per doctrinam Baldi *in leg.1. C.si plur. vna sent.* Crem. *singul.110.*statuto cauetur, vbi Additionator Ratio est, quia esto, quod probares, non vinceres, quando non adest tempus, prout est in mutuo, cum sic probatio non esset concludens, Neuiz. *cons.30. num.18.* & facit
14 Crem. *sing.18.*pone quod egi. † Vbi venditor probans venditionem factam sine tempore, succumbit. Cotta *in memorab. in verb. probatur sine tempore,* Flot. *in leg.si quando, §.7.principaliter, num.46.C.vnde vi:* maximè quia sumus in casu, in quo de necessitate erat probatio temporis facienda, &c.

Amat. Decis. March 58.

SVMMARIVM.

5 *Ponens dicitur fateri.*
6 *Negans ex positione negata commodum an reportare possit.*
7 *Negari quando possit tota positio.*

DECISIO LXXX.

QVod comprobatur etiam ex prima positione dictorum de Coltellis, dum ponunt, illum fuisse electum arbitrum ad decidendum eorum differentias, † nam ponens fateri dicitur, Franc. *in cap. 1. de confess. num. 11. fol. 92.* non obstante, quod huiusmodi positio fuerit pro parte dicti Ascanij de Setis negata, † quia licet ex positione negata commodum negans reportare non debeat, *leg. 2. § quod obseruari oportet, C. de iur. iur. propter calum. leg. Papinianus, §. meminisse, ff. de inoffic. testamento,* Marsil *sing. 522.* opponens exceptionem solutionis *in vers. pro quo facit, fol. 140.* id locum non habet respectu Iudicis, vt post Alex. *consil. 183. viso puncto nu. 4. lib. 5.* Ruin *cons. 21.* lecto, & bene intellecta *lib. 6. tom. 1.* nouissimè tradit Rot. Lucens. per Lepidum *decis. 33. in nomine col. 5. fol. 42.* quod ne beneficium conferatur in inuitum, intelligo, vbi negans non perseuerat in negatione, nec quando positio est implicita habens plura capita, quorum vnum est verum, aliud falsum, † nam tunc ratione partis potest negari totum, *leg. is qui ducenta, §. vtrum ita concipias, ff. de reb. dub. leg. 1. §. Trebatius ait, ff. de aqua quot. & æstiu.* Iacob. de Aren. *in suo tract. de position. in vers. 11. attendendum est, num. 19. tom. 4. fol. 5.*

Rota Collegialis Vrbini in manuscriptis.

SVMMARIVM.

1 *Procurator an cogi possit ad respondendum positionibus, & pro affirmatiua opinione nonnullæ considerantur rationes, contrarium tamen defenditur per totam Decisionem. Et quomodo procedere possint considerata in contrarium, num. 15.*
2 *Procurator non habens mandatum speciale iurat in animam propriam.*
3 *Procurator in animam propriam tenetur iurare de calumnia.*
4 *Cui non conceditur quod est minus, non conceditur quod est maius.*
5 *Procurator ad deponendum contra Dominum in causa, in qua est procurator, cogi non potest.*
6 *Quod æquum non est, vti absurdum, & incomueniens, non est concedendum.*
7 *Multa absurda considerantur si procurator posset cogi ad respondendum positionibus.*
8 *Procurator respondendo positionibus Domino non præiudicat absque speciali mandato.*
9 *Procurator absque speciali mandato non potest facere positiones.*
10 *Ad probandum quis non admittitur id, quod probatum non releuet.*
11 *Confessio Procuratoris respondendo positionibus absque speciali mandato, Domino non præiudicat.*
12 *Confessio Procuratoris facta respondendo positionibus, à Domino reuocari potest.*
13 *Positionibus pluries non est respondendum.*
14 *Positioni continenti speciem si quis responderit, an possit cogi ad respondendum, si ponatur genus.*

DECISIO LXXXI.

DIsputabatur in celeberrimo Vrbini Collegio, vtrum Procurator vnius ex partibus colligantibus ad respondendum positionibus aduersarij iurando in animam propriam cogi posset, & post longas, & varias discussiones, aliqui ex Dominis affirmabant, partem affirmatiuam sequendam esse, moti ex doctrina Bart. *in leg. non solum, vers. sed si vult, & in alio vers. vel sexto die sub nu. 5. ff. de procurat.* vbi firmare videtur † Procuratorem cogi posse ad respondendum positionibus, si aduersarius vult; & ratio est, quia sicut dominus, qui magis est instructus, cogitur respondere, ita etiam procurator, si esset magis instructus, cogi poterit: quo casu non videtur, quod principalis dicere possit, egomet volo respondere: & cum positiones, de quibus agebatur, an contineat stylum Tribunalium huius Ciuitatis, qui magis est notus procuratoribus, quam mulieribus aduersariis; ergo Procurator respondere tenetur. Et hanc opinionem sequitur Bald. *in dict. leg non solum sub nu. 5.* dicens, Procuratorem debere iurare de calumnia, respondendo interrogationibus, & positionibus: eandem opinionem sequuti sunt *in dict. leg. non solum* Alberic. & Castrens. Specul. *in tit. de iuramento calumniæ, §. 3. nu. 2. & in tit. de positionibus §. 6. nu. 18.* Bertach. *in suo repertor. in verbo positionibus respondens num. 31. 35. 94.* Mascard. *de probat. conclus. 1176. nu. 57.* Et consulendo tenere videtur Socin. Iun. *cons. 132. per tot. vol. 3.* dicens, hoc residere in arbitrio Iudicis, & secundum prædictam opinionem fuisse decisum refert Afflict. *decis. 92.* vbi 2 Vrsil. ait, † quod si Procurator non habet mandatum speciale, iurabit in animam propriam. Et Put. *in decis. 294. nu. 3. lib. 2. in fin.* dicit, procuratorem debere positionibus respondere, & licet nihil alleget, tamen ob illius auctoritatem ei videtur standum. Adducebant etiam pro eorum opinione tex. *in cap. 2. de confess. in 6.* vbi deciditur, quod si reus, vel procurator contumax fuerit in respondendo positionibus, habetur pro confesso. Et tandem faciebant hoc argu- 3 mentum. † Si procurator tenetur in animam propriam iurare de calumnia, quia & ipse calumniari potest, Rot. *in nouiss. decis. 1. de iur. calum.* ergo etiam tenetur respondere positionibus.

Quibus tamen non obstantibus, maior pars Dominorum, contrariam opinionem sequendam non dubitauit, prout sententiando D. Locumtenens primus Iudex secutus fuit.

4 Primò, † quia manifesti iuris est, cui non conceditur, quod est minus, non conceditur, quod est maius: At depositio testis minus parti præiudicat, quam 5 propria, procuratorisvè confessio, † quæ fortior est cæteris probationibus, Mascard. *de probat. quæst. 7. n. 5.* Verum si procurator in eadem causa, in qua suum præstat patrocinium, ad deponendum contra Dominum, vti testis, cogendus non est, Farinac. *de testib. quæst. 60. nu. 224.* Put. *decis. 294. lib. 2.* Ergo multo minus cogi debet ad respondendum positionibus, quas si confiteretur magis præiudicaret suis principalibus, quam testificando.

6 Secundò, † quia omne illud, quod æquum non est, & à quo malum prouenire potest, vti absurdum, & inconueniens in omnibus, & quibuslibet dispositionibus semper euitandum est, & ne illud sequatur, verba improprientur, & dispositiones quantumuis generales

generales sunt restringendæ, *leg. nam absurdum, ff. de bon.lib.*& nouissimè August. Barbos. *de axiomatis verbo absurdum*, Vict. *decis.255.nu.24.* Rot. *in nouiss.diuers.decis. 256.nu.4.* Modo si Doctores in contrarium allegati, vti generaliter loquentes interpretentur, locum habere in casu nostro, sequuntur multa inconuenientia, & absurda: † quia nempe Procurator colludere
7 posset cum aduersario, fatendo suas positiones, & sic suo principali sine speciali mandato, imò inuito, & contradicente præiudicare: posset etiam euenire, quod Procurator faceret responsiones contrarias illis, quas suus principalis iam fecit, quod esset injicere laqueum, & detegere periurium: nam iam principales responderunt negatiuè positionibus continentibus stylum coram D. Prætore: si modo positiones continentes stylum vniuersalem omnium Tribunalium huius Ciuitatis fateretur procurator, certè fateretur quod principales negauerunt: & sic alter ipsorum esset periurus: sed hæc omnia videntur inconuenientia, & absurda, ergo iura, & auctoritates in contrarium adductæ sunt intelligendæ, non habere locum in casu, de quo agitur.

8 Tertiò, † quia procurator respondendo positionibus Domino non præiudicat, nisi habeat specialissimum, siue indiuiduale mandatum ad respondendum sic, & sic, glos. *in cap.2. in vlt. notab. de confess. in 6.* So.in. *cons.55.nu.8.volum.1.* Menoch *cons.80.nu.64.* Paris. *cons.115.nu.18.lib.1.* Hond *cons.66.nu.73.& 78.lib.1.* Vrsil. ad Afflict. *decis.148. in fin.* Michalorius *de Posit. cap.64. & cap.65.nu.13.* Seraph *decis.937.num.5.* Rot. *in recent. par.2. decis.779. per tot.* Ludouis. *decis.75. num.1.* facit doctrina Pa. *in sua praxi in forma posit.act.* vbi ponit articulum, an, & quando procurator possit facere positiones, & positionibus aduersarij respondere, & distinguit.
9 † Aut procurator habet speciale mandatum ad faciendum tales positiones, vel ad dandum certas responsiones, & tunc affirmatiuè respondet: aut verò habet solum mandatum generale cum libera, & tunc aut positiones, & responsiones tendunt ad conseruandum ius Domini, & tunc idem respondit ad tradita per Bart. & alios supra allegatos *in dict. leg. non solum:* aut verò positiones, & responsiones tendunt ad tollendum ius domini, & tunc procurator non potest facere positiones, nec responsiones, quæ domino præiudicent.

10 Quartò, † quia non admittitur quis ad proban-
11 dum, quod probatum non releuat: † at responsio procuratoris Domino non præiudicat, Castr. *in dict. leg.non solum, nu.3.* Ludouis. *decis.407. nu.3.* nisi speciale
12 habeat mandatum, Ludouis. *decis.75.* † & quatenus præiudicialis esset responsio, posset à Domino reuocari, etiam nón docto de errore, Felyn. *in c.1. nu.16. vt lit.non contest.* addentes ad practicam Pap. *loco supra citato post nu.2.* Caput. *decis.191.part.1.* Put. *decis.16.lib.3.* Farinac. *post 2.volum.consil.crimin. decis.188. nu.2.* Seraphin. *decis.274.nu.2.& decis.634.nu.3.* Ludouis. *decis.270.num.9.* Rot. *diuers.decis.613.nu.9.part.1.in nouiss.* Si ergo principalis ex confessione sui procuratoris præiudicium sentire non potest, vel quia ei non præiudicat, vel quia illam potest non approbare, sed tollere, & irritare, multo magis poterit impedire confessionem faciendam, cum facilius sustineatur iam factum, quam de nouo inducatur, Surd. *cons.174.num.12.* Ex quibus frustra petitur responsio non releuans, & eo magis quia principales iam contradixerunt, ac protestati sunt nolle consentire, quod ab eorum procuratore dictis positionibus respondeatur.

13 Quinto, & vltimo, quia aliquæ dictarum positionum non solum in substantia, sed etiam in verbis continent idem, quod continetur in prioribus positionibus, quibus iam à principalibus fuit responsum, nec iterum est respondendum, Specul. *in dict. tit. de positionib.§.6.num.3.*

Verum est, quod alij, qui opinionem affirmatiuam tenuerunt, dicebant, non esse easdem cum primis, in quibus solum stylus tribunalis D. Prætoris circa citationem, ac monitionem ad sententiam continebatur à tempore immemorabili, in secundis verò continebatur vniuersalis stylus omnium tribunalium huius Ciuitatis, & scientia eiusdem procuratoris à tempore, quo procuratoris officium exercere cepit: quoniam si in prioribus positum fuit aliquid
14 speciale, & illud negatum, † non per hanc negatiuam tollitur quin possit postea poni aliquid in genere, vt per Socin. *in cap. Fraternitatis num.16. de test.* & cum in secundis posita fuerit scientia procuratoris, quæ in primis posita non fuerat, ista qualitas facit cessare identitatem cum prioribus, Farinac. *de testam. quæst.75. num. 205.* & multa ab eisdem Dominis super identitate, diuersitateque dictarum positionum dicta fuere. Nihilominus cæteris Dominis visum fuit, aliquas esse easdem cum primis, quibus reiectis, & amotis, aliàs fore omnes esse impertinentes, & minimè concludentes, ideò non esse respondendum.

15 Non obstant modò Doctores, pro alia parte allegati, quod procurator debeat positionibus respondere, quia ipsi vel loquuntur de procuratore in rem propriam, vel de eo, qui conuenitur ex causa dolis vel ex sua promissione, vel quando interrogatur de facto proprio in eadem causa, vel de eo, qui non habet mandatum ab homine, sed defendit ex necessitate, & non spontè, ita ex eorum dictis, & præcipuè à Bart. & Angel. per discursum *in dict. leg. non solum* manifestè colligitur. Ideò Collegium iudicauit, confirmandam esse sententiam Domini Locumtenentis, die 16. Decembris 1633. sub rogitu D. Augustini Velluti. Ita est ego Ioan. Baptista Mazzantes vnus ex dictis Iudicibus de mandato loco Domini Commissarij.

Rotæ Collegialis Vrbini.

SVMMARIVM.

1 *De Generali stylo Palatiorum capitula admittuntur saluo iure impertinentium, & non admittendorum, & de illorum impertinentia disputatur in fine litis cum articulo principali.*

2 *De Pertinentia Capitulorum admissorum cum dicta clausula potest in qualibet parte Iudicium cognosci.*

3 *Fallit stante statuto, vel consuetudine prædicta, quod admittantur cum dicta clausula.*

4 *Capitula notoriè impertinentia non admittuntur cum clausula præseruatiua, non obstante statuto, vel consuetudine.*

5 *Quod non procedit quando notoriè, non possunt ad causam indirectè, vel directè conferre, vel adminiculum præstare.*

6 *Notorium non dicitur, quod recipit disputationem, an poterit aliquo modo tergiuersari.*

7 *Et satis est si disputatio sit colorata.*

8 *Scriptura priuata probat absque die contra nu.11. sed verior prima opinio, num.12.*

9 *Non admittitur quis ad probandum, quod probatum non releuat.*

10 *Non admittitur quis ad impugnandum, quod semel approbauit.*

13 *Scriptura in vna parte falsa, censetur falsa in omnibus.*
14 *Haredes habent iustam excusationem ignorantia gestorum à defunctis.*
15 *Præsumitur contra eum, qui distulit agere per longum tempus viuente debitore, & eo defuncto, egit contra hæredes non informatos.*
16 *Apoca valet, licet non sit à partibus subscripta, dum in ea non fuit dictum, quod deberet subscribi.*
17 *Contractus, qui solo consensu celebrantur valent sine scriptis, nisi fuerit conuentum de eis faciendam esse scripturam.*
18 *Apoca alias approbata à parte, quæ nihil opposuit in iudicio contra eam, sed contra num.23.*
19 *Quod procedit etiam si fuerit contumax, limita vt num.28. habet locum in præsente, & tacente, num.27. declaratur vt num.31.32.33.34.& 35.*
20 *Etiam si contumacia non fuerit accusata, contra nu.30.*
21 *Approbatio, siue confessio principalis nocet fideiussori, quando est verisimilis, & num.40.*
22 *Verisimile est mulierem nuptam fuisse dotatam, præcipuè à Patre 41. sed non à tertio.*
24 *Sub Iuribus productis requiritur admissio Iudicis siue tacita, siue expressa.*
25 *Instantia debent ab Actuariis legi Iudici, vt sub illis decernat.*
26 *Pronuncia Iudicis debet respondere actuum instantiis.*
29 *Approbationis fundamentum est scientia.*
36 *Oppositio generalis sufficit, vt non dicatur apoca approbata.*
37 *Iudex potest scripturæ infirmæ, contra quam pars nihil opposuit, fidem non adhibere.*
38 *Dictio, quatenus, est conditionalis.*
39 *Conditio nihil ponit in esse.*
40 *Donatio non præsumitur.*
41 *Dotatio facta ab extraneo est donatio.*
42 *Fideiussio est contractus de sui natura læsiuus.*
43 *Confessio principalis nocet fideiussori quo ad qualem præsumptionem, contra num.45.*
44 *Et potest probari contrarium.*
45 *Ea, quæ fuerint producta in termino probatorio, considerantur cum articulo principali.*
46 *Exceptio, quæ potuisset impedire litis ingressum, si fuerit opposita post litem contestatam reseruatur ad merita.*

DECISIO LXXXII.

DE Anno 1615. de Mense Aprilis Franciscus Maria Lucius citato D. Francisco Vberto prætenso fideiussore pro dote sibi promissa à Magistro Benedicto Sapillio Socero, petiit flor. quatuordecim pro interusuriis, asserens illa sibi debita vigore publici Instrumenti, de cuius extractione fuit protestatus D. Franciscus negauit, se aliquam promissionem fecisse, ex qua teneatur ad interusuria, & petiit absolui à petitis.

Die 14. Iulij eiusdem Anni, idem Franciscus Maria produxit quandam Apocam Matrimonij contracti ab eo cum Domina Maria filia Magistri Benedicti, in qua dicebatur dos constituta, & pro quadam portione fideiussisse dictum D. Franciscum, & petiit illam recognosci. D. Franciscus nullum dedit responsum, licet personaliter citatus, nec Iudex super dicta instantia aliquid pronunciauit.

Die 18. eiusdem Mensis, Magister Benedictus prædictus suo proprio nomine, & defensorio dicti D. Francisci comparens in Iudicio, & oppositis generalibus cum negatiua in forma, dixit, quod quatenus appareret D. Franciscum, vel ipsum Comparentem teneri ad aliqua interusuria, apparebit etiam de solutione florenorum centum ad dotis prædictæ computum, & quo ad residuum, tempus non esse decursum, & denique petiit D. Franciscum absolui à petitis, sed neque super huiusmodi instantiis appareret, aliquid fuisse à Iudice pronunciatum.

Postmodum idem Franciscus Maria, citato personaliter D. Francisco reproduxit petitionem, & apocam, & petiit illius exequutionem.

D Franciscus nullum pariter dedit responsum; sed D. Octauius Pierius assertus Procurator Magistri Benedicti negauit ex aduerso petita, & dixit totum oppositum apparere, ex Apoca in Iudicio producta.

Sed nec super Instantiis prædictis apparet aliquid fuisse à Iudice pronunciatum.

Post viginti annos circiter, defuncto iam dicto D. Francisco, & etiam Magistro Benedicto, dictus Franciscus Maria, cum primum Iudicium non fuisset vlterius prosequutum, nouum inchoauit, eandemque Apocam reproduxit, & citatis hæredibus dicti Domini Francisci, petiit illam recognosci, & nonnulla præparatoria produxit, quibus dicti hæredes responderunt, non credere, quod dictus Franciscus aliquid scripserit, & quod ipsi hæredes sint ad aliquid obligati ad fauorem dicti Francisci Mariæ.

Et cum pro parte eiusdem fuisset producta dicta apoca, & petitum, hæredes condemnari ad certam summam, dicti hæredes, acceptatis fauorabilibus, negarunt à dicto petita, & cum fuisset assignatus terminus ad probandum, & ad recognoscendum Apocam, ac seruatis seruandis causa posita in definitiuis, Iudex tandem absoluit dictos hæredes à petitis.

A prædicta sententia appellauit Franciscus Maria ad D. Locumtenentem, & in termino assignato ad iustificandum, & impugnandum produxit acta prædicta gesta in primo Iudicio de anno 1615. vt dictum est.

Vice versa dicti hæredes produxerunt capitula ad probandum, quod quando Apoca prædicta prima vice in Iudicio fuit producta, carebat die, & cum dicta Capitula fuissent admissa cum solita Clausula, saluo iure impertinentium, & non admittendorum, dictus Franciscus Maria appellauit ad nostrum Collegium, à quo, me referente, fuit pronuncia prædicta seruatis seruandis, confirmata.

Moti fuimus ex clara dispositione statuti nostri, mandantis capitula admitti cum prædicta clausula, & ex generali stylo Palatiorum, quod Capitula ad-
1 mittantur cum prædicta modificatione, † & quod super illorum pertinentia, vel impertinentia cognoscatur in fine litis, vnà cum articulo principali, vt per Castrens. *in leg. ad probationem, num. fin. C. de probat.*

Neque censuimus obstare, quod dicebatur ex ad-
2 uerso, † quod in quacunque parte Iudicij potest cognosci de pertinentia, vel impertinentia Capitulorum, quando illa fuerunt admissa cum prædicta clausula præseruatiua, Franc. *decis.220.n.14.*

3 Quia prædicta conclusio non procedit stante statuto, vel consuetudine prædicta, Papiens. *in forma opponendi contra positio. in verbo petens autem omnia num.1. in fin.* & clarius idem Castrens. *in leg. neque naturales, n.3. de probat.*

Prout non censuimus obstare limitationem, quæ afferebatur ad statutum, & consuetudinem prædi-
4 ctam, † quod nempe non vindicent sibi locum, quando capitula sunt notoriè impertinentia, Bar. *in l. si duo Patroni, §. Iulianus, nu.10.* vbi cæteri Doctorum,

Dec.

Dec. *consil.162.* Mascatell. *in praxi Ciuil.lib.1.§.5.glos.Impertinentes num.21.* Vestr. *in prax.lib.5.cap.24.num.26.* vbi Grauat. licet enim veritas limitationis admittatur, tamen illam casui nostro parum congruere censui-
5 mus, cum illa procedat, † quando capitula sunt adeò notoriè impertinentia, vt euidenter appareat, nec directè, nec indirectè ad causam conferre, nec posse aliquod adminiculum præbere. Muscatell. *in praxi Ciuil.lib.1.§.5. in prima instan.glos.impertinentes num.18. & pluribus sequentib.* vbi plures cumulat ad propositum, quibus addo Gayl. *obseruat.81.lib.1.*

6 Notorium tamen non dicitur, quod recipit disputationem, & potest aliquo modo tergiuersari, Franc. *cap.dilecto nu.153.& 168.ad fin.de appellat.* Cephal. *consil.201. num.11. & consil.202. num.16. & seq.* Mascard. *conclus.1107. num.26.*

7 Et ad excludendum notorium satis est, disputationem esse coloratam, Menoch. *dict. cons.811. num.89.* Mascard. *dict.conclus.1107.n.26.& seq.*

Capitula autem producta pro parte dictorum hæredum non esse impertinentia saltem notoriè apparebit, si perpendantur Iura, quibus ipsorum admissio oppugnabatur, & illis sigillatim affeuntur responsiones.

Iura igitur Francisci Mariæ, quibus notoriam impertinentiam capitulorum, & aditio productorum probatam contendebat, ad duo capita principalia reducebantur.

Primum, quia Capitula tendebant ad probandum
8 Apocam, † de qua agitur, quando à principio fuit producta, fuisse absque die, quod probatum non releuaret, quia scriptura priuata probat sine die, *leg. cum Tabernam, §.idem quæsiuit, ff.de pignor.& hypoth.* ideo capitula non esse admittenda, *cap. cum contingat, §. verum, de offic.deleg.* Federic.de Senis *cons.148.n.2.*

9 Secundum, quia dicta Capitula tendebant ad impugnandam apocam à D.Francisco, ab eius hæredibus, & à Magistro Benedicto principali debitore ap-
10 probatam, † quod fieri nequit cum quis non debeat admitti ad impugnandum, quod aliàs approbauit, Rot. *diuers.part.5.decis.306.n.1.*

Quibus tamen non obstantibus, prædicta Capitula admittenda censuimus cum solita clausula, prout admissa fuerunt à primo Iudice, & diximus.

Nam quo ad primum Caput, rationem in eo ponderatam facilè subuerti posse censuimus ex pluribus.

Primò, quia Textus *in dict. §. quæsiuit,* habet plures
11 intellectus, † nec desunt qui censeant illius dispositionem habere locum in apoca, de qua loquitur, nam in cæteris scripturis priuatis, vt apparet, & Bald. *in leg. vnic. §. quibus, C.de nou.Cod.de faciend.* & ex additis ad Bart. *in dict.§. sub littera A.*

12 Et licet recentior sententia sit in contrarium, † tamen ad excludendum notorium sufficit adesse contradictores, vt supra diximus.

Secundò, quia Capitula tendebant ad probandum, solum apocam fuisse à principio sine die, sed diem fuisse adiectum ab ipso Aduersario, vel ad eius instantiam ab eodemmet, qui Apocam conscripse-
13 rat, † etiam consequenter tanquam in vna parte falsam, in omnibus falsam censeri. Menoch. *præsumpt.6. lib.3.nu.2.* & adiectio præsumitur facta ab eo, qui primo Apocam conscripserat, idem Menoch. *præsumpt. 21.num.3. & 4.lib.5.*

Et licet huiusmodi dictum plures recipiat declarationes, tamen in casu nostro ad excludendum notoriam impertinentiam capitulorum, est satis sufficiens, vt supra demonstrauimus.

Tertiò, quia dicti hæredes prætendant dictam Apocam non continere contractum perfectum, sed solum tractatum; idque conantur deducere, quia in corpore Apocæ de illo confecto sub die supradicto, & coram testibus, qui illam subscribere debebant; & cum defuisset dies, vt probare posse contendunt, & subscriptio testium, dicunt contractum non fuisse perfectum, ad tradita per Anchar. *cons.332.n.1.*

Quod tanto magis dicti hæredes apparere prætendunt, quia Franciscus Maria, quando à principio petiit dotis interusurium, dixit de obligatione D.Francisci apparere per publicum Instrumentum, qui licet postea non instrumentum, sed Apocam produxerit; tamen Iudicium inchoatum non fuit prosequutum. Vnde dicti hæredes prætendunt sumere coniecturam, Apocam continere solum tractatum, & de conclusione fuisse Instrumentum celebratum, cuius ipsi tanquam hæredes non habent notitiam, *leg. qui in alterius, ff. de regul.iur.* Oldrad. *consil.270.num.4.*
14 Abb. *cons.3.num.5.lib.2.* † coniecturamque inualescere dicunt, ex quo dictus Franciscus Maria non reassumpsit Iudicium, nisi post viginti annos, & post mortem tam dicti D. Francisci, quàm Magistri Benedicti, qui erant informati, vnde præsumptio contra ipsum insurgit, vel quod non fuisset Creditor, vel quod creditum fuerit extinctum, dum distulit agere per tantum temporis spatium, & post mortem
15 debitoris. † Paris. *cons.137.num.12. lib.4.* Menoch. *præsumpt.35.n.2.& pluribus seq.& n.20.& 21.lib.3.* Mascard. *conclus.1319.num.27.*

Quare non videbantur reijcienda capitula, ex quibus probatis adderetur adminiculum prædictis coniecturis, & ex quibus simul iunctis, probatio ad fauorem dictorum hæredum magis concludens coalescere posset.

Quartò, quia licet Apoca priuata substineatur absque diei positione, tamen id procedit, quando
16 partes non conuenerunt diem esse ponendam † sicut substinetur etiam sine partium subscriptione; sed non substinetur quando apparet, ex serie Apocæ, quod esset à partibus subscribenda, Anchar. *dict. cons.332.* sicut dicimus de contractibus, qui sine scriptis perficiuntur ex solo consensu, dum de sui natu-
17 ra non requirunt scripturam: † tamen quando partes conueniunt scripturam esse faciendam, non dicuntur perfecti antequam in scriptis redigantur, *leg. Contract. C. de fide instrum.* vbi Doctores *in leg. cum lex, C.de probat.nu.4.* Bald. *cons.226.in princip.lib.1.* Dec. *cons.11. nu.2.* Socin. *cons.169.n.2.lib.2.*

Quo verò ad secundum caput, Apoca prædicta tribus rationibus dicebatur approbata, nempe quia fuit approbata ab ipso D. Francisco, fuit approbata ab ipsius hæredibus, & fuit approbata ab ipso Magistro Benedicto principali debitore, quod an verum sit infra videbimus.

18 Primò igitur dicebatur approbata ab ipso D.Francisco, quia cum de Anno 1615. dicta Apoca fuisset bis in iudicio producta, & personaliter citato; nihil ipse opposuit contra eam, Rot.Rom. *post 2.volum.cons.* Farinac. *decis.195.* & per Duran. *decis.18. num.23. & 24.* Surd. *decis.199. numer.8.* Menoch. *præsumpt.46. numer.29. lib.2.*

19 Quæ conclusio procedit in contumace vero, qui personaliter citatus, vt in casu nostro, nihil opposuit, Gait. *de credit.* post Scac.& Rebuff quos allegat, & sequitur *cap.2.tit.8.nu.2607.& seq.*

20 Et procedit etiam, quando contumacia non fuit

accusata, Ias. in leg. properat, C. de Iud. Odd. ad Marant. par. 6. vers. & aduertatur circa contumacias sub n. 15.

Secundo dicebatur approbata ab ipsismet hæredibus, qui in præsenti iudicio contra eandem apocam pluries exhibitam, nihil opposuerunt.

Tertiò dicebatur approbata expressè ab ipso Ma-
21 gistro Benedicto principali, † quæ approbatio tanquam verisimilis nocet fideiussori, sicut confessio vnius, quando est verisimilis, nocet tertio, Thomat. decis. 117. num. 7. Bart. quæst. 3. nu. 17. Matthesil. singul. 25. vbi add. ad nu. 9. & 10. Surd. decis. 325. n. 5. & 6.

Verisimilitudo autem deducebatur, quia Apoca continet, quod Magister Benedictus dotem D. Da-
22 riæ eius filiæ constituerit, † cum mulier præsumatur dotata præcipuè à Patre, Surd. cons. 489. n. 12.

Quibus pariter nequaquam obstantibus non duximus recedendum à conclusione superius firmata, quod capitula essent admittenda cum clausula solita.

Nam supra in contrarium deducta facilè tolli posse ex pluribus infrascriptis existimauimus.

Nam quo ad primam rationem, ex qua dicebatur Apoca approbata ab ipso D. Francisco, dum illi non contradixit, parum illam censuimus officere.

Primò, quia conclusio, quod scriptura in formis
23 censeatur approbata, † quando contra eam in iudicio non fuit oppositum, habet plures contradictores, vt per Dec. in l. si quis in aliquo, num. 27. Socin. Sen. eodem loco nu. 17. & 18. C. de eden. Mascard. conclus. 121. nu. 6. & seq. Vnde excluditur notorium ad effectum, vt capitula reijciantur, vt supra dictum est.

24 Secundò, quia super instantiis, in quibus dicta Apoca producitur non adest Iudicis pronuncia, vel Apocæ admissio, quæ vel tacitè, vel expressè requiruntur, Castrens. consil. 382. in fin. lib. 2. Gemin. consil. 98. in fin.

Et licet controuersia magna sit, an exhibitio Instrumentorum facienda sit Iudici, vel satis sit, si fiat per Notarium, Asin. cap. 16. quæst. 22. tamen admissio, vt dictum est, debet fieri à Iudice.

25 Et licet instantiæ scribantur à Notario, vel illi scriptæ præsententur, tamen certum est, quod fiunt ad effectum, vt Iudici legantur, quod apparet ex illis verbis, quæ solent præmitti omnibus instantiis coram vobis D. Iudice pro tribunali sedente comparet, &c. & Iudex illis auditis solet super eis pronunciare, aliàs nihil operantur, vt notorium est, qui stylus vtique in proposito debet obseruari, Asin. in prax. dict. cap. 16. limit. 3. licet ad excludendum notorium satis sit controuerti apud Doctores, an Instrumenta sint exhibenda Iudici, vel Notario, dum Iudici non appareant exhibita, nec ab eo admissa.

Tertiò diximus prædictam rationem parum obesse, quia licet Apoca bis fuerit producta, vt dicitur ex aduerso, attamen prima vice fuit producta ad ef-
26 fectum, vt recognosceretur: † & Iudex, stante contumacia Domini Francisci, nil aliud poterat pronunciare, quam Apocam recognosci, cum iudicis pronuncia debeat partium instantiis respondere, leg. cur fundus, ff. Conc. diuid. quo casu nulla Apocæ approbatio resultauit, & minus potest resultare, dum Iudex nihil omninò pronunciauit.

27 Secunda vice, quando fuit producta, & illius petita exequutio, D. Franciscus non comparuit, nec Iudex aliquid pronunciauit, vnde non potest dici Apoca approbata, quia Crauet. Ias. & alij in contrarium allegati loquuntur in præsente, & nihil opponente, qui in iudicialibus habetur pro consentiente, vel approbante, vt declarat Gait. dict. cap. 2. tract. 1. num. 2605.

Et licet dicatur, scripturam infirmam in iudicio productam censeri approbatam per partis contumaciam, tamen huiusmodi conclusio habet plures limitationes, & rationes, quæ casui nostro optimè applicantur.

28 Limitatur primo, vt tunc conclusio procedat, quando pars fuit specialiter citata ad opponendum contra Instrumentum, siue Apocam in iudicio productam sic debet intelligi Scaccia in contrarium relatus; & in his terminis loquuntur decis. Rotæ Romanæ per Verall. 117. part. 3. & per Ias. 116. in princip. par. 2. sicque declarat Gait. dict. cap. 2. n. 2606. quod non fuit factum in casu nostro.

29 Nam fundamentum approbationis est scientia, Rot. diuers. decis. 149. nu. 2. part. 1. & part. 5. decis. 4. num. 27. quam contumax non certioratus saltem per specialem citationem non potest habere.

30 Limitatur secundo, vt conclusio prædicta procedat, quando fuit contumacia accusata, Ossasc. decis. 3. num. 4. Alexand. cons. 92. num. 10. lib. 1. Marant. part. 6. vers. & aduertatur circa contumaciam num. 1. versic. ita debet, & nu. 15. sed in casu nostro Actor non modo contumaciam non accusauit, sed nec iudicium fuit vlterius prosequutus.

Et licet huiusmodi limitatio habeat contradictores, tamen ad effectum excludendi notorium satis substinetur ex deductis.

Declaratur etiam pluribus modis ad propositum supradicta conclusio, & primò, vt licet Apoca, siue Instrumentum in forma sit legitimè, & sufficienter
31 approbatum, dum pars personaliter citata fuit, † contumax possit tamen re integra comparere, & contumaciam purgando opponere quodcumque sibi libet, & ideò si Franciscus Maria fuisset prosequutus iudicium inchoatum, potuisset D. Franciscus comparere, & contra apocam prædictam opponere, Ossasc. decis. 71. num. 56. Castr. decis. 4. num. 5. & seq. Rot. diuers. decis. 40. num. 4. lib. 4. glos. fin. in cap. cupientes de elect. lib. 6. & cap. cum in tua qui au. non poss. Bald. in l. si quis instituatur, ff. de hered. instit. & in auth. ad hæc. C. de vsur. Bart. in leg. ob rem, ff. de condit. indeb. & quod tunc promissio, & quod tunc potuisset facere D. Franciscus si fuisset iudicium prosequutus, multo magis posset modo facere cum aliud iudicium inchoauit, & eandem Apocam produxit, & multo magis possunt facere illius hæredes.

Declaratur secundò etiam in fortioribus terminis, quod si vigore contumaciæ aliqua pronuncia, si-
32 ue sententia emanasset contra D. Franciscum † ipse tamen comparendo potuisset, refectis expensis contumaciam purgare tam ex dispositione statuti Vrbini, quàm iuris communis, Marant. dict. vers. & aduertatur circa contumacias n. 15. & 16.

33 Declaratur tertiò, quod huiusmodi approbatio resultans ex contumacia non operetur post peremptam instantiam; si instantia restauretur, & multo minus si nouum iudicium instituatur, vt factum fuit in casu nostro, Mancin. de iuram. par. 2. artic. 2. sub nu. 3. Carpan. post plures relatos cap. 83. n. 188.

34 Declaratur quartò, quod approbatio resultans ex contumacia non operetur contra hæredes, contra quos modo agit Franciscus Maria, Bart. in leg. eius qui num. 1. ff. de iur. fisc. Roman. singul. 306. Marsil. singul. 625. num. 1. Hieronym. de Mont. fin. regund. cap. 46. num. 10. Carpan. cap. 83. n. 185.

35 Declaratur quinto, quod ius quæsitum, & contumacia

macia censeantur remissa, quando quis citat iterum aduersarium ad eundem actum, Magon. *decis. Furen. 69. num. 21.* vnde cum dictus Franciscus Maria citatis dictis hæredibus, iterum dictam Apocam produxerit, & petierit recognosci præcedentem approbationem, si quæ adfuit dicitur remisisse.

Neque etiam secundam rationem, ex aduerso deductam obstare censuimus, quod nempè Apoca prædicta fuerit ab ipsismet hæredibus in præsenti iudicio approbata, ex quo illi non contradixerunt.

36 Primò, quia dictum corruit in facto dum pluries dicti hæredes negarunt id, quod in Apoca continetur: & petierunt absolui à petitis, quæ appositio generalis sufficit, vt non dicatur approbata, Gait. *dict. cap. 2. tit. 8. num. 2603. & 2613. & seq.* & licet opinio Gait. habeat in hoc contradictores, tamen sufficit ad excludendum notorium; sed etiam dicti hæredes specialiter negarunt promissionem factam à D. Francisco, dum responderunt præparatoriis ex aduerso productis: vnde omnis generalitas remouetur cum specialis negatiua subsit.

Secundò tollitur, quia Apoca non fuit simpliciter producta, sed ad effectum recognoscendi, quo casu, vt dictum est, non poterat alia pronuncia sequi, quàm recognosci, ex qua nulla partis approbatio oritur Apocæ productæ, vt superius deduximus, & ita etiam fuit pronunciatum.

37 Tertiò, quia licet pars non opponat contra scripturam informem in iudicio productam potest tamen Iudex illi fidem non adhibere, & contra ipsam pronunciare, idest, ea non attenta, vt fuit dictum in casu nostro, in quo iudex absoluit Reos à petitis; & tunc pars, quæ nihil opposuit in prima instantia, potest quidquid ei expedit opponere in secunda, Rot. *decis. 116. part. 2.* vnde etiam cessat obiectum, quod fiebat contra Capitula, illa nempè non esse admittenda, quia continebant implicitam exceptionem contra Apocam.

Tertiam rationem, quod Apoca fuerit approbata à Magistro Benedicto principali, & quod eius approbatio noceat D. Francisco fideiussori tanquam verisimilis, nec in facto, nec in iure casui nostro aptari censuimus.

38 Non in facto, quia in responsione facta à Magistro Benedicto primo præmittitur negatiua, deinde quidquid sequitur, sequitur adiectione, quatenus
39 quæ & conditio realis, Surd. *cons. 186 n. 10.* † Conditio autem nihil ponit inesse, *leg. cedere diem. ff. de verb. oblig. leg. si quis fundum, ff. de contrahend. empt.*

40 Sed neque in iure subsistit, primò, quia tunc demum confessio principalis nocet tertio, quando est verisimilis, vt dicitur ex aduerso, sed verisimilitudo allata, ex aduerso non subsistit, licet enim verisimile sit, mulierem nuptam fuisse dotatam, non tamen verisimile est fuisse dotatam ab extraneo, vt in Apoca
41 dicitur contineri, † nam dotatio, quæ fit ab extraneo est simplex donatio, *leg. fin. in princip. ff. de iure dot.* vbi Bart. *num. 1. leg. multum, vbi glos. in verbo antiqui iuris,* Bart. *num. 2. C. de donat. ante nupt.* quæ non præsumitur glos. & Doctores *in leg. Iulianus, in fin. ff. de verbor. obligat.* Imol. & Alex. *in leg. si Titio eodem titulo,* Alex. *consil. 168. num. 9. lib. 2.* Mascard *conclus 555. nu. 10.* † prout non præ-
42 sumitur, quod extraneus pro dote danda fideiusserit, vt dicitur fideiussisse D. Francisc. nam contractus fideiussionis est onerosus, & de sui natura læsiuus, Ludouis. *decis. 333. nu. 2.*

43 Secundo, quia confessio, siue approbatio principalis licet noceat tertio, tamen facit solam præsumptionem, & coniecturam, non autem plenam probationem; Surd. *decis. 325. nu. 11.* & quatenus etiam faceret plenam probationem, tertius semper admitti deberet ad probandum contrarium, cum prohibitus non reperiatur, Oldrad. *cons. 228. in princip.* Anchar.
44 *cons. 243. nu. 1.* Alex. *cons. 67. nu. 2. lib. 1.* † Nunquam enim probatio probationem excludit, Ludouis. *decis. 163. nu. 9.* vbi addent.

Tertiò, quia cum verisimilitudo confessionis, & approbationis sit materia coniecturalis non potest
45 ex ea notorium insurgere, † nec desunt etiam qui negant confessionem, siue approbationem principalis nocere fideiussori, vt per Bart. *in l. 1. tam Mandatori quæst. penul. C. de non num. pecun.* Bald. *cons. 49 lib. 5.* Bart. *in l. fideiussor, §. in fideiussorem, vers. ex hoc mota, ff. qui satisd. cog.* cum præcipuè non constet in casu nostro, D. Franciscum fuisse fideiussorem non ex Apoca, de cuius veritate, & validitate modo controuertitur.

Denique ponderauimus, quod Franciscus Maria in termino ad iustificandum, & impugnandum produxit acta, quæ in primo Iudicio facta fuerunt de Anno 1615. & quod ideò de eis haberi debet ratio in sententia vna cum articulo principali, sicut de cæteris probationibus; nam in præsenti Iudicio non agitur, nisi de veritate, & validitate Apocæ, ad quam probandam fuerunt producta acta gesta in primo Iudicio, quod si modo iudicaretur Apocam validam, & capitula reijcienda, causa expediretur in termino probatorio, quod est absurdum cum pendente dilatione Iudicis officium conquiescat, *leg. iure Bart. C. de dilat.* ita vt sententia lata termino, vel dilatione pendente sit omnino nulla, Gab. *conclus. 1. de dilat. n. 4.* & licet etiam possit terminari Iudicium super meritis indirectè dum pronunciatur super aliquam exceptionem peremptoriam, qualis videtur insurgere ex Apocæ approbatione, tamen dicebatur, quod si alias potuisset pronunciari super dictæ Apocæ approbatione, non potest fieri modo, cum dicta acta fuerint producta in termino probatorio, quo casu illorum discussio debet ad merita reseruari, vt dictum est.

46 † Et sic dicimus de exceptione, quæ potuisset litis ingressum impedire, si fuisset opposita ante litem contestatam, si opponatur in termino probationis reseruatur ad merita, Asin. *in prax. §. 13. cap. 6. per tot. & præcipuè num. 5.*

Supradictis Fusius, quàm par esset, & subiecta materia requireret extensis, ignoscat mihi quicunque legerit, volui enim magis pertinaci Aduocatorum studio satisfacere, quàm causæ necessitati inseruire.

Ioannes Baptista Puccius Prior, & relator.

Rota Collegialis Vrbini.

SVMMARIVM.

1 *Positiones an debeant admitti post conclusum in causa & monitiones ad sententiam est in iure valdè controuersum.*

2 *Positiones pro habendis responsionibus tantùm de stylo Tribunalium Vrbini admittuntur post etiam monitionem ad sententiam. Et idem videtur dicendum iure communi inspecto, num. 3.*

4 *Positiones possunt quandocunque admitti in causis summariis; & in casibus, in quibus proceditur sola veritate inspecta.*

DECISIO LXXXIII.

Fuerunt productæ post plures monitiones ad sententiam quædam positiones, & petitum fuit admitti, pro habendis responsionibus tantum, quod cum per partem aduersam impugnaretur, proposito dubio in hac nostra Collegiali Rota, Domini pro
1 admissione steterunt; † nam licet in iure non modica sit controuersia, an post conclusum in causa, & monitiones ad sententiam positiones debeant admitti, Scacc. *de Iud. lib. 2. cap. 7. num. 15.* Osasc. *decis. 10.*
2 † pro habendis tamen responsionibus tantum, de stylo Tribunalium Vrbini passim admitti solent; prout in pluribus causis admissas fuisse demonstra-
3 tum fuit. † Qui stylus non est iuris communis dispositioni contrarius, imò conformis, cum hoc casu etiam de iure positiones admitti debeant, Mysing. *cent. 1. obseruat. 34.* ex auctoritate Specul. *in tit. de position. §. 4.* quod notandum esse diligenter admonet Masuer. ad Pap. *in forma excipiendi contra positiones* glosa, primò, quia, vbi multa iura allegantur, vt optimè ex pluribus probat Michalorius *de posit. cap. 26. num. 13. & seqq.* secundum primam impressionem, & respondet contrariis, moti etiam fuerunt Domini, quia hic vigore Decreti olim Serenissimorum Ducum, à Summo Pontifice confirmati, ac in viridi obseruantia
4 existentis: omnes causæ sunt summariæ, † ac in eis proceditur sola veritate inspecta: quo casu positiones possunt quandocumque admitti, Scacc. *in dict. cap. 7. nu. 15.* Osasc. *in citata decis. 10.*

Et ita fuit decisum vtraque parte informante.

Alexander Vannus Prior.

Rota Collegialis Vrbini.

SVMMARIVM.

1 *Respondere debens positionibus, si sit persona de iure priuilegiata, debet ad eum transmitti Notarius sumptibus petentis, vigore constitutionum Marchiæ: de quo vide num. 24. secus si non sit persona priuilegiata, num. 3. & de ratione num. 4. de quo etiam num. 14.*

2 *Argumentum à contrario sensu procedit etiam in statuto declaratur num. 15.*

5 *Responsiones sunt procurandæ per ponentem propriis sumptibus, & nu. 31. Et afferuntur rationes nu. 6. 7. & 8.*

9 *Collitigantes tenentur qualiter ad expensas pro habendis responsionibus, & de ratione nu. 10. declaratur num. 19. alij dicunt id remittendum esse arbitrio Iudicis, de quo nu. 20. ponitur distinctio num. 12. quam sequutus Rota Collegialis num. 13. & 17.*

16 *Actus debet perfici sumptibus illum fieri petentis.*

18 *Procurator debet certiorare Dominum propriis sumptibus.*

21 *Arbitrium Iudicis cessat in casibus à iure decisis.*

22 *In iure omnes casus sunt decisi.*

23 *Arbitrium debet regulari, quod declaratur vt ibi.*

25 *Si collitigantes sint eiusdem loci, responsiones debent procurari sumptibus petentis, & de ratione nu. 26.*

27 *Qui habet commodum debet habere & incommodum.*

28 *Qui in vno grauatur, in alio subleuari debet.*

29 *Plura specialia circa idem concurrere non debent.*

31 *Non sunt sumenda arma de domo rei.*

DECISIO LXXXIV.

Cvius expensis sint procurandæ responsiones positionibus, est quæstio, adeò confusè tractata à Doctoribus diuersis in locis, vt potius varias opiniones legendo, quis confundatur, quam quod certus de veritate remanere possit.

1 Constitutio Marchiæ, quæ cum simus in causa Ecclesiastica seruatur, *lib. 5. cap. 19. in fin.* disponit, quod si respondere debens sit persona in iure priuilegiata, debeat ad eum transmitti Notarius sumptibus ponentis. Ex qua constitutione arguendo à contrario
2 sensu, † quod argumentum procedit in interpretatione statutorum, Borgn. *de tut. & cur. num. 85.* Crauet. *consil. 70. num. 3. & decis. 37. num. 34. par. 1.* Ias. *in leg. 1. nu. 40. ff. de off. eius*, Rot. *decis. 185. num. 7. in recent. par. 1. & decis.*
3 *709 par. 2.* † Elicitur, quod si persona non sit priuilegiata, transmitti debeat Notarius sumptibus ipsiusmet respondentis, & hanc partem expressè tenuit Capell. Tholos. *decis. 100. in fin* Afflict. *decis. 177.* Alexan. *in leg. ad egregias sub num. 4. ff. de iur. iur.* Ias. *in leg. Prætor ait, §. si etiam in fin. ff. de edend.* Boer. *decis. 303. num. 5. par. 2.* Felyn. *in cap. 1. numer. 10. de libel. oblat.* Marant. *in repetit. leg. si actor num. 64. ff. de procur.* Dec. *in leg. quod quis ex culpa. ff. de reg. iur.* Bartol. *in leg. 2. §. defendi in fin. ff. quib. ex causis in possessionem eat.* Scacc. *de Iud. lib. 2. cap. 7. num. 574.* attestans de communi opinione, *& nu. 576. vbi numeris seqq.* hanc conclusionem multipliciter
4 ampliat, & limitat. † Et ratio est, vt per Bart. *in dict. §. defendi*, quia per absentiam vnius ex litigantibus non debet effici alterius conditio deterior, cum quibus concordat Specul. *in tit. de iuram. calum. §. certas in fine.*

5 Multi ex diametro pugnantes tenuerunt, responsiones esse procurandas per ponentem sumptibus ipsius ponentis: Hanc partem firmauit glos. *in leg. fin. in verbo agnoscere, C. de erogat. milit. annot. lib. 2.* qua fretus, ita respondet Bald. *in leg. generaliter, §. hisque de præsentibus post medium, C. de reb. cred.* Scacc. *de Iudic. dict. lib. 2. cap. 8. num. 849.* Rot. *decis. 48. de remission. in antiquis:*
6 moti, † quia omnis actus iudicialis debet fieri sumptibus illius, qui illum fieri procurat, *l. sed & si, §. 1. ff.*
7 *ad exhibend. l. cum sæpè, C. de error. mil. ann. lib. 12.* † vel quia cum iste ponens sentiat commodum, cum releuetur ab onere probandi, debet etiam incommodum sentire, iuxta regulam text. *in leg. secundum naturam, ff.*
8 *de reg. iur.* † Vel etiam quia nemo debet subire expensas pro actu, quem accipit inuitus, Cabal. *ad constitut. March. cap. 19. in lit. E.*

9 Senserunt nonnulli collitigantes ad istas expensas teneri æqualiter, Specul. *dict. tit. de iuram. calum. §. certas in fin.* Capell. Tholos. *d. decis. 100.* Alex. *in d. l. ad egregias sub num. 4.* Boer. *d. decis. 303. sub num. 5.* Menoch.
10 *de arbitr. lib. 2. cent. 3. casu 228. numer. 24.* † ea ratione, quia ad vtriusque commodum spectat, vt causa citius terminetur.

11 Fuerunt quidam in voto, hoc remittendum esse Iudicis arbitrio, Bart. per illum text. *in leg. generaliter, §. his de præsentibus num. 4. C. de reb. credit.* Alex. *in dict. leg. ad egregias num. 4.* Boer. *dict. decis. 303. sub num. 5. circa med.* Menoch. *in dict. casu 228. nu. 2.*

12 Non defuerunt tandem, qui fœdere distinctionis has contrarias opiniones concordare procurauerunt, dicentes, quod aut respondere debens erat absens ante motum iudicium, aut se absentauit iudicio iam cepto: primo casu, responsiones esse procurandas sumptibus ponentis, secundo casu respondentis: quam distinctionem cum concludentissimis rationibus posuit Blasius Michalorius conciuis noster, & vnus ex Iudicibus ordinariis huius nostræ Rotæ, in suo verè aureo tractatu de Positionibus, *cap. 65. numer. 3. & seqq.* secundum primam impressionem,

nem, cuius modo noua expectatur editio, maximo omnium desiderio, Afflict. *decis. 177.* Bartol. *in leg. de die, §. Prætor in fin. ff. qui satisd. cogant.* Scacc. *de Iudic. lib. 2. cap. 7. sub num. 476. circa finem versic. 1. & vers. seq.*

13 Inter tot varia Doctorum suffragia, si agitaretur causa iuxta terminos suppositos à prædictis, scilicet, quo ad absentem respondere debentem, nunquam Collegium recederet à prædicta vltima opinione distinguente, ex rationibus adductis à Doctoribus, & præsertim à D. Michalorio Collega.

14 Nam quod debeat transmitti Notarius expensis respondentis, iuxta primam relatam opinionem non videtur dicendum, cum actus regulariter (remota fraude, vel dolo) semper fieri debeat sumptibus illum fieri petentis, vt dictum fuit, quæ fraus, siue dolus, mora, vel negligentia, in casu nostro penitus tollitur, cum ipse respondens non possit facere mandatum speciale, ad sic, & sic respondendum, quia sumus in causa proueniente à foro Ecclesiastico, in quo iuxta iuris communis dispositionem, non datur copia positionum, prout conceditur hic in foro laicali, attenta nostra statutaria dispositione.

15 Nec obstat argumentum à contrario desumptum ex *consilii. March.* nam illud cessat, quotiescumque ita arguendo ius commune corrigitur, Crauet. *cons. 39. numer. 5.* Alexand. Mascard. *conclus. 4. numer. 69.* tunc enim adeò strictè verba statuti sunt intelligenda, vt non possint aliquo modo extendi, vltra casus expressos: sed sint accipienda, prout littera iacet, Mascard. *eadem 4. conclus. numer. 51.* At in casu nostro,
16 ius commune corrigeretur, ac tolleretur † cum de iure actus sit explicandus sumptibus illius, qui illum petit explicari, *leg. cum sæpè, C. de error. militum ann. lib. 12. merito, &c.* Nec afficiunt Doctores oppositum tenentes, quia loquuntur, dum reus se absentauit lite iam cepta, & ita præcisè loquitur Afflict. *dict. decis. 177.*

17 Alteram opinionem, quod scilicet responsiones ponentis expensis procurentur, Doctores non existimauerunt indistinctè veram, sed eam solum procedere, concurrente dolo, vel fraude ex parte ipsius ponentis; ne alias detur ansa colligitantibus, vt ad iudicem decipiantur, priuenturque commodo liberandi se ab onere probandi: & in his propriis terminis loquuntur Doctores à Scacc. hanc partem tuente, allegati: & præsertim Bald. *in leg. si actor nu. 7. vers. vlterius quæro, & ibi Castrens. numer. 6. ff. de procurat.*
18 dicunt enim † quod Procurator debet notificare Domino suis sumptibus, & non alterius partis, quia cum Procurator non sit instructus, non dicitur sufficienter comparere, nisi repræsentet Dominum: & sic supponunt aliquam deficientiam, dolum, aut negligentiam in ipso domino, & ideo non mirum, si dominus debeat resarcire damnum, quod sibi sua culpa parauit.

19 Opinionem volentium istas expensas fieri debere communiter habet locum, dum defertur iuramentum decisiuum, & in istis terminis loquuntur Doctores referentes hanc opinionem, & ratio est, quia tunc actus concernit communem vtilitatem, cum finire litem per iuramentum tendat ad commodum vtriusque, ita in specie loquitur Alen. *in d. leg. ad egregias,* Boer. *d. decis. 303.* Scacc. *dict. cap. 7. nu. 584.* qui casus est penitus diuersus à pendente coram nobis; & ex diuersis non fit illatio.

20 Illa opinio, quod relinquatur Iudicis arbitrio reijcitur à Scacc. *dict. lib. 2. cap. 11. numer. 297. & 579.*
21 dicens, † quod arbitrium Iudicis cessat in casibus
22 à iure decisis: † & quod in iure omnes casus sunt
23 decisi, & *dict. cap. 7. numer. 576.* dicit, † quod retenta opinione, quod relinquatur Iudicis arbitrio; illud debet regulari cum ampliationibus, & limitationibus ab eo relatis *numeris seqq.* inter quas ampliationes ponit illam *numer. 579.* quod expensæ debent fieri per absentem etiam nobilem, & alios à iure priuilegiatos, in terminis tamen, vt ibi per ipsum.

24 Et ideo omnibus opinionibus supra relatis per Dominos Iudices reiectis pro nunc, cum simus in casu diuerso, scilicet inter colligitantes, ambos exi-
25 stentes in eadem patria, † fuerunt in voto, responsiones esse procurandas ab ipsomet ponente propriis sumptibus, & consequenter benè fuisse iudicatum per Reuerendissimum Dominum Vicarium Iudicem à quo. Moti primo ex generali doctrina Bald. *in leg. generaliter, §. his de præsentibus num. 5. C. de reb. cred.*
26 volentis, † quod expensæ pro actu fieri debeant ab illo, qui actum fieri petit; prout docet Domin. de S. Gemin. *in cap. præsentium de test. in 6.* dicens ita obtinuisse, ac in praxi obseruatum fuisse; & ita docet Scacc. in simili *de appellat. quæst. 13. num. 114. ac quæst. 7. num. 87.*

27 Secundò quia qui sentit commodum, debet & incommodum sentire, *l. secundum naturam, ff. de reg. iur.* ac ideo cum ponens releuetur ab onere probandi, debet expensas saltem subire.

28 Tertiò quia qui in vno grauatur, debet in altero releuari, *leg. cum quis, ff. de iur. iuran.* sed respondens grauatur, persæpè fatendo, quod facit ad victoriam aduersarij, ergo debet ab expensis releuari.

29 Quartò, quia si respondens esset grauandus in expensis, concurrerent ad fauorem ponentis plura specialia circa idem, cui repugnat text. *in leg. 1. C. de dot. promiss.* Bart. *in leg. si quis pro emptore num. 69. 70. & 71. ff de vsucap.* cum aliis allegatis à Pedroch. *cons. 5. nu. 15.*
30 † Primum speciale esset, quod sumerentur arma de domo rei, contra text. *in leg. qui accusare, C. de edend. leg. nimis graue, C. de testib.* Doctores omnes *in leg. 1. C. de*
31 *edend.* † Secundum esset, quia teneretur ad expensas, contra text. *in leg. cum sæpè, C. de error. milit. ann. lib. 12.* vnde merito, &c.

Et ita fuit decisum vtraque parte informante coram Domino Mazzante tunc Priore, & vno ex Iudicibus Ecclesiasticis.

Alexander Vannus de mandato, &c.

Sebastian. Medic. Decis. 29.

SVMMARIVM.

7 *Positiones quando non sint habendæ pro confessatis.*
8 *Iudex non habilitat minores ad comparendum sine tutore.*
9 *Absentes extra iurisdictionem non citantur per edictum.*
10 *Mandatum ad appellandum quando requiratur speciale.*
11 *Positionibus respondetur cum mandato speciali.*

DECISIO LXXXV.

NEc obstat, quod dicitur satis fuisse probatum, eo quia positiones habitæ sunt pro confessatis.

7 Nam respondetur, quod huiusmodi positiones

habitæ sunt pro creditis, & confessatis per minores absentes vltra montes citatos, vt infra biduum illis respondere deberent, quo casu notoriè constat, eos non potuisse infra dictum terminum comparuisse, nec minus misisse personam ad respondendum. Nec eis datus fuit curator ad eos defendendum, Afflict. *decis.256.num.2.* Dec. *consil.262.* Neuiz. *consil.70.num.29. leg. acta, §. fin. ff. de re iud. leg. cum & minores, C. si aduers.*
8 *rem Iudic.* † Vnde Iudex non potest habilitare minores, vt in Iudicio compareant sine curatore, Dec.
9 *consil.519.* Guid.Pap. *decis.494.num.2.* † Defectus etiam citationis patet, quia cum fuerint extra territorium Ecclesiæ non debebant per Auditorem prouinciæ Marchiæ per Edictum citari, Ias. *in leg.fin.ff. de iurisd. omn.iud.num.1024.*

10 Non obstat, quod ad appellandum ab executione requiratur indiuiduum, & speciale mandatum, Ias. *in leg. Procurator, ff. de cond. indeb.* Roland. *cons.47.num.11. lib.1.* Nam respondetur id esse verum de iure ciuili, secus autem de Canonico, Tusc. *in l. fin. num.249. de edit. Diu. Adrian.toll.* Contard. *in leg.1.limit.19.num.37. Si de moment.poss.fuerit appell.*

Non obstat, quod dicitur, aut Procurator habebat mandatum, aut non. Primo casu præiudicauit suis principalibus, negando positiones veras: secundò autem casu non potuit appellare. Nam respondetur illud habuisse mandatum, vt patet in processu 26. ibi & *procedere, & proseguire le cause ad ogni atto loro necessario, & opportuno insino al loro debito fine, &c.* facit *cap. qui generaliter de procurat. in 6.* Specul. *in tit. de pro-*
11 *curat. §.1.num.33.* † Non tamen negando potuit præiudicare suis principalibus, quoniam ad respondendum positionibus requiritur indiuiduum speciale mandatum ad respondendum sic, & sic, Neuiz. *consil.7.num.12.* Et sic in eo nullum præiudicium (siue negando, siue confitendo) suis principalibus inferre potuit.

Guid. Pap. Decis.333.

SVMMARIVM.

1 *Responsio ad positiones fit per verbum credit, vel non credit.*

DECISIO LXXXVI.

1 Debet de iure responderi positioni per verbum credit, vel non credit: iuxta quod quæro: in positione deducitur aliquod instrumentum, reus respondit, & dicit, respondeo, & dico, prout in instrumento supra hoc confecto continetur: an sit sufficienter responsum? credo, quod sic, quia perinde habetur, ac si expressè expressisset id, quod in instrumento continetur, per text. *in leg.fin.C.de fals.caus. adiect.leg. cum ista sint paria*, expressè exprimere, vel per relationem ad aliud, pro quo *leg.edicta glos.prout C. de edend.* & quæ ibi notat Bart. facit benè *leg. ait Prætor, §. fin. de re iudic.* & hoc etiam similiter scripsi infra *quæst.459.* Et ita, dum practicabam, obtinui, & vidi etiam in hac Curia Parlamenti, tales responsiones tolerari, etiam in contradictorio Iudicio.

Aditio in lit. A.

Per relationem, &c. an par sit aliquid fieri expressè, vel per relationem certam? Domin. Felyn. *de re iudic.capit.inter cæteras in 1.conclus.* Et adde dicta auctoris, quod in simili dicit Domin. Panormitan. *volum. consil.* ... *volum. vers. quia per relationem in fine.*

Christophori Marc Medicis. Decis. Senen. 58.

SVMMARIVM.

10 *Dictio, nisi, includit confessionem, & assertionem in casu contrario.*
11 *Partium confessioni omninò stari debet.*
12 *Responsio positionibus facta per verbum credo, plenè probat, non secus, ac si de consuetia, vel veritate responsum fuisset.*
13 *Statuto Senensi disponitur, quod responderi non possit positionibus, nisi per verbum credo, vel non credo, & quod credulitas habeatur pro confessione.*

DECISIO LXXXVII.

Ipse enim Dominus Fuluius in duabus positionibus, & sic geminatè, quod maioris est ponderis, & valoris, vt omnes iura callentes non ignorant, interrogatus, an sciret, quod tota pecunia peruenit ad manus Domini Patritij respondit, non credere, nisi à paruo tempore citra: quæ responsio præsefert, quod tempore responsionis, & tempore etiam suæ petitionis, paulò ante emanatæ, sciuerit ad eius ma-
10 nus obuenisse, † cum dictio, nisi, includat, & arguat expressam confessionem in casu contrario, seu in casu exceptuato, Bart. *in leg.cum, §.fin.ff. si quis caut. & in leg.actione, vbi Alexand. Ias. & Dec. C. de transaction.* idem Alexand. *in caus.83.colum.2.lib.1.* & alij relati à Menoch. *consil.327.num.106 & consil.356.num.9.* & à Surd. *consil.11.*
11 *num.1. & 3. & cons.71.num.6.* † Cum igitur adsit propria confessio, quod pecuniam totam habuerit Dominus Patritius, omninò eidem absque alia indagine stare debemus, *leg. de ætate, §.1. vbi glosa de interrogat. action.* Innocent. *in capit.1.vm, seu quin contingat num.2. de offic.deleg.*

12 Etiam si facta sit per verbum credo, cum confessio ad positiones per verbum credo, plenè probat, sicut si de veritate responsum fuisset, vt inquit in specie Bald. *in leg. fin. C. arbitr. tutor.* refert, & sequitur, alias adducens Mascard. *dict. conclus.348.nu.3.* Quod Senis nullam pati potest difficultatem, cum ita dicat statu-
13 tum, † quod positionibus non possit aliter responderi, quam simpliciter per verbum credo, vel non credo, & quod talis responsio de credulitate, habeatur pro confessione.

Ioan. Petr. Fontanellæ. Decis.25. Senat. Cathaloniæ.

SVMMARIVM.

1 *Articulos an possit pars referre post denunciatum processum ad effectum exigendi super eis partis responsiones personales.*
2 *Responsiones personales possunt peti, denunciato processu super articulis oblatis ante denunciationem.*
3 *Non tamen admittitur probatio per confessionem partis, quando articuli offeruntur post octo dies præfixos in causis recusationum.*
4 *Aliud est in causis supplicationum contrarij imperij, quia non admittitur probatio per confessionem partis, nisi pro articulis antea oblatis.*
5 *Et aliud etiam in causis syndicatus, & tabulæ officialium.*
6 *Differentia, quæ est inter dictas causas, in quo fundetur.*
7 *Constitutiones nostræ, quæ loquuntur in causis supplicationum contrarij*

contrarij Imperij, quoad dilationem probatoriam, videntur loqui præcisè, & peremptoriè.

8 *Constitutiones nostræ, ne dum prohibent post denunciatum processum probationes faciendas, sed & quascumque etiam cedulas, supplicationes, & offerendas.*

9 *Concordat cum constitutione prædicta* constitut. 1. tit. de relat. proc.

10 *Constitutiones in causis suspicionum nullum præfigunt tempus ad probandum.*

11 *Probatio per confessionem partis non potest fieri lapso termino, quando datur ad quascumque probationes faciendas.*

12 *Arbitrio Iudicis concessum, vtrum debeant admitti post denunciatum processum probationis per confessionem partis.*

13 *Probationes semper sunt coadiuuandæ, quoad fieri potest, ne defectu probationis ius pereat.*

14 *Senatus iudicat sola veritate inspecta.*

15 *Iudex qui potest iudicare sola veritate inspecta, potest admittere post denunciatum processum probationes per confessionem partis, vt veritas, quam sectatur, prodeat in lucem.*

16 *Suspicionum materia est odiosa.*

17 *Fauorabilis materia suspicionum numquam à Iudicibus existimatur.*

18 *Responsionum personalium materiam, qui Doctores tractent latè.*

19 *Responsiones personales in materia suspicionum quando calumniosè petuntur non sunt concedendæ.*

20 *Responsiones personales non sunt faciendæ ad materiam impertinentem, si de ea articulatur, si notoriè sint tales: nam si est dubium compellitur pars cum debitis protestationibus, vt saluet suum ius circa impertinentiam.*

21 *Responsiones personales fiunt semper apud nos per illa verba non credit, vt ponitur, & est optima responsio.*

22 *Respondere pars non potest, quod non credit, si articulus est verus.*

23 *Instrumenta si exhibeantur post conclusum in causa, solet prouideri, ea ponenda in posse scribæ causæ.*

24 *Instrumenta non possunt produci in causis suspicionum post lapsum octo dierum probationum, & ibi vide, quem in Senatu in certo casu habuit res hæc successum.*

DECISIO LXXXVIII.

1 ADmissa, seu prouisa per Iudicem, vt diximus in præcedenti decisione cedula articulorũ post denunciatum processum, intrat quæstio nostra, si præsupposito, quod eos non possit probare pars per testes, cum processus sit denunciatus, & conclusum in causa, an saltem possit eos probare per confessionem partis, & illius responsiones personales medio iuramento (vt fieri solet) faciendas.

2 Si articuli fuissent oblati in quibuscunque causis ante denunciatum processum, qui est vnus casus, nulla in Senatu fieret difficultas circa probationem faciendam per confessionem partis, & eius responsiones personales, sicut videmus quotidie practicari, id quod etiam antiquitus obseruari consueuisse attestatur Michael Ferrer. *in tertia parte obseruat. capit. 288.* Cæterum, quando de nouo post lapsos octo dies pars offert articulos ad effectum probandi eos per confessionem partis, & eius responsiones personales, qui est alius casus, & noster proprius suspicionum, tunc iuuat dubium an admitti pars ad id debeat.

3 In quo articulo praxis Senatus est, quod non admittantur articuli, etiam ad effectum exigendi responsiones personales, in cuius suspicionem post lapsum octo dierum ad dictas causas præfixorum, nisi articuli emanarent, & fierent verè ad declarationem aliorum deductorum in tempore, iuxta *decis. 32. Don Ludouic. à Peguer in secundo volumine.* Et cum iste casus accidisset etiam de anno 1630. quo hæc scribo communicatis aulis Ciuilibus resolutum etiam ita fuit, quod non admitteretur petitio partis circa responsiones personales, post octo dies ex causis suspicionum, nisi articuli forent antea oblati sicut Peguer. *in dict. decis.* resoluit.

In aliis autem causis ego vidi practicari sæpius admissos fuisse articulos, & admissas fuisse positiones, compulsamque partem ad respondendum eis post denunciatum processum.

4 Idem est in causis supplicationum contrarij imperij post lapsum decem dierum in eis ad probandum præfixorum.

5 Idem est, & obseruatur in Cathalonia in Causis sindicatus, seu tabulæ officialium post illos me[illegible]s; quos præfigit constitutio, vt per Canc. qui [illegible] hac praxi attestatur etiam *in tertia parte variar. resolut. cit. cap. 12. de offic. Iudic. tab. nu. 66.* licet (inquit) [illegible] olim ita indistinctè non admitteretur, quod & adhuc t[illegible]nc, cum hæc scribo, pleno ore profitetur bona illa [illegible]ctus, volui enim scire ab eo, an vidisset post scriptam dictam tertiam partem [illegible]ationi, & respondit; quod non, cui est credendum, cum sit antiquissimus Aduocatorum, & omnia ferè negotia huius prouinciæ per eius manus transierunt. Sed iam à nobis discessit cum hæc prælo dantur.

6 Restat, quod nos inquiramus, cur in suspicionibus, & recusationibus Iudicum illam Senatus opinionem sequatur, & aliam, & diuersam in reliquis causis. Ea non est, quod differentiam constituant Doctores in indiuiduo inter istas causas & earum species, æqualiter enim de illo, atque de istis loquuntur.

7 Sanè, si nostratum constitutionum in hac materia loquentium verba inspicimus, è contrario videbatur dicendum, quod imò in causis suspicionum, & recusationum Iudicum possint peti post octo dies, responsiones personales non in causis supplicationum contrarij Imperij post lapsum decem dierum ad probandum præfixorum, nec in causis ordinariis, post denunciatum processum, & conclusum in causa. Et est ratio, quia in vltimis istis, & respectu earum, constitutiones nostræ omnia habent, quę in opinione Doctorum partem excludunt à responsionibus istis habendis, quod non est in causis suspicionum. In primis, quod non attinet ad causas supplicationum cõtrarij Imperij, habemus *constitut. 11. & 12. tit. de supplicat. de sententia*, quibus conceduntur decem dies ad dicendum (inquiunt) allegandum, & probandum, quod voluerint super illo articulo, de quo agitur, & eum terminum constitutiones volunt, vt dicunt, esse partibus præcisum, & peremptorium.

8 Et in causis ordinariis, constitutiones illæ 5. *de decimaquarta sub titulo de dilat. constitut. fin. titulo de product. de act.* sunt valdè præcisæ, prohibentes ne dum probationes fieri, sed eas schedulas, & supplicationes quascunque, etiam si nihil contineant, quod sit probandum, post denunciatum processum, & conclusum in causa, offerri, & præsentari ac in processu inseri † Constitutio, item illa prima, quam allegauimus

9 *in titulo de relation. process.* non permittit magis amplè posse instrui, quam *per constitution. iam dictam 5. de dilation.* fuit prouisum.

10 Quod non est ita in causis suspicionum, & recusationum; quia constitutiones de eis verba facientes, quæ sunt positæ *in titulo de recusat. iudis.* non sic loquuntur: nullum enim tempus præfigunt, vel constituunt partibus ad probandum, sed Iudicibus octo dies ad declarandum, imò posset forsan prætendi

Q

(non di o rem nouam, iam fuit qui id, licet infeliciter, tentauerit) quam, quemadmodum introductum est intra dictos octo dies, in quibus Iudices non declarant, posse partem probare, sic videtur, quod poterit idem facere post eos, dum non deciditur causa, saltem confessionem partis poterit postea exigere, cum nihil videatur prohibere quin post dictum terminum ea probatio, quæ potius est probationis releuatio, fieri valeat.

Constat autem, quod licet sint qui velint post cõclusum in causa posse fieri positiones, & super eis exigi responsiones personales, vt est apud Mascard. *de probationib. concl.1230. ex n.69.* Menoch. *de arbitr. Iudic.*
11 *quæst.35. n.25. & conf.51.* ac Roland. à Vall. *conf.88. lib.5.* † verum iidẽ ipsi id limitant, nisi assignatus fuerit terminus ad deducẽdum quascunq; probationes, vt tradit Angelus, quem omnes Auctores faciũt prædictæ affirmatiuæ opinionis *in leg. peremptorias propè finem, C. de senten. rescind. non poss.* & reliqui supra citati. Ergo in causis ordinariis, & supplicationum contrarij Imperij, dumtaxat in quibus videmus eam termini præfixionem ad faciendas quascunque probationes, non in causis recusationum, vbi nihil legimus, videtur dicendum non posse exigi responsiones personales.

Sed Senatus nihil facit sine ratione, eam ergo tra-
12 dam prædictarum diuersarum obseruationum. † Sanè, quod admittat Senatus, & audiat post denunciatum processum, & conclusum in causa, partem faciẽtem positiones, vt super eis respondeatur in causis ordinariis, non potest reprehendi, quia id, quod est admittere, vel non admittere, & audire, vel non audire partes in supradictis, positum esse in arbitrio Iudicis, qui id diiudicet, resoluunt communiter ita discedentes opiniones cõsiliando, vt est apud Mascard. *d. conclus.1230. num.73. & 75.* Menochium *de arbitr. Iudic. quæst.35 n.25.* & Nicolaum Caluol. *in prax. Iudic. §. positiones conclus.1. n.5.*

13 Cumque probationes semper sint coadiuuandæ, non coangustandæ ne ex earum defectu ius partis pereat, *leg. quoniam vbi Bart. C. de hæret. & in auth. de testib. in princip.* Surd. *decis.277. n.9.* hinc non perperam Senatus hanc opinionem videtur amplexus.

14 Præterea hic sumus in Senatu supremo, qui iudicat, sola facti veritate inspecta, Guid. Papa cum suis adden *decis.29.* Ludouis. *consil.54. n.3. & decis.105. num.11.* Decius *cons.47. nu.15.* & Rota Rom. *decis.1. nu.5. in 1. tom.*
15 *recentior. recollect. per Farinac.* † vbi autem Iudex arbitrium habet sic iudicandi, tali casu potest positiones sine dubio admittere, post denunciationem processus, & conclusionem in causa, & super eis responsiones personales exigere, Menoch. *dict. casu 15. nu.40.* Osasc. *decis.10. nu.6.* & optimè Vincent. de Franc *decis.220.* vbi idem obseruari dicit *nu.4.* in Senatu Neapoli, ex supradicta ratione sic aiens. Nihilominus Sacrum Concilium, & alia Tribunalia huius Ciuitatis admiserunt hanc opinionem, quod semper, & omni tempore quo petitur hæc petitio admittitur, procedimus enim sola facti veritate inspecta, quam si ex ore principalis habere possimus, aliud non quærimus, quia hæc est melior probatio, *leg. cum pretium, C. de liber. caus.* Idem in eodem Senatu attestatur nouissimè Nicolaus Antonius Gizarell. eundem sequitur Neapol. *decis.66. n.1.* Et rationem quam habuit, & habet Senatus admittendi istas responsiones personales. Hæc seruient vlterius ad confortandum animum illorum, si qui sunt in Senatu timidi circa huiusmodi responsiones personales concedendas.

16 In suspicionibus autem, & recusationibus Iudicum, & illarum causis contrarium obseruant, & contrariam opinionem amplectitur Senatus, quia est in materia odiosa, vt plurimum calumniosa, in quibus solent semper gloriari partes, & magnum festum, vt solemus dicere, facere, quod hoc, vel illud, tametsi iniuriosum, imposuerint Iudici, & fecerint, quod illud, ille propriis auribus audire, & proprio ore super eo respondere, quod continet notabilem muneris, & officij contemptum, & cedit in magnum boni publici damnum, & præiudicium cum deceat Iudices honorari potius, quam contemni ob id, ac quia etiam nullus tenetur se prodere in calumniosis, sicut ferè semper solent esse interrogationes, bonum est, quod Iudex suspicionum, quantum possit, se abstineat ab his interrogationibus. Et quidquid sit, cum istud sit etiam controuersum, an iudex teneatur respondere recusationibus, vti apparet ex Doctoribus in præcedenti Decisione adductis, potuit Senatus hanc opinionem amplecti, cum illa modificatione, nisi id fiat intra tempus pro quo non deficerent rationes, ob quas moueretur vltra odium materiæ, & alia, quæ
17 considerauimus, si oporteret illas quærere. † Dixi suspicionum materiam esse Senatui odiosam, ne mireris, dicant quidquid velint Doctores de fauore suspicionum, quia semper in ore habent, fauorabilem esse earum materiam vt signanter asserit Couarru. *in praxi capit.26.* & Rota Rom. diuersorum *in 1. part. decis.93. nu.1.* nunquam tamen homines, ne à se aliquid humanitatis alienum putent, fauorabiles iudicabunt suas, & Collegarum recusationes, sed odiosas valde, & quod restringent eas quantum poterunt, experientia id docet, rerum vsus id prædicat.

Circa hanc responsionum personalium materiam, quæ frequens est, plura forent dicenda, sed institutũ nostrum id non patitur, animaduerto tamen, Primò quia, quod eam tractat, & explicat benè, multa vtilia, & scitu digna, ne quis in materia facilè labatur
18 tradens, regens, † Leo *decis. Valent.211. in 2. tom. per tot.* & Docti nostri olim Senatores Socer & Gener. Anton. Oliba, & Hippol. Montan *de action.1. & 2. lib.2. cap.44. per totum in 2. tomo*, & nouissimè Ludouis. Post. *de manut. obseru.83. per tot.* qui reliquos citant.

19 Secundò est aduertendum, quod si calumniosè appareat facta petitio responsionum sicut fit non rarò, quod potest ex variis causis contingere, tunc nunquam debet arbitrari Iudex, illas concedendas fore; vt habetur latè apud Vincent. de Franc. *in citata decis.220. n.7.* & Gizzar. *in allegatæ decis.67 per tot.*

20 Tertiò est animaduertendum, ad vnum, quod quotidie apud nos varia in disputatione, in quo vidi multoties dubios Doctores Iudices, & nescio si aliquando nimis rigidos ob regulam generalem fauentem his responsionibus. Ecce quod pars potuit quãdoque de materia impertinenti, & non tractanda in illo iudicio, veluti in causa liquidationis de meritis causæ principalis, de meritis petitorij in causis possessoriis, & spolij, & sic de reliquis: in isto casu non est cogenda pars respõdere positionibus, Franciscus, & Gizzarell. in decis. supra citati. Capic. *decis.15.* Egregius Senator Montan. *in addition. ad Olibam de actionibus par.2. lib.1. cap.44. n.13.* nouissimè Ludouis. Post. *in tract. de mandato de manutenendo obseruat.83. n.35.* si tamen articuli, & positiones non sunt omninò impertinentes, tunc potest pars compelli ad respondendum, & conceditur ei, vt faciat in responsionibus quascunque protestationes, vt saluet suum ius, & si non erunt faciendæ habeantur pro non factis, vt tradit idem Post. *vbi sup. num.8. vbi decis. Rotæ.*

21 Fina-

21 Finaliter animaduerto responsionem, quæ cõmuniter fit apud nos, non credit, vt ponitur, esse legitimam, ac pro tali haberi, nec in hoc fit vnquam difficultas. Quod ego intelligo verum, quando articulus non est verus, vel continet aliquid, quod verum non est, tunc solemus respondere, non credo, vt ponitur, quia non tenemur dicere, & confiteri verum, quod tale non est, in omni sua parte, ita Bart. *in leg. si debitor, §. ita demum, num. 1. ff. de fideiussorib.* Olibau. *de actionib. par. 2. lib. 1. cap. 1. n. 72.* aliqua in proposito tradit Mõtan. *in addition. ad illum Auctorem ea par. 2. lib. 1. cap. 44. n. 19.*

22 Dixi quando Articulus non est in totum verus, sed aliquid continet, quod non est ita, tunc possumus dicere, negat narrata, prout narrantur, vel non credit, vt ponitur verũ, si totus articulus est verus, non possumus ita respondere, nec cõsulere nostris clientulis, sic respondeant, quia nõ est minus, quam consulere, quod iuret falsum, & nõ requiescat anima mea, cum his aduocatis, qui id faciunt, vtinam nullus sit, qui ad omne, quare dicat clientulis, consulentibus eum super responsionibus personalibus fiendis, respondeat, non credit, vt ponitur, nam si aliquis est (quod non puto) sciat, se certo ædificare ad gehennam: nõ enim possumus eis consulere mendacium, & de eo nobis strictissimam rationem iustissimus Iudex sumet suo tempore, quia sic miseros decipimus & illaqueamus, ducimusque ad perditionem. Sed Officium Christiani Aduocati est considerare materiam articulorum, & conferre eam cum parte, examinando illam particulariter circa omnes, & quos viderit, secundum responsiones partis esse veros, consulere, ei exoneret suam conscientiam, articulum verum dicendo absq; aliquo fuco, & occultatione veritatis, quicquid inde succedere possit in sui damnũ & præiudicium. Hæc dico ad meam confusionem, potius, quã ad alterius correctionem sciens me omnibus esse miserabiliorẽ. Videant tamen, qui de hoc tractant Ludouic. Post. *de manutenen. obseruat. 83. n. 47.* vbi qualiter Aduocatus in hoc grauet suam conscientiam, & teneatur ad interesse, & damna parti pro malo consilio, nedum si erat certus de veritate, sed etiam si poterat certificari.

23 Quid erit dicendum, † si pars velit post octo dies, dum non terminatur causa suspicionum aliquod Instrumentum in iustificationem suspicionum exhibere, an ei sit permittendum saltem ad effectum vt ponatur in posse scribæ Causæ, vt in diffinitiua habeatur ratio, sicut solet Senatus admittere in aliis causis Ordinariis lapsis demum temporibus probatoriis, & conclusione in causa facta, quam nos denunciationem processus diximus.

24 Sanè, si responsiones personales non admittit, vt diximus, minus videtur admittere debere exhibitionem Instrumentorum, & vix est, qui id vnquã viderit. Verum contigit in fine anni 1621. in causa suspicionum allegatarum per Dominum Ioseph de Formè de persona Domini Raymũdi Rubi de Maymon. contra Pupillos Dufays sub Francisco Trobat: Regio Scriba mandati, quod in aula Reuerendi Cancellarij post lapsos octo dies fuerunt exhibita quædã Instrumenta, prætendendo quã poni in posse scribæ Causæ, & Aula illa (forsan vt creditur non sic particulariter attenta ad materiam, de quo agebatur) fecit prouisionem ordinariam, quam solet in aliis, quod acta poneretur in posse scribæ Causæ. Sed pars alia, quam ego defendebam, statim opposuit nõ potuisse id fieri, & quod si tolerabatur, erat ei concedendum tempus ad impugnandum ea Instrumenta, sicut fit in Causis aliis, vbi post tempora admittuntur huiusmodi exhibitiones. Qui oppositione facta, & exceptione opposita vidi Senatum inclinatum, quod libenter recessisset ab ea prouisione, si commodè potuisset, & signa dedit satis euidentia. Verum maluit consulere alias aulas, vt resolutio certa in hoc caperetur in posterum firmiter obseruanda. Sed non potuit ob diuersitatem votorum, & opinionum; & cum partes instarent, in hac sola aula Reuerendi Cancellarij fuit deliberatum, quod non retrocederetur pro nunc ab illa prouisione admittente exhibitionẽ Actorum, & quod, vt Iura Partium essent æqualia, concederetur dilatio Aduersario sex dierum ad impugnandum Instrumenta exhibita, & cum postea allegaretur nõ fuisse eam dilationem sufficientem, fuit concessa alia dilatio aliorum sex dierum præcisa, & peremptoria. Hæc fuerunt acta in ea causa, per quæ vides, quam largas incipit moras admittere res tam celerem, & promptam expeditionem iuxta cõstitutiones requirens, vtinam non fiat paulatim, vt sit vix differentia inter causas, & causas. Et cum his expectabimus quod congregentur Aulæ omnes, & quæ visa fuerit vtilior, & iustior resolutio capiatur interim nescio, si idem, quod supra obseruabitur, quod non videntur tam sine ratione, vt aliqui iudicabant, dum Senatus eam non decidit.

Rota Decis. 511. tom. 3. par. 4. recent.

SVMMARIVM.

1 *Procurator vt admittatur ad respondendum positionibus debet constare de specialissimo mandato ad sic, & sic respondendum.*

2 *Positionibus principalis debet respondere, dum recusat dare specialissimum mandatum procuratori ad sic, & sic respondendum.*

3 *Positionibus dum pars recusat respondere, non est procedendum vlterius in expeditione causæ.*

4 *Probationibus priuare aliquem, & maximè ex facto aduersarij, rigidum esset.*

5 *Probatio, quæ fit per positiones regulariter conceditur.*

6 *Per positiones quis releuatur ab onere probandi.*

7 *Positiones dum sint irreleuantes, pars non est cogenda eis respondere.*

8 *Transactio non rescinditur, nisi probetur læsio.*

9 *Transactio non rescinditur per quamlibet læsionem sed requiritur, vt sit enormissima, & in magno excessu vltra dimidiũ.*

10 *Positiones vt admittantur, sufficit eas non esse omninò impertinentes, sed aliquo modo directè, vel indirectè facere ad causam, vel præstare adminiculum.*

11 *Positiones vbi non sunt notoriè impertinentes, ita vt aliqua possit esse dubitatio, Iudex illas admittere debet.*

12 *Positiones non est disputandum, an sint admittendæ, dum aliquo modo faciant ad causam, & hoc, vt lites abbreuientur.*

13 *Rota de stylo non admittit confessionem in contumaciam non respondentis positionibus.*

14 *Positionibus respondere pars cogitur, ad hoc, vt ponens releuetur ab onere probandi, si aduersarius positiones cõfiteatur.*

15 *Positionibus pars respondere recusans ob illius contumaciam in Rota non imponitur pœna, vt habeantur pro confessatis, sed vt procedatur ad pœnas in monitorio ad respondendum comminatas.*

16 *Rota licet ex stylo non admittat confessionem contumacialem, non tamen dicendum est, sublatum esse vsum positionum.*

17 *Positionum vsus in Rota non est improbatus.*

DECISIO LXXXIX.

DOmini recedendo à decisis die 9. Ianuarij 1621. coram Reuerendissimo Domino meo

Caualetio, dixerunt non esse ad vlteriora procedẽ-
dum in causa, nisi prius responsum fuerit positioni-
bus datis per filios, & hæredes Lucretiæ, quæ respon-
sio cum præstari non possit à Liuio asserto Procura-
1 tore, quià non docet de suo mãdato legitimo, † pro-
vt requiritur, & specialissimo ad respondendum sic,
2 & sic, respondere tenetur † ipsemet Stephanus prin-
cipalis, Bald. *in leg. fin. nu. 3. versic. cum enim habet manda-
tum, C. de procurator.* Socin. Sen. *cons. 55. n. 8. lib. 1.* Neuiz.
cons. 7. n. 12. & 13. Hond *cons. 66. n. 73. lib. 1.* Menoch. *cons.
80. num. 64. lib. 1.* Rot. *recent. decis. 779. nu. 3. par. 2.* Papien. *in
prax. in forma position actor. verbo si monitus num. 2.* & ibi
add. & interim donec D. Stephanus respondeat, non
3 debet ad vlteriora procedi, † alias si procederetur,
durante ipsius respondere debentis contumacia, di-
cti hæredes Lucretiæ priuarentur facultate suas pro-
4 bationes faciendi per positiones, † quod rigidum es-
set: cum huiusmodi genus probationis regulariter
5 concedatur ad hoc, † vt ponens per responsionem,
6 & confessionem aduersarij releuetur † ab onere
probandi, *cap. 1. vbi gloss. in princip. & in verbo statuimus de
confess. in 6. clem. sæpe, §. verum de verb. signif.* Specul. *in rubr.
de posit. §. 2. n. 1.* Rimin. Sen. *cons. 43. n. 3. lib. 1.* Roland. *cons.
90. n. 6. lib. 3.* Abbas *consil. fin. n. 1. lib. 2.* Monte *sing. 37. n. 2.*
Marsil *sing. 625. in princip.* Gayl *prax. obseru. lib. 1. obseru. 79.
n. 2.* Ioseph. Ludouis. *decis. Perus. 8. n. 1. par. 1.*

Nec verum est, subsistere fundamentum decisio-
7 nis desumptum ex irreleuantia positionum, † quia
cum ex nouiter deductis pro parte dictorum hære-
dum Lucretiæ, domini censuerunt euidentes consta-
re de releuantia; præsertim vbi ponitur de valore
bonorum mobilium, Stephano in transactione assi-
gnatorum, probato enim, quod eorum valor ascen-
dat ad summam scutorum mille expressa in positio-
8 nibus, † cessaret læsio, propter quam ex aduerso præ-
9 tenditur rescissio transactionis; † maximè cum ad
huiusmodi effectum rescindendi transactionem, nõ
sufficiat quælibet læsio, sed requiratur enormissima,
& in magno excessu vltra dimidiam, Dec. *in leg. cum
te sub n. 1. versic. sed fœdere distinctionis, C. de transact. & cons.
203. n. 4.* Corn. *cons. 166. n. 1. lib. 1. & cons. 27. n. 10. lib. 4.* Mo-
lin. *de Hispan. primog. lib. 4. cap. 9. n. 29.* Gab. *conclus. 1. nu. 68.
& 69. tit. de emption. & vendit. lib. 3.* Gemin. *decis. 66. n. 44.
47. & 48.* Rot. *diuers. decis. 101. n. 2. par. 1.*

Et in hanc sententiam eo magis inclinauerunt
10 Domini, tum quia, † vt positiones admittantur, suf-
ficit, eas non esse omninò impertinentes, sed aliquo
modo deseruire, vel indirectè facere ad causam, vel
præstare adminiculum, Dec. *in leg. 1 n. 50. ff. si cert. petat.*
& latè *cons. 161. n. 2. vbi Apostil. & cons. 517. n. 2.* Peregr. *cons.
82. n. 3. lib. 1.* Mascard. *conclus. 1177. n. 15. de probat.* Rot. *decis.
24. de testib. in antiq. & in Burgi Sancti Dominici iurispatron.
15. Maij 1615. coram R. D. meo Vbaldo.* Tum etiam quia, v-
bi positiones non sunt notoriè impertinentes, ita vt
11 aliqua possit esse dubitatio, † illas Iudex admittere
debet, Ioan. Andr. *in cap. cum contingat n. 24. vbi etiam alij
de offic. deleg.* Specul. *in tit. de position. §. 7. n. 7. in fin. & n. 8.*
vnà cum aliis allegatis in dict. Burgi S. Dominici iu-
12 rispatronatus, † & omittere disputationem perti-
nentiæ vel impertinentiæ ipsarum positionum, vt li-
tes abbreuientur, Vestr. *in praxi lib. 5. cap. 14. n. 6.* qui re-
fert ita seruari consueuisse, & ita add. *nu. 2.* post Dec.
in cap. in nomine Domini num. 34. de testib. & sequuta est
Rota *in dicta Burgi Sancti Dominici coram Reuerendissimo
Dmeo Vbaldo.*
13 Nec applicatur motiuum, quod Rota non admit-
tat de stylo tacitam confessionem in contumaciam
non respondentis positionibus, iuxta *Decis. Cardinalis
Seraph. 405. n. 1. & 408. n. 4* quia dixerunt Domini, quod
ad hunc effectum cogitur in Rota pars respondere
14 positionibus, † vt ponens releuetur ab onere pro-
bandi, si aduersarius positiones confiteatur; alias ob
contumaciam non imponitur pœna, vt habeantur
15 pro confessatis, † sed vt procedatur ad pœnas in
monitorio ad respondendum comminatas, vt ex-
presse dicit Vestr. supra loco citato, vbi ponit hanc
16 praxim: † neque enim ex eo, quod in Rota non ad-
mittatur huiusmodi confessio contumacialis censeri
17 debet sublatus vsus positionum, † cum immo illum
à Rota esse approbatum constet, vt *decis. 779 par. 2. in
recent. & dict. Burgi S. Dominici iurispatronatus coram R. P.
D. meo Vbaldo,* vbi fuit resolutum, esse respondendum
positionibus, quæ emanarent in causis Rotalibus, &
passim in aliis causis.

Circa hanc decisionem videri possunt plura, de
quibus *in cap. 19. & in cap. 32.*

Rot. Decis. 678. eod. tom. 3. part. 4. recent.

SVMMARIVM.

3 *Responsio ad positiones, vt præiudicet, quid requiratur.*
4 *Positiones quando dantur per Procuratorem, vt releuent, debet doceri de specialissimo, & indiuiduo mandato ad sic, & sic ponendum.*
5 *Et insuper docere de mandato ad iurandum de veritate materiarum in actis specificatarum.*
6 *Positionibus vt pars aduersa cogi possit respondere, quidnam sit necessarium.*
7 *Confessio emanata per responsionem ad positiones est irreuocabilis.*
8 *Positionibus vt procurator validè respondeat, requiritur specialissimum mandatum ad sic respondendum in indiuiduo.*

DECISIO XC.

PRout nec etiam ius fieri potest in confessione
Emiliæ respondentis ad positiones eidem datas;
3 quoniam non constat, Procuratorem, qui eas dedit,
4 in actis asseruisse, quod essent veræ, † cum specialis-
simo, & indiuiduo mandato Dominici sui principa-
5 lis ad ponendum materias in actis specificatas, † &
6 iurandum de veritate earum, † prout id necessariũ
est, vt reus cogi possit ad illis respondendum, *cap. præ-
sentium de testib. in 6.* glos. *in leg. vnica in s. solut. in fin. C. de
confes.* Bald. *in cap. pertractandu, n. 2. de iuram. calum.* Ias. *in
leg. Iudices n. 7. C. de Iud. & in leg. possidere n. 24. ff. de acquir.
possess.* † atque vt responsio, quatenus emanauerit, in-
7 ducat confessionem irreuocabilem, quæ est effectus
positionum, Neuiz. *cons. 7. nu. 12.* cum aliis allegatis
8 per Rot. *decis. 779. n. 2. 3. & seqq. par. 2 recent.* † Sicut et-
iam huiusmodi mandatum specialissimum, & in in-
diuiduo ad sic respondendum positionibus datis re-
quiritur in Procuratore, vt illius responsio admit-
tatur, vt latè fuit dictum in Prænestina bonorum 31.
Ianuarij 1624.

Circa hanc decisionem, quæ est conformis *decis.
779. recent. part. 3.* Quod ad ponendum requiratur spe-
cialissimum mandatum, & ad iurandum de veritate
materiarum in positionibus specificatarum; vide quæ
dicta fuerunt *in cap. 23. & 24.* vbi de hoc disputatur, &
declarantur supradictæ conclusiones, &c.

FINIS.

INDEX

INDEX RERVM MEMORABILIVM,

Quæ in hoc Decisionum Volumine continentur.

Q 3

Index rerum Memorabilium.

Confi-

Index rerum Memorabilium.

Q 4

Index rerum Memorabilium.

Ad pro-

Index rerum Memorabilium.

F I N I S.

DECISIONES DIVERSORVM TRIBVNALIVM

Recollectæ per Excellentiss. D.

IO. DOMINICVM FANTINI

In Foris Ecclesiasticis Venetiarum Aduocatum,

Additæ in hac noua impressione ad Tractatum

BLASII MICHALORII DE POSITIONIBVS.

SVPERIORVM PERMISSV, ET PRIVILEGIO.

DECISIONES DIVERSORVM TRIBVNALIVM

De Materia Positionum loquentes.

Rom. Rom. Decis. 61. par. 5. recent.

SVMMARIVM.

15 *Positionibus respondere recusans, præsumitur aliquid fecisse præsumitur simulatè.*

DECISIO XCI.

15 Septima, & vltima coniectura simulationis oritur, ex quo Eques recusauit respondere positionibus illis desuper datis *l. manifestè, & ibi Doctores, ff. de iureiur. & fuit dictum in Nicien. Decimarum 27. Nouembris 1626. coram R.P.D. meo Merlino.*

Rot. Rom. Decis. 201. par. 1. recent.

SVMMARIVM.

20 *Confessio facta in articulis quando possit reuocari etiam non docto de errore.*

21 *Articulans non fatetur.*

DECISIO XCII.

20 Confessio facta in articulis ex rationibus prædictis potuit reuocari etiam non docto de errore, Rot *decis. 19. de procur. in nou.* prout in effectu dicta
21 confessione fuit reuocata. Vltra quod † articulans non fatetur, vt *in decis. sanctæ memoriæ Gregor. XV. 247. num. 15.*

Rota Rom Decis. 320. par. 5. recent.

SVMMARIVM.

18 *Confessio facta in positionibus tam confitenti, quàm aliis ab eo causam habentibus præiudicat.*

DECISIO XCIII.

Quæ & eo magis confirmatur, quoniam omnes successiui possessores huius banchæ Macelli illam cognouerunt subiectam esse fideicommisso Hieronymi, & signanter M. Antonius in responsionibus ad positiones datis in Summario hoc admisit;
18 cuius † confessio tam ipsi, quàm aliis ab eo causam habentibus, prout sunt Domini de S Georgiis præiudicat. Crauet. *cons. 29. nu. 1.* Cæsar de Graff *dec. 20. n. 9. de probat.* Rota *coram Reuerendiss. D. meo Decano decis. 120 nu. 2. cum seqq.* & fuit dictum in hac eadem causa sub die 5. Martij 1627. coram me, & alias sæpè.

Et ita vtraque parte informante conclusum fuit.

Rota Romana Decis. 359. par. 5. recent.

SVMMARIVM.

40 *Confessio emanata in responsione ad positiones plenè probat contra confitentem.*

DECISIO XCIV.

Quantum denique attinet ad identitatem bonorum visum fuit Dominis illam sufficienter iustificari; nam quo ad quindecim corpora ex illis, quę enumerantur in inuestitura, probatur identitas
40 ex confessione ipsiusmet Cæsaris emanata in † responsione ad positiones, quæ contra ipsum plenè probat, Abb. *in cap. quamvis de re iudic.* Aym. *cons. 217. n. 9.* San. Mem. Greg. *decis. 92. num. 1.* & in his terminis fuit sæpius dictum in causa Bononien. fideicommissi de Desideriis coram R.P.D. meo Merlino.

Rota Romana Decis. 416. par. 5. recent.

SVMMARIVM.

1 *Probatum quando aliquid est per publicum instrumentum, non est opus probatione per testes.*

2 *Clausula, sine præiudicio legitimæ executionis, præseruat iurisdictionem Iudicis à quo.*

3 *Articuli non sunt admittendi, quando non releuant ad probationem.*

4 *Articuli ad effectum retardationis sententiæ non debent admitti.*

5 *Articulorum admissio in Curia nunquam solet denegari.*

6 *Caput.* decis. 47. par. 1. & decis. 24. de testib. in antiq. *declarantur.*

7 *Articuli, quando sunt releuantes, de stylo semper admittuntur in Curia, siue Causa sit ordinaria, seu summaria.*

8 *Probatio in continenti oblata, in omnibus iudiciis, quamvis summariis, admittitur.*

9 *Articuli dicuntur in continenti probari, quando intra terminum à iure assignatum instantiæ, & processui probantur.*

10 *Articuli in omnibus iudiciis, secundum stylum admitti debent, data eorum releuantia, sed data irreleuantia, neque de Iure, neque de stylo cautum, & pro eorum admissione.*

11 *Actus inutilis, & frustratorius in Iudicio admitti non debet.*

DECISIO XCV.

PEr quatuor vices in hac secunda instantia coram me fuit per Dominos resolutum, pro confirmatione immissionis datæ à Domino meo Durano super Castro & tenutis Gaffignani, eorumque pertinentiis pro dote scut. 22. mill. D. Domitillæ Cœsiæ, & insuper eidem D. Domitillæ retentionem competere pro lucro, ac eius, & dotis fructibus, & interesse, iuxta taxationem Stat. Vrb. *in cap. 131. lib. 1.* vt in decisione sub die 3. Iunij, & in alia prima Iulij proximè præteriti, in qua fuit pariter firmatum interesse dotis, lucri dotis, & acconcij dinumerando à die 5. Aprilis 1623. vsque ad totam diem 5. Iunij proximè præteriti ascendere ad scuta 2150. quibus resolutionibus cum D. Iulia Balleona non acquiesceret, & pro parte D. Domitillæ instaretur pro Curiæ expeditione, eadem D. Iulia, attenta quantitate fructuum per D. Domitillam perceptorum ex dd. Castro, & aliis vsque ad diem 5. Iunij 1630. quos iuxta Calculum à D. Domitilla datum respectu fructuum pecuniarum, & respectiuè ad pecuniam redactorum ascendere constabat ad summam scut. 782. dedit in actis articulos, offerendo probationes in Curia incontinenti tam super adepta possessione per D. Domitillam, & excessu executionis sententiæ D. mei Durani ratione exercitij iurisdictionis, & aliquorum Animalium, in quorum possessionem prætendebat D. Domitillam fuisse immissam, necnon etiam eandem D. Domitillam ex diuersis fructibus eiusdem Castri percepisse maiorem quantitatem pecuniæ, quam in decisione firmaretur, propterea, vt vtrique parti satisfacerem; hodie proposui dubium an causa esset expedienda, & quomodo, vel potius articuli essent admittendi cum retardatione, vel sine, & Domini responderunt, Causam esse expediendam, tam respectu confirmationis sententiæ D. mei Durani, quàm retentionis eidem D. Domitillæ competentis pro fructibus dotalibus, & lucris, & eorundem lucrorum interesse iuxta resolutiones coram me factas, nulla tamen habita ratione calculi dictorum fructuum, seu interesse in vltima Decisione firmari, pro tempore tamen à die immissionis D. Domitillæ citra.

Moti fuerunt Domini, quia de iustitia, & validitate sententiæ D. mei Durani plenè apparet, tam ex fundamentis D. Decisionum coram eodem D. meo Durano factarum, quàm coram me, ex quibus apparet causam esse expediendam.

Fundamentum verò expeditionis causæ respectu retentionis competentis D. Domitillæ deducitur ex decisionibus coram me factis tam sub die 3. Iunij, quàm prima Iulij proximè præteriti, quarum fundamenta D. D. placuerunt, & propterea etiam respectu huius retentionis mandarunt causam expediri.

Neque expeditionem Causæ retardare potest admissio articulorum pro parte D. Iuliæ præsentatorum, quia cum primus contineat adoptionem possessionis D. Domitillæ vigore sententiæ latæ à D. meo
1 Durano non † indiget probatione per testes, & sic non releuat dum de dicta possessione liquet ex publico instrumento in actis producto, ad tradita per Rot. *dict. decis. 214. num. 1. par. 1. & decis. 589. num. 2. par. 2. in recentior.*

Secundus, & tertius continentes prætensum excessum in exequendis, nec pariter possunt retardare prædictam expeditionem, quia cum causa mihi
2 fuerit commissa cum † clausula, sine præiudicio legitimæ executionis, quæ præseruat iurisdictionem Iudicis, à quo ex latè traditis à Gonzalez *in annot. contra nullit. ex numer. 224.* cum aliis per Rot. coram bonæ memoriæ Gregor. *decis. 232. numer. 2. & ibi addent. numer. 4.* debet proponi, & expediri coram D. meo Durano, qui iam dedit dubium super dictis animalibus.

Quartus verò, & vltimus concernentes maiorem quantitatem fructuum solitam percipi ex dicto Castro, & aliis, etiam si veritati niteretur, & summa fructuum perceptorum à D. Domitilla ascenderet ad quantitatem, & valorem in ipsis articulis comprehensam, dictique fructus omnes essent consumpti, vel distincti, tamen cum creditum D. Domitillæ pro dote, & lucro dotis, & acconcij, & illorum fructibus, & interesse, iuxta taxationem Statuti longè exce-
3 dat † summam articulatam, non releuat, ideoque iuxta reg. text. *in leg. ad probat. Cod. de probat.* ad effe-
4 ctum † retardationis sententiæ non debet admitti, Cassad. *decis. 2. de dilat.* Rot *decis. 126. numer. 1. par. 2. recent.* cum aliis in terminis admissionis articulorum in Curia *in Maceraten. legitimæ 22. Iunij 1629. & 12. Februarij proximè præteriti coram D. meo Durano*; Propterea licet
5 admissio articulorum in Curia, † nunquam soleat denegari, vt per Caput. *decis. 47. par. 1. & decis. 24. de te-*
6 *stib. in antiq.* nihilominus istæ † Decisiones debent intelligi quatenus probatio releuet, vt colligitur ex eadem *decis. 24. de testib. in antiq.* ibi, vt non sint boni, & pertinentes in materia, & forma, & tradit idem Caputaq. *decis. 68. par. 3.* ibi, dummodo sit releuans, quia frustra expectatur probatio, quæ cum peruenit non releuat, ex Cassad. *dict. decis. 2. de dilat.*

7 Ratio est, quia quando † articuli sunt releuantes, ideò de stylo semper admittuntur in Curia, siue causa sit ordinaria, siue summaria, quia intelligitur probatio eorum oblata in continenti, quæ
8 in omnibus † Iudiciis quantumcumque summariis admittitur, *capit. litteris in fine de restitut. spoliat. l. 2. in fin. Cod. de edict. D. Adrian. tollen. leg. ille à quo, §. si de testamento, ff. ad Trebell.* Molin. *de primog. lib 4. cap. 9.*
9 *numer. 40.* nam incontinenti † dicuntur articuli probati, quando intra terminum à Iure assignatum instantiæ, & processus probantur, secundum text. *in leg. si is à quo, ff. vt possess. leg.* & vbi Bart. & DD. Alex. *consil. 166. numer. 6. 7. lib. 2.* Molin. *de primog. cap. 13. numer. 16.* ideò cum articulorum probatio in Curia oblata, intra eundem terminum possit concludi,
10 propterea † in omnibus iudiciis secundum stylum admit-

admitti debet, sed data irreleuantia articulorum,
neque iure, neque stylo cautum est pro eorum ad-
11 missione, cum sit actus † inutilis, & frustratorius,
ex Cassad. *d.decis.2. de dilat.*

Placuit tamen Dominis, quod articuli prædicti admittantur cum solita clausula, si & in quantum, & saluo iure impertinentium, & non admittendorum, nec non cum clausula sine retardatione, & modo prædicto mandarunt causam expediri.

Et ita vtraque, &c.

Rota Romana Decis. 266. par. 6. recent.

SVMMARIVM.

12 *Articuli diuersi, prioribus articulis indirectè, non verò directè contrarij admitti possunt in secunda instantia, & in aliis.*

13 *Remissoriam Rota concedit super eisdem articulis, super quibus fuerunt exequuti testes, quando continent materias magis explicitè specificatas, & distinctas, declara, vt n.14.*

DECISIO XCVI.

12 NEque obstat, quod in secunda instantia, † & in
aliis, diuersi articuli prioribus articulis indire-
ctè, non verò directè contrarij admitti possunt, Al-
beric. de Malettis *de testib. decis.7. numer.114. & num.120.*
Campeg *eod. tract. reg.269. vers.2. fallit,* Bald. *in dict. leg. per*
hanc diuinam, nu.4. in med. vers. aut super alio capitulo, quo
probato, sequitur indirectè reprobatio, vbi dicit de
iure canonico hanc esse veritatem *in dict. leg. ars, §. si*
quid autem, numer. 2. versic. Canonist. tenent contrarium. Imò
13 Rota admittit, † quod super iisdem detur remissoria,
quando continent materias magis explicitè specifi-
catas, & distinctas, vt est mea *de impress. 23. numer. 2.*
Caualer. *decis. 469. numer. 2. vers. neque videbatur obstare,*
san. mem. Gregor. *decis.191. numer.3.* & fuit resolutum in
causa Hispalen. iuris nominandi 28. Nouembr. 1612.
coram Eminentiss. D. meo Card. Pamphilio, & co-
ram bonæ memor. Patriarcha Manzanedo in causa
Pacen. decimarum 12 Iunij 1615. & in causa Rauenaten. census 8. Iunij 1618.
Quia huic obiecto fuit responsum, nos non ver-
sari in terminis, quod materiæ sint magis specifica-
tæ, sed versari in casu, quo idem articulatur, mutato
14 solo cortice verborum, & ideo non † debent vllo
pacto admitti huiusmodi articuli, prout non admit-
tuntur, quando, immutato solo verborum cortice,
primis articulis sunt contrarij, Bart. *in d. auth. at qui se-*
mel nu.24. C. de probat. Abb. *in cap. fraternitatis num.8. vers. sed*
breuiter concludo de testib. Aym. *consil.134. nu.47.* san. mem.
Greg *decis.497. nu.3.*

Rota Romana Decis. 127. par. 1. recent.

SVMMARIVM.

5 *Confessio emanata in positionibus probat.*

DECISIO XCVII.

5 QVod autem Io. Baptista soluerit tot debita hæ-
reditaria excedentia valorem duorum prædio-
rum, *del sasso, & del fattore, & del beccaro,* esse valoris scut.
1400. vt in summario *nu.2.* granata etiam annuo cen-
su scut. 150. dicto summario *num.9.1400.*

Rota Romana Decis. 271. par. 7. recent.

SVMMARIVM.

1 *Positiones inuentæ sunt, vt pars releuetur ab onere probandi per confessionem partis.*

2 *Dictiones quando dicuntur exhibitæ, prout de iure requiritur.*

3 *Ad lites abripiendas Rota de stylo seruat, quod semper sit respondendum positionibus pertinentibus, & impertinentibus.*

4 *Testium solemni publicationi æquipollet visio partis.*

5 *Testium publicatio formalis non solet in Curia fieri, nisi in tertia instantia.*

6 *Testium nomina nunquam panduntur, quando datur summarium eorum attestationum.*

7 *Testium publicatio quando est facta amplius non sunt admittendi articuli de directo contrarij, prout nec super eisdem admittuntur.*

DECISIO XCVIII.

FVit per Dominos resolutum, R. D. Montorium
teneri respondere positionibus, cum fuerint in-
1 uentæ, vt pars † releuetur ab onere probandi per
confessionem aduersarij, & vbi glos. *l. præambulo vers.*
pro intellecto ibi, & fuerunt inuentæ, & in verb. statuimus vers.
sunt autem positiones de confess. in 6. §. eum qui. ff. de iure iu-
ran. l. 2. §. quod obseruari, Cod. de iuram. calum. Ias. *in leg. qui*
iurasse, §. si pater numer.7. de iure iurand. Surd *decis.22. nu-*
mer. 4. fuerunt enim exhibitæ in Rota, prout de iure
2 requiritur † ad effectum, vt videatur, an sint imper-
tinentes, impossibiles, captiosæ, & negatiuæ, glos.
in dict. cap. 1. de confess. in 6. versic. si sunt in scriptis, licet de
3 stylo Rota seruet ad abbreuiandum lites, † quod
semper sit respondendum positionibus pertinen-
tibus, & impertinentibus, Rota *decis. 24. de testib. in*
antiq.
In proposito autem positionem nullam conti-
nent ex prædictis qualitatibus, ex quibus sint reii-
ciendæ. Ponitur enim, quod R. D. Montorius habuit
examen testium apertum, ita vt potuerit videre no-
4 mina, & cognomina testium, † quare cum ista visio
æquipolleat solemni publicationi, vt per Vitalin. *in*
clemen. fin. num.114. vsque ad nu.118. de testibus, obstabat ad-
missioni articulorum contrariorum, quem prætendit
idem D. Montorius *c. fraternitatis de testib.*
5 Non obstat, quod in Curia non soleat fieri polli-
citatio formalis nisi in tertia instantia, quia licet hoc
sit verum, verum est etiam, quod nunquam pandun-
6 tur nomina testium, † sed solum datur summarium,
& ista seruatur de stylo, Vestr. *in prax. lib.7. cap.1. num.4.*
& ideò cum fuerit alteratus iste stylus, & visa inte-
7 gra depositio cum minoribus testium, & † ex supra-
dictis iuribus habeat vim publicationis, non sunt ad-
mittendi articuli de directo contrarij, prout nec su-
per eisdem admittuntur, Seraph. *decis.688.* bon. mem.
Greg. *decis.496.*
An autem procuratores d. Montorij teneantur re-
spondere positionibus, si opus nil videbitur.

Rot. Rom. Decis. 245. par. 8. recent.

SVMMARIVM.

40 *Positiones datæ à Procuratore sine speciali mandato ad sic ponendum nihil probant.*

DECISIO XCIX.

NOn obstant pariter positiones, quia fuerunt datæ à Procuratore, quem non apparet habuisse
10 † mandatum speciale ad sic ponendum, prout requiritur, Menoch *cons.84.num.64.* Honded. *cons.66.num.72. lib.1.* Adden. ad Gregor. XV. *decis.282.numer.9. & in recent. decis.779 sub num.3.par.2.*

Rota Rom Decis.27.par.9.recent.

SVMMARIVM.

5 *Positiones, vt releuent, debent produci ab habente speciale mandatum.*

6 *Confessio emanata super positionibus inualidè productis, non potest dici iudicialis.*

Cum potius dici possit voluntaria, quàm coacta, nu.6.

7 *Positiones admissæ à Iudice cum clausula, si, & quantum, qualiter censeantur admissæ.*

8 *Positiones admissæ cum clausula, si, & in quantum, illæ non censentur admissæ, dum non erant admittendæ.*

9 *Clausula, si, & in quantum, posita in admissione positionum ita præseruat ius respondentis, vt confessio emanata perinde est, ac si non emanasset, postquam certum est, quod positiones non erant admittendæ.*

10 *Confessio aliàs nulla probat tamen concurrentibus pluribus indiciis pro veritate dictæ confessionis.*

DECISIO C.

NEque enim poterat recedi ab eadem regula, eo quia dicta confessio videretur facta in iudicio, quia positiones, ex quarum responsione sequebatur ea confessio, non solum productæ fuerunt à Pro-
5 curatore Francisci, & Iuniperæ, † qui non habebat mandatum speciale ad illas producendas, sed Rector eis non respondit non præcedente monitione, aut iussu iudicis; vnde talis confessio existimari debebat
6 potius voluntaria, quam coacta, † quamvis diceretur emanasse in iudicio, vt notant Doctores *in l.vnic.C.de confess.nu.14.* Bald. *nu.14.* & in Rectore notauit Abb. *in c.ex parte numer.10.eodem tit. & in c.dudum de elect.num.32.* Alex. *cons.226.num.6.lib.2.* & fuit dictum in Augustana Decimarum 27. Iunij 1639. coram R. P. D. meo Bichio. Quod præcipuè dicendum erat deficiente
7 mandato procuratoris, † qui eas positiones produxit, quia cum postea illæ fuissent admissæ à Iudice cum clausula, si, & in quantum, eius defectus opera-
8 batur, vt illæ non censerentur admissæ, † dum non erant admittendæ, vt tradit Bald. *in l.1.Cod.quomodo, & quando Iudex, n.17.* vbi de admissione positionum facta cum hac clausula, quem refert Honded. *cons.21.nu.19. lib.1.* Rota *in Romana alimentorum 28. Februarij 1582. coram Orano*, imò ex hac clausula præseruatum ita erat ius
9 respondentis, vt confessio † haberi deberet, ac si facta non fuisset, postquam certum est, quod illis non tenebatur respondere, vt censuit Rot. in dicta Romana alimentorum, & voluit Bald. *in dict.l.2.in fin.Cod. qui legit.person.hab.stand.in indic.* Rimin. Sen. *cons.496.nu.9.vol.3.* Curt. Iun. *in l.cum & Iudices, §.quod obseruari, nu.106.C.de iurament.quod propter calum.dat.*

Non etiam visum fuit obstare, quod dicebatur,
10 vt eadem † confessio confirmaretur aliis præsumptionibus, aut coniecturis, qua ratione solet etiam limitari eadem regula, vt voluit glos. *in dict.cap.dudum*, Bald. *in auth.hoc ius porrectum, C.de Sacrosf.Eccles.num.23.* & ibi etiam Cyn. *num.....* Dec *cons.474.num.5.* Ruin. *cons.142.numer.4.lib.1.* Rot. *decis.177.num 5.par.2.diuers.* & coram Card. Seraph. *decis. 442. numer. 2.* quia coniecturæ, quæ adducebantur non visæ fuerunt hoc concludere.

Caualer. Decis. 562.

SVMMARIVM.

1 *Positionibus respondere recusans habetur pro confesso, Rota tamen non admittit has fictas confessiones.*

Recusans respondere positionibus, non propterea à Iudicio est repellendus.

2 *Positiones irreleuantes non debent admitti.*

DECISIO CI.

QVamvis pœna renitentis respondere positio-
1 nibus sit, vt habeatur pro † confesso, Iacob. de Arena *in tract.de positionib.§.6.nu.1.* tamen Rota de stylo non admittit fictam hanc confessionem, Cardin. Seraphin. *decis.498.num.4. & decis.905.num.1.* Neque ex eo, quod Rota non admittat pœnam hanc fictæ confessionis, sequitur, quod debeat admittere aliam pœnam maiorem, nempè, vt quis repellatur à limine Iudicij.

2 Præterea apponebatur etiam de irreleuantia † positionum, quo casu non debent admitti, Papienl. *in forma except. contra position. &c. vers. impertinentes*, Iacob. de Aren. *vbi supra in præfat. numer.28. vers. considerandum est.*

Merlin. Decis. 69.

SVMMARIVM.

39 *Articulis quis non tenetur respondere si non fuerint dati à parte, medio iuramento, sed ab asserto Procuratore, de cuius mandato non constabat.*

40 *Articulis respondere pars non tenetur, quando sunt irreleuantes.*

DECISIO CII.

39 Et verò, quæ deducebatur ex omissione responsionis ad articulos non placuit Dominis, tum quia non fuerant dati ab ipsomet Prospero medio iuramento, sed à quodam asserto Procuratore, de cuius mandato non constat, & consequenter Vinciolus illis respondere non tenebatur, ex traditis per Surd. *decis.58.num.1.*

40 Tum etiam, quia nihil aliud continebant, quàm dictorum fructuum solutionem, & sic erant penitus irreleuantes iuxta superius deducta.

Merlin. Decis. 92.

SVMMARIVM.

1 *Procurator, vt admittatur ad respondendum positionibus, debet constare de specialissimo mandato ad sic, & sic respondendum.*

2 *Positionibus principalis debet respondere, dum recusat dare specialissimum mandatum Procuratori ad sic, & sic respondendum.*

3 *Positionibus, dum pars recusat respondere, non est procedendum vlterius in expeditione causæ.*

4 *Positio-*

4 *Positionibus priuare, quem, & maximè ex facto aduersarij id rigidum esset.*

5 *Probatio, quæ fit per positiones regulariter conceditur.*

6 *Per positiones quis releuatur ab onere probandi.*

7 *Positiones dum sunt irreleuantes, pars non est cogenda eis respondere.*

8 *Transactio non rescinditur, nisi per positiones probetur læsio.*

10 *Positiones, vt admittantur, sufficit eas non esse omninò impertinentes, sed aliquo modo directè, vel indirectè facere ad causam, vel præstare adminiculum.*

11 *Positiones, vbi non sunt notoriè impertinentes, ita vt aliqua possit esse dubitatio, Iudex illas admittere debet.*

12 *Positiones non est disputandum, an sint admittendæ, dum aliquo modo faciunt ad causam, & hoc potissimum, vt lites abbreuientur.*

13 *Rota de stylo non admittit confessionem in contumaciam non respondentis positionibus.*

14 *Positionibus respondere pars cogitur, ad hoc, vt ponens releuetur ab onere probandi, si aduersarius positiones confiteatur.*

15 *Positionibus pars respondere recusans ob illius contumaciam in Rota non imponitur pœna, vt habeatur pro confessatis, sed vt procedatur ad pœnas in monitorio ad respondendum comminatas.*

16 *Rota licet ex stylo non admittat confessionem contumacialem, non tamen dicendum est, sublatum esse vsum positionum.*

17 *Positionum vsus à Rota non est improbatus.*

DECISIO CIII.

1 DOmini recedendo à decis. die 9 Iunij 1621. coram R. D. meo Caualerio, dixerunt, non esse ad vlteriora procedendum in Causa, nisi prius responsum fuerit positionibus datis per filios, & hæredes Lucretiæ; Quæ responsio cum præstari non possit à Liuio asserto Procuratore, quia non docet de sui
2 mandato legitimo, prout requiritur, † & specialissimo ad respondendum sic, & sic, respondere tenetur ipsemet Stephanus principalis, Bald. *in leg. final. num. 3. vers. cum enim habet mandatum, C. de procurat.* Socin. Sen. *cons. 55. num. 8. lib. 1.* Neuiz. *consil. 7. nu. 12. & 13.* Honded. *consil. 66. num. 73. lib. 1.* Menoch. *consil. 80. num. 64. lib. 1.* Rota *recent. decis. 779. num. 3. par. 2.* Papien. *in prax. in forma position. actor. verbo Simoninus num. 2.* & ibi addit. Et interim donec dictus Stephanus respondeat non
3 debet ad vlteriora procedi; † alias enim, si procederetur durante ipsius respondere debentis contumacia, dicti hæredes Lucretiæ priuarentur facultate suas probationes faciendi per positiones, quod ri-
4 gidum esset, cum huiusmodi genus † probationis regulariter concedatur ad hoc, vt ponens per responsionem, & confessionem aduersarij releuetur ab onere probandi, *capit. 1. vbi glos. in princip. & in verb. statuimus de confes. in 6. clem. sæpè, §. verum de verbor. signific.*
5 † Specul. *in rubr. de positionib. §. 2. nu. 1.* Rimin. Sen. *cons. 43. num. 3. lib. 1.* Roland. *cons. 90. nu. 6* Abb. *cons. fin. num. 1. lib. 2.* Marthesil. *singul. 37. n. 2.* Marsil. *singul. 625. in princ.* Gayl. *pract. obseru. lib. 1. obseru. 79. nu. 2.* Ioseph. Ludouis. *decis. Perus. 8. n. 1. par. 1.*
6 Nec visum est subsistere fundamentum decisionis desumptum ex irreleuantia positionum, quia imò ex nouiter deductis pro parte dictorum hæredum Lucretiæ Domini censuerunt, euidenter constare de releuantia; præsertim vbi ponitur de valore bonorum
7 mobilium † Stephano in transactione assignatorum; probato enim, quod illorum valor ascendat ad sum-
8 mam scutorum 1000. expressam † in positionibus, cessaret læsio, propter quam ex aduerso prætenditur rescissio transactionis.
10 Et in hanc sententiam eo magis inclinarunt Domini, tum quia, vt positiones admittantur, sufficit eas non esse omninò impertinentes, sed aliquo modo directè, aut indirectè facere ad causam, vel præstare adminiculum, Dec. *in leg. 1. nu. 50. ff. si cert. petat.* & latè *cons. 161. nu. 2. vbi apostil. & cons. 517. num. 2.* Peregrin. *cons. 82. num. 3. lib. 1.* Mascard. *conclus. 1177. nu. 15. de probat.* Rot. *decis. 24. de testib. in antiq. & in Burgi S. Domini Iurispatronatus 17. Iunij 165. coram R. P. D. meo Vbaldo.*
11 Tum etiam, quia, vbi positiones non sunt notoriè impertinentes, ita vt aliqua possit esse dubitatio, illas Iudex admittere debet, Io. Andr. *in cap. cum contingat nu. 24. vbi etiam alij de officio deleg.* Specul. *in tit. de position. §. 7. n. 7. in fin. & nu. 8.* cum aliis allegatis in dicta Burgi S. D. Iurispatronatus, & omittere disputa-
12 tionem † pertinentiæ, vel impertinentiæ ipsarum positionum, vt lites abbreuientur, Vestr. *in prax. lib. 5. cap. 14. nu. 6.* qui refert ita seruari consueuisse, & ibi Adden. *n. 2.* post Decian. *in capit. in nomine Domini nu. 34. de testibus*, & sequuta est Rota *in dicta Burgi S. Domini coram R. P. D. meo Vbaldo.*
13 Nec applicatur motiuum, quod Rota non admittat de stylo tacitam confessionem in contumaciam non respondentis positionibus iuxta Decis. Cardin. Seraph. 405. *nu. 1. & 408. nu. 4* quia dixerunt Domini, quod non ad hunc effectum cogitur in Rota pars respondere positionibus, sed vt ponens releuetur ab onere probandi, si aduersarius positiones confitea-
14 tur, aliis ob contumaciam † non imponitur pœnas, vt habeantur pro confessatis, sed vt procedatur ad pœnas in monitorio ad respondendum comminatas, vt expressè dicit Vestr. *loco supra citato*, vbi ponit hanc praxim; Neque enim ex eo, quod in Rota non admittatur huiusmodi confessio contumacialis cen-
15 seri debet † sublatus vsus positionum, cum imò illum
16 à Rota esse approbatum † constet ex *decis. 779. par. 2. in recent. & in dicta Burgi S Domini iurispatronatus coram*
17 *R. P. D. meo Vbaldo*, vbi fuit resolutum † esse respondendum positionibus, quæ emanarunt in causis Rotalibus, & passim in aliis causis.

Et ita vtraque parte informante, &c.

Merlin. Decis. 238.

SVMMARIVM.

3 *Ad positiones responsio vt præiudicet quid requiratur.*

4 *Positiones quando dantur per Procuratorem, vt releuent, debet docere de specialissimo, & indiuiduo mandato ad sic, & sic ponendum.*

5 *Et insuper docere de mandato ad iurandum de veritate materiarum in actis specificatarum.*

6 *Positionibus vt pars aduersa cogi possit respondere, quidnam sit necessarium.*

7 *Confessio emanata per responsionem ad positiones, effectus eius, vt sit irreuocabilis.*

8 *Positionibus vt procurator validè respondeat, requiritur specialissimum mandatum ad sic respondendum in indiuiduo.*

DECISIO CIV.

3 PRout nec etiam vis fieri potest in confessione Æmiliæ respondentis ad positiones ei datas, quoniam non constat, procuratorem, qui eas dedit in actis, assecurauisse, quod esset verum cum specialissimo, & indiuiduo mandato Dominici sui princi-

palis ad ponendum materias in actis specificatas, &
4 iurandum de veritate eorum, † prout id necessarium
5 est, vt reus cogi possit † ad illis respondendum *capit. præsentium de testib. in 6.* glos. *in l. vnica verbo soluere in fin. C. de confess.* DD. *in capit. par tractandis num. 2. de iuram. calum.* Ias. *in l. Iudices num 7. C. de iudic. & in l. possideri nu. 24. ff. de acquir. possess.* atque vt responsio, quatenus
6 emanauerit, † inducat † confessionem irreuocabi-
7 lem, quæ est effectus positionum, Neuizant. *cons. 7. num. 12.* cum aliis allegatis per Rot. *decis. 779. num. 2. 3. & seqq. par. 2. recent.* Sicut etiam huiusmodi manda-
8 tum specialissimum, & indiuiduo † ad sic respondendum positionibus datis requiritur in procuratore, vt illius responsio admittatur, vt latè fuit dictum *in prænestina bonorum 31. Ianuarij 1624. coram me.*

Et ita vtraque parte informante, &c.

Merlin. Decis. 239.

SVMMARIVM.

3 *Testes admittere tertia vice super eadem materia non caret periculo subornationis.*

4 *Examen nouum non est concedendum, quando adest suspicio subornationis testium.*

5 *Articuli, vt non dicantur noui, sufficit, vt idem in substantia articuletur, quod antea fuit articulatum, quamuis in cortice verborum sit differentia.*

6 *Examen nouum testium solet denegari, quando iam discussa fuerunt dicta aliorum testium.*

7 *Testium nouum examen ex stylo Rotæ solet admitti, quando dicta testium solemniter non fuerunt publicata.*

8 *Sed intellige verum, quando summarium solummodo fuit datum procuratori, ideoque secus est dicendum, quando pars etiam vidit, & ex professo dicta testium fuerunt discussa.*

9 *Examen nouum testium est admittendum, quando cessat suspicio, & materia, quæ articulatur est releuans, & est merè profana.*

10 *Remissoria in profanis datur sine fumo, data releuantia articulorum.*

DECISIO CV.

1 DEdi dubium an dicti articuli essent admittendi, & contra quos, & Domini quo ad Plodium negatiuè, quo autem ad Æmiliam affirmatiuè responderunt. Nam quo ad Plodium iam quater fuerunt contra eum dati articuli, & examinati testes, & enixè tentatum, vt probaretur frumentum etiam trituratum in orea floris, ad illius manus peruenisse, & ipsorum testium summarium traditum fuit vtrique parti, & dicta testium pluries etiam coram bon. mem. Vbaldo, & R.P.D. meo Verospio discussa fuerunt, vnde admittere quinta vice testes super eadem materia non careret periculo subornationis, præsertim cum partes sint instructæ in discussionibus factis in Rota super depositionibus testium, & facili negotio suppleri, & prouideri, vt iuxta intentionem partium, & pro victoria causæ testes deponerent: &
4 propterea stante hac suspicione † non est concedendum nouum examen, *capit. fraternitatis cap. intimatio de testib. auth. at qui semel, C. de probat.* & in corpore vnde sumitur; primò quia verò Authentica de testibus Farinac. *de testib. quæst. 75. n. 68. & 69. cum seqq.* Rota apud Cardin. Seraph. *decis. 6. & 8. nu. 1. & seqq.* & in hac ma-
5 teria sufficit, quod idem in substantia articuletur, † licet in cortice, & structura verborum sit differentia, Bart. *in authen. at qui semel num. 24. C. de probat.* Benintend. *decis. 3. sub num. 1.* Rota coram S. mem. Gregor. XV. *decis. 497. & num. 3. & in Pampilonen. iuris visitandi 15. Martij 1624. coram me*, vbi alij referuntur, & in his terminis fuit denegatum nouum examen, eo quia
6 fuerunt iam discussa dicta aliorum ratione, † & in resolutionibus detectæ exceptiones *in Albanen. confinium 22. Aprilis 1622. coram R.P.D. meo Pirouano.*

7 Nec applicatur stylus Rotæ admittendi nouum examen, quando non fuerunt solemniter publicata dicta testium, sed solummodo procuratori data copia, vel summarium, quia non est extendendus, quãdo pars etiam vidit, & ex professo discussa fuerunt
8 dicta testium, & scindi † adest suspicio, de qua per glos. *in dict. cap. fraternitatis*, & per Card. Seraph *d. decis. 688. n. 3.* & S. mem. Greg. *dict. decis. 497. n. 4.*

Quo autem ad Æmiliam, visum fuit posse admitti articuli, quia quoad rem cessat motiuum suspicionis, & materia, quæ articulatur est releuans, &
9 sit merè profana, vnde etiam † sine alio fumo admit-
10 tuntur articuli, *l. Iudices, C. de fid. instrum.* † Rot. apud Mantic. *decis. 369. nu. 1.* & S. mem. Gregor. XV. *decis. 124. nu. 1.* & aliis, &c.

Et ita vtraque, &c.

Merlin. Decis. 314.

SVMMARIVM.

9 *Articulans non fatetur.*

10 *Confessio procuratoris non habentis speciale mandatum ad confitendum non præiudicat principali.*

DECISIO CVI.

VNde non obstat, quòd capitulum articulauerit vnionem, quia vltra quod, articulus deberet intelligi, iuxta statum, & sic non de vnione merè reali, sed mixta, & cum qualitate præsentiæ cessat
9 penitus; † tum quia articulans non fatetur, Alexan. *cons. 80. num. 11. lib. 2.* Seraph. *decis. 1054. nu. 2.* & passim a-
10 libi Rota: † tum etiam, quia esset confessio Procuratoris, non habentis ad hoc confitendum speciale mandatum, quæ propterea capitulo non posset nocere: per ea, quæ notantur *in l. 2. §. fin. ff si cert. petat.* Castrens. *in l. non solum, n. 2. ff. de procurat.* Rot. *decis. 613. n 9. part. 1. diuers. & decis. 407. n. 3. & decis. 270. n. 9.* vbi Adden. *nu. 12.* apud Gregor. XV.

Pœnia Decis. 467.

SVMMARIVM.

1 *Articuli, quando sunt releuantes, & causa est profana, in qualibet instantia conceditur remissoria.*

2 *Attestationes postquam sunt publicatæ, non est licitum examinare alios testes.*

3 *Articuli illi sunt resecandi, si fuerint concepti ad euitandam causæ expeditionem, vel ad aliquid contra veritatem machinandum.*

4 *Articulo vno releuante dato cæteri solent admitti, sed hoc procedit, quando cæteri articuli non sunt sua natura releuantes.*

5 *Secus tamen est, quando cæteri articuli sunt sua natura releuantes.*

6 *Post attestationes publicatas si admitterentur noui testes, facilè esset veritatem violare.*

7 *Minores beneficio restitutionis in integrum admitti possunt, ad pro-*

ad producendos nouos testes, etiam post factam publicationem. Secus si materia apparet suspecta.

DECISIO CVII.

SVper dubio dato, An esset danda remissoria Dominis de Beccaria, Rota affirmatiuè respondit, fuisse dandam, exceptis tamen articulis, super quibus testes examinati in partibus fuerunt publicati: censuit tamen super omnibus articulis fuisse concedendum, si in lite aderant minores.

1 Respectu primæ partis non erat difficultas, nam cum causa esset profana, & articuli viderentur releuantes in qualibet instantia erat concedenda, & maximè in tertia, sicut in casu proposito, Cassador. *decis.3. de dilat.* Veral. *decis.68.par.3.*

Et neque Ioannes Baptista Terbus, qui tuebatur iure Ecclesiæ contra Dominos de Beccaria in hac parte repugnabat, contendebat tamen ex vigintiquinque articulis in actis productis, octo continentes corrosionem partis leuitorij Baciani, vbi erant sita bona Ecclesiæ, quæ Terbus vindicare prætendebat prius esse rescecandum, quod Rota libenter faciendum censuit: quoniam eandem corrosionem Domini de Beccaria coram ordinario articulauerat in partibus, & super ea examinauerant decem, & septem testes, quorum dicta per eundem ordinarium parte
2 citata fuerant legitimè publicata: vnde † non licebat post publicatas attestationes alios testes examinare: *cap. fraternitatis, cap. intimauit, & cap. constitutus, il 2. de testib. Clementina fin. eodem titul.* & præsertim in hac causa id prohibendum videbatur propter timorem subornationis, ex eo, quod ex districtione causæ reddebatur Dominis ista corrosio satis suspecta, &
3 in hac propositione videbatur vel allegata ad † euitandam causæ expeditionem ad fauorem Ecclesiæ, vel ad aliquod contra veritatem machinandum.

Et propterea non erat locus stylo Rotali iuri con-
4 formi, quod dato † vno articulo releuante cæteri soleant admitti, quia ille stylus procedit, quando cæteri articuli non sunt sua natura releuantes, secus ta-
5 men † quando apparet suspecti, & timori subornationis subiecti, vt in casu proposito, in quo testes fuerunt examinati, & eorum dicta publicata, vt di-
6 ctum est, si enim post publicatas attestationes † contra aperta Canonum decreta iste stylus admitteretur, facilè esset per nouos testes corruptos, vel deceptos veritatem causarum violare.

Placuit tamen dominis illud adhibere temperamentum, vt si minores essent in causa illorum fauore non obstante publicatione testium, super omnibus articulis remissoria concederetur, communis e-
7 nim sententia esse videtur † minores beneficio restitutionis in integrum admitti posse ad producendos testes, etiam post factam publicationem, Innocentius, Abbas, & Imola *in cap. auditis de restitut. in integr.* & aliis, quos refert Gabriel. *in commun. opinionib. tit. de testibus conclus. 21. n. 46.* quia tamen materia videbatur
8 suspecta, † & eadem antiqua corrosionis probatio procurabatur, Terbo incumbebat omnem adhibere diligentiam, ne aliqua fraus fieret.

Pœnia Decis. 382.

SVMMARIVM.

1 *Lis quando non est super titulo beneficij censetur profana, ita vt in qualibet instantia posset concedi remissoria.*
2 *Remissoria non solet de stylo negari, quando vnus articulus est releuans.*
3 *Articulus vnus releuans sufficit ad obtinendam remissoriam, licet alij sint impertinentes, vel calumniam sapere videantur.*
4 *Reputatio communis per testes probanda est.*
5 *Consuetudo faciendi concursum coram Episcopo testibus probanda est.*
6 *Articuli, qui continent quid iuris non sunt probandi per testes.*
Probatio negatiua non potest probari per testes, num. 6. limita num. 7.
7 *Negatiua reducta ad rem certam, & certum tempus, non est improbabilis.*

DECISIO CVIII.

DOmini dixerunt dandam fuisse remissoriam D. Episcopo Tudertino, quia cum non augeretur
1 super titulo beneficij causa censebatur † profana, quo casu in qualibet instantia solet remissoria concedi, etiam sine fumo, Verallus *decis. 68. nu. 1. par. 3.* Mohedanus *decis. 199. alias est 5. de probation. in impres.*

Et licet aliqui articuli viderentur calumniam sapere, nihilominus sextus erat releuans, in quo articulabatur, Prioratum Sancti Nicolai de Æciptis per tempus, & tempora ex generali consuetudine, & communi reputatione vigente in Ciuitate Tudertina nunquam fuisse habitum, nec reputatur pro dignitate, nec illius Rectores habuisse aliquam præeminentiam, vel dignitatem. Nam septimus, in quo continebatur, quod occurrente vacatione dicti Prioratus, seu Parochialis concursus fuerat factus coram Episcopo Tudertino, pro tempore existente, & per eundem de illa fuisse prouisum personæ in concursu
2 approbatæ, notum est autem, † dato illo articulo releuante, non solitum esse de stylo Rotæ denegari
3 remissoriam: licet aliqui alij sint impertinentes, † vel calumniam sapere videantur, ista verò commu-
4 nis reputatio † per testes probanda erat, Cassadorus *decis. 3. n. 9. de probation.* Ruinus *cons. 52. num. 5. lib. 5.* sicut
5 etiam prædicta consuetudo † faciendi concursum coram Episcopo: *glos. in l. de quibus, ff. de legibus,* Bart. *in l. 2. n. 80. C. quæ sit long. consuet.*

Quibus non obstabant contenta in sexto articu-
6 lo, quæ videbantur continere † quid iuris, & negatiuam probationem, quæ non debent probari per testes, quia respondebatur, communem putationem per testes fuisse probandam, vt supra dictum est, &
7 negatiuam propriè redactam † ad eam rem certam, & certum tempus non esse improbabilem, Æratus *cons. 12. n. 68. lib. 2.* Curtius Senior *cons. 72. n. 2.*

Pœnia Decis. 606.

SVMMARIVM.

1 *Remissoria in profanis, in qualibet instantia, etiam in gradu restitutionis in integrum, data articulorum releuantia, concedi solet.*
2 *Remissoria post rem iudicatam non datur.*
3 *Remissoria semel concedi solet.*
4 *Remissoria ob suspicionem calumniæ denegatur.*
5 *Remissoriæ petitis quando non carent suspicione calumniæ.*
6 *Remissoria denegatur, quando petitur, postquam sententiæ sunt latæ, & non in causa sunt facta pluries decisiones, cum tunc petitio tendere videatur, vt contra decisiones factas instructis testibus examinandis, noua probatio pateat.*

7 *Articuli super eisdem, quando amplius non sint admittendi.*

8 *Testium depositiones, postquam sunt intellectæ, & sunt discussæ, tunc super eisdem articuli non admittuntur, nec recipiuntur ijdem, vel alij testes.*

9 *Monachi de iure communi sunt incapaces exercitij curæ animarum, quamquam ex Apostolicis priuilegiis eam exercere valeant.*

10 *Monasterium aliquod, si Sacramenta confluenti populo administret in sua Ecclesia de expressa licentia Ordinarij, ex hoc arguitur, quod non habet curam animarum.*

11 *Ecclesiæ, si non debeantur decimæ iure Parochiali, cessat præsumptio Parochialitatis, quæ ex eis oritur.*

12 *Ex testibus nulliter examinatis, & suspectis de falso, nullus fumus probationis colligi potest.*

13 *Articuli noui dicuntur ijdem, quam veteres, si tantum verbis diuersis fuerint concepti.*

14 *Rei substantia, & effectus attendi debet, non autem verborum sonus.*

DECISIO CIX.

ROta censuit non fuisse dandam remissoriam Abbati, & Monasterio de charitate Ciuitaten. ad probandum prædictum Monasterium habere parochiam certis finibus distinctam, quia licet in prosa-
1 nis in qualibet † instantia etiam in gradu restitutionis in integrum data articulorum releuantia, concedi soleat: in hoc tamen casu denegata fuit, quia omnes regulæ contra remissoriam extare videbantur.

2 Prima quorum post rem † iudicatam non datur remissoria, Verallus *decis.51.lib.3.*

3 Altera, quia remissoria † semel concedi solet, Fastolus *dubio 28.*

4 Tertia quoniam † ob suspicionem denegatur, Cassador. *decis.3. de dilat.*

5 In hoc autem casu non videbatur carere calumniæ suspicione, cum enim hæc causa primo in partibus, & rursus in Rota coram pluribus Auditoribus multis annis in multis instantiis fuisset diligenter inter partes agitata, & discussa, & multi testes examinati, & factæ probationes, ex quibus tandem contra prædictum Monasterium fuerant plures sententiæ latæ, & deinde vigore remissoriæ à Monasterio obtentæ, alij denuò testes fuerint examinati, nec ei profuerint, consequenter ista noua remissoria peti-
6 tio, eo tendere videbatur, † vt contra decisiones factas institutis testibus examinandis, noua probatio pateretur, & ideo meritò fuit denegata. Roman. *cons. 273.n.3. vers. nec in præmissa.* Felyn. *in cap. de cætero nu.12. per totum de re iudic.* Gratian. *cons.138. nu.29.lib.2.* Cassador. *dicta decis.3.num.1.de dilat.* Verall. *decis.32.n.4.par.2.*

Supradictis accedebat vulgaris regula, quod post
7 intellectas testificationes resultantes ex dictis † testium, & post illarum discussionem super eisdem non
8 admittuntur articuli, neque recipiuntur iidem, † vel alij testes propter timorem subornationis. *cap. fraternitatis, cap. cum venisset de testib. Clem. final. de testib.*

Eandem suspicionem augebant sequentia: pri-
9 mum, quia de iure communi regulariter † Monachi incapaces sunt exercitij curæ animarum, quanquam ex Apostolicis priuilegiis eam exercere valeant.

Præterea ex discussione huius causæ constiterat,
10 prædictum monasterium † de charitate sacramenta confluenti populo administrasse in sua Ecclesia de expressa licentia Ordinarij.

Denique innotuerat, Monasterium percipere consueuisse decimas in loco *de los Valles*, ex eo succes-serat cuidam nobili viro fratri Mexiæ, qui in dicto Monasterio professionem emiserat.

Ex quibus inducti fuerunt domini ad denegandam remissoriam, ista enim omnia suadebant, Mo-
11 nasterium † non habuisse talem parochiam, vt iure parochialitatis sibi decimæ deberentur.

Et consequenter satis videbatur euanuisse fumus, quem in hac propositione præstare conantur infor-
12 matores pro Monasterio collatum † ex testibus nulliter examinatis, qui supra dicta suspecta arguebant.

Neque obstabat prætensio Monasterij deducta
13 ex eo, quod modo exhiberentur † noui articuli, quoniam licet diuersis verbis essent concepti; eandem
14 tamen rem continebant, & Rota potius † considerabat rem ipsam, & effectum, quam verba.

Pœnia Decis. 907.

SVMMARIVM.

2 *Articulans non fatetur secus ponens, nam positiones inducunt confessionem.*

3 *Articulans censetur aliquando fateri in articulis.*

4 *Confessio articulantis, facta in ipsis articulis, reuocari non potest, nisi de errore constet.*

5 *Positiones si fiant cum iuramento, operantur confessionem.*

DECISIO CX.

2 QVamuis sæpè constitui soleat differentia inter confessionem factam in articulis, vt articulans
3 non censeatur fateri: † & eam, quæ fit in positionibus, vt is qui ponit, fateri censeatur; tamen sæpè etiam articulans habetur pro confitente, Abbas *in cap. examinata num.3. vers. nota tertiò*; & Felynus *num.2.*
4 *vers. aduerte tamen de iudic.* adeo, † vt talis confessio reuocari non possit, nisi de errore constet, Veral. *decis. 192. incip. confessio facta in articulis, num.1. par.1.* Quod in hac facti specie sine controuersia fuit receptum, quia ista confessio non solum fuit facta per procuratorem in Curia, sed etiam per principalem in partibus, & per Abbatem, & conuentum deliberatè, & solemniter præcedente Rotæ ordinatione super specificatione materiæ in articulo contentæ, Alexander *consil.71.num.6. vers. nec obstat lib.3.* Parisius *cons. 21.n.*
5 *22. versic. & ita vltima, lib.4* †. Grammaticus *consil. Ciuil.141.num.10.* Riminaldus Iunior *consil.426.n.20. versic. tantoque magis lib.4.*

Duran. Decis. 121.

SVMMARIVM.

1 *Remissoria non datur si articuli sunt irreleuantes.*

Articuli sunt irreleuantes si probari non possunt.

2 *Læsio non attenditur in donatione, seu remuneratione, & vide rationem, ibidem.*

Declara, id verum esse in donatione, seu remuneratione, quæ fit ex mera liberalitate ad fauorem alicuius, & quæ non est correspectiua, secus quando non fit ex mera liberalitate, sed fit respectu alicuius dati, aut remissi per illum, cui renunciatur, & donatur; quia tunc attenditur læsio, ita vt intret dispositio l.2. C. de resc. vend. num.20. & ratio redditur, nu.21.

Amplia primo, hoc procedere, etiam si in donatione correspectiua dictum fuerit, quod pro lite est donum, quia intelligitur de medio excessu, non autem de eo, quod est vltra dimidiam, nisi etiam expressè dictum sit, quod datur illud plus, siue

siue in modica, aut magna quantitate, & quantumcumque sit, num.22.

Amplia secundo procedere, etiam in simplici donatione, quando donata sunt res magni valoris, & donans iusto errore deductus credebat eas esse modici valoris, nu.23.

3 *Renunciantibus iura sua non datur regressus.*

4 *Donare, & renunciare iuri suo vnicuique concessum est.*

5 *Renuncians, seu donans si sit maior præsumitur benè informatus de rebus renunciatis, seu donatis, & consequenter, quod voluerit liberalitatem exercere.*

Fallit in renunciatione, seu donatione respectiua, & stante in ea enormissima læsione, quia tum talis scientia non præsumitur, etiam in maiore, nu.24.

6 *Læsio omnis cessat in donante sciente valorem rei donatæ.*

7 *Transactio, & sententia, quæ transiuit in iudicatum æquiparantur.*

Hoc procedit in transactione suis partibus absoluta, nempè quando in ea concurrunt tria iuris requisita, de quibus remissiuè, num.25.

8 *Transactio inuenta est ad finiendas lites, sicut & res iudicata.*

9 *Et vtraque impedit litis ingressum.*

10 *Remissoria non datur habenti contra se rem iudicatam, declara, vt num.25.*

11 *Is qui transegit, admitti non debet ad probandum, siue per instrumenta de nouo reperta, siue per alias probationes, quæ amplius non subsistunt, sed irrita fiunt ipso iure, etiam si hoc inter contrahentes actum non sit.*

12 *Transactio tendit ad liberandum.*

Remed. l.2. C.de rescind vend. *non habet locum in actu liberatorio.*

13 *Iuramentum excludit omnem læsionem, dummodò seruari possit sine peccato, fallit stante absolutione, n.28.*

Et maximè si læsio sit vltra dimidiam in magno excessu, n.32.

14 *Renunciatio facta intuitu ingressus in religionem, non rescinditur prætextu cuiusque enormissimæ læsionis.*

15 *Remissoria in profanis non solet denegari, stante releuantia articulorum.*

16 *Remissoria redditionis rationis importat etiam remissionem fructuum ex bonis administratis præceptorum.*

17 *Transactio regulariter rescinditur, probata enormissima læsione.*

Hoc procedit etiam inter fratres, qui transegerunt super hæreditate paterna, & fraterna n.19.

18 *Laudum rescinditur ex capite enormissimæ læsionis.*

24 *Liberalitas non præsumitur in contractibus respectiuis.*

26 *In transactione deficit bona fides, stante enormissima læsione, & oritur dolus re ipsa, nu.29.*

27 *Remissoria conceditur si fuit commissa causa rescissionis transactionis.*

Remissoria conceditur contra rem iudicatam, quando est commissa causa restitutionis in integrum, & datur magnus fumus releuantiæ articulorum.

DECISIO CXI.

EQues Martius Tagliaferrus obtenta iam absolutione à iuramento, petiit remissoriam ad effectum probandi, quod in transactione inita inter ipsum, & Paulum Camillum Tagliaferrum eius fratrem fuit enormissimè læsus, dum pro libris 800. annuis vita sua durante dumtaxat remisit, (vt prætendit) libras 7047. annuas, & perpetuas, & fructus plurium annorum per dictum Camillum perceptos ex portione ad ipsum spectante in hæreditatibus Alexandri eorum Patris, & Ioannis Baptistæ communis fratris, necnon alia bona fideicommisso supposita ad eius fauorem.
1 † Remissoriam autem non esse dandam contendebatur pro parte Camilli ex irreleuantia articulorum, quia etiam si illi probentur, parum, aut nihil (vt dicebatur) Martio probatio prodesse possit, quo casu non datur remissoria, Cassiador. *decis.2. de dilat.* Caputaq. *decis.32. par.2.* Rot. *decis.126.n.2.& decis.503.n.2.par.2.recent.* irreleuantia verò ex sequentibus deducebatur.

Primò, quia in dicta transactione eques Martius donauit, & remisit Camillo omnia alia iura sua ex-
2 ceptis ibi expressis: † attamen in donatione, seu renunciatione, quæ donationem importat, ne attenditur læsio, *leg.maioribus, C.communi vtriusq. iudic.* alioquin omnis donatio reuocari posset, quia semper læsio prætenderetur, vt notant communiter Doctor. *in l.2.de rescindend vendit.* Alexand *cons.53.nu.21.vol.3.* Anchar. *cons.433.num.3.* Crauett. *cons.160. nu.1.* Dec. *consil.181.num.4.* Bertrand. *cons.22.num.6. volum.2.* Socin.Iun. *cons.67. num.23. volum.3.* Thesaur. *decis.66. per tot.* vnde
3 † renunciantis iura sua non datur regressus, *l.quæritur, §.si venditor, ff.de ædil. edit. leg. si maritus, §.si negauerint, ff.ad leg. Iul. de adult. & l.postquam lis, C.de pact.*
4 † cuique autem concessum est donare, iurique suo renunciare, *cap.periculosum 7. quæst.1.* & vulg. text. *in l.rè*
5 *mandata, C.mandati*, & tantò magis, † quia tempore transactionis eques Martius erat maior, qui ideò præsumitur benè informatus valoris rerum, quibus renunciauit, & consequenter, quod voluerit libera-
6 litatem exercere, Anchar. *dict.cons.433.num.3.* † in donante autem sciente valorem rei donatæ, cessat omnis læsio, *leg cum donationis, C.de transact.* Ias. *in l.si quis cum aliter num.17. versic. prima conclusio. ff.de verbor. obligation.*

7 Secundò, quia † transactio, & sententia, quæ transitum fecit in rem iudicatam, æquiparantur, *l.non minorem, C.de transact. & leg.2.ff.de iur.iur.* Surd. *cons.*
8 *418.num.12.* † Transactio enim inuenta est ad finien-
9 das lites, sicut & res iudicata, *l.fratris, C.de transact.* † & vtraque etiam impedit litis ingressum, *cap.2. de litis contest. in 6. l.causas, C.de transact.* Surd. *cons.451.nu.16.*
10 † vnde sicut habenti contra se rem iudicatam non datur remissoria, Caputaq. *decis.51.par.3.* Rot. *decis.406.*
11 *num.2. in fin.par.2.recent.* † ita nec qui transegit admitti debet ad probandum, siue per instrumenta de nouo reperta, *l.sub prætextu instrumenti, C.de transact.* siue per alias probationes, quæ amplius non subsistunt, sed ipso iure irritæ, & caducæ fiunt, etiam si hoc inter contrahentes actum non sit, vt probat text. notabilis *in capit.1. extr. de transact.* Bald. *super rubric. ex-*
12 *tra eodem tit.* & Ias. *in d.l.fratris*, & accedit, † quod transactio tendit ad liberandum, in actu autem liberatorio Remed. *l.2. C.de rescind.vendit.* locum non habet *l.sub prætextu specierum, C.de transact.* vbi hoc notant Doctor.

Tertiò transactio, de qua agitur, fuit iuramento
13 roborata, † iuramentum autem excludit omnem læsionem, *auth.sacramenta puber. C.si aduersus vendit.* dummodò, vt hic, seruari possit sine peccato, *cap. quamuis pactum de pact.in 6.* Aretin. *in l.qui superst tu, ff.de acquir.hæred.* Ias. *in dict auth.sacramenta puberum nu.43. cum seqq.* Alexand. *cons.42.lib 7.* Socin.Iun. *cons.67. num.22. lib.2.* Paris. *cons.96. num.66.lib.1.* Curt Sen. *cons.43.* Anton.Rub. *cons.12. num.16.* Crauet. *cons.114.* & Dec. *consil.181.num.3.*

Quartò, & vltimò opponebatur, quod, circumscripta dicta transactione, obstat equiti Martio renunciatio, quam ipse fecit Alexandro patri suo (cui successit Camillus) de legitima, & omni iure tunc spectante ad ipsum, & quod ei in futurum spectare pos-

set in bonis paternis, & maternis, & ex causa cuiusuis fideicōmissi purificati,& purificandi,seu quomodolibet ad ipsum spectantibus,seu quæ spectare possent,
14 quæ † renunciatio cum ab eo facta fuerit cogitante de ingressu religionis, prætextu cuiusuis enormissimæ læsionis, non potest tractari, Crauet. *cons.160.num.1.* Ceual.*pract.quæst.comm.quæst.115.n.6.* Guttier. *in repetit. cap. quamuis pactum verb. dum nuptui nu.3. de pact. in 6.* Couar. *in repetit. eiusdem capit.3. par. felect.12. num.5.* vbi rationem assignat,& Thesaur. *decis.66.nu.2. in fin.* Rot. *decis.587.n.9.& 10 par.1.& 714.nu.9. par.2. recent.* vnde cum Alexander præuia mentione dictæ renunciationis testatus fuerit de eius bonis ad fauorem prædictorum Camilli, & Ioannis Baptistæ, cum reciproca inter eos fideicommissaria substitutione, vt prætenditur, consequenter Martius non potest dare de læsione, & sic cessat remissoria, quæ ad dictum effectum petitur.

Cæterum his non obstantibus ter causa proposita, fuit hodie resolutum, remissoriam esse dandam, &
15 ratio resolutionis fuit, † quia, cum versemur in profanis, & articulorum materia sit releuans, illa non potest denegari, Caputaq. *decis.59. par.3.* Rot. *decis.102. nu.1.par.1 diuers.& decis.695.n.2.par.2.recent.* Greg XV. *decis.415.n.1.*

Releuantia autem, dum non obstant contraria obiecta, est clara ex lectura articulorum, quia eques Martius in dictis articulis probare intendit valorem bonorum, quibus renunciauit, in illorum reditu excedere, non solum dimidiam scutorum 160.annuorum vita sua durante tantum sibi assignatorum in transactione, sed etiam vltra duas tertias cum dicta scuta 160. importent solum libras 1800. portio autem, quæ circumscripta transactione ad ipsum spectabat, tam ex hæreditate paterna, quàm ex hæreditate Ioannis Baptistæ fratris prædefuncti reddat (vt prætendit) singulis annis libras 7045. etiam inspecto futuro litis euentu, quæ læsio eo magis augetur, quia in dictis articulis ponitur, quod ante tranlactionem eques Martius possidebat bona prædicta in communi cum Camillo, & prætendit, quod Camillus per 10. annos illa solus administrauerit in absen-
16 tia equitis Martij, & tamen in dicta transactione † fuit etiam remissa Camillo reditio rationis, & per consequens fuerunt ei remissi fructus per dictum tempus percepti, glos. *in leg. Aurelio, §. Caius, in verbo eos,& ibi Bart.n.1. ff de liber.leg.* Ruin. *cons.54. nu.23. lib.1.* qui fructus, vt asseritur, ascendunt ad libras 70. mill.

17 Prædicta autem † læsione probata transactio esset rescindenda, Bart. Ang.& Imol *in l.si quis cum aliter, ff.de verbor.obligat.* Abb. *in cap. cum causa de empt. & vendit. nu.10. & in l.si quis maior nu.37. C.de transact.* Modern.Suarez *alleg.22.in fin.* Molin. *de Hispan. primogen. lib.4.cap.9.nu.34.& 35.* Pinell. *in l.2 n.25. C.de rescindend. vendit.* Mantic. *de tacit.& ambig. lib.26 tit.9. nu.23.* Modern.Roman. *discept forens. cap.788. nu.1.* Alexand. *cons. 42.n.11.lib.1.* Dec. *cons.60.num.4.* Crauet. *cons.151. num.26.* Cephal. *cons.137 num.57.* Rot. *decis.625 num.7 par.1.recent. & decis.268.nu.6. in impres. apud Reuerendis. D. meum De-*
18 *canum,* † & idem dicendum est de laudo, quod habet vim transactionis, Socin.Sen. *cons 105. in fin.lib.4.* Decian. *cons 65. n.43.lib.5.* Paris. *cons.24. num.159.lib.2.* &
19 Rot. *decis.588.n.1.& 3. par.2.recent.* † & in puncto, quod transactio inter duos fratres super hæreditate paterna, & fraterna rescindatur in enormissima læsione, Ludouis. Peguer. *decis.137. per tot.*

Neque obstant contraria obiecta, nam ad primū,
20 † quod læsio non attenditur in donatione, respondetur illud procedere in donatione, seu renunciatione ex mera liberalitate simpliciter, & absolutè ad fauorem alicuius facta, quando scilicet quis ideò solum,& principaliter donat, aut remittit, quia donare, aut remittere animo donandi vult, & ratio est, quia ita donans semper diceret se læsum, & sic nulla donatio subsisteret, nec cuiq; permissum esset donare, & liberalitatem ad libitum exercere, vt benè Anchar. *cons.433.* & in his terminis loquuntur Doctor. in obiecto citati, secus autem est, quando hoc non principaliter agitur, vt sit mera liberalitas, seu donatio, seu renunciatio fit respectu alicuius dati, seu remissi per illum, cui renunciatur,& donatur, tunc enim attenditur læsio, ita vt intret dispositio text. *in d.l.2.C. de rescind. vendit.* vt in puncto sic distinguit Bart. *cons. 90. n.2. lib.1.* Paul.de Castr. *cons.18. lib.1.* Curt. Iun. *cons. 141. colum.3.* Crauet. *cons.192. num.1.* & Dec. *cons.180. &*
21 *181.* † & ratio est, quia causa finalis donandi non fuit mera liberalitas, sed illud datum, aut receptum, quod renuncianti datur in recompensationem, ita vt præsumendum sit, quod donās, seu renuncians existimabat illud, quod recepit esse æquiualens rei per eum donatæ, seu renunciatæ, & quod si sic non esset, non renunciasset, aut donasset, Socin. *consil.183.lib.2.* Ber-
22 trandi *consil.46.num.6.volum.2.* quæ † ratio adeò viget, vt militet etiamsi in donatione correspectiua dictum sit, quod plus est dono, quia intelligitur de modico excessu, non autem de eo, quod est vltra dimidiam, nisi etiam expressè dictum sit, quod datur illud plus, siue in modica, aut magna quantitate, & quantumcumque sit, Alexand. *cons.105.nu.3.lib.6.* Socin. *cons.48. colum.2.post med. lib.4.* Ias. *in d.l.si quis cum alter nu.17.* &
23 Peguer. *vbi supra,* † & quod tertius est, locum etiam habet in simplici donatione, quando donatæ sunt res magni valoris,& donans iusto errore ductus credebat, eas esse modici valoris, Aretin. *in l.qui superstitis, ff.de acquir.hæredit.* Alex *cons.53. num.21. lib 3.* vnde cum eques Martius non simpliciter, sed respectiuè donauerit, cessat obiectum.

Neque obstat, quod eques Martius, vti maior tempore transactionis, esset sciens valoris rerum donatarum, & ideò quod voluerit liberalitatem ex-
24 ercere, † quia non præsumitur liberalitas in contractibus respectiuis, in quibus stante enormissima læsione, etiam in maiore potius ignorantia valoris rerum, quam scientia præsumitur, glos.& Bart. *in l. quisquis, per illum text. C.de rescindit.vendit.* Anton. de Butr. *cons.52.* & Couar. *lib.2.var.resol.cap 4.n.1.*

25 Minus obstat † secundum obiectum, quod transactio, & res iudicata æquiparentur, quia æquiparatio procedit in transactione suis partibus absoluta, nempè quando in ea concurrunt tria hæc iuris requisita, quod fuerit super re dubia, *l.1. ff.de transact.* item aliquo dato, vel retento, *l.transactio, C.eod.* & demum, quod in ea bona fides interuenerit, *l.2. §.fin. ff. ad Trebell. & l.sub prætextu instrumenti, C. de transact.* in transactione autem, de qua agitur, quidquid sit de duobus primis requisitis, si materia articulorum est vera, & circumscripta transactione, eques Martius
26 ius bonum fouet, † deficit bona fides saltem in re ipsa stante enormissima læsione, glos *in d.l.sub prætextu in princip. & in l.tres fratres, in verb. posse de pact.* & communiter Doctor. post Bart. *in d.l.si quis cum ali-*
27 *ter,* & Dec. *cons.180.num.7.* & cessat difficultas, † quia fuit in specie commissa causa rescissionis dictæ transactionis, vnde danda est remissoria, sicut & illa datur contra rem iudicatam, quando est commissa causa restitutionis in integrum aduersus eam, si detur

magnus

magnus fumus de releuantia, & vt hic in partibus causa non fuit diu agitata, addit. ad Gregor. XV. *decis. 184 num. 7. & decis. 286. num. 7.*

Rota Romana Decis. 35. apud Fenzon.

SVMMARIVM.

1 *Positiones si fuerint producta non seruata forma Statuti, responsio eidem facta non nocet respondenti.*

2 *Clausula, si, & in quantum, ac saluo iure impertinentium, cum qua admittuntur positiones, operatur, vt cum aliàs non fuerint admittendæ, habeantur pro non admissis, ac si reus fuisset protestatus de earum inadmissibilitate, num. 4.*

3 *Confessio facta positionibus, quæ non erant admittendæ, non nocet confitenti.*

5 *Confessio facta nulla præuia protestatione super inadmissibilitate positionum, non nocet confitenti, si ipsas non prævidit.*

DECISIO CXII.

IN Causa Romana Alimentorum præsuppositum fuit sine veri præiudicio, actorem in exhibitione positionum, seu Articulorum, formam Statuti Vrbis *cap. 68. lib. 1.* non seruasse. Rursus ergo quæsitum fuit, supposita illarum admissione cum clausula, si, & in
1 quantum, ac alio Statuto *cap. 70. lib. 1.* An † responsiones ad eas per reum factæ sibi præiudicarent. Maior pars Dominorum fuit in voto negatiuo: quia forma est, quæ dat esse rei, vnde, si à lege, vel Statuto præscripta non fuerit obseruata, corruit actus inde secutus, *l. cum hi, §. si Prætor, vbi Iaf. in 1. notab ff. de transact. l. Iulianus, §. sed & si quis, nu. 4. C. de iur. & fact. ignorant. cum vulgar.* Cum igitur forma Statuti Vrbis mandantis, per actorem positiones, seu Articulos dispositiuè, & ponendo conceptas medio iuramento, parte ad id citata exhiberi, non fuerit seruata, sequitur ad eas factas res non præiudicare, maximè cum nedum Iudex
2 illas admiserit cum † clausula, si, & in quantum, sed etiam Statutum *cap. 70. dict. lib. 1.* velit illarum admissionem intelligi factam cum præseruatiua, saluo iure impertinentium: quæ quidem præseruatiua operatur, vt cum aliàs non fuerint admittendæ, nisi seruatis præscriptis à Statuto, habeantur pro non admissis, Ioan. Andr. Abb. & alij *in cap. cum contingat de offic. deleg.* Baldus *in l. fin. C. qui legit. person.* Alexand. *consf. 166. nu. 6. volum. 6.* & post alios Pedemont. *decis. 5. nu. 9. & seq.* in terminis Riminald. Senior *consf. 596. numer. 8. cum seq.*
3 *volum. 3.* & confessio † eius, qui ad illas respondere non tenebatur, ei non præiudicet, Curt *in l. etiam Iudices, §. quod obseruari num. 41. C. de iuram calum.* Gratian. *consf. 75. nu. 17. lib. 1.* cum allegatis.

Nihil autem interest, quod aduersus eas tanquam informes, reus non fuerit protestatus.

4 Quia primò clausula, † saluo iure impertinentium, posita in Decreto Iudicis, & altero Statuto, idem operatur, atque si reus fuisset protestatus: nam factum Iudicis reputatur factum partis, Riminaldus *consf. 596 in fin.*

5 Secundò, quia ita demum responsio † facta nulla præcisa protestatione, reo præiudicaret, si sciuisset positiones, seu Articulos fuisse conceptos, non seruata forma Statuti; & ita procedit *decis. 3. de sequestr. possess. & fruct. in nou.* cum allegatis, sed quando respondens illas non vidit, seu etiam à Statuto, earum inspectio illi interdicta est, vt est casus Statuti Vrbis, haud tunc posset sibi imputari, si protestationem non interposuit, ita Riminaldus *dicto consil. 596. numer. 3. in fine.*

Et ita, &c.

Rot. Rom. Decis. 37. post Fenzon.

SVMMARIVM.

1 *Mandatum specialissimum requiritur ad respondendum positionibus, & quando intelligatur.*

2 *Confessio facta positionibus per principalem non potest reuocari, nisi constet de errore.*

3 *Confessio vnius ex correis, licet sit iudicialis, alteri non nocet.*

DECISIO CXIII.

CVm D. Bendinellus Saulius comparens coram Auditoribus Rotæ Ianuensis fuerit protestatus, se nunquam voluisse, neque velle, quod Georgius eius frater aliquid potuerit, vel possit agere actiuè, vel passiuè in iudicio, vel extra sine eius legitimo mandato, & à dictis Auditoribus, litteras subsidiales obtinuerit ab A. C. directas pro huiusmodi protestatione intimanda D. Antonio Maria, prout illa fuit intimata; visum fuit Dominis resolutionem dubij, quod proposueram super reuocatione confessionis factæ dicto Domino Georgio, dum positionibus quondam DD. de Franchis, & de Grandis responderent, pendere à qualitate mandati, cuius vigore Georgius dictis positionibus responderat. Cum enim adsit regula, quod ad respondendum positioni-
1 bus requiritur † specialissimum mandatum, Soc. in *consil. 55. num. 8. lib. 1.* Rebuff. *super constitut. Gall. tom. 3. tit. de responsione per verbum credit num. 8.* Menoch. qui alios cogent *consf. 7. num. 12. & seq.* Et specialissimum mandatum hoc casu intelligatur, quando est ad respondendum sic, & sic, Bart. *in leg. fin. C. de procurat.* si Georgius non habuit huiusmodi mandatum, non potuit validè respondere, neque confessio dici potest acceptata per Bendinellum stante prædicta protestatione facta longo tempore post confessionem, constante etiam, quod nihil deducitur ad probandum acceptationem expressam, vel tacitam, quæ hoc casu possit suffragari.

2 Non obstat, quod Georgius † confessus fit, vti procurator, & nomine proprio, vnde confessio videatur à principio fuisse valida, & non potuisse reuocari, nisi docto de errore, Caputaq. *decis. 191. par 1.* nam & ipse Georgius in actis reuocauit suam confessionem, vt erroneam, atque etiam hodie de illius errore docere offertur, quæ inspectio si suscipienda esset, inclinabant domini in hanc sententiam, quod etiam necessaria foret librorum exhibitio, sed ad effectum, de quo agitur, sufficit dicere Georgium fuisse confessum nomine proprio, quia in hac causa, de qua agebatur, erat fideiussor Bendinelli, ac certi iu-
3 ris est, quod in correis debendi vnius † confessio, etiam iudicialis alteri non nocet, Bart. *in leg. ex duobus nu. 32. ff. de duobus reis, & in auth. hoc ita numer. 52. C. eodem,* Bald. *consf. 43. nu. 2. lib. 5.* Roncheg. *in d. l. ex duobus nu. 71. & seq.* Rot. Ianuen. *decis. 65. num. 5. & 6.* vnde in omnem euentum illa confessio Georgij, vt principalis nocere posset Georgio, cuius hæredes non sunt in hac causa, & cuius defensionem dictus Sebastianus filius, & hæres Bendinelli non recipit.

Itaque fuit conclusum d. Antonium Marium non

S

inuari confessione, nisi doceat Georgium habuisse mandatum ad respondendum sic,& sic.

Rot. Rom. Decis. 38. apud Fenzon.

SVMMARIVM.

1 *Positiones à Iudice habita pro confessis probant, contra quem fuerunt producta.*

2 *Confessio, qua elicitur ex positionibus habitis pro confessis propter contumaciam illius, qui non respondit ad hoc vt operetur effectum, necesse est, vt seruetur forma,* capit. 2. de confess. in 6.

DECISIO CXIV.

IN iudicio assecurationis dotis, & lucri dotalis, quod mulier intentauit contra virum, & illius creditores, A. C. pronunciauit assignando scuta septem millia in monte pietatis inuestienda in tot locis montium, prout fuerunt postea inuestita, & assignata;& in hoc benè partes conueniunt, pro residuo autem dotis, & lucri dotalis pronunciauit immittendam fore,& esse in actualem possessionem bonorum per maritum tentorum,& possessorum, quæ sufficere deberent pro currente quantitate dicti residui dotis,& lucri iuxta æstimationem, citatis creditoribus, per peritos faciendam,& pronunciauit fructus dotis deberi ad rationem scutorum 7. cum dimidio à die petitæ assecurationis, vsque ad diem actualis immissionis decursis,& decurrendis.

Stante hac serie facti dubitaui an constaret de satisfactione vxoris, ita vt teneatur relaxare bona, & quæ. Et quoad satisfactionem respectu scutorum septem millium non adest controuersia inter partes, difficultas dumtaxat est, an de residuo fuerit satisfacta. Et ad docendum de satisfactione dicebatur, quod maritus dedit positiones, quæ continent, quod mulier ne dum habuit scuta 7. millia, sed etiam domum magnam, apothecas in prædicta domo, & alia: quæ
1 quidem † positiones à Iudice fuerunt habitæ pro confessatis, & ideò probant contra mulierem, *capit. 2. de confess. in 6.*

Sed Domini dixerunt, quod dictæ positiones non continent satisfactionem dotis, de qua agitur, sed possessionem bonorum, quæ non negatur: ea verò retinuit iure pignoris dotalis, vt statim dicetur;& in
2 omnem euentum † forma *dict. cap. 2.* præcisè seruanda erat propter illius rigorem, Rot. *decis. 3. de confes. in antiq.* Seraph. *decis. 408. in fine*,& dictum fuit in causa Romana pecuniaria 11. Februarij 1599. coram bon. mem. Card, Lancelloto.

Forma autem illius capituli est. Primò quod principali comparenti in iudicio positiones sint lectæ. Secundò, quod in faciem sit monitus à iudice respondere, non enim sufficeret per nuncium moneri. Tertiò, quod data rationabili causa respondere non recuset. Quartò, quod fuerit accusata contumacia rei in termino non respondentis. Quintò, quod fuerit sequuta interlocutoria iudicis facti declaratoria, Franc. *in d. cap. 2 nu. 9.* Rot. Ianuen *decis. 161. nu. 10.* & fuit dictum in prædictis decisionibus Seraphini, & Lancelloti, quapropter cum non constet prædictam formam fuisse seruatam, non potuit pronunciari positiones habendas pro confessatis; & sic firmandum est sententiam A. C. quo ad secundam, & tertiam partem, scilicet residui dotis,& fructuum dotalium, non constare habuisse effectum.

Ludouici Postij Decis. 82.

SVMMARIVM.

1 *Mandatum ad respondendum positionibus debet esse speciale.*

2 *Imò debet esse specialissimum ad sic respondendum.*

3 *Mandatum ad præstandum iuramentum nomine principalis debet esse speciale.*

DECISIO CXV.

1 DOmini dixerunt, mandatum non esse sufficiens in casu, de quo agitur, namque ad respondendum positionibus debet esse speciale, Socin. *consil. 55. num. 8. lib. 1.* Iacob. Gentil. Perus. *de ordin. iudic. numer. 34.*
2 Imò † debet esse specialissimum ad sic respondendum, Bart *in l. fin. C. de procur.* Imol. *in l. pen. §. ad omnem colum. penult. vers. sed per complementum, ff. de public. iudic.* addent. ad Gemin. *in cap. si post in prima addit. de confes. lib. 6.* Luc. Pet *in sua prax. in tit. de position. n. 23. in fi.* Nam
3 † cùm procurator debeat præstare iuramentum nomine sui principalis, mandatum debet esse speciale, vt laiè prosequitur Couar. *pract. quest. cap. 20. vers. est tamen hac in re.* Et quamvis D. Artemisia dederit mandatum amplissimum iuxta formam Romanæ Curiæ, in qua continetur facultas huiusmodi, tamen non potest dici, ipsam dedisse speciale ad respondendum positionibus, cum non constet de certioratione, vel scientia ipsius, quod hoc contineretur in dicto formulario,&c.

Ludouici Postij Decis. 270.

SVMMARIVM.

1 *Positiones inuenta sunt, vt pars releuetur ab onere probandi per aduersarij confessionem.*

2 *Positiones impertinentes, impossibiles, captiosa, & negatiua, non sunt admittenda.*

3 *Positionibus de stylo Rota respondendum est, siue sint pertinentes, siue impertinentes.*

4 *Publicationis solemnis vim habet vitio originalis examinis.*

5 *Publicatio examinis impedit articulorum contrariorum, seu super eisdem admissio,& num. 7.*

6 *Publicatio formalis examinis non fit in Curia, nisi in tertia instantia, sed datur solum summarium absque nominibus testium.*

DECISIO CXVI.

FVit per Dominos resolutum, Reuerendissimum D. Montorium teneri respondere positionibus,
1 † cum fuerint inuentæ, vt pars releuetur ab onere probandi per confessionem aduersarij *capit. 1. vbi glos. in præambulo vers. pro intellectu, ibid. & fuerunt inuenta, & in vers. statuimus, ibid. fiunt autem positiones de confes. in 6. l. eum, qui de iur. iur. l. 2. §. quod obseruari, C. de iuram calum.* Ias. *in l. qui iurasse, §. si pater num. 2. ff. de iur. iur.* Surd. *decis. 22. nu. 4.* fuerunt enim exhibitæ in Rota, prout de iure
2 requiritur, ad effectum,† vt videatur, an sint impertinentes, impossibiles, captiosæ,& negatiuæ, glos. *in dict. cap. 1. de confes. in 6. vers. & sunt script.* † licet de stylo
3 Rotæ seruetur, ad abbreuiandum lites, quod semper sit respondendum positionibus pertinentibus, & impertinentibus, Rot. *decis. 24. de testib. in antiq.*

In proposito autem positiones nullam continent ex prædictis qualitatibus, ex quibus sint reijciendæ;

Ponitur

Ponitur enim, quod Reuerendissimus D.Montorius habuit examen testium apertum, itavt potuerit videre nomina, & cognomina testium, quare † cum
4 ista visio æquipolleat solemni publicationi, vt per Vitalin.*in Clem.fin.numer.114. vsque ad numer.118.de testib.*
5 † obstat admissioni articulorum, quam prætendit idem D.Montius,*cap fraternitatis de testib.*
6 Non obstat, † quod in Curia non soleat fieri publicatio formalis, nisi in tertia instantia, quia licet hoc sit verum,verum est etiam,quod nunquam panduntur nomina testium, sed solum datur summarium,& ita seruatur de stylo, Vestr.*in prax.lib.7.capit. 1.num.4.*& ideò,cum fuerit alteratus iste stylus,& visa integra depositio cum nominibus testium, & ex
7 supradictis visio habeat vim publicationis † non sunt admittendi articuli de directo contrarij, provt nec super eisdem admittuntur, Seraph. *decis. 688.* san. mem. Greg. X V. *decis. 496.*

An autem Procuratores D. Montorij teneantur respondere positionibus,si opus erit,videbitur.

Ludouici Postij Decis. 581.

SVMMARIVM.

1 *Sententiæ validitas probatur ex reuolutione Actorum,ex quibus constet de iurisdictione, mandato, citatione, & aliis requisitis.*
2 *Responsionibus positionum dicitur renunciatum, si fuerit postea ad alios actus deuentum absque protestatione, seu repetitione huiusmodi instantiæ, & non fuerit processum ad coactionem.*
3 *Positiones non sufficit esse admissas, nisi pars faciat alias diligentias,& instantias.*
4 *Iudex non tenetur officium suum non petenti impertiri.*

DECISIO CXVII.

PRopositum dubium, an sententia Rotalis sit nulla, vel notoriè iniusta, quod fuit negatiuè resolutum;& quantum attinet ad nullitatem, visum fuit,
1 † illam excludi ex ipsis actis, ex quibus constat de iurisdictione,mandato,& citatione,aliisque requisitis ad validitatem sententiæ,& regulare est,ea reuolutione actorum probari validitatem sententiæ, vt fuit dictum in causa Anconitana separationis Thori 9.Iunij 1600.coram R.P.D.meo Lancelloto,& aliis sæpius.

Nec releuare, quod pro parte Monialium non fuerit responsum positionibus pro parte Principis in actis datis,provt pro eius parte fuerat instatum,quia
2 dixerunt, obiectum cessare ex facto, † non solum quia post illarum admissionem fuit decursum ad plures actus absque aliqua protestatione, itavt videatur ab huiusmodi instantia recessum,ad Put.*decis. 218.lib.2.cum similib.*sed etiam,quia Princeps non procurauit, vt Moniales cogerentur ad respondendum dictis positionibus, intimando illis Monitorium,&
3 procedendo contra eas pro censuris,cum † non sufficiat,quod pars faciat admittere positiones,nisi alias
4 diligentias,& instantias faciat,† Iudex enim non tenetur officium suum non petenti impertiri, *l.4.§.hoc autem iudicium,* & ibi notat Bart. & alij communiter, *ff.de damn.infect.*

Ludouici Postij Decis. 608.

SVMMARIVM.

1 *Positionibus est respondendum, vt actor releuetur ab onere probandi, dummodo non sint omninò impertinentes, & directè, vel indirectè ad causam faciant, vel adminiculum præstent.*
2 *Positiones in dubio sunt admittendæ.*
3 *Reiecta disputatione pertinentiæ, vel impertinentiæ, vt lites abbreuientur.*
4 *Iuspatronatus transit cum hereditate.*
5 *Articuli respicientes bona non sunt impertinentes ad Iuspatronatum iis annexum.*
6 *Positionum vnam,vel alteram sufficit esse releuantem, vt cætera etiam admittantur.*

DECISIO CXVIII.

FVit tentum D. Marchionem Monfredum. & Consortes teneri respondere positionibus à D. Alexandro Marchione productis; quia pro Mar-
1 chione Alexandro stat regula, quod † positionibus est respondendum, vt actor releuetur ab onere probandi,& sufficit,non esse omninò impertinentes,sed aliquo modo directè,vel indirectè facere ad causam, vel præstare adminiculum, Rot. *decis. 24. de testibus in antiquis,*Bart *in l.si duo,§.idem Iulianus nu.10.& ibi Bald.in fin.ff.de iur.iur.* Bald. *in l.ad probationem prima in 3.notab. nu.4.C.de probat.*Dec *in l.1.numer.5.ff si cert.petat.* & latè *consil.161.in causa num.2.& ibi Apostill. & consil.517 num.2.* Peregrin.*cons.8.nu.2.lib.1.*& fuit dictum in vna Perusina fideicommissi de Bigazzinis 3.Iulij 1603 coram
2 bon.mem.Pœnia,provt † in dubio sunt admittendæ, Ioan. Andr.*in capit.cum contingat num.24* vbi etiam alij *de offic.deleg.*Speculat.*in titul.de position.§.3.num.7.in fin. & num.8.*Rot.*decis.25 de testib.in antiquis,* reiecta ista di-
3 sputatione † pertinentiæ, vel impertinentiæ, vt abbreuientur lites, vt de mere iudiciorum testatur Vestr.*in prax.lib.5.cap.14.num.6.* & ibi Addent *num. 27.* post Dec. *in capit.in nomine Domini num.34.de testib.* sed in hoc casu pertinentia videbatur manifesta, quia DD. Marchio Manfredus, & Consortes, ne excludantur à successione Iurispatronatus, de quo agitur à Rolando Seniore instituti; in quo non admittuntur,nisi descendentes legitimi,& naturales,& de legitimo matrimonio nati verè, & non fictè,vt fuit in hac causa resolutum,ipsi autem descendunt ab Adalberto illegitimo, vt vtitur legitimatione eiusque Adalberti in amplissima forma concepta,cui dicunt, consensisse Marchionem Sfortiam, & Hieronymum Auctores D. Marchionis Alexandri, sed pro Marchione Alexandro replicabatur dictum consensum fuisse correspectiuum ad promissionem Adalberti pro se,& filiis,& descendentibus, qui nullo vnquam tempore, vel vlla de causa vtentur, vel se iuuabunt dicta legitimatione in præiudicium D.D. Sfortiæ,& Hieronymi, & cuiuslibet ipsorum filiorum, & descendentium, & de non inferendo iis aliquam molestiam, litem, vel controuersiam, nec inferenti consentire, cui promissioni prætenditur fuisse contrauentum,& ideò fuerunt datæ plures positiones super lite mota, & prosequuta contra Sfortiam, & Marchionem Alexandrum, quæ ideò non possunt vllo modo dici impertinentes, sicut nec etiam impertinentes videntur aliæ continentes, quod bona posita per hanc litem fuerunt in hæreditate Rolandi Senio-
4 ris fundatoris Iurispatronatus, † quod transit cum
5 hæreditate,*c.ex litteris de iur.patr.*Et ideò † articuli respicientes bona non sunt impertinentes ad Iuspatronatus iis annexum,Innoc.*in rubric.de iur.patron.n.4.* Abb *in capit.cum seculum n.5.eod.tit.* Couar. *variar.resolut.*
6 *lib.2.c.18.n.7.* & tamē † quatenus essent, sufficit vnam, aut alteram positionem esse releuantem ad hoc, vt cæteræ admittantur, vt fuit dictum in dicta Perusina fideicommissi de Bigazzinis coram Pœnia.

Et ita fuit decisum,&c.

INDEX RERVM MEMORABIVM,

Quæ in Decisionibus nuperrimè additis continentur.

S 2

Positio-

R

S

T

F I N I S.

Noi Reformatori dello Studio di Padoua.

HAuendo veduto per fede del Padre Inquisitore nelle Decisioni giungersi al Trattato di Biasio Micalorio de Positionibus, rac[…] dal Dottor Fantini, non esserui cosa alcuna contro la Santa Fede C[…]lica; e parimente per attestato del Segretario nostro, niente contro […]cipi, e buoni costumi; concedemo licenza, che possino esser stam[…] osseruandosi gl'ordini, &c.

Data dal Magistrato nostro li 18. Aprile 1665.

{ Zuane Donà Reformator.
{ Battista Nani Cau. Procur. Reformator.

Angelo Nicolosi Segretario.

A dì 18. Maggio 1665.

Registrato alla Biastemma.

Agostin Bonomo […]